

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ВО СКОПЈЕ

Б И Л Т Е Н
НА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ВО СКОПЈЕ

Број 1070
Скопје, 3 февруари 2014 година

Издание на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ во Скопје

ПРВИОТ БРОЈ НА БИЛТЕНОТ Е ОБЈАВЕН ВО МАЈ 1957 ГОДИН

Уредник: Томислав БАШЕВСКИ

Лектор: Весна Илиевска-Цветановска

Бр. _____
 5.8. 2013
 Скопје

Предмет: Материјали за Билтенот за објавување на веб-страницата на УКиМ

Согласно член 132, став 5 од Законот за високото образование („Сл. весник на РМ” бр. 35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 115/2010, 17/2011, 51/2011 и 123/2012), на веб-страницата на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје, од бројот 1059 од 15 август 2013 година, ќе се објавуваат рефератите за избор во наставно-научни, научни и соработнички звања, рецензиите за подобност на темата и оспособеноста на кандидатот за вршење научна работа, прегледите на одобрените докторски дисертации, прифатените магистерски и специјалистички теми, рецензиите на учебници и учебни помагала, како и рефератите за доделување на звањето почесен професор и титулата почесен доктор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј”. По објавување на материјалите на веб-страницата, факултетите и институтите за своите потреби, истите треба да ги отпечатаат во материјална форма за да можат да ги достават на членовите на наставно-научниот, односно научниот совет. Поради тоа, потребно е сите материјали што се предвидени за објавување во Билтенот на Универзитетот, благовремено да ги доставувате во **електронска форма**.

Поради усогласеност и униформност на текстовите потребно е материјалите за објавување да се доставуваат како Microsoft Word 2003 документи во кои исклучиво ќе се користи системскиот фонт **Georgia**. Овој фонт содржи богато множество на кирилични (македонски, српски, руски), латинични (со различни видови на наредени знаци), грчки и други знаци. Варијанта на овој фонт со корегирани знаци во италики формата за македонските букви ‘**ђ**’, ‘**п**’, ‘**т**’, ‘**џ**’ може да се добие во компјутерскиот центар на УКиМ на барање на факултетот. Исто така, таму може да се добие софтверско решение со кое може да се испрограмира тастатурата на персонален сметач кога работи под Windows XP оперативниот систем при притискање на копчето ‘`’ во македонска поддршка да се добие знакот ‘**ѐ**’, а при притискање на копчето ‘~’ во македонска поддршка да се добие знакот ‘**ѝ**’.

Поради запазување на роковите за објавување на материјалите во Билтенот, но и на веб-страницата, ве молиме, рефератите откако ќе бидат лекторирани, да ја доставите оригиналната верзија (лекторирана со потписите), а електронската верзија да ја доставите на e-mail адресата: t.basevski@ukim.edu.mk (so mali bukvi).

Неблаговремено доставените материјали и оние кои нема да бидат напишани согласно упатството нема да бидат објавени во тој број, туку ќе бидат поместени за објавување во наредниот број од Билтенот, односно откако ќе ја добиеме бараната верзија.

Ви благодариме за соработката.

Со почит,

Проректор
Проф. д-р Коле Василевски

Изготвил:Т.Б.

Одобрил:К.М.

Содржина на Билтен број 1070 од 3 февруари 2014 година

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“

1. Рецензија на докторската дисертација под наслов **Публицистичката и раскажувачката проза на Коста Шахов**, од м-р **Силвана Костадинова Спасова** пријавена на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје.....9-14

СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Антибактериските ефекти на озонот во гасна состојба и Nd:YAG лазерот ин виво студија**, од д-р **Недмије Ајети**, пријавена на Стоматолошкиот факултет во Скопје.....15-19

ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО-ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје (**Марко Хиниќ, Ѓурѓица Митевска, Галина Страчковска, Татјана Анева, Ана Стеваноска, Фиљана Кока**) 20
2. Преглед на прифатени теми за изработка на докторска дисертација на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје (**м-р Дијана Сојановиќ Ѓорѓевиќ**) 21

ШУМАРСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Шумарскиот факултет во Скопје (**Јурант Дика**).....22

ПЕДАГОШКИ ФАКУЛТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје (**Сања Стојанова, Ивана Толовска, Арлинда Бајрами**).....23

АРХИТЕКТОНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Архитектонскиот факултет во Скопје (**Барбара Иракоска, Благоја Ристевски, Весна Ликарска, Драган Кусевски, Иван Белески, Ивона Крстеска, Костадин Героски, Александар Камшигоски, Александра Смиљановска, Ана Петровска, Ана Теов, Бојана Корошевска, Владимир Краљевски, Дарко Ангеловски, Деспина Милевска, Димитар Ѓрбациев, Елена Стојчева, Елена Тасева, Елена Филева, Иво Павловски, Коста Параклиев, Лина Финдаковска, Марија Панева, Мила Грабунија, Мила Рориќ, Моника Новковиќ, Никола Бубески, Фросина Павлова**).....24-25

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Напредни техники за развој на интелигентни кориснички интерфејси**, од м-р **Валбон Адеми**, пријавена на Природно-математичкиот факултет во Скопје.....26-31

ФАКУЛТЕТ ЗА ЛИКОВНИ УМЕТНОСТИ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања по предметите цртање и сликање на Катедрата за сликарство на Факултетот за ликовни уметности во Скопје (**м-р Антони Мазневски**).....32-41

ФАКУЛТЕТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ

1. Реферат за избор на еден наставник во звање-редовен професор по наставната дисциплина актерска игра со познавање на турски јазик на Факултетот за драмски уметности во Скопје (**м-р Елјеса Креско**).....42-48

ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО-ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА

1. Рецензија на докторската дисертација **Влијанието на физичката спортска активност и некои социодемографски фактори врз поведението кај деца од 11 до 15-годишна возраст**, изработена од м-р **Ристо Стаменов** пријавена на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје.....49-53

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на еден научен работник по предметот анатомија на Медицинскиот факултет во Скопје (**ас. д-р Биљана Зафирова**).....54-69
2. Рецензија на докторската дисертација **Прецизноста на моделот на United Kingdom Prospective Diabetes Study во предвидувањето на ризикот од коронарна артериска болест кај пациенти со дијабетес мелитус тип 2 од Република Македонија** од д-р **Ивица Смоковски**, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....70-74
3. Рецензија на учебникот **Здравствена нега** од авторот **проф. д-р Марија Шољакова**, пријавен на Медицинскиот факултет во Скопје.....75-77
4. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Медицинскиот факултет во Скопје (**Евгенија Кироска-Петреска, д-р Александра Шопова, Мери Шапуриќ, Сања Димовска-Саздовска**).....78

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Природно-математичкиот факултет во Скопје (**Ирина Шорева, Никола Мицевски, Павел Мишевски**).....79

ИНСТИТУТ ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК „КРСТЕ МИСИРКОВ“

1. **Приговор** на Рефератот за избор на помлад асистент-истражувач (двајца извршители) во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје, објавен во Билтен бр. 1068 од 31.12.2013 година, поднесен од **Дијана Петровска**.....80-83
2. **Одговор** на Рецензентската комисија на приговорот на Рефератот за избор на помлад асистент-истражувач (двајца извршители) во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје, објавен во Билтен бр. 1068 од 31.12.2013 година.....84-85

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Проспективна лонгитудинална студија на резултатите од оперативниот третман на супракондиларни скршеници на хумерус во детска возраст** од д-р **Лазар Тодоровиќ**, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....86-89

ФАКУЛТЕТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ

1. Рецензија на докторската дисертација од областа на музичката интерпретација на делата 12 прелудиуми II книга од Клод Дебиси, Соната за пијано бр. 3h-moll оп.58 од Фредерик Шопен и Концерт за пијано и оркестар оп. 33 од Антонин Дворжак и теорискиот труд **„Прстореодот во три значајни дела од пијанистичката литература: Фредерик Шопен – Соната за пијано бр. 3 h-moll оп. 58, Клод Дебиси – 12 прелудиуми II книга и Антонин Дворжак – Коцерт за пијано и оркестар оп.33, од м-р Татјана Божиновска**, пријавена на Факултетот за музичка уметност во Скопје.....90-94

ИНСТИТУТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА

1. Реферат за избор во звањето научен соработник/доцент во ЈНУ Институт за национална историја во Скопје (**д-р Исамедин Азизи**).....95-98

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Стратегиската улога на лидерството во развојот на организациското однесување**, изработена од м-р **Елизабета Нестороска Димиќ**, пријавена на Економскиот факултет во Скопје.....99-105

ПЕДАГОШКИ ФАКУЛТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

1. Рецензија на учебникот **Методика по природа и општество**, насока: испитачи ба албански јазик (албански: „Metodika e natyrës dhe shoqërisë“ cikli parashkollor) од авторот **доц. д-р Леонора Јегени**, пријавен на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје.....106-119

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија докторската дисертација **Транзицијата во земјите од Источна Европа по падот на Берлинскиот ѕид** од **м-р Горанчо Јакимов**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....120-124

ФАКУЛТЕТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА

1. Рецензија на докторската дисертација **Технологија на чување, загуби и хемиски промени за време на чувањето на бучинската аршлама**, изработена од **м-р Звезда Богевска**, пријавена на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје.....125-130

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Стратегиско управување со човечките ресурси во транснационалните компании**, изработена од **м-р Татјана Николова Маневска**, пријавена на Економскиот факултет во Скопје.....131-138

ИНСТИТУТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА

1. Реферат за избор на научен соработник-доцент во ЈНУ Институт за национална историја во Скопје (**д-р Петар Тодоров**).....139-141

СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на научни работници во сите научни звања од областа на денталната патологија на Катедрата за болести на забите и ендодонтот на Стоматолошкиот факултет во Скопје (**д-р Василка Ренцова, д-р Павлина Алексова, д-р Вера Стојановска**).....142-184

ФАКУЛТЕТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања од научната област физиологија на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје (**д-р Снежана Тројачанец**).....185-195

ФАКУЛТЕТ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ НАУКИ И КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно научни звања од областа информатика и компјутерско инженерство на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје (**д-р Ана Мадевска Богданова**).....196-210

ФАКУЛТЕТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ

1. Рецензија на докторската дисертација под наслов **Функција на костимот во македонската театарска продукција помеѓу 1950 и 1985 година** изработена од **м-р Ивана Јарчевска**, пријавена на Факултетот за драмски уметности во Скопје.....211-214
2. Рецензија на докторската дисертација под наслов **Просторните теории на Рудолф фон Лабан, аплицирани во танцовата практика** изработена од **м-р Искра Шукарова**, пријавена на Факултетот за драмски уметности во Скопје.....215-218

ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје (**Александар Апостолов, Илче Ѓуроски, Александра Ивановска, Ана Стефановска, Ангелчо Толев**).....219
2. Преглед на одобрени теми за изработка на докторска дисертација на Технолошко-металуршкиот факултет во Скопје (**м-р Олга Поповска**).....220

СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на научен работник по група предмети од областа на оралната патологија и пародонтологија на Катедрата за болести на устата и пародонтот на Стоматолошкиот факултет во Скопје (**ас. д-р Емилија Стефановска, ас. д-р Стевица Ристоска, ас. д-р Соња Миндова, ас. д-р Катерина Дирјанска, ас. д-р Вера Радојкова-Николовска, ас. д-р Кристина Митиќ**).....221-308
2. Реферат за избор на научни работници во сите научни звања од областа на ортодонцијата на Стоматолошкиот факултет во Скопје (**ас. д-р Билјана Ципунова, ас. д-р Наташа Тошеска-Спасова, ас. д-р Цветанка Мишевска-Бајрактарова**).....309-355

ФАКУЛТЕТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ

1. Реферат за избор на наставно-научно звање-доцент по предметите од наставно-научната област автоматика и системско инженерство на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје (**д-р Весна Ојлеска**).....356-377
2. Рецензија на докторската дисертација **Развој на интелигентен робусен управувач со предвидување за процеси на хемиска обработка на вода во термоелектрани** од м-р Љутви Бина, пријавена на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје.....378-381

ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Стратешко купување на здравствени услуги во функција на зголемување на ефикасноста во јавните здравствени установи во Република Македонија** од м-р Татјана Лукановска, пријавена на Економскиот институт во Скопје.....382-387

ИНСТИТУТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА

1. Рецензија на докторската дисертација **Македонско-австралиски народен сојуз** од м-р **Ицо Најдовски**, пријавена на Институтот за национална историја во Скопје.....388-390

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Економската политика на Кралството Југославија во Македонија (1929-1941)**, изработена од м-р **Васко Дукмециев**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....391-396
2. Реферат за избор на наставник (во сите наставно-научни звања) за научните области (дисциплини): заштита на хендикепираните, методика, дефектологија, криминологија-малолетничка деликвенција, социопедија и превенција на престапничко однесување на Филозофскиот факултет во Скопје (**д-р Зоран Киткањ**).....397-411

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник од областа на правните науки по предметот трговско право на Економскиот факултет во Скопје (**д-р Ангела Кузманова**).....412-425

ФАКУЛТЕТ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ НАУКИ И КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО

1. Реферат за избор во звањето асистент-докторанд од областа информатика и компјутерско инженерство на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје (**м-р Емил Станков**).....426-432

ФАКУЛТЕТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ

1. Реферат за избор на насловен вонреден професор по предметите од наставно-научната област автоматика и системско инженерство на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје (**д-р Јован Стефановски**).....433-451

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Динамички системи: Лоренцов систем, решавање и анализа на неговото однесување во зависност од параметрите и примена**, изработена од м-р **Билјана Златановска**, доставена со измени и дополнувања на Природно-математичкиот факултет во Скопје.....452

2. Рецензија на ракописот од **м-р Билјана Златановска** со наслов **Динамички системи: Лоренцов систем, решавање и анализа на неговото однесување во зависност од параметрите и примена**, пријавен за докторска дисертација за здобивање на степен – доктор на математички науки, доставена на Природно-математичкиот факултет во Скопје.....453-454

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област меѓународни односи на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје (**д-р Васко Наумовски**).....455-474

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ПОД НАСЛОВ „ПУБЛИЦИСТИЧКАТА И РАСКАЖУВАЧКАТА ПРОЗА НА КОСТА ШАХОВ”, ОД М-Р СИЛВАНА КОСТАДИНОВА СПАСОВА ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ” ВО СКОПЈЕ

На својата 40. редовна седница, одржана на 18 декември 2013 година, Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески” не избра за членови на Рецензентската комисија за оцена на докторската дисертација под наслов *Публицистичката и раскажувачката проза на Коста Шахов*, поднесена од м-р Силвана Костадинова Спасова. Благодарни за укажаната доверба, го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

За композицијата на докторскиот труд

Структурната динамичност со која се препознава ракописот на за оцена предложениот докторски труд на м-р Силвана Костадинова Спасова, *Публицистичката и раскажувачката проза на Коста Шахов*, открива лесно забележливи и повеќекомпонентни елементи кои го потврдуваат веќе со насловот најавениот двоен пристап кон Коста Шахов – како публицист и како раскажувач. Понатаму, пак, тие се прелеваат во еден интегрален, односно монографски пристап кон оваа повеќестрано ангажирана и реализирана личност од македонската национално-културна, а особено со својот прилог, и во македонската литературна историја. Иако докторантката веќе со насловот се определила своето аналитичко внимание да го посвети најпрво на публицистичката, а потоа на раскажувачката проза на Шахов, подобро е да се рече дека се работи за еден, пред се, паралелен пристап. Водејќи се, веројатно, од позициите и од значењето на К. Шахов во извонредно сложените македонски национално-културни процеси кон крајот на XIX и почетокот на XX век, таа настојува колку да го (до)открие, толку поцелосно и квалитативно да го вреднува на тие позиции. Во смисла на тоа, не само што не изостава ниту еден сегмент како од неговата дејственост, така и од неговата креативност, туку претходно сондира позиции за аналитички пристап кон македонските национално-културни процеси од втората половина на XIX век, во кои една од извонредно значајните и за нас интересни алки е и Шахов.

Најпрво, тие рамковни пристапи и приближувања кон предметот на поконкретниот аналитички интерес, а потоа широката дејственост и творечка оствареност на К. Шахов, кандидатката Силвана Костадинова Спасова ги определува низ десет не само на прв поглед рамнозначни и врз позитивистичката фактографија засновани интерпретативно-аналитички целини. Пред да констатираме дека со тие десет целини оптимално се покрива аналитичкиот пристап кон Шахов, ќе додадеме дека тие се ставени во рамка што ја сочинуваат колку вообичаениот, толку и неизбежен *Вовед* (стр. 3-7), позициониран на почетокот, како и на него симетрично, поточно како рамнотежа поставеното *Резиме* (стр. 144-148). Но, докторантката Костадинова Спасова не останува само на тоа. Покрај за еден докторски или зарем само докторски труд, нужното

соопштување на *Изворите* (стр. 202) и на *Консултирана(та) и цитирана литература* (стр. 199-201), поаѓајќи веројатно од очигледниот факт дека целокупната актива, а особено творечкиот прилог на Шехов изразен во/со неговата публицистичка и раскажувачка проза, воопшто не би биле ни презентирани ни проучувани денес, како анекс кон својот труд, факсимилно или во превод, поместува и извесен број *Прилози* од неговото творештво (стр. 149-198).

Истражувачко-аналитичките сегменти на докторскиот труд *Публицистичката и раскажувачката проза на Коста Шахов*, како негова носечка целина, докторантката Силвана Костадинова Спасова последователно и хармонично ги распоредува во десетте поглавја на/од својот концентриран и активен пристап кон дејствената и кон креативната „димензија” на личноста на К. Шахов. Во тие десет поглавја се разликуваат три по обем нееднакви целини. Шематски претставено, во бројки, тие се однесуваат како 2+2+6. Зошто тоа може да открива една во овој случај дури и посакувана несиметричност, би можеле да видиме дури понатаму. Првите две поглавја: *Национално-културните активности на македонската емиграција во Бугарија во втората половина на XIX век* (стр. 8-19) и *Коста Шахов во кругот на Младата македонска книжевна дружина и во редакцијата на „Лоза”* (стр. 20-26) се посветени на за кандидатката секако потребни(те) сондажни предистражувања и истражувања. На својата главна задача не можела никако да се посвети пред да се запознае со околностите во кои се формира Шахов, во кои се формираат неговите национални идеи, односно во кои тој се формира и во кои создава и како публицист и како писател. Со следните две поглавја: *Весниците на Коста Шахов* (стр. 27-33) и *Публицистичката актива на Коста Шахов – опсесии и идеи* (стр. 34-43), посветени на публицистичката дејност на Шахов, докторантката, иако не и безостаточно, ги открива и влогот и вредностите на публицистичката дејност на Шахов гледани од позицијата на еден книжевен проследувач, т.е. како увертира во аналитичкиот пристап кон неговата квантитативно помала, но не и помалку значајна раскажувачка дејност. Веројатно и затоа неговата публицистичка дејност се разгледува пред книжевната. Но тоа значи и дека станува збор за поширока, за рамковна и за пристапна позиција. Тоа, пак, што и се посветува далеку помало внимание, зборува, сепак, дека е уште и од секундарен интерес за докторантката и дека нејзиното главно внимание е посветено на литературната, поконкретно на раскажувачката актива на К. Шахов.

Наспроти неговата и квантитативно и квалитативно скромна оствареност на планот на уметничкото творештво, и главното внимание и истражувачко-аналитичката посветеност на докторантката Силвана Костадинова Спасова, сепак, е врз Коста Шахов како раскажувач. Еден голем дел од пристапниот и од позитивистички интонираниот вовед во работата завршува веќе во поглавјето со конвенционален наслов *Раскажувачката проза на Коста Шахов* (стр. 44-84), во кое на поголем број страници ја исполнува првичната, интерпретативна обврска кон овој дел од креативниот ангажман на авторот. Другите пет целини се карактеризираат со различната проблемска посветеност кон оваа негова дејност. Со што поконкретно се занимава во нив зборуваат веќе самите нивни наслови. Тоа се: *Националните идеи во прозата на Шахов* (стр. 85-90), *Раскажувачката постапка на Коста Шахов* (стр. 91-95), *Композицијата на расказите на Коста Шахов* (стр. 96-103), *Јазикот и стилот на Коста Шахов* (стр. 104-109). Помалку или повеќе очекувано, водејќи се веројатно од националната

литературноисториска обврска, своите пристапни и аналитички позиции и оценки кон/за делото на овој автор од македонското литературно минато, С. Костадинова Спасова ги дооформува низ поглавјето *Коста Шахов меѓу македонските раскажувачи во последните две децении на XIX век* (стр. 110-143). На овие страници таа квалитативно го позиционира Шахов на македонската литературна, пред се раскажувачка мапа на крајот од XIX век. Со тоа, имено, и самата се дорекува, но се дорекува не толку во врска со естетските, колку во врска со литературноисториските и со националните позиции и вредности на оваа интересна личност од крајот на македонскиот XIX и од почетокот на XX век.

Интерпретативно-аналитичките резултати и сознанија

Исполнувајќи го досега нереализираниот долг на македонската литературна наука кон личноста и делото на Коста Шахов, докторантката Силвана Костадинова Спасова неизбежно ќе се соочи со мноштво непознатици и нејасни ситуации од македонското национално-културно минато. Притеснета меѓу редица не до крај разрешени контроверзи што ни ги оставила во наследство историјата и меѓу недоволно развиениот и на рудиментарни естетски рамништа застанат белетристички текстуален корпус на авторот како главен и најпожелуван предмет на аналитички интересирања, истражувачко-аналитичкиот дел од својот *modus vivendi* го разрешува низ мозаичниот пристап кон специфичните состојби како кон епохата на Шахов, така и кон целокупната, повеќестрана и динамична негова позиција како на дејствено, така и на креативно рамниште.

Поаѓајќи од свеста за неговата „недоволна(та) национална изјаснетост и творечка недореченост“ (стр. 3), како камен на сопнување за денешните проучувања не само на К. Шахов, туку уште и на цел ред македонски национално-културни трудбеници од неговото време, таа неповолна и непосакувана позиција за истражувачот, докторантката С. Костадинова Спасова ја соопштува веќе во својот *Вовед*. Вистинскиот набљудувачко-аналитички објектив, меѓутоа, веднаш потоа го насочува главно кон состојбите во и кон дејноста на македонската емиграција во Бугарија во втората половина на XIX век (*Национално-културните активности на македонската емиграција во Бугарија во втората половина на XIX век*), а не кон Македонија и Македонците *en bloc*. Критички пристапувајќи кон националните позиции и чувства на Шахов, кои ги детектира како „не (се) секогаш до крај изјаснети“ (стр. 8, 18), во резултат на првата целина од пристапот, покрај општите состојби, бранувања и акции на македонските емигрантски маси, ги истакнува огромните заслуги и маркантноста на позицијата на Шахов во процесите низ кои пулсира емиграцијата. Оттука и сосема природно, својот набљудувачки објектив го насочува кон Младата македонска книжовна дружина и кон редакцијата на списанието „Лоза“ (*Коста Шахов во кругот на Младата македонска книжовна дружина и во редакцијата на „Лоза“*), во коишто Шахов е на вистински значајни и истурени позиции на македонскиот колективен национален активитет кон крајот на XIX век.

Добро знаејќи дека станува збор за најактивниот македонски публицист во текот на две-три вистински тешки децении, докторантката Костадинова Спасова понашироко информира за многуте весници на Шахов (*Весниците на Коста Шахов*), за неговата улога на нивни издавач и уредник. Посебно, пак, и најмногу се

задржува на самиот Шахов како креативен мотор во нив, на неговата широка публицистичка актива и посебно на опсесиите и на идеите во нив (*Публицистичката актива на Коста Шахов – опсесии и идеи*), кои, независно од околностите, но независно и од некои претрпени принудни интервенции и промени, секогаш се на афирмативни и за тогашните околности можеби не сосема прифатливи, но затоа оптимално сфатливи македонски позиции. Наспроти или токму поради сите тешкотии и оневозможувања од страна на официјалните бугарски институции. Информирајќи и за интенциите во некои позначајни статии на Шахов од неговите весници, како круна на неговата публицистичка актива од македонски позиции, докторантката го посочува весникот *Македонија* (1908-1911). Вреднувајќи го од аспект на времето во кое излегува, кандидатката покажува и соодветен индивидуален осет за долготрајната и неотстаплива посветеност на Шахов на македонското прашање, односно на македонскиот колективен сон за слобода и за самостојност.

Погоре споменатите константни тематски и идејни опсесии на Коста Шахов, всушност, се црвената и спојна нишка која докторантката Силвана Костадинова Спасова ја открива и ја потврдува како извонредно успешна и суптилна врска меѓу публицистичката и раскажувачката креативна актива на овој македонски ангажиран интелектуалец и деец од минатото. Ако во пространиот доминантно интерпретативен пристап и приказ, реализиран во поглавјето *Раскажувачката проза на Коста Шахов* тоа се само напomenи за, односно дијагностицирања на главните опсесии на авторот на кој му е посветен овој труд, тогаш не може а да не се забележи дека токму на ова прашање му е без малку *in medias res* посветено следното и камерно поглавје *Националните идеи во прозата на Шахов*. Детектирајќи ја опсесивната тематска поврзаност на расказите на Шахов со неговата публицистика, докторантката утврдува уште и дека често станува збор за сродни, ако не дури и за идентични теми. Таа во нив, всушност, препознава вистински случувања кои се ако не и вистински креативно пресоздадени, тогаш барем лесно белетризирани и тоа само со цел да се подигне свеста за страдањата на поробената и несреќна татковина. Никако не заборавајќи дека Шахов како во публицистичките текстови, така и во расказите редовно се става на картата на веродостојноста, а не на творечкото пресоздавање и имагинација, сосема коректно ќе констатира дека „своите ликови – јунаци (тој) ги прокламираше како застапувачи и спроведувачи на националните идеи и стремежи” (стр. 86), по што ќе може да констатира уште и дека белетристичкиот ангажман на Шахов „целосно соодветствува и претставува одраз на творечкиот потенцијал на авторите во почетната фаза на револуционерното давање на крајот од XIX век” (стр. 87).

Во рамките на можностите, а уште повеќе зависно од работниот материјал (расказите на Шахов), кој, во име на вистината, ќе речеме дека не овозможува некој завиден аналитички развој на пристапот, кој би ги предизвикувал и би ги задоволил барањата на еден денес актуелен истражувач и аналитичар, кандидатката посветува внимание, т.е. посебно се задржува на неколку за секое прозно дело не само интересни, туку и неодминливи прашања. Тоа се особено прашањата за *раскажувачката постапка* на авторот, за *композицијата* на неговите раскази и за неговиот *јазик и стил*. Наспроти и (пре)скромниот „материјал” за вакви аналитички пристапи, водејќи се од идејата за комплетен опфат на делото на авторот, низ еден објективен пристап, по или заедно со/низ

интерпретативниот потход, Костадинова Спасова ги утврдува и уметничките вредности и документарните карактеристики на камерниот број раскази на Шахов. Во овој аналитички потход поаѓа од за детектирање сосема лесните сознанија „дека раскажувачката проза на Шахов е крајно реална и реалистична“ (стр. 91) и дека тој е „застапник на традицијата на расказот на македонскиот XIX век“ (стр. 92). Но дека може да се служи и со посуптилни сегменти на аналитичкиот инструментариум, потврдува со констатацијата дека „неговиот (на Шахов) начин на раскажување никогаш не оперира со испреплетеност на повеќе настани кои се случуваат истовремено, туку главниот настан припојува кон себе повеќе паралелни случки, кои повеќе се подразбираат и чијашто крајна цел е да бидат ставени во служба на главниот настан во расказот“ (стр. 93). На планот на уште поделикатното справување со прашањето за композицијата на расказите, докторантката доаѓа до сознание дека расказите на Шахов „се изградени од одделни делови, кои фабуларно се надоврзуваат, истовремено создавајќи една синхронизирана целина“, односно дека „секој расказ е изграден од посебни фрагменти кои заеднички сочинуваат монолитна композиција“ (стр. 97). Во врска, пак, со елементарниот јазичен пристап и анализа, во раскажувачката проза на К. Шахов докторантката Костадинова Спасова открива „отстапки и елементи во полза на македонскиот јазик, пред се на неговиот охридски говор“, а за дијалозите вели дека „се вистински жив македонски јазик, дијалектна варијанта од крајот на XIX век“ (стр. 108).

Наспроти вистински исцезилираните етапи и аналитички сегменти на пристапот, докторскиот труд на Силвана Костадинова Спасова, секако, би ја немал својата целосна и завршна вредност и функција без поглавјето *Коста Шахов меѓу македонските раскажувачи во последните две децении на XIX век*. Со оглед на пошироко непознатите состојби на планот на прозата што ја создаваат Македонците при крајот на XIX век, и тоа најмногу на бугарски јазик, докторантката најпрво резимирано го проследува развојот на македонската проза се од почетокот на XIX век, а потоа фрагментирано и низ споредбени интенции претставува неколкумина современици на Шахов од редот на македонските литературни творци, а пред се раскажувачи. Повлекувајќи, покрај другото, уште и извесни паралели меѓу опсесивните и раскажувачките искуства на Шахов, од една и раскажувачките опсесии и искуства на Евтим Спространов, Атанас Раздолгов, Христо Калчев, Васил Пасков, Никифор Попфилипов, Петар Стојков и уште некои, од друга страна, таа се приклучува кон се уште толку многу ретките афирматори, истражувачи и проучувачи на овие творци и на оваа поприлично затемнета епоха и развојна етапа од македонската литературна историја. Нејзините можни натамошни доистражувања и синтези на овој план би биле интересен прилог кон задоцнетите но нужни дорекувања на македонската литература наука. Прилозите и литературата, заедно со резимето од крајот на овој труд, претставуваат потврда на во овој труд применетата аналитичка методологија и се во прилог на неговата поширока апликативност.

Заклучок и предлог

Интерпретативно-аналитичкиот модел на пристап кон еден автор од нашето поблиско минато, што е применет во докторската дисертација *Публицистичката и раскажувачката проза на Коста Шахов*, подготвена од м-р Силвана

Костадинова Спасова, е модел кој е нужен при проучувањето на квалитативни развојни процеси, на состојби, автори и дела на кои науката се уште не им посветила соодветно внимание. Личноста и делото на публицистот и раскажувачот Коста Шахов, имено, се токму таков пример. Наспроти неговата скромна естетска оствареност, особено на планот на белетристиката, зад него стои извонредно значаен национален активитет, поради кој Шахов претставува посебно значајна алка на извонредно многу попречуваниот македонски национален развој. Никако не можејќи да ги занемари претпоставките како за недоволното внимание кон Шахов од страна на македонската наука, наспроти неговата извонредно значајна улога во македонскиот национален развој, затоа, докторантката сесрдно се посветува на проучување кое се стреми кон синтеза на вредностите на Шахов на повеќе рамништа, но секогаш толкувани и вреднувани од позицијата и со мерилата на неговото време. Во овој труд, затоа, и сосема лесно препознаваме стремеж за аналитички зафат како кон повеќе познатите, така и кон скоро воопшто достапните резултати од креативната и од издавачката актива на Шахов. Освен тоа, докторантката користи и добро избран помошен аналитички инструментариум, кој во овој случај, т.е. за Шахов го нема многу на располагање. Впечатливо е што остварува увид особено во добар дел од неговите весници. За пристапот, пак, кон скромната раскажувачка продукција на Шахов не можеме а да не речеме дека е исцрпен и со јасно профилирани егзегетички predispositions.

Со докторската студија *Публицистичката и раскажувачката проза на Коста Шахов* од м-р Силвана Костадинова Спасова, го добиваме првиот труд во кој Шахов се претставува и се проучува (и) како раскажувач и воопшто првиот посериозен труд за него. Сега пред нас, всушност, имаме една камерна монографска студија за Шахов која ги задоволува критериумите за аналитичко претставување на малку проучуван автор од поблиското минато. Докторската дисертација на Силвана Костадинова Спасова, поради тие карактеристики ќе биде не само доследно оддолжување кон овој македонски неуморник од крајот на XIX и од почетокот на XX век, туку и пополнување на една досега празна позиција за истражувачките и аналитичките интенции на македонската литературна историја.

Врз основа на погоре соопштените сознанија и оценки, слободни сме да му предложиме на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ да го прифати овој извештај и да и допушти на м-р Силвана Костадинова Спасова јавно да ја брани својата докторска дисертација под наслов *Публицистичката и раскажувачката проза на Коста Шахов*.

Рецензентска комисија

1. Д-р Науме Радически, ред. проф., с.р.
2. Д-р Виолета Пирузе Тасевска, ред проф. , с.р.
3. Д-р Добрила Миловска, ред. проф. , с.р.
4. Д-р Венко Андоновски, ред. проф. , с.р.
5. Д-р Весна Мојсова Чепишевска, ред. проф. , с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „АНТИБАКТЕРИСКИТЕ
ЕФЕКТИ НА ОЗОНОТ ВО ГАСНА СОСТОЈБА И Nd:YAG ЛАСЕРОТ ИН
ВИВО СТУДИЈА”, од д-р Неџмије Ајети, пријавена на Стоматолошкиот
факултет во Скопје

Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје на својата 12. редовна седница одржана на ден 13.02.2012 година, по предлог на Научниот одбор на Факултетот, едногласно донесе Одлука за формирање на Рецензентска комисија за оцена на докторската дисертација поднесена од д-р Неџмије Ајети под наслов: „Антибактериски ефекти на озонот во гасна состојба и Nd:YAG ласерот Ин виво студија”, во состав:

проф. д-р Лидија Поповска;
 доц. д-р Илијана Аџисанкова Муратовска;
 проф. д-р Ќиро Ивановски;
 проф. д-р Мира Јанкуловска.
 проф. д-р Соња Апостолска

По темелното разгледување и проучување на доставениот материјал Рецензентската комисија на Наставно-научниот совет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација „АНТИБАКТЕРИСКИТЕ ЕФЕКТИ НА ОЗОНОТ ВО ГАСНА СОСТОЈБА И Nd:YAG ЛАСЕРОТ ИН ВИВО СТУДИЈА” од д-р Неџмије Ајети, е напишана на 151 страница, содржи 6 табели, 56 графикони и 14 слики.

Трудот е методолошки конзистентно поставен и укажува на успехот на ендодонтскиот третман кој зависи од отстранувањето на микроорганизмите од системот на коренските канали на забите и од запирање на повторувањето на инфекцијата со примена на различни средства за иригација кои го олеснуваат отстранувањето на микроорганизмите и антибактерискиот ефект за дезинфекција и стерилизација на коренските канали на забите. Структурата на докторската дисертација ја сочинуваат осум поглавја: вовед, литературен преглед, цел на трудот, материјал и метод на испитување, резултати, дискусија, заклучоци и литература.

Во **воведот**, кој е изнесен на 10 страници, авторот не запознава за значењето на биомеханичката обработка и иригацијата на коренскиот канален систем врз редуцијата на бројот на бактериите во коренските канали на забите. Механичко-медикаментозната обработка на коренските канали на забот придружени со иригантни средства овозможуваат елиминирање на бактериите преку ширење и испирање на коренските канали. За време на биомеханичката обработка од сидовите на коренските канали на забите се врши отстранување на инфицираниот дентин, се овозможува пристап на различни ириганси во каналикуларниот систем на коренскиот канал, каде што на добро обработен и прочистен канал се овозможува и неговото добро и адекватно полнење. Во овој дел исто така се опишува дека при ендодонтскиот третман како најчести ириганси за коренски канали се употребуваат NaOCl и хлорхексидин (CHX), а во последно време за дезинфекција на инфицираниот канал се употребуваат и озон и

ласер. Озонот може да се употребува во гасна и водена состојба, додека во однос на ласерите: Nd: YAG, Er:YAg се најчести видови на ласери кои се употребуваат во ендодонската практика.

Во поглавјето **Литературен преглед**, кој е презентираан на 44 страници, се прикажани бројни податоци од домашната и странската литература кои укажуваат на големиот број автори кои правеле истражувања во врска со употребата на иригансите, озонот и ласерите при дезинфекцијата на коренските канали на забите. Проблематиката која е обработувана во докторската дисертација е доста специфична и истата е испитувана од други автори во различни земји чии ставови се прикажани во овој дел во трудот. Со согледување на искуствата и резултатите се оценува дека овие истражувања придонесуваат на практичен начин да биде објаснета употребата на иригансите за дезинфекција на коренските канали на забите..

Во поглавјето **Цели на трудот**, авторот прецизно ги дефинира целите на докторската дисертација, а тие се одредување на антибактерискиот ефект на NaOCl со концентрација од 2,5% и на CHX со концентрација од 2% на инфицираните коренски канали на забите, одредување на антибактерискиот ефект на озонот во гасна состојба на инфицираните коренски канали на забите со и без употреба на ириганси, одредување на антибактерискиот ефект на ласерот Nd:YAG на инфицираните коренски канали на забите со и без употреба на ириганси; Споредба на антибактерискиот ефект помеѓу иригансите и озонот во гасна состојба; Споредба на антибактерискиот ефект на иригансите со антибактерискиот ефект на ласерот Nd:YAG и споредба на антибактерискиот ефект помеѓу озонот во гасна состојба и ласерот Nd:YAG.

Во четвртото поглавје, **Материјал и метод на испитување**, на 23 страници, даден е методолошкиот пристап за реализација на поставените цели. Во ова испитување се опфатени 120 пациенти од двата пола на возраст од 15 до 65 години. Одбирањето на примероците е направено на вообичаен начин. Во ова испитување авторот ги опфатил само оние пациенти каде што е дијагностицирана: Necrosis pulpaе и Parodontitis apicalis chronica. По земањето на анамнеза и поставувањето на дијагноза на суспектниот заб кај секој пациент направена е ретроалвеоларна радиолошка снимка. За дезинфекција на коренските канали на забите во испитувањето се применети иригансите: NaOCl со концентрација од 2,5% (Sodium Hypochlorite, Sigma Aldrich-Germany), CHX со концентрација од 2% (Chlorhexidine Digluconate Solution, Sigma Aldrich-Spain), озон во гасна состојба (WH, Austria), ласер Nd:YAG (Fotona, Slovenija). Во зависност од употребата на дезинфекциските средства на коренските канали на забите, пациентите биле поделени на три експериментални и три контролни групи. Првата група ја сочинувале 30 пациенти каде што за дезинфекција на коренските канали на забите се употребени следните средства: NaOCl 2,5%, CHX 2%, NaCl 0,9%. Втората група ја сочинувале 30 пациенти каде што за дезинфекција на коренските канали на забите е употребен озон во гасна состојба во комбинација со NaOCl 2,5%, CHX 2% и NaCl 0,9%. Третата група ја сочинувале 30 пациенти каде што за дезинфекција на коренските канали на забите е употребен ласерот Nd:YAG во комбинација со NaOCl 2,5%, CHX 2%, NaCl 0,9%, а контролната група ја сочинувале 30 пациенти каде за дезинфекција на коренските канали на забите е употребен само NaCl 0,9%. Спроведена е статистичката анализа на резултатите од клиничката студија каде

што се користени дескриптивни и аналитички статистички методи. За тестирање на нултата хипотеза и донесување на валидни заклучоци користени се аналитички статистички методи – статистички тестови, а согласно со меѓународните стандарди за биомедицински науки нивоата на веројатност на остварување на нултата хипотеза се на ниво 0,05 и 0,01. Свкупната статистичка анализа е направена компјутерски со статистички софтвер СПСС. Резултатите се прикажани графчки и табеларно.

Во поглавјето **Резултати**, добиените податоци детално се анализирани и прикажани табеларно (6 табели) и графчки (56 графикони), на 50 страници. Статистичките податоци зборуваат дека СНХ со концентрација од 2% е со подобар антибактериски ефект кон анаеробните бактерии споредена со NaOCl со концентрација од 2,5%. Статистичките податоци зборуваат дека озонот во гасна состојба и комбинирано со NaOCl со концентрација од 2,5% е со подобра антибактериска ефикасност исто така кон аеробните и анаеробните бактерии во инфицираниот коренски канал на забот, споредена со СНХ од 2% и NaCl 0,9%. Статистичките податоци зборуваат дека ласерот Nd:YAG комбинирано со NaOCl со концентрација од 2,5% исто така е со многу подобра антибактериска ефикасност кон аеробните и анаеробните бактерии во инфицираниот коренски канал на забите, споредена со СНХ од 2% и NaCl со концентрација од 0,9%.

Дискусијата е изнесена на 16 страници, авторот ги коментира своите резултати и ги компарира со податоците добиени од литературата. Исто така авторот во дискусијата ги изнесува своите толкувања на резултатите за антибактерискиот ефект на различни средства за дезинфекција и стерилизација на коренските канали на забите. Натриумхипохлоридот и хлорексидининот се најупотребуваните антибактериски ириганси за дезинфекција на инфицираните коренски канали на забите во ендодонтскиот третман. Натрумхипоклоридот е познат како potentен антимикуробен агент така што може да ги уништи бактериите при нивен непосреден контакт. Хлорексидиндиклуконатот (СНХ) поради неговата антибактериска активност наоѓа широка употреба во стоматологијата. Иригансите можат да се употребуват и во комбинација со други методи за дезинфекција на инфицираните коренски канали на забите како озонот и ласерот кои се револуционерни методи во ендодонтската терапија што се однесува на дезинфекцијата на инфицираните коренски канали на забите. Оксидационата јачина на озонот се карактеризира со силен антибактериски ефект во периапикалното ткиво на забот, а ласерот Nd:YAG се употребува исто така и за чистење и за дезинфекција на коренските канали на забите.

Во поглавјето **Заклучоци**, на три страници, концизно се дадени заклучоци од испитувањето укажувајќи дека врз основа на испитувањата и анализите, може да се заклучи дека

по третирањето на инфицираниот коренски канал на забот со растворот на NaOCl со концентрација од 2,5% и со СНХ со концентрација од 2% доаѓа до редукција на бројот на колонии на аеробните и анаеробни бактерии. Статистичките податоци зборуваат дека NaOCl со концентрација од 2,5% е со подобра антибактериска ефикасност кон аеробните бактерии во инфицираните коренски канали на забите споредена со СНХ со концентрација од 2%. Додека СНХ со концентрација од 2% е со подобар антибактериски ефект кон анаеробните бактерии споредена со NaOCl со концентрација од 2,5%. По третирањето на инфицираните коренски канали на

забите со озон во гасна состојба комбинирана со иригансите: NaCl 0,9%, NaOCl 2,5%, CHX 2%, доаѓа до редукција на бројот на колониите на аеробните и анаеробни бактерии. Статистичките податоци зборуваат дека озонот во гасна состојба комбиниран со NaOCl од 2,5% е со подобра антибактериска ефикасност кон аеробните бактерии во инфицираните коренски канали на забите споредена со CHX со концентрација од 2% и NaCl со концентрација од 0,9%. Статистичките податоци зборуваат дека озонот во гасна состојба и комбинирано со NaOCl со концентрација од 2,5% е со подобра антибактериска ефикасност исто така кон анаеробните бактерии во инфицираните коренски канали на забите, споредена со CHX од 2% и NaCl 0,9%, Исто така по третирањето на инфицираните коренски канали на забите со ласерот Nd:YAG комбинирано со иригансите NaCl 0,9%, NaOCl 2,5%, CHX 2%, доаѓа до редукција на бројот од колониите на аеробните и анаеробни бактерии. Статистичките податоци зборуваат дека озонот во гасна состојба комбиниран со NaOCl од 2,5% е со подобра антибактериска ефикасност кон аеробните бактерии во инфицираните коренски канали на забите споредена со CHX со концентрација од 2% и NaCl со концентрација од 0,9%. Статистичките податоци зборуваат дека ласерот Nd:YAG комбинирано со NaOCl со концентрација од 2,5% исто така е со многу подобра антибактериска ефикасност кон анаеробните бактерии во инфицираните коренски канали на забите, споредена со CHX од 2% и NaCl со концентрација од 0,9%. По третирањето на инфицираните коренски канали на забите со NaOCl со концентрација од 2,5%, CHX со концентрација од 2% и озонот во гасна состојба комбинирана со овие исти ириганси придонесува до редукција на колониите од аеробните и анаеробните бактерии. Апликација на озонот во гасна состојба комбинирано со NaOCl со концентрација од 2,5% е со подобра антибактериска ефикасност кон аеробните бактерии, споредена со употребата само на NaCl 0,9%, NaOCl 2,5% и CHX 2%. Апликација на озон во гасна состојба комбинирано со NaOCl со концентрација од 2,5% е со подобра антибактериска ефикасност кон анаеробните бактерии, споредена со употребата само на NaCl 0,9%, NaOCl 2,5% и CHX 2%. По третирањето на инфицираните коренски канали на забите со NaCl 0,9%, NaOCl 2,5%, CHX 2%, и со ласерот Nd:YAG комбинирано со овие исти ириганси придонесува до редукција на колониите од аеробни и анаеробни бактерии. Апликацијата на ласер Nd:YAG во комбинација со NaOCl со концентрација од 2,5% е со подобра антибактериска ефикасност кон аеробните бактерии, споредена со употребата само на NaCl 0,9%, NaOCl 2,5% и CHX 2%. Апликација на ласерот Nd:YAG во комбинација со NaOCl од 2,5% е со подобра антибактериска ефикасност кон анаеробните бактерии, споредена со употребата само на NaCl 0,9%, NaOCl 2,5% и CHX 2%. Апликација на озон во гасна состојба со и без ириганс во инфицираните коренски канали на забите е со поизразена антибактериска ефикасност кон аеробните бактерии, споредена со ласерот Nd:YAG со или без ириганс. Исто така, апликација на озон во гасна состојба со и без ириганс во инфицираните коренски канали на забите е со поизразена антибактериска ефикасност кон анаеробните бактерии, споредена со ласерот Nd:YAG со и без ириганс.

Во поглавјето **Литература** се цитирани 132 домашни и странски автори, меѓу кои повеќето од понов датум, и во целост соодветствуваат со проблематиката која е обработена во оваа докторска дисертација.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Рецензентската комисија по темелното разгледување на докторската дисертација **АНТИБАКТЕРИСКИТЕ ЕФЕКТИ НА ОЗОНОТ ВО ГАСНА СОСТОЈБА И Nd:YAG ЛАСЕРОТ ИН ВИВО СТУДИЈА** од д-р Неџмије Ајети, заклучи дека тој претставува самостоен труд, кој дава значаен придонес во согледувањата за антибактерискиот ефект на различните средства за дезинфекција и стерилизација на коренските канали на забите, и оценува дека се реализирани истражувачките цели и се добиени резултати кои се обработени и на современ начин прикажани во трудот. Комисијата со задоволство им предлага на членовите на Наставно-научниот совет да го прифатат позитивниот рецензентски извештај и да му овозможат на кандидатот да ја брани докторската дисертација.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Лидија Поповска с.р.
2. Доц. д-р Илијана Муратовска с.р.
3. Проф. д-р Ќиро Ивановски с.р.
4. Проф. д-р Мира Јанкуловска с.р.
5. Проф. д-р Соња Апостолска с.р.

**Преглед
на прифатени теми за изработка на магистерски трудови на Институтот
за социолошки и политичко-правни истражувања - Скопје**

Кандидат	Тема	Ментор
Марко Хиниќ	Практиките за регрутација и селекција во македонските приватни компании	доц. д-р. Марија Топузовска Латковиќ
Ѓурѓица Митевска	Влијанието на менторството врз процесот на работното воведување на нововработените во приватниот сектор	Проф. д-р Ружица Цацаноска
Галина Страчковска	Јавната дипломатија и односите со јавност – компаративна студија – Република Македонија и Кралството Јапонија	проф. д-р Емилија Симоска
Татјана Анева	Вредносниот систем на учениците во основното образование	Проф. д-р Ружица Цацаноска
Ана Стеваноска	Културните потреби на граѓаните и музејската политика	Проф. д-р Ганка Цветанова
Фиљана Кока	Компаративна анализа на моделите за саморегулација на медиумите	проф. д-р Петар Атанасов

П Р Е Г Л Е Д

на прифатени теми за докторски труд со **промена на наслов** на **Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања - Скопје**

Кандидат	Тема	Ментор
м-р Дијана Сојановиќ Ѓорѓевиќ	Интегрирање на родовиот аспект во политиката како еден од условите за воспоставување на родова рамноправност во Република Македонија	проф.д-р Мирјана Најчевска

ПРЕГЛЕД
на пријавена и прифатена тема за изработка на магистерски труд на
УКИМ-Шумарски факултет во Скопје

Ред.бр.	Кандидат	Наслов на тема за изработка на магистерски труд	Ментор
1.	дипл.шум.инж. Јурант Дика	„Здравствената состојба и организацијана заштитата на шумите во Република Македонија, со посебен осврт на периодот1998-2013 година“	проф.д-р Никола Николов

ПРЕГЛЕД

На наслови на прифатени теми на магистерски трудови на студентите од втор циклус на студии на Педагошкиот факултет “Св.Климент Охридски” –Скопје

Кандидат	Тема	Мантор
Сања Стојанова	<i>Мултикултурализмот низ учебниците по Запознавање на околината во третто одделение и Општество во четврто одделение.</i> <i>Multiculturalism through elementary education school books for introducing with environment and society</i>	Проф. д-р Владо Тимовски
Ивана Толовска	<i>Примената на играта во полетната настава по математика</i> <i>Implementation of game in the beginner courses of mathematics</i>	Проф. д-р Весна Макашевска
Арлинда Бајрами	<i>Визуелните наставни сретства и нивната улога во реализацијата на принципот на очигленост во одделенската настава</i> <i>Visual teaching tools and their role in the realization of the principle of concretization in the first cycle id primary education</i>	Доц. д-р Теута Шабани

ПРЕГЛЕД

на одобрени теми за изработка на магистерски труд на Архитектонскиот факултет

р.бр	кандидат	наслов на тема	ментор
1	Барбара Иракоска	Симбиоза како модел при трансформација на станбена текстура	Д-р Минас Бакалчев, редовен професор, ментор
2	Благоја Ристевски	Модерни музејски простори место за жива уметност	Д-р Анета Христова-Поповска, редовен професор, ментор
3	Весна Ликарска	Образовен и културен центар – Парк, Неготино	Д-р Митко Хаџи-Пуља, редовен професор, ментор
4	Драган Кусевски	Организација и обликување на јавните простори во станбените четврти	Д-р Влатко П. Коробар, редовен професор, ментор
5	Иван Белески	Архитектонски интервенции на сегменти по должината на кејовите на реката Црн Дрим низ централното градско подрачје на градот Струга	Д-р Анета Христова-Поповска, редовен професор, ментор
6	Ивона Крстеска	Архитектонско истражување во областа на трансформативните типологии и дефинирање на нови програмско-просторни решенија на интегрирани архитектонски концепти на пример на градот Гостивар	Д-р Михајло Зиноски, доцент, ментор
7	Костадин Героски	Центар за традиционална музика, Скопје	Д-р Митко Хаџи-Пуља, редовен професор, ментор
8	Александар Камшигоски	Архитектонски факултет за 21 век	д-р Виктор Пајвански, вонреден професор, ментор
9	Александра Смиљановска	Истражување на обликувачки и програмски нови модели / типологии на јавнит еобјекти за потребите на реонските центри во градот Скопје	Д-р Михајло Зиноски, доцент, ментор
10	Ана Петровска	Архитектонски модел на поврзување на музејски (изложбен) простор и современите уметности преку искуството на посетителот	Д-р Анета Христова-Поповска, редовен професор, ментор
11	Ана Теова	Истражување на обликувачки и програмски нов модел на културно едукативен центар за потребите на урбаните заедници во градот Велес	Д-р Михајло Зиноски, доцент, ментор
12	Бојана Корошевска	Учење од Мацир Маало – прототип на новата колективна форма	Д-р Минас Бакалчев, редовен професор, ментор
13	Владимир Краљевски	Човековото урбано живеење и неговото влијание на методологијата на дефинирање нов просторен архитектонски концепт на објекти од културата во градот Куманово	Д-р Михајло Зиноски, доцент, ментор
14	Дарко	Интерактивен раб на пристаништето во	Д-р Митко Хаџи-Пуља,

	Ангеловски	Охрид	редовен професор, ментор
15	Деспина Милевска	Морфолошки елементи на одржливост на новите станбени четврти по примерот на седмата градска четврт во Пробиштип	Д-р Мирослав Грчев, редовен професор, ментор
16	Димитар Чорбациев	Нов модел од областа на образованието за потребите на населбата Капиштец – основно училиште	Д-р Михајло Зиноски, доцент, ментор
17	Елена Стојчева	Архитектонски интервенции на кејот на реката Драгор и интерполација на програми од јавен карактер на работ на централното подрачје на градот Битола	Д-р Анета Христова- Поповска, редовен професор, ментор
18	Елена Тасева	Архитектонски концепти на изложбени објекти на современа уметност од аспект на нивна ефемерност	Д-р Анета Христова- Поповска, редовен професор, ментор
19	Елена Филева	Истражување во областа на трансформативни типологии- програмски интегрирани објекти од општествен карактер наменети за образование, култура и спорт	Д-р Михајло Зиноски, доцент, ментор
20	Иво Павловски	Зелени појаси како хибридни граници	Д-р Јасмина Сиљаноска, редовен професор, ментор
21	Коста Параклиев	Нови станбени типологии и оформувањето на градските четврти	Д-р Влатко П. Коробар, редовен професор, ментор
22	Лина Финдаковска	Архитектонски факултет за 21 век	Д-р Виктор Пајвански, вонреден професор, ментор
23	Марија Панева	Обликување на езерското крајбрежје (Тематско подрачје: Урбана трансформација на гранични подрачја)	Д-р Јасмина Сиљаноска, редовен професор, ментор
24	Мила Грабунија	Истражување на типологии на јавни објекти во централното градско подрачје на град Скопје	Д-р Михајло Зиноски, доцент, ментор
25	Мила Рориќ	Интеграција на реката Драгор во централното градско подрачје на Битола преку интерполација на содржини од јавен карактер во зоната на нејзината интеракција со градот	Д-р Анета Христова- Поповска, редовен професор, ментор
26	Моника Новковиќ	Архитектонски интервенции на дефиниран сегмент од кејот на река Вардар во Скопје	Д-р Анета Христова- Поповска, редовен професор, ментор
27	Никола Бубески	Културно-општествен центар	Д-р Митко Хаџи-Пуља, редовен професор, ментор
28	Фросина Павлова	Рedefинирање и преобликување на специјалните зони на работ на градот	Д-р Јасмина Сиљаноска, редовен професор, ментор

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „НАПРЕДНИ ТЕХНИКИ ЗА РАЗВОЈ НА ИНТЕЛИГЕНТНИ КОРИСНИЧКИ ИНТЕРФЕЈСИ“, ОД М-Р ВАЛБОН АДЕМИ, ПРИЈАВЕНА НА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, донесена на седницата одржана на 26.12.2013 година, избрани сме за членови на Рецензентската комисија за оцена на докторската дисертација под наслов НАПРЕДНИ ТЕХНИКИ ЗА РАЗВОЈ НА ИНТЕЛИГЕНТНИ КОРИСНИЧКИ ИНТЕРФЕЈСИ, поднесена од Валбон Адеми, магистер по информатика, асистент на Природно-математичкиот факултет при Државниот универзитет во Тетово. По извршениот преглед на доставениот ракопис, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација под наслов “НАПРЕДНИ ТЕХНИКИ ЗА РАЗВОЈ НА ИНТЕЛИГЕНТНИ КОРИСНИЧКИ ИНТЕРФЕЈСИ” е напишана на 150 страници и содржи 40 слики и 5 табели (од кои 21 слика во додатоците). Дисертацијата е поделена во 6 глави, 3 додатоци и литература во која се наведени 47 библиографски единици.

На почетокот на дисертацијата се дадени апстракти и клучни зборови на македонски и англиски јазик и предговор. Дисертацијата се состои од поглавјата: **ВОВЕД**, **ЧИТАЧИ НА ЕКРАН**, **ТЕКСТ-ВО-ГОВОР ТЕХНОЛОГИЈА**, **ГЕНЕРИРАЊЕ НА ГОВОР ОД ТЕКСТ НА АЛБАНСКИ ЈАЗИК**, **НОВ МОДЕЛ НА КОРИСНИЧКИ ИНТЕРФЕЈС ЗА АЛБАНСКО ГОВОРНО ПОДРАЧЈЕ**, **ЗАКЛУЧОК И ПРЕПОРАКИ**, **ЛИТЕРАТУРА** и **ДОДАТОЦИ**.

Во **ПРЕДГОВОРОТ** е опишана структурата на докторската дисертација, целите на дисертацијата и краток опис на реализираните истражувања, како и благодарност кон институции и поединци кои помогнале во реализацијата на докторската дисертација. Оваа дисертација истражува како интелегентните интерфејси може да им овозможуваат на слепите лица и лицата со оштетен вид да го подобрат веб-пристапот на интернет.

Во **ВОВЕДОТ** е даден генерален вовед во најновите модерни истражувања во полето на информатиката и информатичката технологија кои се незамисливи без употреба на вештачката интелигенција, каде што како основен столб се појавува развојот на интелегентните системи. Интелегентните кориснички интерфејси (ИКИ) спаѓаат токму во оваа група. Во поново време голем напор се вложува во креирање на апликации за разни намени, односно олеснување на користење на досегашните достигнувања во информатичката технологија, и понатамошните трендови за поедноставени релации или интеракции помеѓу корисникот и машините. За да се достигнат овие можности, се инвестира во креирање на интелегентни кориснички интерфејси, со кои се поедноставува работата и можностите за оптимално користење на компјутерот, а и на многу други уреди од различни домени на животот. Посебен бенефит од интелегентните кориснички интерфејси секако имаат лицата со ограничени способности (оштетен вид, слух). Развојот на ова поле им овозможува користење на сите подобности што ги користат нормално развиените луѓе. Одговорот лежи во користење на интелегентни

интерфејси - освен конвенционалните периферни единици и инпути во еден систем, се имплементирани и современи методи на интеракција, како што се говор, движење, вид и др. Вебот има неверојатен потенцијал за слепите лица и лицата со оштетен вид како интернет корисници. Повеќето веб -содржини на интернет се релативно отворени, застапени се во дигитални формати и може да се конвертираат автоматски во глас или преку Браевата азбука. Програмите наречени читачи на екран можат да конвертираат некои содржини со пристапна форма. Дури и содржини, што не е можно да им се пристапи, може да се дизајнирани за невизуелен пристап, и се бара од слепите веб -корисници да вршат пребарување за она што тие го сакаат во долги серијални погледи на нивната содржина овозможени од страна на читачите на екран. Посебен осврт во ова поглавје е даден на интернет предизвиците за слепите лица и лицата со оштетен вид, опис на состојбата во Македонија од аспект на развој, локализација и примена на интелегентни кориснички интерфејси и читачи на екран, како и потребите и перспективите на читачите на екран. Во ова поглавје е даден преглед на најновите достигнувања на полето на интелегентните интерфејси со обработка на релевантни трудови од оваа област.

Во поглавјето ЧИТАЧИ НА ЕКРАН е даден детален приказ на оваа технологија преку опис на архитектурата на читачи на екран, типови на читачи на екран, како и споредбен приказ на комерцијален и слободен софтвер од оваа категорија. Посветено е внимание на детектирање на одредени недостатоци на читачите на екран, пред се од аспект на тоа дека тие не се универзални решенија кои можат да се користат за секој јазик, бидејќи јачината на звукот генерирана за други јазици е несфатлива и неприродна. За секој јазик треба да се бараат решенија кои се однесуваат на неговата специфика, секогаш со цел создавање на глас за да одговори на природата на јазикот. Во групата на постојните интелегентни интерфејси за пристапност, со одредени исклучоци, доминираат оние на англиски јазик. Преземањето иницијатива за ефектуирање на таков вид на интерфејс неминовно се сведува на претходна анализа на постојните решенија, па преземањето на позитивните искуства, или готови концепти, неминовно води кон одредени модификации и адаптации насочени кон ефективна употреба на соодветно јазично подрачје. Посебен аспект претставува доминантната употреба на англискиот јазик во користењето на готови апликации, како и доминантноста на англискиот јазик во веќе постојните веб-содржини. Во таква ситуација се наметнува прашањето за ексклузивна употреба на одреден јазик или можноста за опција за избор на јазик - англиски или локален. Но, и во двата случаја претстои обемна подготвителна работа во креирањето на база на податоци во формат соодветен за избраниот тип на апликација. Акцентот е ставен на база на податоци која ќе претставува речник или поимник со гласовна интерпретација. Секако, потребна е и основната азбучна интерпретација на локалниот јазик. Изборот на опцијата за интелегентен интерфејс за слепи лица и лица со оштетен вид од неанглиско говорно подрачје се сведува на избор од две опции – креирање нов продукт или локализација на некое постојно решение. Заради овие факти, кандидатот во ова поглавје покрај начинот на употреба на читачите на екран и идните трендови на нивниот развој, опишува и сценарио на користење на читач на екран од страна на слепи лица и лица со оштетен вид, а воедно ги дава и резултатите од неговото истражување спроведено во училиштето за слепи лица и

лица со оштетен вид „Д-р Целадин Дода” во Пеќ, Косово, за користење на читачи на екран и ефектот на технолошки разлики помеѓу неколку читачи на екран, и кој читач учесниците ќе го користат во иднина

Во поглавјето ТЕКСТ-ВО-ГОВОР ТЕХНОЛОГИЈА, како многу значаен сегмент во изградбата и локализацијата на еден читач на екран, кандидатот се задржува на опис и анализа на говорот и елементите на текст-во-говор модулите со посебен осврт на синтезата на говорот преку конкатенативната синтеза, формантната синтеза, артикулаторната синтеза, методите базирани на линеарна предвидливост и синтезата базирана на СММ - скриен Марков модел. Во конкатенативната синтеза малите единици на реално снимениот говор се споени една по друга за да формираат финален излез. Најдобрите синтисајзери базирани на конкатенација се способни да обезбедат релативно природен синтетички говор. Сепак, недостатокот на оваа техника за синтеза е во тоа што повеќето контекстуални информации од говорот се вградени во податоците и големината на базата на податоци се зголемува кога различни фонетски контексти треба да се земат предвид и да се складираат во базата на податоци за да може да се обезбеди природен звук на говорот. Кај СММ - базираната синтеза говорниот спектрум и параметрите на екситација се моделирани на контекстуално зависни СММ-и и за време на говорната синтеза СММ-ите се конкатенираат според влезниот текст. СММ-базираните говорни синтисајзери се способни да продуцираат говор со природен звук и нивните мемориски барања се релативно мали.

Во делот „Сегментирање и анализа на текст“ се опишува улогата на системот за анализа на текст која се состои во прифаќање на произволен влезен текст и негово конвертирање во форма погодна за последователна лингвистичка обработка. Кандидатот овде се задржува на опишување на процесите на анализата на текст и прозодиското предвидување, како и детектирање на прашањата поврзани со прелиминарната обработка и архитектурата на еден документ, вклучувајќи ја прецизната претстава за тоа што се подразбира под збор и реченица и како тоа се поврзува со нивната говорна и пишана форма. Сегментацијата на текст е процес на издвојување (вадење) на зборовите. Вообичаено е во текст-во-говор системите ова да се прави во повеќе чекори. Притоа токенизацијата и расчленувањето на реченицата се иницијалните чекори кои имаат за цел да ја расчленат влезната секвенца на карактери во единици кои полесно ќе се процесираат од другите процеси на текст-во-говор системите, на што кандидатот исто така се задржува. Кандидатот прави посебен осврт и на јазиците за маркирање на говорен текст, како и краток осврт на примената на текст-во-говор технологијата.

Посебно значење има делот кој ги опишува повеќејазичните текст-во-говор техники, како и генерирање на ритам и интонација на говор како вовед во истражувањето кое кандидатот го спровел за употребата на албанскиот јазик.

Во поглавјето ГЕНЕРИРАЊЕ НА ГОВОР ОД ТЕКСТ НА АЛБАНСКИ ЈАЗИК е предложен дизајн на апликација за генерирање на говор од текст на албански јазик кој се состои од фазите: нормализација на текст, создавање акустична база и конверзија на текст. Резултат на нормализацијата е еквивалентна маса која во

албанскиот јазик се состои од 200 единици кои се сметаат за неопходни. Сите зборови, што не ќе се најдат во еквивалентната маса, при генерирањето на говор се интерпретираат буква по буква. Од спроведената анализа на пишани текстови на албански јазик може да се заклучи дека употребата на сите букви не е иста. Овој факт како што предлага кандидатот може да се искористи за индексирање на буквите при што ќе се обезбеди побрз пристап до почестите букви. Инаку, сите карактери се вклучуваат во рамките на истата база на податоци. Додека бројот на зборови е премногу голем за да може да се вклучат сите основни единици во рамките на акустичната база, бројот на реченици е помал и е можно преку нив да се покријат сите пишани текстови, но создадениот квалитет на глас е понизок од оној генериран преку зборови. Врз основа на спроведената анализа на текстови на албански јазик во семантичките значења на јазикот се користат 892 дифони, а анализата на фреквенциите на дифоните доведува до заклучок дека само 45 од нив покриваат околу 50% на пишани текстови на албански јазик. Акустичната база ги содржи сите дифони. Создавањето на акустична база значи снимање на основни текстуални единици и нивно зачувување во акустичен формат погоден за користење при конверзијата на текст во говор. Кандидатот предлага повеќе алгоритми за реализација на трите претходно спомнати фази во предложениот дизајн на апликација за генерирање на говор од текст на албански јазик. Воедно кандидатот се задржува и на изградба на лексикони т.е. речници и конвертори за автоматска обработка на албанскиот јазик кои денес интензивно се користат во напредните текст-во-говор системи. Кандидатот дава анализа и на постојни текст во говор конвертори на различни јазици кои немаат поддршка за албански јазик и воедно ги детектира нивните недостатоци во случај кога тие ќе се користат за генерирање на говор од текст на албански јазик.

Во поглавјето **НОВ МОДЕЛ НА КОРИСНИЧКИ ИНТЕРФЕЈС ЗА АЛБАНСКО ГОВОРНО ПОДРАЧЈЕ**, кандидатот предлага нов модел на кориснички интерфејс за албанско говорно подрачје. Корисничкиот интерфејс е наменет за слепите лица и лицата со оштетен вид, а е изграден врз основа на добиените резултати од спроведените истражувања и тестирања во училиштето за слепи лица во Пеќ, како и анализата на читачите на екран, текст-во-говор технологијата, изградениот дизајн на апликација за генерирање на говор од текст на албански јазик, како и спроведената анализа на текстовите на албански јазик и основните принципи на изградба на лексикони, т.е. речници и конвертори за автоматска обработка на албанскиот јазик опишани во претходните поглавја.

Во поглавјето **ЗАКЛУЧОК И ПРЕПОРАКИ** кандидатот дава сумарен заклучок на целото истражување, задржувајќи се на овозможувањето на пристапност на слепите лица и лицата со оштетен вид до веб-содржините, структурирање на читачите на екран за овозможување целисходно пребарување, внес на податоци и достап до динамички содржини, сознанијата за основните функционалности кои би требало да ги содржат интелегентните интерфејси за пристап на слепите лица и лицата со оштетен вид до веб-содржините, спецификите на ваквите кориснички интерфејси во зависност од јазичното подрачје и листа на препораки за избор на опција за интелегентен интерфејс за слепи лица од неанглиско говорно подрачје – креирање нов продукт или локализација на некое постојно решение.

Во **ЛИТЕРАТУРА** се наброени вкупно 47 библиографски единици што биле консултирани при изработката на дисертацијата. Библиографските единици се коректно цитирани во текот на целата содржина на докторската дисертација. Поголемиот дел од нив се однесуваат на трудови од понова и оригинална научна литература што укажува на систематскиот пристап и широкото познавање на областа од страна на кандидатот.

Во **Додаток А** се дадени можностите на JAWS-компјутерскиот читач на екран, начинот на негово користење од страна на слепите лица и лицата со оштетен вид, како и негово поврзување со други софтверски пакети.

Во **Додаток Б** се опишува интерфејсот TrailBlazer, кој според анализите направени во неколку студии се покажа многу прикладен и пожелен за употреба од страна на слепите корисници и корисниците со оштетен вид.

Во **Додаток В** е претставен веб-пристапот со WebAnywhere-софтверскиот пакет кој претставува веб-базиран читач на екран кој може да се користи од страна на слепите лица и лицата со оштетен вид за да пристапат на интернет, од кој било компјутер со интернет-конекција и аудиоизлез, со опис на неговите можности, начин на користење од страна на слепите лица и лицата со оштетен вид, како и негово поврзување со други корисни софтверски пакети.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на анализата на докторската дисертација под наслов „НАПРЕДНИ ТЕХНИКИ ЗА РАЗВОЈ НА ИНТЕЛИГЕНТНИ КОРИСНИЧКИ ИНТЕРФЕЈСИ“ од м-р Валбон Адеми, може да се заклучи дека тој ги постигнал поставените цели. Покажал широко познавање на интелегентните кориснички интерфејси, а особено читачите на екран и напредните техники за развој на вакви интерфејси. Истражувањето што го спровел за користење на ваквите интелегентни кориснички интерфејси од страна на слепи лица и лица со оштетен вид во училиштето за слепи лица и лица со оштетен вид „Д-р Целадин Дода“ во Пеќ, Косово, заедно со предложениот нов модел за кориснички интерфејс за албанско говорно подрачје, како и обработката на алгоритми и техниките за генерирање на говор од текст на албански јазик претставуваат самостоен и оригинален научен труд. Оваа докторска дисертација има и голема практична вредност, особено за една група хендикепирани лица – слепи лица и лица со оштетен вид од албанско говорно подрачје со цел приближување на информатичката технологија за нивна секојдневна употреба, а со тоа и нивна инклузија во општеството подеднакво со сите останати учесници. Вредноста на докторската дисертација е уште поголема од аспект на тоа што добиените резултати и препораките дадени во неа се пионерски за слепите лица и лицата со оштетен вид од албанско говорно подрачје во Република Македонија. Резултатите од истражувањето се научно издржани и се од пошироко значење, што го потврдува и публикувањето на дел од резултатите во неколку научни статии.

Поради сето тоа, Рецензентската комисија има посебна чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје да ја прифати докторската дисертација под наслов „НАПРЕДНИ ТЕХНИКИ ЗА РАЗВОЈ НА ИНТЕЛИГЕНТНИ КОРИСНИЧКИ ИНТЕРФЕЈСИ“ и да одобри јавна одбрана.

Рецензентска комисија

1. Д-р Ванчо Чабуковски, редовен професор на ПМФ во Скопје, с.р.
2. Д-р Благој Вељаноски, редовен професор на ПМФ во Скопје, с.р.
3. Д-р Едмонд Беќири, редовен професор на ПМФ, Државен универзитет во Тетово, Европски колеџ „Дукаѓини“ во Пеќ, Косово, с.р.
4. Д-р Ѓорѓи Јованчевски, редовен професор на Факултетот за компјутерска техника и информатика при Универзитетот „Американ Колеџ“ во Скопје, с.р.
5. Д-р Орце Симов, доцент на Универзитетот МИТ, Скопје, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ПРЕДМЕТИТЕ ЦРТАЊЕ И СЛИКАЊЕ НА КАТЕДРАТА ЗА СЛИКАРСТВО НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЛИКОВНИ УМЕТНОСТИ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за ликовни уметности во Скопје, на својата редовна седница одржана на 7 ноември 2013 година, формира Рецензентска комисија во состав: ред.проф.м-р Благоја Маневски, претседател, ред.проф.м-р Жарко Башевски, член и ред.проф.м-р Јован Шумковски, член. На конкурсот објавен во весниците „Коха“ и „Дневник“ на 19 октомври 2013 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања, по предметите цртање и сликање на Катедрата за сликарство на Факултетот за ликовни уметности во Скопје, се пријави кандидатот вонр.проф.м-р Антони Мазневски. Врз основа на приложената документација од страна на кандидатот, како и следењето на неговата педагошка и ликовна дејност, Рецензентската комисија има чест да го достави следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Антони Мазневски е роден на 27 јануари 1963 година во Скопје. По звршеното средно образование се стекнува со диплома архитектонски техничар учејќи прво во гимназијата „Никола Карев“ а потоа во Градежниот училиштен центар „Здравко Цветковски“ во Скопје. На Факултетот за ликовни уметности при Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје се запишува како четврта генерација од формирањето на Факултетот и како прворангиран на листата на примените кандидати на Катедрата за сликарство. За време на студиите имал можност да учи и да практикува во класите на професорите Симон Шемов, Петар Мазев и Душан Перчинков. По двегодишната работа на дипломскиот труд во 1991 година дипломирал под менторство на проф. Душан Перчинков. Во 2011 година магистрирал на истиот Факултет под менторство на ред.проф.м-р Рубенс Корубин. Во 1995 година од страна на SOROS- центарот за ликовна уметност е номиниран и избран за стипендист на реномираната „Sammer Academy Salzburg“, под менторство на познатиот австриски ликовен уметник и професор Tone Fink и асистенција на ликовната уметничка Опа В. На оваа Академија се здобива со диплома за специјалистички студии по сликарство.

Во 1997 ја добил наградата „Млад уметник на годината“ која му ја доделува исто така SOROS- центарот за ликовни уметности и користи студиски престој во Њујорк, каде што се приклучува во програмата на респектираната организација за ликовни уметности - ARTSLINK со ателје во ISP (international studio program) на Denis Elliot. Во периодот од 1991 до 2004 година работел и опстојувал како самостоен уметник. Од 2004 г. па се до денес тој е во редовен работен однос на Факултетот за ликовни уметности, при Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје, како наставник, во звањето вонреден професор по предметите цртање и сликање на

Катедрата за сликарство на додипломски и постдипломски студии. Во истиот период бил претседател и член на повеќе работни комисии, како и на магистерски одбрани.

Во 2011 година ја основал ISA (Интернационалната летна академија) во Охрид, каде што организирал летни студии од специјалистички карактер, извршувајќи ја функцијата извршен директор и воедно предавач на Катедрата за сликарство, но за жал еднократно.

Во последните пет години тој реализирал 5 самостојни изложби, а учествувал на преку 20 групни изложби во земјата и во странство.

Избор на самостојни изложби (2008-2013)

2013, Singularity 49, MC Gallery, Њујорк

2012, Образци на веројатноста, Public room, Скопје

2011, Patterns of probability, Palais Porcia, Виена

2009, Crossways, Prima centar, Берлин

Bio-Geo-Teo, MC Gallery, Њујорк

Избор на групни изложби (2008-2013)

2013, *Транзициска авторитарност, Уметникот и диктатурата*, Бела ноќ, Национална галерија на Македонија, Чифте-амам, Скопје

Сликарски Велигден, Галерија НЛБ Тутунска банка, Скопје (куратор Климе Коробар, проект на ИКОН, Скопје)

Колекција на МСУ, Музеј на современата уметност, Скопје

2012, Беле ноќ, *Врвна колекција на лични сеќавања, 1990- 2010: МАКЕДОНСКА ЛИКОВНА УМЕТНОСТ, 1990-2010: ЕУФОРИЈА*, Младински културен центар, Скопје (куратори: Јованла Попова, Ивана Васева, Филип Јовановски; кокуратори: Славица Јанашлиева, Жанета Вангели, проект на Град Скопје.)

Донации, аквизиции, 2000-2011, Музеј на современата уметност, Скопје (куратор: Захаринка Бачева-алексоска, проект на МСУ, Скопје)

2011, *Фрагменти – македонска уметничка сцена 1991 – 2011*, МСУ, Скопје (куратор: Марика Бочварова-Плавева, проект на МСУ, Скопје.)

Love it, or leave it, The Balcan Trilogy / Сакај го, или батали го, Музеј на современата уметност, Скопје (куратори: Рене Блок, Мариус Бабиас, проект на Kunsthalle Fridericianum, Kassel).

2010, 30 години Факултет за ликовни уметности, Скопје, Музеј на современата уметност, Скопје (куратор: Викторија Васева-Димеска, проект на МСУ, Скопје).

2009 Синестезија, Музеј на современа уметност, Скопје (куратор: Викторија Васева-Димеска, проект на МСУ, Скопје).

Венеција via МКЦ, Младински културен центар, Скопје (куратор: Соња Абаџиева, проект на МКЦ, Скопје).

2013, *Reflection; White-Black or not*, Casoria Contemporary Museum, Неапол (куратор: Ана Франговска, проект на Национална галерија на Македонија).

2012, *Made in Macedonia*, La Galleria Pall Mall, Лондон (куратор: Викторија Васева-Димеска, проект на МСУ, Скопје).

2011, *In City*, Nokia Cultural Center, Talin (куратор: Викторија Васева-Димеска, проект на МСУ, Скопје).

Synaesthesia, „Средец“ галерија, Софија (куратор: Викторија Васева-Димеска, проект на МСУ, Скопје).

2010, *Arts Lottery*, Ronald Feldman, Њујорк

Synaesthesia, Complesso monumentale di San Michele a Ripa Grande, Рим.

Синестезија, Музеј града Београда, Белград

2009, *Synaesthesia*, Palais Porcia, Виена.

Венеција виа МКЦ, „Средец“ галерија, Софија

Венеција виа МКЦ, Сараевска зима, Сараево

Видеозаписи

2008, *Телесно-Линеарно*, Антони Мазневски, ДВД-ром

2008, *Како до сивото*, Антони Мазневски, ДВД-ром

Творечка активност

Антони Мазневски е македонски мултидисциплинарен ликовен уметник, кој е активен во областа на сликарството, скулптурата, цртежот и фотографијата. Неговото ликовно истражување е насочено кон усовршување на сопствените занаетчиско-технички можности и квалификации и пронаоѓање на нови изразни средства. Во поглед на филозофската мисла што ја испорачува, тој ја афирмира космолошката, теолошката, биолошката и технолошката сфера на постоењето, како и разбирањето за светот како в заемност, односно микро-макрорамнина. Ако се следи неговиот опус ќе забележите дека неговите ликовни предлошки се во интензивен продукциски континуитет и логички развој. Препознатлив по разноликоста во формата на изразување и во користењето на медиумите, тој покрај базичните маслени бои и цртежот, најмногу го задржува РЕДИМЕЈДОТ како основно изразно средство, односно морфолошка единица.

Тој имал преку 20- тина самостојни изложби и тоа во Скопје, Тетово, Гостивар, Охрид, Битола, Штип, Струмица, Куманово, Велес, Париз, Лоѓ, Њујорк, Берлин, Венеција и Виена и учествувал на околу стотина групни меѓународни и домашни изложби од кои позначајни се: *16 Биенале на младите*, Модерна галерија Риека, Југославија 1991; *Image Box*, (прва интернационална годишна изложба на SOROS) Мала Станица, Скопје, 1994 г.; *THE END*, самостоен проект, МСУ, 1995; *Нова македонска уметност 9 1/2*, МСУ, Скопје, 1995/96; *Меѓувреме*, МКЦ, Скопје, 1996 г.; *Radiations*, Bayerische Landesbank Gallery, Минхен, 1996; *Open Studios*, ISP, Њујорк, 1997; *A Se Esse*, CIX Галерија, Скопје, 1998; *Letter Box Waimar – international art project*, Вајмар (Германија), 1998; *Тоа и Јас*, CIX Галерија, Скопје, 1999; *Brown Sugar*, Kunst House, Нирнберг, 1999 г.; *Radiations*, Japan Foundation Forum, Токио, 2000 г.;

Construction in process – This Earth is a flower, Лоѓ (Полска), 2000; *15th international exhibition of drawings*, Риека, 2000 г.; *Bound/less borders*, Белград; *40 Years of FLUXUS*, Визбаден (Германија), 2002 г.; *Blood & Honey*, Sammlung Essl Museum, Виена; *Venice Biennale*, *Wandering Library*, group project, Венеција; *In the gorges of the Balkans*, Fridericianum Museum, Касел (D); *Flipside*, Artist Space,

Њујорк, 2003; *Октобарски Салон*, УЛУС, Белград ; *Бродот на Моцарт*, МСУ, 2004; 51th Venice Biennale, Pallazo Zorzi, Венеција, 2005; Macedonian contemporary artist, MC Gallery, Њујорк, 2008 ; Macedonian contemporary artists, Saraevo Winter, Сараево; Synaesthesia, Palais Porcia, Виена; *Crossways*, Prima Center, Берлин 2009; *Arts Lottery*, Ronald Feldman Fine Arts Inc., Њујорк; *Bio-Geo-Teo*, MC Gallery, Њујорк; *Synaesthesia*, Complesso monumentale di San Michele a Ripa, Рим, 2010; *Фрагменти-Македонска ликовна сцена*, МСУ, Скопје ; *Образци на веројатноста*, Palais Porcia, Виена; *In City*, Nokia Cultural Center, Талин, 2011 ; *Made in Macedonia*, La Galleria Pall Mall, Лондон, 2012; *Reflection, White-Black or not*, Casoria Conte,porary Art Museum, Неапол; *Singulariry 49*, MC Gallery, Њујорк, 2013.

Делата на Мазневски може да се најдат во приватни колекции низ светот како Париз, Утрехт, Цирих, Њујорк, Дубаи, Атина итн. Тие исто така се дел од колекциите на повеќе светски реномирани институции како што е *Националната библиотека на Александрија* (Египет) со делото кое е дел од проектот Wanderning Library; во седиштето на *ARTSLINK*, Њујорк; во *Dia Center for the Art*, Њујорк; во *Sammlung Essl Museum* (Виена), каде што делото A Se Esse се наоѓа во постојаната поставка; во *Moderna Galerija*, Ријека ; во *Музејот за современа уметност*, Скопје итн.

Во 1999 го промовирал проектот ЈКС (јавен коњски сообраќај – по течението на Вардар) за кој добива и откуп од Министерството за животна средина и просторно планирање .

Во 2000 година, на покана од Ridzcard Wasko извел екстериерна скулптура *Тело и душа* во Bidgosc (Полска).

Во 2006 ја добил наградата „Јордан Грабул“ за скулптура на традиционалниот Зимски салон, Скопје.

Во 2008 година, во конкурсна процедура добива можност и ја изведува монументалната скулптура *Космоинтеграла 2008* во Скопје (пред платото на МОБ).

Во 2010 конкурирал и добил ангажман за изработка на две историски сцени на платно за потребите на Музејот на македонската борба за независност .

Кандидатот Мазневски има одржано повеќе предавања по покана од музеј, универзитет и друга релевантна институција како и земено учество на повеќе трибини, форуми и симпозиуми од кои позначајни се: предавање на авторската тема *Француска Крива* во Културниот центар MOZG (Bidgosc) и на Факултетот за славистика во Торуњ (Полска), 2008 г.; предавање на авторската тема *Негување* во рамките на ISA (интернационална летна академија – Охрид) и предавање на тема *City Acupuncture*, Design week , Куршумли- ан, Скопје итн.

Тој исто така има напишано повеќе текстови и рецензии за каталози на македонски ликовни автори. Во обемната библиографија на вонр. проф. м-р Антони Мазневски се вбројуваат рецензии и интервјуа во бројни домашни стручни и популарни списанија, како и неколку меѓународни како Kunstforum, Quarterly, Retracing images: Visual Culture After Yugoslavia, Art/Contemporaryeasturope, Kunst Magazin, Arte Cultura , PME Art & Design и др.

Ликовното творештво на Мазневски исто така е застапено во *Енциклопедија Британика* и *Македонска енциклопедија*, во издание на МАНУ.

Наставно-образовна дејност и дејност од поширок интерес

Вонр.проф.м-р Антони Мазневски од 2003 година па се до денес, како наставник по предметите цртање и сликање на Катедрата за сликарство на додипломските студии, како и наставник и ментор на постдипломските студии на истата Катедра, наставата ја спроведува работно и одговорно и со амбиции за постојано унапредување на условите и квалитетот. Неговата дидактика се базира врз инсистирање на редовни контакти и интензивна комуникација со студентите, како на додипломските, така и на постдипломски студии. Неговите несебични намери да пренесе што повеќе знаење и да даде што подобар пример се евидентни. Таквата методологија резултира со мотивираност, инвентивност, посветеност и успешност од страна на студентите. Тој е активен и на планот на социјализација на своите студенти преку разни вонфакултетски ангажмани за студентите, како на пр: учество на симпозиумот Real Presents во склоп на Венециското биенале, изложба на дела на билбордите низ градот Скопје, учества и гостувања на меѓународни ликовни манифестации за студенти, емитување на видеозаписи на ТВ- канали, ликовен перформанс на сцената на МНТ, изложби и аукции на разни промоции, повеќе графитни изведби и сл.

Мазневски совесно ги извршува сите функции во рамките на Факултетот и Универзитетот. Тој се труди да биде добар соработник и наставник.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Со оглед на значајните и континуирани достигнувања на кандидатот вонр.проф.м-р Антони Мазневски на македонската и меѓународната ликовна сцена, на неговиот севкупен ангажман и целосна посветеност, како на ликовно-креативен, така и на педагошки план, и имајќи го предвид неговиот конструктивен однос кон колективот на ФЛУ, Рецензентската комисија заклучи дека пријавениот кандидат ги исполнува сите услови за избор за наставник во повисоко звање. Комисијата има чест и задоволство на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за ликовни уметности при Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје да му предложи: вонр.проф.м-р Антони Мазневски да биде избран во звањето **редовен професор** по предметите цртање и сликање на Катедрата за сликарство на ФЛУ.

Рецензентска комисија

Ред.проф.м-р Благоја Маневски, претседател	с.р
Ред.проф.м-р Жарко Башевски, член	с.р
Ред.проф.м-р Јован Шумковски, член	с.р

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: **вонр. проф. м-р Антони Мазневски**
Институција: **Факултет за ликовни уметности во Скопје**
Уметничка област: **сликарство**

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред.б рој	Назив на активноста:	Поени
1	Одржување на настава од прв циклус студии	
	Цртање 3 и 4, 2008/09, зимски/летен 12x8x0.04=	3.84
	Сликање 3 и 4 2008/09, зимски/летен 10x8x0.04=	3.2
	Сликање 5 и 6, 2009/10, зимски/летен 16x15x0.04=	9.6
	Сликање 7 и 8, 2010/11, зимски/летен, 16x15x0.04=	9.6
	Цртање 1 и 2, 2011/12, зимски/летен, 10x15x0.04=	6
	Сликање 1 и 2, 2011/12, зимски/летен, 8x15x0.04=	4.8
	Цртање 3 и 4, 2012/13, зимски/летен, 10x15x0.04=	6
	Сликање 3 и 4, 2012/13, зимски/летен, 8x15x0.04=	4.8
	Сликање 5, 2013, зимски, (во тек) 6x15x0.04=	3.6
2	Одржување на настава од втор циклус студии	
	Сликање 1 и 2, 2009/10, зимски/летен, 12x15x0.05=	9
	Сликање 1 и 2, 2010/11, зимски/летен, 9x15x0.05=	6.75
	Сликање 1 и 2, 2011/12, зимски/летен, 9x15x0.05=	6.75
	Сликање 1, 2012/13, зимски, 9x15x0.05=	6.75
	Сликање 2, 2012/13, летен, (во тек) 9x6x0.05=	2.7
	Слик. практики 1 и 2, 2009/10, зим./лет. 4x15x0.05=	3
	Слик. практики, 2010/11, зимски, 3x15x0.05=	2.25
	Слик. практики, 2011/12, зимски, 3x15x0.05=	2.25
	Слик. практики, 2012/13, зимски, 3x15x0.05=	2.25
	Слик. практики, 2012/13, летен, (во тек) 3x6x0.05=	0.9
3	Консултации со студенти од прв и втор циклус студии	
	2008/09, летен, 10x8x0.002=	0.16
	2009/10, зимски/летен, 22x15x0.002=	0.66
	2010/11, зимски/летен, 28x15x0.002=	0.84
	2011/12, зимски, летен, 30x15x0.002=	0.9
	2012/13, зимски, 12x15x0.02=	0.36
4	Ментор на дипломска работа	
	16x0.2	3.2
5	Член на комисија за оцена или одбрана на	

	магистратура	
	19X0.3	5.7
6	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	
	52X0.1	5.2
	Вкупно	110.66

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Пое ни
	Ментор на магистерска работа	
	8	8

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Пое ни
	Самостојно јавно претставување со ликовни дела (во странство по повик)	
1	2009 <i>Crossways</i> , Prima Center, Берлин	7
2	<i>Bio-Geo-Teo</i> , Gallery MC, Њујорк	7
3	2011 <i>Patterns of Probability</i> , Palais Porcia, Виена	7
4	2013 <i>Singularity 49</i> , Gallery MC, Њујорк, 2013	7
	Самостојно јавно претставување со ликовни дела (во земјата по повик од национална установа)	
1	2012 <i>Обрасци на веројатноста</i> , Јавна соба, Скопје	5
	Групно јавно претставување со ликовни дела – со посебен проект, селектирана и жирирана манифестација (во земјата)	
1	2013 <i>Транзициска авторитарност, Уметникот и диктатурата</i> , Бела ноќ, Национална галерија на Македонија, Чифте-амам, Скопје	2
2	<i>Сликарски Велигден</i> , Галерија НЛБ Тутунска банка, Скопје (куратор: Климе Коробар, проект на ИКОН, Скопје)	2
3	<i>Колекција на МСУ</i> , Музеј на современата уметност, Скопје	2
4	2012 <i>Бела ноќ, Врвна колекција на лични сеќавања, 1960-2010, 1990ти: МАКЕДОНСКА ЛИКОВНА УМЕТНОСТ 1990-2000: ЕУФОРИЈА</i> , Младински културен центар, Скопје (куратори: Јованка Попова, Ивана Васева, Филип Јовановски; ко-куратори: Славица Јанешлиева, Жанета Вангели; проект на Град Скопје). http://www.skopje.gov.mk/ShowAnnouncements.aspx?ItemID=538&mid=482&tabId=&tabindex=0	2

5	<i>Донации, аквизиции, 2000-2011</i> , Музеј на современата уметност, Скопје (куратор: Захаринка Бачева-Алексоска, проект на МСУ, Скопје). http://www.msuskopje.org.mk/msu.php?mode=exh&mid=1&id=19&exhid=104	2
6	2011 <i>ФРАГМЕНТИ – македонска уметничка сцена 1991-2011</i> , Музеј на современата уметност, Скопје (куратор: Марика Бочварова-Плавева, проект на МСУ, Скопје). http://www.msuskopje.org.mk/msu.php?mode=exh&mid=1&id=19&exhid=101	2
7	<i>Love it, or leave it, The Balkan Trilogy / Сакај го, или батали го</i> , Музеј на современата уметност, Скопје (куратори: Рене Блок, Мариус Бабијас, проект на Kunsthalle Fridericianum, Kassel). http://www.msuskopje.org.mk/msu.php?mode=exh&mid=1&id=19&exhid=100	2
8	2010 <i>30. Години Факултет за ликовни уметности, Скопје</i> , Музеј на современата уметност, Скопје (куратор: Викторија Васева-Димеска, проект на МСУ, Скопје). http://www.msuskopje.org.mk/msu.php?mode=exh&mid=1&id=19&exhid=91	2
9	2009 <i>Синестезија</i> , Музеј на современата уметност, Скопје (куратор: Викторија Васева-Димеска, проект на МСУ, Скопје). http://www.msuskopje.org.mk/msu.php?mode=exh&mid=1&id=19&exhid=65	2
10	<i>Венеција via МКЦ</i> , Младински културен центар, Скопје (куратор: Соња Абациева, проект на МКЦ, Скопје).	2
	Групно јавно претставување со ликовни дела – со посебен проект, меѓународна, селектирана и жирирана манифестација (во странство)	
1	2013 <i>Reflection; White-Black or not</i> , Casoria Contemporary Art Museum, Неапол (куратор: Ана Франговска, проект на Национална галерија на Македонија)	4
2	2012 <i>Made in Macedonia</i> , La Galleria Pall Mall, Лондон (куратор: Викторија Васева-Димеска, проект на МСУ, Скопје)	4
3	2011 <i>In City</i> , Nokia Cultural Center, Талин (куратор: Викторија Васева-Димеска, проект на МСУ, Скопје).	4
4	<i>Synaesthesia</i> , „Средец“ галерија, Софија (куратор: Викторија Васева-Димеска, проект на МСУ, Скопје).	4
5	2010 <i>Arts Lottery</i> , Ronald Feldman, Њујорк	4
6	<i>Synaesthesia</i> , Complesso monumentale di San Michele a Ripa Grande, Рим	4
7	<i>Синестезија</i> , Музеј града Београда, Белград	4
8	2009 <i>Synaesthesia</i> , Palais Porcia, Виена	4
9	<i>Венеција via МКЦ</i> , „Средец“ галерија, Софија	4

10	Венеција <i>via</i> МКЦ, Сарајевска зима, Сараево	4
Вкупно		93

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред.број	Назив на активноста:	Поени
	Објавено дело во каталог од национална ликовна манифестација	
1	<i>Транзициска авторитарност, Уметникот и диктатурата</i> , Бела ноќ, Национална галерија на Македонија, 2013.	1
2	<i>Бела ноќ, Врвна колекција на лични сеќавања, 1960-2010, 1990ти: МАКЕДОНСКА ЛИКОВНА УМЕТНОСТ 1990-2000: ЕУФОРИЈА</i> , МКЦ, 2012.	1
3	<i>Донации, аквизиции, 2000-2011</i> , Музеј на современата уметност, Скопје, 2012.	1
4	<i>Фрагменти – македонска ументичка сцена 1991 2011</i> , Музеј на современата уметност, Скопје, 2011.	1
5	<i>Love it, or leave it, The Balkan Trilogy/Сакај го, или батали го</i> , Музеј на современата уметност, Скопје, 2010.	1
6	<i>30. Години Факултет за ликовни уметности</i> , Скопје, Музеј на современата уметност, Скопје, 2010.	1
7	<i>Синестезија</i> , Музеј на современата уметност, Скопје, 2009.	1
8	<i>Венеција via МКЦ</i> , МКЦ, Скопје, 2009.	1
	Објавено дело во каталог (или книга) од меѓународна ликовна манифестација	
1	<i>Reflection; White-Black or not</i> , Casoria Contemporary Art Museum, Неапол, 2013.	2
2	<i>Crossways</i> , Prima Center, Берлин, 2009.	2
4	<i>Patterns of Probability</i> , Palais Porcia, Виена, 2009.	2
5	<i>Singularity 49</i> , Gallery MC, Њујорк, 2013.	2
	Член на национална жири-комисија	
1	Член на комисија за финансирање проекти од национален интерес во културата за 2009	2
2	Член на комисија за финансирање проекти од национален интерес во културата за 2010	2
3	Член на работна група за следење на квалитетот на изработка на сликите-масовни сцени за потребите на Музејот на Македонската борба за независност и ...2010	2
4	Член на жирито за избор на национален претставник на Венецијанското Биенале	2
5		
	Член на факултетска комисија	

	21x0.5=	10.5
	Член на комисија за избор во звање	
	4x0,2=	0.8
	Вкупно	35.3

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	100,46
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	8
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	93
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	35,3
	236,6

Рецензентска комисија

Ред. проф. м-р Благоја Маневски, претседател с.р.

Ред. проф. м-р Јован Шумковски, член с.р.

Ред. проф. м-р Жарко Башевски, член с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН ПРОФЕСОР ПО НАСТАВНАТА ДИСЦИПЛИНА АКТЕРСКА ИГРА СО ПОЗНАВАЊЕ НА ТУРСКИ ЈАЗИК НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ ВО СКОПЈЕ

На конкурсот објавен во дневниот печат, и тоа во „Дневник“ и во „Коха“, на 13.12.2013 година, за избор на еден наставник во сите звања по наставната дисциплина актерска игра со познавање на турски јазик на ФДУ, како единствен кандидат се пријави досегашниот вработен на наведениот предмет, вонр. проф. м-р Елјеса Касо.

Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за драмски уметности во Скопје, на 44. седница одржана на 24.12.2013 година, со Одлука број 0202-1048/2-4, одреди Рецензентска комисија за избор на еден наставник во сите звања по наставната дисциплина актерска игра со познавање на турски јазик, во состав:

- 1. ред. проф. м-р Рефет Абаз**
- 2. ред. проф. Јорданчо Чеврески**
- 3. ред. проф. д-р Јелена Лузина**

Врз основа на приложената документација на кандидатот, Рецензенската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ ЗА КАНДИДАТОТ

Елјеса Касо е роден 1961 година во Гостивар, каде што завршил основно и средно образование. На Одделот за драмски актери при Факултетот за драмски уметности се запишал во учебната 1980/81 година. Дипломирал на 29 јуни 1985 година со просечна оценка 8,81 во класата на проф. Владимир Милчин.

Како студент настапувал во претстави на турската драма при Театарот на народностите и на драмата на Македонскиот народен театар. Бил член на алтернативната Театарска работилница ФФ и на театарската група „Пралипе“, со кои учествувал на низа фестивали во земјата и во странство.

Како стипендист на турската драма, Елјеса Касо добил редовен ангажман во тој ансамбл во кој, главно, ја реализира својата успешна актерска кариера. Учествовал во осумдесетина премиерни изведби, најчесто во главни улоги, во режија на реномирани режисери од Македонија, од поранешните јужнословенски републики и од Турција. При гостувања на реномирани режисери од Турција (Јуцел Ертен, Кенан Ишик), освен тоа што играл главни улоги, Елјеса Касо бил и асистент на режијата, што претставувало можност за предлабочување на неговите знаења за театарот.

Учебната 1987/88 година Елјеса Касо ја поминал на специјализација на сценскиот говор на Државниот конзерваториум за театарска уметност во Анкара.

Актерските остварувања на Елјеса Касо наидуваат на позитивни одгласи кај критиката и публиката и тој израсна во водечки актер на ансамлот на турската драма и еден од водечките актери од неговата генерација кај нас.

Првата награда Касо ја добил на Театарските игри „Војдан Чернодрински“, Млад актер за 1991 година, за улогата на Дервишот во „Картонска кутија“ од И. Белур, во режија на Бранко Брезовец. За Рогожин во „Идиот“ од Достоевски, во режија на Бранко Ставрев, Елјеса Касо добил награда за најдоброто актерско остварување на Македонскиот театарски фестивал „Војдан Чернодрински“ во 1998, а за Ибрахим во „Лудиот Ибрахим“ од Т. Офлазоглу, во режија на Владимир Милчин, наградата за најдобро актерско остварување на Македонскиот театарски фестивал „Војдан Чернодрински“ во 1999 година.

УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Од дипломирањето до сега, има одиграно некаде околу осумдесетина улоги на сцените на НУ Турски театар-Скопје, Драмски театар-Скопје, Армиски театар-Софија, Битолски театар, Театар Лимунае во Фиренца–Италија, Театар Турски во Марсилја–Франција, од кои повеќето му се главни и централни улоги:

Аслан-„Мостот на честа“ од Хасан Мерџан режија: Н.Пановски, 1984; Затвореник-„Проклета авлија“ од Иво Андриќ, режија: Љ.Ѓеоргиевски, 1985; Тонко-„Чешел“ од Фаил Хаџич, режија: Ацо Алексов, 1985; Шерифот-„Том Соер“ од Марк Твен, режија: Шерафеттин Неби, 1985; Кани 1-„Рашела“ од Шерафеттин Неби, режија: Н.Пановски, 1985; Виктор Горбов-„Пипа-Ритам“ од В.Плавеvски, режија: Р.Бурхан, 1986; Јалчин-„Малите големи љубови“ Б.Беговска, Д.Христов, 1986; Јованка-„Протекција“ од Б.Нушиќ, режија: Б.Ставрев, 1986; Маскиран маж-„Јерма“ од Ф.Г.Лорка, од Б.Ѓорчев, 1986; Млад инкасатор-„Убиј ме, душичке“ од А.Несин, режија: С.Билал, 1986; Оливер Тимиди-„Капетан Џон Пиплфокс“ од Д.Радович, режија: К.Ангеловски, 1987; Стојан-„Коштана“ Б.Станкович, режија: К.Лида, 1987; Ибн Теваб-„Дневник на стравот“ од Џеват Карахасан, режија: А.Сопи, 1988; Ленокс-„Магбет“ од В.Шекспир, Р.Бурхан, 1988; Мирза-„Белото Циганче“ од В.Подгорец, режија: А.Алексов, 1989; Клемент-„Клементовиот пад“ Д.Јанчар, режија: К.Лида, 1989; Писателот-„Кавкаски круг со креда“ Б.Брехт, Ј.Ертен, 1989, и помошник на режисерот; Мажот-„Клинч“, Г. Стефановски, режија: колективна, 1989; Затвореник-„Живко живее, не живее“ А.Несин, режија: К.Ишик, 1990, и помошник на режисерот; Џон-„Остров“ А. Фугард, режија: Ј.Ертен, 1990; Дервиш-„Картонска кутија“ И.Белур, режија: Б. Брезовец, 1991; Јунус Емре- „Јунус Емре“, Р.Билгинер, режија: Р.Алниачик, 1991; Полифон-„Смртта на Питија“, М.Стеванович, 1992; Фаз’л-„Мајка Елиф“, Т.Офлазоглу режија: К. Лида, 1992; Џон-„Зошто“ од Ш.Спасе, режија: Серафин Фанко, 1992; Сатилмиш-„Стари фотографии“, Д.Сумер, Д.Наумовски и помошник на режисерот, 1992; Ахмет III-„Ве молиме, не допирајте“ од Х. Танер, режија: И.Хурмузлу и помошник на режисерот, 1993; Сликаp, Продавач на плочи, Хамлет, Режисер, „Шабан спасител на татковината“ Х.Танер, режија: З.Сипахи, 1993; Елјеса „Дас капитал“ Б.Димитров и С.Миленковски, режија: С.Миленковски 1993; Кореографот, Продавачот, Докторот, Газдата- „Балерината“, В.Плавеvски, режија: Б.Брезовец, 1994; Војдан-„Тетовирани души“ Г.Стефановски, режија: В.Христов, 1994; Келавиот Мехмет-„Келавиот Мехмет“ У.Тамер, режија: К.Лида 1994; Кочкарјов-„Женидба“ Н.Гогол, А.Алексов,

1994; Султанот-„Будење“, Б.Беговска, режија: Д. Наумовски, 1994; Хамлет-„Кралот Хамлет“, Шекспир, од Виткијевич и Плавеvски, режија: Б.Брезовец, 1995; Али-„Празна колевка“, Н. Цумали, С. Билал, 1996; Ахмет Фехим-„Итрата жена на улавиот маж“ Х. Танер, режија: З. Сипахи, 1996; Човекот-„Како да се спаси Асие“, 1996; Жонглер со синцири-„Луна парк“ У. Ајваз, режија: К.Лила, 1997, и помошник на режисерот; Метин-„Прекрасен подарок“, 1998; Парфјон Рогожин-„Идиот“ Ф.М.Достоевски, Б.Стаvрев, 1998; Робеспјер-„Р.Р.Р.“ Ј.Плевнеш, режија: М.Улусој, 1999); Султанот Ибрахим- „Луѓиот Ибрахим“ Т.Офлазоглу, режија: В.Милчин, 1999; Зганарел-„Дон Жуан“ Ж.П.Б.Молиер, Д. Станковски, 2000; Мирза „Курбан“ Г.Дилмен, режија: З.Сипахи 2000; Принцот Мустафа-„Хурем султан“ од Орхан Асена режија: К.Лила, 2001; Управник„Бунт во домот за старци“ од Венко Андоновски, режија: Д.Станковски, 2001; Ергаст-„Искрените“ Мариво, режија: В.Милчин, 2002; Прв делегат-„Кука на граница“ С.Мрожек, режија: Ј.Ертен, 2002, и помошник на режија; Тиресиа, слепиот претскажувач, водител на Хорот „Антигона“, Софокле, режија: К.Коцатурк, 2002; Вицдани „Замижувам за да сработам“ Х.Танер, режија З.Сипахи, 2003; Гилгамеш-„Гилгамеш“, режија: Д.Пројковски, 2004; Едип-„Цар Едип“, Софокле, Љ.Георѓиеvски, 2004; Фердинанд-„Бура“ Шекспир, А.Поповски, 2004; Имамот, Султанот и Авторот „Азизнаме“ А.Несин, 2005; Алќибиад „Тимон од Атина“ Шекспир, Б.Брезовец, 2005; Тартиф „Тартиф“ Ж.Б.П.Молијер, Д.Пројковски 2006; Сијах Калем, Султанот Џем „Сијах Калем“ И.Емин и Ј.Плевнеш, режија: В.Цветановски, 2009; Помошник на режисерот на престаvата „Игра на слободата“ 2005 и на „Азизнаме“, 2005; Бабуш, „Жени во парламент“, од Аристофан, режија Ј. Ертен, 2009, помошник на режисерот;Гаволот, „И јас Орхан Памук“ од Орхан Памук режија: В.Цветановски, 2010; Јунус Емре, Дервишот и Зердушт, „Мевлана“ од Тургај Нар, режија: Б.Сечкин, 2011; Али Риза-„Кога лисјата паѓаат“ од Решат Н. Гунтекин, режија: С.Билал, 2012.

Освен горенаведените театарски претстави има одиграно и во следниве телевизиски проекти: Образовните емисии „Еурека“-В.Плавеvски, режија: Димитар Христов; телевизискиот филм „Бог да ги бие шпионите“-В.Плавеvски, режија: А. Алексов; „Збогум румелија“, мегатурска серија од 76 епизоди, улогата капетанот Џезми, режија: Сердар Акар; „Балканска свадба“, 6 епизоди, улогата Владимир, режија: Доган У. Караца.

Ги издвојуваме следниве награди:

Награда „**Трајко Чоревски**“ за **најдобар млад актер** на МТФ „Војдан Чернодрински“, за улогата на ДЕРВИШОТ во „Картонска кутија“, Прилеп, 1991; Награда за **најдобро актерско остварување** на МТФ „Војдан Чернодрински“ – Прилеп, за улогата на РОГОЖИН во претставата „Идиот“, 1998, награда за улогата на ИБРАХИМ во претставата „Луѓиот Ибрахим“, 1999 и за улогата на СИЈАХ КАЛЕМ во претставата „Сијах Калем“, 2009.

ПЕДАГОШКА ДЕЈНОСТ

Педагошката активност Елјеса Касо ја започна во учебната 1995/96 година, како асистент по сценски говор со техника на гласот на првата генерација студенти запишани на Одделот за драмски актери кои посебно-стручните предмети ги слушаа и ги полагаа на турски јазик.

Како педагог, Елјеса Касо ги покажува истите квалитети со кои се одликува неговата актерска дејност. Тој е одговорна и студиозна театарска личност, вљубеник во професијата, кооперативен и комуникативен со своите студенти, исто колку и со своите колеги. Темелната подготовка секогаш им претходи на неговите остварувања. Посветеноста на професијата се темели на цврсти етички постулати за театарот како колективна уметност, во која индивидуата може да расте само доколку индивидуализмот не значи егоцентричност и затвореност кон другиот.

ЗАКЛУЧОК

Знаењето, искуството, ентузијазмот и сите други претходно наведени квалитети претставуваат гаранција за натамошната успешна педагошка дејност на Елјеса Касо, како наставник по предметот актерска игра. Рецензентската комисија со задоволство му предлага на Наставно-научниот уметнички совет на Факултетот за драмски уметности да го избере Елјеса Касо за наставник по предметот актерска игра со познавање на турски јазик во звањето редовен професор.

Рецензентска комисија

Ред. проф. м-р Рефет Абаз, с.р.

Ред. проф. Јорданчо Чеврески, с.р.

Ред. проф. д-р Јелена Лужина, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Елјеса Рамадан Касо

(име, татково име и презиме)

Институција: Факултет за драмски уметности Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: актерска игра

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Актерска игра 6 (летен семестар 2006) часа 8 x 15 x 0, 04	4, 80
2.	Актерска игра 7 (зимски семестар 2006) часа 8 x 15 x 0, 04	4, 80
3.	Актерска игра 8 (летен семестар 2007) часа 8 x 15 x 0, 04	4, 80
4.	Актерска игра 6 (лет. сем. вежби 2006) часа 4 x 15 x 0, 03	1, 80
5.	Актерска игра 7 (зим. сем. вежби 2006) часа 6 x 15 x 0, 03	2, 70
6.	Актерска игра 8 (лет. сем. вежби 2007) часа 6 x 15 x 0, 03	2, 70
7.	Актерска игра 1 (зимски семестар 2007) часа 8 x 15 x 0, 04	4, 80
8.	Актерска игра 2 (летен семестар 2008) часа 8 x 15 x 0, 04	4, 80
9.	Актерска игра 3 (зимски семестар 2008) часа 8 x 15 x 0, 04	4, 80
10.	Актерска игра 4 (летен семестар 2009) часа 8 x 15 x 0, 04	4, 80
11.	Актерска игра 5 (зимски семестар 2009) часа 8 x 15 x 0, 04	4, 80
12.	Актерска игра 6 (летен семестар 2010) часа 8 x 15 x 0, 04	4, 80
13.	Актерска игра 7 (зимски семестар 2010) часа 8 x 15 x 0, 04	4, 80
14.	Актерска игра 8 (летен семестар 2011) часа 8 x 15 x 0, 04	4, 80
15.	Актерска игра 1 (зим. сем. вежби 2007) часа 4 x 15 x 0, 03	1, 80
16.	Актерска игра 2 (лет. сем. вежби 2008) часа 4 x 15 x 0, 03	1, 80
17.	Актерска игра 3 (зим. сем. вежби 2008) часа 4 x 15 x 0, 03	1, 80
18.	Актерска игра 4 (лет. сем. вежби 2009) часа 4 x 15 x 0, 03	1, 80
19.	Актерска игра 5 (зим. сем. вежби 2009) часа 4 x 15 x 0, 03	1, 80
20.	Актерска игра 6 (лет. сем. вежби 2010) часа 4 x 15 x 0, 03	1, 80
21.	Актерска игра 7 (зим. сем. вежби 2010) часа 6 x 15 x 0, 03	2, 70
22.	Актерска игра 8 (лет. сем. вежби 2011) часа 6 x 15 x 0, 03	2, 70
23.	Актерска игра 1 (зимски семестар 2011) часа 8 x 15 x 0, 04	4, 80
24.	Актерска игра 2 (летен семестар 2012) часа 8 x 15 x 0, 04	4, 80
25.	Актерска игра 1 (зим. сем. вежби 2011) часа 4 x 15 x 0, 03	1, 80
26.	Актерска игра 2 (лет. сем. вежби 2012) часа 4 x 15 x 0, 03	1, 80
27.	Актерска игра 3 (зимски семестар 2012) часа 8 x 15 x 0, 04	4, 80
28.	Актерска игра 4 (летен семестар 2013) часа 8 x 15 x 0, 04	4, 80
29.	Актерска игра 3 (зим. сем. вежби 2012) часа 4 x 15 x 0, 03	1, 80
30.	Актерска игра 4 (лет. сем. вежби 2013) часа 4 x 15 x 0, 03	1, 80
Вкупно		102, 60

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активнoста: Јавно изведено или претставено уметничко дело во облик познат во јавноста – ОДИГРАНИ УЛОГИ	Поени
Главни улоги во театарски претстави		
1.	2009 – СИЈАХ КАЛЕМ – „Сијах Калем“ – И.Емин и Ј.Плевнеш – реж. В. Цветановски – НУ Турски театар - Скопје	4
2.	2009 – БАБУШ – „Жени во парламент“ – По мотивите на Аристофан – Јуџел Ертен – реж. Ј. Ертен – НУ Турски театар - Скопје	4
3.	2009 – „Жени во парламент“ – помошник на режисерот	4
4.	2010 – ГАВОЛОТ, СТАРЕЦОТ – „И јас сум Орхан“ – Драматизација од делата на Орхан Памук: В. Цветановски и В. Горески – реж. В. Цветановски – НУ Турски театар - Скопје	4
5.	2011 – ЈУНУС ЕМРЕ, ДЕРВИШОТ И ЗЕРДУШТ – „Мевлана“ – Т. Нар – реж. Б. Сечкин – НУ Турски театар - Скопје	4
6.	2012 – АЛИ РИЗА – „Кога лисјата паѓаат“ – Р. Гунтекин – реж. С. Билал – НУ Турски театар - Скопје	4
Споредни улоги во меѓународни ТВ-серии		
7.	2007 – КАПЕТАНОТ ЦЕЗМИ – „Збогум румелија“ – сцен. Али Џан Јараш – реж. Сердар Акар – продукција АДАМ ФИЛМ – Р. Турција – 16 епизоди	16
8.	2008 – КАПЕТАНОТ ЦЕЗМИ – „Збогум румелија“ – сцен. Али Џан Јараш – реж. Сердар Акар – продукција АДАМ ФИЛМ – Р. Турција – 39 епизоди	39
9.	2009 – КАПЕТАНОТ ЦЕЗМИ – „Збогум румелија“ – сцен. Али Џан Јараш – реж. Сердар Акар – продукција АДАМ ФИЛМ – Р. Турција – 21 епизода	21
10.	2009 – ВЛАДИМИР – „Балканска свадба“ – сцен. Али Џан Јараш – реж. Доган У. Караџа - продукција АДАМ ФИЛМ – Р. Турција – 6 епизоди	6
Вкупно		106

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активнoста: ГОСТУВАЊА НА ФЕСТИВАЛИ, жири и дејности од поширок интерес	Поени

1.	2009 – „ Сијах Калем “, реж. Владо Цветановски - гостување на фестивалот МТФ „ВОЈДАН ЧЕРНОДРИНСКИ“ во Прилеп	1
2.	2009 – „ Жени на власт “, реж. Јуџел Ертен - гостување на фестивалот НАЦИОНАЛНА СЦЕНА НА ПРИШТИНА во Приштина	2
3.	2010 – „ Сијах Калем “, реж. Владо Цветановски - гостување на фестивалот ОХРИДСКО ЛЕТО во Охрид	1
4.	2010 – „ Сијах Калем “, реж. Владо Цветановски - гостување на фестивалот ИСТАНБУЛ ГРАД НА КУЛТУРАТА во Истанбул	2
5.	2011 – „ Сијах Калем “, реж. Владо Цветановски - гостување на фестивалот „4. ЕДЕН ЗДИВ ЕДЕН ГЛАС“ во Коњја	2
	Учество на неговите студенти во промотивни активности на Факултетот со испитни претстави	
6.	2006 – „Убавицата од дното“ – Интернационален студентски фестивал СКОМРАХИ	0,5
7.	2009 – „Лулашки“ - Интернационален студентски фестивал СКОМРАХИ	0,5
8.	2010 - „Живко живее, не живее“- Интернационален студентски фестивал СКОМРАХИ	0,5
9.	2011 – „Долго патување во ноќта“ – МТФ „ВОЈДАН ЧЕРНОДРИНСКИ“ – Прилеп	0,5
	Вкупно	10

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	102,60
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	106,00
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	10,00
Вкупно	218,60

Членови на Комисијата

Ред. проф. м-р Рефет Абаз, с.р.
Ред. проф. Јорданчо Чеврески, с.р.
Ред. проф. д-р Јелена Лужина, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ВЛИЈАНИЕТО НА ФИЗИЧКАТА СПОРТСКАТА АКТИВНОСТ И НЕКОИ СОЦИОДЕМОГРАФСКИ ФАКТОРИ ВРЗ ПОВЕДЕНИЕТО КАЈ ДЕЦА ОД 11 ДО 15-ГОДИШНА ВОЗРАСТ“, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р РИСТО СТАМЕНОВ ПРИЈАВЕН НА ИНСТИТУТОТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО – ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА ВО СКОПЈЕ

На својата седница од 16.10.2013 година, Советот на Институтот за социолошки и политичко – правни истражувања во Скопје, донесе Одлука за формирање на Комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација под наслов: „Влијанието на физичката спортската активност и некои социодемографски фактори врз поведението кај деца од 11 до 15-годишна возраст“, од кандидатот м-р Ристо Стаменов, во состав: проф. д-р Виолета Чачева, проф. д-р Мирјана Сланинка – Динева, проф. д-р Ружица Цацановска, проф. д-р Славејко Сасајковски, доц. д-р Серјожа Гонтарев.

Рецензентската комисија, по разгледувањето на поднесениот докторски труд, врз основа на направените согледувања и консултации го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

Кандидатот м-р Ристо Стаменов предаде на оцена докторски труд во обем од вкупно 197 страници. Во структурална смисла, текстот е поделен во 8 поглавја (вовед, досегашни испитувања, проблем предмет, цели, хипотези, метод на истражување, резултати, дискусија, теоретско практично значење и литература). Таа е дополнета со 93 табели и 27 графикони. Во делот во кој е наведена користената литературата содржани се 132 референци, а во прилозите се вклучени инструментите и обработените статистички податоци користени во истражувањето.

1. Приказ и анализа

Докторскиот труд на кандидатот м-р Ристо Стаменов е резултат на детално истражување на влијанието на физичката и спортската активност и некои социодемографски фактори врз поведението кај деца од 11 до 15-годишна возраст во Р. Македонија.

Воведниот дел од трудот е организиран во неколку целини. Најнапред, авторот се осврнува на значењето на мултидисциплинарниот карактер на проблемот на истражувањето, и тоа од социолошки, психолошки и кинезиолошки аспект. Кандидатот м-р Ристо Стаменов ги елаборира светските сознанија за темата - употребата на физичката, спортската активност и поведението на децата, започнувајќи со Томас Арнолд, Снајдер и Шпрецер, Виглис и Салмела, Данинг и Ројек. Понатаму, авторот не воведува во поимно – категоријалниот апарат. Петнаесетина термини, дефиниции и поими се објаснети за да може без нејаснотии да се следи понатамошниот текст на трудот. Ова е посебно значајно за да не се случи да има повеќезначност, кога станува збор за поимите во ова истражување.

Во вториот дел, означен како „Досегашни истражувања“, кандидатот дава осврт на повеќе од четириесет истражувања, кои посредно или непосредно се поврзани со

предметот на истражувањето. Од прегледот на претставените истражувања може да се идентификуваат некои основни карактеристики. Истражувања на оваа проблематика се спроведени во многу развиени земји во светот, а особено во САД и Канада во кои биле вклучени сите возрасни категории од двата пола. Вршени се истражувањата на примероци кои и припаѓаат на различна раса, од различна етничка припадност, кои се со различен социоекономски статус, кои живеат во градски, приградски и рурални региони. Има одреден број истражувања во кои се споредува влијанието на факторите и нивото на физичката активност кај примероци, т.е. испитаници од различни географски средини (различни држави). Најголем број истражувања се спроведени на неделниквентна популација. Од методолошка гледна точка, а особено од аспект на применетите методи за обработка на податоците, се забележува дека во најголем број од истражувањата влијанието на средината и на психосоцијалните фактори врз физичката активност е утврдено или со логистичка регресивна анализа или со линеарна регресивна анализа. Во истражувањата во кои како теоретска основа е применет моделот на криминално однесување, транстеоретскиот модел најчесто е анализата на варијансата и дискриминативната анализа. Во одредени истражувања е применет Крускал-Валисовиот Х-тест, Ман-Витниевиот У-тест и тестот χ^2 . Врз основа на резултатите и карактеристиките на досегашните презентирани истражувања, се конципираат проблемот, предметот, хипотезите и целите на истражувањето. Овие истражувања се основа за остварување на целите на истражувањето, а воедно го зголемуваат степенот на научната и апликативната вредност на докторската дисертација.

Третиот дел насловен како “Проблем, предмет, цели и хипотези”, е организиран во четири тематски целини. Во првата целина кандидатот го објаснува проблемот на истражување. Тоа е влијанието на физичката спортска активност и некои социодемографски фактори и поведението кај деца од 11 до 15 годишна возраст. Во втората целина од овој дел се елаборира предметот на истражувањето од каде што ја извлекува неговата основна цел: утврдувањето и влијанието на физичката, односно спортската активност и некои социодемографски фактори врз поведението кај две групи испитаници на возраст од 11 до 15 години. Додека, пак, конкретни цели се претставени во 32 точки кои доволно и коректно го исцрпуваат проблемот и предметот на истражувањето. Тие се реални и објективно дефинирани, овозможувајќи успешна и оптимална реализација. Одговорите на целите на истражувањето се остварливи поради тоа што предвидените методи за обработка на податоците се избрани според барањето на нивната основна содржина. Тоа е посебно значајно бидејќи се дадени одговори на основната цел на истражувањето, а тоа е утврдување на влијанието на физичката спортска активност и некои социодемографски фактори и поведението кај деца од 11 до 15 годишна возраст.

Хипотезите на истражувањето се надоврзуваат на целите на истражувањето. Дефинирани се исто така во 32 точки. Првата хипотеза предвидува дека спортското учество е негативно поврзано со поведението кое лицата сами го пријавиле. Останатите хипотези се надоврзуваат на оваа хипотеза и се однесуваат на утврдување на влијанието, разликите на физичката, спортската активност и некои социодемографски фактори кај испитаниците кои не покажале и покажале отстапување во поведението.

Во четвртата глава насловена како “Методи на истражување” се прикажани деловите кои се однесуваат на примерокот на испитаници, примерокот на варијабли, описот на инструментите, како и планот и програмата на анкетаирањето и методите за обработка на податоците.

Истражувањето е спроведено на примерок од 323 испитаници. Примерокот е поделен во два потпримерока. Првиот потпримерок го сочинуваа 192 испитаника, односно група ученици кои не покажале промени во поведението. Во вториот потпримерок биле

вклучени 131 испитаник, односно група ученици кои покажале промени во поведението. Секој од потпримероците за определени цели на истражувањето беше поделен и во однос на полот, и тоа 69 испитаници од машки пол и 123 испитаници од женски пол кај првиот потпримерок (група ученици кои не покажале промени во поведението) и 100 испитаници од машки пол и 29 испитаници од женски пол од вториот потпримерок (група ученици кои покажале промени во поведението). Начинот, изборот и видот на примерокот ги задоволуваат методолошките барања за коректно реализирање на целите на истражувањето. Посебно, внимание авторот посветува на подглавата “Примерок на варијабли”, во која се наведува дека ќе биде применет систем на варијабли поделени во пет групи, и тоа: варијабли за проценување на деликвентното/девијантното поведение, варијабла за проценување на социјалната пожелност, варијабли за проценување на социјалната поддршка, демографски варијабли, варијабли за проценување на нивото на физичка/спортска активност. Изборот на сите варијабли и скали е извршен според потребата за утврдување на задоволителен степен на нивните мерни карактеристики. Во таа насока, пред се е водено сметка скалите да имаат и задоволителна валидност и релијабилност. Во натамошниот дел на докторската дисертација јасно се опишани мерните инструменти и организационите услови на мерењето. Во подглавата “Методи за обработка на податоците” се објаснуваат методите со кои се обработени собраните податоци. Сите варијабли на критериумот се континуирани по природа. Ефектите на дихотомните варијабли за претпоставки беа проценети преку повеќе униваријантни и мултиваријантни анализи на варијансата. Сите варијабли кои беа од номинален карактер се обработени со тестот X^2 , додека варијаблите коишто беа од ординален карактер се обработени со непараметарски статистички постапки, како што се Ман-Витнијеви У-тестови. За утврдување на поврзаноста на варијаблите е применета Спирманова ранг-корелација.

Во петтата глава со наслов **”Резултати и дискусија”**, извршена е анализа и интерпретација на добиените податоци од применетите статистички процедури во докторската дисертација. Добиените резултати укажуваат дека учениците кои не покажале отстапување во поведението покажале подобар успех во учењето, потекнуваат од семејства со повисоки месечни примања, од семејства кои се негува спортската традиција, семејства со повисок социоекономски статус. Понатаму резултатите укажуваат дека занимањето на родителите, месечните примања и спортската традиција во семејството влијае врз физичката активност каи учениците кои не покажале отстапување во поведението. Кај учениците кои покажале отстапување во поведението не е утврдена статистички значајна поврзаност меѓу физичката спортска активност и успехот на учениците, бројот на членови во семејството, образованието на родителите, занимањето на родителите, возраста, месечни примања и спортската традиција во семејството. Кај учениците кои не покажале отстапување во поведението, статистичко значајно влијание врз физичката спортска активност покажале само скалите за социјална поддршка, додека останатите скали немаат статистичко влијание врз физичката спортската активност. Меѓу учениците кои не покажале и кои покажале отстапување во поведението утврдени се значајни разлики во варијаблите психопатија, невротичност, незрелост, дела против луѓе и сопственост, користење на супстанции. Кај учениците кои не покажале отстапување во поведението помалку се манифестираат горенаведените појави. Резултатите укажуваат на фактот дека учениците кои покажуваат отстапување во поведението се многу помалку мотивирани да бидат во согласност со општествените барања.

Во шестата глава “Теоретско и практично значење на истражувањето” се изнесени можностите за примена на резултатите од истражувањето во практиката и теоријата, како и за конципирањето на натамошни научни проекти. Преку истражувањето, коешто беше од мултидисциплинарен карактер, се дојде до голем број научни сознанија коишто ќе се

применат во практиката и теоријата и коишто ќе помогнат подобро да се разбере поведението кај младите и кои фактори влијаат врз него. Врз основа на добиените податоци ќе бидат изработени стратегии и програми за превенција во поведението кај младите.

Во седмата глава **’Заклучоци’**, систематски и концизно се извлечени, формулирани и презенирани најважните заклучоци, кои се однесуваат на сите поставени цели на истражувањето. Заклучоците се логички, синтетизирани, интерпретабилни и очекувани, така што ги задоволуваат научните, методолошките и концепциските потреби на истражувањето. Тие, исто така, можат да послужат како основа за генерализација на добиените резултати и за конципирање на нови и слични истражувања.

Во последниот дел од трудот е наведена користената литература. Таа ги задоволува основните логички и методолошки принципи за изборот на објавените научни и стручни трудови кои се во непосредна врска со предметот и целите на истражувањето. Наведени се сите трудови кои се цитирани во дисертацијата. Од структурата на библиографските единици може да се согледа нивната методолошки оправдана искористеност за реализација на темата на дисертацијата. Од методолошко технички аспект, библиографијата е адекватно презентирана.

2. Оцена на дисертацијата

Кандидатот м-р Ристо Стаменов, определувајќи се за темата **”ВЛИЈАНИЕТО НА ФИЗИЧКАТА СПОРТСКАТА АКТИВНОСТ И НЕКОИ СОЦИОДЕМОГРАФСКИ ФАКТОРИ ВРЗ ПОВЕДЕНИЕТО КАЈ ДЕЦА ОД 11 ДО 15-ГОДИШНА ВОЗРАСТ,** “ се определил за исклучително актуелна тема која е ретко или многу малку истражувана во нашата земја, на целосен и систематски начин како што е направено во оваа дисертација. Парцијално овој проблем е разгледуван во рамките на проблемите на влијанието на користењето на слободното време врз криминалното поведение на малолетните лица. Определувајќи се за теза со ваква предметна определмица - влијанието на физичката спортската активност и некои социодемографски фактори на поведението кај деца од 11 до 15 годишна возраст, кандидатот м-р Ристо Стаменов го дефинирал и подрачјето од криминологијата каде што е лоцирана темата на оваа докторска дисертација. Тоа е подрачито на превенцијата. Современите тенденции во криминологијата за поуспешно справување со криминалот: настојуваат тежиштето од репресијата која досега доминираше, да се префрли на превенцијата, како посоодветен начин за справување со девијантните поведенија особено на малолетниците. Токму за тоа, авторот на докторската дисертација наоѓа потврда и аргументи во свпето истражување - физичката спортска активност и некои други социодемографски фактори кои влијаат на позитивен начин врз поведението на малолетниците. Оттука, сознанијата добиени при изработката на овој труд ќе претставуваат сознајна основа за конципирање стратегии и програми за превенција во поведението кај младите лица, што претставува придонес на криминалната политика и практика во нашата држава. Исто така, добиените податоци и стекнатото истражувачко искуство претставуваат добра основа за конципирање на идни продлабочени истражувања од оваа област, преку кои ќе се придонесе подобро да се разбере и да се објасни влјанието на физичката спортска активност и некои други социодемографски фактори врз поведението на малолетните лица

3. Заклучок и предлог

По разгледувањето на приложениот материјал, Комисијата констатира дека станува збор за труд во којшто успешно се интегрирани теоретско сознанија и искуствата од практиката.

Во суштина станува збор за анализа на проблематика за која малку се знае, при што овој труд претставува прво сеопфатно истражување на оваа тема кај нас. Поради тоа, Комисијата смета дека трудот на кандидатот Ристо Стаменов, насловен како: “ВЛИЈАНИЕТО НА ФИЗИЧКАТА СПОРТСКАТА АКТИВНОСТ И НЕКОИ СОЦИОДЕМОГРАФСКИ ФАКТОРИ ВРЗ ПОВЕДЕНИЕТО КАЈ ДЕЦА ОД 11 ДО 15-ГОДИШНА ВОЗРАСТ “, ги исполнува критериумите за докторски труд и му предлага на Советот на Институтот за социолошки и политичко – правни истражувања – Скопје да го усвои овој извештај и да ја закаже неговата јавна одбрана.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Виолета Чачева, с.р.
 Проф. д-р Мирјана Сланинка – Динева, с.р.
 Проф. д-р Ружица Цацановска, с.р.
 Проф. д-р Славејко Сасајковски, с.р.
 Доц. д-р Серјожа Гонтарев. с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАУЧЕН РАБОТНИК ПО ПРЕДМЕТОТ АНАТОМИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 132 од Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ број 35/2008, 103/2008, 26/2009, 99/2009, 115/2010, 17/2011, 51/2011, 123/2012, 15/13 и 24/13), а во врска со членовите 9, 42, 46 и 48 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 250/2013), Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата II редовна седница одржана на 24. 12. 2013 година, донесе решение за избор на еден научен работник по предметот анатомија и формира Рецензентска комисија во состав:

1. проф. д-р Добрила Тосовска Лазарова
2. проф. д-р Костандина Корнети Пекевска
3. проф. д-р Ангџа Стратеска Зафировска
4. проф. д-р Наташа Накева Јаневска
5. проф. д-р Марија Папазова.

На конкурсот објавен во весникот „Утрински весник“ од 20.11.2013 година се пријави кандидатот ас. д-р Биљана Зафирова. По разгледувањето на доставените документи и врз основа на познавањето на пријавените кандидати, Рецензентската комисија има чест да му го достави на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Ас. д-р Биљана Зафирова е родена на 17.9.1966 во Велес. Основно и средно образование завршила со одличен успех во Скопје. Дипломирала на Медицинскиот факултет во Скопје на 30.1. 1992 година со просечен успех 9,36. Од 9.5.1997 год. вработена е на Институтот за анатомија, каде што работи и сега. Постдипломски студии за магистри по медицина (област-анатомија) запишала во учебната 1998/99 година и на 5.7 2002 година го одбрала магистерскиот труд на тема: *Антропометриски карактеристики на новороденчето*, со што се здобила со звањето магистер на медицински науки. На 8.4.2010 година ја одбрала докторската дисертација на тема: *Антропометриски показатели на растот и телесните компоненти како индикатори за детекција на степенот на исхранетост кај деца од 5-9 години*, со што се здобила со звањето доктор на медицински науки.

Наставна дејност

Од почетокот на вработувањето, ас. д-р Биљана Зафирова активно е вклучена во подготовката и изведувањето на практичната настава по предметот анатомија на Медицинскиот, Стоматолошкиот и Фармацевтскиот факултет, Факултетот за физичка култура и високите стручни школи. Од учебната 2009/10 година учествува и во изведувањето на теоретската настава по предметот анатомија за студентите од високите стручни школи на Медицинскиот факултет.

Во звањето помлад асистент е избрана во 1999 година, а во звањето асистент е избрана во 2003 година и реизбрана во 2007 и 2011 година.

Научноистражувачка дејност

Ас. д-р Биљана Зафирова во изминатиов период континуирано и активно учествува во научноистражувачката работа на Институтот за анатомија од областа на хуманата анатомија и антропологијата. Самостојно и во соработка со други автори учествувала во изработка на научни трудови кои се публикувани на стручни собири, на домашни и меѓународни конгреси, како и во домашни и странски списанија. Таа е член на Здружението на анатоми и морфолози на македонија, Здружението на физиолози и антрополози на Македонија, Лекарската комора на Македонија, Македонското лекарско друштво.

Стручно-апликативна дејност

Посебна област на интерес на ас. д-р Биљана Зафирова е антропологијата—пред сè антропометријата, односно методите на антропометриски мерења на фетуси, антропометриски мерења на новородени и антропометриски мерења и процена на телесно-компонентниот состав на деца од претшколска (5 години) и школска возраст до 10 години. Во 2005 година учествувала и во работилницата за пластинација во Скопје, со што се здобила и со познавање за методологијата за пластинација.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

Биљана Зафирова

Институција:

Медицински факултет, Скопје, Институт за анатомија

Научна област:

медицина

Наставно-образовна дејност

						Поени
Ред. број						
1.	Одржување на настава од прв циклус на студии					29,25
	Факултет	Број на часови неделно	Број на работни недели во семестар	Поени	Вкупно	
	Медицински	6	90	0.03	16.2	
	Стоматолошки	4	45	0.03	5.4	
	Фармацевтски	1	75	0.03	2.25	
	Високи стручни школи	3	45	0.04	5.4	
	Вкупно				29.25	
	(бр.час.неделно x бр. на работни недели во сем x 0,03 за вежби, односно 0,04 за предавања)					
2.	Консултации со студенти за последните пет години (2008 - 2013) (бр.на студенти x 0,002)					3
	Вкупно					32,25

Научно-истражувачка дејност

Ред. број	Поени
1.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор:
	1. Zafirova B, Todorovska L. Anthropometric parameters of growth and nutritional status in children aged 6 to 7 years in R. Macedonia. Advances in Medical Sciences. 2009;Vol.54(2):289-295. 2. Zafirova Biljana, Stojovska-Jovanovska Elizabeta. Anthropometric assessment of nutritional status in 5-year old children in Macedonia.
	5.4 +0.57
	3.6

Physioacta. 2009;Vol.3(1):51-60.	
3. Zafirova Biljana , Nakeva N, Trpkovska B, Chadikovska E, Zhivadinovik J. The meaning of the upper arm anthropometru at the 7 years-od-children, from urban area and Macedonian nationality for assessment of the nutritional status. Acta morphol.2011; Vol.8(1):18-23.	2.4
4. Trpkovska Biljana, Lazarova D, Zafirova B , Chadikovska E, Papazova M. The role of some anthropometrical parameters of the fetus in estimation of gestational age. Acta morphol.2011; Vol.8(1):28-31.	2.4
5. Zhivadinovik Julija, Papazova M, Matveeva N, Dodevski A, Zafirova B . Anatomy and Variations in the origin of the Vertebral Artery. Acta morphol.2011; Vol.8(1):9-13.	2.4
6. Cadikovska Elizabeta, Dodevski A, Bojadzieva B, Zafirova B , Trpkovska B. Flexion creases. Acta morphol.2011; Vol.8(1):24-27.	2.4
7. Jovevska Svetlana, Matveeva N, Zafirova B , Bojadzieva B. Statistical Analysis of the Average Volume of Kidney During Fetal period of Gestation. Acta morphol.2011; Vol.8(2):22-25.	2.4
8. Matveeva Niki, Lazarova- Tosovska D, Zhivadinovik J, Zafirova B , Jovevska S. Lumbar Magnetic Resonance Imaging Changes in Asymptomatic Individuals of Different Age. Acta morphol.2011; Vol.8(2):7-11.	2.4
9. Zafirova Biljana , Lazarova D, Trpkovska B, Matveeva N, Chadikovska E. Anthropometric parameters of growth in children aged 5. Acta morphol.2012; Vol.9(1):32-36.	2.4
10. Matveeva Niki, Lazarova D, Makeva N, Zivadinovik J, Zafirova B . Cervical spinal canal measurements-indicators of spinal stenosis. Acta morphol.2012; Vol.9(2):20-23.	2.4
11. Trpkovska Biljana, Nakeva N, Zafirova B , Chadikovska E. Facial anthropometric parameters in fetal biometry. Acta morphol.2012; Vol.9(1):37-39.	2.4
12. Zafirova Biljana , Lazarova D, Chadikovska E, Trpkovska B, Bojadgieva B. Evaluation of sex-specific differences of anthropometric parameters of growth in children aged 6. Acta morphol.2012; Vo9.8(2):14-18.	2.4
13. Bojadzieva Biljana, Nakeva N, Zafirova B , Matveeva N, Cadikovska E, Jovevska S. Socioeconomic status in relation to BMI in Macedonian adolescents. Acta morphol.2012; Vol.9(2):19-22.	2.4
14. Marija Papazova, J. Zivadinovik, S. Petrovska, O. Jordanova, B. Zafirova , A Dodevski. Morphological characteristics of circulus arteriosus cerebri-circle of Wlillis. Archives of Public Health.2012;Vol.4(1):5-11.	2.4
15. Chadikovska Elizabeta, Lazarova D, Zafirova B , Trpkovska B, Zivadinovik J. Dermatoglyphics in patients with schizophrenia-findings in the Macedonian population. Contributions. 2013; XXIX 2: 91-96.	2.4
16. Tosovska-Lazarova D, Zivadinovik J, Matveeva N, Zafirova B ,	

	преглед.2005;1-2:7-10. 9. Jovevska Svetlana, Matveeva N, Zhivadinovik J, Zafirova B, Chadikovska E. Dimensions of Fetal Kidney in Different Gestational Weeks. Acta morphol.2006; Vol.3 (2): 19-21. 10. Chadikovska Elizabeta, Lazarova D, Nakeva N, Papazova M, Zafirova B, Zhivadinovik J, Bojadzhieva B. Plantar Dermathoglyphics in Young Macedonian Population of Male Gender. Acta morphol.2006; Vol.3 (2): 25-29. 11. Jovevska Svetlana, Matveeva N, Zhivadinovik J, Zafirova B. Anatomic characteristics of human fetal kidney. Acta morphol.2007; Vol.4 (1): 10-14. 12. Chadikovska Elizabeta, Gjorgjevik N, Lazarova D, Strateska A, Nakeva N, Zafirova B. Plantar Dermathoglyphics differences among genders in Macedonian Population. Acta morphol.2008; Vol.5 (1): 16- 19. 13. Zafirova Biljana, Nakeva N, Papazova M, Trpkovska B. Anthropometric characteristics of the growth and nutritional status of the 6-years-old child in Macedonian. Acta morphol.2008; Vol.5 (2): 22- 26. 14. Zafirova Biljana. Anthropometric characteristics for the 8-year-old children in Macedonia. Acta morphol.2009; Vol.6 (1): 22- 26. 15. Zafirova Biljana. Anthropometric assessment of the nutritional status in 9-year-old children in Macedonia. Acta morphol.2009; Vol.6 (1): 17- 21. 16. Trpkovska Biljana, Lazarova D, Nakeva N, Zafirova B. Correlation between soma anthropometrical parameters of the fetal head. Acta morphol.2009; Vol.6 (1): 27- 30. 17. Zafirova Biljana, Trpkovska B. Anthropometric study of the nutritional status for 6 year-old-children—from urban areas, of Macedonian nationality. Acta morphol. 2009; Vol.6(2): 28-32. 18. Chadikovska Elizabeta, Zafirova B, Zhivadinovik J. Three-radii in populational dermatoglyphic research of the macedonian female population. Acta morphol. 2009; Vol.6(2): 24-27. 19. Trpkovska Biljana, Papazova M, Zafirova B. Estimation of fetal weight based on anthropometrical fetal growth measurements. Acta morphol. 2009; Vol.6(2): 33-36. 20. Bojadzieva Biljana, Papazova M, Zafirova B, Chadikovska E. Evaluation of anatomical variations in ostiometal region on CT-scan of paranasal sinuses. Acta morphol. 2009; Vol.6(2): 19-23. 21. Zafirova Biljana, Trpkovska B, Chadikovska E, Jovevska S, Dodevski A. The nutritional parameters of upper-arm for assessment of nutritional status in the 8-years-old-children. Acta morphol. 2010; Vol.7(1): 28-32. 22. Трпковска Билјана, Зафирова Б, Чадиковска Е. Ултразвучни мерења на феталните параметри. Acta morphol. 2010; Vol.7(1): 33-36. 23. Јовевска Светлана, Матвеева Н, Зафирова Б. Вродени малформации на уретерите кај хумани фетуси. Acta morphol. 2010;	2.4 2.4 2.4 2.4 2.4 4.0 4.0 2.4 3.6 3.2 3.2 2.4 2.4

	Vol.7(1): 11-13. 24. Додевски Аце, Лазареска М, Алији В, Зафирова Б, Трпковска Б. Варијации во потеклото на рбетната артерија. Acta morphol. 2010; Vol.7(2): 23-26. 25. Трпковска Билјана, Зафирова Б, Додевски А. Значењето на феталната биометрија во вториот тиместар од интраутериниот раст на фетусот. Acta morphol. 2010; Vol.7(2): 27-30.	3.2 3.2 2.4 3.2
3.	Учество на научен стручен собир со реферат/усна презентација 1. B. Zafirova, D.Lazarova, N. Nakeva, A. Strateska, M. Papazova, S. Jovevska, B. Trpkovska, E. Nikovska. Znacenje nekih antropometrijskih parametara kod detekcije novorodgencad sa niskom porodgajnom tezinom. XL Kongres antropoloskog drustva Jugoslavije sa medgunarodnim ucescem. Nis, 2001. Program i zbornik rezimea:35. 2. B. Zafirova, D. Lazarova, N. Nakeva, M. Papazova, B. Trpkovska, E. Cadikovska, S. Jovevska. Antropometrijske karakteristike novorodgenih. XLII Kongres antropoloskog drustva Jugoslavije sa medgunarodnim ucescem. Sombor, 2003. Program i izvodi saopstenja: 3. Zafirova B, Lazarova D, Papazova M, Trpkovska B. The meaning of some anthropometrical parameters for assessment of neonatal body composition. 27 th Congress of Yugoslav Association of Anatomists. Beograd, Folia anatomica 2003; Vol 31, Suppl 1: 72.	1 1 1
4	Апстракти објавени во зборник на конференција (меѓународна/национална) 1. Natasha Nakeva, N. Gorgevik, M. Papazova, B. Zafirova. Struktura latentnih I manifestnih antropometrijskih dimenzija kod dece 11-godisnog uzrasta. Folia Anatomica 1998; Vol 26, Suppl 2: 66. 2. Ristovski Milco, Duganova S, Trajkovski Z, Zafirova B. Extraaortic ectopia cordis case report. Archives D' Anatomie et de cytologie pathologiques 1998; Vol 46, Suppl 5-6: 326. 3. Nakeva N, Djordjevic N, Zhivadinovik J, Zafirova B. Bone Components of the Body of 11 Years old Boys. Symposium Internatuonale Tertium Anatomiae Clinicae. Oct, 1998; Varna. 4. Lazarova D, Strateska A, Nakeva N, Papazova M, Jurkovic D, Matveeva N. Jovevska S, Zafirova B. Accessory Pathways in the Anterior Septal Place of the Human Heart. Italian Journal of Anatomy and Embryology 1999; Vol 104 (Suppl1):387. 5. Koceva M, Lazarova D, Stratevska A, Nakeva N, Matveeva N, Jovevska S,	1 1 1 1

	Zhivadinovik J, Zafirova B. Italian Journal of Anatomy and Embryology 1999; Vol 104 (Suppl 1):352.	1
6.	Nakeva N, Gjorgjevic N, Lazarova D, Strateska A, Papazova M, Sulevska N, Jovevska S, Zafirova B. Bony Components of the Body of 12 Years Old Boys. Italian Journal of Anatomy and Embryology 1999; Vol 104 (Suppl1):494.	1
7.	Matveeva N, Strateska A, Lazarova D, Nakeva N, Papazova M, Jovevska S, Zafirova B. Morphological Changes in Cervical Vertebral Bodies-Due to Aging. Italian Journal of Anatomy and Embryology 1999; Vol 104 (Suppl1):444.	1
8.	Strateska A, Lazarova D, Nakeva N, Papazova M, Sulevska N, Jovevska S, Zafirova B. The Discriminated Space of the Longitudinal Arch of Female Feet. Italian Journal of Anatomy and Embryology 1999; Vol 104 (Suppl1):677.	1
9.	Jovevska S, Lazarova D, Strateska A, Nakeva N, Papazova M, Matveeva N, Zafirova B. Variation in Origin of the Upper Segment Artery of the Human Kidney. Italian Journal of Anatomy and Embryology 1999; Vol 104 (Suppl1):326.	1
10.	Лазарова Д, Стратеска А, Матвеева Н, Јовевска С, Накева Н, Папазова М, Зафирова Б , Трпковска Б, Никовска Е. The Inclination Parameters of the Female Pelvis Skeleton System. Втор конгрес на радиолозите на Македонија со меѓународно учество. Охрид,2000. Книга на апстракти;116.	0.5
11.	Јовевска С, Лазарова Д, Стратеска А, Коцева М, Матвеева Н, Зафирова Б. Варијации во настанувањето на горната,средната и долната сегментална артерија кај човечкиот бубрег. Втор конгрес на невролозите на Македонија. Охрид,2000. Зборник на апстракти;217.	0.5
12.	Накева-Јаневска Н, Горгевик Н, Лазарова Д, Стратеска А, Папазова М, Зафирова Б , Никовска Е, Трпковска Б. Морфолошка структура на телото дефинирана со факторска анализа. Втор конгрес на невролозите на Македонија. Охрид,2000. Зборник на апстракти;212.	0.5
13.	Коцева М, Лазарова Д, Стратеска А, Накева-Јаневска Н, Јовевска С Зафирова Б , Трпковска Б. Морфолошки и топографски карактеристики на дисталниот сегмент на предната мозочна артерија. Втор конгрес на невролозите на Македонија.Охрид,2000. Зборник на апстракти;206.	0.5
14.	B.Zafirova , D. Lazarova, N. Gjorgjevik, A. Strateska, N. Nakeva, M. Koceva, B. Trpkovska, E. Nikovska. Detrmination of the maturity of full-term newborns. Book of Abstracts of 12 th European Anatomical Congress Lyon 2001; 67	1
15.	Lazarova D, Strateska A, Nakeva N, Papazova M, Matveeva N, Jovevska S, Zafirova B , Trpkovska B, Nikovska E. Fasciculus atrioventricularis-His. Book of Abstracts of 12 th European Anatomical Congress Lyon 2001; L	1
16.	M. Koceva, D. Lazarova, A. Strateska, N. Nakeva, N. Sulevska, S. Jovevska, B. Trpkovska, B. Zafirova. The anatomical study of the paracentral	

	artery. Book of Abstracts of 12 th European Anatomical Congress Lyon 2001; 105	1
17.	N. Nakeva, N. Gjorgjevik, D. Lazarova, A.Strateska, M. Papazova, B. Zafirova , E. Nikovska, Trpkovska B. Koskene komponente tela na 13 godina. XL Kongres antropoloskog drustva Jugoslavije sa medgunarodnim ucescem.Nis,2001.Program i zbornik rezimea:36.	1
18.	E. Nikovska, N. Gjorgjevik, D. Lazarova, A.Strateska N. Nakeva, M. Papazova, B. Zafirova , B. Trpkovska. Kozni reljef na tabanu i tabanskoj strani prstiju kod Makedonaca. XL Kongres antropoloskog drustva Jugoslavije sa medgunarodnim ucescem.Nis,2001.Program i zbornik rezimea:44.	1
19.	M. Koceva, D. Lazarova, N. Nakeva, N.Sulevska, S.Jovevska, J.Zivadinovik, B. Trpkovska, B.Zafirova . Fizickomehanicke karakteristike tvrde mozocnice tokom starosti. XL Kongres antropoloskog drustva Jugoslavije sa medgunarodnim ucescem.Nis,2001.Program i zbornik rezimea:124.	1
20.	D.Lazarova, G.petrusevska, A.Strateska N. Nakeva M. Papazova, N.Matveeva, S.Jovevska, J.Zivadinovik, B.Zafirova B. Trpkovska, E. Nikovska. The role of the antrioventricular node as a part of the heart conducting system. Folia Anatomica 2001; Vol 29, Suppl 1:125.	1
21.	M. Koceva, K. Korneti, D. Lazarova, N. Nakeva, S. Jovevska B. Trpkovska, B. Zafirova . Grane prednje komunikantne arterije. Folia Anatomica 2001; Vol 29, Suppl 1:49.	1
22.	B. Zafirova , D.Lazarova N. Nakeva, M. Koceva, N. Matveeva, B. Trpkovska, E. Chadikovska. Antropometrijska procena maturiteta novorodgenceta. Folia Anatomica 2001; Vol 29, Suppl 1:153.	1
23.	N. Nakeva, N. Gjorgjevik, D. Lazarova, A.Strateska, M. Papazova, N. Matveeva, B. Zafirova , E. Nikovska, B. Trpkovska. Body structure of the Macedonian population. Folia Anatomica 2001; Vol 29, Suppl 1:151.	1
24.	E. Chadikovska D. Lazarova, B. Zafirova N. Gjorgjevik, N. Nakeva, M. Papazova J. Zivadinovik, B. Trpkovska. Osteometrija femura. Folia Anatomica 2001; Vol 29, Suppl 1:137	1
25.	B. Trpkovska, D. Lazarova, M. Koceva, N. Nakeva, B. Zafirova , S. Jovevska, E. Nikovska. Biometrija proksimalnog dela humerusa. Folia Anatomica 2001; Vol 29, Suppl 1:144.	1
26.	B. Zafirova , D.Lazarova N. Nakeva, M. Koceva, B. Trpkovska, B.Bojadgieva, Lj.Ognenovic. Antropometrijsa studija novorodgencad u R.Makedoniji. XLI Kongres antropoloskog drustva Jugoslavije sa medgunarodnim ucescem. Tivat, 2002. Zbornik rezimea:5	1
27.	N. Nakeva, D. Lazarova, A.Strateska, M. Papazova, N. Matveeva, B. Zafirova , E. Nikovska, B. Trpkovska. Body structure in Macedonian teenagers. XLI Kongres antropoloskog drustva Jugoslavije sa medgunarodnim ucescem. Tivat, 2002. Zbornik rezimea:16	1
28.	Папазова М, Лазарова Д, Накева Н, Матвеева Н, Трпковска Б, Ациевска О, Зафирова Б . Морфолошки карактеристики на	

	проксималниот сегмент на предната мозочна артерија. Трет конгрес на радиолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2002. Книга на абстракти 59.	1
29.	Lazarova D, Zhivadinovik J, Trpkovska B, Papazova M, Nakeva N, Matveeva N, Jovevska S, Zafirova B , Chadikovska E. The role of the atrioventricular node as a part of the heart conduction system. XVIII ISMS Timisoara, 2002; Abstract book: 178.	1
30.	Papazova M, Lazarova D, Strateska A, Nakeva N, Jovevska S, Zhivadinovik J, Trpkovska B, Zafirova B . The anatomical study of the small branches of the anterior communicating artery. XVIII ISMS Timisoara, 2002; Abstract book: 246.	1
31.	Jovevska S, Lazarova D, Nakeva N, Papazova M, Matveeva N, Zafirova B , Jovevski V. Variation in origin of the middle segment artery of human kidney. XVIII ISMS Timisoara, 2002; Abstract book: 160	
32.	E. Cadikovska, N. Djordjevik, D Djordjevik, N. Nakeva M. Papazova B. Zafirova , B. Trpkovska. XLII Kongres antropoloskog drustva Jugoslavije sa medgunarodnim ucescem. Sombor, 2003. Program i izvodi saopstenja:	1
33.	M. Papazova K. Korneti N. Nakeva N. Sulevska, B. Zafirova , B. Trpkovska, E. Nikovska. Biofizicke karakteristike falx cerebri fetusa. XLII Kongres antropoloskog drustva Jugoslavije sa medgunarodnim ucescem. Sombor, 2003. Program i izvodi saopstenja: 60	1
34.	N. Nakeva, D. Lazarova, A. Strateska, M. Papazova, B. Zafirova , B. Trpkovska, E. Nikovska, B. Bojadgieva. Telesne strukturne komponente kod makedonskih tinejdgera. XLII Kongres antropoloskog drustva Jugoslavije sa medgunarodnim ucescem. Sombor, 2003. Program i izvodi saopstenja: 51	1
35.	Lazarova D, Zafirova B , Trpkovska B, Chadikovska E, Bojadgieva B, Nakeva N, Papazova M, Matveeva N, Jovevska S. Morphological of fetal lung. 1 st Joint Meeting of EACA/AACA, Gratz, 2003. Abstract book: 286.	1
36.	N. Nakeva, D. Lazarova, A. Strateska, M. Papazova, B. Zafirova , B. Trpkovska, E. Nikovska. Morphological body structure defined with factor analysis. 1 st Joint Meeting of EACA/AACA, Gratz, 2003. Abstract book: 243.	1
37.	Papazova M, Zafirova B , Jovevska S, Trpkovska B, Chadikovska E, Bojadgieva B. The morphological types of the circulus arteriosus cerebri. Folia anatomica 2003; Vol 31, Suppl 1: 50.	1
38.	Jovevska S, Lazarova D, Strateska A, Papazova M, Matveeva N, Zafirova B . Evaluation of kidney length in preterm infants. Folia anatomica 2003; Vol 31, Suppl 1: 25.	
39.	Cadikovska E, Djordjevik N, Lazarova D N. Nakeva M. Papazova B. Zafirova , B. Trpkovska, Bojadgieva B. Toe pattern elements in Macedonian population. Folia anatomica 2003; Vol 31, Suppl 1: 10.	1
40.	Zafirova B , Lazarova D, Nakeva N, Papazova M, Jovevska S, Chadikovska E, Bojadgieva B. The anthropometrical study of Pre-term newborns. 14 th Congress of European Anthropological	1

	Association.Komotini, 2004; Abstracts:59.	
41.	Nakeva N, Lazarova D, Papazova M, B. Zafirova , B. Trpkovska, E. Nikovska. Morphological body structure defined with factor analysis. 14 th Congress of European Anthropological Association.Komotini, 2004; Abstracts:35.	1 1
42.	Zafirova B , Lazarova D, Nakeva N, Papazova M, Jovevska S, Chadikovska E, N.Matveeva, Bojadgieva B. The meaning of some anthropometrical parameters.XLIII Congress of the Anthropological Society of Yugoslavia with international participation.Cacak,2004; Program of work and summaries of papers:19	1
43.	Jovevska S, Lazarova D, Strateska A, N. Matveeva, Nakeva N, Papazova M, Zafirova B , Cadikovska E. Evaluation of kidney anteroposterior diameter in preterm infants. XLIII Congress of the Anthropological Society of Yugoslavia with international participation.Cacak,2004; Program of work and summaries of papers:23	1
44.	Zafirova B , Lazarova D, Nakeva N, Strateska A, Papazova M, Jovevska S, Matveeva N.The antropometrical characnteristics of the newborns born before the term(35-37 g.a.). XLIV Congress of the Anthropological Society of Yugoslavia with international participation.Brus,2005; Programme and abstracts:109	1
45.	Jovevska S, Lazarova D, Matveeva N, Zafirova B , Jovevski V.Evaluation of kidney development in preterm infants. XLIV Congress of the Anthropological Society of Yugoslavia with international participation.Brus,2005; Programme and abstracts:45.	1
46.	Nakeva N, Lazarova D, Strateska A, Papazova M, Zafirova B , Trpkovska B,Bojadgieva B. Anthropolmetrical status of the body in Macedonian school youth. XLIV Congress of the Anthropological Society of Yugoslavia with international participation.Brus,2005; Programme and abstracts:64.	
47.	Papazova M, Lazarova D, Nakeva N, Strateska A, Zafirova B , Trpkovska B, N. Matveeva. Biomechanical characterstics of the falx cerebri in age aspects. XLIV Congress of the Anthropological Society of Yugoslavia with international participation.Brus,2005; Programme and abstracts:71.	1
48.	Zafirova B , Lazarova D, Nakeva N, Papazova M, Trpkovska B, Jovevska S, Chadikovska E, Matveeva N. The anthropometrical similarity and differences on newborns in Macedonia. XVIII ISMS Belgrade, 2005; Abstract book:263.	1
49.	Lazarova D, Zhivadinovik J, Korneti K, Strateska A, Nakeva N, Papazova M, Matveeva N, Jovevska S, Zafirova B , Trpkovska B. Citology of the his bundle. XVIII ISMS Belgrade, 2005; Abstract book:111	1
50.	Papazova M, Lazarova D, Nakeva N Matveeva N, Jovevska S, Zafirova B , Trpkovska B. Morphological and topographical characteristes of the pericallosal artery. XVIII ISMS Belgrade, 2005; Abstract book:170.	
51.	Cadikovska E, Lazarova D, Nakeva N, Papazova M, Jovevska S, Zafirova B , Trpkovska B, Bojadgieva B. Plantar and inerdigital triradi. XVIII ISMS Belgrade, 2005; Abstract book:183.	1

52.	Zafirova B , Lazarova D, Nakeva N, Papazova M Strateska A, Trpkovska B Zhivadinovik J, Cadikovska E. The meaning of some anthropometrical parameters for the preterm newborns born (35-37 GW). XLV Congress of the Anthropological Society of Yugoslavia with international participation.Bar,2006; Summares of papers:47	1
53.	Zafirova B , Trpkovska B. Anthropometrical parameters of growth and nutritional status of children aged 7 year in R.Macedonia. XLVIII Congress of Anthropological Society of Serbia with international participation. Prolom Banja, 2009; Programme and abstracts:167.	1
54.	Zafirova B , Nakeva N, Trpkovska B. Evaluation of sex specific differences of anthropometric parameters in 5 –year-old children from Macedonian nationality. XLIX Congress of Anthropological Society of Serbia with international participation. Vrdnik, 2010; Programme and abstracts:44.	1
55.	Nakeva N, Bojadgieva B, Zafirova B , Nikovska E, Dodevski A, Janevski P. The specific dimension of the body in the Macedonian population. XLIX Congress of Anthropological Society of Serbia with international participation. Vrdnik, 2010; Programme and abstracts:48.	1
56.	Trpkovska B Lazarova D Zafirova B . Antrophometrical parameters of the fetal head. XLIX Congress of Anthropological Society of Serbia with international participation. Vrdnik, 2010; Programme and abstracts:43.	1
57.	Zafirova B , Trpkovska B, Cadikovska E, Jovevska S, Dodevski A. The nutritional parameters of upper-arm for assessment of nutritional status in the 6 year-old-children.50 th jubilee Congress of Anthropological Society of Serbia.Jagodina, 2011; Programme and abstracts:70.	1
58.	Trpkovska B, Zafirova B , Cadikovska E, Dodevski A.meaninig of some anthropmetrical parameters of the fetus in clinical praticse. 50 th jubilee Congress of Anthroplogical Society of Serbia.Jagodina, 2011; Programme and abstracts:102.	1
59.	Cadikovska E, Dodevski A, Zafirova B , Trpkovska B.Flexion furrows of the feet in Macedonian females.50 th jubilee Congress of Anthroplogical Society of Serbia.Jagodina, 2011;Programme and abstracts:44.	1
60.	Jovevska S, Matveeva N, Zafirova B , Trpkovska B. Developmental anatomical characteristics of the human kidney volume during fetal period. 50 th jubilee Congress of Anthroplogical Society of Serbia.Jagodina, 2011;Programme and abstracts:103.	1
61.	Cadikovska E, Zafirova B , Trpkovska B. Flexion furrows of the feet in Macedonian population. Joint Meeting of Anatomical Societies, 19-22 May, 2011, Bursa Turkey. Anatomy 2011; 5 Suppl: S52.	1
62.	Lazarova D, Zhivadinovik J, Zafirova B , Trpkovska B. Anteroseptal accessory pathways. Joint Meeting of Anatomical Societies, 19-22 May, 2011, Bursa Turkey. Anatomy 2011; 5 Suppl: S51.	1
63.	Papazova M, Zhivadinovik J, Zafirova B , Trpkovska B, Beleva J. The morphological and topografhic characteristics of the proximal segment of the posterior cerebral artery. Ist Macedonian Congress of Pathology,	1

	October 12-16, 2011, Ohrid, R. Macedonia. Abstract book:79.	
64.	Dodevski A, Lazarova D, Zhivadinovik J, Zafirova B , Trpkovska B. Basilar artery fenestration. Ist Macedonian Congress of Pathology, October 12-16, 2011, Ohrid, R. Macedonia. Abstract book:78.	1
65.	Matveeva N, Janevski P, Zhivadinovik J, Jovevska S, Zafirova B . Morphometric determinations of the cervical spine gender differences. LI Congress of Anthropological Society of Serbia.Nish, 2012; Programme and abstracts:9	1
66.	Trpkovska B, Zafirova B , Nakeva N, Papazova M, Cadikovska E.Anthropometrical parameters of the fetal face in fetal biometry. LI Congress of Anthropological Society of Serbia.Nish, 2012; Programme and abstracts:181.	1
67.	Bojadgieva B, Nakeva N, Zafirova B , Matveeva N, Cadikovska E, Jovevska S. Nutritional status in Macedonian high school students at age 17 and 18 as related to socioeconomic statuses. LI Congress of Anthropological Society of Serbia.Nish, 2012; Programme and abstracts:40.	1
68.	Zafirova B , Trpkovska B, Nakeva N, Papazova M, Matveeva N, Zhivadinovik J, Cadikovska E, Jovevska S, Bojadgieva B.Anthropometric parameters of growth in children aged 5. LI Congress of Anthropological Society of Serbia.Nish, 2012; Programme and abstracts:190.	1
69.	Jovevska S, Lazarova D, Papazova M, Matveeva N, Zhivadinovik J, Zafirova B , Bojadgieva B.Statistical analysis of human kidney dimensions during fetal period. LI Congress of Anthropological Society of Serbia.Nish, 2012; Programme and abstracts:70.	1
70.	Cadikovska E, Lazarova D, Nakeva N, Papazova M, Zhivadinovik J, Zafirova B , Bojadgieva B, Trpkovska B. Dermatoglyphic furrows on the feet in Mcedonian males. LI Congress of Anthropological Society of Serbia.Nish, 2012; Programme and abstracts:190.	0.5
71.	Zhivadinovik J, Lazarova D, Papazova M, Matveeva N, Jovevska S, Zafirova B , Dodevski A. Morphological features of the triangle of Koch. III Congress of the Serbian Anatomical Society with international participation.Nish, 2012;Abstract book:197.	1
72.	Cadikovska E, Lazarova D, Strateska A, Nakeva N, Papazova M, Zhivadinovik J, Zafirova B , Trpkovska B, Bojadgieva B. Dermatoglyphic finger patterns in patient with psoriasis. III Congress of the Serbian Anatomical Society with international participation.Nish, 2012;Abstract book:155.	1
73.	Trpkovska B, Lazarova D Zafirova B Papazova M, Cadikovska E.Correlation between some anthropometrical parameters of the fetal head. III Congress of the Serbian Anatomical Society with international participation.Nish, 2012;Abstract book:147.	1
74.	Zafirova B , Lazarova D Nakeva N, Papazova M, Trpkovska B, Cadikovska E, Matveeva N, Zhivadinovik J, Jovevska S. Anthropometrical indexes as nutritional indicators in chidren. III Congress of the Serbian	1

	Anatomical Society with international participation. Nish, 2012; Abstract book:145.	
75.	Zafirova B , Lazarova D, Nakeva N, Matveeva N, Zhivadinovik J, Trpkovska B, Cadikovska E, Jovevska S, Bojadgieva B. Anthropometric parameters of growth in children aged 6. <i>Folia medica</i> 2012; Vol 47, suppl2:53.	1
76.	Bojadgieva B, Papazova M, Nakeva N, Matveeva N, Zhivadinovik J, Zafirova B , Cadikovska E, Jovevska S. Paradoxal middle nasal turbinate in CT scan of paranasal sinuses. <i>Folia medica</i> 2012; Vol 47, suppl2:52.	1
77.	Nakeva N, Papazova M, Matveeva N, Zafirova B , Bojadgieva B, Trpkovska B, Cadikovska E. Body structure of Macedonian teenagers. <i>Folia medica</i> 2012; Vol 47, suppl2:51.	1
78.	Zhivadinovik J, Lazarova D, Papazova M, Matveeva N, Dodevski A, Zafirova B . Morphology of the coronary sinus ostium. <i>Folia medica</i> 2012; Vol 47, suppl2:50.	
79.	Trpkovska B, Lazarova D, Strateska A, Zafirova B , Nakeva N, Papazova M, Cadikovska E. Estimation of fetal weight based on anthropometrical fetal growth measurements. <i>Folia medica</i> 2012; Vol 47, suppl2:49.	1
80.	Cadikovska E, Lazarova D, Papazova M, Nakeva N, Zafirova B , Trpkovska B, Bojadgieva B. Dermatoglyphic palmar triradi and ATD angle in patient with psoriasis. <i>Folia medica</i> 2012; Vol 47, suppl2:48.	1
81.	Jovevska S, Lazarova D, Matveeva N, Zhivadinovik J, Zafirova B . Fetal kidney sizes during development. <i>Folia medica</i> 2012; Vol 47, suppl2:47.	
82.	Cadikovska E, Lazarova D, Nakeva N, Zhivadinovik J, Matveeva N, Zafirova B , Bojadgieva B, Trpkovska B, Dodevski A. Dermatoglyphic features in schizophrenia. 52 th Congress of Anthropological Society of Serbia with international participation. Novi Sad, 2013; Programme and abstracts:44.	1
83.	Zafirova B , Trpkovska B, Nakeva N, Matveeva N, Zhivadinovik J, Cadikovska E, Bojadgieva B. Anthropometrical indexes as nutritional indicators in 9 years-old children. 52 th Congress of Anthropological Society of Serbia with international participation. Novi Sad, 2013; Programme and abstracts:61.	1
84.	Trpkovska B, Lazarova D, Strateska A, Zafirova B , Cadikovska E. The meaning of fetal anthropometrical parameters in second-trimester of the intrauterine growth. 52 th Congress of Anthropological Society of Serbia with international participation. Novi Sad, 2013; Programme and abstracts:68.	1
85.	Matveeva N, Nakeva N, Zafirova B , Bojadgieva B, Nikovska E. Conus medullaris position adults with normal and transitional lumbosacral junction. 52 th Congress of Anthropological Society of Serbia with international participation. Novi Sad, 2013; Programme and abstracts:103.	1
86.	Nakeva N, Zafirova B , Bojadgieva B, Matveeva N, Cadikovska E, Trpkovska B. The body composition of Macedonian teenagers. 52 th Congress of Anthropological Society of Serbia with international	1

[illegible]

Стручно-апликативна дејност

Ред. број		Поени
1.	Експертска активност: стручна ревизија на трудови x 5	5

		5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	32.25
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	206.07
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	5.0
Вкупно	243.32

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Добрила Тосовска Лазарова, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Костандина Корнети Пекевска, член, с.р.
3. Проф. д-р Ангџа Стратеска Зафировска, член, с.р.
4. Проф. д-р Наташа Наќева Јаневска, член, с.р.
5. Проф. д-р Марија Папазова, член, с.р.

ЗАКЛУЧОК

Анализирајќи ги доставениот материјал и севкупната досегашна активност на кандидатката ас. д-р Биљана Зафирова, Рецензентската комисија констатира дека таа во целост ги исполнува условите пропишани со Законот за високото образование за да биде избрана во звањето научен соработник.

Рецензентската комисија има чест да му предложи на Наставно-научниот совет да ја избере ас. д-р Биљана Зафирова за научен соработник на Катедрата за анатомија при Медицинскиот факултет во Скопје.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Добрила Тосовска Лазарова, с.р.
2. Проф. д-р Костандина Корнети Пекевска, с.р.
3. Проф. д-р Ангџа Стратеска Зафировска, с.р.
4. Проф. д-р Наташа Наќева Јаневска, с.р.
5. Проф. д-р Марија Папазова, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ПРЕЦИЗНОСТА НА МОДЕЛОТ НА UNITED KINGDOM PROSPECTIVE DIABETES STUDY ВО ПРЕДВИДУВАЊЕТО НА РИЗИКОТ ОД КОРОНАРНА АРТЕРИСКА БОЛЕСТ КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ДИЈАБЕТЕС МЕЛИТУС ТИП 2 ОД РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ИЗРАБОТЕНА ОД Д-Р ИВИЦА СМОКОВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата II редовна седница одржана на 24.12.2013 година, по предлог на Научниот одбор, а врз основа на член 63 од Законот за високото образование и член 53 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Медицинскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, донесе Одлука за формирање Комисија за оцена на докторската дисертација од д-р Ивица Смоковски, под наслов: **Прецизноста на моделот на United Kingdom Prospective Diabetes Study во предвидувањето на ризикот од коронарна артериска болест кај пациенти со дијабетес мелитус тип 2 од Република Македонија**, во состав:

1. проф. д-р Чедомир Димитровски
2. проф д-р Самуел Садикарио
3. проф д-р Јелка Давчева Павловска

По прегледот и анализата на доставената дисертација, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација под наслов: *Прецизноста на моделот на United Kingdom Prospective Diabetes Study во предвидувањето на ризикот од коронарна артериска болест кај пациенти со дијабетес мелитус тип 2 од Република Македонија* од кандидатот д-р Ивица Смоковски претставува оригинална научна студија што ги содржи сите поглавја на еден научноистражувачки проект.

Во **воведниот** дел, претставени се дијабетесот и дијабетичните компликации како глобален проблем, при што преваленцата на дијабетес мелитус (ДМ) тип 2 континуирано ги надминува најпесимистичките проекции, заканувајќи се да прерасне во најраспространетото заболување со кое човештвото некогаш се има соочено. Посочени се алармантните податоци во врска со дијабетесот и во Република Македонија, како и многу високиот ризик за кардиоваскуларен морталитет кај нашата популација. Истакнато е дека кардиоваскуларните заболувања се главна причина за смрт кај луѓето со ДМ тип 2, при што ризикот за

појава на коронарна артериска болест (КАБ) кај оваа популација е значително зголемен во однос на недијабетичната популација.

Понатаму, изнесен е концептот на апсолутен ризик за КАБ и моделите за проценка на ризик за КАБ кај дијабетичната популација, имајќи го предвид фактот што пациентите вообичаено имаат повеќе ризик-фактори за кардиоваскуларните настани. Објаснето е зошто се развиени моделите за проценка на ризикот од КАБ кај дијабетична популација и причината за нивното користење во клиничката практика. Изнесени се различните дијабетес-неспецифични и дијабетес-специфични модели за проценка на ризикот од КАБ, предностите и ограничувањата во нивната примена, со посебен осврт на моделот развиен врз основа на студијата UKPDS (United Kingdom Prospective Diabetes Study), како најшироко познат и употребуван за процена на ризикот од КАБ кај лицата со ДМ тип 2.

Посочено е дека дијабетес-специфичните модели, како UKPDS-моделот, за проценка на ризикот од КАБ кај дијабетична популација, потребно е да бидат валидирани кај популациите кај кои се користат, особено што од скоро Министерството за здравство на Република Македонија го публикуваше Упатството за начинот на вршење на здравствената дејност која се однесува на третманот и контролата на дијабетес тип 2, со што UKPDS-моделот влезе во службена употреба за процена на кардиоваскуларниот ризик кај пациенти со ДМ тип 2 во Република Македонија.

Како **мотив** за изведување на оваа студија е наведено непостоењето екстерна валидација на UKPDS-моделот во предвидувањето на апсолутниот ризик за КАБ кај пациенти со ДМ тип 2 од Република Македонија, и покрај неодамнешното Упатство за неговата службена употреба во нашата земја.

Во **целите** на студијата е наведено дека примарна цел е да се одреди прецизноста на UKPDS-моделот во предвидувањето на ризикот од КАБ кај пациенти со ДМ тип 2 од Република Македонија, преку квантифицирање на дискриминацијата и калибрацијата на моделот; додека, пак, секундарна цел е да се одреди прогностичката вредност на UKPDS-моделот при поставување праг од 10-годишен апсолутен ризик за КАБ на 15% кај пациенти со ДМ тип 2 од Република Македонија, преку одредување на сензитивноста и специфичноста на моделот.

Во делот **Материјал и методи**, се наведува дека се работи за опсервациска студија со кохорта од 1,404 пациенти од Република Македонија со ДМ тип 2 поставени на инсулинска терапија во периодот од септември 2002 до јануари 2004 година. Критериумите за вклучување во анализата беа возраст од 25 до 65 години во моментот на процена на ризикот, отсуство на кардиоваскуларно заболување или отсуство на живото-загрозувачко заболување како канцер.

Моделот на UKPDS користи девет ризик-фактори за проценување на ризикот за КАБ кај пациенти со ДМ тип 2: возраст при дијагноза на дијабетесот, траење на дијабетесот, пол, расна припадност, пушење, систолен крвен притисок, HbA_{1c},

вкупен холестерол и HDL-холестерол. Крајните исходи дефинирани во оваа студија беа случаите со КАБ заклучно со 1 јануари 2012 година. Дискриминацијата беше проценета преку одредување на *c*-статистика (aROC), додека моќта за дискриминација на моделот беше проценета како ниска доколку aROC е помеѓу 0,5 и 0,7, средна доколку е помеѓу 0,7 и 0,9, и висока доколку е поголема од 0,9. За калибрацијата се користеше Hosmer–Lemeshow χ^2 (HL χ^2) тестот на соодветно совпаѓање (goodness-of-fit).

Прогностичката вредност беше одредена и преку графичкиот приказ на децилите на предвидениот и соодветниот опсервиран ризик, како и преку визуелната инспекција на калибрационите графици. Статистичките анализи беа изведени со SPSS for Windows.

Во делот **Резултати**, се наведува дека од студиската кохорта беа идентификувани 835 пациенти (59,5% од кохортата) за анализа кои беа следени средно $9,4 \pm 0,5$ години. Опсервираниот ризик беше 36,4% (95% CI 33,2-39,8) во споредба со предвидениот ризик за КАБ од 20,8% со UKPDS-моделот, од што произлегува дека UKPDS-моделот го потцени опсервираниот ризик за 43%.

Дискриминацијата одредена преку *c*-статистиката изнесуваше 0,59 (95% CI 0,55-0,63), $p < 0,001$, од каде моќта за дискриминација на UKPDS-моделот во предвидувањето на ризикот за КАБ беше проценета како ниска (0,5-0,7). Калибрацијата одредена преку HL χ^2 -тестот изнесуваше 5,74 ($p = 0,68$), што значи дека UKPDS-моделот имаше генерално добра калибрација во проценувањето на ризикот за КАБ.

Од графичкиот приказ на децилите на предвидениот и соодветниот опсервиран ризик, како и од калибрационите графици, се забележа поголемо отстапување на опсервираниот од предвидениот ризик кај децилите со помал предвиден ризик, како и зголемување на степенот на совпаѓање кон децилите со повисоки предвидени ризици.

Сензитивноста на прогностичката вредност на UKPDS-моделот при поставување на праг за 10-годишен апсолутен ризик за КАБ од 15% изнесуваше 71,1% (81,5% кај мажите наспроти 61,4% кај жените). Специфичноста на прогностичката вредност на UKPDS-моделот при поставување на праг за апсолутен ризик на КАБ од 15% изнесуваше 40,9% (50,8% кај жените наспроти 25,7% кај мажите).

Во делот **Дискусија и заклучок**, наведено е дека UKPDS-моделот беше со поголема предиктивна способност кај пациентите со повисок предвиден ризик во споредба со пациентите со понизок предвиден ризик. Понатаму, потребна е рекалибрација на UKPDS-моделот за зголемување на неговата предиктивна способност кај дијабетичната популација од Република Македонија, за да се земат в предвид карактеристиките на нашата популација, како што е многу високиот ризик за кардиоваскуларен морталитет.

Од интерес би било изведување на студија за влијанието на рекалибрираниот модел врз кардиоваскуларните исходи кај дијабетичната популација во Република Македонија, споредено со исходите добиени кај пациентите доколку не се користи моделот.

Приложената студија за прецизноста на UKPDS-моделот во предвидувањето на ризикот од КАБ кај пациентите со ДМ тип 2 од Република Македонија, претставува придонес за вредноста и местото на UKPDS-моделот како предиктивна алатка, превентивна алатка и алатка што овозможува персонализирање на стратегиите за справување со кардиоваскуларниот ризик кај дијабетичната популација.

Сметаме дека оваа студија претставува значаен **научен придонес** кон современата медицинска наука, од причина што ова е прва студија за одредување на прецизноста на UKPDS-моделот во процената на ризикот за КАБ кај дијабетична популација од Република Македонија. Воедно, ова е и прва студија за одредување на прецизноста на кој било модел за процена на кардиоваскуларен ризик кај дијабетичната популација од Република Македонија.

Дополнително, цениме дека овој труд има и извонреден **апликативен придонес**, имајќи в предвид дека согласно со Упатството за начинот на вршење на здравствената дејност која се однесува на третманот и контролата на дијабетес тип 2, изготвено од Министерството за здравство на Република Македонија, UKPDS моделот е во службена употреба за процена на кардиоваскуларниот ризик кај пациентите со ДМ тип 2 во Република Македонија.

Цитираната **литература** е правилно наведена и систематизирана.

ЗАКЛУЧОК

Рецензентската комисија заклучи дека поднесената докторска дисертација од д-р Ивица Смоковски, *mr.sci.med.*, со наслов *“Прецизноста на моделот на United Kingdom Prospective Diabetes Study во предвидувањето на ризикот од коронарна артериска болест кај пациенти со дијабетес мелитус тип 2 од Република Македонија”* е подготвена во согласност со стандардите за научно-истражувачка работа и претставува значаен научен и апликативен придонес за современата медицинска наука.

Поднесената докторска дисертација од д-р Ивица Смоковски со наслов: *“Прецизноста на моделот на United Kingdom Prospective Diabetes Study во предвидувањето на ризикот од коронарна артериска болест кај пациенти со дијабетес мелитус тип 2 од Република Македонија”*

рецензентската комисија ја оценува **позитивно** и има чест да му предложи на Наставно-научниот совет при Медицинскиот факултет во Скопје да ја прифати презентираниот рецензија и да му овозможи на кандидатот јавна одбрана на докторската дисертација.

Рецензентска комисија:

1. Проф. д-р Чедомир Димитровски, с.р.
2. Проф д-р Самуел Садикарио, с.р.
3. Проф д-р Јелка Давчева Павловска, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА УЧЕБНИКОТ „ЗДРАВСТВЕНА НЕГА“

ОД АВТОРОТ: ПРОФ. Д-Р МАРИЈА ШОЉАКОВА

Наслов: ЗДРАВСТВЕНА НЕГА

Автор: проф. д-р Марија Шољакова со соработниците.

Предметна програма: Здравствена нега, тригодишни студии за стручни медицински сестри.

Област: медицина, сестринство.

Намена: учебник за здравствена нега, наменет за студентите на тригодишните студии за насоката: стручни медицински сестри и техничари (СМС/Т).

Семестар: Предметот здравствена нега, се слуша во I и II семестар од студентите на тригодишните студии за стручни медицински сестри и техничари (СМС/Т).

Фонд на часови: Во додипломската настава предметот е застапен со вкупно 770 часа, од кои 220 часа се теоретска настава со практична настава во училница и семинари, а 530 часа се практика.

Одлука: Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во состав на УКИМ во Скопје, на својата I редовна седница одржана на 7.11.2013 година, за одредување рецензенти за рецензирање на учебникот под наслов: ЗДРАВСТВЕНА НЕГА од авторот проф. д-р Марија Шољакова со соработниците, се избраа за рецензенти: проф. д-р Софијанка Гломочанин и проф. д-р Елена Косевска.

Издание: Учебникот „ЗДРАВСТВЕНА НЕГА“ е прво издание на оваа тема за студентите од медицинскиот факултет во Скопје, РМ.

Општи податоци за ракописот:

Ракописот е испечатен во А4-формат (22/28 cm) на 326 страници и е поделен во три глави илустрирани со повеќе табели и слики.

Првата глава е поделена на три целини: општ дел за здравствената нега, процес на здравствена нега и здравствената нега во рамките на јавното здравство. По краткиот вовед во кој се посочува потребата од овој учебник, даден е осврт врз општите поглавја од сестринството и историјатот на здравствената нега, хуманост, тимската работа и сестринската работа во рамките на интегрираното здравство. Со посебни поглавја се опфатени процесот на здравствена нега, континуитетот на негата и сите четири фази на ПЗН. Втората глава од учебникот е составен од поглавја во кои се обработува основната здравствена нега, со информации кои се корисни за студентите за теоретска наобразба, но и за практична работа. Третиот дел е прилог од сестрински дијагнози кои се систематизирани по системи.

Краток опис на содржината:

Учебникот ЗДРАВСТВЕНА НЕГА е поделен на три дела со вкупно 75 наслови. По воведот, следат поглавја за дефинирање на здравствената нега, значењето и историскиот развој на ЗН. Во овие воведни поглавја се изнесени сите дилеми околу тешкотиите во дефинирањето на ЗН и една дејност да стане наука. Здравствената нега се одликува со неколку клучни дејности: да се превенира болест, да се практикува нега на болните и рехабилитациони услуги на лицата до нивно максимално закрепнување. Во детали и со посебни глави се опишани сестринството, односот кон ЗН, современите аспекти на сестринството, хуманоста и

тимската работа. Авторите во овој дел се осврнуваат на важноста од работа во група, како дел од здравствениот тим. Во понатамошниот текст се зборува за принципите на здравствената нега и за местото на ЗН како интегрален дел од здравствениот систем. Посебно место и во посебни поглавја се обработени методите за комуникација со клиент, методот на интервју и опсервација. Потоа следува приказ на стратешките методи и облици на работа со болен кои се од есенцијална важност во работата на медицинската сестра. Вториот дел од оваа глава се однесува на процесот на здравствена нега, како современ метод во работата на медицинската сестра. Елаборирана е научната заснованост на процесот на здравствена нега, односот на процесот на здравствена нега кон болеста и здравјето, потоа структурата на процесот и теориите и моделите на здравствена нега. Следат 12 поглавја во кои се обработени четирите фази на процесот на здравствена нега: утврдување на потребата за нега, планирање на предвидената нега, имплементација на негата и евалуација (процесна и завршна).

Третиот дел од оваа глава е посветен на здравствената нега во рамките на јавното здравство. Овој дел почнува со поглавја во кои студентите се запознаваат со стандарди за квалитет, нивната важност и примена во здравствената нега. Посебно место заземаат поглавјата за организација на здравствената нега, очекувањата од страна на клиентите како и од страна на медицинските сестри, потоа видовите на услуги и сестринските компетенции. Оваа глава завршува со професионалните заболувања на медицинските сестри, начинот на заштита и местото на медицинската сестра во примарното здравство.

Втората глава од учебникот е во основа практикум во кој во 15 поглавја се опишани сите вештини кои треба да ги поседува медицинската сестра за изведување на основната здравствена нега. Овој дел е од посебна важност бидејќи, на студентите теоретски и илустративно преку слики се доближуваат разни инструментални и неинструментални интервенции.

Преку овие поглавја студентот се подготвува да ги практикува вештините за комуникација и адаптација да се грижи за болен, да спроведува основни мерки за превенција од болес, и полесно справување со болест; потоа, вештините за следење на здравствената состојбата на болен, следење на витални знаци, прегледи и проценка на состојба, подготовка на болен за разни интервенции итн.

Во книгата, третата глава е посветена на сестринските дијагнози по системи. Обработени се системот за дишење, срцето, состојби на зголемена телесна температура, исхрана и систем за варење, уринарен систем, оштетени ткива, психосоцијални сестрински дијагнози и друго. На крајот од оваа глава, на 20 страници, се дадени примери од здравствената нега според сестрински дијагнози.

На крајот од книгата е цитирана користената литература.

Категоризација на книгата: Книгата претставува учебник кој дава основни и неопходни информации за здравствената нега од сестрински аспект. Во неа се обработени сите неопходни поглавја релевантни за оваа професија, кои ќе им помогнат на студентите во стекнување на потребното знаење.

Главен аспект на книгата и педагошка оцена: Учебникот ЗДРАВСТВЕНА НЕГА од авторката проф. д-р Марија Шољакова со соработниците, е напишана со цел да служи како учебно помагало за студентите на Медицинскиот факултет, насока: стручни медицински сестри и техничари. Исто така, книгата е наменета и за сите медицински професионалци заинтересирани со оваа проблематика.

Книгата е напишана на лесен достапен стил, со кој на едноставен начин им се доближуваат информациите на студентите и на читателите. Проблемите кои се изучуваат во оваа книга, нивната важност и потребата од нивно добро познавање од страна на дипломираните стручни медицински сестри, како и спремноста за соодветна активност во разни ситуации, ја чини оваа книга да се сврсти во групата на базични четива во сестринството. Оваа книга претставува придонес во базичната медицинска литература бидејќи во нашата земја постои недостаток од какви било книги за сестринството. Книгата е напишана со стил прифатлив за едукација на студентите на додипломска настава.

Ограничувања: Книгата е строго наменета за профилот медицинска сестра за студентите на тригодишните студии за стручни медицински сестри и техничари.

Заклучок: Учебникот ЗДРАВСТВЕНА НЕГА од авторката проф д-р Марија Шољакова со соработниците, претставува придонес кон литературата од областа на медицината и сестринството. Таа, на едноставен и разбирлив начин, им ја доближува оваа област на студентите, идни дипломирани стручни медицински сестри и техничари. Книгата претставува вреден извор од кој студентите ќе го црпат неопходното знаење.

Земајќи ги предвид претходно елаборираните факти, предлагам книгата ЗДРАВСТВЕНА НЕГА од авторката проф д-р Марија Шољакова со соработниците, да се печати како учебник кој може да послужи за едукација на студентите на тригодишните студии за стручни медицински сестри и техничари, по медицина и сродните насоки.

Рецензенти

Проф. д-р Софијанка Гломочанин, с.р.
Проф. д-р Елена Косевска, с.р.

ПРЕГЛЕД
НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА ДОКТОРСКА
ДИЗЕРТАЦИЈА МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ ЗА УЧЕБНАТА
2012/2013

Реден Бр.	Име на кандидатот	Наслов на темата	Ментор
1.	Евгенија Кироска-Петреска	"Утврдување на степенот на подготвеност на медицинските микробиолошки лаборатории од јавно здравствен сектор во РМ за примена на стандардот ISO-15189-2012 "	Проф д-р Каќа Поповска-Јовановска
2.	Д-р Александра Шопова	"Знаење, свесност и верувања за хуман папиломавирусите и хуман папиломавирус вакцината кај популацијата во Република Македонија "	Проф д-р Розалинда Исјановска
3.	Мери Шапуриќ	"Орално-здравственото однесување и стоматолошка здравствена заштита на постарите лица во Република Македонија-превентивни аспекти"	Проф д-р Фимка Тозија
4.	Сања Димовска-Саздовска	"Евалуација на алгоритмот за скрининг на колоректален карцином во Република Македонија "	Проф.д-р Драган Ѓорѓев

ПРЕГЛЕД

**на одобрени теми за изработка на магистерски трудови на
Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје,
Природно-математички факултет – Скопје, на седницата на
Наставно-научниот совет на Факултетот,
одржана на 26.12.2013 година**

Кандидат	Тема	Ментор
Ирина Шорева, дипломиран професор по биологија	„БИОЦЕНОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА НА МАКРОИНВЕРТЕБРАТИТЕ ОД ПРЕСПАН- СКОТО ЕЗЕРО И НЕГОВИОТ СЛИВ“.	д-р Валентина Славевска-Стамен- ковиќ, доцент на ПМФ – Скопје.
Никола Мицевски, дипломиран еколог,	„ФАУНАТА НА ДНЕВНИТЕ ПЕПЕРУТКИ (LEPIDOPTERA: PAPILIONOIDEA И NESPE- RIOIDEA) ВО СЛИВНОТО ПОДРАЧЈЕ НА МАЛА РЕКА (НАЦИОНАЛЕН ПАРК „МАВРОВО“)“.	д-р Стојан Бешков, доцент во Националниот природонаучен музеј при БАН, Софија, Р. Бугарија.
Павел Мишевски, дипломиран инженер по хемија	„БИОХЕМИСКИ АНАЛИЗИ НА ЦЕРЕБРО СПИНАЛЕН ЛИКВОР КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ГИЛАН БАРЕ СИНДРОМ“.	д-р Киро Стојаноски, редовен професор на ПМФ – Скопје.

До

Научниот совет и до
директорот на
ЈНУ Институт за македонски
јазик
„Крсте Мисирков“ – Скопје

ПОДНОСИТЕЛ: Дијана Петровска

П Р И Г О В О Р

На Рефератот објавен во *Билтенот* на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје за избор на помлад асистент-истражувач (двајца извршители) во ЈНУ Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје.

Приговарам против Рефератот објавен во *Билтенот* (број 1068 на 31.12.2013 г.) на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје за избор на помлад асистент-истражувач (двајца извршители) во ЈНУ Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје, а во врска со распишаниот конкурс за избор на помлад асистент-истражувач (двајца извршители), објавен во дневните весници „Вечер“ и „Коха“ од 4.12.2013 г. Врз основа на овој Реферат, Рецензентската комисија во состав: проф. д-р Александра Ѓуркова, н. сов., проф. д-р Наталија Андријевска, н. сов. и проф. д-р Лидија Тантуровска, н. сов., му предлагаат на Советот на Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ **Бобан Карапејовски и Борче Арсов** да бидат избрани за помлади асистенти-истражувачи во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје.

Рецензентската комисија како „основен критериум го зеде постигнатиот просечен успех на студиите, имајќи ја предвид неговата важност за оформување на квалитетен научно-истражувачки кадар“. Цитирајќи ја оваа реченица сакам да укажам дека според актуелниот Закон за научно-истражувачка дејност, **член 37, став 1**): Помлад асистент-истражувач може да биде лице кое има завршено високо образование, постигнат просечен успех на студиите од најмалку осум и покажува способност за научно истражување, со што истакнувам дека третиот дел од членот 37 „покажува способност за научно истражување“ при одлучувањето на Рецензентската комисија е занемарен. Исто така, прекршен е и **член 39, став 7**) којшто гласи: Извештајот од ставот 6 на овој член содржи биографски податоци за кандидатот, преглед и оценка на неговата научна работа и оценка на исполнетоста на условите за избор во научно, односно соработничко звање; а пак, од Рефератот на Рецензентската комисија е спроведен делот што содржи биографски податоци за кандидатот, а изостанува делот за преглед и оценка на неговата научна работа и оценка на исполнетоста на условите за избор во научно, односно соработничко звање. Начинот на објавување на Реферат се среќава и во Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на УКИМ во делот *Критериуми за избор во соработнички звања – истражувачи* во **член 48**: „Рефератот на Рецензентската комисија содржи: биографски податоци на кандидатот, оценка на научните, уметничките, стручните, педагошките и други остварувања на кандидатите кои се од важност за утврдување на условите за избор во звање, податоци за објавените

стручни и научни трудови и оцена на тие трудови, податок кога лицето последен пат било избрано и во кое звање, како и предлог од членот 45 од овој Правилник“.

Во делот **Научноистражувачка дејност** направени се следниве пропусти:

1. Поголем дел од рецензентскиот извештај е посветен на биографски податоци.
2. Нема јасно изразени ставови кои ќе посочат кои се придонесите на кандидатите во научната област за којашто конкурираат. Наместо тоа, дадени се само насловите на магистерските трудови.
3. Списокот на објавени трудови на кандидатите не е направен според упатството, туку стои само бројката на објавени научни и стручни трудови (самостојно и во коавторство), како и трудови во печат, од што, според Рецензентската комисија, се согледува основниот научноистражувачки интерес. Оттука нема јасна слика за категоријата на трудовите на кандидатите.
4. Податоците не се систематизирани како:
 - а) **Објавени научни (стручни) трудови**
 - б) **Монографски трудови**
5. Во врска со ангажираноста на проекти не е наведено со каков ангажман кандидатите се вклучиле во работата на проектите што се посочени во рецензентскиот извештај.

Овој конкурс е неважечки и барам да се поништи целосно спроведената постапка од причина што во Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на УКИМ во делот *Критериуми за избор во соработнички звања – истражувачи*, во **член 36** стои:

„Конкурсот треба да ја содржи соодветната наставно-научна област, за која се избира лицето, утврдена со Класификацијата на научни подрачја, полиња и области според стандардите на ОЕЦД, видот на работниот однос, рокот на траењето и општите и посебните услови за избор“;

а токму овој член комплетно не е исполитуван.

Кон овој Приговор сакам да се надоврзам дека на 9.1.2013 г. во дневните весници „Дневник“ и „Коха“ беше објавен конкурс за вработување на двајца помлади асистенти-истражувачи во ЈНУ Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје. На конкурсот се пријавија 13 кандидати кои ги исполнуваат условите, меѓу кои и јас, Дијана Петровска.

Во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на 30.4.2013 г., беше објавен Реферат за избор на двајца помлади асистенти-истражувачи во ЈНУ Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје, изработен од страна на Рецензентската комисија во состав: д-р Снежана Велковска, научен советник, д-р Убавка Гајдова, научен советник, д-р Снежана Веновска-Антевска, научен советник, и беше изнесен заклучок дека „Рецензентската комисија има чест да ги предложи за овие две работни места Дијана Петровска и Ивана Блажевска-Ристовска“. Објаснувањето на Рецензентската комисија беше дека **приоритет на**

Институтот е реализацијата на долгорочните проекти кои бараат поопсежна работа, и дека меѓу пријавените кандидати кои ги исполнуваат условите на Конкурсот, првенство им се даде на оние кандидати кои во нивната досегашна работа најмногу придонеле за унапредувањето на работата на долгорочните проекти.

Во контекст на овој заклучок од Рецензентската комисија сакам да истакнам дека јас сум надворешен соработник во Институтот и сум вклучена во работата на најобемниот и најкомплексниот проект на Институтот – „Македонски дијалектен атлас“. Досега сум учествувала како надворешен соработник во три проекти врзани со проблематиката на дијалектологијата на македонскиот јазик и ги имам поминато основните фази во работата на проектот „Македонски дијалектен атлас“, изработка на индекси, дигитализација на картотечниот материјал, три теренски истражувања на досега неистражени пунктови во областа Гора – Косово, с. Урвич и с. Јеловјане. Собраниот звучен теренски материјал успешно го симнав во текстуална форма со дијалектен фонетски запис. Соработувам и во проектите врзани за заштита на дијалектите на македонскиот јазик како духовно наследство.

Токму од тие причини, врз основа на член 43 од Статутот на ЈНУ Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје, член 40 од Законот за научно-истражувачка работа (Сл. весник бр. 46/2008; 103/2008; 24/2011; 80/2012 и 24/2013) и член 57 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни и соработнички звања на УКИМ – Скопје (бр. 173 од 1.8.2011 г.), Советот на ЈНУ Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје, на својата 87. седница одржана на 20.5.2013 г., едногласно донесе Одлука бр.02-198/1 од 23.5.2013 г. за избор во звање и засновање на работен однос на лицето Дијана Петровска.

ЈНУ Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје, претставувана од в.д. директорката Елка Јачева-Улчар, на 5.6.2013 г. склучи договор за вработување бр.04-225/1 од 5.6.2013 г. со мене, Дијана Петровска.

Моите документи правничката на Институтот ги достави до Агенцијата за вработување. Но, по претставки на двајца кандидати до Државниот просветен инспекторат беше извршен инспекциски надзор од страна на државниот просветен инспектор во Одделението за инспекциски надзор во високото образование во Скопје, со цел да ги провери наводите во претставките. По разгледувањето на документацијата, државниот просветен инспектор изготви Записник и Решение.

Поточно, по спроведениот вонреден инспекциски надзор од страна на Државниот просветен инспекторат, извршен на 2.7.2013 г., овластениот државен просветен инспектор во Одделението за инспекциски надзор во високото образование донесе Решение бр.21-702/3 од 9.7.2013 г. со кое на ЈНУ Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје му се наредува да ја повтори во целост постапката по објавениот конкурс од 9.1.2013 г. за избор на двајца помлади асистенти-истражувачи согласно со прописите од Законот за научно-истражувачка дејност, Статутот на УКИМ и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на УКИМ.

Овластениот државен просветен инспектор во Одделението за инспекциски надзор во високото образование престојго ја оценил фактичката состојба кога обжаленото Решение го темели на тоа што е прекршен член 44 на Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-

стручни и соработнички звања на УКИМ („Деканот на факултетот, односно **директорот на институтот**, во рок не подолг од 8 дена, ги известува кандидатите за составот на рецензентската комисија“), односно дека нема доставено писмено известување до пријавените кандидати на конкурсот за формирање на рецензентската комисија и за нејзиниот состав. Станува збор за обично известување, без право тоа да биде оспорено или обжалено од страна на кандидатите, иако секој кандидат бил известен за составот на рецензентската комисија со Одлуката за избор во звање и засновање на работен однос на двајца помлади асистенти-истражувачи во ЈНУ Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје. Исто така, според информациите на в.д. директорката, во тој период таа го немала депонирано својот потпис во Централниот регистар на РМ и немала право на потпис на какви било документи, вклучително и Известувањето до кандидатите.

Од сето ова произлегува дека сторениот пропуст со прекршување на член 44 од Правилникот не е од суштествена природа, но работните места се во мирување. А мојот интерес е да ми се дозволи вработување на заслуженото работно место.

Овој конкурс е неважечки и поднесувам Приговор со којшто барам да се поништи целосно спроведената постапка и да се постапи според Решението со бр.21-702/3 од 9.7.2013 г. со коешто на ЈНУ Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје му се наредува да ја **повтори во целост постапката по објавениот конкурс од 9.1.2013 г. за избор на двајца помлади асистенти-истражувачи** согласно со прописите од Законот за научно-истражувачка дејност, Статутот на УКИМ и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на УКИМ.

М-р Дијана Петровска, с.р.

ОДГОВОР

на Приговорот поднесен од Дијана Петровска, заведен под бр. 03 616/1
на 13. I 2014 г. во Архивата на ЈНУ ИМЈ „Крсте Мисирков“

Рецензентската комисија во состав: проф. д-р Александра Ѓуркова, н. сов., проф. д-р Наталија Андријевска, н. сов., и проф. д-р Лидија Тантуровска, н. сов., го разгледа Приговорот на Рефератот објавен во Билтенот на УКИМ, бр. 1068 од 31. XII 2013 г., за избор на помлад асистент-истражувач (двајца извршители) во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје.

Рецензентската комисија не отстапува од ставот дека постигнатиот просечен успех на студиите е од особена важност за оформување на квалитетен научноистражувачки кадар. Комисијата во поднесениот Реферат има наведено дека повеќе кандидати имаат постигнато особено висок просечен успех во студирањето (над 9,00). Со оглед на тоа, Рецензентската комисија го зеде предвид членот 32 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на УКИМ, објавен во Универзитетски гласник бр. 173 од 1 август 2011 г., и со највисока оценка ги оцени кандидатите што добиле пофалница или награда за најдобро дипломиран студент.

Рецензентската комисија не се согласува со подносителот на Приговорот дека при одлучувањето е занемарен третиот дел од членот 37 на Законот за научноистражувачка дејност: „покажува способност за научно истражување“. Во Рефератот, во предлогот на кандидатите Бобан Карапејовски и Борче Арсов како доказ за способноста за научноистражувачка работа стои, за првиот кандидат: „...постдипломските студии ... ги заокружил со одбрана на својот магистерски труд под наслов 'Дистрибуцијата на заменските клитики во македонскиот јазик'. Во моментот е докторанд на докторските студии на Филолошкиот факултет 'Блаже Конески' на УКИМ. Својата подготвеност за научноистражувачка работа ја потврдува со објавените 10 научни и стручни трудови (самостојно и во коавторство), како и со четирите во печат, од што се согледува неговиот основен научноистражувачки интерес во областите на синтаксата на современиот македонски јазик и на социолингвистиката. Има учествувано на 12 конференции и научни собири во земјава и во странство. Неговата способност за тимска работа доаѓа до израз преку ангажманот во проекти, а организациските способности ги потврдува со членството во Организацискиот одбор на Осмиот меѓународен научен собир на млади македонисти“, а за вториот кандидат: „...го одбрал својот магистерски труд под наслов 'Морфологија на именските зборови во Кониовското евангелие (1852 г.) во споредба со Кулакиското евангелие (1860 г.)'. Во моментот работи на својата докторска дисертација под наслов 'Постапки на стилизација на морфолошко, зборообразувачко и на лексичко рамниште во Кониовското, Кулакиското и Бобошчанското евангелие (споредби)'. Досега објавените 12 научни и стручни трудови, самостојно и во коавторство, како и трите труда предадени во печат, ја потврдуваат неговата подготвеност за научноистражувачка работа и ја покажуваат неговата насоченост кон дијакхронските истражувања на

македонскиот јазик. Со својата ангажираност на проекти, каде што доаѓа до израз тимската работа, покажува интерес и кон областа на социолингвистиката, како и кон истражувањата на словенечкиот јазик“.

Рецензентската комисија нагласува дека магистерските тези се одбранети пред тричлени комисији избрани од Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, со што е оценета компетентноста на кандидатите за научна работа. Во врска со објавените научни трудови, Рецензентската комисија го почитува мислењето на редакциските одбори што го одобриле нивното објавување. Способноста за научноистражувачка работа се согледува преку учеството на предложените кандидати на научноистражувачки проекти чии наслови се наведени во поднесениот извештај на Рецензентската комисија. Со ова, Рецензентската комисија потврдува дека не се прекршени членот 39, став 7, од Законот за научноистражувачка дејност, и членот 48 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на УКИМ.

Со овој Одговор Рецензентската комисија ги опфати сите забелешки од Приговорот на Рефератот објавен во Билтенот на УКИМ, бр. 1068 од 31. XII 2013 г., за избор на помлад асистент-истражувач (двајца извршители) во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје. Во врска со забелешката што се однесува на содржината на текстот на распишаниот Конкурс, објавен во дневните весници „Вечер“ и „Коха“ од 4. XII 2013 год. за избор на помлад асистент-истражувач (двајца извршители) во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје, Рецензентската комисија, иако тоа не е во рамките на нејзината задача, упатува на фактот дека тој текст е идентичен со текстот на конкурсот објавен на 9. I 2013 г., со што ЈНУ Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ постапил според Решението бр. 21-702/3 од 9. VII 2013 г. и ја повторил постапката во целост.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Александра Ѓуркова, научен советник, с.р.

Проф. д-р Наталија Андријевска, научен советник, с.р.

Проф. д-р Лидија Тантуровска, научен советник, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ПРОСПЕКТИВНА ЛОНГИТУДИНАЛНА СТУДИЈА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОД ОПЕРАТИВНИОТ ТРЕТМАН НА СУПРАКОНДИЛАРНИ СКРШЕНИЦИ НА ХУМЕРУС ВО ДЕТСКА ВОЗРАСТ ОД Д-Р ЛАЗАР ТОДОРОВИЌ, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 63 од Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија број 35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 99/2009, 115/10, 17/11, 51/11 и член 53 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Медицинскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 121/9 и 188/201), Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата втора редовна седница одржана на 24.12.2013 год., а по предлог на Научниот одбор, оформи Комисија за оцена на докторската дисертација од д-р Лазар Тодоровиќ под наслов **Проспективна лонгитудинална студија на резултатите од оперативниот третман на супракондиларни скршеници на хумерус во детска возраст**, во состав: проф. д-р Ацо Димов, проф. д-р Мирче Симеонов и проф. д-р Игор Кафтанчиев. По деталната анализа на поднесената докторска дисертација, Комисијата го донесува следниов

Извештај

Поднесениот докторски труд се состои од деловите: Вовед, Цели на трудот, Материјал и методи, Резултати, Дискусија, Заклучоци и Литература.

Вовед

Во воведниот дел на докторскиот труд е објаснета проблематиката на супракондиларните скршеници на хумерус во детската возраст, потенцирајќи дека станува збор за најчести фрактури на лакт кај децата. Дадени се податоци за историјатот на лекување на супракондиларните фрактури на хумерус, почнувајќи од инскриптите на Хипократ, па сè до денешно време. Посебен осврт е даден на морфолошките и функционалните карактеристики на лакт, со јасен приказ на хируршката анатомија и процес на осификација на дистален хумерус. Концизно се опишани епидемиолошките атрибути и најчестите механизми на повреди, како и класификационите системи според кои се определува тежината и типот на супракондиларните скршеници на хумерус. Покрај јасно дефинираните класификациони системи, даден е приказ на радиолошката евалуација на повреден лакт. Исто така, објаснати се клиничките знаци и симптоми на супракондиларните фрактури, со посебен осврт на можните невровакуларни повреди како придружни повреди.

Цели на трудот

Со оглед на изнесеното, јасно и концизно се поставени следниве цели:

1. да се евалуираат вредностите на перкутаната вкрстена фиксација на дислоцираните супракондиларни скршеници,

2. преку проспективна студија, да се спореди вредноста на хируршкиот третман на супракондиларни скршеници на хумерус, лекувани со перкутана фиксација и со отворена репозиција и фиксација,
3. да се определат вредностите на двете методи и да се посочи методата која ќе даде севкупен супериорен резултат.

Материјал и методи

Во делот „Материјал и методи“ прецизно е утврдена рамката на овој научен труд. На Универзитетската клиника за детска хирургија при Медицинскиот факултет во Скопје била направена проспективна лонгитудинална студија во која биле вклучени 70 деца. Сите пациенти се на претшколска и школска возраст.

Во зависност од применетиот метод на оперативно решавање на супракондиларните скршеници на хумерус, по случаен избор наизменично биле поделени во две групи.

Група 1: Оваа група опфаќа 35 деца третирани со методот на отворена репозиција и фиксација со метални игли.

Група 2: Оваа група опфаќа 35 деца третирани со методот на затворена репозиција и перкутана фиксација со метални игли.

Сите деца биле оперирани во првите 24 часа од приемот.

Во понатамошниот текст детално се опишани двете оперативни техники кои се користени во третманот на супракондиларните скршеници на хумерус. Даден е јасен хронолошки приказ на следењето на пациентите, и тоа на: 3 недели, 6 недели, 12 недели и 24 недели, кој се состои од клинички и рендгенографски контроли.

За процена на функционалниот исход, користен е Mayo - индекс како еден од најчесто употребуваните системи каде што процената ја врши испитувачот (од англиски Mayo elbow performance index, MEPI). Индексот се состои од 4 дела:

- болка (со максимум 45 бода),
- хумеро-улнарни движења (20 бода),
- стабилност (10 бода),
- способност за изведување функционални задачи (25 бода).

Од добиените нумерички резултати јасно се гледаат разликите во мерените параметри кај двете испитувани групи.

Јасно се детерминирани инклузионите и ексклузионите критериуми, како и етичкиот аспект при изработка на докторската дисертација.

Протоколот за евалуација на децата е јасно прикажан и се состои од:

- општи податоци за пациентите,
- механизмот на повреда,
- типот на супракондиларните скршеници на хумерус,
- типот на оперативниот третман,
- текот на хоспиталниот третман,
- контролните прегледи.

Резултати

Анализата на податоците е изведена со статистички програми 7.0 и SPSS 13.0. Од добиените резултати јасно се гледа дека траењето на интервенцијата кај децата кои се третирани со отворена репозиција варира во интервалот од $52, 71 \pm 19,57$ минути, додека кај групата која е третирана со затворена репозиција, времето на интервенцијата варира од $22,86 \pm 12,38$ минути.

Должината на хоспитализација во групата деца кои се третирани со отворена репозиција изнесува од $7,17 \pm 3,48$ дена, додека кај децата третирани со затворена репозиција варира во интервалот од $2,17 \pm 1,53$ дена, што претставува статистички значајна разлика меѓу анализираните групи.

Во однос на употребата на антибиотици, постои статистички значајна разлика меѓу двете испитувани групи, во прилог на групата третирана со затворена репозиција.

Во однос на клиничките контроли јасно се гледа хронолошка низа на 3, 6, 12 и 24 недели од оперативната интервенција. Нумеричките резултати според Муао јасно укажуваат дека постои статистичко значајна разлика меѓу двете споредувани групи, која укажува на предностите на методот затворена репозиција и перкутано пинување.

Дискусија

Во научниот труд имаме дискусија во која се споредуваат меѓународните искуства и воедно тие се споредуваат со резултатите кои се добиени во ова испитување. Најпрво се дискутира за изборот на класификационен систем кој најчесто е модифицирана класификација на Gartland. Според таа класификација тип 1 се третира конзервативно, додека, пак, тип 2, тип 3 и тип 4 се третираат оперативно. Понатаму, дискусијата ги опфаќа двете презентирани хируршки техники со посебен осврт на превенција на повреда на улнарниот нерв и техниките на некрвава репозиција. Авторот преку опсежна дискусија врши споредба меѓу латералниот пристап и вкрстениот пристап, во однос на превенција на улнарен нерв од јатрогена повреда. Особено важно е тоа што во трудот се фаворизира затворена репозиција кога пациентот лежи на стомак (prone position). Авторот концизно и јасно го презентира методот на вкрстен пининг со по една игла, латерално и медијално (Swenson procedure), базирана на егзактни факти од биомеханички и клинички студии. Понатаму, авторот дискутира и за тоа дали краевите на иглите да се вкопаат длабоко во поткожното ткиво или пак, да останат надвор. Малиот број пациенти кај кои имало пин инфекции, како и отстранувањето на иглите во амбулантни услови само ја потврдуваат оправданоста на оставање на иглите над нивото на кожа.

Заклучоци

1. Статистичката анализа покажува дека примената на двете хируршки техники дава добра консолидација на фрактурата.
2. Голема предност на затворениот метод и перкутаното пинување е неговиот екстрафокален пристап во решавање на фрактурата, со зачувување на фрактурниот хематом.
3. Со методот на затворена репозиција и пинување се стимулира физиолошкиот начин на заздравување на коската и дава подобри естетски резултати.

4. Дескриптивната статистика за времетраењето на интервенцијата, како и за должината на постоперативниот болнички престој и употребата на антибиотици, укажува на предноста на затворената репозиција со пинување во однос на отворениот пристап на решавање на фрактурата.
5. Кај децата кои биле третирани со затворена репозиција и пинување, на секоја клиничка контрола во даден временски интервал од 3,6,12 и 24 недели по оперативниот третман, имало значајно подобри функционални резултати.

Литературата која е користена при изработката на овој научен труд е уредно прикажана и правилно цитирана.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на рецензијата на поднесениот труд, Рецензентската комисија го донесе следниов заклучок:

Докторската дисертација со наслов „Проспективна лонгитудинална студија на резултатите од оперативниот третман на супракондиларни скршеници на хумерус во детска возраст“ од д-р Лазар Тодоровиќ е концизно образложена со сите делови што треба да ги има една докторска дисертација.

Трудот, иако е комплексен, напишан е јасно и концизно, богато илустриран со табели и поддржан со цитати од современи релевантни референци.

Имајќи го предвид горенаведеното, Рецензентската комисија дава позитивна рецензија и има чест да му предложи на Наставно-научниот одбор да ја продолжи процедурата за одбрана на овој докторски труд.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Ацо Димов, с.р.

Проф. д-р Мирче Симеонов, с.р.

Проф. д-р Игор Кафтанциев, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ОД ОБЛАСТА НА МУЗИЧКАТА ИНТЕРПРЕТАЦИЈА НА ДЕЛАТА 12 ПРЕЛУДИУМИ II КНИГА ОД КЛОД ДЕБИСИ, СОНАТА ЗА ПИЈАНО БР. 3 h-moll ОП. 58 ОД ФРЕДЕРИК ШОПЕН И КОНЦЕРТ ЗА ПИЈАНО И ОРКЕСТАР ОП. 33 ОД АНТОНИН ДВОРЖАК И ТЕОРИСКИОТ ТРУД „ПРСТОРЕДОТ ВО ТРИ ЗНАЧАЈНИ ДЕЛА ОД ПИЈАНИСТИЧКАТА ЛИТЕРАТУРА: ФРЕДЕРИК ШОПЕН – СОНАТА ЗА ПИЈАНО БР. 3 h-moll ОП. 58, КЛОД ДЕБИСИ – 12 ПРЕЛУДИУМИ II КНИГА И АНТОНИН ДВОРЖАК – КОНЦЕРТ ЗА ПИЈАНО И ОРКЕСТАР ОП. 33“ ОД М-Р ТАТЈАНА БОЖИНОВСКА

Почестени од Одлуката на Наставно-научниот и уметничкиот совет при Факултетот за музичка уметност во Скопје, кој донесе решение за формирање на Рецензентска комисија во состав: проф. м-р Тодор Светиев, проф. д-р Димитрије Бужаровски, проф. м-р Евушка Трпкова-Елезовиќ, проф. д-р Викторија Коларовска-Гмирја и проф. д-р Марија Ѓошевска за оцена на докторската дисертација од областа на музичката интерпретација на делата 12 прелудиуми II книга од Клод Дебиси, Соната за пијано бр. 3 h-moll оп. 58 од Фредерик Шопен и Концерт за пијано и оркестар оп. 33 од Антонин Дворжак и теорискиот труд „Прсторедот во три значајни дела од пијанистичката литература: Фредерик Шопен – Соната за пијано бр. 3 h-moll оп. 58, Клод Дебиси – 12 прелудиуми II книга и Антонин Дворжак – Концерт за пијано и оркестар оп. 33“ од м-р Татјана Божиновска, го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација од областа на музичката интерпретација од м-р Татјана Божиновска се состоеше од изведбата на два интерпретатиски дела: прв дел – 12 прелудиуми II книга од Клод Дебиси и Соната за пијано бр. 3 h-moll оп. 58 од Фредерик Шопен и втор дел – Концерт за пијано и оркестар оп. 33 од Антонин Дворжак, како и изработката на теорискиот труд „Прсторедот во три значајни дела од пијанистичката литература: Фредерик Шопен – Соната за пијано бр. 3 h-moll оп. 58, Клод Дебиси – 12 прелудиуми II книга и Антонин Дворжак – Концерт за пијано и оркестар оп. 33.“

Рециталскиот дел од докторската дисертација од м-р Татјана Божиновска со изведбата на делата 12 прелудиуми II книга од Клод Дебиси и Соната за пијано бр. 3 h-moll оп. 58 од Фредерик Шопен се одржа во Концертната сала на Факултетот за музичка уметност во Скопје на 15 јуни 2010 година со почеток во 18 часот.

Во изведбата на прелудиумите од втората книга на Клод Дебиси, кандидатката го долови стилот на композиторот преку разновидноста и богатството во фразирањето, темпото, динамиката, оформувањето на тонските бои и прикажаниот виртуозитет во разновидната фактура на поединечните дела. Во вториот дел од програмата, таа покажа пијанистичка умешност во справувањето со комплексноста на Соната за пијано бр. 3 h-moll оп. 53 од Фредерик Шопен, односно доловувањето на карактерот на делото, совладувањето на архитектониката во формата и мошне сложените технички побарувања.

Вториот интерпретатиски дел од докторската дисертација од м-р Божиновска со изведбата на Концертот за пијано и оркестар оп. 33 од Антонин Дворжак се одржа во

Концертната сала на Факултетот за музичка уметност во Скопје на 3 март 2011 година со почеток во 18 часот. Како пијано-соработник се претстави Билјана Димовска.

Кандидатката м-р Божиновска ја изведе основната верзија на Концертот за пијано и оркестар оп. 33 од Антонин Дворжак со ставови *Allegro agitato*, *Andante sostenuto* и *Allegro con fuoco*, што воедно претставуваше и прва изведба на овој концерт во Република Македонија. Комисијата, како и во првиот интерпретациски дел, беше едногласна во оцената на изведбата на м-р Божиновска и констатираше дека кандидатката во целост ги задоволи критериумите потребни за одбрана на интерпретацискиот дел од докторската дисертација од областа на пијанистичката интерпретација.

Во двата случаја Рецензентската комисија констатира дека кандидатката м-р Божиновска успешно ги одбрани интерпретациските делови од нејзината докторска дисертација и ги изведе композициите на високо професионално, техничко, уметничко и естетско ниво.

Поднесениот теориски труд „Прсторедот во три значајни дела од пијанистичката литература: Фредерик Шопен – Соната за пијано бр. 3 h-moll оп. 58, Клод Дебиси – 12 прелудиуми II книга и Антонин Дворжак – Концерт за пијано и оркестар оп. 33“ од м-р Татјана Божиновска содржи вкупно 114 страници, од кои на почетокот 4 нумерирани страници во кои се вклучени насловот на трудот, апстрактот, содржината и 110 нумерирани страници со воведот во проблемот, прегледот на литература, методот, резултатите, заклучокот, прилогот и библиографијата.

Библиографскиот дел содржи 54 единици од кои најголемиот дел се книги, односно теориски трудови и дидактичка литература, цитирани и обработени во дисертацијата, помеѓу кои доминира литературата од руски автори. Библиографијата, поделена на кирилични и латинични наслови, вклучува и зборници, тези, речници, текст на корица од плоча и веб страници, а во неа покрај руските се појавуваат и автори од американска, германска, британска, австралиска, јужноамериканска, македонска, бугарска, чешка, српска и хрватска провениенција.

Кандидатката уште во првото поглавје, вовед во проблемот, упатува на значењето на прсторедот за изведбата на пијанистичката литература, кој како особено важен сегмент во реализацијата на изведбата, се развивал паралелно со техничките и интерпретациските аспекти на клавишните инструменти. Исто така, таа забележува дека постојат разлики во прсторедот меѓу изданијата на едно исто дело кои се резултат на варијациите во големината и формата на рацете, техничките способности и интерпретациските барања, што упатува на индивидуалниот пристап во третманот на прсторедот.

Целите на теорискиот и практичниот зафат на овој труд, кандидатката ги насочува кон поставување на теориски основи на проблемот на прсторедот и нивна практична апликација во композициите вклучени во интерпретациските делови од нејзината докторска дисертација. Според ова, таа го дефинира предметот на истражувањето, кој содржи три сегменти: прсторед, интерпретација и дела за пијано врз кои ќе се спроведе истражувањето.

За анализа на прсторедот кандидатката м-р Божиновска ја користи класификацијата направена од хрватскиот пијанист Јакша Златар во делото *Методика на пијаното I* (*Metodika klavira I*), според кој постојат три вида прсторед: 1. *природен*, кој претставува склоп од формули (скали, двофати, акорди, арпеџи, разложени акорди) преку кои се решени сите технички проблеми и овозможува природно движење по клавијатурата; 2. *логичен*, кој води сметка за музичкото фразирање, динамиката, темпото и агогиката и

артикулацијата; 3. *спретен*, кој води сметка за самата рака, нејзината индивидуална градба, големина и индивидуалните можности врзани за физиолошко-анатомските особини.

Вториот сегмент од предметот, интерпретацијата, кандидатката го разгледува низ два аспекти: *технички* и *стилистички*. За анализа на пијанистичката техника, повторно е искористена соодветна класификација на Јакша Златар во која се јавуваат 12 видови: 1) позициони фигури без подметнување на палецот, 2) скали, 3) разложени акорди (арпеџа), 4) двофати легато, 5) двофати нон-легато (октави), 6) акорди, 7) техника на ротација, 8) трилер, 9) репетиција и тремоло, 10) скокови, 11) глисандо, 12) повеќегласие во една рака и свирење полифонија. За анализа на стилистичкиот аспект, кандидатката ги користи трите интерпретатиски планови дефинирани од Димитрије Бужаровски: динамика, агогика и темпо и артикулација.

Третиот сегмент од предметот на истражувањето се композициите кои се дел од интерпретатиската програма на нејзината докторска дисертација: Сонатата за пијано бр. 3 h-moll оп. 58 од Фредерик Шопен, 12 прелудиуми II книга од Клод Дебиси и Концертот за пијано и оркестар оп. 33 од Антонин Дворжак.

При тоа, кандидатката е свесна за ограничувањата кои ги носи вака поставениот предмет, кои се однесуваат најпрво на изборот само на три дела, нивната стилистика и пијанистички техники. Второто ограничување кандидатката го лоцира во поделбата на *природен* и *логичен* прсторед, чијашто граница, како што кажува самата таа, е многу блиска. Според неа, акцент добива индивидуалноста на интерпретацијата со што го раздвојува природниот, кој го смета како поуниверзален од логичниот, како пристап кон третманот на техниката и интерпретацијата. Од друга страна, *спретниот* прсторед, според кандидатката, е специфична категорија и затоа је разгледува издвоено од првите две.

На овој начин, понатаму се формулирани, најпрво основната претпоставка дека прсторедот игра улога во крајниот интерпретатиски резултат, а потоа и основната хипотеза: *Постои поврзаност меѓу прсторедот и интерпретацијата во делата: Сонатата за пијано бр. 3 h-moll оп. 58 од Фредерик Шопен, 12 прелудиуми II книга од Клод Дебиси и Концертот за пијано и оркестар оп. 33 од Антонин Дворжак.*

Прегледот на литературата е организиран во четири дела. Првиот дел претставува историјат во кој е проследен развојот на прсторедот на клавишните инструменти почнувајќи од XVI век до појавата на денешното пијано. Во вториот дел од прегледот на литература кандидатката ги претставува размислувањата на пијанистите Хенрих Нејгаус, Григориј Коган, Ханс фон Билор, Тамара Јанкова, Самуил Фејнберг, Јаков Милштејн, Самариј Савшински, Артур Шнабел, Лев Баренбојм, Феликс Блуменфелд и Јан Падеревски за употребата на „идеалниот“ прсторед, при што се зачнати повеќе проблеми, како на пр., залагањето за „удобен“ прсторед, прсторед во функција на пренесување на музичка мисла, проблемите на „автоматизираниот“ прсторед, залагањето за употреба на авторскиот прсторед во делата на композиторите-пијанисти и условеноста на прсторедот од стилот кој се изведува.

Во третиот дел, кандидатката претставува повеќе размислувања за интерпретацијата, а во четвртиот дел ги наведува класификациите на пијанистичката техника на Нејгаус, Алфред Корто, Савшински и Евгениј Тимакин.

Во третото поглавје, методот, кандидатката најпрво го претставува примерокот од 57 фрагменти, чиј избор е субјективен, при што е водено сметка да бидат застапени различните видови пијанистички техники и интерпретатиски планови. Процедурата на нејзиното истражување поаѓа од собирање на партитурите и снимките од делата, практична

работа врз интерпретацијата на делата, собирање и внесување на податоците и нивна обработка. Кандидатката наведува дела истражувањето припаѓа во категоријата студија на случајот што условува користење на квалитативни методи, но онаму каде што е возможно е направена квантификација.

Резултатите од истражувањето кандидатката ги организира во три потпоглавја. Најпрво е дадена исцрпна анализа со коментари на прсторедот во фрагментите од секое дело, односно секој композитор, според утврдените категории пијанистичка техника и интерпретациски планови. Оваа анализа се однесува само на категоризацијата *природен* и *логичен* прсторед која кандидатката ја врши врз основа на прсторедот изготвен од редакторите на изданијата на делата. Овој прсторед се претпоставува дека е изготвен за просечна рака.

Резултатите според категоризацијата во *природен* и *логичен* прсторед, кандидатката понатаму ги сумира во табела со полиња за автор-композитор, за видовите пијанистичка техника и за интерпретациските планови и од неа таа изведува фреквенциски дистрибуции.

За анализата на *спретниот* прсторед, кандидатката лоцира фрагменти од првиот примерок, самата изготвува уште две варијанти, предлози за *спретен* прсторед за мала и за голема рака и дава соодветни коментари.

Кандидатката заклучува дека анализата во целост ја потврдила основната хипотеза за поврзаноста на прсторедот и интерпретацијата во избраните дела, при што *логичниот* прсторед е двојно повеќе застапен наспроти *природниот* прсторед (од анализата на сите фрагменти, збирно според видовите пијанистичка техника и интерпретациските планови, 19 примери се класифицирани во групата *природен*, а 38 во групата *логичен* прсторед).

Гледано според автори, таа издвојува неколку специфики. Имено, без разлика дали станува збор за совладување на технички или на стилистичко-интерпретациски проблем, во Сонатата од Шопен и прелудиумите од Дебиси, доминира *логичниот*, додека кај Дворжак *природниот* прсторед. Покрај ова, кај Шопен кандидатката наидува и на „стар“ прсторед: префрлување на подолги преку пократки прсти, подметнување на пократки преку подолги, безвучна смена на прстот на ист тон и лизгање на прсти, додека главната специфика на прсторедот кај Дебиси ја лоцира во распределбата на пасажите во двете раце.

Врз основа на сето досега кажано, со задоволство можеме да констатираме дека кандидатката изготвила труд кој во целост ја остварува својата зацртана цел – поставување на теориски и практични рамки на проблемот на прсторедот во композициите кои беа дел од интерпретациската програма на нејзината докторската дисертација. Треба да се има предвид дека во македонската теориска мисла ова е прв поголем труд кој се занимава исклучиво со проблемот на пијанистичкиот прсторед. Со тоа, неминовно, овој труд сигурно ќе послужи како методолошка основа за натамошни истражувања. Од друга страна, покрај придонесот во теоријата на пијанистичката интерпретација, трудот значајно придонесува и за пијанистичката практика, посебно преку изготвените и понудени предлози за решавање на *спретниот* прсторед во избраните фрагменти од трите дела.

Имајќи ги предвид сите изнесени заклучоци, најнапред за интерпретацискиот дел, а потоа и за теорискиот труд, Рецензентската комисија констатира дека кандидатката м-р Татјана Божиновска во целост ги исполнила интерпретациските и теориските барања за изработка на докторска дисертација од областа на музичката интерпретација. Затоа, Рецензентската комисија му предлага на Наставно-научниот и уметнички совет при Факултетот за музичка уметност во Скопје да ја одобри и да ја закаже одбраната на последниот теориски дел од докторската дисертација на м-р Татјана Божиновска.

Рецензентска комисија:

Проф. м-р Тодор Светиев, с.р.

Проф. д-р Димитрије Бужаровски, с.р.

Проф. м-р Евушка Трпкова-Елезовиќ, с.р.

Проф. д-р Викторија Коларовска-Гмирја, с.р.

проф. д-р Марија Ѓошевска, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕТО НАУЧЕН СОРАБОТНИК/ДОЦЕНТ ВО ЈНУ ИНСТИТУТ ЗА
НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА-СКОПЈЕ

Рецензентската комисија за избор во звањето НАУЧЕН СОРАБОТНИК/ДОЦЕНТ на д-р Исамедин Азизи, именувана со Одлука бр. 02-595/2 на седницата на Советот на ИНИ од 27. 12. 2013 година, во состав: проф. д-р Катерина Тодороска, проф. д-р Македонка Митрова и проф. д-р Љубица Јанчева, по разгледувањето на материјалите приложени по пријавата на д-р Исамедин Азизи, има чест на Советот на Институтот за национална историја да му го достави следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Податоци за кандидатот

Д-р Исамедин Азизи е роден на 13 мај 1973 година во Скопје, каде што и завршил основно и средно училиште. Во 2001 година завршил студии на Филозофскиот факултет во Скопје, Институт за историја.

Уште во текот на студирањето работел во хуманитарни организации како УНИЦЕФ, во 1998 година, на проект за деца трауматизирани во војна, потоа, во периодот 1999 – 2000 година во хуманитарната организација „HELP“ во Косово, а од 2001 до 2002 година во хуманитарната организација „INTERSOS“ – Скопје.

Од 2002 до 2004 година работел како професор по историја во гимназијата „Зеф Љуш Марку“, додека од 1 декември 2004 година е вработен во Институтот за национална историја во Балканолошкото одделение.

Постдипломски студии запишал и завршил во Институтот за национална историја во Скопје, каде што магистрирал во април 2009 година на тема „Албанците на Балканот 1912-1920“.

Веднаш потоа, кандидатот пријавил докторски труд во ИНИ, кој го одбрал во септември 2013 год. на тема „Односите меѓу Албанија и Кралството на СХС/Југославија 1918-1939 год.“.

Со оглед на неговата општествена и политичка ангажираност, во периодот 2007-2008 година, ја извршувал функцијата државен советник за надворешна соработка во Министерството за наука на РМ.

2. Оцена на научните и стручните остварувања на кандидатот

Со стекнувањето на академскиот степен магистер на историски науки во областа во која работи во ИНИ, кандидатот веќе се оспособил за самостојна научна работа, совладувајќи ги релевантните методолошки пристапи на научното истражување и работа.

Библиографијата која е доставена од страна на кандидатот, а која се состои од објавени монографии, трудови и прикази, укажува на неговата посветеност на научната работа и негово постојано ангажирање во нови проекти и теми за работа во областа на историјата.

Неговите научни трудови, констатации и ставови се поткрепени со архивска граѓа, а се забележува и широка информираност на кандидатот, уредно цитирање на литературата и изворите, при што кандидатот нема исклучивост во ставовите.

Во досегашната работа, кандидатот, како позначајни, ги има објавено трудовите „Башким’и комбит“ и „Македонија и соседите – 15 години самостојност“, во кои се третираат значајни прашања од албанската и заедничката македонско-албанска историја.

Проектот „Башким’и комбит“ е подготвен и отпечатен по повод 100-годишнината од одржувањето на Битолскиот конгрес за унифицирање на албанската азбука и претставува значаен придонес за македонската наука, бидејќи во него се објаснети условите во кои се одржал Конгресот и неговите заклучоци.

Трудот „Македонија и соседите – 15 години самостојност“ содржи исклучително значајни податоци за соработката меѓу Македонија и Албанија од денот на осамостојувањето на македонската држава во 1991 година до 2006 година. При тоа, таму се поместени билатералните договори, укази и други значајни документи за современата македонско-албанска билатерална соработка.

Како учесник во проектот „Наративите во нашите истории“, организиран и реализиран од Центарот за човекови права и разрешување конфликти во соработка со Институт за социолошки и политичко-правни истражувања, има објавено дел од проектот во книгата под ист наслов, издадена од организаторите на проектот во текот на 2006 година.

Во склоп на претходниот проект, бил надоврзан и друг, кој предвидувал изготвување на Прирачник за наставници за користење на книгата „Наративите во нашите истории“. Во прирачникот, д-р Азизи има поголем текст кој анализира и укажува на начинот на кој треба да се говори за проблемот на наративите во изучувањето на историјата во наставата.

Покрај другото, кандидатот има објавено поголем текст во публикацијата „Разбирање на сегашната историја (Вооружениот конфликт на територијата на Република Македонија)“, издадена од Хелсиншкиот комитет за човекови права во Р. Македонија и Центарот за човекови права и разрешување на конфликти, Скопје, 2005.

Д-р Азизи покажува исклучителен ангажман при обработка и објавување на материјали, како и пишување и објавување на статии во „Гласникот на ИНИ“, „Studime Albanologjike“, „Историја – наука, техника, медицина“, „Илинден“-весник на Македонците во Албанија, „Gjurmime historike“.

Кандидатот д-р Азизи има работено и на бројни проекти организирани од Центарот за човекови права и разрешување конфликти, Институтот за национална историја, Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања, Хелсиншкиот комитет за човекови права, EUROCLIO и други асоцијации. Исто така, значаен придонес има и при учеството на бројни семинари поврзани со наставата по историја, повеќето организирани од меѓународни асоцијации.

Сепак, најзначајни негови трудови претставуваат магистерскиот и докторскиот труд, проекти кои се изработени многу темелно.

Така, магистерската теза на кандидатот „Албанците на Балканот 1912-1920“ е реализирана врз база на голем број документи и литература. Посебно треба да се нагласи јасниот, прецизниот и одмерениот начин на искажувањето, критичкиот однос кон изворниот материјал и литературата и, посебно, анализите и давањето неколку гледишта за одреден настан и на крајот, изнесување на свои заклучоци.

Докторската теза на д-р Азизи обработува еден значаен период од историјата на албанскиот народ, кој, несомнено, многу влијаел во случувањата како во Кралството на

СХС/Југославија, така во Албанија, но и во Западна Македонија. Притоа, тој сериозно ги експлицира поставените проблеми и прашања, коментира одредени состојби и дава свои ставови во однос на некои од нив. Исто така, ползувајќи се со оригинална архивска документација од повеќе архиви, како Државниот архив на Република Македонија и Централниот државен архив од Тирана, Р. Албанија, одредени податоци изнесува за првпат во македонската, но и во албанската научна литература. Дел од сознанијата до кои дошол во текот на истражувањата, ги спротивставува на некои пишувања на странски и албански автори, со што ја покажал својата подготвеност и зрелост во поглед на застапување на сопствените сознанија и достигнувања.

Д-р Исамедин Азизи се пројавувал и како автор на текстови за сценарија на емисии од областа на албанската историја, учествувал во радио и телевизиски емисии во кои се дебатираше на историски теми.

3. Предлог за избор на кандидатот во научно звање

Членовите на Комисијата согласни дека кандидатот е оформен истражувач со способност за самостојно или тимско реализирање на научноистражувачките и апликативните проекти, а врз основа на досега изнесеното, како и во согласност со одредбите од Правилникот за условите и критериумите, постапката и начинот на избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, имаат чест да му препорачаат на Советот на ИНИ да го избере д-р Исамедин Азизи во звањето **научен соработник/доцент**.

**Образец за одредување на целокупната активност во поени
за звањето научен соработник/доцент**

Научноистражувачка дејност	Поени	
	во земјата	во странство
Магистерски труд	5	
Докторски труд	8	
Монографија или научна книга	12	
Труд со оригинални научни резултати објавен во научно списание	18	
Труд со оригинални научни резултати објавени во зборник на трудови од научен собир	4	
Учество на научен собир со реферат	8	
Учество во научен проект	6	15
Превод на книга/дел од книга	9	
Дел од монографија или научна книга објавена во странство		6
Учество во радио, ТВ-емисии и др. јавни настапи	5	
Член на редакциски одбор	3	
Вкупно	99	

Рецензенти

Проф. д-р Катерина Тодороска с.р.

Проф. д-р Македонка Митрова с.р.

Проф. д-р Љубица Јанчева с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
СТРАТЕГИСКАТА УЛОГА НА ЛИДЕРСТВОТО ВО РАЗВОЈОТ НА
ОРГАНИЗАЦИСКОТО ОДНЕСУВАЊЕ,
ИЗРАБОТЕНА ОД КАНДИДАТКАТА М-Р ЕЛИЗАБЕТА НЕСТОРОСКА ДИМИЌ,
ПРИЈАВЕНА НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 120 од Законот за високото образование (Сл. весник на РМ бр. 64/00, 49/03, 113/05 и 51/07), член 56, 57, 58, 59, 60 и 61 од Правилникот за единствените основи за организирање на постдипломски и докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 7/2001) и член 39 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Економскиот факултет во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а според Одлуката на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, под бр. 0202-3704/2 донесена на 18.12.2013 година, определени сме за членови на Комисијата за оценка и одбрана на докторската дисертација под наслов **СТРАТЕГИСКАТА УЛОГА НА ЛИДЕРСТВОТО ВО РАЗВОЈОТ НА ОРГАНИЗАЦИСКОТО ОДНЕСУВАЊЕ**, поднесена од кандидатката м-р Елизабета Нестороска Димиќ.

По внимателното и опстојно прегледување на содржината на докторската дисертација, Комисијата му го поднесува на Наставно-научниот совет следниов

ИЗВЕШТАЈ

ОПФАТ И СОДРЖИНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА

Докторската дисертација содржи вкупно 304 страници текст, 332 релевантни изворно користени библиографски домашни и странски единици и 28 страници прилози. Трудот претставува комплексна научна материја од доменот на организациското однесување и лидерството.

Концепциски погледнато, содржината на дисертацијата е логично систематизирана, во согласност и во функција на јасно поставената цел, а се состои од:

Вовед	(9-21 стр.)	
Глава I	Основни претпоставки за развој на лидерското однесување	(стр.23-90)
Глава II	Ефективни чинители за стратешкото однесување на лидерот	(91-151)
Глава III	Улогата на лидерот во насока на унапредување на организациското однесување	(152-170)
Глава IV	Стратешки влијанија на лидерството за подобри организациски перформанси	(171-199)
Глава V	Анализа на лидерското влијание врз организациското однесување во Република Македонија	(200-283)
Заклучок		(284-304)
Литература		(305-332)
Прилози		(333-360)

Во воведот на дисертацијата се дефинирани актуелноста на истражуваната проблематика, доменот во кој докторската дисертација дава свој придонес, предметот и целите на истражувањето, методологијата на изработка на трудот и планот за презентирање на материјата.

Во првата глава, „Основни претпоставки за развој на лидерското однесување“, м-р Елизабета Нестороска Димиќ на почетокот истражувачкото внимание го фокусира на концептот на организациското однесување, како и на факторите кои придонесуваат во детерминирањето на неговото обликување, како претпоставки за лидерското однесување. Кандидатката презентирањето го започнува со елаборирање на организациското однесување, преку објаснувања на позитивните и негативните ставови на организациските членови, како и улогата на перцепцијата во насока на одредување на однесувањето на вработените. Понатаму, го објаснува организациското однесување кое во голема мера е детерминирано од личните карактеристики на поединецот. Во продолжение, м-р Елизабета Нестороска Димиќ ја разработува улогата што ја има учењето и начинот на кој влијае на менувањето на организациското однесување, како и елементите и моделите на организациското однесување. Во продолжение, го потенцирао стратегиското значење на човечките ресурси, како и нивниот капацитет да ја развиваат, да внесуваат новини, да ја одржуваат жива и динамична организацијата во која припаѓаат. Во овој дел, кандидатката ја потенцира клучната улога на лидерот во пронаоѓање, развивање и задржување на ефикасна работна сила, начинот на управување со различностите меѓу вработените, како и придобивките кои ги имаат организациите што создаваат хетерогена работна средина. Во продолжение, кандидатката ја обработува организациската култура, а во овој сегмент ги образложува нејзините главни карактеристики, како и улогата на етиката на ниво на организацијата.

Во втората глава, „Ефективни чинители за стратегиското однесување на лидерот“, кандидатката м-р Елизабета Нестороска Димиќ ги истражува и ги анализира теоретските основи и го објаснува концептот на лидерство, ги објаснува и лидерските стилови, задржувајќи се на некои од нив, како харизматично, токсично, трансакциско и трансформациско лидерство. Во продолжението, м-р Елизабета Нестороска Димиќ ги објаснува детерминантите од кои зависи организациското однесување на лидерот, како и факторите коишто влијаат на стратегиската ориентација на лидерот, каде што детално ја објаснува релацијата лидер – следбеник, улогата на тимот и тимската работа и учењето, како неопходен предуслов за успешно лидерство. Понатаму, кандидатката ја разработува улогата на лидерот во процесот на континуирано организациско унапредување и усовршување. Оваа глава ја завршува со осврнување на релацијата меѓу лидерството и етиката, емоционалната интелигенција и лидерството, лидерството од аспект на колективната перцепција и развојот на лидерството во иднина.

Во третата глава, „Улогата на лидерот во насока на унапредување на организациското однесување“, м-р Елизабета Нестороска Димиќ го разработува и го објаснува значењето на лидерот-визионер, како и лидерот-креатор на организациската култура и однесувањето во организацијата. Поради исклучителната важност на децентрализираното и партиципативно учество на индивидуите при тимската работа, кандидатката овој дел од дисертацијата го посветува на овој важен сегмент. Финално во оваа глава, м-р Елизабета Нестороска

Димиќ го разработува делот посветен на организациските промени, појавата на ниво на отпорност и резистентност, како и техниките и методите за успешно справување со нив, како предуслов кој води кон реализација на посакуваните организациски промени и кон организациски развој.

Четвртата глава, „Стратегиски влијанија на лидерството за подобри организациски перформанси“, се однесува на значењето и улогата на лидерството во функција на создавање ефикасна организација. Во овој дел, м-р Елизабета Нестороска Димиќ ги објаснува начините за унапредување на лидерството и зголемувањето на лидерската ефикасност, како и влијанието на организациските резултати. На крајот, теоретскиот дел од дисертацијата завршува со делот посветен на лидерот на 21 век и лидерот на иднината.

Петтата глава, „Анализа на лидерското влијание врз организациското однесување во Република Македонија“, има за цел да ја покаже и да ја објасни имплементацијата на теоријата во врска со лидерството и организациското однесување, во практиката во македонските деловни субјекти, анализирани на примерок. М-р Елизабета Нестороска Димиќ во овој дел ги тестира поставените хипотези со единствена цел тие да бидат потврдени и докажани во практиката едонските деловни субјекти. Со нив кандидатката успева да ја потврди меѓусебна условеност, зависност и меѓусебното влијание на релацијата лидерство – организациско однесување. Имено, развиените и современи лидерски стилови подразбираат постоење на силна организациска култура и квалитетно организациско однесување, и обратно. За таа цел, м-р Елизабета Нестороска Димиќ емпирискиот дел го започнува со поставување хипотези, односно научни претпоставки за нивната меѓусебна релација, меѓусебна условеност и за нивното меѓусебно влијание. Истражувачката постапка кандидатката ја спроведе со помош на интервјуа (квалитативно истражување) и со помош на нестандартни, структурирани и целно насочени прашалници (квантитативно истражување). Тие се осмислени и формулирани наменски, за потребите на ова истражување, со цел да се допре што е можно подлабоко во емпириска верификација на предметот и до целите на истражувањето. Резултатите собрани од истражувањето беа предмет на понатамошна анализа, од која произлегоа заклучоци, сугестии и идни развојни насоки коишто се однесуваат на македонските деловни субјекти што беа предмет на истражувањето. Во текот на истражувањето, по сумирањето на добиените резултати, м-р Елизабета Нестороска Димиќ утврдува и низа недоследности и недостатоци во сегментот на спроведување и имплементација на лидерството во македонските организации. Тие претставуваат корисна алатка во утврдувањето на препораки за понатамошен развој и унапредување на лидерството и на организациското однесување, на кои во иднина деловните субјекти треба континуирано да работат на нивно надминување.

Во рамките на заклучокот, кандидатката м-р Елизабета Нестороска Димиќ ги сумира заклучоците кои произлегуваат од целиот труд, потенцирајќи ги најбитните сознанија во теоријата и практиката од областа на влијанието на лидерството врз развојот на организациското однесување. Научно продлабочено, кандидатката м-р Елизабета Нестороска Димиќ нагласува дека концептите како лидерството, организациската култура и организацискиот сет на вредности директно влијаат и го детерминираат моделот на организациско однесување.

Литературата која е користена во овој труд содржи 332 библиографски единици, во најголем број од странски автори, а дел од домашни автори. Користената литература во поголем дел е објавена по 2000 година, со исклучок на одделни капитални дела објавени пред тоа.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ И ПРЕДЛОГ

Трудот на кандидатката м-р Елизабета Нестороска Димиќ, под наслов „Стратегиската улога на лидерството во развојот на организациското однесување“, претставува сеопфатна, комплексна, научно издржана и целно насочена дисертација, која низ теориско и емпириско истражување третира една мошне современа и актуелна материја, која не е многу обработувана и елаборирана од страна на македонската научна и стручна јавност.

Предмет на истражувањето на докторската дисертација претставува создавањето на теоретско-методолошко и апликативно разбирање на концептот на стратегиското влијание на лидерството во правец на обликување на организациското однесување. Целите на спроведеното истражување во докторската дисертација се:

- да се определи дали колективната перцепција на организациските членови се менува со текот на времето;
- да се определи доминантниот лидерски стил во македонските организации;
- да се определи колку е лидерскиот стил детерминиран од моралните и етичките вредности на лидерот, од неговиот коефициент на емоционална интелигенција – EQ и начинот на кој се однесува кон организациските членови;
- да се согледа каква и колкава е грижата на македонските организации за развивање на талентирана работна сила, како и нивото на задоволство од работата, посветеноста и лојалноста на организациските членови;
- да се определи колку тимот и неговата успешност зависат од умешноста на лидерот правилно да ги води своите членови.

За потребите на докторската дисертација, спроведено е квалитативно и квантитативно истражување при што за спроведување на теоретско-методолошката анализа е користена современа актуелна литература од релевантни домашни и странски автори, добиени и јавно објавени резултати на досегашни спроведени истражувања во нашата земја и во светот, како и извештаи од релевантни организации и институции во Македонија.

Од втората половина на деведесеттите години на XX век, проучувањето на концептите на лидерството и организациското однесување побудуваат значаен интерес и стануваат особено актуелни во последно време. Тоа го потврдуваат и бројот на научни и стручни конференции, поголемата зачестеност на емпириски истражувања и изразената застапеност на оваа тема во реномираните светски стручни списанија од областа на економијата, како и престижните признанија кои се доделени од реномирани асоцијации. Интересот за истражување во оваа област драстично се зголеми, по силните турбуленции од последната светска економска криза. Порастот на несигурноста, економската нестабилност и зголемената

глобална конкуренција јасно ја истакнале потребата од промена. Во овој период на многумина им стана јасно дека мора да дојде до иновирање на традиционалните и базични методи за управување и водење на организациите. Практиката покажала дека организациите кои немаат развиено механизми и клима за учење и развој прават огромно неискористување на човечките ресурси.

Докторската дисертација се одликува со методолошки приод кој е оригинален, продлабочен, со критички и аналитички однос кон научно-теоретските и апликативни истражувања на оваа материја од областа на лидерството и организациското однесување. Основниот проблем кој е предмет на истражувањето на дисертацијата - влијанието на лидерството врз развојниот процес на организациското однесување, е мошне прецизно определен, интегрално заокружен со неговите составни елементи и целосно истражен, според опфатноста и длабочината на утврдените заклучоци на кандидатката м-р Елизабета Нестороска Димиќ.

Општата архитектоника на ракописот (глави, точки, потточки, нивните пропорции по обем и взаемна поврзаност на деловите, табелите и сликите) е јасна. Техничкото оформување на докторската дисертација е на високо ниво, а приодот кон материјата е селективен. Текстот во дисертацијата е компјутерски обработен, лектуриран и отпечатен на хартија со висок квалитет.

Кандидатката м-р Елизабета Нестороска Димиќ, на научно издржан и практично апликативен начин успева да ја проучи и истакне новата улога на лидерите во организациите. Старата перспектива во која успешниот лидер е препознат во човек кој демонстрира изразена контрола, одлучност, ги има одговорите на сите прашања и енергично и упорно ги застапува своите ставови се базира на претпоставката дека другите луѓе се беспомошни, имаат недостаток на лична визија и се неспособни сами да ги решат предизвиците со кои се соочуваат.

Станува јасно дека мора да се работи на подигнување на нивото на примена на лидерството во развојни цели. Дополнителен аргумент е истакнатиот аргумент дека алгоритамската работа на вработените во регионот на Европа, Северна Америка, Јапонија и Јужна Кореја полека исчезнува, а на нејзино место е застапена хеуристичната работа во која од вработените се бара да бидат креативни, оригинални и да наоѓаат нови решенија за проблемите и предизвиците со кои ќе се соочуваат.

Релевантноста и научниот карактер на оваа докторска дисертација се засилува со емпириското тестирање на поставените хипотези. Преку нив се утврдуваат дел од личните карактеристики на лидерите, нивните лидерски стилови, за на крај да се согледа какво влијание тие имаат врз развојот на сетот на вредности, организациската култура и организациското однесување. Ако се има предвид дека користената литература од областа на организациското однесување и лидерството е добро селектирана и релевантна, можеме да заклучиме дека кандидатката м-р Елизабета Нестороска Димиќ целосно одговорила на поставените цели во оваа докторска дисертација.

Дополнителен научен и стручен придонес претставува тоа што кандидатката успеала многу сеопфатно да направи илустрирање на потребата за итна имплементација на аспектите од областа која ја истражува. Елаборирањето и поткрепувањето на потребата од иновативна трансформација на организациите и имплементација на нов начин на лидерство базиран на континуиран развој на

организациското однесување, поткрепена со конкретни примери од компании кои успешно ја пребродија последната светска економска практика, а истото потврдено и со актуелни сеопфатни научни емпириски истражувања ја прави целата оваа идеја реалистично неопходна. Ризикот да се гледа на компаниите како места за развој на лидери и талентирана работна сила, првично, погледната низ економска призма може да личи на непрофитабилна и помалку романтичарска „new age“ идеја, но токму силната поткрепа која м-р Елизабета Нестороска Димиќ ја постигнува со изобилството на конкретни аргументи изразени во бројки, во конкретни статистички показатели, во конкретна ефикасност и ефективност на организациите го трансформира овој концепт во реална, многу приземјена и итно неопходна потреба на секоја компанија и организација која опстојува во денешното современо окружување.

Посебно постигнување во истражувањето на кандидатката претставува отсликување на состојбата со македонските лидери и степенот на примена на лидерството во развојниот аспект на организациското однесување. Според добиените резултати и нивната опфатна анализа може да се заклучи дека кандидатката во тоа целосно успеала. Со право можеме да нагласиме дека теоретските и практичните сознанија и заклучоци од оваа докторска дисертација можат да бидат особено корисни за секој македонски бизнис-лидер.

Поаѓајќи од фактот дека докторската дисертација во целост е работена според претходно дефинираните: предмет, цели и задачи на истражувањето, со употреба на релевантна литература од областа на организациското однесување и лидерство, како и сознанието дека анализираните и истражените концепти се потврдија како теоретски и практично релевантни, ни претставува особена чест да констатираме дека докторската дисертација во целост ги остварува очекуваните резултати од неа.

Оригиналноста на докторската дисертација на кандидатката м-р Елизабета Нестороска Димиќ на тема „Стратегиската улога на лидерството во развојот на организациското однесување“ беше проверена од менторот на 29.11.2013 година преку софтверскиот пакет за проверка на плагијати на Министерството за образование и наука, при што е констатиран степен на совпаѓање од 4,53%.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на сето претходно истакнато, Комисијата има посебно задоволство да констатира дека кандидатката м-р Елизабета Нестороска Димиќ изработила труд од врвна научна и практична вредност, кој ги задоволува високите нивоа на научно-методолошките и апликативни стандарди за изработка на докторска дисертација. Оттаму, Комисијата има особена чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет:

1. да донесе одлука за прифаќање на рецензијата за успешно и квалитетно изработена докторска дисертација на кандидатката м-р Елизабета Нестороска Димиќ, под наслов: „Стратегиската улога на лидерството во развојот на организациското однесување“;
2. да определи комисија за одбрана на докторската дисертација;

3. да одобри закажување на датум за јавна одбрана на докторската дисертација.

Комисија
за оцена на докторската дисертација

1. Проф. д-р Љубомир Дракулевски,с.р.
2. Проф. д-р Бобек Шуклев,с.р.
3. Доцент д-р Леонид Наков,с.р.
4. Доцент д-р Љупчо Ефтимов,с.р.
5. Доцент Стојан Дебарлиев,с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА УЧЕБНИКОТ „МЕТОДИКА ПО ПРИРОДА И ОПШТЕСТВО“, НАСОКА:
ВОСПИТАЧИ НА АЛБАНСКИ ЈАЗИК (албански: “METODIKA E NATYRËS DHE
SHOQËRISË” CIKLI PARASHKOLLOR) ОД АВТОРОТ
ДОЦ. Д-Р ЛЕОНОРА ЈЕГЕНИ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје, бр.02-492/6, одреден сум за член на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Методика по природа и општество“, насока: воспитачи на албански јазик (албански: “Metodika e natyrës dhe shoqërisë” cikliparashkollor) од доц.д-р Леонора Јегени, наменет за студентите на Педагошкиот факултет “Св. Климент Охридски” во Скопје, за предметот методика на природата и општеството, насока: воспитачи, на наставата по албански јазик за студентите од предучилишна настава.

По добиениот ракопис и по сестраното разгледување и анализата на учебникот „Методика по природа и општество“, насока: воспитачи на албански јазик (албански: “Metodika e natyrës dhe shoqërisë” cikliparashkollor) од доц.д-р Леонора Јегени, имам чест до Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет “Св. Климент Охридски” во Скопје да го поднесам следниов

ИЗВЕШТАЈ

ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ ЗА УЧЕБНИКОТ

1. Назив на учебникот:

„Методика по природа и општество“, насока: воспитачи на албански јазик (албански: “Metodika e natyrës dhe shoqërisë” cikliparashkollor)

2. Назив на предметната програма:

Учебникот “Методика по природа и општество” насока воспитачи по албански јазик се однесува за програмата методика на воспитно-образовна работа по природа и општество.

3. Назив на студиската програма:

Учебникот „Методика по природа и општество“ е наменет за студентите од студиската програма од насоката воспитувачи-претшколска настава, на Педагошкиот факултет, на албански наставен јазик.

4. Фонд на часови и ЕКТС – кредити:

Предметот методика по природа и општество, насока: воспитачи по албански јазик на Педагошкиот факултет “Св. Климент Охридски” во Скопје е задолжителен предмет и се слуша во седмиот семестар – 90 часа (3+2+1) – 6 ЕКТС- кредити и осмиот семестар – 75 часа (2+2+1) – 5 ЕКТС-кредити.

5. Учебникот „Методика по природа и општество“ насока: воспитачи, е напишан согласно со усвоената програма, адаптирана според кредит-трансфер системот, со наставниот план и програма за наведениот предмет за групата предучилишно образование-настава на албански јазик, на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје.

6. Име на авторот на учебникот:

доц. д-р Леонора Јегени.

7. По анализата на содржината на ракописот-учебникот, а имајќи ги предвид студиските програми за кои е наменет, произлегува општата оцена дека рецензираниот учебник е во согласност со предметната програма.

8. Учебникот претставува прво издание.

9 .Општи податоци за учебникот:

- ❖ Учебникот во ракопис содржи 278 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на буквите 12.
- ❖ Содржината на учебникот „Методика по природа и општество“, насока: воспитачи на албански јазик, е обработен во 20 тематски целини како посебни единици според областите:
 - првата тематска целина од учебникот содржи три дела, кои се посебно обработени и образложени;
 - втората тематска целина содржи четири дела;
 - третата тематска целина содржи пет дела, петтиот дел е поделен во четири помали единици;
 - четвртата тематска целина содржи три дела;
 - петата тематска целина содржи шест дела;
 - шестата тематска целина содржи пет дела;
 - седмата тематска целина содржи шест дела;
 - осмата тематска целина содржи два дела;
 - деветтата тематска целина содржи пет дела, во кој третиот дел е поделен во пет помали единици;
 - десеттата тематска целина содржи седум дела;
 - единаесеттата тематска целина содржи осум дела, во кој вториот дел е поделен во пет помали единици, и седмиот дел е поделен во пет помали единици;
 - дванаесеттата тематска единица содржи четири дела;
 - триенесеттата тематска целина содржи пет дела, а вториот дел е поделен во една помала единица;
 - четиринаесеттата тематска целина содржи четири дела , а првиот дел е поделен во една единица;
 - петнаесеттата тематска целина содржи седум дела;

- шеснаесеттата тематска целина содржи четири дела;
- седумнаесеттата тематска целина содржи три дела;
- осумнаесеттата тематска целина содржи четири дела, во кој првиот дел е поделен во две помали единици;
- деветнаесеттата тематска целина содржи два дела;
- на крајот следува дваесеттата тематска целина, а потоа следува користената литература.

10. Краток опис на учебникот:

Во приложениот учебник во ракопис „Методика по природа и општество“, насока: воспитачи на албански јазик (албански: „Metodika e natyrës dhe shoqërisë“ cikliparashkollor) се предавањата за изучување на соодветниот предмет. Учебникот опфаќа дваесетпоглавја кои претставуваат една методска целина, каде што е направен обид во неговата содржина да бидат опфатени сите суштински чинители, со кои, во крајна линија се одредува специфичноста на методичкиот пристап за реализација на воспитно-образовната работа по ова воспитно-образовно подрачје со децата од предучилишна возраст. Секоја тематска целина е поделена во поглавја кои селогичко-методички и содржински поврзани и претставуваат заокружена наставно-тематска целина и еден општ модел на создајниот процес и на методичкиот пристап за реализација на воспитно-образовната работа.

Првиот дел на учебникот е насловен „Предмети задача на методиката на воспитно-образовната работа по природа и општество“, и ги опфаќа следните три тематски содржини кои се обработени врз научна основа и се во тек со развојот на методичката наука. Тематска содржина е предметот на методиката на воспитно-образовната работа по природа и општество, нејзиното истражување и основната функција на методиката за откривање на законитостите на воспитно-образовна работа, како и унапредување на теоријата и практиката на воспитанието и образованието.

Во вториот дел, **Природата и општеството како воспитно-образовно подрачје** се обработени природата и општеството како воспитно-образовно подрачје во четири поглавја. Во првото поглавје е претставен историскиот развој на методиката по природа и општество, а другите поглавја претставуваат запознавање и учење на претшколското детето со природата и општеството и нивната реалност во рамките на воспитно образовното подрачје.

Во третата тематска целина, **Улогата и значењето на запознавањето на децата со природната и општествената средина**, се опфатени пет поглавја кои се однесуваат за околината како целина, природната и општествена околина, културната средина и екологијата.

Во четвртиот дел се обработени **педагошко-психолошките основи на сфаќањето на природните и општествените појави** кои содржат три тематски целини, каде што се обработени аспектите на развојот на децата од предучилишна возраст и нивното доживување со реалноста.

Аспектот на психичкиот развој на децата од предучилишна возраст е петтата целина која е конципирана од шест тематски поглавја, во која се опфатени физичкиот развој, когнитивниот, емоционалниот и информативниот аспект за развој на детето.

Во шестата тематска целина, насловена **Предучилишните институции и запознавање со општествената средина**, се обработени пет поглавја во кои е опишано местото на изведување на работата и активностите, како и слободните и други активности кои се реализираа во надворешната околина.

Цели и задачи на воспитно-образовната работа по природа и општество е седмата тематска целина, каде што во шест поглавја се обработени целите и задачи кои се насочени кон образовните содржини на методиката по природа и општество и односот и соработката воспитач-родител.

Осмата тематска целина е насловена **Структурата и содржината на програмата по природа и општество**, каде што во две поглавја е изработена програмата во која се обезбедува структуралната систематизација на содржинските активности во рамките на која се обработени основните програми за предучилишна возраст.

Учеството на децата во запознавањето на природните и општествените појави е деветтиот дел, кој е поделен во пет поглавја во кои се изработени откривањето и запознавањето на својствата и карактеристиките на предметите и појавите во својата околина, врз основа на сопствените активности, набљудувања, споредувања, игровните активности, истражување, испробување и градење на диференцирана слика за природните и општествените појави.

Десеттиот дел, **Принципи во воспитно образовната работа по природа и општество**, како тематска целина е обработена на применуваните принципи кај децата од предучилишна возраст каде што се развива осетливоста и свеста за проблемите, се пооттикнуваат и се користат разни стратегии при барање решенија и одговори. Во оваа тематска целина, составена од седум поглавја, се опфатени применетите основни принципи во воспитната образовна работа по природа и општество кои влијаат на неговиот развој и поттикнување на свесно усвојување на знаења, умеења и навики.

Методите кои имаат големо влијание врз развојот и учењето на децата се наведени во единаесеттата тематска единица **Методи и постапки во воспитно-образовната работа по природа и општество**, која има за цел да ги опфати развојот и учењето на детето во целина, како и одредувањето на специфичноста на методите на воспитанието и образованието на децата од предучилишна возраст. Оваа тематска целина има осум поглавја, каде што се опишани применетите методи со кои децата можат да се поучуваат на разни посредни и непосредни начини, насочување на активностите кај децата во чиј тек тие за себе откриваат законитости, правила и начин за решавање на проблемите.

Во дванаесеттата тематска целина се обработени **формите на работа во воспитно-образовната работа по природа и општество**. Освен со избраните методи на работа, врз организацијата и содржината на активноста на децата влијаат и формите на воспитно-образовната работа. Оваа тематска целина е одработена во четири поглавја, каде што се опфатени формите кои најчесто се користат и се применуваат за поуспешно реализирање на воспитно-образовните содржини по природа и општество.

Играта, како една од најзначајните активности на децата, е тринаесеттата тематска содржина која гласи **Играта како средство за учење и развој на детето**, и е изработена во пет поглавја. Играта е опишана како дејност, активност на децата која зависи од множество на определени правила, чија намена е да послужи во нејзината моќ да биде работа и одмор. Опишани се и видовите на игри и игровните активности. Играта се развива низ активностите и е една од најважните значајни активности на детето од предучилишна возраст, како и своевидна форма на детска активност.

Активностите на децата во воспитно-образовната работа по природа и општество е четиринаесеттата тематска целина, во која што се опфатени активните постапки за испитувањата, истражувањата на околината и другите активности што се базираат на интересирањата на децата за вистинскиот живот и природната средина со која се опкружени, на нивната љубопитности на потребата за творечко истражување оваа тематска целина во која се наведени активностите што се организират во воспитно-образовната работа со децата од предучилишна возраст, е поделена во четири поглавја во кои се опишани критериумите и начинот на кој детето се однесува спрема околната стварност и определувањето на содржината на тие активности.

Петнаесеттата тематска целина е насловена **Средствата и материјалите во воспитно-образовната работа по природа и општество**, во која е укажано на значењето на овие наменски или ненаменски средства што се користат во современата воспитно-образовна работа за забележување, соочувањена специфичностите и карактеристиките на предметите и појавите на природната и општествената средина. Бидејќи средствата можат да бидат поделени во неколку групи, и оваа тематска целина е поделена во седум поглавја каде што е опишана основната функција на дидактичките материјали или играчки кои на децата им овозможува еден привлечен, интересен, прифатлив начин да се збогатат со одредени фонд на претстави, поими, знаења и искуства за природната и општествената средина.

Значаен дел од воспитно-образовната работа е планирањето, кое е обработено во шеснаесеттата тематска целина **Планирање на воспитно-образовната работа по природа и општество**. Планирањето е засновано на современите научни сознанија за децата, за разлика од класичниот модел, каде што е вграден ставот дека со планирањето мора да се обезбедат услови за сестран развој на детето и целосно ангажирање на сите фактори кои ги обликуваат детскиот развој и учење. Оваа тематска целина е поделена во четири поглавја во кои се опфатени воспитно-образовните ситуации (активности) што се организираа во секоја тема, и зафаќање на различни области од природата и општеството. Планирањето укажува на општата дијалектичка поврзаност на појавите и процесите и јасно и прецизно ги дефинира целите на воспитно-образовната работа, а потоа определува активности со кои најефикасно ќе се реализира определените цели. Дадени се примери за писмени подготовки за практична работа и активности со кои се опфатени содржините на предметната програма.

Седумнаесеттата тематска целина е конципирана со видовите, организирање и анализа на активностите. Тематската целина **Активности по природа и општество** е конципирана со проблематиката на активностите во развојот на децата од предучилишна возраст, каде што децата со набљудување стекнуваат и

воочуваат, испитуваат, анализираа, откриваат и заклучуваат во воведување на детето во реалноста преку активни активности во реалноста што го опкружува. Тематската целина е поделена во три подглавја, каде се насочени активностите по природа и општество, како значаен процес во обработените современи пристапи кон изведувањето на активностите во согласност со општите цели на предучилишното воспитание и образование и посебните цели на активностите по природа и општество.

Здравствената едукација е осумнаесеттата тематска целина, која е обработена со четири поглавја, во кои се опишани здравјето, хигиената и карактеристиките на човеково тело. Со оваа тематска целина, децата се оспособуваат за самостојно развивање на чувство на задоволство од самостојна грижа и нега на сопственото тело.

Деветнаесеттата тематска целина е **Воведување на децата во сообраќајното воспитување**, во која се обработени содржините каде што децата од предучилишна возраст се оспособуваат да ги запознаат и почитуваат основните сообраќајни знаци, запознавање со сообраќајните средства и сигурноста на детето како учесник во сообраќајот.

Избор и примена на соодветни постапки, техники и инструменти за бележење на постигнувањата на децата е дваесеттата тематска целина, која последниот дел од учебникот. Во оваа тематска целина е опишано како да се применува бележењето на постигнувањата на децата за воспитно-образовните активности и работата по природа и општество.

11.Предлози за потребни корекции:

Според направената анализа на содржините на предложениот ракопис – учебник, корекции не се потребни.

12.Оцена на учебникот:

Изложениот материјал во овој учебник ги претставува предавањата на предметниот наставник–авторот. Содржините од секоја тематска целина на учебникот се логично поставени и имаат научно-методолошка заснованост. Исто така, содржинската структура во целост соодвестува со постојаните методски релации во современите научни активности по природа и општество.

Изборот на темите и поднасловите соодвестува со детерминираниите нормативно-методски барања како неопходна условеност за реализација на предметот методика по природа и општество насока: воспитачи на албански јазик. Паралелно со научно-стручниот пристап, застапени се и дидактичките сознанија на содржинската структура што претставува поефикасна примена на стекнатите знаења во практичната воспитно–образовна работа.

Применетите поими и термини соодвестуваат со академските барања за обработка на теоретските и практичните сознанија и пременливоста во воспитно – образовниот процес, каде што илустрациите и табелите ги дополнуваат теоретските објаснувања.

Учебникот во ракопис “Методика по природа и општество”, насока: воспитачи по албански јазик, е напишан со разбирлив јазик, што овозможува непречено совладување на методичките содржини и нивната

ефикасна имплементација во практиката. Стилот на пишување ги задоволува потребните услови на еден универзитетски учебник, во согласност со стандардниот литературен албански јазик.

13. Категоризација: учебник.

14.Заклучок

Општо земено, предложената книга претставува еден сериозен труд на авторката за педагошката теорија и практика кој ќе им служи на студентите и воспитувачите. Содржината на учебникот дава солидна основа за студентите од наведената група да навлезат во суштината и надградбата на своето педагошко образование. Авторката на учебникот успеала да ги поврзе теоријата и практиката со кои е овозможен аналитичен- конкретен пристап кон воспитно-образовната работа. Напоменувам и тоа дека литературата што е користена при неговата подготовка ги задоволува критериумите за современост и актуелност.

Од претходно изнесените податоци за учебникот и недостатокот на стручна и научна литература од оваа област на албански јазик, и во однос на содржинската структура, методолошко–дидактичката поставеност и целосната усогласена програма со студиската програма на Педагошкиот факултет и програмата за изучување на методиката по природа и општество, насока: воспитувачи на албански јазик, со единствена цел да им служи на студентите за поуспешно совладување на материјата, сметам дека учебникот во ракопис во целост ги исполнува критериумите да биде објавен.

Во основа на тоа, имам чест на Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет “Св. Климент Охридски” во Скопје да им предложам учебникот „Методика по природа и општество“, насока: воспитачи на албански јазик (албански: “Metodika e natyrës dhe shoqërisë” cikliparashkollor) од доц.д-р Леонора Јегени да го прифати и да го објави како учебник за студентите од предучилично воспитање на албански наставен јазик, за предметот методика по природа и општество, насока: воспитачи на албански јазик на Педагошкиот факултет “Св. Климент Охридски” во Скопје, како и на другите факултети каде што се изучува овој предмет.

Рецензент

Проф. д-р Целадин Мурати с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „МЕТОДИКА ПО ПРИРОДА И ОПШТЕСТВО“, НАСОКА:
ВОСПИТАЧИ НА АЛБАНСКИ ЈАЗИК (албански: „METODIKA E NATYRËS DHE
SHOQËRISË“ CИКЛИ PARASHKOLLOR) ОД АВТОРОТ
ДОЦ. Д-Р ЛЕОНОРА ЈЕГЕНИ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје бр.02-492/6, одредена сум за член на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Методика по природа и општество“, насока: воспитачи на албански јазик (албански: „Metodika e natyrës dhe shoqërisë“) cikli parashkollor) од доц.д-р Леонора Јегени, наменет за студентите на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје, за предметот методика на природата и општеството, насока: воспитачи, на наставата по албански јазик за студентите од предучилишна настава.

По разгледувањето и анализата на учебникот „Методика по природа и општество“, насока: воспитачи на албански јазик (албански: „Metodika e natyrës dhe shoqërisë“ cikliparashkollor) од доц.д-р Леонора Јегени, имам чест до Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје да го поднесам следниов

ИЗВЕШТАЈ

ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ ЗА УЧЕБНИКОТ

7. Назив на учебникот:

“Методика по природа и општество” насока: воспитувачи на албански јазик (албански: „Metodika e natyrës dhe shoqërisë“ cikliparashkollor).

8. Назив на предметната програма:

Учебникот „Методика по природа и општество“, насока: воспитувачи по албански јазик се однесува за програмата методика на воспитно – образовна работа по природа и општество.

9. Назив на студиската програма:

Учебникот „Методика по природа и општество“ е наменет за студентите од студиската програма од насоката воспитувачи- предучилишна настава, на Педагошкиот факултет, на албански наставен јазик.

10. Фонд на часови и ЕКТС – кредити:

Предметот методика по природа и општество, насока: воспитувачи по албански јазик на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје е задолжителен предмет и се слуша во седмиот семестар - 90 часа (3+2+1) – 6 ЕКТС кредити и осмиот семестар – 75 часа (2+2+1) – 5 ЕКТС кредити.

11. Учебникот „Методика по природа и општество“, насока: воспитувачи, е напишан согласно со усвоената програма, адаптирана според кредит-трансфер системот, со наставниот план и програма за наведениот предмет за

групата предучилишно образование настава на албански јазик, на Педагошкиот факултет „Св. Климент Охридски“ во Скопје.

12. Име на авторот на учебникот:

доц. д-р Леонора Јегени.

13. Со Одлуката на Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет “Св. Климент Охридски” во Скопје, бр. 02-492/6, одредена сум за член на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот “Методика по природа и општество”, насока: воспитувачи на албански јазик (албански: “Metodika e natyrës dhe shoqërisë” cikli parashkollor) од доц.д-р Леонора Јегени, наменет за студентите на Педагошкиот факултет факултет “Св. Климент Охридски” во Скопје, за предметот методика на природата и општеството, насока: воспитувачи, на наставата по албански јазик за студентите од предучилишна настава.

14. Учебникот претставува прво издание.

15. Општи податоци за учебникот:

- ❖ Учебникот во ракопис содржи 297 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на буквите 12.
- ❖ Содржината на учебникот “Методика по природа и општество” насока: воспитувачи на албански јазик, е обработен во 20 тематски целини како посебни единици според областите:
 - првата тематска целина од учебникот содржи три дела, кои се посебно обработени и образложени;
 - втората тематска целина содржи четири дела;
 - третата тематска целина содржи пет дела, петиот дел е поделен во помали единици;
 - четвртата тематска целина содржи три дела;
 - петтата тематска целина содржи шест дела;
 - шесттата тематска целина содржи пет дела;
 - седмата тематска целина содржи шест дела;
 - осмата тематска целина содржи два дела;
 - деветтата тематска целина содржи пет дела, во кој третиот дел е поделен во пет помали единици;
 - десеттата тематска целина содржи седум дела;
 - единаесеттата тематска целина содржи осум дела, во кој вториот дел е поделен во пет помали единици, и седмиот дел е поделен во пет помали единици;

- дванаесеттата тематска единица содржи четири дела;
- тринаесеттата тематска целина содржи пет дела, а вториот дел е поделен во една помала единица;
- четиринаесеттата тематска целина содржи четири дела, а првиот дел е поделен во една единица;
- петнаесеттата тематска целина содржи шест дела;
- шеснаесеттата тематска целина содржи четири дела;
- седумнаесттата тематска целина содржи три дела;
- осумнаесттата тематска целина содржи четири дела, во кој првиот дел е поделен во две помали поглавја и единици;
- деветнаесеттата тематска целина содржи два дела;
- на крајот следува прилогот со примери за организирање на воспитно-образовната работа и активностите, а потоа следува користената литература.

10. Краток опис на учебникот:

Во приложениот учебник во ракопис “Методика по природа и општество” насока: воспитачи на албански јазик (албански: “Metodika e natyrës dhe shoqërisë” cikli parashkollor), се предавањата за изучување на соодветниот предмет. Учебникот опфаќа дваесет и две поглавја кои претставуваат една методска целина, каде што е направен обид во неговата содржина да бидат опфатени сите суштински чинители, со кои, во крајна линија, се одредува специфичноста на методичкиот пристап за реализација на воспитно-образовната работа по ова воспитно-образовно подрачје со децата од предучилишна возраст. Секоја тематска целина е поделена во поглавја кои се логичко-методички и содржински поврзани и претставуваат заокружена наставно-тематска целина и еден општ модел на создајниот процес и на методичкиот пристап за реализација на воспитно-образовната работа. Исто така, мора да нагласиме дека содржински и концептуално учебникот е во согласност со најновните дидактички сознанија. Во секој дел се инкорпорирани современите дидактички теории и се обработени карактеристиките на современата настава.

Првиот дел на учебникот е насловен “**Предмет и задачи на методиката на воспитно- образовната работа по природа и општество**”, и ги опфаќа следните три тематски содржини кои се обработени врз научна основа и се во тек со развојот на методичката наука. Тематска содржина е предметот на методиката на воспитно- образовната работа по природа и општество, нејзиното истражување и основната функција на методиката за откривање на законитостите на воспитно-образовната работа, како и унапредување на теоријата и практиката на воспитанието и образованието. Овој дел овозможува студентите да се запознаваат со основните одлики на оваа научна дисциплина, предметот на истражување, поврзаноста со сродните научни дисциплини, како и со методологијата на истражувањето во соодветната област , и тоа на доста едноставен и прикладен начин.

Во вториот дел, **Природата и општеството како воспитно-образовно подрачје**, се обработени природата и општеството како воспитно-образовно подрачје во четири поглавја. Во првото поглавје е претставен историскиот развој на методиката по природа и општество, а другите поглавја претставуваат запознавање

и учење на предучилишното дете со природата и општеството, возрастните особености на предучилишното дете и можностите за учење на природните и општествените објекти и феномени, како и нивната реалност во рамките на воспитно-образовното подрачје.

Во третата тематска целина, **Улогата и значењето на запознавањето на децата со природата и општествената средина**, се опфатени пет поглавја кои се однесуваат на околината како целина, природната и општествената околина, културната средина и екологијата, можностите на децата од предучилишна возраст за учење и сфаќање на горенаведените поими.

Во четвртиот дел се обработени **педагошко-психолошките основи на сфаќањето на природните и општествените појави**, и претставува логичко продолжување на претходното поглавје, а содржи три тематски целини каде што се обработени аспектите на развојот на децата од предучилишна возраст и нивното доживување со реалноста.

Аспектот на психичкиот развој на децата од предучилишна возраст обработен е во петтата целина која е конципирана од шест тематски поглавја во кои се опфатени физичкиот развој, когнитивниот, емоционалниот и информативниот аспект за развој на детето, нивната психологија и индивидуални можности за сфаќање на природните и општествените поими.

Во шестата тематска целина, насловена **Предучилишните институции и запознавање со општествената средина**, се обработени пет поглавја во кои е опишано местото на изведување на работата и активностите, како и слободните и други активности кои се реализираат во надворешната околина. Во оваа тематска целина се препознаваат современите барања за просторните услови за изведување на игровни и насочени активности во предучилишните институции, како и некои карактеристики на надворешната околина на децата и можностите кои ги дава таа за успешно реализирање на планираните активности.

Цели и задачи на воспитно-образовната работа по природа и општество е насловот на седмата тематска целина, каде што во шест поглавја се обработени целите и задачи кои се насочени кон образовните содржини на методиката по природа и општество и односот и соработката воспитувач-родител.

Осмата тематска целина е насловена **Структурата и содржината на програмата по природа и општество**, каде што во две поглавја е изработена програмата во која се обезбедува структуралната систематизација на содржинските активности во рамките на која се обработени основните програми за предучилишна возраст. На доста експлицитен начин се анализира предметната програма по природа и општество, каде што освен дескрипција, се дава и нејзина анализа.

Учеството на децата во запознавањето на природните и општествени појави е деветтиот дел, кој е поделен на пет поглавја во кои се обработени возрастните можности на децата за откривање и запознавање на својствата и карактеристиките на предметите и појавите во својата околина, врз основа на сопствените активности, набљудувања, споредувања, игровните активности, истражување, испробување и градење на диференцирана слика за природните и општествени појави.

Десеттиот дел, **Принципи во воспитно образовната работа по природа и општество**, како тематска целина, е обработена на применуваните

принципи кај децата од предучилишна возраст каде што се развива осетливоста и свеста за проблемите, се поттикнуваат и се користат разни стратегии при барање решенија и одговори. Оваа тематска целина составена од седум поглавја, ги опфаќа применетите основните принципи во воспитно-образовната работа по природа и општество кои влијаат на неговиот развој и поттикнување на свесно усвојување на знаења, умеења и навики.

Методите кои имаат големо влијание врз развојот и учењето на децата, се наведени во единаесеттата тематска единица гласи **Методи и постапки во воспитно-образовната работа по природа и општество**, која има за цел да ги опфати развојот и учењето на детето во целина, како и одредувањето на специфичноста на методите на воспитанието и образованието на децата од предучилишна возраст. Оваа тематска целина има осум поглавја, каде што се опишани применетите методи со кои децата можат да се поучуваат на разни посредни и непосредни начини, насочување на активностите кај децата во чиј тек тие за себе откриваат законитости, правила и начин на решавање на проблемите.

Во дванаесеттата тематска целина се обработени **формите на работа во воспитно-образовната работа по природа и општество**. Освен со избраните методи на работа, врз оргиназацијата и содржината на активноста на децата влијаат и формите на воспитно-образовната работа.

Играта, како една од најзначајните активности на децата, е тринаесеттата тематска содржина која гласи **Играта како средство за учење и развој на детето**, и е изработена во пет поглавја. Играта е опишана како дејност, активност на децата која зависи од множество на определени правила, чија намена е да послужи во нејзината моќ да биде работа и одмор. Опишани се и видовите на игри и игровните активности. Играта се развива низ активностите и е една од најважните значајни активности на детето од предучилишна возраст, како и своевидна форма на детска активност.

Активностите на децата во воспитно-образовната работа по природа и општество е четрнаесеттата тематска целина, во која се опфатени активните постапки за испитувањата, истражувањата на околината и другите активности што се базираат на интересирањата на децата за вистински живот и природната средина со која се опкружени, на нивната љубопитности на потребата за творечко истражување. Оваа тематска целина во која се наведени активностите што се организират во воспитно-образовната работа со децата од предучилишна возраст, е поделена во четири поглавја, во кои се опишани критериумите и начинот на кој детето се однесува спрема околната стварност и определувањето на содржината на тие активности.

Петнаесеттата тематска целина е насловена **Средствата и материјалите во воспитно-образовната работа по природа и општество**, во која е укажано на значењето на овие наменски или ненаменски средства кои се користат во современата воспитно-образовна работа за забележување, воочување на специфичностите и карактеристиките на предметите и појавите на природната и општествената средина. Бидејќи средствата можат да бидат поделени во неколку групи, и оваа тематска целина е поделена во шест поглавја во кои е опишана основната функција на дидактичките материјали или играчки кои на децата им овозможува еден привлечен, интересен, прифатлив начин да се збогатат со

одредени фонд на претстави, поими, знаења и искуства за природната и општествената средина.

Значаен дел од воспитно-образовната работа е планирањето, кое е обработено во шеснаесеттата тематска целина **Планирање на воспитно-образовната работа по природа и општество**. Планирањето е засновано на современите научни сознанија за децата, за разлика од класичниот модел, каде што е вграден ставот дека со планирањето мора да се обезбедат услови за сестран развој на детето и целосно ангажирање на сите фактори кои ги обликуваат детскиот развој и учење. Оваа тематска целина е поделена во четири поглавја во кои се опфатени воспитно-образовните ситуации (активности) што се организират во секоја тема, и зафаќање на различни области од природата и општеството. Планирањето укажува на општата дијалектичка поврзаност на појавите и прочесите и јасно и прецизно ги дефинира целите на воспитно-образовната работа, а потоа определува активности со кои најефикасно ќе се реализираат определените цели.

Седумнаесеттата тематска целина е конципирана со видови, организирање и анализа на активностите. Тематската целина **Активности по природа и општество** е конципирана со проблематиката на активностите во развојот на децата од предучилишна возраст, каде децата со набљудување стекнуваат и воочуваат, испитуваат, анализираат, откриваат и заклучуваат во воведување на детето во реалноста преку активни активности во реалноста што го опкружува. Тематската целина е поделена во три поглавја, каде што се насочени активностите по природа и општество, како значаен процес во обработените современи пристапи кон изведувањето на активностите во согласност со општите цели на предучилишното воспитание и образование и посебните цели на активностите по природа и општество.

Здравствената едукација е осумнаесеттата тематска целина, која е обработена со четири поглавја, во кои се опишани здравјето, хигиената и карактеристиките на човековото тело. Со оваа тематска целина, децата се оспособуваат за самостојно и развивање на чувство на задоволство од самостојна грижа и нега на сопственото тело.

Деветнаесеттата тематска целина е **Воведување на децата во сообраќајното воспитување**, во која се обработени содржините што децата од предучилишна возраст се оспособуваат да ги запознаат и почитуваат основните сообраќајни знаци, запознавање со сообраќајните средства и сигурноста на детето како учесник во сообраќајот.

Прилози е последниот дел на учебникот каде што се опишани неколку примери за писмени подготовки за практична работа и активности која ги опфаќа содржините на предметната програма.

11. Предлози за потребни корекции:

Според направената анализа на содржините на предложениот ракопис – учебник, корекции не се потребни.

12. Оцена на учебникот:

Изложениот материјал во овој учебник ги претставува предавањата на предметниот наставник – авторот. Содржините од секоја тематска целина на учебникот се логично поставени и имаат научно-методолошка заснованост. Исто

така, содржинската структура во целост соодветствува со постојаните методски релации во современите научни активности по природа и општество.

Изборот на темите и поднасловите соодветствува со детерминираниите нормативно-методски барања како неопходна условеност за реализација на предметот методика по природа и општество насока: воспитувачи на албански јазик. Паралелно со научно-стручниот пристап, застапени се и дидактичките сознанија на содржинската структура што претставува поефикасна примена на стекнатите знаења во практичната воспитно –образовна работа.

Применетите поими и термини соодветствуваат со академските барања за обработка на теоретските и практичните сознанија и променливоста во воспитно – образовниот процес.

Учебникот во ракопис “Методика по природа и општество”, насока: воспитачи по албански јазик, е напишан со разбирлив јазик, што овозможува непречено совладување на методичките содржини и нивната ефикасна имплементација во практиката. Стилот на пишување ги задоволува потребните услови за еден универзитетски учебник, во согласност со стандардниот литературен албански јазик.

13. Категоризација: учебник

14. Заклучок

Од претходно изнесените податоци за учебникот и недостатокот на стручна и научна литература од оваа област на албански јазик, содржинската структура , методолошко – дидактичката поставеност и усогласената програма со студиската програма на Педагошкиот факултет и програмата за изучување на методиката на природа и општество, насока: воспитувачи на албански јазик, со единствена цел да им служи на студентите за поуспешно совладување на материјата, сметам дека учебникот во ракопис во целост ги исполнува критериумите да биде објавен. Исто така, нагласувам дека овој учебник е во согласност со најновите барања за формирање на професионални компетенции кај студентите, идни воспитувачи, кои не само на теоретски, туку и практичен начин ќе се оспособат за успешно планирање, реализирање и вреднување на активностите предвидени со наставната програма по предметот природа и општество. Учебникот е претходник на практичната настава која студентите ја изведуваат во предучилишните институции, односно служи за теоретска поткрепа на сите елементи кои ги воочуваат во практиката.

Врз основа на тоа, имам чест до Наставно-научниот совет на Педагошкиот факултет “Св. Климент Охридски” во Скопје да предложам учебникот “Методика по природа и општество”, насока: воспитачи на албански јазик (албански: “Metodika e natyrës dhe shoqërisë” cikli parashkollor) од доц.д-р Леонора Јегени да го прифати и да го објави како учебник за студентите од предучилично воспитање на албански наставен јазик, за предметот методика по природа и општество, насока: воспитувачи на албански јазик на Педагошкиот факултет “Св. Климент Охридски” во Скопје.

Рецензент
Доц. д-р Теута Шабани с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ТРАНЗИЦИЈАТА ВО ЗЕМЈИТЕ ОД ИСТОЧНА ЕВРОПА ПО ПАДОТ НА БЕРЛИНСКИОТ СИД“ ОД М-Р ГОРАНЧО ЈАКИМОВ, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 82 од Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус-докторски студии на Филозофскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет, на својата 41. редовна седница одржана на 13.9.2013 година, донесе Одлука за формирање на Комисија за оцена на докторскиот труд на тема: „Транзицијата во земјите од Источна Европа по падот на Берлинскиот сид“, изработена од докторандот м-р Горанчо Јакимов, на студиската програма на Институтот за историја. Во тоа својство, по направената проверка за плагијати, имаме чест на Наставно-научниот совет да му го доставиме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторскиот труд под наслов: „Транзицијата во земјите на Источна Европа по падот на Берлинскиот сид“, изработен од м-р Горанчо Јакимов, содржи вкупно 193 страници текст компјутерска обработка и 7 страници библиографија на користени извори и литература. Текстот содржи: вовед, содржина на трудот, поделена на три глави и повеќе поглавја, заклучок и библиографија на користени извори и литература. Темата е од периодот од современата историја, односно периодот на падот на комунизмот за време на биполаризацијата на светските меѓународни односи и Студената војна и крајот на ова војна. Тоа е период кога се заокружува еден мошне значаен период од светската најнова историја, како што е идеолошката, економската и воена политичката поделба на европскиот континент, но и во светски рамки.

Во воведот на трудот, докторандот ги наведува предметот и главните насоки на неговото истражување, односно го определува предметот на истражувањето, како и методите што се применети во научноистражувачката работа на трудот.

Првата глава под наслов: *Комунизмот во земјите од Источна Европа*, е поделена на четири поглавја, од кои првото поглавје е под наслов: „Промените во земјите на Источна Европа по Втората светска војна“, во која докторандот прави еден воопштен политичко-правен, но и историски осврт врз суштината и потеклото на настаните по завршувањето на војната и капитулацијата на земјите кои ја почнаа војната. Иако со Атлантската повелба големите сили им ветија на помалите држави дека ќе биде исправена неправдата од претходните периоди со што тие по војната би добиле право на самоопределување, ова не беше земено предвид. Поголем дел од земјите од Европа се најдоа под власт на големите сили. Тоа, пред сè, се однесува на земјите од Источна Европа, кои беа под влијание на СССР. Во ова поглавје се анализира доминантното советско влијание врз општествено-политичкиот и економскиот развој на овие земји и нивното општествено преобразување во комунизам/социјализам од советски тип.

Во второто поглавје се проследува процесот на воспоставување на еднопартискиот систем во земјите на т.н. народна демократија. Посебно е

разгледана ситуацијата во ДР Германија, Чехословачка, Полска, Романија и Унгарија. Најкарактеристичен е примерот на Германија која по војната беше поделена на Исток (СССР) и Запад (САД, Велика Британија и Франција). Со помош на окупациската армија на СССР во Источна Германија беше создадена силна комунистичка партија која изврши „револуција“ одозгора и воспостави комунистичка диктатура. Несогласувањето меѓу Истокот и Западот околу Германија ќе ја отвори Берлинската криза која го доведе светот на работ на нова војна. Подоцна во 1961 година од страната на СССР и ДР Германија ќе биде изграден Берлинскиот ѕид, со што дефинитивно Германија беше и физички поделена. Во истиот дел, посебно внимание е посветено на ситуацијата во повоена Југославија и основните општествено-политички промени до смртта на Јосип Броз Тито.

Во третото поглавје под наслов: „Советскиот Сојуз и неговото влијание во земјите од Источна Европа“ се проследуваат инструментите на силното советско влијание врз општествено-политичкиот живот и економскиот развој на источноевропските земји. Во првата фаза, СССР има голема корист од овие земји, бидејќи тој многу лесно ги наплаќаше репарациите на име на отштета од војната. Истовремено, нивните национални економии беа преобразени и функционираа според советски модел. Во тој контекст, СССР врши директна контрола, особено преку основањето на Советот на меѓусебна економска помош и Варшавскиот пакт. При севкупната анализа, посебно се одделуваат претходните советски обиди за мешање во внатрешните работи на Германија која беше под западно влијание, како и обидите да го спречи влегувањето на оваа земја во НАТО- пактот.

Во четвртото поглавје, докторандот м-р Горанчо Јакимов се задржал на обидите на некои од источноевропските земји да се ослободат од советското влијание, манифестирајќи одредени форми на отпор и непослушност. Затоа, военоокупациските сили на СССР, преку Варшавскиот пакт, од геополитички и стратешки причини интревенирале во Унгарија и Чехословачка. Притоа детално се истражени и анализирани причините и околностите во очи интервенцијата во овие земји. Исто така, се наведени и околностите заради кои Романија одбила да учествува во здружените акции на Варшавскиот пакт. Надоврзувајќи се на романското водење на самостојна надворешна политика од СССР и другите земји се потенцира и несогласувањето од страна на СССР за ваквата надворешнополитичка позиција на Романија. Оваа надворешна самостојна политика дошла особено до израз по донесувањето на Декларацијата за независност и неподржување на прекин на односите со Израел во 1967 година, на што инсистирал СССР.

Втората глава под наслов: *Транзицијата во земјите од Источна Европа*, поделена е на три поглавја и повеќе помали целини. Во првото поглавје – „Перестројката во СССР и земјите на Источна Европа“, докторандот го разгледува прашањето кое е поврзано со распуштањето на Варшавскиот пакт и крајот на Студената војна. Овие промени овозможува да започне транзицијата во социјалистичките земји. Тука докторандот се осврнува на почетниот период низ кој поминувале овие народи кога доаѓа до промени и трансформација на општествениот систем од социјалистички во капиталистички систем. Тие промени

се поврзани со воведување на повеќепартиски системи, односно политички плурализам.

Поголем простор во оваа глава се посветува на политичките и економските промени и воспоставувањето на демократска власт. Меѓу другото, тука се проследува и низата тешкотии низ кои се одвиваа сите промени на политички и економски план. Иако во крајот на 80-тите години на XX век се насетувал крајот на социјалистичкиот општествен поредок, никој не се осмелувал да го каже тоа. Таму постојано растело незадоволството кое се манифестирало на различни начини. Во некои од овие земји се создадени дисиденски групи, иако нивното дејствување било тешко, бидејќи биле под постојана контрола на СССР. Но, за разлика од претходниот период, СССР немал никаква корист од овие земји со што се намалил неговиот интерес да ги задржи под свое влијание. Тоа било резултат на околностите дека не постоела веројатност од избивање на нов воен судир. Затоа неговите врски ослабеле и тој, притиснат од внатрешни економски проблеми, не бил заинтересиран овие земји да ги задржи во својата сфера на влијание.

Првиот чекор кон осамостојувањето на источноевропските земји од советската сфера е направен во Унгарија на 11 септември 1989 година, кога биле отворени границите за премин на граѓаните од Источна Германија. Со тоа била прекршена забраната која ја имал донесено СССР. Оваа ситуација достигнала врв по падот на Берлинскиот ѕид во ноември 1989 година, при што дошло до обединување на двете поделени Германији.

Наредните поглавја се однесуваат на распаѓањето на државниот социјализам во Полска, Романија и Чехословачка. Во посебно поглавје се разгледани настаните кои се случуваа во Социјалистичка Југославија во 90-тите години на XX век. Во сите овие земји се извршија промени на различен начин, но со иста цел - да се отфрли влијанието на СССР и да се сруши еднопартискиот општествено-политички систем.

Докторандот во третата глава која е под наслов: *Трансформацијата по 1989 година и воведување на парламентарна демократија*, го обработува крајот на државниот социјализам во земјите на Источна Европа. Овие земји ја започнаа посткомунистичката трансформација преку прифаќање на западните вредности и воведување на парламентарна демократија. Овој период е проследен со голем број на тешкотии, особено при воведување на пазарната економија. Во остварување на овие цели, тие се надеваа на западна помош. Политичкиот плурализам требало да биде гаранција за почитување на правото на приватна сопственост, човековите права, слобода на изразување, неограничен развој на граѓанското општество и др.

Докторандот м-р Горанчо Јакимов поединечно ги разгледува овие први моменти на промени во источноевропските земји. Притоа, тој наведува дека првите пет години по парламентарните избори биле проследени со транзиција и демократизација во општеството, со што се дошло до приближување кон демократските вредности. Во тој период биле донесени нови устави, нови закони со што општествениот развој се ориентира кон либералната демократија на западните држави. Новото законодавство било ориентирано кон радикални промени во сите сфери на општественото живеење.

Во посебно поглавје на третата глава кое е под наслов: „Транзицијата на земјите од Источна Европа кон пазарна економија“ се обработени економските промени кои го придвижиле општеството во насока на воспоставување на пазарната економија. Тоа било сложена трансформација при премин од планско социјалистичко стопанство, каде што доминира државната сопственост и бирократско регулирање, кон капиталистичко стопанство на слободен пазар, приватна сопственост и либерално регулирање на пазарните односи. Објаснувајќи ги сите овие сложени процеси, докторандот се задржува и на најкарактеристичните промашувања и грешки на тој пат. Владите на постсоцијалистичките земји, со цел да се приспособат на светскиот пазар, носеле одлуки за отворање на своите економии, не водејќи сметка за заштита на домашниот пазар и своето производство. Главна грешка на оваа приватизација е тоа што не се следел моделот на мешовита сопственост кај некои од капиталистичките земји. Во таа насока, докторандот прави анализа на последиците кои овие грешки ги имале за економското осиромашување на населението.

Во третото поглавје е разгледана улогата на странската помош во транзицијата на земјите од Источна Европа. Уште во почетокот, со распаѓањето на општествените системи, Западот покажал дека сака да им помогне. Но помошта била многу мала. Тоа предизвикало разочарување бидејќи овие земји се надевале дека со помош на западните капиталистички земји брзо ќе ги стабилизираат валутите и ќе бидат санирани долговите и зголемената економска помош. Бидејќи Западот тоа го правел многу претпазливо плашејќи се од реакцијата на Русија, кај овие земји се јави песимизам кој беше придружен со национализам. Тоа доведе на изборите да победат социјалисти и некои млади комунисти. Ова придонесе во земјите од Западна Европа да се зголеми интересот и да се забрза процесот на прием на овие земји во Европската унија.

Во поглавјето: „НАТО- алијансата и Европската унија“, се обработува прашањето за улогата на НАТО-алијансата по распаѓањето на Варшавскиот пакт и распаѓањето на СССР. Тука докторандот ја елаборира улогата на НАТО во меѓународните односи во периодот по Студената војна. Исто така, проширувањето на Алијансата со овие земји одело многу полека, поради стравот од Русија. Тие се плашеле да не предизвикаат нова студена војна со Русија.

Глобализацијата и перспективите на посткомунистичките земји е насловот на осмото поглавје на третата глава. Суштинската преобразба на земјите од Источна Европа има големо влијание во процесот на глобализацијата. Ова ќе придонесе за подобрување на работниот капацитет и општата ефикасност на стопанисување кај посткомунистичките земји.

Докторандот м-р Горанчо Јакимов, во заклучокот, на концизен начин ги анализира и ги презентира најсуштествените карактеристики во земјите од Источна Европа во време на транзицијата до приемот во Европската унија и НАТО-алијансата. Грешките и проблемите кои беа направени во почетокот на транзицијата беа донекаде надминати со приемот во Европската унија. Западот со приемот на овие земји ја зајакна својата безбедност и влијание.

На крајот од трудот се поместени користените извори и литература, што е значаен дел на овој историографски труд.

ЗАКЛУОК И ПРЕДЛОГ

Докторскиот труд под наслов: **Транзицијата во земјите од Источна Европа по падот на Берлинскиот ѕид**, изработен од м-р Горанчо Јакимов, обработува повеќе прашања во контекст на насловната тема и прашања поврзани со темата. Настаните хронолошки, композициски и содржински солидно се подредени и прават одредена целина. Целокупниот текст и заклучоците се поткрепени со историска и документациона подлога, што зборува за фактот дека докторандот ја совладал научната методологија и при обработката комбинирал повеќе научни историографски методи. Во трудот се користени повеќе извори и литература поврзани со темата.

Докторскиот труд обработува едно прашање кое е актуелно до денес. Преку презентирање на историскиот процес се прават анализи на предметот што е тема за обработка. Фактите и толкувањата во трудот се научно и историски поткрепени и презентирани со јасен стил и јазик. Тоа укажува на квалитетот на научноистражувачките резултати при изработка на докторскиот труд.

Имајќи го предвид гореизнесеното мислење, оценка и факти, имаме чест на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да му предложиме да го усвои овој позитивен извештај и на докторандот м-р Горанчо Јакимов да му допушти усна одбрана на неговиот докторски труд.

КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Маргарита Пешевска, с.р.
2. Проф. д-р Виолета Ачкоска, с.р.
3. Проф. д-р Методија Манојловски, с.р.
4. Проф. д-р Никола Жежов, с.р.
5. Проф. д-р Новица Велјановски, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
„ТЕХНОЛОГИЈА НА ЧУВАЊЕ, ЗАГУБИ И ХЕМИСКИ ПРОМЕНИ ЗА ВРЕМЕ НА
ЧУВАЊЕТО НА БУЧИНСКАТА АРШЛАМА”,
ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р ЗВЕЗДА БОГЕВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА
ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА ВО СКОПЈЕ

Со Одлука бр.02-2798/3 на Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, донесена на 8. седница одржана на 24.12.2013 година, формирана е Комисија за преглед и оценка на докторската дисертација со наслов „Технологија на чување, загуби и хемиски промени за време на чувањето на бучинската аршлама“, пријавена и изработена од м-р Звезда Богевска, асистент на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Комисијата во состав: д-р Ѓорѓи Мартиновски, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, д-р Данаил Јанкуловски, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, д-р Зоран Илиќ, редовен професор на Земјоделскиот факултет во Приштина во Лешак, д-р Љубица Каракашова, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје и д-р Рукие Агич, вонреден професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, ја прегледа доставената докторска дисертација и до Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација на м-р Звезда Богевска е напишана на 132 страници со вообичаен проред. Во трудот, заедно со прилозите, содржани се 48 табели, 40 графикони и 11 слики. Списокот на цитираните литературни извори опфаќа 109 наслови.

Материјата во дисертацијата е презентирана во 9 поглавја, и тоа: Вовед, Предмет и цел на истражувањата, Преглед на литературата, Материјал и метод на работа, Климатски и почвени услови, Технологија на производство, Резултати и дискусија, Заклучок и Литература.

На почетокот од трудот, во содржината, даден е извадок од темата на македонски и англиски јазик. Во поглавјето „Вовед“, авторот се осврнува на позначајните претставници од семејството *Alliaceae*, родот *Allium*; кромидот (*Allium cepa* L.), празот (*Allium porrum* L.) и лукот (*Allium sativum* L.), со нивните поважни карактеристики; присуство на цистеин сулфоксиди кои го даваат специфичниот мирис и содржината на фруктани како резервни шеќери, потеклото и проширувањето во сите делови на светот, значењето и примената на луковите за медицински цели, начинот на употреба и застапеноста во исхраната во текот на целата година. Поновите податоци добиени од FAOSTAT укажуваат на тоа дека производството на кромид од 2002 до 2011 година скоро двојно се зголемило и изнесува околу 85 милиони тони. Затоа, со право се смета дека кромидот е втор најважен зеленчук после домотот. Кај нас, кромидот во последните десет години се одгледува на просечна површина од 3.323,6 ha, со вкупно производство од 34.343

тони и просечен принос од 10,47 t/ha и бележи тренд на зголемување. Се заклучува дека целогодишното снабдување на пазарот со кромид се остварува со разни начини на производство, рокови на сеидба, сорти со разни должини на вегетациониот период и со подолго чување на луковиците.

Во поглавјето „Предмет и цел на истражувањето“, докторантката наведува дека во Република Македонија постојат подрачја или реони каде што се одгледуваат одделни сортотипови и долга традиција во одгледувањето на кромидот. Летните аршлами, на пример, се одгледуваат во Полог (Гостиварско) и Пелагонија (Бучин), арпаиците во Скопје, Куманово, Свети Николе и Струмица, зимските аршлами во Велес (Башино Село), претежно за зелено (млади растенија), а во јужното повардарие е застапено производството на луковици. За секое од овие подрачја постојат специфичности во технологијата на производство, како и во технологијата на чување на кромидот. Предмет на истражувањата во студијата е летната аршлама одгледувана во село Воѓани (Прилепско), уште наречена бучинска, бидејќи покрај наведеното место, таа се произведува во големи количества во селата Бучин, Пашино Рувци и Бела Црква. Станува збор за месна популација која традиционално се одгледува и се чува на специфичен начин. Затоа, целта на истражувањата се споредбени испитувања на кромидот чуван на начин како се пратикува и во ладилник, и следење на загубите за време на чувањето на двата начина.

Поглавјето „Преглед на литературата“ е поделено на 7 поднаслови како еден вид поттеми на истражувањето (Влијание на предбербените фактори и мерки врз квалитетот и загубите за време на чувањето на кромидот, Берба, Засушување, Чување/Складирање, Пакување, Влијание на послебербените фактори и мерки врз квалитетот и загубите за време на чувањето на кромидот и општи одредби за квалитет). Во нив, цитирани се повеќе странски и домашни автори кои работеле на предбербените и постбербените практики на кромидот, како и на самата берба, засушувањето, чувањето и пакувањето. Исто така, дадени се и пропишаните одредби за квалитет на свеж кромид во услови на маркетинг на домашен и меѓународен пазар. Уште во 1971, Lazić B. го испитувала влијанието на елементите од минералната исхрана врз приносот, квалитетот и чувањето на луковиците. Вакви истражувања правеле и Syed N. et al. (2001), Ullah M.H. et al. (2008) и Thangasamy A. et al. (2013). Biswas S.K. et al. (2010) утврдил дека честото наводнување во интервал од 10 дена влијаело да се добијат максимални вкупни загуби по 6 месеци на чување на кромидот. Suojala T. (2001) и Faruq M.O. et al. (2003) го испитувале влијанието на времето на садење и загубите за време на чувањето на кромидот, додека Kahsay Y. et al. (2013) утврдил дека внатрешредовното растојание од 7,5 cm се покажало како најдобро во поглед на приносот, квалитетот и складирањето. Употребата на малеин хидразидот пред бербата позитивно влијае на намалување на загубите за време на чувањето што се потврдило во истражувањето на повеќе автори како: Toledo J. et al. (1984), Kukanoor L. (2005), Агич Р. И соп. (2011), Ilić Z. et al. (2011) и Matković H. (2012). Ilić Z и Fallik E. (2002), Орага L. U. (2003), Ilić Z. et al (2009) и Plin Ž. (2011) утврдиле дека бербата на кромидот треба да се изведува кога 50-80% од растенијата ќе полегнат. Веднаш по бербата следува засушувањето кое според Ilić Z. et al. (2009) и Matković H. (2012) доколку се изведува на поле, температурата не би требало да биде пониска од 24°C, а ако се практикува форсирано-воздушно сушење најдобри резултати се

постигнуваат на температура од околу 38°C и релативна влажност не повисока од 80% за период од околу една недела. Според Ilić Z. и Fallik E. (2002) и Agbolor S. и Waterer D. (2001) оптималната температура за долго чување на кромидот е 0°C со 65-70% релативна влажност на воздухот. Симонов Д. (1990) наведува дека кромидот обично се пакува во мрежести вреќи од 1 до 25 kg.

Во поглавјето „Материјал и метод на работа“ наведено е дека за постигнување на поставените цели за испитување е избрана доцностасната месна популација бучинска аршлама, одгледувана во с. Воѓани, Прилепско. Авторот ги наведува важните одлики на популацијата; прибирањето се изведува во втората половина на септември, од никнењето до полегнувањето поминуваат во просек 151 ден, луковиците добро се чуваат во зимскиот период, и со оглед на тоа дека чувањето во практиката (на отворено во дворовите) обезбедува многу поголема трајност на луковиците, истражувањето е насочено на загубите за време на ваквиот начин на чување. Освен традиционално, луковиците се чувани и во услови на ладилник во фирмата Алтра -Гевгелија. Докторантката наведува податоци од литературата за условите во кои кромидот се чува во ладилниците и влијанието на одредени параметри врз должината на чувањето, промените во квалитетот и загубите. За време на чувањето следени се промените од физиолошка и хемиска природа. Од физиолошките промени беше утврдуван процентот на загуби во маса (калирање), процентот на проникнување, процентот на заболени луковици, а од маркетиншки аспект, процентот на пазарни луковици во временска разлика од еден месец. Со формули преземени од соодветни литературни извори, пресметан е процентот на загуби во маса (калирање), процентот на проникување, процентот на заболени луковици и процентот на здрави/пазарни луковици. Хемиските анализи се работени во ЈЗУ Центарот за јавно здравје во Велес. Секој месец биле земени проби од здрави и неоштетени луковички за традиционално чување и чување во ладилник. Анализите се работени согласно со методите од Правилникот за методи на земање мостри и за вршење на хемиски и физички анализи заради контрола на квалитет на производите од овошје и зеленчук, објавен во Службен лист на СФРЈ бр. 29/83. За следење на хемиските промени во квалитет за време на чувањето беа мерени следниве параметри: вкупна сува материја, растворлива сува материја, пепел, вкупни шеќери и директно редуктивни шеќери.

За статистичка обработка на податоците добиени во текот на истражувањето беше направена база во статистичката програма SPSS for Windows 13.0. Анализираниите параметри се прикажани со дескриптивна статистика, односно просечни вредности (mean) и стандардна девијација (SD). За тестирање на значајноста на разликите меѓу анализираниите параметри, беа користени следниве тестови : t-test for independent samples, t-test for dependent samples, Analysis of Variance, Kruskal-Wallis ANOVA test. Процентот на варирање беше одреден со коефициентот на варијација (KV), додека корелацијата меѓу одредени параметри со Pearson-ов коефициент на линеарна корелација. За ниво на сигнификантност, односно значајност беше земена вредноста на $p < 0,05$, а за високо сигнификантна вредноста на $p < 0,01$.

Во петтото поглавје, „Климатски и почвени услови“, докторантката со повеќе табели и цитирајќи извори од литературата, ги анализира поважните параметри во 8-те климатско-вегетациско-почвени подрачја (Филиповски Ѓ. и сор., 1996). Тоа го чини поаѓајќи од тврдењето на Lazić B. et al., (1998) и Suojala T. (2001) дека климатските фактори го утврдуваат поголемиот дел од потенцијалот за растот и

развитокот на културите, а потоа и на подолг период и задржување на квалитетот при чувањето. Истото е докажано и во текот на истражувањата на терен во периодот 2010-2012 година. Климатските услови за време на производството, во текот на трите испитувани сезони, биле поволни за добивање на квалитетни луковици наменети за чување. Од повеќегодишниот просек се гледа дека температурните услови се погодни за време на целата вегетација (март-септември). Цитирајќи го Филиповски (1999) и други автори, докторантката наведува дека почвениот тип на кој со години се одгледува кромидот бучинската аршлама е хидрогена црница, поттип вертикална, вариетет средно длабока форма глинеста. А според WRB (2006) класификацијата тоа е Mollic Veric Gleysol -Vertic. Според механичкиот состав, испитуваните почвени проби припаѓаат во класата тешки глини. Ова говори за мошне неповолен механички состав на хидрогените црници, кој понатаму влијае на физичките, физичко-механичките, водно-воздушните и топлотните својства на овие почви. Од презентираниите податоци во табелите за содржината на хумус, може да се забележи дека содржината на хумус варира во широки граници. Највисока содржина има во хумусно акумулативниот хоризонт А (3,23%) и како се оди по длабочина процентот на хумус се намалува и најмала вредност има во матичниот супстрат С (0,62%). Испитуваната хидрогена црница е бескарбонатна по целата длабочина на профилот. Реакцијата на почвениот раствор во горниот дел на профилот е умерено кисела, а по длабочина до неутрална. Содржината на леснодостапна форма на фосфор во горниот дел на профилот е средно до добро обезбедена почва и како се оди по длабочина содржината на фосфор се намалува. Според содржината на калиум, испитуваната почва е богато до добро обезбедена со овој хранлив елемент.

Поглавјето „Технологија на производството“, докторантката го започнува со наводи од истражувања во оваа област на повеќе странски автори кои освен научните развојни аспекти, ги содржат и искуствата базирани на спецификите типични за производните реони. Според напис на Симонов Д. (1990), во нашите производни реони Гостиварско, Прилепско, Битолско и Струшко, кромидите аршлами се одгледуваат како главна култура. Аршламите се одгледуваат по пченицата, не ретко, неколку години како монокултура. Се наведува дека за селото Бучин, уште од турскиот период кромидот аршлама се одгледувал со специфична технологија за производство.

Проследено со соодветни илустрации, докторантката дала многу детален и успешен опис на технологијата на производството како добра основа за традиционалниот начин на чување на кромидот во овој реон во постојните услови.

Најголем простор од текстот во дисертацијата е посветен на резултатите и дискусијата. Докторантката, приказот на резултатите, анализата и заклучоците за одредени сегменти ги дава во девет подзаглавја: Загуби во масата и подзаглавије Процент на загуби во маса (калирање), Пазарни луковици, Проникнати луковици, Заболени луковици, Содржина на вкупни суви материи, Содржина на растворливи суви материи, Содржина на пепел, Содржина на директно редуктивни шеќери и Содржина на вкупни шеќери. Анализата покажа дека при чувањето на традиционален начин и во ладилници, масата се намалува, но со побрзо темпо кај традиционалниот начин на чување. Загубите се најголеми на крајот на чувањето. Кај традиционалното чување, процентот на загубите во маса изнесува 52,24% во 2010/2011 година, 23,73 % во 2011/2012 година и 42,72 % во 2012/2013 година. Во

ладилник, процентот на загубите во маса во трите години на испитувањето беше највисок е по постапката на shelf life, две недели на 14 -16 °C и изнесува 27,17 % во 2010/2011 година, 22,1% во 2011/ 2012 година и 23,82 % во 2012/2013 година. Процентот на проникнати луковици традиционално чувани во сите години (2010/2011; 2011/2012 и 2012/2013 година) е највисок во месец април и изнесува 32,06 %, 10,85 % и 40,22 % соодветно, поради повисоките температури во тој период. Кај ладилникот процентот на проникнати луковици е низок и изнесува 3,07 % во месец април во 2010/2011 година и 1,39 % по shelf life постапката во 2011/2012 година и 2012/2013 година. Процентот на заболени луковици традиционално чувани во 2010/2011 е највисок во месец март од 4,12 %, во 2011/2012 година во месец април од 17,97 %, и тој процент е највисок за целиот анализиран период, додека во 2012/2013 година највисок процент на заболени луковици е регистриран во месец март од 4,25 %. Во ладилник, во 2010/2011 година, највисок процент на заболени луковици е регистриран во февруари од 3,46 %, додека во 2011/2012 и 2012/2013 година највисок процент на заболени луковици е забележан во месец април 4,64 % и 2,74 %, соодветно. Во поглед на хемискиот состав, просечната содржина на вкупни суви материи како и на растворливи суви материи во трите анализирани години е незначително повисок при традиционалното чување, освен за сезоната 2012/2013 година кога разликите се значајни. Разликите во просечната содржина на пепел, директно редукидни шеќери и вкупни шеќери се статистички незначајни за трите анализирани години кај двата начини на чување. На крајот од ова поглавје, докторантката констатира дека за да се запрат прогресивните загуби на луковиците, бучинската аршлама може добро да се чува до месец февруари на традиционален начин, а потоа во ладилници.

Во поглавјето „Заклучок“, на концизен начин изведени се констатации за најбитните параметри на основа кои може да се изведе општ заклучок дека луковиците чувани традиционално и во ладилник не се разликуваат сигнификантно во однос на просечното калирање. Просечните вредности на загубите во масата во трите анализирани години укажуваат дека луковиците подеднакво добро се чуваат како на традиционалниот начин, така и во ладилник. Истото се однесува и на просечните вредности на процентот на пазарни луковици.

Содржината на вкупни суви материи, во сите анализирани периоди од бербата до месец април, односно по shelf life - постапката, е незначајно пониска кај луковиците чувани во ладилник. Како и кај просечната содржина на суви материи, така и кај содржината на растворливите суви материи е незначително пониска кај ладилникот.

Просечните вредности за содржината на директно редукидни шеќери не се разликува значајно помеѓу традиционалниот начин на чување и чувањето во ладилник во сите три анализирани години.

Луковиците чувани традиционално или во ладилник не се разликуваат значајно меѓу себе во однос на просечните вредности за содржината на пепел во целиот анализиран период.

Препораката изведена врз основа на анализите на сите параметри е дека бучинската аршлама може добро, а со тоа и исплативо е да се чува на традиционален начин до месец февруари, а потоа да се смести во ладилник.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на горе изнесеното, може да се констатира дека докторската дисертација под наслов „Технологија на чување, загуби и хемиски промени за време на чувањето на бучинската аршлама”, изработена од докторантката м-р Звезда Богевска, претставува самостојна работа на кандидатката со која се систематизираат постојните научни знаења. Според проблематиката што ја обработува, методолошкиот пристап, содржината, а особено според добиените резултати, претставува значаен придонес за земјоделските науки. Трудот претставува значаен придонес за правилен избор и примена на технологија за производство и чување на зеленчук. Со испитувањата се утврдени повеќе релевантни параметри кои можат да се користат од страна на производителите за нивна определба соодветно на условите кои владеат и барањата на пазарот. Сметаме дека трудот ги има содржините предвидени за докторска дисертација.

Имајќи го предвид наведеното, со задоволство на Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна му предлагаме да го прифати овој извештај и да закаже одбрана на докторската дисертација под наслов „Технологија на чување, загуби и хемиски промени за време на чувањето на бучинската аршлама”, изработена од кандидатката м-р Звезда Богевска.

Комисија за преглед и оцена на докторскиот труд

Проф.д-р Ѓорѓи Мартиновски, ментор с.р.

Проф.д-р Данаил Јануловски, член с.р.

Проф.д-р Зоран Илиќ, член с.р.

Проф.д-р Љубица Каракашова, член с.р.

Проф.д-р Рукие Агич, член с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
„СТРАТЕГИСКО УПРАВУВАЊЕ СО ЧОВЕЧКИТЕ РЕСУРСИ ВО
ТРАНСНАЦИОНАЛНИТЕ КОМПАНИИ”,
ИЗРАБОТЕНА ОД КАНДИДАТКАТА М-Р ТАТЈАНА НИКОЛОВА МАНЕВСКА,
ПРИЈАВЕНА НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 120 од Законот за високото образование („Сл. весник на РМ“ бр. 64/00, 113/05 и 51/07), членовите 56, 57, 58, 59, 60 и 61 од Правилникот за единствените основи за организирање на постдипломски и докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 7/2001), и член 39 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Економскиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, а според Одлуката на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, под бр. 0202-3862/2 од 20.12.2013 година, донесена на седницата од 18.12.2013 година, определени сме за членови на Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација под наслов СТРАТЕГИСКО УПРАВУВАЊЕ СО ЧОВЕЧКИТЕ РЕСУРСИ ВО ТРАНСНАЦИОНАЛНИТЕ КОМПАНИИ, поднесена од кандидатката м-р ТАТЈАНА НИКОЛОВА МАНЕВСКА.

По внимателното и опстојно прегледување на содржината на докторската дисертација, Комисијата му го поднесува на Наставно-научниот совет следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. ОПФАТ И СОДРЖИНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА

Докторската дисертација содржи вкупно 296 страници текст, 8 страници користена литература (153 библиографски домашни и странски единици) и 25 страници прилози. Трудот претставува комплексна научна материја од доменот на стратемскиот менаџмент на човечките ресурси. Концепциски погледнато, содржината на дисертацијата е логично систематизирана, во согласност и во функција на јасно поставената цел. По апстрактите на македонски и англиски јазик, следува содржината разработена низ следниве точки:

Вовед		(8-23 стр.)
Глава I	Транснационалните компании – носители на процесот на глобализација	(24-63 стр.)
Глава II	Меѓународниот менаџмент на човечки ресурси во транснационалните компании	(64-122 стр.)
Глава III	Стратемски менаџмент на човечки ресурси во транснационални компании	(123-166 стр.)
Глава IV	Стратемии за максимизирање на продуктивноста на човечките ресурси во транснационални компании	(167-236 стр.)
Глава V	Анализа на менаџментот на човечки ресурси во Република Македонија	(237-289 стр.)
Заклучок		(290-296 стр.)
Литература		(297-304 стр.)
Прилози		(305-331 стр.)

Во воведот на дисертацијата се дефинирани актуелноста на истражувањето, доменот во кој истражувањето дава научен придонес, предметот, целта, значењето на истражувањето, планот за презентација на истражувањето и методологијата за истражувањето.

Во првата глава од трудот, „Транснационалните компании - носители на процесот на глобализација“, м-р Татјана Николова Маневска го анализира процесот на глобализација, причините и димензиите, неговите главни носители – транснационалните компании, како и влијанието на глобализацијата врз културолошките промени, општествената структура, работните места и практиката на работните односи. Во рамките на оваа глава, истражувањето е фокусирано на критичната улога на транснационалните компании, кои денес располагаат со огромен број организациски единици лоцирани во разни земји во светот и кои обезбедуваат вработување и егзистенција за милионската армија на трудот и на нивните семејства. Токму кај транснационалните компании, како носители на процесот на глобализација, сите промени и случувања како резултат на процесот на глобализација се најизразени и највидливи.

Во продолжение, кандидатката ги елаборира влијанието на глобализацијата врз културата, идентитетот, животните стилови, општествената структура, но и работните места и практиката на работните односи во националните економии. Во овој сегмент анализирани се актуелните демографски промени и миграцијата на глобално ниво, но и во Република Македонија и нивното влијание врз промената на работната сила на пазарот на трудот. Уште една промена на која сме сведоци секако е и промената во природата на работењето и зголемувањето на работните места кои бараат сè повисоко образование и сè поголеми вештини. Кандидатката укажува на фактот дека клучот за успешен настап на секој бизнис лежи во квалитетот на човечкиот фактор, а главната вредност на компаниите денес се знаењето, креативноста, иновациите, способноста и желбата за учење. Со тоа доаѓа до промена на квалификационата структура на вработените, односно до појава на т.н. „работници на знаењето“.

М-р Татјана Николова Маневска ги предвидува идните предизвици на менаџментот на човечките ресурси, а тоа се воспоставување на ефикасни политики, практики и процедури за водење бизнис во услови на глобализација и усовршување на техниките за т.н. „лов на кадри“, „војна за таленти“, задржување на талентите, креирање на бренд на „посакуван работодавец“, техники за модерно регрутирање, мотивирање, како и воспоставување на култура која ќе одговара на вредностите на вработените припадници на генерацијата X и генерацијата Y. Особено е значајно што кандидатката детално го елаборира пазарот на трудот во Република Македонија, кој во последните неколку години претрпе големи промени како резултат на глобалните трендови. Демографските промени, миграционите движења, одлевањето на мозоци, како и промените во квалификационата структура на работната сила се основните карактеристики на пазарот на трудот на Македонија, па затоа кандидатката потенцира дека менаџментот за човечки ресурси во компаниите лоцирани во Република Македонија неминовно мораат да го практикуваат стратегискиот менаџмент на човечките ресурси како императив во ова турбулентно опкружување.

Во втората глава од трудот, „Меѓународниот менаџмент на човечки ресурси во транснационалните компании“, кандидатката м-р Татјана Николова Маневска ја

елаборира самата природа на менаџментот на човечки ресурси преку дефинирање на поимот и негово согледување од повеќе аспекти и теории. Овде е образложена дебатата околу терминологијата „човечки ресурси“ или „човечки капитал“. Поимот човечки ресурси е од понов датум и покрај многу оспорувања и критики, сепак во поново време тој влезе во употреба. Кандидатката ја потенцира новата димензија на овој поим, кој не ги означува само вработените, туку и нивниот целокупен потенцијал. Со други зборови, луѓето се разгледуваат низ призмата на вкупните човечки вредности и потенцијали.

Во продолжение, кандидатката се фокусира на предизвиците на меѓународниот менаџмент на човечки ресурси. Меѓународните менаџмент активности се практикуваат преку транснационалните компании и нивните политики на глобализација. Притоа, разбирањето на културните разлики е критично и есенцијално, а се образложени бариерите во ефективната интернационална комуникација и координација и како тоа професионалците за човечки ресурси помагаат тие да се надминат. Кандидатката ги истржува политиките на меѓународниот менаџмент на човечки ресурси, како и условите за нивна примена. Внимание е посветено и на проблемите со кои се соочуваат вработените експатриати во транснационалните компании, како и нивниот придонес во работењето на компаниите кога ќе се вратат во нивната домицилна земја.

Во последниот дел од оваа глава кандидатката ја истакнува улогата и компетентностите на професионалците од областа на менаџментот на човечките ресурси. Нивната улогата ги дефинираат работите кои треба да се направат, а компетенциите дефинираат како тие работи да се направат. За да можат професионалците за човечки ресурси да додаваат вредности во компаниите во кои тие работат, тие треба да ги исполнуваат определени улоги. Тука, исто така, кандидатката ги анализира стеикхолдерите (надворешни и внатрешни) на професионалците за човечки ресурси и нивните релации и начинот на соработка со инвеститорите и клиентите, како и со линиските менаџери и вработените.

Во третата глава од трудот, „Стратегиски пристап во менаџментот со човечки ресурси во транснационалните компании“, обработен е современиот, стратегиски пристап на менаџментот на човечките ресурси, како и линкот помеѓу корпоративна стратегија и стратегискиот менаџмент со човечки ресурси. Кандидатката ги обработува промените кои се случуваат во последните дваесетина години кои станаа составен дел на „животот“ на сите стопански и нестопански субјекти. Сè поголемата глобализација на светската економија, рушењето на бариерите на националните пазари, зголемувањето на степенот на меѓународната конкуренција и други активности кои се случуваат секојдневно и скоро во сите сегменти на опкружувањето, започнувајќи од општественото опкружување, политичкото, економското, демографското, па до социолошкото, ја наметнаа потребата од поинаков пристап во менаџментот на човечките ресурси.

Кандидатката го истражува опкружувањето во кое компаниите оперираат. Ги анализира екстерните и интерните фактори кои константно се менуваат, а компаниите мораат постојано да се адаптираат на новите стратегии за да останат конкурентни. Промените во стратегијата ја детерминираат насоката во која ќе се развиваат сите функции во компанијата вклучувајќи ја и функцијата „менаџмент на човечки ресурси“. М-р Татјана Николова Маневска во трудот констатира дека

менаџментот на човечки ресурси мора да биде дефиниран како проактивна активност, а не како моментална реакција на некоја новонастаната ситуација. Менаџерот за човечки ресурси ја има водечката улога во асистирањето на врвниот менаџмент за работите поврзани со човечките ресурси, односно со човечката компонента внатре во компанијата.

Во трудот, кандидатката образложува дека стратегијата на менаџментот на човечки ресурси мора да биде интегрирана со корпоративната стратегија. Клучната идеја е стратегискиот менаџмент да ги координира сите ресурси на компанијата вклучувајќи ги и човечките ресурси на таков начин што сите ќе придонесат кон остварување на дефинираната корпоративна стратегија. Доколку сите ресурси се интегрирани во соодветна стратегија, дополнителни вредности за компанијата ќе бидат генерирани со ефективна комбинација на интегрираните сили. Одличната координација и комбинација на функциите често резултира во многу специфичен феномен познат како синергија.

Кандидатката одговара на прашањата, како менаџерот за човечки ресурси партиципира во формулирањето на корпоративниот стратегиски план, каков е неговиот статус и авторитет помеѓу врвниот менаџментот и сите останати вработени, како е инволвиран во донесувањето на стратегиските одлуки, како е интегриран со останатите компаниски функции: маркетинг, финансии, производство...и како тој ги координира сите активности поврзани со човечките ресурси (тренинг, регрутирање, кадровата поставеност – вистински човек со вистинските вештини, знаења и потенцијали на вистинско работно место, како и со еднаквите можности за вработување).

Во четвртата глава на трудот, „Стратегии за максимизирање на продуктивноста на човечките ресурси во транснационална компанија“, кандидатката ги истражува стратегиите поврзани со човечките ресурси кои даваат свој придонес во максимизирањето на продуктивноста во транснационалните компании.

Во овој сегмент кандидатката говори за императивот на секоја корпорација, а тоа е социјализирање на своите нововработени со културата на корпорацијата, со тоа што тие ќе станат ефективни и продуктивни членови веднаш по пристапувањето во компанијата. Еден од главните начини за да се оствари тоа е преку обука и развој. Во оваа глава кандидатката ги истражува елементите на ориентацијата, обуките и развојните програми. Дефинирани се културата и процесот на социјализација, како и начинот како да се врши евалуација на ефектите од обуките.

Во продолжение, кандидатката, исто така, ја обработува стратегијата на оценување на перформансите на вработените, како корисна алатка за евалуација на работењето на вработените, но исто така и за развој и мотивација на вработените. Овде, детално е разработен целокупниот систем на оценување на перформансите: од поставување на таргети за секој вработен, подготовка и водење на интервјуто, оценување на перформансите според различни критериуми, изготвување на развоен план, оценување на потенцијалите на вработените, како и препораки за нивната понатамошна кариера. Целта на истражувањето, всушност, е улогата на оценувањето на перформансите во менаџментот на човечки ресурси и релациите помеѓу оценувањето на перформансите и корпоративната стратегија, односно максимизирањето на продуктивноста на вработените.

Овде кандидатката м-р Татјана Николова Маневска го истражува дизајнирањето и имплементирањето на ефективен програм за наградување и плаќање кое е критично за успешна активност на менаџментот на човечки ресурси. Кандидатката тврди дека е тешко да се каже егзактно колку системот на наградување и плаќање влијае на компанијата, но креативното користење на планот за наградување и плаќање делува кон максимизирање на продуктивноста на вработените и сигнификантно придонесува кон остварување на таргетите на вработените и компанијата. Системот за наградување и плаќање може да ја зајакне и да ја подобри продуктивноста и профитабилноста во остварувањето на компаниските таргети, како и индивидуалниот и тимскиот напор кон остварување на тие таргети. Овде подетално е обработен системот на наградување и плаќање и неговото влијание врз мотивацијата на вработените.

Во оваа глава е елаборирана е комплексноста на меѓународните работни односи, организираноста на работната сила во синдикати, како и различни пристапи во решавање на конфликтни ситуации.

Во петтата глава, „Анализа на менаџмент на човечки ресурси во Република Македонија“, кандидатката ги истражува новите трендови во опкружувањето и нивното влијание врз менаџментот на човечки ресурси во Република Македонија.

М-р Татјана Николова Маневска констатира дека компаниите мораат да балансираат помеѓу потребите за глобална култура и локалните стратешки и културолошки разлики, така што глобалните вредности мораат да станат локално релевантни и разбирливи за сите вработени. Разликите во светското работење се намалуваат низ процесот на глобализација, доаѓа до промени во демографската структура, развојот на технологијата и настапува изедначување на регулативите.

Кандидатката ги анализира процесите на умрежување кое доведува до тоа компаниите да работат надвор од своите интерни граници и постојано да се приспособуваат на екстерните купувачи и инвеститори. Притоа, одделите на менаџмент на човечките ресурси се од нужна помош во креирањето на корпорациските стратегии, вклучувајќи ги и одлуките дали да се влезе на одреден пазар или не.

Во продолжение, кандидатката спровела анализа на моменталната состојба, значењето, позиционирањето и улогата на менаџментот на човечките ресурси во поголемите компании во Р. Македонија. Со истражувањето е одговорено на прашањето дали е разбрано неговото вистинско значење, согласно со новите трендови во опкружувањето во кое тие дејствуваат и работат или сè уште има привидна и помодарска улога. Исто така, испитана е улогата на менаџментот на човечки ресурси во транснационална компанија лоцирана во Р. Македонија, користење на знаењето, искуството и најдобрите практики од централата на транснационалната компанија, лоцирана во матичната земја на компанијата, како и нивно имплементирање и користење на сите бенефити во локалната филијала која претставува дел од таа транснационална компанија.

На крајот во оваа глава, разработен е PDR-системот кој се користи во меѓународна компанија лоцирана во Р. Македонија. Системот е детално разработен со сите негови алатки и како тој придонесува кон зголемување на продуктивноста на човечките ресурси. Притоа, елаборирани се фазите на овој процес: од оценување на перформансите на вработените, нивниот потенцијал и подготвеност, изготвување на развојни планови, планови за кариера, до планови за сукцесија на

клучните позиции. Образложени се клучните прашања кои се појавуваат во врска со овој систем, принципите како и дефинициите на критериумите врз основа на кои се врши оценување на перформансите и потенцијалите на вработените.

Во рамките на заклучокот, кандидатката м-р Татјана Николова Маневска дава заклучни согледувања кои произлегуваат од целиот труд, фокусирајќи се на најбитните сознанија во теоријата и практиката во областа на стратемскиот пристап на менаџирањето на човечките ресурси.

Литературата која е користена во овој труд изобилува со книги и материјали од повеќе различни земји, во најголем дел од англиско говорно подрачје.

2. ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Татјана Николова Маневска, под наслов „Стратемско управување со човечките ресурси во транснационалните компании“, претставува сеопфатно истражување во доменот на меѓународниот менаџмент и управувањето со човечките ресурси. Предмет на истражувањето на докторската дисертација се специфичностите на менаџментот на човечките ресурси во транснационалните компании. Имено, се анализираат современите пристапи во менаџментот на човечките ресурси со цел да се утврдат бенефитите за компаниите кои ќе го применат, а притоа ставен е акцент на стратегиите за максимизирање на продуктивноста и учинокот на човечките ресурси во транснационалните компании. Целта на истражувањето во докторската дисертација претставува создавање на единствена заокружена теоретско – апликативна основа за разбирање и употреба на стратемскиот концепт во менаџментот на човечките ресурси. Направена е дистинкција помеѓу овој современ стратемски пристап и традиционалниот функционален пристап во менаџирањето на човечките ресурси, како и согледување на трендовите и искуствата во светот и нивна примена во практиката на компаниите во Република Македонија.

Докторската дисертација се одликува со методолошки приод кој е оригинален, со критички и аналитички однос кон научно-теоретските и апликативни истражувања на оваа материја од областа на стратемскиот менаџмент на човечките ресурси. Основниот проблем кој е предмет на истражувањето на дисертацијата, стратемското управување на човечките ресурси во транснационалните компании, е прецизно определен и целосно истражен, според опфатноста и длабочината на утврдените заклучоци на кандидатот м-р Татјана Николова Маневска.

Научниот и стручниот придонес на кандидатката се огледа и во успешниот мултидисциплинарен пристап на проучување и осознавање на сложените аспекти на управувањето на човечките ресурси, кое во последната деценија се развива како потполно нова филозофија на менаџментот со човечки ресурси, која означува враќање на пристапот кон човекот, како комплексно и единствено, емоционално и ирационално битие, а не исклучиво рационално битие.

Дополнителен научен и стручен придонес претставува тоа што кандидатката успеала да направи елаборирање на потребата за итна имплементација на аспектите од областа што ја истражува. Потребата од иновативна трансформација на компаниите во Македонија и имплементација на нов концепт на менаџмент на човечките ресурси базиран на континуирано учење, а истото е потврдено и со

актуелни научни емпириски истражувања на состојбата во светот, ја прави целата оваа идеја реалистично неопходна.

Кандидатката м-р Татјана Николова Маневска, на научно издржан начин успева да ја разработи главната улога на менаџерот на одделот за менаџмент на човечките ресурси во компаниите. Без разлика на големина на компанијата, дејноста со која се занимава или географската положба, менаџерот на одделот за менаџмент на човечките ресурси има главна улога да осигура задоволни вработени, кои притоа постојано ќе ја зголемуваат продуктивноста и профитот на компанијата. Преку проучување на новата генерација, кандидатката м-р Татјана Николова Маневска успева да истакне дека денешната функција на менаџментот на човечките ресурси е сè повеќе бизнис-партнер во компанијата. Оваа функција е во служба на иднината на компаниите, односно таа ги развива и ги собира компетентности кои ќе бидат потребни на компаниите во иднината.

Кандидатката м-р Татјана Николова Маневска истакнува дека треба да се работи на подигнување на нивото на примена на стратегиското управување со човечките ресурси во Република Македонија. Денес, компаниите дејствуваат во опкружување кое бара поинаков пристап, поинаков начин на размислување и поинаква структура од порано. Новите начини на размислување треба да ги редизајнираат системите, каде што луѓето треба да се стават на прво место.

Проблематиката што ја обработува м-р Татјана Николова Маневска е актуелна и притоа е од извонредно значење за подобрување на перформансите, како на вработените така и на компаниите. Фокусирањето кон човечките ресурси претставува клучен фактор за успех на современите компании, а тоа имплицира еволуција во самата содржина на менаџментот на човечките ресурси.

Затоа ова подрачје доби врвен научен и практичен интерес, а стратегиското управувањето на човечките ресурси во оваа докторска дисертација ги обединува сите аспекти на едно место. Релевантноста и научниот карактер се засилува со прибраните, обработени, синтетизирани податоци од најголемите македонски компании. Преку нив се утврдуваат нивните специфичности како основа за идни предвидувања за перспективите на работење. Ако се има предвид дека користената литература од областа на стратегискиот менаџментот, економијата, правото, индустриската психологија, финансиите, здравјето и заштитата на работно место, етиката е добро селектирана и релевантна, може да се заклучи дека м-р Татјана Николова Маневска целосно одговорила на поставените цели во докторската дисертација.

Посебно постигнување во истражувањето на кандидатката претставува отсликување на состојбата со оддели и менаџерите за човечки ресурси во македонските компании и нивната оптимистичка перспективност. Според добиените резултати и нивната опфатна анализа може да се заклучи дека кандидатот во тоа целосно успеал. Може да се нагласи дека теоретските и практичните сознанија и заклучоци од оваа докторска дисертација можат да бидат особено корисни за македонските менаџери кои управуваат со човечките ресурси, но и за државните лидери кои креираат законска рамка, и национална стратегија во која човечките ресурси ќе бидат генератор на раст, развој и бенефит за целата национална економија.

Општата архитектоника на ракописот (глави, точки, потточки, нивните пропорции по обем и заемна поврзаност на деловите, табелите и сликите) е јасна.

Техничкото оформување на докторската дисертација е на високо ниво, а приодот кон материјата е доволно селективен. Текстот во дисертацијата е компјутерски обработен, лектуриран и отпечатен на хартија со висок квалитет. Сликите во докторската дисертација се делумно во боја.

Поаѓајќи од фактот дека докторската дисертација во целост е работена според претходно дефинираните предмет, цел и задачи на истражувањето, со употреба на најрелевантна литература, како и сознанието дека анализираните и истражените концепти се потврдени како теоретски и практично релевантни, ни претставува особена чест да констатираме дека докторската дисертација во целост ги остварува очекуваните резултати од неа.

Оригиналноста на докторската дисертација на кандидатката м-р Татјана Николова Маневска на тема „Стратегиско управување со човечките ресурси во транснационалните компании“ беше проверена од менторот на 12.12.2013 година преку софтверскиот пакет за проверка на плагијати на Министерството за образование и наука при што е констатиран степен на совпаѓање од 5,44%.

3. ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на сето претходно истакнато, Комисијата има посебно задоволство да констатира дека кандидатката м-р Татјана Николова Маневска, изработила труд кој ги задоволува високите нивоа на научно-методолошките и апликативни стандарди за изработка на докторска дисертација. Оттаму, Комисијата има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет:

1. да донесе одлука за прифаќање на рецензијата за успешно и квалитетно изработената докторска дисертација на кандидатката м-р Татјана Николова Маневска, под наслов: „Стратегиско управување со човечките ресурси во транснационалните компании“;
2. да определи Комисија за одбрана на докторската дисертација;
3. да одобри закажување на датум за јавна одбрана на докторската дисертација.

Комисија за оцена на докторската дисертација

1. Проф. д-р Љубомир Дракулевски, с.р.
2. Проф. д-р Димитар Бојациоски, с.р.
3. Проф. д-р Бобек Шуклев, с.р.
4. Проф. д-р Кирил Постолов, с.р.
5. Доцент д-р Љупчо Ефтимов, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАУЧЕН СОРАБОТНИК-ДОЦЕНТ ВО ЈНУ ИНСТИТУТ ЗА
НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА ВО СКОПЈЕ

Со Одлука бр.02-597/2, врз основа на член 39 од Законот за научноистражувачка дејност и член 40, точка 19 од Статутот на Институтот за национална историја, како и врз основа на конкурсот за избор во звање објавен на 6.12.2013 година во дневниот весник „Утрински весник“, Советот на Институтот за национална историја (ИНИ) именуваше Рецензентска комисија за избор во звањето научен соработник – доцент – на д-р Петар Тодоров, во состав: проф. д-р Ванчо Ѓорѓиев, проф. д-р Драги Ѓорѓиев и проф. д-р Амет Шериф.

По прегледувањето на доставената документација, имаме чест на Советот на ИНИ да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Д-р Петар Тодоров е роден на 22.3.1980 г. во Скопје. Во 2003 година дипломирал на Институтот за историја на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ (УКИМ). Од 2004 до 2007 година престојувал во Република Франција каде студирал на Универзитето Париз 10 – Нантер и на Високата школа за општествени науки (Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales - EHESS) каде што завршил постдипломски студии со што се стекнал со степенот магистер на историски науки, а во ноември 2013 година на Институтот за историја на Филозофскиот факултет при УКИМ успешно ја одбранил докторската дисертација „Скопје од почетокот на 19 век до крајот на османлиското владеење“, со што се стекна со степенот доктор на историски науки. Од 15 февруари 2009 година, д-р Петар Тодоров е вработен во ИНИ како асистент-истражувач.

Досегашниот научен интерес на д-р Петар Тодоров се однесува на последниот век од османлиското владеење, како и османлиското наследство на балканските територии по пропаѓањето на Османлиската Империја. Имено, на постдипломските студии на Универзитетот Париз 10 – Нантер, магистерскиот труд се однесува на процесот на напуштање на османлиското наследство на територијата на Македонија од 1912 до 1918 година. Вториот магистерски труд, како и докторскиот труд се однесува на урбаната историја на Скопје од почетокот на 19 век до крајот на османлиското владеење. Во магистерскиот труд, одбранет на EHESS, д-р Петар Тодоров третира само еден дел од географскиот и демографскиот аспект од историјата на османлиско Скопје. Докторската дисертација се надоврзува на ова претходно истражување, а главниот предмет на истражувањето е развојот и внатрешните и меѓусебните односи на заедниците во Скопје. Досегашниот научен интерес на д-р Петар Тодоров е тесно поврзан со урбаната историја на Османлиската Империја, историографски прашања и прашања поврзани со образованието по историја.

Покрај истражувањето на магистерските тези и докторската дисертација, д-р Петар Тодоров има објавено и неколку статии во историски списанија во земјата и во странство. Неговите статии се однесуваат на историјата на османлиско Скопје (на пример „Еден опис на Скопје од 1813 година“, *Гласник на Институтот за национална историја (ГИНИ)*, год.53, бр.1-2, Скопје 2009, „Skopje à l'époque de

jeune turque“, *Cahiers Balkanique*, n°40-41), но и на историографски проблеми („Претставите за едно минато: Seyahatnâme во македонската историографија“, *ГИНИ*, год.55, бр.1-2, Скопје 2011). Покрај статии, д-р Петар Тодоров бил и член на редакцијата на изданието на ИНИ „Сведоштва за македонскиот идентитет“. Покрај публикувањето, д-р Петар Тодоров со свои реферати настапувал на шест научни симпозиуми од домашен и меѓународен карактер во земјата и во странство. Како научен работник, д-р Петар Тодоров учествувал и во три проекти, исто како и соработник на сценарио за историскиот дел од документарниот филм „Скопје продолжува...“. Тој учествувал и на неколку семинари. На некои од нив бил и предавач.

Врз основа на погоре изнесеното ни претставува чест да му предложиме на Советот на ИНИ, д-р Петар Тодоров да биде избран во звањето научен соработник – доцент.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Ванчо Ѓорѓиев, с.р.

Проф. д-р Драги Ѓорѓиев, с.р.

Проф. д-р Амет Шериф, с.р.

ОБРАЗЕЦ
ПРИЛОГ КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕТО НАУЧЕН
СОРАБОТНИК/ДОЦЕНТ

Кандидат: Петар Ристо Тодоров

Институција: Институт за национална историја - Скопје

Реден број	Научноистражувачка (НИ), наставно-научна (НН) и стручно-апликативна дејност (СА)	Поени	
		во земјата	во странство
1.	Одбранети магистерски тези		10
2.	Одбранета докторска дисертација	8	
3.	Дел од монографија или научна книга	4	
4.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание опфатено во СЦИ/ЦА/останато	17,4	6
5.	Прегледен напис во научно списание	3	
6.	Учество на научен собир со реферат	6	4
7.	Учесник во научен проект	6	
8.	Одржани предавања по покана од научна институција	4	
9.	Студиски престој во странство	10	
10.	Настапи на радио/ТВ емисии и други јавни настапи	2	
Меѓузбир:		60,4	20
Вкупно:		80,4	

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Ванчо Ѓорѓиев, с.р.
Проф. д-р Драги Ѓорѓиев, с.р.
Проф. д-р Амет Шериф, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАУЧНИ РАБОТНИЦИ ВО СИТЕ НАУЧНИ ЗВАЊА ОД ОБЛАСТА
НА ДЕНТАЛНАТА ПАТОЛОГИЈА НА КАТЕДРАТА ЗА БОЛЕСТИ НА ЗАБИТЕ И
ЕНДОДОНТОТ НА СТОМАТОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

На својата 13. редовна седница одржана на 27.12.2013 година, а по предлог на Кадровскиот одбор, Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје донесе Одлука бр. 0- 2155 од 30.12.2013 година за формирање Рецензентска комисија по конкурсот за избор на двајца научни работници во сите научни звања по група предмети од областа на денталната патологија, во состав: проф. д-р Соња Апостолска, проф. д-р Лидија Поповска, доц. д-р Илијана Аџисанкова Муратовска, проф. д-р Ана Сотировска Ивковска и проф. д-р Анета Атанасовска Стојановска.

На конкурсот за избор на двајца научни работници – научни соработници во сите научни звања по група предмети од областа на денталната патологија, објавен во дневните весници „Вечер“ и „Коха“, на 17.12.2013 година, се јавија кандидатите: д-р Василка Ренцова, д-р Павлина Алексова, и д-р Вера Стојановска од Катедрата за болести на забите и ендодонтот. По разгледувањето на приложената документација, Комисијата го донесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. **Д-р Василка Ренцова**, вработена на клиниката за болести на забите и ендодонтот при ЈЗУ, Стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“ Скопје и на Стоматолошкиот факултет, УКИМ, Скопје, е родена на 31. 01. 1967 година во Скопје. Основното и средното образование го завршила во Скопје со одличен успех.

2. **Доктор – стоматолог:** Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје.

Стоматолошкиот факултет го завршила во 1991 година со просек 9,21.

Магистер на стоматолошки науки од областа болести на забите и ендодонтот: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, со магистерскиот труд под наслов „Евалуација на инкорпорираниот флуор во тврдите забни ткива по апликација на флуор ослободувачки реставративни материјали“ во 2005 година.

Доктор на стоматолошки науки: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, со докторската дисертација под наслов „Проценка на кариостатскиот потенцијал и биокомпатибилноста на материјали кои се користат во реставративната стоматологија“, на 20. 1. 2011 година.

Работно искуство: Првото вработување го остварила на Клиниката за болести на забите и ендодонтот при ООЗТ Стоматолошки клиници во Скопје во 1993 година. Во 1998 година се здобила со звањето специјалист по болести на забите и ендодонтот. Во звањето помлад асистент на Катедрата за болести на забите и ендодонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје била избрана во 2002 година, а во 2007 година била избрана за асистент на истата

Катедра. Во 2010 година била реизбрана во звањето асистент на Катедрата за болести на забите и ендодонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје.

НАСТАВНО – ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Активно е вклучена во наставно - образовниот процес на Катедрата за болести на забите и ендодонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје, каде што активно учествува во изведување на практичната настава во периодот од 1996-2013 година.

Покрај ова била ментор и на повеќе студентски трудови од кои еден е награден.

СТРУЧНО – НАУЧНА ДЕЈНОСТ

На Катедрата за болести на забите и ендодонтот, на која била избрана за асистент, своите стручни и научни усовршувања ги насочила кон проблематиката од областа на кариологијата и ендодонцијата. Особено поле на интерес за неа претставува истражувањето на влијанието на материјалите за реставрација на пулпното ткиво.

Студиски престој: Во нејзиниот стручно - апликативен опус се вбројуваат и два стручни престоја :

14. 10. 2002 – 15. 10 2002, International Center for Dental Edukation, Shaan, Ivoclar Vivadent и

15. 2. 2007 – 15. 3. 2007, Department of operative dentistry, Head A Karanika – Kouma, Aristotle University of Thessaloniki.

Учество во реализација на научноистражувачки проекти

Како помлад истражувач, учесник е во меѓународен научноистражувачки проект: Корелација помеѓу орална хигиена, pH на плунката и дентален плак во фреквенцијата на кариесот и негова контрола, преку современи превентивни мерки кај различна популација, Македонија и Грција (2006-2009) финансиран од Министерството за образование и наука на Република Македонија.

Учествувала во изготвување и пријавување на научен образовен меѓународен проект, 2010, со наслов „Превенција, етиологија, дијагностика на напредокот на денталната ерозија со професионални и индивидуални профилатички мерки (кај различна популација во Македонија и Хрватска).

Стручно - апликативна дејност

Од 2010 до 2013 година др Василка Ренцова е член на Управниот одбор на Македонското стоматолошко друштво. Во 2013 година е повторно избрана за член на управниот одбор на Македонското стоматолошко друштво. Член е на стручното списание „Стоматолошка ревија” од 2012 година. Од нејзините активности вредно е да се спомене следново:

- член е на Научниот одбор на 6 Конгрес со меѓународно учество, како и на Научниот одбор на Здружението на специјалисти по болести на забите и ендодонтот.

учествувала во изработка на национална програма за развој на стоматологијата „Стратешки план за развој на стоматологијата во периодот 2011-2021 година”.

До изборот за асистент, таа е автор на:

со постер и усни презентации учествувала на бројни конгреси во земјата и во странство, а присуствувала и на семинари и симпозиуми.

**Активности во периодот по изборот во звањето асистент:
НАСТАВНО – ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ:**

Теоретска настава:

Практична настава: 2002/2011, 2011/2013: болести на заби претклиника(2+4) болести на заби 1 (1+3), болести на заби 2 (1+3), болести на заби 3 (1+5), болести на заби 4(0+3), консултации со студенти за сите предмети на кои ја изведува практичната настава на Катедрата. Активно учествува во практичната клиничка едукација на стажантите и специјализантите на Клиниката за болести на забите и ендодонтот.

НАУЧНО ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ:

Нејзиниот публицистички опус опфаќа вкупно 60 статии, а резултатите поврзани со наставната и научноистражувачката дејност, како и другите нејзини активности до изборот во звањето асистент, објавени се во Билтенот на Универзитетот, и тоа во: Билтен бр. 764, 803, 826, 850, 867, 909, 912, 945, 986, 987, 992, 997, 998, 1009, 1045, 1054 и 1057.

Добитник е на Благодарница од Стоматолошкиот факултет по повод 50 - годишното постоење на Факултетот во 2009 година.

За тековниот конкурс ги приложува следниве трудови:

57. Sonja Mihail Apostolska, Elizabeta Gjorgievska, Vasilka Rendzova, Marina Eftimovska, Kiro Ivanovski, Mira Jankulovska, Marija Stevanovic, Saso Elencevski. Biodentine™ – A Biomaterial for Endodontic Applications – Clinical Cases. International Dental Journal 2013; 63 (Suppl. 2): 1–98, 2013 FDI World Dental Federation.

Во овој труд авторите имале за цел да ги презентираат можностите за ендодонтски третман и ретретман со еден од најновите материјали наменети за овие индикации, калциум силикатниот цемент. Биодентинот е нов дентален биоматеријал, наменет за употреба кај пациенти со перфорации во каналниот систем, трауматски повреди на забите и како замена за дентинот во одредени комплексни случаи. Резултатите од клиничкото испитување покажуваат одличен потенцијал за заздравување на забите по примената на Биодентинот. Авторите заклучуваат дека лесната клиничка манипулација, големата цврстина и биокомпатибиноста овозможуваат биодентинот да има широка примена како во ендодонтските третмани така и како замена на дентинот во реставративната стоматологија.

58. Apostolska Sonja, Gjorgievska Elizabeta, Eftimovska Marina, Jankulovska Mira, Rendzova Vasilka, Ivanovski Kiro. Biodentine™ – a revolutionary biomaterial for endodontic applications (report of clinical cases). Jokul Journal; vol 63, No. 7, Jul 2013, 479-493. IF 1.604.

Поаѓајќи од фактот дека крајната цел на ендодонтската терапија и ретретман е да се сочува функционалноста на забот, авторите си поставиле за цел да го испитаат ефектот од примената на Biodentine, нов калциум силикатен цемент, кај пациенти со компликации настанати во тек на ендодонтската терапија и кај пациенти со трауматски повреди на забите. Во трудот се прикажани шест клинички случаи со различни дијагнози, кај кои е применет биодентинот како средство за терапија на компликации од ендодонтската терапија, но и како средство за замена на изгубениот дентин. Врз основа на добиените резултати од клиничкото испитување, авторите

заклучиле дека со својата цврстина, биокомпатибилност кон оклните ткива и едноставното клиничко ракување, биодентинот е материјал за избор кај пациенти со ендодонтски компликации, како и кај пациенти кај кои е потребно надоместување на изгубениот дентин.

59. Stevica Ristoska, K. Ivanovski, S. Panov, E. Stefanovska, K. Mitik, V. Rendzova. „Tissue levels of the neutrophil collagenase (MMP-8) at patients with periodontitis and healthy controls" 18th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstracts). Skopje: Balkan Stomatological society, 2013.

Во овој труд авторите имале за цел да извршат квантитативно определување на ткивните нивоа на ММП-8 во инфламираното гингивално ткиво кај пациентите со хронична и агресивна пародонтопатија и да ги компарираат со оние кај здравите испитаници. За таа цел тие проследиле 90 испитаници, поделени во 3 групи - 32 пациенти со хронична пародонтопатија, 28 со агресивна форма и 30 здрави испитаници. Бил применет квантитативен ензимски метод со комерцијалниот сет SensoLyte MMP-8 ELISA Kit Colorimetric од AnaSpec, Inc со кој е овозможено брзо и сензитивно определување на концентрациите на ММП-8 во гингивалниот ткивен супстрат. Резултатите укажуваат дека просечните вредности на ММП-8 во инфламираните исечоци кај пациентите со хронична и агресивна пародонтопатија се сигнификантно повисоки во однос на здравите испитаници ($p=0,00001$). Но, утврдена е значајност на разликите на ММП-8 и помеѓу пациентите со хронична и агресивна форма ($p=0,00627$)- значајно повисоки кај субјектите со хронична пародонтопатија. Авторите заклучуваат дека деструктивните процеси кај агресивната пародонтопатија доминантно настануваат како последица на пореметената функција на неутрофилните гранулоцити (фагоцитоза, хемотаксија,) и ослободување на слободни радикали и други нискомолекуларни соединенија, а не како последица на ослободувањето на ММП-8. Трудот има научен карактер.

60. Ристоска С., Ивановски К., Панов С., Стефановска Е., Ренцова В., Митиќ К. Концентрација на ММП 1 (колагеназа 1) во гингивалните исечоци кај пациенти со пародонтопатија и здрави испитаници. VI конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество, 2012, Охрид. Апстракти 50.

Во овој труд авторите имале за цел да се изврши квантитативно определување на ткивните нивоа на ММП-1 во инфламираните гингивални ткива кај пациентите со хронична и агресивна пародонтопатија и да се компарираат со оние кај здравите испитаници, како и да се утврдат заемните односи меѓу концентрацијата на ММП-1 и клиничките параметри. За таа цел биле проследени 90 испитаници, поделени во 3 групи, 32 пациенти со хронична пародонтопатија, 28 со агресивна форма и 30 здрави испитаници. Бил применет квантитативен ензимски метод со комерцијалниот сет SensoLyte MMP-1 ELISA Kit Colorimetric од AnaSpec, Inc. Резултатите укажале на сигнификантно повисоки вредности на ММП-1 во инфламираните исечоци кај пациентите со обете форми на пародонтопатија во однос на здравите испитаници ($p=0,0001$). Утврдена е значајна позитивна корелација со различен интензитет помеѓу проследените клинички параметри (ИДП, ИГИ, загуба на припој и ресорпција на алвеоларна коска) и ММП-1.

Авторите заклучуваат дека микроорганизмите од биофилмот ја иницираат продукцијата на колагеназите, а со напредокот на инфламаторните процеси се зголемуваат нивните концентрации во ткивата доведувајќи до екстензивен загуба на припој и деструкција на алвеоларната коска. Трудот има научно значење.

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Василка Петре Ренцова

Институција: Стоматолошки факултет, УКИМ, Скопје

Научна област: Дентална патологија

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Учесник во меѓународен научен проект: „Корелација помеѓу оралната хигиена пХ на плунката и денталниот плак во фреквенција на кариесот и негова контрола преку современи мерки кај различна популација (Македонија и Грција)”, (2006-2009), Финансиран од Министерство за образование и наука на Република Македонија.	5
	Изготвување и пријавување на научен образовен меѓународен проект, 2010 година, учесник	1
	Трудови со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	
	Rendzova V., Apostolska S., Gjorgovski I. Evaluation of incorporated fluoride in dentin after application of three different fluoride- releasing restorative materials. Acta Stomatologica Naissi, 2007, vol.23, No.55;685-692. Трудот е рецензиран во билтен 987.	4,8
	Apostolska S., Rendzova V., Ivanovski K., Peeva M., Elencevski S. Presence of caries with different levels of oral hygiene. Macedonian academi of sciences and arts, Contribution, Section of biological and medical sciences, XXXII, 269-281 2011. Трудот е рецензиран во билтен 1009.	3,6
	Rendjova Vasilka, Gjorgoski Icko, Ristoski Trpe, Apostolska Sonja. In vivo study of pulp reaction to glass ionomer cements and dentin adhesives. Contribution, Section of biological and medical sciences. 2012,XXXIII 1. Трудот е рецензиран во билтен 1045	3,6
	Rendjova Vasilka, Apostolska Sonja, Gjorgoski Icko. The effect of various dental filling materials on artificially demineralized dentin. Contribution, Section of biological and medical sciences. 2012, XXXIII 1. Трудот е рецензиран во билтен 1045.	4,8
	Apostolska S., Rendjova V., Eftimoska M., Georgievska E.,	3,6

	Jankulovska M. Aesthetic restorations with the new composite system Componeer – Direct Composite Veneers. Mased. Dent Rev, 2012, 5,6; 193-200. Трудот е рецензиран во билтен 1045.	
	Apostolska Sonja, Gjorgievska Elizabeta, Eftimovska Marina, Jankulovska Mira, Rendzova Vasilka, Ivanovski Kiro. Biodentine tm – a revolutionary biomaterial for endodontic applications (report of clinical cases). Jokul Journal; vol 63, No. 7, Jul 2013, 479-493. IF 1.604. – 3,6+1,604	5,204
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание	
	Каранфиловиќ В., Ренцова В., Стеванович М., Поповска Л. Работното затворање кај препарации од II класа со. Македонски стоматолошки преглед 2003, број 1-4:29-34 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850	2,4
	Апостолска С., Оџаклиевска С., Ковачевска И., Ренцова В., Ристоски Т. Оклузална и цервикална микропропустливост кај композитни инлеи ИИ класа цементиран со два различни материјали. Македонски стоматолошки преглед 2005, 29: 189-193. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 912.	2,4
	Апостолска С., Оџаклиевска С. Ренцова В., Дентална ерозија и нејзина превенција со професионални и индивидуални профилактички мерки. Македонски стоматолошки преглед 2007,1-2, 69-73. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 909.	3,2
	Ренцова В., Апостолска С., Ковачевска И., Ристески Т. Отстранување на размачканиот слој во корелација со денталната и апикалната адаптација на каналното полнење. Македонски Стоматолошки преглед 2006,3-4, 328-333. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 987.	2,4
	Ренцова В., Оџаклиевска С., Апостолска С., Ѓорговски И. Ефектот на смоесто модифициран и конвенционален глас јономер цемент врз деминерализиран дентин. Македонски стоматолошки преглед 2007,3-4, 128-133. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 987.	2,4
	Апостолска С., Ренцова В., Оџаклиевска С. Полирање на забите и неговата улога во превенција на кариесот. Македонски Стоматолошки преглед 2008,1-2,32-36. Трудот е рецензиран во билтен 987.	3,2
	Ренцова В., Апостолска С., Проценка на антибактериската активност на два глас јономер цементи и два дентин атхезиви. Македонски стоматолошки преглед 2008,3-4, 208-214. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 987.	3,6
	Ренцова В. Примена на глас јономер цементите во ендодонцијата. Стоматолошка ревија; 2008-4(3): 45-46	4,0
	Апостолска С., Ренцова В., Јанкуловска М. Кипровски М., Муратовска И. Естетска и функционална реставрација на	2,4

	предни заби. Македонски стоматолошки преглед 2009,1-2, 29-33. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 987. Апостолска С., Ренцова В., Георгиевска Е., Јанкуловска М. Клиничка евалуација од 10 и 15% карбамид пероксид средство за белење на забите. Македонски стоматолошки преглед 2010,1-2, 8-13. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1009.	2,4
	Ренцова В., Апостолска С., Ристеска С. Влијанието на флуорот ослободен од реставративниот материјал на процесот на реминерализација на дентинот. Македонски стоматолошки преглед 2011,5-6, 307-312. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1045.	3,2
	Ристоска С., Стефановска Е., Ивановски К., Ренцова В., Митиќ К. Состојба на пародонталните ткива кај пациенти со Diabetes mellitus. Македонски стоматолошки преглед 2011,5-6, 258-294. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1045.	2,4
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во стручно/ научно популарно списание	
	Апостолска С., Ренцова В., Георгиевска Е., Ефтимоска М., Јанкуловска М. Biodentine™ материјал за репарација во ендодонцијата. Стоматолошки информатор, година II, бр. 3 декември 2012; 19-22. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1045. Ренцова В., Апостолска С. Клиничка евалуација на ефектот од примената на ласерот во третманот на хиперсензитивен дентин. Стоматолошки информатор, година II, бр. 3 декември 2012; 23-25. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1045.	1,2 1,8
	Учество на научен стручен собир (усна , постер презентација) со апстракт објавен во зборник на конференција – национална	
	Ренцова В., Адисанкова И. Саливарни фактори кои влијаат на појавата на кариес. Охрид, 1998. Трудот е рецензиран во Билтен бр.764. (постер).	1
	Ренцова В., Муратовска И. Филиповска В, Филиповски В. Патохистолошки наод на латентни и егзацерибрани промени. Охрид 2000 . Трудот е рецензиран во Билтен бр.764. (постер)	1
	Муратовска И, Ренцова В, Капушевска Б, Бундевска Ј. Потребата од ревизија на дефинитивно полнење поради изработка на леани надogradби. Охрид, 2000. Трудот е	0,5

рецензиран во Билтен бр.764. (постер) Каранфиловиќ В., Ренцова В., Стеванович М., Поповска Л., Телеграфчиски Б. Испитување на рабното затворање кај препарации од II класа со композит и Sonicsys- system. III конгрес на стоматолозите на Македонија. Апстракти 2002: 77. Трудот е рецензиран во Билтен бр.826, усна презентација. Ренцова В., Адисанкова И., Оџаклиевска С., Каранфиловиќ В. Ослободување на јони на калциум од МТА испитувано со атомска апсорпциона спектрометрија. III конгрес на стоматолозите на Македонија. Апстракти 2002: 150. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 867, усна презентација. Каранфиловиќ В., Ренцова В., Стеванович М., Муратовска И Паралелна ин витро студија за антиминокробното дејство на Ca(OH)2. III конгрес на стоматолозите на Македонија. Апстракти 2002: 150. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 867, усна презентација.	0,5 1,5 0,5	
	Учество на научен стручен собир (усна , постер презентација) со апстракт објавен во зборник на конференција – меѓународна	
	Stevanovic M., Stevanovic MM., Rendzova V., Muratovska I., Filipovska V. Tetric flow chroma advantages. 6th Congress of the Balkan stomatological society, 2001:104. Трудот е рецензиран во Билтен бр.803, (постер).	1
	Muratovska I., Odzaklievska S., Rendzova V., Petreska M., Popovska L. Clinical evaluation of Ariston PHC aplication. V Congress of the Balkan stomatological society, (Abstracts) Thesaloniki, 2000:243, (постер). Трудот е рецензиран во Билтен бр.826	1
	Karanfilovic V.,Stevanovic M., Rendzova V., Popovska L., Muratovska I., Stojanovska V.; Postec the highly aesthetic post clinical experience; 9th Congress of the Balkan Stomatologikal Society (Abstracts).`Ohrid: Balkan Stomatological society, 2004:114. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 850, (постер).</p> <p>Rendzova V; Stevanovic M;Muratovska I;Karanfilovic V;Stojanovska V. Our clinical experience from application of the tissue trimmer; 9th Congress of the Balkan Stomatologikal Society (Abstracts).`Ohrid: Balkan Stomatological society, 2004:113. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 867, (постер).	1 1,5
	Stojanovska V., Stevanovic M., Rendzova V., Muratovska I.,	1

	Karanfilovic V., Simjanovska LJ. Comparasion between shear bond strength in use of adhesive Excite and self etchin adhesive AdheSe. 9 th Congress of the Balkan Stomatologikal Society (Abstracts).`Ohrid: Balkan Stomatological society, 2004:145-6. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 867, (постер).	
	V. Rendzova , M. Stevanovic, I. Gjorgovski. Enamel and dentin fluoride uptake from two different fluoride releasing dental materials. 10 th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstracts).`Belgrade: Balkan Stomatological society, 2005:115. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 912, (постер).	1,5
	Rendzova V., Apostolska S., Odzaklievska S., Stojanovska V. The effect of Dia-Prep plus as intra-canal medicament. 11 th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstracts).` Sarajevo: Balkan Stomatological society, 2006:111. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 912, (постер).	1,5
	Apostolska S., Rendjova V., Odjaklievska S., Jovanovski N. The Effect of intracoronarry whitening of discolored avital teeth whit Endoperox; 11 th Congress of the Balkan Stomatological Society, Sarajevo 2006 (Abstract Book, Abstracts) 429. Трудот е рецензиран во Билтен бр.912, (постер).	1
	Stojanovska V., Popovska L., Rendzova V., Muratovska I. Comparasion of adhesive bond strength between hard dental tissues and glass ionomer cements. 11 th Congress of the Balkan Stomatological Society, Sarajevo 2006 (Abstract Book, Abstracts) 106. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 945, (постер).	1
	Apostolska S., Lesnikovski M., Rendjova V., Georgievska E. Resent developments in aesthetics restoration with composite materials and adhesive systems. The Fourth joint international east European dental excellence seminar powered by Ivoclar Vivadent ag and the fifth international congress of new technology, Zagreb, Croatia, 09-10 November 2012. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1045, (постер).	1
	Stevica Ristoska, K. Ivanovski, S. Panov, E. Stefanovska, K. Mitik, V. Rendzova. „Tissue levels of the neutrophil collagenase (MMP-8) at patients with periodontitis and healthy controls" 18 th Congress of the Balkan Stomatologikal Society (Abstracts). Skopje: Balkan Stomatological society, 2013:381 (постер).	1
	Sonja Mihail Apostolska, Elizabeta Gjorgievska,Vasilka Rendzova, Marina Eftimovska, Kiro Ivanovski,Mira Jankulovska, Marija Stevanovic, Saso Elencevski. Biodentine tm – A Biomaterial for Endodontic Applications – Clinical Cases. International Dental Journal 2013; 63 (Supl. 2): 1—98, 2013 FDI World Dental Federation (usna prezentacija).	1
	Ренцова В., Апостолска С., Матовска Љ. Флуор-	2

	ослободувачки реставративни материјали и појавата на секундарен кариес. ИИИ конгрес по превентивна медицина на Македонија со меѓународно учество, Охрид 2006: 2. Трудот е рецензиран во Билтен бр.912, (усна презентација).	
	Апостолска С., Ренцова В., Матовска Љ. Дијагностички тестови како средство за дијагноза на денталниот кариес и негова превенција. III конгрес по превентивна медицина на Македонија со меѓународно учество, Охрид 2006: 27. Трудот е рецензиран во Билтен бр.912, (усна презентација).	1
	Ренцова В., Апостолска С., Ѓорговски И Стевановиќ М., Ристевска С. Кариостатскиот ефект на три различни реставративни материјали. IV конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество2006. Апстракти: 16. Трудот е рецензиран во Билтен бр.912, (усна презентација).	2
	Апостолска С., Ренцова В., Оџаклиевска С., Ефтимовска М., Муратовска И., Ковачевска И. Превентивни реставративни тераписки мерки на некариозни лезии-ерозии. IV конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество2006. Апстракти: 17. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 945, (усна презентација).	1
	Апостолска С., Ренцова В., Оџаклиевска С., Матовска Љ., Кипровски М. Конзервативно реставративни можности за совршена естетика- клиничка студија. IV конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество2006. Апстракти: 24. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 945, (усна презентација).	1
	Ренцова В., Апостолска С., Оџаклиевска С., Стојановска В. Примената на диа-преп плус во корелација со апикалната микропропустливост. IV конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество2006. Апстракти: 25. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 945, (усна презентација).	2
	Стојановска В. Поповска Л., Муратовска И., Ренцова В., Симјановска Љ., Кипровски М. Ултраструктура на атхезивната површина под атхезивниот систем при употреба на подлога од калциум хидроксид. IV конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество2006. Апстракти: 40. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 945, (постер).	1
	Џипунова Б., Ѓоргова Ј., Димова Ц., Ренцова В., Радојкова В. Комбиниран пристап во третманот на импактираните заби : приказ на случај. IV конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество. Апстракти 2006: 31. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 992, (Постер)	1
	Ренцова В. Апостолска С., Стојановска В. Конзервативен третман на кариозни и некариозни дефекти со течен композит. V конгрес на стоматолозите на Македонија со	2

	меѓународно учество 2009. Апстракти 028. Трудот е рецензиран во Билтен бр.987, (усна презентација).	
	Стојановска В. Поповска Л., Муратовска И., Ренцова В., Пејковска Б. Адаптација на две различни подлоги од калциум хидроксид под композитна реставрација. V конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество 2009. Апстракти 070-постер. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 986, (постер).	1
	Апостолска С., Ренцова В., Јанкуловска М. Естетско решавање на фрактурирани заби. V конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество 2009. Апстракти 032. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 987, (усна презентација).	1
	Ренцова В., Апостолска С. Хистолошка студија за биокомпатибилноста на различни материјали за реставрација. VI конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество 2012. Апстракти 154. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1045, (усна презентација).	2
	Апостолска С., Ренцова В., Ефтимовска М. Клиничка апликација на Biodentine TM во ендодонцијата. VI конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество 2012. Апстракти 155. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1045, (усна презентација).	1
	Ренцова В., Апостолска С. Примена на Nd:Yag ласер во терапија на дентинска хиперсензитивност. VI конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество 2012. Апстракти 196. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1045, (постер).	1,5
	Ристоска С., Ивановски К., Панов С., Стефановска Е., Ренцова В., Митиќ К. Концентрација на ММП 1 (колагеназа 1) во гингивалните исечоци кај пациенти со пародонтопатија и здрави испитаници. VI конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество 2012, Охрид. Апстракти 50, (усна презентација).	1
	Пленарни предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	
	Семинар со меѓународно учество на тема „Биоматеријали во стоматологијата”, Примена на глас - јономер цементите во ендодонцијата, Скопје, 2008 година.	3
	Симпозиум со меѓународно учество на тема „Новини во секојдневната стоматолошка пракса”, Здружение на специјалисти по детска и превентивна стоматологија на Македонија, Демир Капија, 2011.	3
	Симпозиум на здружение на стоматолози Струмица, на тема „ Современ третман на компликациите во стоматолошката пракса, Струмица, 2013.	3

	Симпозиум со меѓународно учество на Регионален одбор Битола на тема „Современ третман на дентинска хиперсензитивност”, – Битола, 2013.	3
	Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	
	Годишен стручен состанок со меѓународно учество, Здружение на специјалисти по болести на забите и ендодонтот, Неготино, 2008. година.	2
	Секциско предавање на научен/стручен собир	
	Здружение на специјалисти по болести на забите и ендодонтот, Современи системи за интраканална ретенција, Тетово, 2005 година.	1
		122.604

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Студиски престој до 3 месеци	
	15.02 2007 – 15. 03 2007, Department of operative dentistry, Head A Karanika Kouma, Aristotelis University of Thessaloniki	0,5
	14. 10. 2002 – 15. 10 2002, International Center for Dental Edukation, Shaan, Ivoclar Vivadent	0,5
	Коавтор на книга од стручна област „Дијагностички и терапевски протоколи”, Стоматолошка комора на Македонија, Скопје, 2010, рецензирана во Билтен бр. 998.	7
	„Стратешки план за развој на стоматологијата 2011-2021”, Стоматолошка комора на Македонија, Скопје, 2010 година, рецензирана во Билтен бр. 998.	7
	Соња Еленчевска Апостолска, Василка Ренцова „ Контрола на кариесот преку современи превентивни мерки”, Скопје, 2013, рецензирана во Билтен бр. 1054.	7
	Коавтор на позитивно рецензиран учебник Соња Еленчевска Апостолска, Василка Ренцова „ Ендодонција", учебник со позитивна рецензија објавена во Билтен бр. 1057.	6
	Автор на монографија Василка Ренцова „Биокомпатибилност на материјалите за реставрација” , Скопје 2012, Монографија, рецензирана во Билтен бр. 1045.	8
	Завршена специјализација во областа на медицинските науки - специјалист по болести на забите и ендодонтот	2

Дејности од поширок интерес		
	Македонско стоматолошко друштво, секретар 2010-2013	1
	Македонско стоматолошко друштво, организационен секретар 2013 -	1
	Член на Научен одбор на 6 Конгрес со меѓународно учество	1
	Член на Уредувачки одбор на Стоматолошка ревија	0,5
	Член на Научен одбор на Здружението на специјалисти по болести на забите и ендодонтот	1
	Учество во изработка на национална програма од одредена област	
	Стратешки план за развој на стоматологијата 2011-2021, Стоматолошка комора на Македонија, Скопје, 2010 година.	3
	Награда за научни постигнувања од струкова организација- самостоен Благодарница по повод 50 - годишнината од основање на Факултетот	3
	Вкупно	48,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	122,604
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	48,5
Вкупно	171,104

2. Д-р. Павлина Алексова, вработена на Клиниката за болести на забите и ендодонтот, при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар, „Св. Пантелејмон“ во Скопје, е родена во Скопје на 15.9.1957 година.

Универзитетско образование:

Доктор – стоматолог: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје.

Магистер на стоматолошки науки од областа болести на забите и ендодонтот: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, со магистерскиот труд под наслов „Дентални калцификати - причина за посебна анализа“, во 2006 година.

Доктор на стоматолошки науки: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, со докторската дисертација под наслов „Корелација на денталните калцификати со други патолошки калцификати во организмот“, во 2010 година.

Работно искуство: Првото вработување го остварила на Клиниката за болести на забите и ендодонтот при ООЗТ Стоматолошки клиници во Скопје

во 1992 година. Во 1997 година се здобила со звањето специјалист по болести на забите и ендодонтот. Во звањето помлад асистент на Катедрата за болести на забите и ендодонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје била избрана во 1997 година, реизбрана била во 2000 година, а во 2007 година била избрана за асистент на истата Катедра. Во 2010 година била реизбрана во звањето асистент на Катедрата за болести на забите и ендодонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје.

НАСТАВНО – ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Активно била вклучена во наставно – образовниот процес на Катедрата за болести на забите и ендодонтот. Во периодот од 1998 до 2004 година го водела практичниот дел, за стажанти, студенти на феријална практика. Во периодот од учебната 2005/2006 до учебната 2010/2013 година, била член на Комисијата за изготвување на распоред за вежби за студентите по стоматологија. Покрај ова, била ментор на повеќе студентски трудови од кои еден е награден.

СТРУЧНО – НАУЧНА ДЕЈНОСТ

На Катедрата за болести на забите и ендодонтот, на која била избрана за асистент, своите стручни и научни усовршувања ги насочила кон проблематиката од областа на ендодонцијата. Особено поле на интерес за неа претставува истражување на патолошките калцификати.

Студиски престој:

Учество во реализација на научноистражувачки проекти:

До изборот за асистент, таа е автор на:

Со постер и усни презентации учествувала на бројни конгреси во земјата и во странство, а присуствувала и на семинари и симпозиуми

Добитник е на Благодарница во 1995 година и на Диплома во 1996 година од Македонското лекарско друштво, како и на Пофалница од Стоматолошкиот факултет по повод 50 - годишното постоење на Факултетот во 2009 година.

Резултатите поврзани со наставната и научноистражувачката дејност, како и другите нејзини активности до изборот во звањето асистент, објавени се во Билтенот на Универзитетот: 689, 826, 913, 909, 987, 990, 1009, 1040, 1045.

Активности во периодот по изборот во звањето асистент:

НАСТАВНО – ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ:

Теоретска настава:

Практична настава: 1994/2009, 2009/2013: болести на заби претклиника(2+4) болести на заби 1 (1+3), болести на заби 2 (1+3), болести на заби 3 (1+5), болести на заби 4(0+3), консултации со студенти за сите предмети на кои ја изведува практичната настава на Катедрата. Активно учествува во практичната клиничка едукација на стажантите и специјализантите на Клиниката за болести на забите и ендодонтот.

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Нејзиниот публицистички опус опфаќа вкупно 55 статии, а за тековниот конкурс ги приложува следниве трудови:

1. Aleksova Pavlina, Radojkova Nikolovska V. The importance of denticles in patients with cardiovascular diseases: A review PHISIOACTA, 2013, Vol. 7(1): 65 – 71.

Целта на оваа студија е да се сугерира преку ревијален приказ, за важноста на дентиклите кај пациенти со кардиоваскуларни заболувања. Пораката од оваа студија е: кога стоматологот, навлегува во денталниот кавитет со машината или во денталната пулпа во коренскиот канал, пациентите со основани срцеви заболувања, можат да добијат срцеви напади. Едно од резонирањата е дека тие имаат “песок” во денталните пулпи, составен од калциум фосфатни кристали. И овие калциум фосфатни кристали се ослободуваат во крвта при препарирање на кавитетот на забот и провоцираат срцеви проблеми кај пациенти кои веќе имаат срцеви заболувања. Трудот има стручна и апликативна вредност.

2. Daniela Veleska Stevkovska, Marija Peeva Petrevska, Gordana Apostolova, Pavlina Aleksova. Where the future of dentistry stands 18 th Congress of the Balkan Stomatological Society (BaSS) 2013., 251.

Во оваа студија со помош на микробиолошки тестови најдена е надворешна корелација помеѓу имунолошкиот и микробиолошкиот статус на периимплантните ткива. Во евалуацијата на имунолошкиот статус (проинфламаторен и анти-инфламаторен цитокински профил), со оралните микроорганизми во пери-имплантните ткива, статистички висока сигнификантна врска била констатирана во термини од одредена временска димензија. Трудот има научна вредност.

3. Алексова П., Ѓоргова Ј., Велевски Д., Велевска Стефковска Д. Analysis of the dental calcifications according structure BALKAN JOURNAL OF STOMATOLOGY

Хистолошка анализа на пулпно ткиво се правела на материјал добиен по пат на ендодонтска екстирпација. на 40 пулпи од екстрахирани заби и 60 екстирпирани пулпи од заби со ендодонтска дијагноза *pulpitis chronica*.. По методот на светлосна микроскопија, со примена на стандардни диференцијални хистохемиски боења, добиени се три морфолошки слики : (1) калцификати со морфолошки белези слични на структурата на дентинот; (2) калцификати со ламеларно концентрична структура и (3) калцификати со гранулирана ситнозрнеста структура. Првата група на калцификати со морфолошки белези слични на структурата на дентинот, покажуваат поголем афинитет кон еозинот, односно тие се бојат по интензивно црвено, за разлика од преостанатите две групи на калцификати, што укажува на поголема количина на органски матрикс. Втората група се нодули, слични по големина како и претходните. Овие калцифицирачки промени, се сферични по облик, се бојат поинтензивно со хематоксилин, односно покажуваат поинтензивна базофилија. Во третата група според обликот, влегуваат калцификати со сферичен овален облик и калцификати со неправилен облик. Структурата и на едните и на другите е мошне слична, присутни се зони на инкрустации по облик аморфни, еднолични, до зони со ситно гранулиран материјал. Трудот има научна вредност.

4. Popovska M., Spasovski S., Orovcanec N., Cekovska S., Simonceva M., Bexet-Zendeli L., Masin-Spasovska J., Atanasovska-Stojanovska A., Radojkova-Nikolovska V., Mitic K., Kapusevska B., Aleksova P. Oral findings in end-stage renal disease. Contributions, Sec. Med. Sci., XXXIV 3, 2013

Целта на оваа студија е да се анализира и компарира можната застапеност на клиничките орални симптоми, промени и лезии. Од 35 испитаници кои биле поделени во две групи, шансите за појава на сите симптоми, клинички знаци и лезии, биле поголеми кај првата група, некои од наодите кореспондирале со нарушената состојба, а некои со примената на медикаментите во третманот.

АНЕКС 2

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Павлина Ефрем Алексова
(име, татково име и презиме)
Институција: Стоматолошки факултет – Скопје
(назив на факултетот/институтот)
Научна област: болести на забите и ендодонтот

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред · број	Назив на активност:	Поени
	Научно-стручна монографија: Алексова П. Автор на монографија “Калцификати во забната пулпа”, 2012. Рецензирана во Билтен број 1045, 2013.	8
	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во референтно научно/ стручно списание со меѓународен уредувачки одбор: Aleksova P., Serafimoski V., Popovska M., Ristovski M. Pulp stones can help in detection of calculus in the kidneys and/or in the bile-duct or fiction? Macedonian academy of sciences and arts, 2013, Vol. 34 (2): 159-167. Трудот е рецензиран во Билтен број 1045. (Сметано од 6 бода – 60%).	3,6
	Popovska M., Spasovski S., Orovcanec N., Cekovska S., Simonceva M., Bexet-Zendeli L., Masin-Spasovska J., Atanasovska-Stojanovska A., Radojkova-Nikolovska V., Mitic K., Kapusevska B., Aleksova P. Oral findings in end-stage renal disease Macedonian academy of sciences and arts, 2013, Vol 34 (3): Трудот не е рецензиран.. (Сметано од 6 бода – 60%).	3,6
	Aleksova P., Gjorgova J., Veleviski D., Veleviska Stefkovska D. Analysis of the dental calcifications according structure. Balkan Journal of stomatology, 2013, Vol. 17 (3): 144 - 148. Трудот не е рецензиран.. (Сметано од 6 бода – 60%).	3,6
	Aleksova Pavlina, Radojkova Nikolovska V. The importance of denticles in patients with cardiovascular diseases: A review. PHISIOACTA, 2013. Vol. 7(1): 65 – 71. Трудот не е рецензиран.. (Сметано од 6 бода – 60%).	5,4
	Nikolovska J., Petrovski D., Mindova S., Aleksova P. The influence of frontal porcelain fused metal bridges on dental sounds articulation. Acta morphol. 2012; Vol. 9(2): 76 – 79. Трудот е рецензиран во билтен бр 1045, 2012. (Сметано од 6 бода – 60%).	3,6
	Daniela Veleska Stevkovska, Marija Peeva Petrevska, Gordana Apostolova, Pavlina Aleksova. Where the future of dentistry stands. 18 th Congress of the Balkan Stomatological Society	1

	(BaSS) 2013, 251. Постер -презентација. Трудот не е рецензиран.	
	Matovska Q., Aleksova P. Sonicsys system and proximal caries restorations. 13 th Congress of the Balkan Stomatological Society (BaSS) 2008, 124. Постер - презентација. Трудот е рецензиран во билтен број 1009 од 2011.	1,5
	Aleksova P., Matovska Q., Ambarkova V. Occurencedental calcifications according to the patients sex. 13 th Congress of the Balkan Stomatological Society (BaSS) 2008, 166. Постер - презентација. Трудот е рецензиран во Билтен број 1009 од 2011.	1,5
	Aleksova P., Odzaklievska S., Guguvcevski Lj., Kiproviski M., Georgiev S. Xeno III – 7 th generation adhesive. 9 th Congress of the Balkan Stomatological Society (BaSS) 2004, 108. Постер - презентација. Трудот е рецензиран во Билтен број 909 од 2007.	1,5
	Aleksova P., Matovska Lj., Stevanovic M., Nedelkovska M., Georgiev S. Representation of pulp stones in thr tooth pulp in cases of Periodonthopathic teeth. 9 th Congress of the Balkan Stomatological Society (BaSS) 2004, 108. Постер - презентација. Трудот е рецензиран во Билтен број 909,2007.	1,5
	Nedelkovska M., Matovska Lj., Bajevska J., Aleksova P., Miladinovska B., Angelovska A. Prosthodontic preventive measures in endodontic treatet teeth. 9 th Congress of the Balkan Stomatological Society (BaSS) 2004, 270. Постер - презентација. Трудот е рецензиран во Билтен број 909,2007.	1
	Ambarkova V., Bajraktarova B., Aleksova P., Zabokova E., Petanovski H. Occlusal caries detection and quantification using diagnodent. 7 th Congress of the Balkan Stomatological Society (BaSS) 2002, 80. Постер - презентација Трудот е рецензиран во Билтен број 913 од 2007.	1
	Nedelkovska M., Matovska Lj., Aleksova P., Miladinova B. Radix-anker-its use in the reintegration of the fractured teeth. 7 th Congress of the Balkan Stomatological Society (BaSS) 2002, 222. Постер - презентација Трудот е рецензиран во Билтен број 913 од 2007.	1
	Aleksova P., Stevanovic M., Odzaklievska S., Nedelkovska M., Georgiev S. Thermafil-system as well applied rood canal filling. 7 th Congress of the Balkan Stomatological Society (BaSS) 2002, 221. Постер - презентација.Трудот е рецензиран во Билтен број 913 од 2007.	1,5
	Matovska Lj., Apostolska S., Nedelkovska M., Aleksova P. Pro-files is a good possibility for retreatment of the Root Canal. 6 th Congress of the Balkan Stomatological Society (BaSS) 2001. Постер - презентација Трудот е рецензиран во Билтен број	1

	913 од 2007.	
	Odzaklievska S., Zafirovska V., Aleksova P., Kovacevska I. Removal of Thermafil root canal filling material. 6 th Congress of the Balkan Stomatological Society (BaSS) 2001 Постер - презентација.Трудот е рецензиран во Билтен број 826 од 2003.	1
	Ambarkova V., Kovacevska G., Aleksova P., Maneva M. Internet useful for clinical practice. 8 th International Congress of the Stomatological Society 2001, Istanbul , 210. Постер - презентација Трудот е рецензиран во Билтен број 826 од 2003.	1
	Odzaklievska S., Kovacevska I., Milevska V., Aleksova P., Georgiev Z. Prostaglandin E2 level in a stage of acute pulp inflammation. 8 th International Congress of the Stomatological Society 2001, Istanbul. Постер - презентација. Трудот е рецензиран во Билтен број 826 од 2003.	1
	Aleksova P., Sali F., Mehmeti B., Mehmeti H. Dental calcifications-reason for special anlysis. Revista Stomatologike Shqiptare 2007, 5(2): 29-31. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1009 од 2011 година.. (Сметано од 6 бода – 60%).	3,6
	Sali F., Mehmeti B., Rexhepi A., Aleksova P., Najdenovska S. Oral habits-the motive for orthodontic treatment and evaluation of psychological ahild development. I стоматолошки конгрес на Албанија, Тирана, 2009. Усна презентација. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1009 од 2011 год.	1
	Sali F., Djorgova J., Simjanovska Lj., Aleksova P., Rexhepi A. Qasja ortodontike kirurgike me reimplantim te kanineve maksilar te impaktuar. 5 Dietet e Stomatologeve te Kosoves,(Апстракти,14). Усна презентација. Трудот е рецензиран во Билтен број 990 од 2010 година	1
	Неделковска М., Матовска Љ., Димова Ц. Јовановски С., Алексова П. Премоларизација-начин на анатомска и функционална реставрација на забната низа. II Конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид со меѓународно учество, 1998 година (Апстракти, 121). Постер - презентација Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	0,5
	Петреска М., Алексова П., Оџаклиевска С., Кипровски М., Грдановска Т. Антимикробен ефект на ендионот спореден со други средства за канална оптурација. II Конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид со меѓународно учество, 1998 година (Апстракти, 123). Постер - презентација Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	0,5
	Кипровски М., Матовска Љ., Неделковска М., Алексова П. Современи ставови за појавата на клиновидни дефекти на	0,5

	забите. II Конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид со меѓународно учество, 1998 година (Апстракти, 127). Постер - презентација Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	
	Алексова П., Матовска Ј., Неделковска М. Улогата на радиографијата во ендодонтската процедура. II Конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид со меѓународно учество, 1998 година (Апстракти, 131). Постер - презентација.Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	0,5
	Матовска Ј., Алексова П., Неделковска М., Цоковска Е. Корелација меѓу денталниот статус и возраста. II Конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид со меѓународно учество,, 1998 година (Апстракти, 135). Постер - презентација. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 од 2003 г.	1
	Оџаклиевска С., Баланчевска Е., Ефтимоска М., Алексова П., Кацарска М. Антимикробен ефект на МТА (Pro root) компаративна студија. III конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2002 (Апстракти, 151). Постер - презентација. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 909 од 2007г.	0,5
	Алексова П., Накова М., Грчев А., Николовска Ј., Поповска Л., Дирјанска К., Костадинова М. Застапеност на дентиклите кај реставрирани и нереставрирани заби. 6 ти Меѓународен конгрес на стоматолозите од Македонија, мај 2012, Охрид – Македонија (BaSS), 25. Усна презентација. Трудот е рецензиран во Билтен број 1045, 2013.	2
	Николовска Ј., Курчиева-Чучкова Г., Манева М., Алексова П., Зафировски М. Ортодонтско протетски третман кај пациенти со хиподонција. 6 ти Меѓународен конгрес на стоматолозите од Македонија, мај 2012, Охрид – Македонија (BaSS),(Апстракти 133). Усна презентација. Трудот е рецензиран во Билтен број 1045, 2013.	1
	Алексова П., Накова М., Грчев А., Велевски Д., Велевска-Стефковска Д., Костадинова М. Одредување на калцифицирачки нанопартикли-CNP во дентикли, бубрег, жолчно кесе и плунковни жлезди. 6 ти Меѓународен конгрес на стоматолозите од Македонија, мај 2012, Охрид – Македонија (BaSS),(Апстракти 26). Усна презентација.Трудот е рецензиран во Билтен број 1045, 2013.	2
	Поповска Л., Каранфиловиќ В., Заркова Ј., Алексова П. Разлики и карактеристики на симптоматските и асимптоматските периапикални лезии. 6 ти Меѓународен конгрес на стоматолозите од Македонија, мај 2012, Охрид – Македонија (BaSS),(Апстракти 29). Постер - презентација.	1

	Трудот е рецензиран во Билтен број 1045, 2013.	
	Велевска-Стефковска Д., Пеева-Петреска М., Апостолова Г., Алексова П. Цитокински профил и периимплантна течност. 6 ти Меѓународен конгрес на стоматолозите од Македонија, мај 2012, Охрид–Македонија(BaSS),(Апстракти121). Постер - презентација Трудот е рецензиран во Билтен број 1045, 2013..	1
	Алексова П., Накова М., Грчев А., Велевски Д., Велевска-Стефковска Д., Костадинова М, Поповска Л. Дентална калцификација-причина за посебна анализа. 6 ти Меѓународен конгрес на стоматолозите од Македонија, мај 2012, Охрид – Македонија (BaSS), (Апстракти 27).Усна презентација Трудот е рецензиран во Билтен број 1045, 2013.	2
	Дирјанска К., Накова М., Белазелковска З., Ивановски К., Миндова С., Стефановска Е., Алексова П. Нивото на еластазата во гингивалниот флуид кај пациенти со гингивална инфламација. 6 ти Меѓународен конгрес на стоматолозите од Македонија, мај 2012, Охрид – Македонија (BaSS), (Апстракти 58). Усна презентација .Трудот е рецензиран во Билтен број 1045, 2013.	1
	Поповска Л., Каранфиловиќ В., Заркова Ј., Алексова П. Антибактериски ефект на Nd:YAG ласер кај инфицирани коренски канали. 6 ти Меѓународен конгрес на стоматолозите од Македонија, мај 2012, Охрид – Македонија (BaSS), (Апстракти 21). Усна презентација. Трудот е рецензиран во Билтен број 1040, 2013.	1
	Трудови со оригинални научни / стручни резултати, објавени во научно стручно списание: Стевановиќ М., Алексова П., Пановски Н., Стевановиќ ММ. Антибактеријален и аналгетичен ефект на ахидронот. Макед. стом. прегл.(1993; 1891-2): 48-9. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 689 од 1997 г.	2,4
	Алексова П., Матовска Љ., Неделковска М. Постојтурационен статус на заби со дефинитивни полнења. I Конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид, 1994 година (Апстракти, 56). Постер - презентација. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 689 од 1997 г.	1
	Матовска Љ., Неделковска М., Алексова П. Оклузален баланс: мотив за добра конзервативна естетско-функционална морфологија. I Конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид, 1994 година. (Апстракти, 57). Постер - презентација. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 689 од	1

	1997 г.	
	Матовска Љ., Василевски Б., Неделковска М., Алексова П. Максиларен синус: анатоомо-морфолошки сооднос со моларните заби. I Конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид, 1994 година (Апстракти, 54). Постер - презентација. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 689 од 1997 г.	0,5
	Неделковска М., Бајевска Ј., Матовска Љ., Алексова П. Конзервативно-протетичка санација на заби со периапикални лезии. I Конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид, 1994 година (Апстракти, 50). Постер презентација. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 689 од 1997 г.	0,5
	Алексова П., Антевски С. Корелација на денталните калцификати со други калцификати во организмот. Макед. стом. прегл. број 1-2 2007: 74-79. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 987 од 2010 г. (Сметано од 4 бода – 60%).	2,4
	Алексова П. Нанобактерија-можен етиолошки фактор за патолошка калцификација во организмот. Макед. стом. прегл. 2008: 37-43. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 987 од 2010 г. (Сметано од 4 бода – 100%).	4
	Алексова П. Локализацијата на денталните калцификати-причина за отежната ендодонтска терапија. Макед. стом. прегл. 2008: 45-48. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 987 од 2010 г. (Сметано од 4 бода – 100%).	4
	Алексова П., Матовска Љ., Ристовски М. Хистопатолошка анализа на денталните калцификати. Макед. стом. прегл. 2010 број 1-2 : 13-20. Трудот е рецензиран во Билтен број 1045, 2013. (Сметано од 4 бода – 80%).	3,2
	Алексова П., Накова М., Грчев А. Застапеност на денталните калцификати кај пациенти со калкули во жолчното кесе и плунковни жлезди. Макед. стом. прегл. 2010 број 5-6 : 301-306. Трудот е рецензиран во Билтен број 1045, 2013. (Сметано од 4 бода – 80%).	3,2
	Николовска Ј., Миндова С., Дирјанска К., Алексова П., Костадинова М., Бојковска С. Протетски статус и потреба за третман кај геријатриски пациенти во јавните институции за стари лица. Макед. стом. прегл. 2011 број 1-2 : 36-42. Трудот е рецензиран во Билтен број 1030 од 2012 година. (Сметано од 4 бода – 60%).	2,4

	Алексова П., Накова М., Грчев А. Застапеност на денталните калцификати кај пародонтопатични заби. Макед. стом. прегл. 2011 број 1-2 : 65-70. Трудот е рецензиран во Билтен број 1045, 2013. (Сметано од 4 бода – 80%).	3,2
	Миндова С., Ивановски К., Исијановска Р., Пешевска С., Николовска Ј., Дирјанска К., Алексова П., Пејчинова С. Пародонталната болест – причина за екстракција на заби. Макед. стом. прегл. 2011 број 3-4 : 79-84. Трудот е рецензиран во Билтен број 1045, 2013. (Сметано од 4 бода – 60%).	2,4
	Алексова П., Накова М., Грчев А., Бенедети А., Ристовски М. Корелативна макроскопска анализа на денталните калцификати со калкули во плунковните жлезди и жолчно кесе. Макед. стом. прегл. 2011 број 1-2 : 59-64. Трудот е рецензиран во Билтен број 1045, 2013. (Сметано од 4 бода – 60%).	2,4
	Алексова П., Накова М., Грчев А., Николовска Ј., Радојкова-Николовска В., Миндова С., Дирјанска К., Костадинова М. Застапеност на денталните калцификати според локализацијата по заб. Макед. стом. прегл. 2011 број 3-4 :150-154. Трудот е рецензиран во Билтен број 1045, 2013. (Сметано од 4 бода – 60%).	2,4
	Миндова С., Ивановски К., Пешевска С., Николовска Ј., Апостолова Г., Алексова П., Доковска С. Бруксизам : етиологија, клиничка слика и терапија. Макед. стом. прегл. 2011 број 1-2 : 23-28. Трудот е рецензиран во Билтен број 1045, 2013. (Сметано од 4 бода – 60%).	2,4
	Алексова П., Накова М., Велевски Д., Грчев А., Велевска-Стефковска Д., Костадинова М. Интактни молари – провокатори на болка? Макед. стом. прегл. 2011 број 3-4 : 155-161. Трудот е рецензиран во Билтен број 1045, 2013. (Сметано од 4 бода – 60%).	2,4
	Алексова П., Накова М., Грчев А., Миндова С., Костадинова М., Апостолова Г., Николовска Ј. Големина на калцификатите во радикуларната пулпа кај хронични пулпити. Макед. стом. прегл. 2011 број 3-4 : 145-149. Трудот е рецензиран во Билтен број 1045, 2013. (Сметано од 4 бода – 60%).	2,4
	Алексова П. Застапеност на денталните калцификати според видот на забот. Макед. стом. прегл. 2007 број 3-4 : 134-139. Трудот е рецензиран во Билтен број 987, 2010. (Сметано од 4 бода – 100%).	4

	Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество: Дентални калцификати – константен актуелен проблем во ендодонтската терапија. Секциско предавање - симпозиум со меѓународно учество “Современи трендови во конзервативната стоматологија”, Скопје – 29 октомври 2011.	3
	Студентски конгрес со меѓународно учество: Прва награда за тема на Студентски конгрес со меѓународно учество, Дојран, 2001 година.	1
	Вкупно	113,6

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред • бро ј	Назив на активноста:	Поени
1	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија – Член на комисија за полагање на приемен испит за упис на студенти на факултетот, од 1994 – 2000 година.	6
2	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија: Член на комисија за изготвување на интерклинички распоред на вежбите во период од 2005/2006 до 2013/2014 година. Специјалист по болести на забите и ендодонтот 1997	8 2
Дејности од поширок интерес		
1	Учество во комисии и тела на државни и други органи: Член на наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет	1
2	Награди за научни достигнувања од струкова организација, самостоен: 1995 Благодарница од Македонското лекарско друштво, 1996 Диплома од Македонското лекарско друштво, 2009 Пофалница по повод 50 годишнината од основањето на факултетот	9
3	Учество во комисии и тела на државни и други органи: Член на комисијата за државни испити за стоматолози на Стоматолошката комора на Македонија	1

	Вкупно	27
ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ		Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ		
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ		113,6
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ		27
Вкупно		140,6

3. Д-р Вера Стојановска, вработена на Клиниката за болести на забите и ендодонтот, при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“ во Скопје, е родена во Скопје на 29.6.1961 година.

Универзитетско образование: Доктор-стоматолог: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет-Скопје во 31.03.1986 година.

Магистер на стоматолошки науки од областа болести на забите и ендодонтот: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет-Скопје, со магистерскиот труд под наслов „Процена на атхезивната врска помеѓу композитните материјали и тврдите забни ткива со користење на атхезивни системи“. Стоматолошки факултет, Скопје 2002.

Доктор по стоматолошки науки: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет-Скопје, со докторската дисертација под наслов „Ултраструктурна и физичка проценка на силата на врзување помеѓу атхезивните површини на тврдите забни ткива и композитите при употреба на заштитни подлоги“. Стоматолошки факултет, Скопје 2011

Работно искуство: Прво вработување остварила на Клиниката за болести на забите и ендодонтот при ООЗТ Стоматолошки клиници во Скопје во 1989 година. Во 1995 се здобила со звањето специјалист по кариологија и ендодонција. Во звањето помлад асистент била избрана во 1997 година на Катедрата болести на забите и ендодонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје, реизбрана била во 2000 година, а во 2003 била избрана за асистент на истата Катедра. Во 2006 и 2009 била реизбрана во истото звање.

Наставно-образовна дејност: Активно била вклучена во практичната настава на Катедрата за болести на забите и ендодонтот. Практична настава: 1997/1998 до 2009/10 ги води вежбите по: Болести на заби - претклиника (2+4), болести на заби 1 (1+3), болести на заби 2 (1+3) и болести на заби 3 (1+5), болести на заби 4 (0+3), и консултации со студенти на сите предмети на кои ја изведувала наставата.

Во периодот 1996-2011 година била ментор на повеќе студентски теми презентирани на националните и интернационалните конгресите на

студентите по стоматологија, од кои со едната ја освојува првата награда на Конгресот на студенти по стоматологија во Охрид, 2008 година.

Стручно апликативна дејност

Д-р Вера Стојановска е член (благајник - 2004-2007 год.) и (секретар-2013 год.) на Здружението на специјалисти по болести на забите и ендодонтот. Во 2013 год. била член на Организациониот комитет на 18 Конгрес на БaCC. Од Колаборациониот центар на Светската здравствена организација и Министерството за здравство добива сертификат за поминато калибрирање и тренинг за собирање и прикажување на податоци за оралното здравје во епидемиолошки и научни цели на територија на Р.Македонија од проф. д-р. Никола Атанасов.

Д-р. Вера Стојановска од 2013 год е во Управен одбор при ЈЗУ Универзитетски клинички центар -Св. Пантелејмон во Скопје, а од 2009 до 2010 била во Управен одбор при ЈЗУ Институт за медицина на труд на Р.Македонија.

Стручно-научна дејност:

- кавтор е на поглавје во книга со стручно-научни референци: „Современи дострели“, Стоматолошки факултет, Скопје, 2009, 109-116, со насловот „Употреба на GuttaFlow како цемент за дефинитивна оптурација“ Поповска Л, Мирчева Е, Стојановска В, Муратовска И.

Превод на стручна литература:

- четврто издание на „Базични критериуми за процена на оралното здравје , Основни методи“ Скопје, 2006.

Студиски престои:

- 6-7.10. 1997 год. –д-р.М.Крах. во International Centar for dental education, Shaan, Ivoclar Vivadent

- 14-15.10. 2002 год. –д-р. М.Ленхард –во International Centar for dental education, Shaan, Ivoclar Vivadent

- 10.1998 год.- д-р Гедошев, Сирона-Мајнхајм, Германија

- 11.09-18-10.2006 год. проф. д-р Н.Митик на Стоматолошки факултет во Ниш, Република Србија

- 10-21. 12. 2007 год – д-р Волф Д. и проф. Штеле –Стоматолошки факултет во Хајделберг, Германија

Учество во реализација на научноистражувачки проекти:

- учесник е во националниот научен проект финансиран од Министерството за образование и наука со наслов „Состојба на оралното и денталното здравје и потребниот третман на населението во Р. Македонија“ од 2006.

Со постер и усни презентации учествувала на бројни конгреси во земјата и во странство, а присуствувала и на симпозиуми, семинари и курсеви како предавач. Добитник е на повеќе благодарници - 2001, 2002, 2009 и за 40 год. како и 50 год. од основањето на Стоматолошкиот факултет во Скопје.

Д-р. Вера Стојановска има земано и активно учество, како предавач на повеќе семинари и симпозиуми:

-Јачина на атхезивна врска помеѓу тврдите забни ткива и композитите-Здружение на специјалисти по болести на забите и ендодонтот, Тетово, 2005 год.

- Заштитни подлоги и атхезивни системи. Здружение на специјалисти по болести на забите и ендодонтот, Скопје, 2012 год.

Научноистражувачка дејност

Резултатите од наставата и научноистражувачката дејност и активностите за избор во звањето асистент се објавени во Билтенот на Универзитетот бр. 677, 758, 759, 760, 826, 827, 850, 867, 876, 945, 893, 912, 940, 945, 987, 995, 998, 990, 1009, 1045 и 1054.

За овој конкурс ги приложува следниве трудови за рецензија:

1. Стојановска В., Поповска Л., Муратовска И., Радојкова-Николова В., Стојановска Е. Shear bond strenght of resin modified glass ionomer cement bonded to composite restorative materials. 18th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 468.

Целта на трудот е да се оцени јачината на врската меѓу тврдите дентални ткива и композитите кај длабоките кавитети и да се одреди типот на фрактурата со реставративните материјали ин витро. Резултатите укажуваат дека исполнетите длабоки кавитети без база имат поголема јачина и перманентна маргинална адаптација. Трудот има научно-стручен карактер.

2. Радојкова-Николова В., Поповска М., Николовски Б., Џипунова Б., Стојановска В. Влијание на естрогените хормони врз здравјето на пародонтот во период на бременост. 6-ти Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2012, 104-105.

Целта на авторите е да го утврдат влијанието на 17β естрадиолот врз пародонталниот комплекс преку воспоставување на соодветни корелации со индексите на пародонталниот статус кај пациентки во третиот триместар на бременост. Добиените резултати укажуваат на присуство на високи серумски и саливарни вредности на естрадиолот, придружено со потенцирана гингивална инфламација, што претставува уште една дополнителна потврда за влијанието на естрадиолот врз гингивалното здравје во текот на бременоста. Трудот има научно-стручен придонес.

3. Стојановска В., Поповска Л., Муратовска И., Радојкова-Николова В., Стојановска Е, Спиров В. . Comparative evaluation for microleakage between glass ionomer cement and composite materials. International Dental Journal 2013; 63 (Suppl.1) 328

Целта на авторите е да ја утврдат ултраструктурната атхезивна површина меѓу композитните полнења во длабоките кавитети. Примероците со длабоки полнења, без база, имале трајна маргинална адаптација во споредба со оние каде што немало аплицирана база. Трудот има научно-стручен карактер.

4. Поповска Л., Цековска Ж., Стојановска В., Муратовска И., Петровска М. Antibacterial effect of Nd:YAG laser irradiation. 18th BaSS Congress, Skopje, R. Macedonia, Abstract book, 2013; 397.

Целта на ова испитување била да се испита директниот ефект на Nd:YAG ласерот кога е аплициран паралелно или под прав агол во однос на сидовите на коренските канали. Откако биле ендодонтски обработени, 30

еднокоренски екстрахирани заби биле поделени во две групи: 15 се оставени цели, а 15 заби биле поделени надолжно. Потоа забите биле стерилизирани и во нив била инокулирана суспензија која содржела група на ендодонтски патогени родови: *Enterococcus faecalis*, *Escherichia coli* и *Bacteroides spp.*

Понатаму авторите го примениле ласерот според програмата наменета за ендодонска апликација: во првата група зракот бил насочен паралелно на сидовите на коренскиот канал (начин на клиничка примена на ласерот), а во втората под прав агол во однос на површината на коренскиот канал. По завршување на ласерскиот третман, од секој примерок бил земен бактериолошки брис, кој по 24- часовна инокулација бил анализиран квантитативно, преку броење на бактериски колонии. Резултатите покажале дека Nd:YAG ласерот доведува до намалување (CFU од 10^6 на 10^2), но не и на целосно елиминирање на бактериите од коренскиот канал, а дека неговиот ефект е најизразен кај црнопигментираните бактерии. Исто така, авторите сметаат дека антибактерискиот ефект повеќе се должи на термичкото дејство, а не на директен ефект на ласерскиот зрак, бидејќи намалувањето на бројот на бактерии кај двете испитувани групи бил скоро идентичен.

5. Радојкова-Николова В., Поповска М., Николовски Б., Симјановска Љ., Стојановска В., Петков М: Laser frenectomy for prosthetic patients-a case report. 18th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013:395.

Целта на трудот е да се прикаже случај со максиларен абераант френулум, со примена на Er YAG ласер, кај пациент со претходно препарирани фронтални заби. Ласерската френектомија нуди повеќе предности како минимално време за изведба, бескрвно поле за време на хируршката постапка и немање потреба од сутурирање. Сето ова прави авторите да ја препорачаат како преферабилен метод во однос на другите хируршки методи за френектомија. Трудот има стручно-апликативен придонес.

6. Поповска Л., Цековска Ж., Стојановска В., Вујасин С., Коруноска-Стевковска., Спиров В. Antibacterial effects of gaseous ozone on endodontic pathogens. FDI Istanbul 2013 Congress, International dental Journal 2013; 63 (Suppl 1): 322.

Во ова *in vitro* испитување, целта на авторите била да се испита ефикасноста на озонот во гасна форма врз група на ендодонтски патогени микроорганизми. Во коренските канали на 30 еднокорени екстрахирани заби, по нивната обработка и стерилизација, била инокулирана бактериска суспензија која ги содржела следниве родови на бактерии: *Streptococcus viridans*, *Peptostreptococcus* and *Neisseria spp.*, па потоа третирани со озон. Забите биле поделени во групи според должината на експозиција на гасот: 30, 60sec, 2,5min and 5 min. Бактериолошките примероци земени веднаш по третманот биле инкубирани 24 часа, а потоа бил одредуван квантитетот на бактерискиот раст, изразен како број на бактериски колонии (CFU). Добиените резултати покажале дека озонот иако не може да постигне целосно уништување на бактериите во коренскиот канал, тој сепак поседува антибактериски ефект, кој е тој е во тесна корелација со времето на делување.

7. Муратовска И., Атанасова-Стојанова А., Даци А., Спиров В., Стојановска В. The influence of 17% EDTA and 10% citric acid on root canal dentin in

combination with 2,5% sodium hypochloride. FDI Istanbul 2013 Congress, International Dental Journal 2013; 63 (Suppl.1):236

Целта на овој труд претставува евалуација на капацитетот на 17% ЕДТА и 10% лимонска киселина да ги одземат калциумовите јони од каналниот дентин во текот на нивната употреба при ендодонтските процедури.

Дејството на оваа неорганска компонента од аспект на дополнителна помош при отварањето на дентинските тубули и елиминација на размазниот слој се детектира преку метод на атомска апсорпциона спектрофотометрија на дентински делови од хумани заби. Примероците од дентин потопени во соодветни реагенси и третирали по хемиски пат покажуваат значајна декалцификација на ткивото во однос на контролните примероци. Трудот има клиничко значење.

8. Радојкова-Николова В., Поповска М., Николовски Б., Џипунова Б., Стојановска В., Кокочева О. The Effect of Testosterone on Gingival Health in Young Puberty Boys. International Dental Journal 2013; 63 (Suppl.1) 193.

Авторите имаат за цел да го проценат гингивалното здравје кај момчиња во пубертет преку одредување на индексите на орална хигиена и гингивалниот статус, да го одредат нивото на тестостеронот во серум и плунка, како и да го проценат влијанието на тестостеронот врз гингивалното здравје. Добиените резултати за постоење изразени знаци на гингивално воспаление, се уште една директна потврда за инволвираноста на половите хормони во развојот на гингивалните алтерации. Трудот има научно-стручен карактер.

9. Спиров В., Стојановска В., Поповска Л., Муратовска И., Димитровски О., Даштевски Б. Apicoectomy with Er-Yag laser - analysis of resected tooth surface. FDI Istanbul 2013 Congress, International Dental Journal 2013; 63 (Suppl.1):281.

Во трудот авторот го испитува Er:Yag ласерот и неговата употреба при изведување на оралнохируршките интервенции. Тој ја анализира ресецираната коренска површина, добиена после изведена апикотомија и ги испитува оштетувањата што се јавуваат на неа, и прави компаративна анализа помеѓу интервенцијата изведена со механички насадник и Er:Yag ласер.

Заклучокот на трудот е дека оптималните пулсови параметри за изведување на апикотомија со Er:Yag ласер се 200mj/20Hz, следено со 200mj/30Hz, со три пати поголем ризик на појава на пукнатини од механичкиот насадник и шест пати подолго време за изведување на ресекција на коренот на забот. Трудот има научен придонес.

10. Муратовска И., Атанасова-Стојанова А., Ковачева И., Даци А Стојановска В. Microhardness of root dentin: effects of endodontic techniques and irrigants. 17th Congress of the Balkan Stomatological Society (Proceedings) Tirana; 2012:89.

Овој труд има за цел да ја детектира промената во микротврдината на коренскиот канал пред и по ендодонтскиот третман при применети различни техники на канална обработка. Притоа, за канална иригација се земени предвид најчесто употребуваниот канален ириганс 2,5% NaOCl, самостојно или во комбинација со хелаторот 17% ЕДТА. Резултатите покажуваат дека при Vicker's -овата анализа на мерењата на микротврдина

на дентин постојат значајни промени кои се последица на неизменичното дејство на обете солуции заедно. Трудот има клиничко значење.

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Вера Трајан Стојановска

Институција: Стоматолошки факултет – Скопје

Научна област: Болести на забите и ендодонтот

НАУЧНО - ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ

	Назив на активнoста	Поени
Учесник во национален научен проект		
	Накова М., Петкова Е., Иљовска С., Ванковски В., Јанкуловска М., Стефановиќ М., Павлевска М., Радојкова В., Стојановска В. , Даштевски Б., Петков М: Состојбата на оралното и денталното здравје и потребниот третман на населението во Р.Македонија- 2006.	3
Монографија		
	Стојановска В. Атхезивни сисеми и заштитни подлоги. Монографија, 2013. ЦИП-616.314-74-615.46 , ИСБН 978-9989-57-964-6	8
Дел од монографија		
	Поповска Л., Мирчева Е., Стојановска В. , Муратовска И. Во Накова М.: Употреба на Gutta Flow како цемент за дефинитивна оптурација. Современи дострели, Стоматолошки факултет, Скопје 2009; 109-116. Трудот е рецензиран во Билтен на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр.1009.	4
Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание		
	Стефановиќ М., Стојановска В. , Стефановиќ ММ., Лозановски М., Клиничка проценка на адхезивноста на Syntac - от. <i>Макед стоматолошки преглед</i> 1994;18(1-2) 54-6. Трудот е рецензиран во Билтен на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 677.	2,4
	Стефановиќ М., Богдановски С., Стефановиќ ММ., Стојановска В: Компјутерска изработка на порцелански инлеи - Cerac system. <i>Макед стоматолошки преглед</i> 1996;20:(1-4): 61-6. Трудот е рецензиран во Билтен на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 677.	2,4
	Муратовска И., Оџаклиева С., Хаџи-Иванова Меловска И., Митиќ А., Стојановска В: Антимикрибни особини и употреба на 2,5 % Natriumhipohlorite i 0,2% Chlorhexidine gluconate. <i>Макед</i>	2,4

	<i>Стоматолошки Преглед 2006; 30:(3-4).</i> Трудот е рецензиран во билтен на Универзитетот-Св. Кирил и Методиј бр. 998	
	Поповска Л., Мирчева Е., Сотировска Ивковска А., Стојановска В. , Каранфиловиќ В: Маргинална адаптација кај препарациите реставрирани со техника на отворен сендвич. <i>Макед стоматолошки преглед 2006; 30: (3-4): 319-27.</i> Трудот е рецензиран во Билтен на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 945.	2,4
	Поповска Л., Сотировска-Ивковска А., Ефтимова М., Муратовска И., Стојановска В: Радиолошкиот изглед на периапикалните лезии како дијагностичка помош. <i>Макед стоматолошки преглед 2008; 31: (1-2)</i> Трудот е рецензиран во Билтен на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 945.	2,4
	Муратовска И., Поповска Л., Стојановска В. , Апостолска С: Микротврдина на дентин пред и по ендодонтски третман. <i>Макед стоматолошки Преглед 2008; 32: (3-4):133-8.</i> Трудот е рецензиран во Билтен на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 95.	2,4
	Муратовска И., Поповска Л., Стојановска В. , Митиќ А., Даци А: Клиничка важност на размачканиот слој во ендодонцијата. <i>Македонски стоматолошки преглед 2010; 34: (3-4): 240-7.</i> Трудот е рецензиран во Билтен на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 1045.	2,4
Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор		
	Стојановска В. , Стефановиќ М., Митиќ А: In vitro comparation of shear bond strength of two resin composite to enamel and dentine using Excite as an adhesive. <i>Acta stomatologica Naissi 2005; 21(50): 429-36.</i> Трудот е рецензиран во Билтен на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 998.	3,6
	Стојановска В. , Поповска Л., Муратовска И., Митич А., Дачиќ С. SEM procena i snaga vezivanja izmegju površine adhezivnog sistema i glass jonomer cementa- sendvic tehnika. <i>Acta stomatologica Naissi 2008; 24(58): 813-820.</i> Трудот е рецензиран во Билтен на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. .998.	3,6
	Поповска., Стојановска В. , Ковачевска И., Димова Ц., Мирчева Е: Антимикробна активност на 2,5% natrium hipohlorit како ендодонски ириганс. <i>Аполонија 2009; 11(21):9-20.</i> Трудот е рецензиран во Билтен	3,6

	на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 1009.	
	Митиќ А, Митиќ Н, Муратовска И, Стојановска В, Поповска Л , Митиќ В. Ултраструктурно испитување дентинске површине канала после примене активног ултразвучног метода. <i>Srp Arh Celok Lek</i> 2008; 136 (5-6): 226-231. Трудот е рецензиран во Билтен на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 998. Списание со импакт фактор 0,3.	3,9
Апстракти објавени во зборник на конференција -национална (+ 1 или +0,5)		
	Оџаклиевска С., Стојановска В. , Кипровски М: Клиничка процена на цервикални ерозивни лезии со Глума системот. <i>1. Конгрес на стоматолозите од Македонија (Абстракти), Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија, 1994:124.- усна презентација</i> Трудот е рецензиран во Билтен на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 677.	0,5
	Стојановска В. , Стефановиќ М., Поп-Тонев К., Ризов Б., Бајевска Ј: Испитување на влијанието на живата на амалгамските полнења врз коронките од паладор. <i>2 Конгрес на стоматолозите од Македонија (Абстракти), Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија, 1998:124.- постер-презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр.758.	1
	Стојановска В. , Стефановиќ М., Стефановиќ ММ., Босилкова Г., Петревска М., Јовановски Н: Дентални кондиционери и препарирани дентински површини. <i>2 Конгрес на стоматолозите од Македонија (Абстракти), Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија, 1998:123. Постер-презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр.759.	1
	Стојановска В. , Стефановиќ М., Стојмановски С., Симјановска Љ: Одредување на јачината на адхезивната врска помеѓу композитните материјали и тврдите забни ткива. <i>3. Конгрес на стоматолозите од Македонија (Програма и Абстракти), Охрид 2002:75, усна презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 826.	1,5
	Симјановска Љ., Пеева М., Стојановска В. : Сукцесивни дијагностички тестови за докажување алергиски реакции на локални анестетици при оралнохируршки интервенции. <i>3. Конгрес на стоматолозите од Македонија (Програма и Абстракти), Охрид 2002:198. - усна презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на	0,5

	Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 826.	
	Стојановска В. , Стефановиќ ММ., Стојмановски С., Симјановска Љ., Стојановски З: Одредување на јачината на адхезивната врска помеѓу емајлот-дентинот и композитите при употреба на комплетен атхезивен систем. <i>XVI конгрес на лекарите на Република Македонија, Охрид 2003:110. Постер- презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 826.	1
	Симјановска Љ., Стојановска В. , Стојановски З: Локалните анестетици како можен етиолошки фактор за предозвикување алерголошка реакција. <i>XVI Конгрес на лекарите на Република Македонија, Охрид 2003:45.- постер презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 893.	0,5
Апстракт објавен во зборник на конференција -меѓународна (+ 1 или +0,5)		
	Мирчева Е., Поповска Л., Јордановски А., Сотировска-Ивковска А., Стојановска В. , Стефановиќ Д: Клинички перформанси на препарациите реставрирани со техника на отворен сендвич. <i>4. Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид 2006:17. - усна презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 945.	1
	Стојановска В. , Поповска Л., Муратовска И., Ренцова В., Симјановска Љ., Кипровски М: Ултраструктура на адхезивната површина под адхезивниот систем на подлога од калциум хидроксид. <i>4 Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид 2006:40. - постер презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр.945.	1,5
	Симјановска Љ., Бајевска Ј., Стојановска В. , Симјановска С., Пеева М., Курчиева Г: Хиперплазиите и нивното орално-протетско згрижување. <i>4 Конрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид 2006:46. - усна презентација.</i> Трудот е рецензиран во билтен на Универзитетот-Св. Кирил и Методиј бр.990	1
	Ренцова В., Апостолска С., Оџаклиевска С., Стојановска В: Примена на диа-преп плус во корелација со апикалнаа микропропустливост. <i>4</i>	1

	<i>Конрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид 2006:25. – усна презентација. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 912.</i>	
	Поповска Л., Стојановска В. , Ковачевска И., Димова Ц., Мирчева Е: Анимикробна активност на 2,5% natrium hipohlorit како ириганс. 6 <i>Меѓународен конгрес, Стоматолошко друштво на Албанците на Македонија, Струга, 2008:114. .- усна презентација.</i> Трудот е рецензиран во билтен на Универзитетот-Св. Кирил и Методиј бр.1009.	1
	Стојановска В. , Поповска Л., Муратовска И., Ренцова В., Пејковска Б: Адаптација на две различни подлоги со калциум хидроксид под композитна реставрација. 5. <i>Конрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид 2009:70. -постер презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 987.	1,5
	Ренцова В., Апостолска С., Стојановска В: Конзервативен третман на кариозни и некариозни дефекти со течен композит. 5 <i>Конрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид 2009:38. .- усна презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 987.	1
	Пејковска Б., Стојановска В: Трансгингивална електронска нервна стимулација, имплементација во современаа стоматолошка клиничка практика. 5 <i>Конрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид 2009:72. -постер презентација.</i> Трудот е рецензиран во билтен на Универзитетот-Св. Кирил и Методиј бр.987	1
	Стојановска В. , Поповска Л., Муратовска И., Стојановска Е., Радојкова-Николова В: SEM евалуација на смолесто-дентинска и базно-дентинска површина под композитна реставрација. 6 <i>Конрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид 2012:158. -постер презентација.</i> ..Трудот е рецензиран во билтен на Универзитетот-Св. Кирил и Методиј бр.1054	1,5
	Поповска Л., Стојановска В. , Ковачевска И., Алексова П: Разлики и карактеристики на симптоматски и асимптоматски периапикални лезии. 6 <i>Конрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид 2012: 29. постер презентација.</i> Трудот е рецензиран	1

	во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 1045.	
	Иљовска С., Павлевска М., Стефановиќ М., Стојановска В. : Composite resin and adhesive used for tooth restoration or bonding effects: enamel or dentin. <i>17th National Congress, Bulgarian scientific Dental Association, Sofia; 1996:94. усна презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 677.	1
	Каранфиловска А., Стефановиќ М., Филиповска В., Стојановска В. , Баланчевска Е: Diagnodent; квантификација на димензија на кариозната маса при длабока лезија. <i>5th Congress of the Balkan Stomatological Society (Proceedings). Thessaloniki: Balkan Stomatological Society, 2000:242. постер презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 760.	1
	Стефановиќ М., Стојановска В. , Стефановиќ ММ: Ефикасноста на комплетните адхезивни системи. <i>Congress Lecture. Vienna December, 2002: 16. усна презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 760.	1
	Стојановска В. , Стефановиќ М., Ефтимова М., Лозановски М., Баланчевска Е: Компјутерска изработка на пломби. <i>7th Congress of the Balkan Stomatological Society (Proceedings). Kusadasi (Turkey): Balkan Stomatological Society, 2002 постер -презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 987.	1,5
	Стојановска В. , Стефановиќ М., Ренцова В., Поповска Л., Муратовска И., Симјановска Љ: Comparison between shear bond strength in use of adhesive Excite and self-etching adhesive AdheSe. <i>9th Congress of Balkan Stomatological Society (abstract book) Ohrid: Balkan Stomatological Society, 2004:145-6. постер -презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр.827.	1,5
	Каранфиловиќ В., Стефановиќ ММ., Ренцова В., Поповска Л., Муратовска И., Стојановска В. : Postec - the highly aesthetic post clinical experience. <i>9th Congress of Balkan Stomatological Society (abstract book) Ohrid: Balkan Stomatological Society, 2004:114. постер презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр.850.	1
	Стојановска В. , Стефановиќ ММ., Стефановиќ Д., Стојановски З: Shear bond strength of Er: YAG Laser irradiated versus acid etching of hard dental tissue. <i>9th Congress of Balkan Stomatological Society (abstract book) Ohrid: Balkan Stomatological Society, 2004:128. постер презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 850.	1,5
	Стојановска В. , Стефановиќ ММ., Атанасова Л., Стојановски З: Indirect production of fillings. <i>9th Congress of Balkan Stomatological Society (abstract book) Ohrid: Balkan Stomatological Society, 2004:113. постер презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј”	1,5

	бр. 850.	
	Симјановска Љ., Марковска М., Апостолова С., Пеева М., Стојановска В. , Несторовски В: Management of DPT (test) for skin allergy test of local anesthetics. <i>9 th Congress of Balkan Stomatological Society (abstract book) Ohrid: Balkan Stomatological Society, 2004:146. постер презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 876.	1
	Ренцова В., Стефановиќ М, Муратовска И., Каранфиловиќ В., Стојановска В. Our clinical experience from application of the tissue trimmer. <i>9 th Congress of Balkan Stomatological Society (abstract book) Ohrid: Balkan Stomatological Society, 2004:113. постер презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр. 867.	1
	Андоновска В., Стојановска В. , Димова Ц: Influence of temperature changes on micro marginal gaps. <i>10 th Congress of Balkan Stomatological Society (abstract book) Belgrade: Balkan Stomatological Society, 2005:36. постер презентација.</i> Трудот е рецензиран во билтен на Универзитетот-Св. Кирил и Методиј бр.945	1
	Петревска М., Матовска Љ., Зафировска В., Стојановска В. , Муратовска И., Филиповска В: <i>10 th Congress of Balkan Stomatological Society (abstract book) Belgrade: Balkan Stomatological Society, 2005:76. постер презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр.945.	1
	Поповска Л., Јордановски А., Каранфиловиќ В., Сотировска-Ивковска А., Стојановска В. Changes in cavity dimensions associated with the removal of tooth-colored restorations. <i>10 th Congress of Balkan Stomatological Society (abstract book) Belgrade: Balkan Stomatological Society, 2005:73 – постер презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр.945.	1
	Стојановска В. , Стефановиќ ММ., Поповска Л., Стојановски З: Shear bond strenght with and without etching on enamel and dentine. <i>10 th Congress of Balkan Stomatological Society (abstract book) Belgrade: Balkan Stomatological Society, 2005:35. постер презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр.945.	1,5
	Поповска Л., Сотировска-Ивковска А., Стојановска В. , Каранфиловиќ В: Quantification of interleukin-1 β in periapical lesions. <i>11 th Congress of Balkan Stomatological Society (abstract book) Sarajevo: Balkan Stomatological Society, 2006:30 .- усна презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр..945	1
	Стојановска В. , Поповска Л., Ренцова В., Муратовска И: Comparison of adhesive bond strenght between hard dental tissues and glass-ionomer cements. <i>11 th Congress of Balkan Stomatological Society (abstract book)</i>	1,5

	<i>Sarajevo: Balkan Stomatological Society, 2006:106. – постер презентација.Трудот е рецензиран во билтен на Универзитетот-Св. Кирил и Методиј бр.912.</i>	
	Ренцова В., Апостоловска С., Оџаклиевска С., Стојановска В: The effect of Dia-Prep plus as intra – canal medicament. <i>11 th Congress of Balkan Stomatological Society (abstract book) Sarajevo: Balkan Stomatological Society, 2006:111. постер презентација.</i> Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот- „Св. Кирил и Методиј” бр.912.	1
	Муратовска И., Оџаклиева С., Хаџи-Иванова Меловска И., Митиќ А., Стојановска В: In vitro evaluation of the antimicrobial effect of sodium hypohlorite and chlorhexidine on oral bacteria. <i>11 th Congress of Balkan Stomatological Society (abstract book) Sarajevo: Balkan Stomatological Society, 2006:111. – постер презентација.</i> Трудот е рецензиран во билтен на Универзитетот-Св. Кирил и Методиј бр.940	1
	Муратовска И., Атанасова-Стојанова А., Ковачева И., Даци А Стојановска В: Microhardness of root dentin: effects of endodontic techniques and irrigants. <i>17th Congress of the Balkan Stomatological Society (Proceedings) Tirana; 2012:89. постер -презентација</i>	1
	Стојановска В., Поповска Л., Муратовска И., Радојкова-Николова В., Стојановска Е: Shear bond strength of resin modified glass ionomer cement bonded to composite restorative materials. <i>18th Congress of the Balkan Stomatological Society, Skopje 2013:348 постер презентација.</i>	1,5
	Поповска Л., Цековска Ж., Стојановска В., Муратовска И., Петровска М: Antibacterial effects of ND:YAG laser irradiation. <i>18th Congress of the Balkan Stomatological Society, Skopje 2013:397. .- усна презентација</i>	1
	Радојкова-Николова В., Поповска М., Николовски Б., Симјановска Љ., Стојановска В., Петков М: Laser frenectomy for prosthetic patients-a case report. <i>18th Congress of the Balkan Stomatological Society, Skopje: 2013:50. - постер -презентација</i>	1
	Стојановска В., Поповска М., Муратовска И., Радојкова-Николова В., Стојановска Е, Спиров В: Comparative evaluation for microleakage between glass-ionomer and composite materials. <i>FDI Istanbul 2013 Congress, International Dental Journal 2013;63 (Suppt.1):328. постер -презентација</i>	1,5

	Поповска Л., Цековска Ж., Стојановска В. , Вујасин С., Коруновска-стефковска В, Спиров В: Antibacterial effects of gaseous ozone on endodontic pathogens. <i>FDI Istanbul 2013 Congress, International Dental Journal 2013;63 (Suppt.1):322. постер -презентација</i>	1
	Муратовска И., Атанасова-Стојанова А., Даци А., Спиров В., Стојановска В. : The influence of 17% EDTA and 10% citric acid on root canal dentin in combination with 2,5% sodium hypohloride. <i>FDI Istanbul 2013 Congress, International Dental Journal 2013; 63 (Suppt.1):236. Постер- презентација</i>	1
	Радојкова- Николова В., Поповска М., Николовски Б., Ципунова Б., Стојановска В. , Кокочева О. The effect of testosterone on gingival health in young puberty boys. <i>FDI Istanbul 2013 Congress, International Dental Journal 2013; 63 (Suppt.1):193. усна презентација</i>	1
	Спиров В., Стојановска В. , Поповска Л., Муратовска И., Димитровски О., Даштевски Б: Apicoectomy with Er-Yag laser - analysis of resected tooth surface. <i>FDI Istanbul 2013 Congress, International Dental Journal 2013; 63 (Suppt.1):281. постер - презентација</i>	1
Секциско предавање на научен/стручен собир		
	Стојановска В. Јачината на адхезивната врска помеѓу тврдите забни ткива и композитите. Здружение на специјалистите по болести на забите и ендодонтот. Тетово, 2005.	1
Пленарно предавање на меѓународен научен/стручен собир		
	Стојановска В. Заштитни подлоги и атхезивни системи. Здружение на специјалистите по болести на забите и ендодонтот. Скопје, 2012.	3
Вкупно		100

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред број	Назив на активност	поени
	Завршена специјализација од областа на медицински науки и здравство- специјалист по болести на забите и ендодонтот, 1995 година	2
Коавтор на книга од стручна област		

	Накова М., Петкова Е., Иљовска С., Ванковски В., Јанкуловска М., Стефановиќ М., Павлевска М., Радојкова В., Стојановска В. , Даштевски Б., Петков М: Состојбата на оралното здравје. Основни методи. СЗО Женева, Скопје 2006.	7
Студиски престој:		
	-интернационален центар за дентална едукација во Вивадент-Лихтенштајн (6-7.10. 1997) –д-р М.Крах	0,5
	-интернационален центар за дентална едукација во Вивадент-Лихтенштајн (14-15.10. 2002) - д-р М.Ленхард	0,5
	-престој во Сирона-Манхајм-Германија, Др. Гедошев,за стручно усовршување со CEREC системот (10. 1998)	0,5
	-Стоматолошкиот факултет во Ниш, проф. д-р Н.Митик(11.9-18.10.2006 год)	0,5
	-Универзитетски стоматолошки клинички центар Хајделберг, Германија , д-р Волф Д. и проф. Штеле (10-21.12., 2007 год.)	0,5
Раководител на внатрешна организациона единица		
	- Управен одбор при ЈЗУ Институт за медицина на труд на Р. Македонија (2009-2010)	3
	- Управен одбор при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св.Пантелејмон” (од 2013 год)	3
Превод на книга		
	Базични критериуми за проценка на оралното здравје-Основни методи-Скопје, 2006	3
Член на факултетска комисија		
	-член на комисија за полагање на приемен испит на Стоматолошкиот факултет (1996-2003)	0,5
Награда за научни достигнувања од струкова организација, самостоен:		
	- Благодарница, 2001 година	3
	- Благодарница, 2002 година	3

	-Благодарница по повод 50 години од Стоматолошкиот факултет	3
Член организационен или програмски одбор на научен /стручен собир		
	-благајник на Здружението на специјалисти по болести на забите и ендодонтот (2004-2007) -секретар на Здружението на специјалисти по болести на забите ендодонтот (од 2013)	1
Член организационен или програмски одбор на меѓународен научен /стручен собир		
	-БаСС 2013, Скопје, член на Организационен одбор	1
Награда за научни достигнувања од струкова организација		
	Учесник во тим- ментор на студентска тема на конгрес 2008 – прво место	1
Вкупно		33,0

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	100
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	33
Вкупно	133

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ НА КОМИСИЈАТА

Врз основа на приложената документација за досегашната стручна и научна работа, кандидатите кои се јавија на конкурсот за избор на двајца научни работници во сите научни звања по група предмети од областа на денталната патологија: д-р Василка Ренцова, д-р Павлина Алексова и д-р Вера Стојановска Комисијата го дава следниов заклучок:

Сите пријавени кандидати ги исполнуваат условите за избор во звањето научен соработник. По разгледувањето на приложената документација, членовите на Рецензентската комисија едногласно им дадоа предност на кандидатите д-р Василка Ренцова и д-р Павлина Алексова, кои во текот на изминатиот период имаат постигнато значајни резултати, како во научноистражувачката, така и во апликативната дејност. Тоа, секако е резултат на постојаниот континуитет во работата, следењето на сите најнови достигнувања, постојаната надградба и ангажираност.

Научните трудови и активностите од областа за која конкурираат се презентирани и публикувани на врвни собири во земјата и во странство.

Сумирајќи ги детално и објективно приложените документи, а во согласност со законските критериуми, услови и акти на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Рецензентската комисија има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје да ги избере кандидатите д-р Василка Ренцова и д-р Павлина Алексова во научно звање - научен соработник, по група предмети од областа на денталната патологија на Катедрата за болести на забите и ендодонтот.

Членови на Комисијата

- 1. Проф. д-р Соња Апостолска, претседател, с.р.**
- 2. Проф д-р Лидија Поповска, член, с.р.**
- 3. Доц. д-р Илијана Ацисанкова Муратовска, член, с.р.**
- 4. Проф. д-р Ана Сотировска Ивковска, член, с.р.**
- 5. Проф. д-р Анета Атанасовска Стојановска, член, с.р.**

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ОД НАУЧНАТА ОБЛАСТ ФИЗИОЛОГИЈА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, на својата VII редовна седница одржана на 5.12.2013 година, со Одлука бр. 02-2606/6, формираше Рецензентска комисија во состав: д-р Ицко Ѓоргоски, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, д-р Владимир Петков, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје и д-р Мирче Наумовски, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, за преглед и оценка на наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност на пријавените кандидати на конкурсот за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област физиологија.

Рецензентската комисијата изврши преглед на доставената документација и до Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна го доставува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот објавен во дневните весници „Нова Македонија“ и „Коха“ од 13.11.2013 година, за избор на наставник во звањето доцент во научната област физиологија се пријави еден кандидат, д-р Сњежана Тројачанец, асистент во научната област физиологија на Катедрата за здравје и благосостојба на животните, Институт за анимална биотехнологија при Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Врз основа на пријавата и приложените документи, Рецензентската комисија го констатира следново:

1. Биографски податоци

Кандидатката д-р Сњежана Тројачанец е родена на 28.4.1965 во Загреб, каде што завршила основно и средно образование со одличен успех. Во 1989 година дипломирала на Ветеринарниот факултет во Загреб, а во март 2000 година се стекнала со звањето магистер на медицински науки-физиологија при Медицинскиот факултет во Скопје.

Во периодот 1990-2000 година, кандидатката д-р Сњежана Тројачанец работела како помлад асистент по физиологија.

На 27.9.2000 била избрана за соработник во звањето асистент во научната област физиологија, на кое работно место се наоѓа и сега.

Во 2010 година пријавила тема за изработка на докторска дисертација на Земјоделскиот факултет – Департман за ветеринарна медицина во Нови Сад под наслов „Влијание на β -каротин врз здравствениот статус на кравите со посебен

осврт на оваријална активност“, која успешно ја одбранила на 5.7.2013 година, со што се стекнала со правото да биде промовирана во звањето доктор на науки од областа на ветеринарната медицина.

Д-р Сњежана Тројачанец активно се служи со англискиот јазик, а исто така поседува и одлични информатички познавања (MS Office пакет, Corel Draw, Photoshop).

2. Наставно-образовна дејност

Од учебната 1990/1991 година до денес, д-р Сњежана Тројачанец успешно и максимално професионално ги одржува вежбите од прв циклус студии по предметите физиологија на домашните животни (на студиските програми сточарство, општа насока и ветерина) и анатомија на домашните животни (на студиските програми сточарство (анимална биотехнологија), екоземјоделство и преработка на земјоделски производи).

Од учебната 2003/2004 до денес ги изведува и вежбите по предметот репродукција кај животни (на студиската програма сточарство односно анимална биотехнологија).

Во текот на учебните 2009/2010 и 2010/2011 година учествувала во изведувањето на вежбите по горенаведените предмети на дисперзираната насока на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје во Струмица.

Од учебната 2012/2013 ги одржува и вежбите по предметот технологија на споредни производи од анимално потекло на студиската програма преработка на земјоделски производи. За студентите од наведените студиски програми организира и спроведува и теренска настава, како и консултации.

3. Научноистражувачка дејност

Како резултат на нејзиното ангажирање во научноистражувачката дејност, учествувала во повеќе манифестации со научен и стручен карактер, а има посетено и неколку курсеви и работилници.

Како автор или коавтор има објавено 1 труд со оригинални научни резултати во референтно научно-стручно списание со меѓународен уредувачки одбор, 6 труда со оригинални научни резултати објавени во научно-стручно списание, 5 трудови објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир и 10 апстракти во зборници од меѓународни конференции, покрај магистерскиот и докторскиот труд. Исто така, била член на комисија за одбрана на дипломска работа и објавила интерна скрипта за вежби по физиологија.

4. Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Сњежана Тројачанец остварила еден студиски престој во странство во времетраење до три месеци во египетското Министерство за земјоделство (ЕИЦА) во Каиро, Египет.

Д-р Сњежана Тројачанец редовно учествува во промотивните активности на Факултетот за земјоделски науки и храна, а исто така била и член на факултетска

комисија за спорт, како и член на мешовита комисија (Министерство за надворешни работи на РМ) за спроведување на билатерална малцинска спогодба со Р. Хрватска. Активна е и во спортската дејност и е претседател на „Агроном“.

Заклучок и предлог

Врз основа на изнесените активности на пријавената кандидатка, Комисијата заклучува дека д-р Сњежана Тројачанец ги поседува потребните научни, педагошки, морални и формални квалитети според Законот за високото образование на Република Македонија, Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 251/2013) и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 250/2013).

Затоа, со особена чест му предлагаме на Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, д-р Сњежана Тројачанец да биде избрана во звањето **доцент** во научната област физиологија на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје.

Рецензентска комисија

- 1. Проф. д-р Ицко Ѓоргоски, с.р.**
- 2. Проф. д-р Владимир Петков, с.р.**
- 3. Проф. д-р Мирче Наумовски, с.р.**

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: **д-р Сњежана Иван Тројачанец**
 (име, татково име и презиме)

Институција: **УКИМ – Факултет за земјоделски науки и храна – Скопје**
Институт за анимална биотехнологија
 (назив на факултетот/институтот)

Научна област: **физиологија**

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
Одржување на вежби од 1. циклус студии:		
1.	Физиологија на домашните животни (3+3), студиска програма: сточарство - летен семестар 1989/90 (Земјоделски факултет - Скопје)	1,35
2.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: сточарство - зимски семестар 1990/91 (Земјоделски факултет - Скопје)	0,90
3.	Физиологија на домашните животни (3+2); (3+3), студиска програма: сточарство – зимски и летен семестар 1990/91 (Земјоделски факултет - Скопје)	2,25
4.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: сточарство - зимски семестар 1991/92 (Земјоделски факултет - Скопје)	0,90
5.	Физиологија на домашните животни (3+2); (3+3), студиска програма: сточарство и ветерина, и општа насока (3+3) – зимски и летен семестар 1991/92 (Земјоделски факултет - Скопје)	5,85
6.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: сточарство - зимски семестар 1993/94 (Земјоделски факултет - Скопје)	0,90
7.	Физиологија на домашните животни (3+2); (3+3), студиска програма: сточарство и ветерина, и општа насока (3+3) – зимски и летен семестар 1993/94 (Земјоделски факултет - Скопје)	5,85
8.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: сточарство - зимски семестар 1994/95 (Земјоделски факултет - Скопје)	0,90
9.	Физиологија на домашните животни (3+2); (3+3), студиска програма: сточарство и ветерина, и општа насока (3+3) – зимски и летен семестар 1994/95 (Земјоделски факултет -	5,85

	Скопје)	
10.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: сточарство - зимски семестар 1995/96 (Земјоделски факултет - Скопје)	0,90
11.	Физиологија на домашните животни (3+2); (3+3), студиска програма: сточарство и општа насока (3+3) – зимски и летен семестар 1995/96 (Земјоделски факултет - Скопје)	3,60
12.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: сточарство - зимски семестар 1996/97 (Земјоделски факултет - Скопје)	0,90
13.	Физиологија на домашните животни (3+2); (3+3), студиска програма: сточарство и општа насока (3+3) – зимски и летен семестар 1996/97 (Земјоделски факултет - Скопје)	3,60
14.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: сточарство - зимски семестар 1997/98 (Земјоделски факултет - Скопје)	0,90
15.	Физиологија на домашните животни (3+2); (3+3), студиска програма: сточарство и општа насока (3+3) – зимски и летен семестар 1997/98 (Земјоделски факултет - Скопје)	3,60
16.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: сточарство - зимски семестар 1998/99 (Земјоделски факултет - Скопје)	0,90
17.	Физиологија на домашните животни (3+2); (3+3), студиска програма: сточарство и општа насока (3+3) – зимски и летен семестар 1998/99 (Земјоделски факултет - Скопје)	3,60
18.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: сточарство - зимски и општа насока - летен семестар 1999/2000 (Земјоделски факултет - Скопје)	1,80
19.	Физиологија на домашните животни (3+2); (3+3), студиска програма: сточарство и општа насока (3+3) – зимски и летен семестар 1999/2000 (Земјоделски факултет - Скопје)	3,60
20.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: сточарство - зимски и општа насока - летен семестар 2000/01 (Земјоделски факултет - Скопје)	1,80
21.	Физиологија на домашните животни (3+2); (3+3), студиска програма: сточарство и општа насока (3+3) – зимски и летен семестар 2000/01 (Земјоделски факултет - Скопје)	3,60
22.	Физиологија на домашните животни (3+2); (3+3), студиска програма: сточарство и општа насока (3+3) – зимски и летен семестар 2001/02 (Земјоделски факултет - Скопје)	3,60
23.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: сточарство - зимски семестар 2002/03 (Земјоделски факултет - Скопје)	0,90
24.	Физиологија на домашните животни (4+3), студиска програма: сточарство – летен семестар 2002/03 (Земјоделски факултет - Скопје)	1,35
25.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: сточарство - зимски семестар 2003/04 (Земјоделски факултет - Скопје)	0,90
26.	Репродукција кај домашните животни (2+1), студиска програма: сточарство – зимски семестар 2003/04 (Земјоделски	0,45

	факултет - Скопје)	
27.	Физиологија на домашните животни (4+3), студиска програма: сточарство – летен семестар 2003/04 (Земјоделски факултет - Скопје)	1,35
28.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: сточарство, преработка на земјоделски производи, еко-земјоделство - зимски семестар 2004/05 (ФЗНХ - Скопје)	2,70
29.	Репродукција кај домашните животни (2+1), студиска програма: сточарство – зимски семестар 2004/05 (ФЗНХ - Скопје)	0,45
30.	Физиологија на домашните животни (4+3), студиска програма: сточарство – летен семестар 2004/05 (ФЗНХ - Скопје)	1,35
31.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: сточарство, преработка на земјоделски производи, еко-земјоделство - зимски семестар 2005/06 (ФЗНХ - Скопје)	2,70
32.	Репродукција кај домашните животни (2+1), студиска програма: сточарство – зимски семестар 2005/06 (ФЗНХ - Скопје)	0,45
33.	Физиологија на домашните животни (4+3), студиска програма: сточарство – летен семестар 2005/06 (ФЗНХ - Скопје)	1,35
34.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: сточарство, преработка на земјоделски производи, еко-земјоделство - зимски семестар 2006/07 (ФЗНХ - Скопје)	2,70
35.	Репродукција кај домашните животни (2+1), студиска програма: сточарство – зимски семестар 2006/07 (ФЗНХ - Скопје)	0,45
36.	Физиологија на домашните животни (4+3), студиска програма: сточарство – летен семестар 2006/07 (ФЗНХ - Скопје)	1,35
37.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: сточарство, преработка на земјоделски производи, еко-земјоделство - зимски семестар 2007/08 (ФЗНХ - Скопје)	2,70
38.	Репродукција кај домашните животни (2+1), студиска програма: сточарство – зимски семестар 2007/08 (ФЗНХ - Скопје)	0,45
39.	Физиологија на домашните животни (4+3), студиска програма: сточарство – летен семестар 2007/08 (ФЗНХ - Скопје)	1,35
40.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: сточарство, преработка на земјоделски производи, еко-земјоделство - зимски семестар 2008/09 (ФЗНХ - Скопје)	2,70
41.	Репродукција кај домашните животни (2+1), студиска програма: сточарство – зимски семестар 2008/09 (ФЗНХ - Скопје)	0,45
42.	Физиологија на домашните животни (4+3), студиска програма: сточарство и еко-земјоделство (2+2) - летен семестар 2008/09 (ФЗНХ - Скопје)	2,25
43.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: сточарство, преработка на земјоделски производи, еко-земјоделство - зимски семестар 2009/10 (ФЗНХ - Скопје)	2,16
44.	Репродукција кај домашните животни (2+1), студиска програма: сточарство – зимски семестар 2009/10 (ФЗНХ - Скопје)	0,45

45.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: сточарство (Струмица) - зимски семестар 2009/10 (ФЗНХ - Скопје)	0,90
46.	Физиологија на домашните животни (4+3), студиска програма: сточарство и еко-земјоделство (2+2) – летен семестар 2009/10 (ФЗНХ - Скопје)	2,25
47.	Физиологија на домашните животни (4+3) студиска програма: сточарство (Струмица) - летен семестар 2009/10 (ФЗНХ - Скопје)	1,35
48.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: анимална биотехнологија, преработка на земјоделски производи, еко-земјоделство - зимски семестар 2010/11 (ФЗНХ - Скопје)	2,70
49.	Репродукција кај домашните животни (2+1), студиска програма: сточарство – зимски семестар 2010/11 (ФЗНХ - Скопје)	0,45
50.	Репродукција кај домашните животни (2+1), студиска програма: сточарство (Струмица) - зимски семестар 2010/11 (ФЗНХ - Скопје)	0,45
51.	Физиологија на домашните животни (4+3), студиска програма: сточарство и еко-земјоделство (2+2) – летен семестар 2010/11 (ФЗНХ - Скопје)	2,25
52.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: анимална биотехнологија, преработка на земјоделски производи, еко-земјоделство - зимски семестар 2011/12 (ФЗНХ - Скопје)	2,70
53.	Репродукција кај домашните животни (2+1), студиска програма: сточарство – зимски семестар 2011/12 (ФЗНХ - Скопје)	0,45
54.	Физиологија на домашните животни (3+2), студиска програма: анимална биотехнологија и преработка на земјоделски производи – летен семестар 2011/12 (ФЗНХ - Скопје)	1,80
55.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: анимална биотехнологија - зимски семестар 2012/13 (ФЗНХ - Скопје)	0,90
56.	Физиологија на домашните животни (3+2), студиска програма: анимална биотехнологија и преработка на земјоделски производи – зимски семестар 2012/13 и студиска програма анимална биотехнологија (3+2) - летен семестар 2012/13 (ФЗНХ - Скопје)	2,70
57.	Репродукција кај домашните животни (2+1), студиска програма: анимална биотехнологија – зимски и летен семестар 2012/13 (ФЗНХ - Скопје)	0,90
58.	Технологија на споредни производи од анимално потекло (3+2), студиска програма: преработка на земјоделски производи (анимални преработки) - летен семестар 2012/13 (ФЗНХ - Скопје)	0,90
59.	Анатомија на домашните животни (3+2), студиска програма: анимална биотехнологија - зимски семестар 2013/14 (ФЗНХ - Скопје)	0,72
60.	Консултации со студенти, 2000/01 (207 студенти)	0,41

61.	Консултации со студенти, 2001/02 (85 студенти)	0,17
62.	Консултации со студенти, 2002/03 (25 студенти)	0,05
63.	Консултации со студенти, 2003/04 (72 студенти)	0,14
64.	Консултации со студенти, 2004/05 (100 студенти)	0,20
65.	Консултации со студенти, 2005/06 (107 студенти)	0,21
66.	Консултации со студенти, 2006/07 (70 студенти)	0,14
67.	Консултации со студенти, 2007/08 (52 студенти)	0,10
68.	Консултации со студенти, 2008/09 (71 студент)	0,14
69.	Консултации со студенти, 2009/10 (79 студенти)	0,16
70.	Консултации со студенти, 2010/11 (71 студент)	0,14
71.	Консултации со студенти, 2011/12 (37 студенти)	0,07
72.	Консултации со студенти, 2012/13 (54 студенти)	0,11
73.	Одржување теренска настава по: физиологија на домашните животни и репродукција кај домашните животни насока: анимална биотехнологија, преработка на земјоделски производи и екоземјоделство од 2000-2013 (зимски+летен семестар).	3,36
74.	Подготовка на нов предмет: технологија на споредни производи од анимално потекло - вежби	0,50
75.	Член на комисија за оцена и одбрана на дипломска работа	0,10
76.	Интерна скрипта за вежби по физиологија	3,00
	Вкупно	118,53

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
<i>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно списание со меѓународен уредувачки одбор</i>		
1.	Тројачанец S. , Boboš S., Pajić M., Influence of β -carotene and vitamin A supplementation on the ovarian activity of dairy cows with chronic fertility impairment, Veterinarski arhiv, 82(6), 567-575, 2012. (I. F. (2012) = 0,212).	5,012
<i>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание</i>		
1.	Тројачанец З., Димитриев Л., Тројачанец С. Ефектот на акупунктурата врз овулацијата кај иматурни женки од стаорци” изнесен на Гинеколошко-акушерските денови и СЗЛМ, Скопје, Macedonian Journal of reproduction, II, 2, 161-164, 1990.	3,2
2.	Trojacanec P., Dovenski, T., Kocoski Lj., Petkov V., Popovski K., Mickovski G., Trojacanec S. Induction of superovulation in ewes donors of embryos using FSH-o Macedonian Journal of Reproduction 1,1, 107-112, 1995.	2,4

3.	Trojacanec P., Otaegui P., J., Popovski K., Wilmut I., Trojacanec S. Nuclear transfer of pronuclei: Effect of <i>NEBD</i> and <i>PCC</i> of nuclei in s-phase on development. Macedonian Journal of Reproduction 1, 2, 35-39, 1995.	2,4
4.	Jordanovski N., Đorđievski S., Sotirovska V., Trojačanec S. , Peševska I. Djelovanje izvora energije u obroku rano odbijene i tovljene janjadi. Krmiva, Zagreb, 37, 3, 121-127, 1995.	2,4
5.	Jordanovski N., Kuzmanovski D., Đorđievski S., Trojačanec S. Efekti korišćenja siliranog gnoja u tovu rano odbijene janjadi. Međunarodno savjetovanje Krmiva '96, Opatija. Krmiva, Zagreb, 39, 5, 233-239, 1996.	2,4
6.	Trojacanec S. Time-dependent competence of the oocytes for reaction to the chemical stimuli for partenogenetic activation of bovine oocytes. Macedonian Journal of Reproduction, Skopje, V, 1, 97-102, 1999.	4
<i>Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир</i>		
1.	Trojacanec P., Dovenski T., Kocoski Lj., Popovski K., Petkov V., Trojacanec S. Micromanipulation with embryos. Scientific meeting on reproduction, veterinary medicine and animal husbandry, Sofia, Proceedings 122-126. 1994.	2
2.	Наумовски М., Василевски Г., Гичев А., Тројачанец С. Преживување на риби ви услови ин витро и при гладување во ласерски обработена вода. Зборник на трудови средба „Факултет - стопанство“'96, Земјоделски факултет, Скопје, 4, 151-156, 1996.	2
3.	Trojacanec P., Dovenski T., Kocoski Lj., Popovski K., Petkov V. and Trojacanec S. Basic micromanipulation procedures with emphasis on pronuclear transfer, Prvi Hrvatski Veterinarski Kongres, October 1997, Cavtat, Croatia, Proceedings, 275-278, 1997.	2
4.	Трајчев М., Ѓорѓоски И., Маџиров Ж., Тосевски Ј., Тројачанец С. Влијанието на претколостралните имуно-глобулини врз ресорпцијата на колостралните имуноглобулини кај новородените телиња. Јубилеен годишен зборник на Земјоделскиот факултет, Скопје, 42, 221-225, 1997.	2
5.	Поповски З., Џабирски В., Андонов С., Порчу К., Тројачанец С. , Стојковски Ј. Полиморфизам на некои плазма-протеини и хемоглобинот кај конзервиран нуклеус на каракачанската овца во Македонија, Симпозиум за сточарство со меѓународно учество, Струга, Р. Македонија, Јубилеен зборник 87-91, 2001.	2
<i>Апстракти објавени во зборник на меѓународна конференција</i>		
1.	Џабирски В., Андонов С., Тројачанец С. , Довенски Т., Петков В., Примена на либидо тест како метод за оценка на репродуктивна активност кај овните. 2 Меѓународна летна конференција за подобрување на овчарското и козарското	1

	производство. Proceedings p.35, 1993.	
2.	Trojacanec P., Kocoski Lj., Dovenski T., Petkov V., Popovski K., Mickovski G, Trojacanec S. Correlation between mechanical and functional integrity of the sperm membrane and in vitro fertility, 6 th Int. Conference for Ovine and Caprine Production & 4 th Int. Symposium on Animal Reproduction, Ohrid, Proceedins abst. 73, 1998.	1
3.	Trojacanec P., Kocoski Lj. Dovenski T., Popovski K., Petkov V., Mickovski G., Trojacanec S. Prediction of in vitro fertilization capacity of bulls semen after ionofore-induced acrosome reaction Proceedings of the 3 rd ESDAR Conference, Anger, France, Proceedings abstr. 90, 1999.	1
4.	Trojacanec P., Kocoski Lj., Dovenski T., Petkov V., Popovski K., Trojacanec S. , Andonov S. Functional status of the sperm plasma membrane can indicate the fertilization potencial in vitro, 6 th Int. Symposium on Animal Reproduction, Ohrid, Proceedings abst. 66, 2000.	1
5.	Trojačanec P., Dovenski T., Kočoski Lj., Trojačanec S. Biostimulirajući laseri u veterinarskoj medicini: primena i ograničenja, 6. Savetovanje iz kliničke patologije i terapije životinja „Clinica veterinaria" Budva, SCG, Zbornik radova, 159-163, 2004.	1
6.	Trojacanec P., Dovenski T., Kocoski Lj., Trojacanec S. Management of lameness on dairy farms, Symposium on Veterinary Clinical pathology and Therapy „Clinica veterinaria", Ohrid, Macedonia, Proceedings 3-10, 2005.	1
7.	Trojacanec P., Dovenski T., Kocoski Lj., Trojacanec S. Pain in farm animals, Symposium on Veterinary Clinical pathology and Therapy „Clinica veterinaria", Neum, Bosnia Hercegovina, Proceedings 3-10, 2006.	1
8.	Trojacanec P., Dovenski T., Kocoski Lj., Trojacanec S. , Najkov V. Claw disorders on dairy farms in R. Macedonia – evident but not understood problem Slov. Vet. Res. Vol. 43 Supp. 10., 234, 2006.	1
9.	Dovenski T., Trojacanec P., Kocoski Lj., Petkov V., Popovski K., Trojacanec S. Efficiency of Beta-Carotene for treatment of ovarian disorders in dairy cows, Reproduction in Domestic Animals, Vol. 42, No 2, p. 116, 2007.	1
10.	Dovenski T., Celeska I., Trojacanec P., Atanasov B., Ulcar I., Jasari B., Trojacanec S. Blood serum concentration of NEFA, BHB, glucose and triglycerides in dairy cows with different reproductive status during summer heat stress, International Conference of Production Diseases in Farm Animals, Gent, Belgium, Book of Proceedings, p. 77, 2010.	1
<i>Учество на научен/стручен собир со постер</i>		
1.	Тројачанец С. , Bunevski G., Greenhouse gas emissions from cattle in the R. of Macedonia, The Internacional Conference	0,5

	„Improving nitrogen efficiency on dairy farms”, Zagreb, Croatia, April 3 rd and 4 th 2013.	
	Вкупно	42,312

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот	7
Дејности од поширок интерес		
2.	Студиски престој во странство до три месеци: Египетски интернационален центар за земјоделство, Каиро, Египет, 9-22 11.2003	0,5
3.	Член на факултетска Комисија за спорт	1
4.	Член на мешовита комисија (Министерство за надворешни работи на РМ) за спроведување на билатерална малцинска спогодба со Р. Хрватска	1
Спортска дејност		
5.	Претседател на „Агроном“	4
	Вкупно	13,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	118,53
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	42,31
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	13,50
Вкупно	174,34

Рецензентска комисија

4. Проф. д-р Ицко Ѓоргоски, с.р.
5. Проф. д-р Владимир Петков, с.р.
6. Проф. д-р Мирче Наумовски, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО НАУЧНИ ЗВАЊА ОД ОБЛАСТА ИНФОРМАТИКА И КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ НАУКИ И КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО ВО СКОПЈЕ

На седницата на Наставно - научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје, одржана на 26.12.2013 година, во врска со конкурсот објавен во весниците „Дневник“ и „Коха“ од 13.12.2013 година, бевме избрани за членови на рецензентската комисија за позицијата- избор на наставник во сите наставно-научни звања од областа информатика и компјутерско инженерство.

На конкурсот се пријави кандидатот д-р Ана Мадевска Богданова, вонреден професор на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство, доктор на информатички науки. По разгледувањето на приложените документи, на Наставно - научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје му го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Д-р Ана Мадевска Богданова е родена на 1 ноември 1967 во Скопје. Основното и средното училиште го завршила во родниот град, со континуиран одличен успех. Во учебната 1986/1987 година се запишала на студиите по математика и информатика на Институтот за информатика при Природно-математичкиот факултет во Скопје. Дипломирала на 12. 06 1991 година, со дипломска работа со наслов “Евклидова трансформација на растојание со знак и неколку нејзини примени”, под менторство на проф. д-р Драган Николиќ, како студент со најдобар просек во тековната академска година. Во учебната 1991/92 се запишала на постдипломските студии од областа на *вештачката интелигенција* на Институтот за информатика, под раководство на проф. д-р Драган Николиќ. На 20. 12 1996 година, одбрала магистерскиот труд од областа на невронските мрежи, изработен под менторство на проф. д-р Катерина Здравкова, со наслов “Модификација на повеќеслојни невронски мрежи без повратни врски и нивно изучување”, со што се здобила со академскиот степен магистер на информатички науки. На 27. 12 2003, на Институтот за информатика ПМФ Скопје, ја одбрала докторската дисертација под наслов “Препознавање облици со примена на машините со поддржувачки вектори и повеќеслојните невронски мрежи без повратни врски”, под менторство на д-р Драган Николиќ, редовен професор за менаџмент од Мастрихт, Холандија, со што се здобила со академскиот степен доктор на информатички науки.

Во септември 1991 година се вработила како професор по информатика во УСО “Раде Јовчевски - Корчагин” во Скопје. На 1 септември 1992 година била примена како стручен соработник на Институтот за информатика, на договорно време од три години. На 15 февруари 1996 година била избрана за помлад асистент на Институтот за информатика. По магистрирањето, на 17 октомври 1997, била избрана, а на 28 април 2000 и 27 февруари 2003 година била преизбрана за асистент на Заводот за програмско инженерство на Институтот за информатика; на 12.10.2004 е избрана во звањето доцент, а во април 2009 е избрана во звањето вонреден професор во Заводот за програмско инженерство на Институтот за информатика при ПМФ во Скопје. Од септември 2011г. започнува да работи на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство – ФИНКИ, Скопје.

Д-р Мадевска-Богданова својот научен интерес го насочува кон поголем број области на информатиката. Областите од нејзин посебен интерес се: биоинформатика, интелигентни системи, компјутерски системи, оптимизација на невронските мрежи, податочно рударење, машини со поддржувачки вектори (Support Vector Machines), паралелни алгоритми, методика на наставата по информатика, електронско учење, развивање телемедицински системи.

Наставно - образовна дејност

Во периодот по претходниот избор за вонреден професор, од 2009 до 2013 година, има одржувано предавања и вежби по повеќе предмети на додипломските, постдипломските студии и докторските студии.

Предавања во првиот циклус студии одржала по предметите: интелигентни системи на ИИ на ПМФ и на ФИНКИ (2009, 2010, 2011 и 2013), објектно и визуелно програмирање/напреден развој на софтвер (2009-2013), структури на податоци и алгоритми/алгоритми и податочни структури на ИИ на ПМФ и на ФИНКИ (2009-2013), основи на програмирање/концепти за развој на софтвер/структурно програмирање (2009-2013), биоинформатика (2010, 2011, 2012), електронско учење на ИИ на ПМФ и на ФИНКИ (2009-2013), методика на наставата по информатика (2009-2013), практикум/информатички практикум ИИ при ПМФ (2009-2013).

На постдипломските студии во периодот од 2009 до 2013 Мадевска Богданова одржала предавања по следниве предмети на студиите 4+1 на ФИНКИ: машинско учење на ИИ на ПМФ и ФИНКИ (2009-2013), колаборативни компјутерски системи (2010), компјутерски науки за интелигентни системи (2010 – 2013), податочно рударство за биоинформатика на ИИ на ПМФ и ФИНКИ (2010-2013), напредни алгоритми (2011-2013) на ИИ на ПМФ и на ФИНКИ. Исто така, држела и предавања на студиите 3+2 од вториот циклус студии на ФИНКИ по предметите: интелигентни системи на ИИ на ПМФ и на ФИНКИ (2011-2013), биоинформатика на ИИ на ПМФ и на ФИНКИ (2011-2013), електронско учење на ИИ на ПМФ и на ФИНКИ (2011-2013), информатички практикум (2013).

За поголемиот дел од предметите од сите циклуси за кои одржувала предавања, д-р Ана Мадевска Богданова има креирано материјали за предавања во вид на текстови, слајдови или скрипти, за предметите: основи на програмирање, објектно и визуелно програмирање, концепти за развој на софтвер, напреден развој на софтвер, електронско учење, интелигентни системи, биоинформатика (заедно со доц. д-р Невена Ацковска), компјутерски науки за интелигентни системи, податочно рударство за биоинформатика, напредни алгоритми, машинско учење.

Исто така, д-р Мадевска Богданова била ментор на 40 дипломски работи и била член на 34 комисии за одбрана на дипломска работа, ментор на успешно одбранети магистерски работи - 4, во тек на изработка - 4, ментор на докторски тези во изработка - 5.

Во периодот од 2009 до 2013 година Мадевска Богданова била главен организатор на школа за ученици и студенти, во 2010 година (DAAD) Learning theory in Bioinformatics одржана во Охрид.

Научно-истражувачка дејност

Како вонреден професор на Институтот за информатика, а потоа и на ФИНКИ, д-р Мадевска Богданова ја продолжила својата научна работа, чиј резултат сеследниве објавени 34 трудови во периодот 2009-2013, во кои фигурира како главен автор или како коавтор:

34. M. Simjanoska, A. Madevska Bogdanova, S. Panov, “Gene Ontology Analysis of Colorectal Cancer Biomarkers Probed with Affymetrix and Illumina Microarrays”, NCTA 2013, 5th International Conference on Neural Computation Theory and Applications, Vilamoura, Portugal, September 2013. Во овој труд продолжува истражувањето за Бајесова класификација кај колоректалниот канцер. Се посветува внимание на откриените биомаркери и со помош на алатки на генска онтологија, анализирани се гените кои го контролираат канцерогеното ткиво. Со тоа е потврдена улогата на избраните биомаркери, односно дадено е биолошко значење на оние гени кои беа избрани со помош на алатките на биоинформатиката.

33. Jurij F. Tasić F. J., , Madevska Bogdanova A., Achkoski J., “Service – Oriented Architecture Model for Blood Type Analysis (Smart I (Eye) Advisory Rescue System) in Military Environment”, ICT Innovations 2013, Springer, Ohrid, Macedonia, September 2013

Во овој труд се гради модел на телемедицински информациски систем кој може да се употреби во воена средина. Тој се состои од два модула – Advisory Intelligent Module, кој работи во офлајн режим на работа и обезбедува навремено препознавање на крвна група, и модул за далечинска интерпретација на тестовите за крвна група, кој работи во онлајн режим на работа. Вториот модул е вклучен и во брзо организирање на вклучените страни при транспорт на повреден до најблиската медицинска установа. Системот е наречен Smart I (eye) Advisory Rescue System (SIARS).

32. Simjanoska M., Madevska Bogdanova A., Popeska Z. “Bayesian Multiclass Classification of Colorectal Cancer Stages”– ICT Innovations 2013, Springer, Ohrid, Macedonia, 2013.

Како продолжение на истражувањето за класификација на здрави/болни пациенти кај Колоректалниот канцер, во овој труд се предлага нов генеративен модел на Бајесовиот класификатор, кој овозможува класификација на канцерогени пациенти по според фазите на болеста: фаза 1 - фаза 4. Следејќи ја литературата, установено е дека класификацијата по фази е многу важен чекор во дијагностицирањето, а во овој труд е надминат проблемот за класификација опмеѓу фазите 3 и 4, како и фазите 1 и 4, кој е опишан во литературата.

31. Stankov E., Jovanov M., Bojchevsko, A. Madevska Bogdanova, “EMAX: Software for C++ Source Code Analysis”, International Journal of Olympiads in Informatics (vol. 7, pp. 123-131), Vilnius University Institute of Mathematics and Informatics, Vilnius, Lithuania, 2013 (http://www.mii.lt/olympiads_in_informatics/).

Во овој труд објавен во списание е презентирana алатка за трансформација на програмски кодови во векторска форма погодна за примена на методи на податочно рударство. Исто така, дискутиран е изборот од компонентите на опишувачкиот вектор.

30. Ivanovic M., A. Madevska Bogdanova, B. Milasinovic, K. Bothe, “TEL in Teaching and Learning Programming – International Experience”, CompSysTech'13 Proceedings of the 14th International Conference on Computer Systems and Technologies, ACM ICPS Vol. 767, ACM Inc., NY, USA, 2013, pages X-Y, ISBN: 978-1-4503-2021-4, 28-29 June 2013, Ruse, Bulgaria.

Во овој труд се разгледани и споредени некои аспекти при одржување на слични курсеви за структурно и објектно ориентирано програмирање во 3 различни средини – Универзитетот во Нови Сад, Универзитетот Св. Кирил и Методиј во Скопје и Универзитетот во Загреб. Се потенцира изучувањето на програмирањето во универзитетските целини со помош на технолошки потпомогнатото учење TEL (*technology enhanced learning*). Истражувањето е спроведено врз основа на анкети кои беа пополнети од страна на студентите во сите 3 средини. Спроведена е споредба на одговорите и извлечени се одредени заклучоци за заеднички добри и лоши страни во организација на курсевите.

29. Stankov E., Jovanov M., Madevska Bogdanova A., "Source Code Similarity Detection by Using Data Mining Methods", 35th International Conference on Information Technology Interfaces 24-27 June, 2013, Cavtat, Croatia.

Во овој труд се презентирани резултати од истражувањето базирано на оригинален пристап за утврдување на сличност на програмски кодови со употреба на техники на податочно рударство. Презентираните добри резултати ветуваат успех и во понатамошните истражувања во насока на нивно искористување.

28. Simjanoska M., Madevska Bogdanova A., Popeska Z., "Bayesian Posterior Probability Classification of Colorectal Cancer Probed with Affymetrix Microarray Technology", Proceedings of 36th MIPRO, Hrvatska, 20-24 May 2013.

Во овој труд се продолжува со истражувањето за класификација на здрави / болни пациенти од колоректален канцер. После резултатите од направената анализа за различните вредности на генска експресија од Илумина и Афиметрикс чиповите, во овој труд е разработена установената разлика помеѓу податоците добиени од овие два чипа и направена е модификација на методологијата за класификација на здравите во однос на канцерогените пациенти, за да може да се направи успешен класификатор и со Афиметрикс чиповите.

27. Ana Madevska Bogdanova, Monika Simjanoska and Zaneta Popeska, Classification of Colorectal Carcinogenic Tissue with different DNA chip technologies", Proceedings of IEEE 6th International Conference on Information Technology, ICIT'13, Aman, Jordan, May 8-10, 2013.

Овој труд е продолжение на истражувањето за откривање биомаркери за колоректалниот канцер, преку генска експресија на DNA-чиповите. Мотивацијата доаѓа од потребата да се споредат двете главни платформи за DNA-чиповите – Илумина и Афиметрикс. Забележана е разлика во вредностите на генската експресија и таа е анализирана, па како резултат е дадено обрзложение за потреба за измени во методологијата.

26. Simjanoska M., Madevska Bogdanova A., Gusev M., "MDAT: Microarray Data Analysis Tool Deployment as SaaS in the Cloud" – CIIT, 10th International Conference for Informatics and Information Technology (CIIT 2013), Bitola, Macedonia, April 18-21, 2013.

Во овој труд се разгледува комплексноста на биолошките податоци кои се процесираат со помош на пресметковните алатки: податочно рударење, анализа на слики, извитување на протеини и генско секвенционирање. Понуден е модел на нова алатка за DNA технологија која бара големи пресметковни и сместувачки ресурси. Ова решение може да се смести во Облак и да биде понудено како SaaS.

25. Spirovska K., Madevska Bogdanova A. "Improvement of the Model of a Generic Classification System based on a Multiple Kernel Data Fusion", 10th International Conference for Informatics and Information Technology (CIIT 2013), Bitola, Macedonia, April 18-21, 2013.

Во трудот е опишано унапредување на моделот за генерички класификациски систем, претставен на конференцијата ICT Innovations 2012. Системот има улога да им препорача на корисниците кој МКЈЛ да се искористи и поставува почетни параметри за подобра класификација. Обрнато е внимание на делот за паралелизација при изборот на кернелите и при податочната фузија.

24. Spasovski S., Madevska Bogdanova A. "Optimization of the Polynomial Greedy Solution for the Set Covering Problem", 10th International Conference for Informatics and Information Technology (CIIT 2013), Bitola, Macedonia, April 18-21, 2013.

Овој труд предлага модификација на широко познатиот и употребуваниот приближен алчен алгоритам за определување на Покривачко множество (Set Cover Problem) – алгоритмот GREEDYSETCOVER. Дополнително, објаснета е постојната оптимизација која се вклучува во

споменатиот алгоритам. Предложената модификација со овој труд, во најдобриот случај дава подобри резултати од најдобрата верзија на овој алгоритам најден во литературата, додека во најлошиот случај, се однесува на ист начин како и познатиот алчен алгоритам. Дадена е анализа кој го поткрепува ова тврдење.

23. Stankov E., Jovanov M, Madevska Bogdanova A. "Using Data Mining Tools for Source Code Similarity Detection", 10th International Conference for Informatics and Information Technology (CIIT 2013), 18-21 april 2013, Bitola, Macedonia.

Брзата проверка на голем број алгоритми на програмски кодови е карактеристичен проблем при изучувањето на програмирањето, како и при Интернационалните натпревари во програмирање. Во овој труд се дадени почетните чекори за конструирање на машина која ќе може да ја препознава структурата на добро напишаните програми и соодветно да ги вреднува тие програмски кодови. Најголемо внимание е посветено на подготвителниот чекор, неопходен за изведувањето експерименти.

22. Madevska Bogdanova A., Ackovska Nevena, Ilijoski B. "Intelligent Systems through active and collaborative learning ", 7th International Technology, Education and Development Conference, INTED 2013, 4-6 March, Valencia, Spain.

Во трудот се претставува курсот по Интелигентни системи, кој зафаќа важно место во постојниот курикулум на Факултетот за информатика и компјутерски инженерство. Посебно се нагласува улогата на колаборативниот начин на работа при изработка на неколкуте претставени проекти изработени во рамките на курсот.

21. M. Gjuroski, A. Madevska Bogdanova, N. Ackoska, M. Kostoska, "Sign language tutor", Book of Case Studies, Service Learning Success Stories in Macedonia and Croatia, Ed. A. M. Lazarevska, I. Bilic, A. Koci, 2012, pp. 1-8.

Во оваа студија е прикажана интерактивна платформа за електронско учење на македонскиот знаковен јазик. Прикажана е колекција на модули и игри наменети за учење на македонскиот знаковен јазик кои истовремено ги зголемуваат и менталните и мемориските капацитети на корисниците.

20. M. Simjanoska, Madevska Bogdanova A., Popeska Z. " Recognition of Colorectal Carcinogenic Tissue with Gene Expression Analysis Using Bayesian Probability", ICT Innovations 2012, Springer, Ohrid, Macedonia, September 12-15, 2012.

Во овој труд се откриваат гените – биомаркери одговорни за развивање колоректален канцер од DNA microarray technology. Предложен е реален модел за распределба на веројатносната дистрибуција на генската експресија која е употребена за пресметување на Бајесовата постериорна веројатност за класификација. Развиена е нова методологија за добивање на најдобрите класификациски резултати. Во ова истражување разгледани се 24526 гени од болни и здрави ткива. Направена е споредба на класификација со CBM и бинарни одлучувачки дрва.

19. K. Spiroska, Madevska Bogdanova A., " Model of a Generic Classification System based on a Multiple Kernel Data Fusion", ICT Innovations 2012 Web Proceedings, ISSN 1857-7288, pp. 223-232, Ohrid, Macedonia, September 12-15, 2012.

Во трудот е опишан модел за генерички класификациски систем, кој има улога да им препорача на корисниците кои алатки би биле најсоодветни за решавање на дадениот проблем, а корисникот понатаму ќе ги нагодува параметрите на системот. Системот врши претпроцесирање со интелигентно избирање на кернел-базиран класификациски метод. Во основата на овој систем е податочната фузија со повеќе кернели. Ова овозможува вклучување на повеќе извори од каде што се внесуваат разнородни информации за податоците што се обработуваат.

18. V. Graorkoski, Madevska Bogdanova A., Gusev M., " Partial Learning Model of Dyslexic Learner", ICT Innovations 2012 Web Proceedings, ISSN 1857-7288, pp. 25-34, Ohrid, Macedonia, September 12-15, 2012.

Во овој труд е направена паралела помеѓу моделите на напредно и основно адаптивно учење (последното е претставено во претходни трудови). Направен е обид за доближување до природниот начин на учење на човекот. Обрнато е внимание на пречките при учење во присуство на некои форми на дислексија, со што е направно приближување кон создавање на околина на учење за корисници со пречки во учењето (learning disabilities).

17. Chorbev I., Gusev M., Gjorgjevikj D., Madevska Bogdanova A., "Architecture of an electronic student services system and its implementation", ICT Innovations 2012 Web Proceedings, ISSN 1857-7288, pp. 381-400, Ohrid, Macedonia, September 12-15, 2012.

Опишан е нов универзитетски информациски систем кој вклучува електронски сервиси за универзитетската администрација и студентите, а кој е развиен за потребите на проектот iKnow. Тој е имплементиран во универзитетските средини во Македонија. Се работи за систем кој овозможува комплетно функционирање на сите студентски сервиси на еден универзитет.

16. M. Kindalov, Madevska Bogdanova A, Z. Erakovic, "A novel algorithm for an image processing system in entomology", 5-th Balcan Conference in Informatics, BCI 2012, Novi Sad, Serbia, ACM, ISBN: 978-1-4503-1240-0 doi>10.1145/2371316.2371318.

Овој труд претставува нов алгоритам за локализација на карактеристични симетрични делови на слика. Алгоритмот е развиен за препознавање на одредена фаза на развој на инсектите Bemisia tabaci и Trialeurodes vaporariorum, но истовремено овозможува и општа употреба при слични проблеми во различни домени. Овој нов алгоритам е наречен симетричен себе-филтрациски алгоритам (Symmetrical self-filtration algorithm(SSF)) и се базира на споредување темплејти, а работи на база на симетрична природа на одредени слики.

15. Madevska Bogdanova A., M. Kostoska, " Using FaceBook for quality control of iKnow project", Proceedings of the 9th International Conference for Informatics and Information Technology (CIIT 2012), pp. 291-294, Bitola, Macedonia, April 19-22, 2012.

Во овој труд се истражува можноста за спроведување контрола на квалитет со iKnow-системот, преку користење на социјалните мрежи како Фејсбук, и како да се унапредат студентските сервиси во системот преку информации добиени на овој начин. Се опишуваат и методите кои може да се превземат во скора иднина.

14. Bojkovski N., Madevska Bogdanova A., " Machine Learning algorithms for player satisfaction optimization", Proceedings of the 9th International Conference for Informatics and Information Technology (CIIT 2012), pp.144-148, Bitola, Macedonia, April 19-22, 2012.

Во овој труд се претставени неколку најсовремени методи за оптимизација на различни аспекти на унапредување на компјутерските игри, заради зголемување на задоволство на играчите. Претставена е платформа на истражување за изградба на модел за задоволство на општ играч. Се употребуваат алгоритми за оптимизација на Non-Player Characters (NPC) behavior, Content Generation, Dynamic Difficulty Adjustment (DDA).

13. Graorkoski V. , Madevska Bogdanova A., "Usage of RDF blank nodes in partional learning", Proceedings of the 9th International Conference for Informatics and Information Technology (CIIT 2012), pp. 79-83, Bitola, Macedonia, April 19-22, 2012.

Парцијалното учење, како важен дел од напредното адаптивно учење, овозможува приоди за поефикасен процес на адаптивно учење отколку во базичното адаптивно учење. Во овој труд се објаснува репрезентацијата на околината за учење, со обезбедување на парцијалното учење. Тоа се овозможува со воведување на празни темиња во графот со кој е претставена околината за учење.

12. Spirovska K., Madevska Bogdanova A., "Multiple kernel learning Methods and their application in Yeast Protein Subcellular Localization Prediction", Proceedings of the 9th International Conference for Informatics and Information Technology (CIIT 2012), pp. 101-104, Bitola, Macedonia, April 19-22, 2012.

Во овој труд е претставена почетната истражувачка работа, во која се вклучени класификатори со повеќе кернели, кои поддржуваат фузија на податоци од повеќе извори. Даден е преглед на постојните методи со учење со повеќе кернели и претставени се резултати од експерименти со генетски материјал (предвидување на протеинска субцелуларна локализација кај габи).

11. Gjorgjevikj D., Madevska Bogdanova A., Chorbev I., Gusev M., "Implementation of Electronic Student Services at UKIM", Proceedings of the 9th Conference for Informatics and Information Technology (CIIT 2012), pp. 283-287, Bitola, Macedonia, April 19-22, 2012.

Во овој труд се претставува тековниот статус на имплементација на електронските студентски сервиси во рамките на УКИМ. Даден е преглед на имплементираниите функционалности и се потенцирани главните елементи во развојниот и имплементациониот процес. Претставени се и одложувањата во имплементацијата и промена на системот за управување, заедно со објаснувањата на воведените измени во спецификацијата и имплементацијата.

10. Azir Aliu, Ana Madevska Bogdanova, Margita Kon Popovska, Feature extraction and selection of breast cancer on digital mammogram imaging by using support vector machines (SVM). Conference, Intelligent Systems 2011, Ljubljana Slovenia, <http://kt.ijs.si/MarkoBohanec/IS2011/IntSys11.html>

Во овој труд се предлага нов метод за процесирање мамографски слики на дојки, за препознавање на канцерогени елементи. Методата се однесува на избор на особини за подобро градење на дескриптори на обработуваните слики – Intelligent algorithm for feature extraction and selection (IAFES). Експерименталните резултати покажаа дека методата IAFES извлекува 6,3% до 12% од вкупниот број особини (features) и со нив постигнува точност од 89,7% (94,6% за микрокалцификати и 83% за маса).

9. Graorkoski V., Madevska Bogdanova A., M. Gusev "Beyond the Basics of the Adaptive learning", ICT Innovations 2011 Web Proceedings, ISSN 1857-7288, Skopje, Macedonia, September 12-15, 2011.

Дефинициите, методите, имплементацијата и реализацијата во полето на адаптивното учење од претходните фази на истражувањето укажаа на нови насоки во овој домен. Теоретските постановки ветуваат успешна имплементација на овој систем. Во овој труд се разгледани недостатоците на теоретскиот модел за да се обезбедат максимални услови за негова успешна имплементација и поставување на унапредена адаптивна средина за учење.

8. K. Kiroski, M. Kostoska, A. Madevska-Bogdanova: "Using Classification on ISII Database", Proceedings of the 8th International Conference for Informatics and Information Technology (CIIT 2011), Bitola, Macedonia, March, 16-18, 2011.

Во трудот е претставен преглед на употреба на техники за податочно рударење кај проблемот на предвидување на број на уписи на даден предмет пред негово положување, врз основа на податоци добиени од неговите претходни резултати. Употребени се методите Наивен Бајес, метода на најблиски соседи и Дрво на одлучување.

7.G. Kolevski, A. Madevska-Bogdanova: "Analysis of text classification methods", Proceedings of the 8th International Conference for Informatics and Information Technology (CIIT 2011), Bitola, Macedonia, March, 16-18, 2011.

Во овој труд се опишува проблем на категоризација на документи и методи со кои тој може да се реши. Разгледани се повеќе практични примери за правилно назначување на документ во соодветната класа, како и некои позначајни бази со документи. Направени се испитувања на Наивен Бајес, KNN и CBM и направена е нивна споредба.

6. E. Stankov, A. Madevska Bogdanova, M. Jovanov: APPLICATION OF DATA MINING METHODS FOR CLASSIFICATION OF STUDENT RESULTS FROM CONVEYING AN ECTS FACULTY COURSE”, Proceedings of the 8th International Conference for Informatics and Information Technology (CIIT 2011), Bitola, Macedonia, March, 16-18, 2011.

Во овој труд е испитана можноста за употреба на методи на податочно рударење при детектирање линеарна зависност помеѓу конечните оценки од испити за даден курс со парцијалните оценки добивани во текот на семестарот. Испитани се повеќе методи за да се утврди новната ефикасност во моделирањето критериум при формирање на конечната оценка. Ефикасноста е проверена со независно тест множество.

5. Ana Madevska Bogdanova, Nevena Ackovska “Data Driven Intelligent Systems”, ICT Innovations 2010 Web Proceedings ISSN 1857-7288

Во овој труд се опишува тековната парадигма во доменот на машинското учење. Реалните податоци се исполнети со несигурност и шум, а нивниот број расте со експоненцијална брзина. Кога се гради апликација која треба да работи со реални податоци, системот мора да научи да зема и да обработува нови податоци онака како што доаѓаат. Притоа е потребно да се намалува несигурноста, за системот да учи во текот на работата на системот. Објаснета е употребата на Бајесовите класификатори во работата на ваков систем.

4. Z. Spasov, A. Madevska Bogdanova ” Windows Filtering Platform, engine for local security” ”, ICT Innovations 2010 Web Proceedings ISSN 1857-7288

Во овој труд е анализирана функционалноста и корисноста на Windows-филтер платформата, која е дадена во форма на АПИ-функции, а кои го контролираат мрежниот стек на Windows оперативниот систем. Овие апликации може да се користат како замена за огнени ѕидови, со дополнителни функционалности, како што е филтрирање во пакет. За да се истражи овој систем, употребена е Qualys инфраструктура, специјализирана за вулнерабилност и скенирање на отворени порти.

3. Z. Spasov, A. Madevska Bogdanova, “Inter-process communication, analysis, guidelines and its impact on computer security” 7-th International Conference of Informatics and Information Technology, ISBN 978-9989-668-88-3, Bitola, Macedonia, 2010.

Во овој труд се обработува интерпроцесна комуникација IPC. Разгледани се и анализирани различни типови на IPC кај Windows-оперативните системи, нивната имплементација, како и нивната корисност при комуникација помеѓу процесите. Се разгледува само локалната имплементација на IPC. Направена е анализа на сигурноста кај локалните системи кои ги користат овие методи, за да се искористи тоа знаење за изградба на систем кој ќе ги контролира процесите во различни десктоп околин.

2. Ana Madevska Bogdanova and Nevena Ackovska, Different Approach to Information Technology - Teaching the Intelligent Systems Course, chapter 22 in Technology, Education and Development, ed. Aleksandar Lazinica and Carlos Calafate, pp. 357-366, Intech, 2010.

Во поглавјето се прикажува специфичен приод кон учење Интелигентни системи за студентите од компјутерските науки. Опишана е методологија на учење на овој интегративен курс кој на студентите им нуди знаење за неколку интересни подобласти на интелигентните системи како: машинско учење, биоинформатика, роботика и податочно рударство.

1. Azir Aliu, Stoyan Markov, Ana Madevska Bogdanova, Margita Kon Popovska, Maja Chapova Stojcevska, “Image processing algorithm for Digital Mammography”, ICT ACT Ohrid, September 2009.

Во овој труд е претставен нов пристап за класификација, сегментација на густина и квантификација на локално ткиво кај проблемот на препознавање рак на дојка од

мамографски слики. Проблемот е систематизиран како дво-класен класификациски проблем. Понудениот алгоритам е изразен во повеќе фази, од кои првата се однесува на нагласување на мамографската слика, а потоа се прави сегментација на мамограмите според густината на ткивото.

Презентации

Во периодот од последните пет години, д-р Ана Мадевска Богданова има учествувано на следниве научни/стручни собири со пленарни или секциски предавања и со сопствени реферати:

- “Two OOP languages in one course”, во рамки на проектот DAAD Workshop on Software Engineering Bansko, Бугарија, август 2013;
- “Bayes in Microarray DNA technology”, Католички универзитет, Лувен, Белгија, јули 2013;
- “Data mining освојува и претседателски избори”, покането предавање на Економски факултет, УКЛО, Прилеп, 14.11.2012;
- “Development in teaching Design Patterns in the course OOP with Java”, во рамки на проектот DAAD Workshop on Software Engineering Охрид, Македонија, август 2011;
- “Design Patterns in the course ‘OOP in Java’ - first experiences” во рамки на проектот DAAD Workshop on Software Engineering, Ивањица, Србија, септември 2010;
- “On Object Oriented modeling in Java (Why & How)” во рамки на проектот DAAD Workshop on Software Engineering, Неум, Босна и Херцеговина, август, 2009.

Проекти

Во изборниот период, Мадевска Богданова учествувала (како раководител или учесник) на следниве проекти:

Меѓународни проекти:

1. Project Tempus JPGR 511342 - iKnow , Innovation and Knowledge Management towards eStudent Information System iKnow, 2010 – 2012.
2. DAAD, Centre of Excellence for Applications of Mathematics, Learning theory, раководител: Дончо Димовски, 2000, тековно.
3. DAAD, Stability Pact for South Eastern Europe, 'Joint course on Software Engineering and Reverse Engineering' , раководител: Катерина Здравкова, 2001, тековно.
4. ICT COST Action IC1205, Computational Social choice, 2013-2014.
5. Improving the quality of distance learning at Western Balkan higher education intitutions, Tempus Project , раководител: Сузана Лошковска, 2010-2013.
6. Equal access through service learning for persons with disabilities, AEIF, раководител: Ана Лазаровска, машински факултет, УКИМ, 2011 – 2012.

Национални проекти:

1. Estimating performance of program source codes and teaching process using machine learning methods, Financed by Faculty of Engineering Technologies and Information Systems, UKIM – Skopje, раководител: Ана Мадевска Богданова
2. Развивање на напредни средини за учење, 2011, Financed by Faculty of Engineering technologies and Information Systems, UKIM – Skopje, раководител: Ана Мадевска Богданова
3. Методи за податочно фузирање кај проблеми од Биоинформатиката, 2011, Financed by Faculty of Engineering technologies and Information Systems, UKIM – Skopje, раководители: Ана Мадевска Богданова и Невена Ацковска

4. Биоинженерство и моделирање интелигентни суштества, 2012-2013, раководител Невена Ацковска.

Во периодот од нејзиниот последен избор до сега таа била ментор на четири магистерски работи, на Моника Симјаноска, Кристина Спиркоска, Емил Станков (2013), Зоран Спасов (2011).

Стручно-апликативна дејност

Проф. Мадевска Богданова била рецензент проект на МОН (2010). Била рецензент на Владин документ за правилник при развивање и користење веб-содржини за лица со инвалидитет (2012).

Од 2010 година, Мадевска Богданова е координатор на програмата од втор циклус - инженерство на интелигентни системи. Од 2013 член е на Комисијата за самоевалуација на ФИНКИ – за наставна насока и член на главната Комисија за евалуација.

Во 2009 и 2010 година била организатор на промотивните активности на Институтот за информатика на ПМФ, изведени во средните училишта во Македонија и на настанот “Отворен ден”, како и во промоцијата на Факултетот на надарените ученици кои учествуваат на натпреварите во програмирање.

Мадевска Богданова била главен организатор и уредник на зборникот на трудови од 8. Конференција за информатика и информатички технологии со интернационално учество (СИПТ 2011). Учествува во програмските одбори на 7., 8., и 9. Интернационална конференција за информатика и информатички технологии (СИПТ 2008-2013). Учесник е и во програмските одбори на сите ICTInnovations конференции од 2009 до 2013, а член е во организациониот одбор на ICTInnovations 2012 и 2013. Учесник е во научниот одбор на ETAI (2011), IJCNN (2006-2013) и рецензент во Information Sciences (импакт фактор 3.643), Elsevier (2010-2012).

Од претходниот избор во звањето вонреден професор до денес, д-р Мадевска Богданова била на следниве студиски престои во странство:

- Католички универзитет, Лувен, Белгија, јули 2013;
- Универзитет во Бохум, Германија, март 2013;
- Католички универзитет, Лувен, Белгија, јули 2011;
- Бугарската Академија на Науките – Институтот за Математика и информатика, јуни 2011;
- Humboldt University, Berlin, Germany, јуни 2009.

Д-р Мадевска Богданова учествувала во пријавата на меѓународните проекти: FP7-REGPOT 2009-1 под раководство на Маргита Кон Поповска, NATO- Science for Peace and Security Programme, како координатор за Македонија, а во соработка со Словенија. Подготвувала и апликативно-стручен национален проект во соработка со ИТ компанијата “Артистика”.

Д-р Мадевска Богданова подготвила 2 елабората на втор циклус студии – инженерство на интелигентни системи и едукација со ИКТ (2011-2012). Таа учествувала и во раководните тела на УКИМ – раководител на Институтот за информатика – ПМФ (2009-2011) и тековно е раководител на Лабораторијата за настава и електронско учење на ФИНКИ. Член е на Надзорниот одбор на Комерцијална банка АД Скопје. Од 2011 е избрана за претседател на Асицијацијата ИКТ-АКТ, задолжена за унапредување на информатиката во Македонија, и

под чија организација се одржува Интернационалната конференција ICT Innovations. Член е на INNS – International Neural Network Society.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на сите прикажани активности, како и познавањето и соработката со кандидатката, можеме да заклучиме дека д-р Ана Мадевска Богданова прикажува значителни резултати и успеси во сите дејности. Таа успешно ја реализирала наставата на бројни предмети на првиот и вториот циклус.

Своето усовршување го реализирала преку неколку студиски престои. За нејзините одлични познавања од областа на информатичката технологија сведочи и фактот дека е рецензент на неколку врвни меѓународни конференции од оваа област и меѓународно списание со фактор на влијание (3.643).

За успехот во научно-истражувачката дејност сведочи обемиот опус во кој се наведени 34 библиографски единици. Со задоволство ја истакнуваме и нејзината наставно-педагошка дејност во рамките на додипломските и магистерските студии, извонредната ангажираност во изведувањето на наставата на Институтот за информатика и сега на ФИНКИ.

Од тие причини, ни претставува чест и задоволство да му предложиме на Наставно-научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство да ја избере д-р. Ана Мадевска Богданова во звањето **редовен професор** од областа информатика и компјутерско инженерство.

Рецензентска комисија

Д-р Катерина Здравкова,
редовен професор на ФИНКИ с.р.

Д-р Жанета Попеска,
редовен професор на ФИНКИ с.р.

Д-р Сузана Лошковска,
редовен професор на ФИНКИ с.р.

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

	ПОЕНИ
Стручна монографија ⁸	8
Стручна монографија објавена во странство ⁸	12
Книга од стручна област	
- автор	8
- коавтор	7
Поглавје во книга	
- автор	3
- коавтор	2
Речник	
- автор	6
- коавтор	3
Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија	1
Патенти/иновации прифатени од Државниот завод за индустриска сопственост	4
Идеен проект	
- одговорен проектант	2
- учесник/соработник	1
Студија	
- одговорен проектант	2
- учесник/соработник	1
Главен (основен) проект	
- одговорен проектант	4
- учесник/соработник	2
Изведбен проект	
- одговорен проектант	1
- учесник/соработник	0,5
Ревизија	
- одговорен	1
- учесник/соработник	0,5
Дизајн или изработка на информациски систем	1
Учество во работата на комисии за државни натпревари	1
Учество во промотивни активности на факултетот/институтот	0,5
Објавено дело во каталог од национална ликовна манифестација	1

Објавено дело во каталог од меѓународна ликовна манифестација	2
Учество на национални ликовни симпозиуми (колонии)	2
Учество на меѓународни ликовни симпозиуми (колонии)	4
Член на национална жири-комисија	1
Член на меѓународна жири-комисија	2
Идеен архитектонски проект	
- автор	2
- учесник/соработник	1
Основен архитектонски проект	
- автор	2
- учесник/соработник	1
Урбанистички проект	
- автор	2
- учесник/соработник	1
Урбанистички план	
- автор	2
- учесник/соработник	1
Дела од архитектонска визуелизација, мултимедиски и графички дизајн	
- автор	2
- учесник/соработник	1
Воведување нова лабораториска/клиничка метода	4

Дејности од поширок интерес

Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание	0,5
Уредник на зборник на трудови на високообразовна и научна институција	2
Уредник на зборник на трудови од научен/стручен собир	1
Претседател на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир	1
Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир	0,5
Претседател на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	2
Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	1
Државна награда за научни постигнувања	
- самостоен	5

- учесник во тим	2
Награда за научни постигнувања од струкова организација	
- самостоен	3
- учесник во тим	1
Студиски престој во странство	
- до три месеци	0,5
- до 6 месеци	1
- повеќе од 6 месеци	2
Членство во извршно тело на меѓународна организација која поддржува/организира научноистражувачка дејност (FP7, COST, ICGEB, IEAE и сл.)	
- претседател	4
- член	2
Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект	
- носител	1
- соработник	0,5
Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект	
- носител	2
- соработник	1
Ректор[1]	9
Проректор ¹	7
Декан/директор ¹	6
Продекан ¹	4
Раководител на внатрешна организациона единица ¹	3
Член на Универзитетскиот сенат ¹	2
Член на универзитетска комисија ¹	1
Член на факултетска комисија ¹	0,5
Член на комисија за избор во звање ¹	0,2
Координатор на студиска програма ¹	1
Раководител на постдипломски или докторски студии ¹	2
Подготовка на национални документи (стратегии, закони и сл.)	2
Учество во комисии и тела на државни и други органи	1
Претседател на Советот за наука на Министерството за образование и наука ¹	5
Член на Советот за наука на Министерството за образование и наука ¹	3

Национален координатор за одредена стручна област ¹	4
Учество во изработка на национална програма од одредена област	3

[\[1\] Поените се однесуваат за еден мандатен период](#)

Р Е Ц Е Н З И Ј А
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ПОД НАСЛОВ „ФУНКЦИЈА НА
КОСТИМОТ ВО МАКЕДОНСКАТА ТЕАТАРСКА ПРОДУКЦИЈА
ПОМЕЃУ 1950 И 1985 ГОДИНА“ ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р ИВАНА
ЈАРЧЕВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ
ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 241, став 6 од Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ и член 42 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Факултетот за драмски уметности во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Наставно-научниот и уметнички совет на 43. седница одржана на 25.11.2013 година, не именува за членови на Комисијата за одбрана на докторската дисертација под наслов ***Функцијата на костимот во македонската театарска продукција помеѓу 1950 и 1985 година***, изработена од кандидатката **м-р Ивана Јарчевска**.

Заблагодарувајќи му се на Наставно-научниот и уметнички совет за довербата што ни ја укажа, по опсежното разгледување на предложениот труд, имаме чест да го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Опис на трудот

Ракописот на поднесената докторска дисертација со наслов ***Функцијата на костимот во македонската театарска продукција помеѓу 1950 и 1985 година*** содржи 226 страници текст, компјутерски набор. Тој е составен од следниве целини/глави:

1. Вовед (стр. 5-12)
2. Прв дел: Поставување на теоријата (стр. 13-37)
3. Втор дел: Појавата на театарската костимографија и дисциплините комплементарни на неа (реконструкција и хронологија (стр. 38-52)
4. Трет дел: Костимографијата во македонската театарска продукција помеѓу 1950 и 1985 година (стр. 53-183)
5. Четврти дел: Анализа на доминантните авторски поетики (стр. 184-213)
6. Заклучок (стр. 214-219)
7. Библиографија (стр. 220-226).

Воведот, структуриран во три комплементарни целини, докторантката го користи за - најпрвин - да ја детерминира мотивацијата која перманентно го поттикнувала нејзиниот професионален интерес за костимот/костимографијата како компетентен сегмент на театарското уметничко дело, но и статусот на костимографијата во македонската театарска продукција во текот од четирите

важни декади од нејзиниот развој (1950-1985); едновременно, докторантката го користи овој прецизен и, во експликативна смисла, мошне компримиран вовед за да „упати“ на методолошкиот инструментариум што ќе го користи, како и на базичните оперативни поими преку кои ќе го операционализира своето истражување.

Во **првиот дел**, насловен како **Поставување на теоријата**, докторантката го резимира/рекапитулира теорискиот и методолошкиот инструментариум кој ќе и овозможи целосно да ја развива натамошната аргументирана и издржана аналитичка постапка. Благодарение на таквата постапка, подоцна, во третиот и во четвртиот дел од трудот, таа ќе не импресионира не само со високите научни/театролошки компетенции што ќе ги демонстрира, туку - најпрвин - со супериорната „леснотија“ со која ќе го разгледува и коментира исклучително обемен и разновиден истражувачки материјал. Имено, првиот дел од дисертацијата на м-р Јарчевска, за кој таа експлицитно кажува дека ги дефинира теориските/методолошките стратегии врз кои е базирано истражувањето на македонската театарска костимографија, очебијно ја афирмира високата упатеност на докторантката во сите апликативни можности што ги нуди „теориската аптека“ со која се служи денешнава хуманистика. Инаку, квалификативот „теориска аптека“ е преземен од Јохен Хериш/Jochen Hörisch, угледниот германски теоретичар на медиумите, кој во својата книга со ист наслов укажува на евидентно поинаков („полиберален“, „поопуштен“) пристап кон теориските постулати на таканаречените „големи теориски системи“, препознатлив кај нови генерации научници. Всушност, Хериш го докажува она што секој од нас го декодира, со радост, во текстовите на истражувачите формирани/форматирани во нашиве динамични и субверзивни постмодерни времиња кои, за среќа, веќе не им робуваат на догмите. Вклучително и на оние теориски/методолошки. Кога и ако се ептен луцидни, ваквите хуманисти од новиот ков јасно ни демонстрираат дека нивниот приоритет е **вистината** за некој предмет или феномен, а не **методот** кој до неа, евентуално, треба да не доближи. Впрочем, бизарноста на оваа навидум-дилема ја посочи и ја разреши уште Ханс-Георг Гадамер/Hans-Georg Gadamer, пред повеќе од половина век, во својата амблематска книга „Вистина и метод“ (1960).

За да се впушти во истражување на самиот меритум на својот научен предмет/интерес - македонската костимографија во мошне сигнификантниот период помеѓу 1950 и 1985 - докторантката ја испишува уште една „помошна“ глава на својот труд, нумерирана како **втор дел**. Според нејзината процена, која подоцна ќе се покаже како точна, сумарниот преглед на развојот на **театарската костимографија и дисциплините комплементарни на неа** ќе го дебарасира (од секој вид дополнително експлицирање или коментирање) пишувањето на централниот сегмент на трудот.

Сосема очекувано, овој круцијален сегмент, нумериран како **Трет дел** и насловен со експликативната синтагма „**Костимографијата во македонската театарска продукција помеѓу 1950 и 1985 година**“, опфаќа цели 150 страници, што значи: две третини од интегралниот текст на дисертацијата. Доколку го имаме предвид и обемот на своевидното авторезиме на овој труд, испишано во неговиот **четврти дел („Анализа на доминантните авторски поетики“)**, произлегува дека докторантката, следејќи го веќе посочениот

методолошки постулатот во согласност со кој избрала истражувањето имплицитно да го насочува кон **вистината** за некој предмет, а не кон **методот** кој до таа вистина, евентуално, треба да не доближи, го постигнала речиси идеалниот баланс што научниот труд може да го постигне. Исканан во процентите, овој баланс/сооднос помеѓу теориските/методолошките експликации и материјалната расправа во дисертацијата на **м-р Јарчевска**, изведуван преку бројот на страниците, е 45:180 во полза на квалитетната расправа (анализа и синтеза). Или, процентуално, 1:4.

Врз што се потпира **м-р Јарчевска**, развивајќи ја квалитетната расправа која е предмет на нејзиниот труд? Само и исклучиво врз референтната театролошка граѓа, примарна и секундарна. Кога е во прашање костимографијата, таа граѓа ја создаваат - примарно - оригиналните костимографски скици, фотографиите од претставите и (некогаш) ретките автентични/сочувани костими, ама и - секундарно - критичките и есеистичките текстови (т.н. театарска критика) кои костимографскиот придонес кон театарскиот чин го регистрираат бегло, паушално и речиси сосема некомпетентно.

За својата анализа да ја спроведе квалитетно, **м-р Јарчевска** морала да изврши големи, обемни, исцрпувачки, во принцип неизвесни и речиси невозможни архивски истражувања. Невозможни во македонскиот контекст, кој своите театарски архивалии допрва ги прибира и ги систематизира. Оценувајќи ги претходното знаење и исклучителниот напор што м-р Јарчевска морала да ги вложи во пишувањето на својата дисертација, одговорно констатираме дека сега, на крајот од овој долг процес, таа се докажува како прв македонски театролог кој сакал и успеал да воспостави „директен контакт“ со оригинални костимографски скици „од минатото“, прв кој се нафатил тие скици да ги класификува и организира (во повеќеилјадната збирка) и - најважното - прв што се покажал кадарен таа бесценета збирка научно да ја толкува и компетентно да ја вреднува.

Најважниот резултат на **м-р Јарчевска** е токму последниот: нејзиното научно толкување и компетентно вреднување на македонската костимографија во периодот 1950-1985. Елабориран во двата екстензивни дела од нејзиниот труд (третиот, четвртиот), поточно: низ четирите петтини од интегралниот текст на дисертацијата, овој резултат е презентираан експлицитно, аргументирано и навидум сосема едноставно. Едностаноста, во случајот, подразбира самостоен, изворен и сосема автентичен пристап кон истражуваниот материјал, ослободен од непотребни цитирања на авторитети од кој било формат и - особено - од рециклирањето на стерилната фразеологија на која младите научници многупати подлежат. **М-р Јарчевска**, ете, импонира и во начинот на кој мисли и пишува: едноставно, директно, во кратки и јасни реченици, прецизно и зачудувачки точно.

Оцена на трудот

Врз основа на претходно изнесеното, Рецензентската комисија за оцена на докторската дисертација ***Функцијата на костимот во македонската театарска продукција помеѓу 1950 и 1985 година*** оценува дека нејзината авторка **м-р Ивана Јарчевска** остварила обемна, вешто конципирана и во сите свои делови аргументирана анализа на предметот земен за обработка, дека на таа анализа ѝ претходело исклучително обемно, внимателно и мошне одговорно

истражување, коешто таа го извршила доследно, компетентно, методолошки консеквентно и – по однос на совладаниот материјал – сеопфатно во апсолутна смисла. Имајќи ги предвид сите наведени параметри, како и конечниот резултат артикулиран во сериозен и сеопфатен/синтетички труд, прв од таков вид во нашата хуманистика, Рецензентската комисија констатира дека докторантката покажала редок истражувачки потенцијал, висок степен на стручна подготвеност за справување со материјалот, примерна трпеливост и лична организираност, неопходна за неговата систематизација и интерпретација.

Овие, но и редица други неспомнати квалитети оваа дисертација ја квалификуваат како труд кој со задоволство може да се препорача за натамошна постапка.

ЗАКЛУЧОК

Рецензентската комисија за оценка на докторската дисертација ***Функцијата на костимот во македонската театарска ппродукција помеѓу 1950 и 1985 година*** оценува дека нејзината авторка **м-р Ивана Јарчевска**, во супериорно реализираната докторска дисертација, целосно ги има исполнето амбициозните задачи што си ги поставила пред себе со нејзиното предлагање.

Рецензентската комисија му предлага на Наставно-научниот и уметнички совет да ја прифати докторската дисертација под наслов ***Функцијата на костимот во македонската театарска ппродукција помеѓу 1950 и 1985 година*** и да ја повика **м-р Ивана Јарчевска** на усна одбрана.

Членови на Рецензентската комисија

Проф. Благоја Иванов, с.р.

Проф. д-р Јелена Лужина, с.р.

Доц. д-р Соња Здравкова-Цепаровска, с.р.

Доц. д-р Љупчо Јованов, с.р.

Доц. д-р Ана Стојаноска, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ПОД НАСЛОВ „ПРОСТОРНИТЕ ТЕОРИИ НА РУДОЛФ ФОН ЛАБАН, АПЛИЦИРАНИ ВО ТАНЦОВАТА ПРАКТИКА“ ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р ИСКРА ШУКАРОВА, ПРИЈАВЕНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 241, став 6 од Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ и член 42 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Факултетот за драмски уметности во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Наставно-научниот и уметнички совет на 43. седница одржана на 25.11.2013 година, не именува за членови на Комисијата за одбрана на докторската дисертација под наслов ***Просторните теории на Рудолф фон Лабан, аплицирани во танцовата практика***, изработена од кандидатката **м-р Искра Шукарова**.

Заблагодарувајќи му се на Наставно-научниот и уметнички совет за довербата што ни ја укажа, по опсежното разгледување на предложениот труд, имаме чест да го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Опис на трудот

Ракописот на поднесената докторска дисертација со наслов ***Просторните теории на Рудолф фон Лабан, аплицирани во танцовата практика*** содржи 227 страници текст, компјутерски набор. Тој е составен од следниве целини/глави:

1. Вовед (стр. 8-29)
2. Прв дел: Лабановиот кореолошки метод за анализа на движењата (стр. 33-119)
3. Втор дел: Анализа на кореографските дела на авторите Триша Браун и Вилијам Форсајт, преку употреба на Лабановиот кореолошки метод (стр. 121-187)
4. Трет дел: Компарација на кореолошката анализа во делата *Watermotor* од Браун и *Solo* од Форсајт (стр. 188-198)
5. Заклучок (стр. 199-209)
6. Библиографија (стр. 210-223).

Во мошне експликативно структурираниот **Вовед**, организиран во четири дедукциски изведени целини, докторантката прецизно ги уточнува базичните топоси (поими, категории) со кои таа постојано ќе оперира во текот на истражувачката/аналитичката постапка што треба да ја примени во анализата на танцовата практика на Рудолф фон Лабан, „една од најважните фигури во сферата на модерниот танц во XX век“ (стр.35), ама и на танцовата практика воопшто. Како базични, утврдени се топосите **тело, простор, динамика, кореографија** (кореографско дело), **кореутика, еукинетика, кореологија**. Експлицирајќи го,

напоредно, и начинот на кој тие ќе бидат третирали/развијани во натамошните анализи, докторантката нив детално ги дескрибира, за потоа и да ги сумира/сублимира преку конструирање на повеќе графички модели (во **воведот** вкупно 4, во натамошниот текст уште четириесетина) кои прагматично ја „илустрираат“ нејзината научна/истражувачка методологија. На тој начин, докторантката ја покажува својата лична „наклонетост“ кон „практичното мислење“ кое, според нејзиното чувствување и познавање на предметот на истражувањето, најдиректно и најфункционално може да се дескрибира/синтетизира преку комбинација од две денес веќе „архаични“ аналитички техники и/или методологии: базичниот структурализам и елементарната семиотика. Важно е да се нагласи дека, веќе во воведниот дел, докторантката јасно ја декларира сопствената позиција на апсолутен практичар кој теориите ги познава (што докажува и екстензивната **библиографија**, евидентирана на крајот на трудот), ама не им „робува“ и не им се „потчинува“. Накратко, комплексното истражување на **м-р Шукарова** е базирано врз искуствата на танцовата практика (вклучително и сопствената), кои „отпосле“ се промислуваат, проверуваат, потврдуваат/докажуваат и синтетизираат преку постулатите на „теориското мислење“. Со други зборови: меритумот на оваа мошне компетентна, акрибична и интригантно пишувана дисертација е дел од рецентната танцова практика која докторантката ја истражува и ја анализира во однос на Лабановиот кореолошки модел, третиран како респективна/влијателна референцијална рамка. Едно од предимствата на овој труд е токму посочената синергија на спекулативното и прагматичното промислување на „телото во движење“ - на рецентните танцови техники и методи - чиешто авторство, во случајот, компетентно го артикулира искусниот танчар, кореограф, педагог и театролог.

Прв дел, насловен како *Лабановиот кореолошки метод за анализа на движењата*, темелно го дескрибира авторовиот пристап кон движењето („тело во движење“), ја синтетизира неговата комплексна „филозофија на движење“ и нејзиниот развој во сите фази; ги детерминира (теориски и апликативно) неговите две есенцијални оперативни категории **кореутика** и **еукинетика** (вклучително и „сервисната“ терминологија што тој ја применува во обмислување/опишување на движењата: простор, тежина, време, флуидност...), ги елаборира телесните аспекти на неговиот кореолошки метод (кинестетика, проприоцепција); го сумира и го дефинира, најпосле, Лабановиот метод/систем на меморирање/запишување/нотација на различни движечки комбинации што ги произведува „танцовото тело“ односно „тело во движење“. Самиот Лабан, во мигот кога го обмислил, овој метод/систем изворно го именувал *кинетографија*. Подоцна, неговите проследувачи и следбеници го атрибуираат како *Кинетографија Лабан* или *лабанотација* и го дефинираат како „универзална алатка која влијае на создавањето заедничка платформа за толкување на јазикот на: класичниот, модерниот и етничкиот танц“ (стр. 109).

Откако, во **првиот дел**, успешно го има деконструирало Лабановиот кореолошки метод, за неговите клучни стратегеме да ги сведе на формули и на графички модели (стр. 112-120), докторантката пристапува кон истражувањата од **вториот дел** на својот труд: анализата на импровизациските и перформативните

аспекти во танцовата уметност. Овие аспекти таа ги истражуваат преку делата на двајцата „наследници“/проследувачи на Лабановиот кореолошки метод, американските танчери и кореографи Триша Браун (родена 1936) и Вилијам Форсајт (роден 1949). Докторантката проценува (а во натамошната анализа и докажува) дека во кореографската практика на Браун и Форсајт се препознаваат „директните и индиректните Лабанови влијанија“ (стр. 120), но дека авторските кореографии на Браун и Форсајт (во случајот две, по една од секој кореограф), применувајќи ги методолошките постулати на Лабан, успешно ги профилираат сопствените авторски поетики. Развивајќи ја оваа темелна претпоставка низ цели шеесет страници акрибичен, компетентен и целосно издржан текст проследен со функционално одбрани и дедуктивно коментирани фотографии, факсимили и графички модели, **м-р Шукарова** ги докажува високите апликативни потенцијали на кореолошката школа на Лабан, но и модалитетите на нивниот натамошен продуктивен/креативен развој. Дури и на нивното „доградување“ и „збогатување“.

Токму во оваа споредбена/компаративна смисла, како особено интригантен го проценуваме **третиот дел** од дисертацијата на **м-р Шукарова** насловен **„Компарација на кореолошката анализа во делата `Watermotor` од Браун и `Solo` од Форсајт“**. Во овој дел, докторантката директно ги споредува кореутските и еукинетичките аспекти во претставите на спомнатите кореографи, за да укаже на идентичноста на нивните пристапи (нивното „потекло“ од истата методолошка школа), но и на оригиналноста/автентичноста на нивните авторски проседа.

Во **заклучокот**, докторантката ги рекапитулира/резимира резултатите од своето обемно истражување на Лабановата кореутика во однос на современата танцова практика, докажувајќи оти работните хипотези врз кои се втемелувало нејзиното истражување целосно се потврдени како точни. Притоа, докторантката го маркира/нагласува ставот што го проценуваме како особено релевантен:

Имено, корелирајќи ги кореолошките принципи (модалитетит на движење) во класичниот балет и во модерниот танц, **м-р Шукарова** заклучува дека „движењата во балетот се поставени во рамка на наративното“ (стр. 201), додека „спротивно на ова сознание (...) за разлика од наративното во балетот, при апликацијата на геометриските принципи во танцовата уметност, телесната репрезентација не е наративна туку е апстрактна“ (ибид.). Овој став докторантката дополнително го аргументира преку примерите од ликовната уметност (сликите на Кандински, Мондријан, Ван Доебург), нагласувајќи дека токму „употребата на геометрискиот принцип, кој е суштина на Лабановиот, Брауновиот и Форсајтовиот пристап, во голем дел е издиференциран/изграден врз апстрактното поимање“ (стр. 207). Својата докторска дисертација **м-р Шукарова** ја поентира со заклучокот (проследен со соодветно коментиран графички модел) дека „свкупните истражувања во трудот се темелат врз поимот **апстрактно тело**, кое претставува важен придонес во постмодерниот танов период и според тоа е референтна точка од која поаѓаат современите танцови тенденции, во доменот на теоријата и практиката“ (стр. 208).

Оцена на трудот

Врз основа на претходно изнесеното, Рецензентската комисија за оцена на докторската дисертација ***Просторните теории на Рудолф фон Лабан, аплицирани во танцовата практика*** изработена од кандидатката **м-р Искра Шукарова**, заклучува дека м-р Шукарова остварила обемна, вешто конципирана, храбро поставена и во сите свои делови аргументирана анализа на предметот земен за обработка, дека на таа анализа и претходело исклучително обемно, внимателно и мошне одговорно истражување, коешто таа го извршила доследно, компетентно, методолошки консеквентно и – по однос на совладаниот материјал – сеопфатно во апсолутна смисла. Имајќи ги предвид сите наведени параметри, како и конечниот резултат артикулиран во сериозен и сеопфатен/синтетички труд, еден од ретките во нашата културна/научна практика кој целосно му е посветен на *танцот, танцовата практика, движењето и телото што дејствува креативно*, Рецензентската комисија констатира дека докторантката покажала редок истражувачки потенцијал, висок степен на стручна подготвеност, супериорното познавање на материјалот, примерна трпеливост и лична организираност, неопходна за неговата систематизација и интерпретација.

Овие, но и редица други неспоменати квалитети оваа дисертација ја квалификуваат како труд кој со задоволство може да се препорача за натамошна постапка.

ЗАКЛУЧОК

Рецензентската комисија за оцена на докторската дисертација ***Просторните теории на Рудолф фон Лабан, аплицирани во танцовата практика*** оценува дека нејзината авторка **м-р Искра Шукарова** супериорно ја реализирала докторската дисертација, која целосно ги има исполнето амбициозните задачи што таа ги поставила пред себеси со нејзиното предлагање.

Рецензентската комисија му предлага на Наставно-научниот и уметнички совет да ја прифати докторската дисертација под наслов ***Просторните теории на Рудолф фон Лабан, аплицирани во танцовата практика*** и да ја повика **м-р Искра Шукарова** на усна одбрана.

Членови на Рецензентската комисија

Доц. д-р Сенка Анастасова, с.р.

Доц. д-р Иванка Апостолова, с.р.

Доц. д-р Соња Здравкова-Цепаровска, с.р.

Доц. д-р Ана Стојаноска, с.р.

Проф. д-р Јелена Лужина, с.р.

ПРЕГЛЕД

на одобрени теми за изработка на магистерски тези на Технолошко-металуршки факултет во Скопје

<i>Кандидат</i>	<i>Тема</i>	<i>Ментор</i>
Александар Апостолов, дипл.инж.	„Кинетика на лужење на оксидно-силикатна никелова руда со раствор на сулфурна киселина,,	Д-р Горан Начевски, доцент
Ѓуроски Илче, дипл.инж.	„Поливинилпиролидон и неговите хомолози како струјно контролирани адитиви за Дамаскена-депозиција,,	Д-р Ирена Мицкова, вонреден професор
Александра Ивановска	„ Влијание на омекнувачите врз шивливоста на плетенини,,	Д-р Биљана Манговска, редовен професор
Ана Стефановска	„Примена на емулзиона техника на микроинкапсулирање на <i>Lactobacillus casei</i>“	Д-р Весна Рафајловска, редовен професор
Анѓелчо Толев	„Примена на монолауринот во пекарски производи како прехранбен адитив со површинско-активни и антимикробни својства“	д-р Ирина Младеноска, вонреден професор

ПРЕГЛЕД

На пријавени теми за изработка на докторска дисертација на Технолошко-металуршки факултет во Скопје

Кандидат	Тема	ментор
М-р Олга Поповска	„Развој на липозомски формулации на кетоконазолот“	Проф.д-р Весна Рафајловска

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА НАУЧЕН РАБОТНИК ПО ГРУПА ПРЕДМЕТИ ОД ОБЛАСТА НА
ОРАЛНАТА ПАТОЛОГИЈА И ПАРОДОНТОЛОГИЈА НА КАТЕДРАТА ЗА БОЛЕСТИ НА
УСТАТА И ПАРОДОНТОТ НА СТОМАТОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје, на својата 13 редовна седница одржана на ден 27. 12. 2013 година, по предлог на Кадровскиот одбор, а во врска со распишаниот конкурс за избор во наставно-научни и соработнички звања, формира Рецензентска комисија за избор на научни работници во сите научни звања по група предмети од научната област орална патологија и пародонтологија, на Катедрата за болести на устата и пародонтот, во состав: проф. д-р Маја Пандилова, проф. д-р Мирјана Поповска, проф. д-р Киро Ивановски, проф. д-р Силвана Георгиева, проф. д-р Снежана Пешевска.

На конкурсот објавен во дневните весници „Вечер“ и „Коха“ на 17. 12. 2013 година, се пријавија: ас.д-р Емилија Стефановска, ас. д-р Стевица Ристоска, ас. д-р Соња Миндова, ас. д-р Катерина Дирјанска, ас. д-р Вера Радојкова-Николовска и ас. д-р Кристина Митиќ.

По деталното разгледување на доставената документација, како и врз основа на личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1.Д-р Емилија Стефановска е родена на 1.1.1972 година во Штип. Вработена е со двоен работен однос на Стоматолошкиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и Клиниката за болести на уста и пародонтот, при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“ во Скопје.

Универзитетско образование:

Доктор- стоматолог: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, во 1997 год.

Магистер на стоматолошки науки од областа на болести на устата и пародонтот: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, со магистерски труд под наслов „Проценка на оралното здравје кај децата со ментална хендикепираност,” во 2005 год.

Доктор на стоматолошки науки од областа на болести на устата и пародонтот: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, со докторска дисертација под наслов „Инфламаторните цитокини и нивната улога во модулирањето на клиничката експресија на плак-индуцираната гингивална инфламација”, во 2011 год.

Работно искуство: Првото вработување го остварила на Клиниката за болести на устата и пародонтот во ЈЗУ „Стоматолошки клинички центар” во Скопје, во 1998 год. Во 2003 год. се здобила со звањето специјалист по болести на устата и пародонтот.

Во звањето **помлад асистент** на Катедрата за болести на устата и пародонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје била избрана во 2005 год., а во 2008 год. била избрана за **асистент по група предмети** на истата Катедра.

Наставно-образовна дејност:

На Катедрата за болести на устата и пародонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје била вклучена во изведувањето на практичната настава. Од учебната 2005/2006 до 2007/2008 год. изведувала вежби по предметот болести на устата и пародонтот (2 групи по 4 часа неделно). На студиската програма за доктори по стоматологија е вклучена во изведувањето на практичната настава по следните предмети: превентивна стоматологија, орално здравје, орална хигиена, орална патологија, пародонтологија, фокалоза и пародонтологија на студиската програма за стручни забни техничари.

Стручна и научна дејност:

Своите стручни и научни усовршувања ги насочила кон проблематиката од областа на пародонтологијата и оралната патологија. Д-р Емилија Стефановска учествувала со постер и усни презентации на конгреси во земјата и во странство, а присуствувала и учествувала како предавач на семинари и симпозиуми со секциски и пленарни предавања. Автор е на стручната книга. „*Јавно - здравствени аспекти на пародонталната болест*” – книга од стручна област. Скопје, 2013. Коавтор е во стручно-научните книги: „Современи дострели”, 2009 година, Стоматолошки факултет

-Скопје, 2009, “Дијагностички и тераписки протоколи во стоматологијата“, 2010, „Стратешки план за развој на стоматологијата“ во Република Македонија во периодот 2011-2021 година”, Стоматолошка комора на Македонија, Скопје, 2010.

Публицистичкиот опус на ас. д-р Емилија Стефановска го претставуваат 67 труда објавени во домашни и странски списанија. До првиот избор за помлад асистент има објавено 4 стручни труда (со ред. бр. од 1-4) кои се рецензирани во Билтенот бр.863 од 2004 година на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Трудите под реден број 5-11, пријавени за избор во звањето асистент, се рецензирани во Билтенот на УКИМ број 940 од март 2008 година. На овој конкурс за избор во звањето научен работник ги приложува следниве трудовите:

12. Радојкова-Николовска В., Накова М., Пандилова М., Дирјанска К., Стефановска Е.

Clinical assesment of gingival sulcus depth. X Congress of Balkan Stomatological Society (Abstract book). Belgrade, Serbia and Montenegro; Balkan Stomatological Society, 2005:114. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 945.

13. Пандилова М., Ивановски К., Стефановска Е., Јанкуловска М. Сознанија за оралното здравје кај дел од средношколската популација во Скопје. Македонски стоматолошки преглед; 2006, 30(3-4): 365-9.

Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 945.

14. Жабокова-Билбилова Е., Сотировска-Ивковска А., Филдишевски А., Амбаркова В., Стефановска Е. The role of salivary buffer system upon the occurrence of dental caries.

IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество: Охрид, 2006:16.

Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 908 од 2006 год.

15. Поповски Љ., Белазелкоска З., Стефановска Е., Митиќ К. Одредување на терапевтските ефекти на “парадентал” во третманот на пародонталната болест.

IV Меѓународен конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид 2006;50.

Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” бр. 940 од 2008.

16. Радојкова-Николовска В., Белазелкоска З., Стефановска Е., Зендели-Беџети Л.

Потенцијалот на хијалуронската киселина при пародонтолошкиот третман.

IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2006; 50-51.

Авторите во овој труд ја истакнуваат улогата на хијалуронската киселина како високо-молекуларен полисахарид, гликозоаминогликан, и ветувачки кандидат како медијатор на пародонталната ткивна регенерација, преку промовирање на брза ремисија на симптомите. Трудот има стручно-апликативен карактер.

17. Ристоска С., Миновска А., Радојкова-Николовска В., Стефановска Е., Дирјанска

К., Ренцова В. Емоционален стрес и психолошки профил на мажите со хронична пародонтопатија.

IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2006; 50-51.

Авторите имале за цел да го проследат влијанието на психосоцијалниот стрес и психолошкиот профил на мажите врз прогресијата на хроничната пародонтопатија. Од добиените резултати, авторите заклучуваат дека долготрајните емотивни стрес-состојби, како и психолошкиот профил на мажите во кои доминира чувството на егоцентричност, склоност кон осаменост, како и зголемена потреба од социјална прифатеност, условуваат покачување на нивото на кортизол, кој го супримира локалниот имунолошки одбранбен одговор во оралниот кавум. Ваквата состојба условува развој на подеструктивна форма на пародонталната болест (генерализирана форма) и тогаш кога денталниот плак е подеднакво застапен. Трудот има стручно-научно значење.

18. Ивановски К., Пандилова М., Митиќ К., Стефановска Е.

Пародонталното и денталното здравје кај студентската популација. IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2006; 50-51.

Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 945.

19. Радојкова-Николовска В., Накова М., Пандилова М., Стефановска Е., Дирјанска К., Ристоска С. Correlation between bone loss and and periodontal depth

XI Congress of the Bass. Sarajevo. Balkan Stomatological Society, 2006:288.

Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 945.

20. Стефановска Е. Цитокинска експресија и пародонтален статус. Македонски стоматолошки преглед 2008, 32 (3-4): 158-165.

Трудот претставува ревија на досегашните сознанија за улогата на инфламаторните цитокини и нивната асоцијација со патогенетските механизми на пародонталната афекција. Тој е приказ на мониторингот на цитокинската продукција и профилот на цитокини во заболено пародонтално

ткиво, чија нерестриктивна продукција игра клучната улога во хроничната леукоцитна регрутација и ткивна деструкција.

21. Стефановска Е., Накова М., Радојкова-Николовска В., Ристоска С., Левеска А. Интервентна програма за контролирано четкање на забите кај децата со ментална хендикепираност. Македонски стоматолошки преглед 2008; 32:(187-192).

Целта на овој труд е утврдување на можноста за подобрување на оралната хигиена кај децата со ментална хендикепираност и согледување на можноста за развивање на рутината на секојдневно четкање на забите кај овие деца. Преку спроведената интервентна програма, се потврдило дека овие деца можат да бидат обучени во едноставните постапки за одржување на оралната хигиена, преку засновање на ефективна програма за орално здравје во училиштата. Трудот има апликативен и научно - истражувачки карактер.

22. Радојкова- Николовска В., Накова М., Николовски Б., **Стефановска Е.,** Ристоска С.

Пубертетската матурација и гингивалното здравје -поврзаност и последици. Современи дострели, Стоматолошки факултет, Скопје, 2009.

Во овој труд авторите ги проследиле серумските и саливарните нивоа на тестостеронот, прогестеронот, како и 17 естрадиол кај 30 машки и 30 девојчиња во пубертет. Утврдиле позитивна корелација меѓу концентрациите на овие хормони во двата медиума, како и силно изразена позитивна корелација со сите клинички индексни вредности. Овие резултати сугерираат на потентното влијание кое половите хормони го манифестираат врз здравјето на пародонтот, што, пак, сугерира на улогата на стоматолозите во превентивните и тераписките модалитети во овој физиолошки период од животот. Трудот има научно-апликативен придонес.

23. Стефановска Е., Накова М., Радојкова-Николовска В., Дирјанска К., Ристоска С.

Хемиска и механичка контрола на денталниот плак кај ментално- хендикепирани деца-клинички резултати. Македонски стоматолошки преглед 2009; 33 (3-4):159-163.

Авторите си поставиле за цел да утврдат дали постојат разлики во оралното здравје кај 60 ментално-хендикепирани деца кои спроведуваат хемиска контрола на плакот користејќи средство за плакнење (стоматидин) и друга група на деца кои вршеле механички отстранување на денталниот плак. Анализата на податоците укажала на значително подобрување на оралното здравје кај двете испитувани групи, без особени разлики во начинот на контрола на денталниот плак. Трудот има стручно - апликативен придонес.

24. Ристоска С., Миновска А., Радојкова- Николовска В., **Стефановска Е.**

Влијание на психолошкиот профил на личноста врз клиничката експресија на пародонталната болест. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (зборник на апстракти) Охрид; 2009: 68.

Авторите си поставиле за цел да утврдат дали психолошките карактеристики (профил) на личноста влијаат врз обликот на клиничката експресија и динамика на хроничната пародонтопатија. Биле проследени 88 пациенти (14 мажи со локализирана и 14 со генерализирана форма на пародонтопатија како и 27 жени со локализирана и 33 со генерализирана форма). Било спроведено психолошко тестирање со помош на EPQ (Eysenck Personality Questionnaire) прашалник. Авторите заклучуваат дека одредени психолошки карактеристики на личноста особено присуството на негативни емоции, анксиозност и депресија како и постојаното тежнење за социјална прифатеност се значајни фактори кои влијаат врз клиничката експресија на хроничната пародонтопатија. Трудот има стручно – научно значење.

25. Радојкова- Николовска В, Накова М, Николовски Б, **Стефановска Е,** Ристоска С.

Пубертетската матурација и гингивалното здравје- поврзаност и последици. V Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Апстракти), Охрид, 2009; 38.

Во овој труд, авторите ги проследиле серумските и саливарните нивоа на тестостеронот, прогестеронот, како и 17 естрадиол кај 30 машки и 30 девојчиња во пубертет. Утврдиле позитивна корелација меѓу концентрациите на овие хормони во двата медиума, како и силно изразена позитивна корелација со сите клинички индексни вредности. Овие резултати сугерираат на потентното влијание кое половите хормони го манифестираат врз здравјето на пародонтот, што, пак, сугерира на улогата на стоматолозите во превентивните и тераписките модалитети во овој физиолошки период од животот. Трудот има научно-апликативен придонес.

26. Дирјанска К., Накова М., Ивановски К., **Стефановска Е.,** Дејанова Б. Улогата на липидната пероксидација во патогенетските механизми на пародонталната болест.V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Апстракти), Охрид, 2009; 66.

Целта на испитувањето е да се утврди патогенетскиот придонес на липидната пероксидација во појавата и прогресијата на пародонталната болест. Добиените резултати за ЛП, слободните радикали и антиоксидативниот капацитет спроведени кај 60 испитаници со дијагностицирана хронична пародонтална болест укажуваат на позитивна корелација помеѓу слободните радикали и ЛП, потврдувајќи ја нејзината улога во патогенетските механизми на пародонталната болест. Трудот има научен карактер.

27. Стефановска Е., Накова М., Радојкова –Николовска В., Дирјанска К., Ристоска С.

Хемиска и механичка контрола на денталниот плак кај ментално-хендикепирани деца- клинички резултати. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Абстракти), Охрид, 2009; 67.

Авторите си поставиле за цел да утврдат дали постојат разлики во оралното здравје кај 60 ментално-хендикепирани деца кои спроведуваат хемиска контрола на плакот користејќи средство за плакнење (стоматидин) и друга група на деца кои вршеле механички отстранување на денталниот плак. Анализата на податоците укажала на значително подобрување на оралното здравје кај двете испитувани групи, без особени разлики во начинот на контрола на денталниот плак. Трудот има стручно апликативен придонес.

28. Stefanovska E., Nakova M., Ristoska S., Radojkova-Nikolovska V. Toothbrushing intervention programme among children with mental handicap. Bratisl Lek Listy 2010; 111(5):299-302.

Преку испитувањето е спроведена шестмесечна интервентна програма за контролирано четкање на забите кај 100 деца со лесна и умерена ментална хендикепираност. Програмата дала ветувачки резултати и се покажала како ефективна во редукција на денталниот плак и гингивалните инфламаторни индекси, акцентирајќи го како клучен мотивирачкиот фактор за редовно и правилно одржување на оралната хигиена. Трудот има стручно - апликативен придонес.

29. Стефановска Е., Накова М., Поповска М., Радојкова-Николовска В. Влијанието на оралната хигиена и гуммите за цвакање орбит без шеќер во редукција на денталната плак акумулација и развојот на гингивалната инфламација. Македонски стоматолошки преглед 2010; 34(1-2):142-147.

Целта на истражувањето е да се добијат сопствени сознанија за влијанието на орбитмастиките за цвакање без шеќер, во намалување на денталната плакакумулација и гингивалната инфламација. Спроведената студија кај 60 испитаници на возраст 15-18 години, го потврдила превентивно-протективниот ефект на орбитмастиките за цвакање без шеќер, препорачувајќи ги како дополнително средство за одржување на оралната хигиена. Трудот има апликативен карактер.

30. Ристоска С., Миновска А., Поп-Јорданова Н., Радојкова-Николовска В., **Стефановска Е.** Влијанието на емоционалниот стрес врз орално-хигиенските навики. Македонски стоматолошки преглед, 2010; 34(1-2):136-141.

Целта на оваа студија е да се проследи заемната поврзаност помеѓу стресот и орално хигиенските навики на луѓето. За таа цел во студијата биле опфатени 88 пациенти со хронична пародонтопатија, кај кои е извршено психолошко тестирање со помош на PSQ тестот. Добиените резултати во оваа студија ја потврдуваат претпоставката дека долготрајните емотивни стрессостојби индуцираат намалена орална хигиена и зголемување на нивото на дентален плак кој доведува до продлабочување на пародонталната деструкција и развој на потешка форма на пародонталната болест. Трудот има стручно-научно значење.

31. Радојкова-Николовска В., Накова М., Николовски Б., **Стефановска Е.,** Ристоска С.

Асоцираност помеѓу пубертетската матурација и гингивалното здравје. Македонски стоматолошки преглед, 2010; 34(1-2):122-127.

Проследувајќи ги индексите на пародонталниот статус кај група момчиња на пубертетска возраст, авторите укажуваат на изразено присуство на гингивално воспаление. Серумските и саливарните вредности на тестостеронот кај овие испитаници посочуваат на силно изразена позитивна корелација во двата медиуми. Исто така, утврдено е и присуство на јака позитивна корелација помеѓу тестостеронот со индексот на дентален плак, забен камен и гингивалната инфламација. Трудот има научно-апликативен придонес.

32. Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., Радојкова-Николовска В., Ристоска С.,

Митиќ К. Туморнекрозен фактор (ТНФ) во гингивален флуид-можен индикатор на иницијална пародонтална болест. Македонски стоматолошки преглед, 2010; 34 (5-6): 295-300.

Целта на студијата е да се утврди погодноста од користењето на цитокинскиот медијатор ТНФ-алфа, како можен индикатор на иницијална пародонтална болест. Детектираните гингивално-флуидни и серумски концентрации на ТНФ-алфа кај пациенти со гингивална и иницијална пародонтална

болест укажале на можноста дека ТНФ-алфа би можел да претставува ран гингивално-флуиден индикатор на пародонталната болест. Трудот има стручно апликативен придонес.

33. Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., Ристоска С., Митиќ К. Инфламаторни медијатори кај плак-индуцирана гингивална инфламација. Македонски стоматолошки преглед 2010; 34 (3-4): 176-183.

Целта на студијата е утврдување на инволвираноста на инфламаторните цитокини (ИЛ1-алфа и ИЛ1-бета) и нивната модулација во клиничката експресија на плак-индуцираната гингивална инфламација. Добиените резултати за инфламаторните цитокини во гингивален флуид, спроведени кај 90 испитаници укажуваат на нивното имуно-модулаторно влијание, што од своја страна ги потврдува како репрезенти на предклиничката иницијација на инфламаторните процеси и индикатори на гингиво-пародонталните оштетувања. Трудот има стручно - апликативен придонес.

34. Митиќ К¹., Поповска М¹., Јовановиќ Р²., Костадинова-Куновска С²., **Стефановска**

Е¹., Ристоска С¹. Фиброзна реакција на гингивата како резултат на циклоспоринска терапија. Македонски стоматолошки преглед 2010; 34 (3-4): 193-204.

Целта на трудот е испитување на ефектот на различни дневни дози на циклоспоринот врз фибробластната активност во синтеза на колаген. Резултатите укажуваат дека формирањето на ретикуларната мрежа и продукцијата на колаген од страна на фибробластите не е зависна од аплицираната доза на циклоспоринот. Авторите посочуваат дека отстранувањето на локалните иритирачки фактори и намалувањето на гингивалната инфламација водат кон намалување на гингивалното зголемување. Трудот има научен карактер.

35. Ристоска С¹., **Стефановска Е¹.**, Ивановски К., Ренцова В, Митиќ К. Состојбата на пародонталните ткива кај пациентите со diabetes mellitus. Македонски стоматолошки преглед 2010; 34 (5-6): 285-294.

Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 1045 од 2012 год.

36. Radojkova-Nikolovska Vera, Nakova M, Popovska M, Nikolovski B, Pandilova M, Stefanovska E, Dzipunova B. The effects of female sex hormones levels on periodontal health in pregnancy. Proceedings of the 16th Congress of the BaSS 2011, Bucharest, Romania; 83.

Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 1053 од 2013 год.

37. Radojkova-Nikolovska Vera, Nakova M, Popovska M, Nikolovski B, Pandilova M, Stefanovska E, Dzipunova B. PgE2-a potent mediator in periodontitis and coronary artery disease. Proceedings of the 16th Congress of the BaSS 2011, Bucharest, Romania; 173.

Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 1053 од 2013 год.

38. Popovska M., Simoncevska M., Atanasovska-Stojanovska A., Pandilova M., Radojkova-Nikolovska V., Mitik K., Stefanovska E. Oral and periodontal changes in patients with kidney diseases. 16 Congress of the BaSS 2011, Bucharest, Romania; 173.

Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 1053 од 2013 год.

39. Стефановска Е¹., Накова М¹., Ивановски К¹., Ѓорѓоски И²., Радојкова-Николовска В¹., Ристоска С¹. Цитокинска експресија кај гингивалната и раната пародонтална болест. Maced Dent Rev 2011; 35 (5-6): 180-192.

Целта на трудот е потврдување на можната асоцираност и инволвираност на инфламаторните цитокини (ИЛ1-алфа, ИЛ1-бета и ТНФ-алфа) кај гингивалната и раната пародонтална болест. Зголемените гингивално-флуидни концентрации на овие медијатори ја потврдуваат нивната улога како рани показатели на претклиничките иницијални инфламаторни процеси и индикатори на пародонталната деструкција. Трудот е со научен и стручно-апликативен придонес.

40. Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., Ристоска С., Радојкова-Николовска В., Миндова С. Орални биомаркери во дијагнозата и прогнозата на пародонталната болест. Македонски стоматолошки преглед, 2011; 35 (3-4): 113-120.

Трудот претставува ревијален приказ на оралните биомаркери, биохемиски медијатори во оралните флуиди, слива и гингивален флуид, како високо бенефитни во детерминирање на тековниот пародонтален статус, детерминанти на инфламаторно-медијаторните нивоа и добри индикатори во дијагнозата и прогнозата на пародонталната болест. Трудот има апликативен и научно - истражувачки карактер.

41. Миндова С¹., Накова М¹., Ѓорѓоски С³., Исијановска Р⁴., Ивановски К¹., Пешевска С¹., **Стефановска Е¹.**, Николовска Ј². Цитокинска продукција кај пушачи и не пушачи со пародонтална болест. Македонски стоматолошки преглед 2011; 35 (1-2): 12-22.

Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 1053 од 2013 год.

42. Ристоска С., Ивановски К., Пешевска С., Дирјанска К., Миндова С., **Стефановска Е.** Плунка, методи за нејзино колекционирање и процесирање. Македонски стоматол, преглед, 2011; 35 (3-4): 105-112.

Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 1053 од 2013 год.

43. Ламески М., Ивановски К., Ристоска С., Миндова С., **Стефановска Е.** Влијание на стареењето врз степенот на пародонталната деструкција. Македонски стоматолошки преглед 2011; 35 (1-2): 6-11. Со цел да ја проследи поврзаноста на факторот возраст/стареењето со степенот на пародонталната деструкција, авторите проследили 100 испитаници со просечна возраст од 44,59 години кај кои бил утврден степенот на ресорпција на алвеоларната коска како показател за пародонталната деструкција и тој бил корелиран со возраста на секој од испитаниците. Резултатите укажале на постоење на висока позитивна корелација помеѓу возраста на пациентите и степенот на ресорпција на алвеоларната коска. Авторите сугерирале дека можеби самата старост не е директна причина за пародонталната деструкција, но поради компромитираното здравје, присуството на голем број хронични заболувања и медикаментозна терапија, визуелните тешкотии, како и проблемите при движењето кај овие пациенти, се фактори кои директно влијаат врз процесот на одржување на оралната хигиена. Трудот има стручно-апликативно значење.

44. **Stefanovska E., Nakova M., Ivanovski K., Popovska M.** Interleukin- 1 (IL1-alpha and IL1-beta) in gingival fluid and serum at patients with gingivitis and periodontitis . Balk J Stom, 2012; 16:34-38.

Целта на оваа студија е евалуација на гингивално-флуидните и серумски концентрации на интерлеукин1-алфа и интерлеукин 1-бета, кај здрави пациенти и пациенти со гингивална и иницијална пародонтална болест. И покрај лимитираноста на студијата, зголемената локална продукција на овие цитокини со зголемувањето на инфламаторните случувања, и нивниот мониторинг во гингивалниот флуид, може да помогне во детекција на присутното заболување и неговата тежина. Трудот има стручно-апликативен карактер.

45. Popovska M., Kievski R., Angelovski B., Belazelkoska Z., **Stefanovska E.,** Kanurkova L. Application of Gengigel in the treatment of gingival inflammation. Balk J Stom, 2012; 16:43-45.

Трудот претставува компаративна анализа на индексните вредности на дентален плак и гингивална инфламација кај пациенти кои одржуваат регуларна орална хигиена и оние што одржуваат орална хигиена и користат „генгигел“. Резултатите говорат за сигнификантна редукција на индексните вредности кај пациентите кои го користеле „генгигелот“, што е резултат на неговите подобри терапевтски ефекти, директно асоцирани со минимизирање на денталната плак - акумулација. Трудот има стручно-апликативен карактер.

46. Ivanovski K., Stefanovska E., Ristoska S. Interdental cleaning at patients with periodontal disease. Stimatoloski vjesnik 2013(2) 31-35.

Целта на трудот е детерминирање на знаењето и мотивираноста на пациентите со пародонтална болест од корисноста на помошните средства во одржување на оралната хигиена и етаблирање на ефектите од нивното користење. Добиените резултати укажуваат дека поголем број од вкупно 200 испитаници биле добро информирани за користење на помошните средства, а кај оние што биле мотивирани да ги користат е регистрирана сигнификантна редукција на количината на дентален плак и гингивална инфламација. Трудот има стручно-апликативен карактер.

47. **Стефановска Е,** Накова М, Ивановски К., Ристоска С., Радојкова-Николовска В., Митиќ К. Цитокини во гингивален флуид кај млади адулти. VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. (зборник на апстракти), Охрид 2012, (57).

Целта на трудот е компарирање на цитокинските нивоа на ИЛ1-алфа, ИЛ1-бета и ТНФ-алфа кај млади адулти со гингивална и рана пародонтална болест. Младите возрасни со рана пародонтална болест покажале статистички повисоки вредности на цитокинските концентрации во однос на оние со гингивална болест, со што се потврдуваат научните сознанија дека истите би можеле да претставуваат предиктори на раната пародонтална болест. Трудот има стручно-апликативен карактер.

48. Ристоска С., Ивановски К., Панов С., **Стефановска Е.,** Ренцова В., Митиќ К. Концентрација на ММП-1 (колагеназа-1) во гингивалните исечоци кај пациенти со пародонтопатија и здрави испитаници. VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. (Зборник на апстракти), Охрид 2012, (50).

Во овој труд, авторите имаа за цел да извршат квантитативно определување на ткивните нивоа на ММП-1 во инфламираните гингивални ткива кај пациентите со хронична и агресивна

пародонтопатија и да ги компарираат со оние кај здравите испитаници. За таа цел биле проследени 90 испитаници. Резултатите укажале на сигнификантно повисоки вредности на ММП-1 во инфламираните исечоци кај пациентите со обете форми на пародонтопатија во однос на здравите испитаници. Авторите заклучуваат дека микроорганизмите од биофилмот ја иницираат продукцијата на колагеназите, а со напредокот на инфламаторните процеси се зголемуваат нивните концентрации во ткивата доведувајќи до екстензивна загуба на припој и деструкција на алвеоларната коска. Трудот има научно значење.

49 Митиќ К., Поповска М., Мицевска М., Стефановска Е., Белазелкоска А. Асоцијација помеѓу Human papilloma virus (HPV) и циклоспорин А-индуцирано гингивално зголемување. VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. (зборник на апстракти), Охрид, 2012, (53).
Тргувајќи од фактот дека базалните клетки од оралната мукоза се таргет клетки за ХПВинфекција, авторите во овој труд ја одредуваат асоцијацијата на оваа инфекција со гингивалното зголемување. Зголемената инциденца на ХПВ6 и ХПВ11, ја сугерираат можноста гингивалните цепови да претставуваат депо за овој вирус, а со тоа и зголемена пролиферативна активност на гингивалниот епител. Со тоа авторите ја потврдуваат можноста оваа инфекција да биде инволвирана во развојот на гингивалните разраснувања. Трудот има научен карактер.

50. Ламески М., Ивановски К., Миндова С., Ристоска С., Стефановска Е., Ламеска С.

Процена на ризикот од пародонтопатија. VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. (зборник на апстракти), Охрид, 2012. (60).

Авторите имале за цел да укажат на значењето на проценката на ризикот од пародонталната болест, како и да ја афирмираат процесот на самопроцена. За таа цел биле проследени 100 испитаници со просечна возраст од 44,59 години кај кои бил пресметан степенот на ризик од пародонтопатија преку прашалникот на ААР и ризик - хексагонот на Long & Tonetti. Показателите на валидноста укажале на високи вредности, при што овој начин на проценка го сметаат за валиден и прифатлив за масовна употреба што би довело до подобрување на пародонтолошкиот статус и намалување на ризикот од пародонталната болест кај пациентите. Трудот има стручно - апликативно значење.

51. Ивановски К., Попоски Љ., Стефановска Е., Миндова С., Спировска. Конзервативен третман на локализиран инфракоскен пародонтален дефект (приказ на случај). VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. (зборник на апстракти), Охрид, 2012, (62).

Трудот претставува приказ на случај на 27 - годишна пациентка со цел да се укаже на можното конзервативно третирање на локализирани инфракоскени пародонтални дефекти. Прикажаниот случај покажува дека правилно спроведеното затворено субгингивално чистење и полирање на коренот и кај инфракоскените пародонтални дефекти може да резултира со регенерација на пародонталните ткива, кое е и рендгенолошки верифицирано со кондензација на алвеоларната коска. Трудот има стручно-апликативен карактер.

52. Дирјанска К., Накова М., Белазелкоска З., Ивановски К., Миндова С., **Стефановска Е.**, Алексовска П. Нивото на еластазата во гингивалниот флуид кај пациенти со гингивална инфламација. VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. (зборник на апстракти), Охрид 2012, (58).

Тргувајќи од сознанието за улогата на еластазата како маркер на гингивалната инфламација, авторите си поставиле за цел да ја утврдат нејзината вредност во гингивалниот флуид, зависно од интензитетот на гингивалниот инфламаторен одговор. Добиените резултати укажуваат на сигнификантно повисоки концентрации на еластазата во гингивалниот флуид кај пациентите со гингивална инфламација наспроти здравите испитаници, потврдувајќи ја нејзината улога како индикатор за активноста на патолошкиот процес. Трудот има стручно-апликативен карактер.

53. Mitik K¹., Popovska M¹., **Stefanovska E¹**., Ristovska S¹., Belazelkoska A. Immunosuppressive therapy as a risk factor for periodontitis. 17th Congress of the Balkan Stomatological Society (Proceedings) Tirana: 2012:146.

Во трудот е испитуван ефектот на имуносупресивната терапија и нејзиното влијание на пародонталните деструктивни процеси, преку одредување на индексот на дентален плак (ИДП), индексот на гингивална инфламација (ИГИ) и загубата на атачмент, кај пациенти со имуносупресивна терапија и без терапија. Резултатите не манифестираат значајна разлика за ИГИ и загубата на атачмент меѓу испитуваните групи, освен за ИДП помеѓу групата третирана со високи дози на Neoral® и контролната група. Според резултатите, имуносупресивната терапија не претставува ризик фактор за појава на пародонтални заболувања. Трудот има научен карактер.

54. Stefanovska E, Ivanovski K, Zabokova-Bilbilova E, Ristoska S, Mitik K: Periodontal health at patients with fixed orthodontic appliances. 18th Congress of the Balkan Stomatological Society (Proceedings) Skopje: 2013:419.

Трудот претставува евалуација на пародонталниот статус кај 30 пациенти третирани со фиксни ортодонтски помагала. Добиените резултати укажуваат на прогресија на пародонталното заболување кај овие пациенти, потврдувајќи го фактот за слабата информираност за правилното одржување на регуларната орална хигиена кај овие пациенти, како и неопходноста од користењето на помошните средства за орална хигиена. Трудот има стручно-апликативен карактер.

55. Zabokova-Bilbilova E, Georgiev Z, **Stefanovska E,** Ambarkova V, Kokoceva- Ivanovska O. Effect of fluoride on inhibition of demineralization adjacent to orthodontic brackets.

18th Congress of the Balkan Stomatological Society (Proceedings) Skopje: 2013:193.

Целта на авторите во оваа *invitro* студија била да се спореди кариостатскиот потенцијал на материјалот користен за лепење на брекети (ГЈЦ во однос на композитен), како и да се види ефектот не примената на флуориден препарат. 60 здрави премолари биле вклучени во студијата. Од нив, на 30 заби брикетите им биле залепени со ГЈЦ (Fuji Ortho LC), а на останатите 30 заби со материјал кој не содржи флуор (Dentaurum). Потоа забите биле чувани во артифициелна плунка и секојдневно биле третирани со флуориден раствор Fluorogal (0,05% F) во времетраење од месец дена. По испитуваниот период добиено е дека најголемо количество на флуор има во групата заби каде што брекетите биле залепени со флуорослободувачки материјал и третирани со раствор од флуор со ниска концентрација (Fluorogal). Трудот има апликативно значење.

56. Zabokova-Bilbilova E, Georgiev Z, **Stefanovska E,** Ambarkova V, Kokoceva- Ivanovska O. The effect of applied topical fluoride preparations in orthodontic patients. 18th Congress of the Balkan Stomatological Society (Proceedings) Skopje: 2013:191.

Целта на трудот е детекција на флуор во емајлот пред и после локална апликација на „флуорогал“. Кај 40 екстрахирани премолари, поделени во 2 групи по 20 заби е следена спектофотометриски флуороидната концентрација во емајлот, која покажала статистички сигнификантно поголеми концентрации после 3 месечна секојдневна апликација на „флуорогел“, кај пациенти со фиксни ортодонтски помагала. Во согласност со добиените резултати авторите го препорачуваат „флуорогелот“, во секојдневната клиничка практика кај пациентите со фиксни ортодонтски помагала. Трудот има стручно-апликативен карактер.

57. Ristoska S., Ivanovski K., Panov S., **Stefanovska E.,** Mitik M. Tissue level of the neutrophil collagenase MMP8 at patients with periodontitis and healthy controls.

18th Congress of the Balkan Stomatological Society (Proceedings) Skopje: 2013:419.

Во овој труд, авторите имале за цел да извршат квантитативно определување на ткивните нивоа на ММП-8 во инфламираното гингивално ткиво кај пациентите со хронична и агресивна пародонтопатија и да ги компарираат со оние кај здравите испитаници. За таа цел тие проследиле 90 испитаници. Резултатите укажуваат дека просечните вредности на ММП-8 во инфламираните гингивални исечоци кај пациентите со хронична и агресивна пародонтопатија се сигнификантно повисоки во однос на здравите испитаници ($p=0,00001$). Авторите заклучуваат дека деструктивните процеси кај агресивната пародонтопатија доминантно настануваат како последица на нарушената функција на неутрофилните гранулоцити (фагоцитоза, хемотаксија,) и ослободување на слободни радикали и други нискомолекуларни соединенија, а не како последица на ослободувањето на ММП-8. Трудот има научен карактер.

58. Mitik K., Popovska M., Belazelkoska A., **Stefanovska E.,** Ristoska S. Effect of immunosuppressive medication on proliferative activity in oral gingival epithelium.

18th Congress of the Balkan Stomatological Society (Proceedings) Skopje: 2013:126.

Целта на трудот е одредување на експресијата на пролиферативниот маркер Ki-67 во гингивалниот епител и строма кај бубрежно-трансплантирани пациенти, кои примаат различни дози на имunosупресивен медикамент. Според резултатите, пролиферативната активност на гингивалниот епител е стимулирана од високи дози на медикаментот и негова соодветна вредност во плазмата. Трудот има научна вредност.

59. Zabokova-Bilbilova E, Sotirovska-Ivkovska A, Georgiev Z, Stefanovska E: Evaluation of buffer capacity of saliva in caries free and caries active children. Contributions, Sec. Biol. Med. Sci., MASA, 2013;XXXIV(2):151-157.

Студијата го покажува односот помеѓу физичко-хемиските својства на плунката, односно пуферскиот капацитет кај здрави и кариес активни деца. Саливарните бикарбонати имаат придонес во одржувањето на ацидодазната рамнотежа на плунката, а преку тоа и на појавата на кариесот. Утврдена е значително повисока концентрација на саливарна бикарбонати кај испитаниците со здрави заби. Резултатите од оваа студија се корисни параметри за утврдување на ризикот од појава на кариесот, како и за планирање на соодветни кариес-превентивни мерки. Трудот има апликативно значење.

60. Zabokova-Bilbilova E, Sotirovska-Ivkovska A, Stefanovska E. The importance of proper oral hygiene in patients undergoing treatment with fixed orthodontic appliances. Balk J of Stom, 2013;17(3):138-143.

Целта на студијата е евалуација на важноста од правилната орална хигиена кај пациенти со фиксни ортодонтски помагала. 40 пациенти со ортодонтска аномалија, малоклузија, поделени во две групи, се третирани со дентал крема „Tooth Mousse“ и „Fluorogal-solutio,“ а се компарирани со 20 пациенти. Регистриран е ОХИ (Green-Vermilion) индексот, пред и по третманот. Резултатите укажуваат на сигнификантно намалување на ОХИ - вредностите по употребата на наведените препарати, препорачувајќи ја нивната примена во одржувањето на правилната орална хигиена кај овие пациенти. Трудот има стручно-апликативен карактер.

61. Stefanovska E., Ivanovski K., Pandiolova M., Ristoska S., Mitik K., Zabokova-Bilbilova E. Relationships between clinical parameters and IL1-alpha and IL1-beta at plaque induced gingival inflammation. III Albanian congress in stomatology with international participation, Skopje, 2013:249.

Студијата го покажува односот помеѓу инфламаторните цитокини, ИЛ1-алфа и ИЛ1-бета, во гингивалниот флуид и степенот на гингивална инфламација. Зголемената локална продукција на овие цитокини со зголемување на степенот на инфламација, укажуваат на тоа дека клиничките параметри (ИДП, ИГИ) може да обезбедат сигурен начин на оценување на сериозноста на пародонталната болест, и дека инфламаторните цитокини играат клучна улога во патогенетскиот механизам на пародонталната деструкција. Трудот има стручно-апликативен карактер.

62. Mitik K., Popovska M., Belazelkoska A., Stefanovska E. Oral status at patient with celiac disease. III Albanian congress in stomatology with international participation, Skopje, 2013:226.

Целта на овој труд е одредување на потенцијалната врска помеѓу целијакијата и оралните промени како улцерозен стоматит, атрофичен глосит, хипоплазија на емајлот и кариес. Кај испитуваната група било детектирано зголемено присуство на улцерозен стоматит и атрофичен глосит, за разлика од хипоплазијата на емајлот и кариесот, за кои не постои зголемен ризик. Трудот има научен и апликативен карактер.

63. Ivanovski K., Krstevski D., Ristoska S., Stefanovska E., Mindova S., Kokolanski V.

The impact of lifestyle on periodontal pocket depth and clinical attachment loss. III Albanian congress in stomatology with international participation, Skopje, 2013:109.

Авторите имале за цел да го утврдат влијанието на начинот на живот врз состојбата на пародонталните ткива преку проследување на длабочината на пародонталниот џеб и губењето на припојот. Била спроведена тромесечна студија на пресек во која биле проследени 420 испитаници, каде што биле опфатени главните сегменти од начинот на живот (пушење, консумирање алкохол, начин на исхрана и физичка активност), а на Рамфјорд - овата група на заби биле определувани: длабочина на пародонтален џеб и загуба на припој. Авторите дошле до заклучок дека нездравниот начин на живот и лошите навики во исхраната негативно влијаат врз здравјето на пародонталните ткива. Трудот има стручно-апликативно значење.

Стручно-апликативна дејност: Д-р Емилија Стефановска активно учествувала во организација и презентација, на Стоматолошкиот факултет на „Денови на образование и кариера“, во организација на УКИМ (2008, 2009 и 2010 год). Член е на Собранието на Македонското стоматолошко друштво и добитник е на Благодарница за учество во работата и развојот на Стоматолошкиот факултет во Скопје.

ОБРАЗЕЦ КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Емилија Стојан Стефановска

Институција: Стоматолошки факултет - Скопје

Научна област: Орална патологија и пародонтологија
НАУЧНО - ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред бр.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание	Поени
1.	Ивановски К., Атанасовска А., Левеска - Стефановска Е. Проблемот на сидата во стоматолошката ординација. Македонски стоматолошки преглед 1998; 22(1-4): 15-9 Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 863.	3,2
2.	Стефановска Е. , Накова М., Радојкова-Николовска В. Ристоска С., Дирјанска К. Профил на пародонтално здравје кај деца со ментален хендикеп. Македонски стоматолошки преглед, 2006; 30 (3-4):353-6. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 940.	2,4
3.	Радојкова-Николовска В., Накова М., Стефановска Е. , Ристоска С., Николовски Б., Џипунова Б. Проценка на оралното здравје кај бремени пациентки. Македонски стоматолошки преглед, 2006; 30 (3-4): 358-364. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 940.	2,4
4.	Ристоска С., Атанасовска-Стојановска А., Поповска М., Стефановска Е. , Радојкова-Николовска В. Примена на Flusconazol во третманот на оралната кандидијаза предизвикана од различни Candida spp. Македонски стоматолошки преглед; 2006; 30 (3-4): 347-352. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 940.	2,4
5.	Пандилова М., Ивановски К., Стефановска Е. , Јанкуловска М. Созијанија за оралното здравје кај дел од средношколската популација во Скопје. Македонски стоматолошки преглед, 2006; 30(3-4): 365-9. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 945.	2,4
6.	Стефановска Е. Цитокинска експресија и пародонтален статус. Македонски стоматолошки преглед 2008; 32 (3-4): 158-165.	4
7.	Стефановска Е. , Накова М., Радојкова-Николовска В., Ристоска С., Левеска А. Интервентна програма за контролирано четкање на забите кај децата со ментална хендикепираност. Македонски стоматолошки преглед 2008; 32:(187-192).	2,4
8.	Стефановска Е. , Накова М., Радојкова-Николовска В., Дирјанска К., Ристоска С. Хемиска и механичка контрола на денталниот плак кај ментално- хендикепирани деца-клинички резултати. Македонски стоматолошки преглед 2009; 33 (3-4):159-163.	2,4
9.	Стефановска Е. , Накова М., Поповска М., Радојкова-Николовска В. Влијанието на оралната хигиена и гумите за цвакање орбит без шеќер во редукција на денталната плак акумулација и развојот на гингивалната инфламација. Македонски стоматолошки преглед 2010; 34(1-2):142-147.	2,4
10.	Ристоска С., Миновска А., Поп-Јорданова Н., Радојкова-Николовска В., Стефановска Е. Влијанието на емоционалниот стрес врз орално-хигиенските навики. Македонски стоматолошки преглед 2010; 34(1-2):136-141.	2,4
11.	Радојкова-Николовска В., Накова М., Николовски Б., Стефановска Е. , Ристоска С. Асоцираност помеѓу пубертетската матурација и гингивалното здравје. Македонски стоматолошки преглед 2010; 34(1-2):122-127.	2,4
12.	Стефановска Е. , Накова М., Ивановски К., Радојкова-Николовска В., Ристоска С., Митиќ К. Тумор некрозен фактор (ТНФ) во гингивален флуид-можен индикатор на иницијална пародонтална болест. Македонски стоматолошки преглед 2010; 34 (5-6): 295-300.	2,4
13.	Стефановска Е. , Накова М., Ивановски К., Ристоска С., Митиќ К. Инфламаторни медијатори кај плак-индуцирана гингивална инфламација. Македонски стоматолошки преглед 2010; 34 (3-4): 176-183.	2,4
14.	Митиќ К ¹ ., Поповска М ¹ ., Јовановиќ Р ² ., Костадинова-Куновска С ² ., Стефановска Е. Ристоска С ¹ . Фиброзна реакција на гингивата како резултат на циклоспоринска терапија. Македонски стоматолошки преглед 2010; 34 (3-4): 190-204.	2,4
15.	Ристоска С ¹ ., Стефановска Е. ¹ ., Ивановски К ¹ ., Ренцова В ² ., Митиќ К ¹ . Состојбата на пародонталните ткива кај пациентите со diabetes mellitus. Македонски стоматолошки	2,4

	преглед 2010; 34 (5-6): 285-294. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 1045.	
16.	Стефановска Е. , Накова М., Ивановски К., Ристоска С., Радојкова-Николовска В., Миндова С. Орални биомаркери во дијагнозата и прогнозата на пародонталната болест. Македонски стоматолошки преглед 2011; 35 (3-4): 113-120.	2,4
17.	Миндова С ¹ ., Накова М ¹ ., Ѓорѓоски ³ ., Исијановска Р ⁴ ., Ивановски К ¹ ., Пешевска С ¹ ., Стефановска Е¹ ., Николовска Ј ² . Цитокинска продукција кај пушачи и не пушачи со пародонтална болест. Македонски стоматолошки преглед 2011; 35 (1-2): 12-22. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 1053.	2,4
18.	Ристоска С., Ивановски К., Пешевска С., Дирјанска К., Миндова С., Стефановска Е. Плунка, методи за нејзино колекционирање и процесирање. Македонски стоматолошки преглед 2011; 35 (3-4): 105-112.	2,4
19.	Ламески М., Ивановски К., Ристоска С., Миндова С., Стефановска Е. Влијание на стареењето врз степенот на пародонталната деструкција. Македонски стоматолошки преглед 2011; 35 (1-2): 6-11.	2,4
Ред бр.	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	Поени
20.	Stefanovska E. , Nakova M., Ristoska S., Radojkova-Nikolovska V. Toothbrushing intervention programme among children with mental handicap Bratisl Lek Listy 2010; 111 (5) : 299-302. IF. 0,2	3,8
21.	Стефановска Е. , Накова М., Ивановски К., Ѓорѓоски И., Радојкова- Николовска В., Ристоска С. Цитокинска експресија кај гингивалната и раната пародонтална болест (Cytokine expression at gingivitis and early periodontitis). Макед. стоматол. прегл 2011; 35 (5-6): 180-192.	3,6
22.	Stefanovska E. , Nakova M., Ivanovski K., Popovska M. Interleukin- 1(IL1-alpha and IL1-beta) in gingivalen fluid and serum at patients with gingivitis and periodontitis. Balk J Stom, 2012; 16:34-38.	3,6
23.	Popovska M., Kievski R., Angelovski B., Belazelkoska Z., Stefanovska E. , Kanurkova L. Application of Gengigel in the treatment of gingival inflammation. Balk J Stom,2012; 16:43-45.	3,6
24.	Ivanovski K., Stefanovska E. , Ristoska S. Interdental cleaning at patients with periodontal disease. Stomatoloski vjesnik 2013; 2:(1) 31-35.	4,8
25.	Zabokova-Bilbilova E, Sotirovska-Ivkovska A, Georgiev Z, Stefanovska E: Evaluation of buffer capacity of saliva in caries free and caries active children. Contributions, Sec. Biol. Med. Sci., MASA, 2013;XXXIV(2):151-157.	3,6
26.	Zabokova-Bilbilova E, Sotirovska-Ivkovska A, Stefanovska E: The importance of proper oral hygiene in patients undergoing treatment with fixed orthodontic appliances. Balk J of Stom, 2013;17(3):138-143.	4,8
Ред бр.	Апстрактни објавени во зборник на конференција -меѓународна	Поени
27.	Дирјанска К., Накова М., Ивановски К., Николовска В., Пандилова М., Стефановска Е. Нивото на С- реактивниот протеин (CRP) во гингивален флуид кај пациенти со гингивална инфламација. IX Congress of the Balkan stomatological Society. Ohrid: Balkan Stomatological Society.2004:276. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 863	1
28.	Стефановска Е. , Накова М., Радојкова-Николовска В. Ристоска С., Toothbrushing intervention programme among children with mental retardation.XII Congress of the Bass. Istanbul. Balkan Stomatological Society. 2007:41. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 940.	1
29.	Ристоска С., Миновска А., Радојкова-Николовска В., Стефановска Е. , Пандилова М., Георгиева С. Effects of psychological stress in oral hygiene behaviour. XII Congress of the Bass. Istanbul. Balkan Stomatological Society. 2007:41.Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 940.	1

30.	Радојкова-Николовска В., Накова М., Пандилова М., Дирјанска К., Стефановска Е. , Ристоска С. Application of electronic pressure sensitive probing method in periodontal practice. IX Congress of Balkan Stomatological Society (Abstract book). Ohrid, Macedonia; Balkan Stomatological Society 2004:115. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 940.	1
31.	Радојкова-Николовска В., Накова М., Пандилова М., Дирјанска К., Стефановска Е. Clinical assesment of gingival sulcus depth. X Congress of Balkan Stomatological Society (Abstract book). Belgrade, Serbia and Montenegro; Balkan Stomatological Society, 2005:114. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 945.	1
32.	Радојкова-Николовска В., Накова М., Пандилова М., Стефановска Е. , Дирјанска К., Ристоска С. Correlation between bone loss and and periodontal depth. XI Congress of the Bass. Saraevo. Balkan Stomatological Society, 2006:288. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 945.	1
33.	Radojkova-Nikolovska Vera, Nakova M, Popovska M, Nikolovski B, Pandilova M, Stefanovska E , Dzipunova B. The effects of female sex hormones levels on periodontal health in pregnancy. Proceedings of the 16th Congress of the BaSS 2011, Bucharest, Romania; 83. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 1053.	1
34.	Radojkova-Nikolovska Vera, Nakova M, Popovska M, Nikolovski B, Pandilova M, Stefanovska E , Dzipunova B. PgE2-a potent mediator in periodontitis and coronary artery disease. Proceedings of the 16th Congress of the BaSS 2011, Bucharest, Romania;173. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 1053.	1
35.	Popovska M., Simoncevska M., Atanasovska-Stojanovska A., Pandilova M., Radojkova-Nikolovska V., Mitik K., Stefanovska E. Oral and periodontal chandes in patients with kidney diseases. XVI Congess of the BaSS 2011, Bucharest, Romania; 173. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 1053.	1
36.	Mitik K ¹ , Popovska M ¹ , Stefanovska E ¹ , Ristoska S ¹ , Belazelkoska A. Immunosupressive therapy as a risk factor for periodontitis. 17 th Congress of the Balkan Stomatological Society (Proceedings) Tirana: 2012:146.	1
37.	Stefanovska E , Ivanovski K, Zabokova-Bilbilova E, Ristoska S, Mitik K: Periodontal health at patients with fixed orthodontic appliances. 18 th Congress of the Balkan Stomatological Society (Proceedings) Skopje: 2013:419.	1
38.	Zabokova-Bilbilova E, Georgiev Z, Stefanovska E , Ambarkova V, Kokoceva- Ivanovska O. Effect of fluoride on inhibition of demineralization adjacent to orthodontic brackets. 18 th Congress of the Balkan Stomatological Society (Proceedings) Skopje: 2013:193.	1
39.	Zabokova-Bilbilova E, Georgiev Z, Stefanovska E , Ambarkova V, Kokoceva- Ivanovska O. The effect of applied topical fluoride preparations in orthodontic patients. 18 th Congress of the Balkan Stomatological Society (Proceedings) Skopje: 2013:191.	1
40.	Ristoska S., Ivanovski K., Panov S., Stefanovska E. , Mitik M. Tissue level of the neutrophil collagenase MMP8 at patients with periodontitis and healthy controls. 18 th Congress of the Balkan Stomatological Society (Proceedings) Skopje: 2013:419.	1
41.	Mitik K., Popovska M., Belazelkoska A., Stefanovska E. , Ristoska S. Effect of immunosuppressive medication on proliferative activity in oral gingival epithelium. 18 th Congress of the Balkan Stomatological Society (Proceedings) Skopje: 2013:126.	1
42.	Stefanovska E. , Ivanovski K., Pandiolova M., Ristoska S., Mitik K., Zabokova-Bilbilova E. Relationships between clinical parameters and IL1-alpha and IL1-beta at plaque induced gingival inflammation.III Albanian conress in stomatology with international participation, Skopje, 2013:249.	1
43.	Mitik K., Popovska M., Belazelkoska A., Stefanovska E. Oral status at patient with celiacic disease. III Albanian conress in stomatology with international participation, Skopje, 2013:226.	1
44.	Ivanovski K., Krstevski D., Ristoska S., Stefanovska E. , Mindova S., Kokolanski V. The impact of lifestyle on periodontal pocket depth and clinical attachment loss. III Albanian conress in stomatology with international participation, Skopje, 2013:109.	1

Ред бр.	Апстракти објавени во зборник на конференција -национална	Поени
45.	Пешевска С., Накова М., Поповска М., Стефановска Е. Асоцираност на иницијалната пародонтална болест со серумскиот хуморален одговор. III конгрес на стоматолозите од Македонија(апстракти). Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија.2002.122. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 863.	0,5
46.	Поповски Љ., Пандилова М., Дирјанска К., Стефановска Е., Георгиева С. Оралното и пародонталното здравје кај пациентите од третата старосна група. III конгрес на стоматолозите од Македонија(апстракти). Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија, 2002:117. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 945.	0,5
47.	Жабокова-Билбилова Е., Сотировска-Ивковска А., Филдишевски А., Амбаркова В., Стефановска Е. The role of salivary buffer system upon the occurrence of dental caries. IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество: Охрид 2006:16. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 908.	0,5
48.	Поповски Љ., Белазелкоска З., Стефановска Е. , Митиќ К. Одредување на терапевтските ефекти на “парадентал” во третманот на пародонталната болест. IV меѓународен конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид, 2006:50. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” број 940.	0,5
49.	Радојкова-Николовска В, Белазелкоска З, Стефановска Е , Зендели-Беџети Л. Потенцијалот на хијалуронската киселина при пародонтолошкиот третман. IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2006:50-51.	0,5
50.	Ристоска С., Миновска А., Радојкова-Николовска В., Стефановска Е., Дирјанска К., Ренцова В. Емоционален стрес и психолошки профил на мажите со хронична пародонтопатија. IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2006; 50-51.	0,5
51.	Ивановски К., Пандилова М., Митиќ К., Стефановска Е. Пародонталното и деналното здравје кај студентската популација. IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2006; 50-51.	0,5
52.	Ристоска С., Миновска А., Радојкова- Николовска В., Стефановска Е. Влијание на психолошкиот профил на личноста врз клиничката експресија на пародонталната болест. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Охрид; 2009: 68.	0,5
53.	Радојкова- Николовска В, Накова М, Николовски Б, Стефановска Е ,Ристоска С. Пубертетската матурација и гингивалното здравје- поврзаност и последици.V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество(Апстракти), Охрид, 2009; 38.	0,5
54.	Дирјанска К., Накова М., Ивановски К., Стефановска Е. , Дејанова Б. Улогата на липидната пероксидација во патогенетските механизми на пародонталната болест.V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Апстракти), Охрид, 2009; 66.	0,5
55.	Стефановска Е., Накова М., Радојкова –Николовска В., Дирјанска К., Ристоска С. Хемиска и механичка контрола на деналниот плак кај ментално-хендикепирани деца- клинички резултати.V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Апстракти), Охрид,2009; 67.	0,5
56.	Стефановска Е. ,Накова М., Ивановски К., Ристоска С., Радојкова-Николовска В., Митиќ К. Цитокини во гингивален флуид кај млади адулти . VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, (Зборник на апстракти), Охрид, 2012, (57).	0,5
57.	Ристоска С., Ивановски К., Панов С., Стефановска Е. , Ренцова В., Митиќ К. Концентрација на ММП-1 (колагеназа-1) во гингивалните исечоци кај пациенти со пародонтопатија и здрави испитаници. VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, (Зборник на апстракти), Охрид, 2012, (50).	0,5
	Митиќ К., Поповска М., Мицевска М., Стефановска Е. , Белазелкоска А. Асоцијација	0,5

58.	помеѓу Human papiloma virus (HPV) и циклоспорин А-индуцирано гингивално зголемување VI-ти Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, (Зборник на апстракти), Охрид, 2012, (50).	
59.	Ламески М., Ивановски К., Миндова С., Ристоска С., Стефановска Е. , Ламеска С. Проценка на ризикот од пародонтопатија. VI-ти Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. (Зборник на апстракти), Охрид 2012, (60).	0,5
60.	Ивановски К., Попоски Љ., Стефановска Е. , Миндова С., Спиrowsка Н. Конзервативен третман на локализиран инфракоскен пародонтален дефект (приказ на случај) VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, (Зборник на апстракти), Охрид, 2012, (62).	0,5
61.	Дирјанска К., Накова М., Белазелкоска З., Ивановски К., Миндова С., Стефановска Е. , Алексовска П. Нивото на еластазата во гингивалниот флуид кај пациенти со гингивална инфламација. VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, (Зборник на апстракти), Охрид, 2012, (58).	0,5
Ред бр.	Секциско предавање на научен/стручен собир	Поени
62.	„Превентивни и дијагностичко тераписки протоколи во секојдневната стоматолошка пракса”, Скопје, 2010г.	2
63.	„Превенција во стоматологијата” во организација на Стоматолошкото друштво на Албанците, Гостивар, 2012 год.	2
Ред бр	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество	Поени
64.	„Стоматологијата денес “ меѓународен конгрес во организација на Стоматолошкото друштво на Албанците, Струга, 2012 год.	3
Ред бр.	Учество на научен/стручен собир со реферат усна презентација	Поени
65.	Стефановска Е. , Накова М., Радојкова-Николовска В. Ристоска С., Toothbrushing intervention programme among children with mental retardation. XII Congress of the Bass. Istanbul. Balkan Stomatological Society. 2007:41.	1
Ред бр.	Учество на научен/стручен собир со реферат постер презентација	Поени
66.	Stefanovska E , Ivanovski K, Zabokova-Bilbilova E, Ristoska S, Mitik K: Periodontal health at patients with fixed orthodontic appliances. 18 th Congress of the Balkan Stomatological Society (Proceedings) Skopje: 2013:419.	0,5
67.	Stefanovska E. , Ivanovski K., Pandiolova M., Ristoska S., Mitik K., Zabokova-Bilbilova E. Relationships between clinical parameters and IL1-alpha and IL1-beta at plaque induced gingival inflammation. III Albanian congress in stomatology with international participation, Skopje, 2013:249.	0,5
68.	Стефановска Е. , Накова М., Ивановски К., Ристоска С., Радојкова-Николовска В., Митиќ К. Цитокини во гингивален флуид кај млади адулти . VI-ти Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. (Зборник на апстракти), Охрид 2012, (57).	0,5

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ И ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред бр.	Назив на активност	поени
1.	Воведување на нова лабораториска/клиничка метода во областа на медицинските науки и здравството: - Application Notes of Er: YAG and Nd: YAG Lasers in Dentistry; Скопје, 2009 год.	4
2.	Завршена специјализација од областа на медицински науки и здравство -орална патологија со пародонтологија	2
3.	Автор на книга од стручна област Ивановски К., Пешевска С., Пандилова М., Дирјанска К., Ристоска С., Миндова С., Стефановска Е. , Коколански В. Јавно - здравствени аспекти на пародонталната	7

	болест. Книга од стручна област, Скопје, 2013 година.	
	Дијагностички и терапевтски протоколи во стоматологијата. Стоматолошка комора на Р. Македонија Скопје, Книга од стручна област, 2010 година.	7
4.	Коавтор во книга со стручно-научни референци - Современи дострели, Стоматолошки факултет - Скопје, 2009:42-54.	4
	Дејности од поширок интерес	
5	Учество во изработка на национална програма од одредена област - Стратешки план за развој на стоматологијата во Р. Македонија во периодот 2011-2021 година. Стоматолошка комора на Р. Македонија Скопје, 2010 година.	3
6.	- Член на Собрание на Македонско Стоматолошко друштво, Управен одбор на Здружение на специјалисти по болести на уста и пародонтот, 2009-2013г.	2
7	- Учество на Денови на образование и кариера - УКИМ, Скопје, 2007/08, 2008/09, 2009/10 год.	3
8.	Награда за научни достигнувања од струкова организација, самостоен:	
	-Благодарница по повод јубилејот „50 години Стоматолошки факултет”, 2009 г.	3
9.	Членство во меѓународна организација која поддржува/организира научно - истражувачка дејност -Здружение на специјалистите по болести на устата и пародонтот на Македонија -Македонско стоматолошко друштво	2
	Вкупно	37

Професионални референци на кандидата за избор во звање	поени
Научно - истражувачка дејност	111,8
Стручно - апликативна дејност	37
Вкупно	148,8

2. **Д-р Стевица Ристоска**, вработена на Клиниката за болести на устата и пародонтот,

при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон” во Скопје, е родена на 13.11.1965 година во Скопје, Р. Македонија. Средно образование завршила во гимназијата „Орце Николов” со одличен успех.

Универзитетско образование: Докторстоматолог: во учебната 1984/85 година се запишала на Стоматолошкиот факултет во Скопје при УКИМ, каде што во декември 1989 година дипломирала со среден успех 8,69. **Магистер на стоматолошки науки од областа болести на устата и пародонтот:** Универзитет „Св. Кирил и Методиј” во Скопје, Стоматолошки факултет- Скопје, со магистерскиот труд под наслов „Стрес и динамика на хроничната пародонтопатија,” во април 2006 година. **Доктор на стоматолошки науки:** Универзитет „Св. Кирил и Методиј” во Скопје, Стоматолошки факултет - Скопје, со докторската дисертација под наслов „Проценка на влијанието на матриксметалопротеиназите врз деструктивните процеси на ткивата во тек на пародонталната болест”, во август 2011 година.

Работно искуство Стручниот испит го положила во септември 1991 год. На Клиниката за болести на устата и пародонтот при ООЗТ Стоматолошки клинички центар се вработила во јануари 1995 година како докторстоматолог. Во учебната 1995/96 година се запишала на постдипломските студии на Катедрата за болести на устата и пародонтот, а предвидените испити ги завршила во ноември 1997 година со среден успех 9,42. Со положувањето на **специјалистичкиот испит** во јуни 2001 година се здобила со звањето специјалист по болести на устата и пародонтот. Во март 2004 година била избрана во звањето **помлад асистент** на Катедрата за болести на устата и пародонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје, а **реизбрана** е во истото звање по магистрирањето во 2006 година. Во мај 2008 година е избрана во звањето **асистент** по група предмети на Катедрата за болести на устата и пародонтот.

Наставно-образовна дејност. Уште веднаш по вработувањето активно била вклучена во наставно-образовниот процес на Катедрата за болести на устата и пародонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје. Од 2003 год., па до денес, активно е вклучена во изведувањето на практичната настава на истата Катедра. Од учебната 2003/04 до 2007/08 год. изведувала вежби по предметот Болести на устата и пародонтот (2 групи по 4 часа неделно). На студиската програма за доктори по дентална медицина била вклучена во изведувањето на практичната настава по следниве предмети: превентивна стоматологија II, орална биохемија, орално здравје, орална хигиена, орална патологија, пародонтологија, фокалоза како и практичната настава за студиската програма за стручни забни техничари и стручни стоматолошки сестри. Била ментор на четири студентски теми. Добитник е на Благодарница

за учество и работа во развојот на Стоматолошкиот факултет. Во периодот 2009-2012 година била член на Уредувачкиот одбор на списанието „Стоматолошка ревија“- информативно гласило на Стоматолошкиот факултет при УКИМ. Активно учествувала во организација и презентација на Стоматолошкиот факултет на Денови на образование и кариера, во организација на УКИМ, во април 2012 година. Учествовала на повеќе семинари и конгреси во земјата и во странство.

Стручно-научна дејност. На Катедрата за болести на устата и пародонтот каде што е избрана за асистент, своите стручни и научни усовршувања ги насочува кон проблематиката од областа на пародонтологијата, оралната медицина и патологија, како и оралната биохемија. Во 2009 год., по завршувањето на соодветната обука, организирана од Fotona (Словенија), се здобива со право на работа со високоенергетските ласери во стоматолошката практика. Коавтор е на книгата „Современи дострели“, 2009 година, Стоматолошки факултет - Скопје, 2009, „Дијагностички и терапевтски протоколи во стоматологијата“, Стоматолошка комора на Македонија, Скопје, 2010. „Стратешки план за развој на стоматологијата во Република Македонија во периодот 2011-2021“, Стоматолошка комора на Македонија, Скопје, 2010 год. Автор е на стручната книга „Јавно - здравствени аспекти на пародонталната болест“ – книга од стручна област, Скопје, 2013, и на практикумот од „Орална биохемија,“ Скопје, 2012 год.

Научно - истражувачка дејност. Публицистичката дејност на д-р Стевица Ристоска ја сочинуваат 60-тина стручно-научни трудови објавени во домашни и странски списанија. До првиот избор за помлад асистент има објавено 7 стручни труда (со ред. бр. од 1-7) кои се рецензирани во Билтенот бр.846 од 2004 година на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Трудите под реден број 8-12, пријавени за реизбор во звањето помлад асистент, се рецензирани во Билтенот на УКИМ број 891 од март 2006 година. Трудите со реден број 13-16 за избор во звањето асистент по група предмети од научната област болести на устата и пародонтот се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, број 940 од 2008 година. На овој конкурс за избор во звањето научен работник на Катедрата за болести на устата и пародонтот ги приложува трудовите со реден број 17.

17. **Ристоска С.**, Миновска А., Пандилова М., Радојкова-Николовска В. Emotional stress and gingival inflammation 10th Congress of the BaSS, (Abstract book); Balkan Stomatological Society: Belgrade, May 2005: 114. Трудот е рецензиран во Билтен број 945 на УКИМ.

18. Радојкова-Николовска В., Накова М., Џипунова Б., **Ристоска С.** Influence of fixed orthodontic appliances on periodontal index values 10th Congress of the BaSS, (Abstract book); Balkan Stomatological society: Belgrade, May 2005: 114. Во овој труд авторите имале за цел да го проследат влијанието на фиксните ортодонтски апарати врз пародонталните индексни вредности. Според добиените резултати, тие дошле до заклучок дека зголемените индексни вредности на денталниот плак, гингивалното крварење, како и ресорпцијата на алвеоларната коска, се последица на зголемена плак акумулација поради неможноста од одржување на адекватна орална хигиена.

19. Поповска М., Атанасовска- Стојановска А., **Ристоска С.**, Јовановски Н., Стрезовска С. СИДА- Преглед на оралната симптоматологија Макед Стоматол Прегл 2006; 30 (2): 260-269. Трудот е рецензиран во Билтенот на УКИМ број 908 од 2006 год.

20. Радојкова-Николовска В., Накова М., Стефановска Е., **Ристоска С.**, Николовски Б., Џипунова Б. Проценка на оралното здравје кај бремени пациентки Макед Стоматол Прегл 2006; 30 (3-4): 358-364. Трудот е рецензиран во Билтен на УКИМ бр. 940 од март 2008 год.

21. **Ристоска С.**, Миновска А., Радојкова-Николовска В., Стефановска Е., Дирјанска К., Ренцова В. Емоционален стрес и психолошки профил на мажите со хронична пародонтопатија IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид; јуни 2006: 51. (зборник на апстракти) Во овој труд авторите имале за цел да го проследат влијанието на психосоцијалниот стрес и психолошкиот профил на мажите врз прогресијата на хроничната пародонтопатија. За таа цел биле проследени 14 испитаници со локализирана и 14 со генерализирана форма на пародонтопатија, од сите три клинички стадиуми на возраст 20-50 год. Психолошкото тестирање било спроведено со помош на 2 прашалника PSQ (за утврдување на стресот) и EPQ (за одредување на психолошкиот профил на личноста). RIAметодата била користена за одредување на серумскиот кортизол, а концентрациите на sIgA во плунката биле одредувани со методата на радијална имунодифузија по Mancini. Од добиените резултати авторите заклучуваат дека долготрајните емотивни стрессостојби, како и психолошкиот профил на мажите во кои доминира чувството на егоцентричност, склоност кон осаменост, како и зголемена потреба од социјална прифатеност, условуваат покачување на нивото на кортизол, кој го супримира локалниот имунолошки одбранбен одговор во оралниот кавум. Ваквата состојба условува развој на подеструктивна форма на пародонталната болест (генерализирана форма) и тогаш кога денталниот плак е подеднакво застапен. Трудот има стручно-научно значење.

22. Ренцова В., Апостолска С., Ѓорговски И., Стевановиќ М., **Ристоска С.** Кариостатскиот ефект на три различни реставративни материјали. IV-ти Конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество. Охрид; јуни 2006: 16 (зборник на апстракти). Трудот е рецензиран во Билтенот на УКИМ бр. 912.

3. Радојкова-Николовска В., Накова М., Пандилова М., Стефановска Е., Дирјанска К., **Ристоска С.** Correlation between bone-loss and periodontal depth 11th Congress of the BaSS (Abstract book); Balkan Stomatological Society: Sarajevo, May 2006: 288 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 945 на УКИМ.
4. Stefanovska E., Nakova M., Radojkova-Nikolovska V., **Ristoska S.** Toothbrushing intervention programme among subjects with mental retardation 12th Congress of the BaSS (proceedings); Balkan Stomatological Society: Istanbul 2007: 1. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 940 од март 2008 год.
5. **Ристоска С.** Стресот и пародонталната болест Стоматолошка ревија, 2007; 3 (2): 25-27. Во овој ревијален труд, авторите се осврнуваат на психосоцијалниот стрес и неговото влијание врз степенот на клиничката експресија и прогресија на пародонталната болест. Новиот биопсихосоцијален модел, кој вклучува интердисциплинарни психоневроендокриноимунолошки истражувања, овозможува значаен продор и осознавање на суштината на болувањата со мултифакториелна етиологија, како што е и пародонталната болест. Кај овие заболувања постојат сложени интеракции на биолошки, психолошки и социјални фактори кои се одговорни за настанување на болеста, а нивниот тек и исход. Затоа, во секојдневната клиничка практика, при третманот на пародонтопатијата, не смее да се третира болеста како изолиран ентитет, туку да се разгледува во состав на севкупниот биопсихосоцијален статус на секоја индивидуа. Трудот има научно-стручно и апликативно значење.
26. **Ристоска С.** Матриксметалопротеинази-молекуларни биомаркери на пародонталната болест (ревијален труд) Македон. Стоматол. преглед 2008; 32 (3-4): 166-172. Во овој ревијален труд, авторот ги сублимира литературните податоци кои се однесуваат на ММП како молекуларни биомаркери на пародонталната болест. Матриксметалопротеиназите претставуваат фамилија на цинк-зависни ендопептидази кои ги секретираат различни клетки на домаќинот (како инактивни прекурсори) кои имаат способност да ги деструираат различните типови колаген и екстрацелуларниот матрикс. Различните ММП како интерстициелната колагеназа ММП-1, еластиназа-А (ММП-2), ММП-3, неутрофилната колагеназа ММП-8 во гингивалните ткива, гингивалниот сулкусен епителиум, примероците плунка, идентификувани се кај пациенти со пародонтопатија. Бројните *in vitro* и *in vivo* студии ги се проследени во овој ревијален труд укажуваат дека постои значителна поврзаност помеѓу ММП и пародонталната болест. Тие сугерираат дека ММП можат да бидат корисни молекуларни биомаркери за следење на пародонталниот статус кај пациентите, во медицински и научно-истражувачки цели. Трудот има научно значење.
27. **Ристоска С.**, Миновска А., Панов С., Андоновска Б., Пандилова М. Саливарната матриксметалопротеиназа-8 (ММП-8), биомаркер на активноста на пародонталната болест Македон Стоматол Прегл 2008; 32 (3-4): 173-180. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 998 на УКИМ.
28. Стефановска Е., Накова М., Радојкова-Николовска В., **Ристоска С.**, Левеска А. Интервентна програма за контролирано четкање на забите кај деца со ментална хендикепираност Македон Стоматол Прегл 2008; 32 (3-4): 186-192. Целта на овој труд е утврдување на можноста за подобрување на оралната хигиена кај децата со ментална хендикепираност и согледување на можноста за развивање на рутината на секојдневна четкање на забите кај овие деца. Преку спроведената интервентна програма, иако за краток временски период, се потврдило дека овие деца можат да бидат обучени во едноставните постапки за одржување на оралната хигиена, преку засновање на ефективна програма за орално здравје во училиштата. Трудот има апликативен карактер.
29. Стефановска Е., Накова М., Радојкова-Николовска В., Дирјанска К., **Ристоска С.** Хемиска и механичка контрола на денталниот плак кај ментално хендикепирани деца- клинички резултати Македон. Стоматол. преглед 2009; 33 (3-4): 159-163. Авторите си поставиле за цел да утврдат дали постојат разлики во оралното здравје кај 60 ментално-хендикепирани деца кои спроведуваа хемиска контрола на плакот користејќи средство за плакнење (томатидин) и друга група на деца кои вршеле механички отстранување на денталниот плак. Анализата на податоците укажала на значително подобрување на оралното здравје кај двете испитувани групи, без особени разлики во начинот на контрола на денталниот плак. Трудот има стручно - апликативен придонес.
30. **Ристоска С.**, Миновска А., Радојкова- Николовска В., Стефановска Е. Влијание на психолошкиот профил на личноста врз клиничката експресија на пародонталната болест V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Охрид; 2009: 68. Земајќи ја предвид комплексната етиологија на пародонталната болест, како и инволвираноста на бихејвиоралните фактори и социјалната адаптивност на секоја индивидуа, авторите си поставиле за цел да утврдат дали психолошките карактеристики (профил) на личноста, влијаат врз обликот на клиничката експресија и динамика на хроничната пародонтопатија. Биле проследени 88 пациенти (14 мажи со локализирана и 14 со генерализирана форма на пародонтопатија како и 27 жени со локализирана и 33 со генерализирана форма). Било спроведено психолошко тестирање со помош на EPQ (Eysenck Personality Questionnaire) прашалник. Авторите заклучуваат дека одредени психолошки карактеристики на личноста особено присуството на негативни емоции, анксиозност, депресивност, како и постојаното тежнење за социјална прифатеност, се значајни фактори кои влијаат врз клиничката експресија на хроничната пародонтопатија. Трудот има стручно – научно значење.
31. Стефановска Е., Накова М., Радојкова-Николовска В., Дирјанска К., **Ристоска С.** Хемиска и механичка контрола на денталниот плак кај ментално хендикепирани деца- клинички резултати V конгрес на

стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Охрид; 2009: 67. Авторите си поставиле за цел да утврдат дали постојат разлики во оралното здравје кај 60 ментално-хендикепирани деца кои спроведуваат хемиска контрола на плакот користејќи средство за плакнење (стоматидин) и друга група на деца кои вршеле механички отстранување на денталниот плак. Анализата на податоците укажала на значително подобрување на оралното здравје кај двете испитувани групи, без особени разлики во начинот на контрола на денталниот плак. Трудот има стручно - апликативен придонес.

32. Радојкова-Николовска В., Накова М., Николовски Б., Стефановска Е., **Ристоска С.** Пубертетската матурација и гингивалното здравје- поврзаност и последици Современи дострели, Стоматолошки факултет - Скопје, 2009. Во овој труд, авторите ги проследили серумските и саливарните нивоа на тестостеронот, прогестеронот, како и 17 естрадиол кај 30 машки и 30 девојчиња во пубертет. Утврдиле позитивна корелација помеѓу концентрациите на овие хормони во двата медиума, како и силно изразена позитивна корелација со сите клинички индекси вредности. Овие резултати сугерираат на потентното влијание кое половите хормони го манифестираат врз здравјето на пародонтот, што пак сугерира на улогата на стоматолозите во превентивните и терапевтските модалитети во овој физиолошки период од животот. Трудот има научно-апликативен придонес.

33. Радојкова-Николовска В., Накова М., Николовски Б., Стефановска Е., **Ристоска С.** Асоцираност помеѓу пубертетската матурација и гингивалното здравје Македон Стоматол. Преглед 2010; 34 (1-2): 122-127. Проследувајќи ги индексите на пародонталниот статус кај група момчиња на пубертетска возраст, авторите укажуваат на изразено присуство на гингивално воспаление. Серумските и саливарните вредности на тестостеронот кај овие испитаници посочуваат на силно изразена позитивна корелација во двата медиума. Исто така, утврдено е и присуство на јака позитивна корелација помеѓу тестостеронот со индексот на дентален плак, забен камен и гингивалната инфламација. Овие резултати сугерираат на потентното влијание кое половите хормони го манифестираат врз здравјето на пародонтот. Трудот има научно-апликативен придонес.

34. **Ристоска С.**, Миновска А., Поп-Јорданова Н., Радојкова-Николовска В., Стефановска Е. Влијанието на емоционалниот стрес врз орално хигиенските навики Македон Стоматол. Преглед 2010; 34 (1-2): 136-141. Целта на оваа студија е да се проследи заемната поврзаност помеѓу стресот и оралнохигиенските навики на луѓето. За таа цел во студијата биле опфатени 88 пациенти со хронична пародонтопатија (локализирана и генерализирана) кај кои е извршено психолошко тестирање со помош на PSQтестот со кој се прави проценка на субјективното доживување на стресот кај одредена индивидуа. RIАметодата е користена за детерминирање на концентрациите на кортизол во крвта, а пак ИДП е користен како индикатор за степенот на одржување на оралната хигиена. Добиените резултати во оваа студија ја потврдуваат претпоставката дека долготрајните емотивни стрес состојби индуцираат намалена орална хигиена и зголемување на нивото на дентален плак кој доведува до продлабочување на пародонталната деструкција и развој на потешка форма на пародонталната болест. Трудот има стручно-научно значење.

35. Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., **Ристоска С.**, Митиќ. Инфламаторни медијатори кај плак-индуцирана гингивална инфламација Македонски стоматол. преглед 2010; 34 (3-4): 176-183. Целта на студијата е утврдување на инволвираноста на инфламаторните цитокини (ИЛ1-алфа и ИЛ1-бета) и нивната модулација во клиничката експресија на плак-индуцираната гингивална инфламација. Добиените резултати за инфламаторните цитокини во испитуваниот медиум, гингивален флуид, спроведени кај 90 испитаници, укажуваат на нивното имуно-модулаторно влијание, што од своја страна ги потврдува како репрезенти на предклиничката иницијација на инфламаторните процеси и индикатори на гингиво-пародонталните оштетувања. Трудот има стручно – научен придонес.

36. Митиќ К., Поповска М., Јовановиќ Р., Костадиновска-Куновска С., Стефановска Е., **Ристоска С.** Фиброзна реакција на гингивата како резултат на циклоспоринска терапија Македон Стоматол. Прегл 2010; 34 (3-4): 193-204. Целта на трудот е испитување на ефектот на различни дневни дози на циклоспоринот врз фибробластната активност во синтеза на колаген. Резултатите укажуваат дека формирањето на ретикуларната мрежа и продукцијата на колаген од страна на фибробластите не е зависна од аплицираната доза на циклоспоринот. Авторите посочуваат дека отстранувањето на локалните иритирачки фактори и намалувањето на гингивалната инфламација водат кон намалување на гингивалното зголемување. Трудот има научен карактер.

37. **Ристоска С.**, Стефановска Е., Ивановски К., Ренцова В., Митиќ К. Состојба на пародонталните ткива кај пациентите со Diabetes mellitus Македон Стоматол. Прегл 2010; 34 (5-6): 285-294. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1045 од 2012 год. на УКИМ.

38. Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., Ѓорѓоски И., Радојкова-Николовска В., **Ристоска С.**, Митиќ К. Гумор некрозен фактор (ТНФ) во гингивален флуид – можен индикатор на иницијална пародонтална болест Македон. стоматол. преглед 2010; 34 (5-6): 295-300. Целта на студијата е да се утврди погодноста од користењето на цитокинскиот медијатор TNF- α , како можен индикатор на иницијална пародонтална болест. Детектираните гингивално-флуидни и серумски концентрации на TNF- α кај пациенти со гингивална и

иницијална пародонтална болест укажале на можноста дека TNF- α би можел да претставува ран гингивално-флуиден индикатор на пародонталната болест. Трудот има стручно- научен придонес.

39. Ренцова В., Апостолска С., **Ристоска С.** Влијанието на флуорот ослободен од реставративниот материјал на процесот на реминерализација на дентинот Македон. стоматол. преглед 2010; 34 (5-6): 307-312. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1045 од 2012 год.на УКИМ.

40. Stefanovska E., Nakova M., **Ristoska S.**, Radojkova-Nikolovska V. Toothbrushing intervention programme among children with mental handicap Bratisl Lek Listy 2010; 111 (5) : 299-302. Преку испитувањето е спроведена шест месечна интервентна програма за контролирано четкање на забите кај 100 деца со лесна и умерена ментална хендикепираност. Програмата дала позитивни резултати и се покажала како ефективна во редукција на денталниот плак и гингивалните инфламаторни индекси кај овие деца, акцентирајќи го како клучен мотивирачкиот фактор за редовно и правилно одржување на оралната хигиена. Трудот има стручно -апликативен придонес.

41. **Ристоска С.**, Ивановски К., Пешевска С., Дирјанска К., Миндова С., Стефановска Е. Плунка, методи за нејзино колекционирање и процесирање Македон Стоматол Прегл 2011; 35 (3-4): 105-112. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1053 од април 2013 год. на УКИМ.

42. Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., **Ристоска С.**, Радојкова-Николовска В., Миндова С. Орални биомаркери во дијагнозата и прогнозата на пародонталната болест Македон. стоматол. преглед 2011; 35 (3-4): 113-120. Трудот претставува ревијален приказ на оралните биомаркери, биохемиски медијатори во оралните флуиди, салива и гингивален флуид, како високо бенефитни во детерминирање на тековниот пародонтален статус, детерминанти на инфламаторно-медијаторните нивоа и добри индикатори во дијагнозата и прогнозата на пародонталната болест. Трудот има апликативен и научно -истражувачки карактер.

43. **Ристоска С.** Проценка на влијанието на матриксметалопротеиназите врз деструктивните процеси на ткивата во тек на пародонталната болест (докторска дисертација), Скопје, август 2011.

44. Пешевска С., **Ристоска С.** Хронолошки преглед од светската литература Стоматолошка ревија 2011; 7 (6): 13-15. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1053 од април 2013 год. на УКИМ.

45. Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., Ѓоргоски И., Радојкова- Николовска В., **Ристоска С.** Цитокинска експресија кај гингивалната и раната пародонтална болест (Cytokine expression at gingivitis and early periodontitis) Макед Стоматол Прегл 2011; 35 (5-6): 180-192. Целта на трудот е потврдување на можноста асоцираност и инволвираност на инфламаторните цитокини (IL1- α , IL1- β и TNF- α) кај гингивалната и раната пародонтална болест. Зголемените гингивално-флуидни концентрации на овие медијатори ја потврдуваат нивната улога како рани показатели на предклиничките иницијални инфламаторни процеси и индикатори на пародонталната деструкција. Трудот е со научен и стручно-апликативен придонес.

46. Ламески М., Ивановски К., **Ристоска С.**, Миндова С., Стефановска Е. Влијание на стареењето врз степенот на пародонталната деструкција Македон Стоматол Прегл 2011; 35(1-2): 6-11. Со цел да ја проследи поврзаноста на факторот возраст/стареењето со степенот на пародонталната деструкција, авторите проследило 100 испитаници со просечна возраст од 44,59 години кај кои бил утврден степенот на ресорпција на алвеоларната коска како показател за пародонталната деструкција и тој бил корелиран со возраста на секој од испитаниците (ризик хексагон според препораките на Lang & Tonetti). Резултатите укажале на постоење на висока позитивна корелација помеѓу возраста на пациентите и степенот на ресорпција на алвеоларната коска ($r = 0,83$ за $p < 0,01$). Авторите сугерираат дека можеби самата старост не е директна причина за пародонталната деструкција, но компромитираното здравје, присуството на голем број хронични заболувања и медикаментозна терапија, визуелните тешкотии, како и проблемите при движењето кај овие пациенти, се фактори кои директно влијаат врз процесот на одржување на оралната хигиена. Трудот има стручно-апликативно значење.

47. **Ристоска С.**, Ивановски К., Панов С., Стефановска Е., Ренцова В., Митиќ К. Концентрација на ММП-1 (колагеназа-1) во гингивалните исечоци кај пациенти со пародонтопатија и здрави испитаници (усна презентација) 6-ти Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. (зборник на апстракти), Охрид 24-27 мај 2012: 50. Во овој труд авторот имал за цел да изврши квантитативно определување на ткивните нивоа на ММП-1 во инфламираните гингивални ткива кај пациентите со хронична и агресивна пародонтопатија и да ги компарира со оние кај здравите испитаници, како и да ги утврди взаемните односи помеѓу концентрацијата на ММП-1 и клиничките параметри. За таа цел биле проследени 90 пациенти, 32 со хронична пародонтопатија, 28 со агресивна форма и 30 здрави испитаници. Бил применет квантитативен ензимски метод со комерцијалниот сет SensoLyte MMP-1 ELISA Kit Colorimetric од AnaSpec, Inc. Резултатите укажале на сигнификантно повисоки вредности на ММП-1 во инфламираните исечоци кај пациентите со обете форми на пародонтопатија во однос на здравите испитаници ($p = 0.0001$). Утврдена е значајна позитивна корелација со различен интензитет

помеѓу проследените клинички параметри (ИДП, ИГИ, губиток на припој и ресорпција на алвеоларна коска) и ММП-1. Авторите заклучуваат дека микроорганизмите од биофилмот ја иницираат продукцијата на колагеназите, а со напредокот на инфламаторните процеси се зголемуваат нивните концентрации во ткивата доведувајќи до екстензивен губиток на припој и деструкција на алвеоларната коска. Трудот има научно значење.

48. Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., **Ристоска С.**, Радојкова- Николовска В., Митиќ К. Цитокини во гингивален флуид кај млади возрасни

(постер - презентација), 6 конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, (Зборник на апстракти), Охрид 24-27 мај 2012: 57. Целта на трудот е компарирање на цитокинските нивоа на ИЛ1-алфа, ИЛ1-бета и ТНФ-алфа кај млади адулти со гингивална и рана пародонтална болест. Младите возрасни со рана пародонтална болест покажале статистички повисоки вредности на цитокинските концентрации во однос на оние со гингивална болест, со што се потврдуваат научните сознанија дека тие би можеле да претставуваат предиктори на раната пародонтална болест. Трудот има стручно-апликативен карактер.

49. Ламески М., Ивановски К., Миндова С., **Ристоска С.**, Стефановска Е., Ламеска С. Проценка на ризикот од пародонтопатија (постер - презентација) 6-ти Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. (зборник на апстракти), Охрид, 24-27 мај 2012: 60. Во овој труд авторите имале за цел да укажат на значењето на проценката на ризикот од пародонталната болест, како и да го афирмираат процесот на самопроценка. За таа цел биле проследени 100 испитаници со просечна возраст од 44,59 години кај кои бил пресметан степенот на ризик од појава на пародонтопатија преку прашалникот на ААР и ризик - хексагонот на Long& Tonetti. Според прашалникот на ААР високо, средно и ниско- ризични испитаници имало 72,21 и 7 соодветно, додека според хексагонот 21,9 и 40 испитаници. Показателите на валидноста укажале на високи вредности, при што овој начин на проценка го сметаат за валиден и прифатлив за масовна употреба што би довело до подобрување на пародонтолошкиот статус и намалување на ризикот од пародонталната болест кај пациентите. Трудот има стручно апликативно значење.

50. Ивановски К., Белазелкоска З., Апостолска С., Пешевска С., **Ристоска С.** Интердисциплинарен пристап во третманот на гингивалните зголемувања (постер презентација) 6 конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, (Зборник на апстракти), Охрид 24-27 мај 2012: 61. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1053 од април 2013 год. на УКИМ.

51. Ivanovski K., Stefanovska E., **Ristoska S.** Interdental cleaning at patients with periodontal disease *Stomatoloski vjesnik* 2013; 2:(1) 31-35. Целта на трудот е детерминирање на знаењето и мотивираноста на пациентите со пародонтална болест од корисноста на помошните средства во одржување на оралната хигиена и етаблирање на ефектите од нивното користење. Добиените резултати укажуваат дека поголем број од вкупно 200 испитаници биле добро информирани за користењето на помошните средства, а кај оние кои биле мотивирани да ги користат е регистрирана сигнификантна редукција на количината на пародонтален плак и гингивална инфламација. Трудот има стручно-апликативен карактер.

52. **Ristoska S.**, Ivanovski K., Panov S., Stefanovska E., Mitik K., Rendzova V. Tissue levels of the neutrophil collagenase (MMP-8) at patients with periodontitis and healthy controls 18th BaSS Congress - Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract book), Skopje, april 2013: 381. (poster presentation). Авторите имале за цел да извршат квантитативно определување на ткивните нивоа на ММП-8 во инфламираното гингивално ткиво кај пациентите со хронична и агресивна пародонтопатија и да ги компарираат со оние кај здравите испитаници. За таа цел, тие проследиле 90 пациенти; 32 со хронична пародонтопатија, 28 со агресивна форма и 30 здрави испитаници. Резултатите укажуваат дека просечните вредности на ММП-8 во инфламираните ткива кај пациентите со хронична и агресивна пародонтопатија се сигнификантно повисоки во однос на здравите испитаници ($p=0,00001$). Но, утврдена е значајност на разликите на ММП-8 и помеѓу пациентите со хронична и агресивна форма ($p=0,00627$)- значајно повисоки кај субјектите со хронична пародонтопатија. Авторите заклучуваат дека деструктивните процеси кај агресивната пародонтопатија доминантно настануваат како последица на пореметената функција на неутрофилните гранулоцити (фагоцитоза, хемотаксија) и ослободување на слободни радикали и други нискомолекуларни соединенија, а не како последица на ослободувањето на ММП-8. Трудот има научен карактер.

53. Stefanovska E., Ivanovski K., Zabokova-Bilbilova E., **Ristoska S.**, Mitik K. Periodontal health at patients with fixed orthodontic appliances 18th BaSS Congress - Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract book), Skopje, april 2013: 318 (poster presentation). Трудот претставува евалуација на пародонталниот статус кај 30 пациенти третирани со фиксни ортодонтски помагала. Добиените резултати укажуваат на прогресија на пародонталното заболување кај овие пациенти, потврдувајќи го фактот за слабата информираност на значењето за правилно одржување на регуларната орална хигиена кај овие пациенти,

како и неопходноста од користењето на помошните средства за орална хигиена. Трудот има стручно-апликативен карактер.

54. Mitik K., Popovska M., Belazelkoska A., Stefanovska E., **Ristoska S.** Effect of immunosuppressive medication on proliferative activity in oral gingival epithelium 18th BaSS Congress - Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract book), Skopje, april 2013: 310. Целта на трудот е одредување на експресијата на пролиферативниот маркер Ki-67 во гингивалниот епител и строма кај бубрежно-трансплантирани пациенти, кои примаат различни дози на имуносупресивен медикамент. Според резултатите, пролиферативната активност на гингивалниот епител е стимулирана од високи дози на медикаментот и негова соодветна вредност во плазмата. Трудот има научна вредност.

55. Киро Ивановски, Дарко Крстевски, **Стевица Ристоска**, Емилија Стефановска, Соња Миндова, Влатко Коколански Влијание на животните навики врз длабочината на пародонталниот џеб и клиничкиот губиток на припојот III сеалбански конгрес на стоматологијата со меѓународно учество (зборник на апстракти), Скопје, октомври 2013: 109. Во овој труд, авторите имале за цел да го утврдат влијанието на начинот на живот врз состојбата на пародонталните ткива преку проследување на длабочината на пародонталниот џеб и загубата на припој. За таа цел била спроведена тромесечна студија на пресек во која биле проследени 420 испитаници. Преку анкета биле опфатени главните сегменти од начинот на живот (пушење, консумирање алкохол, начин на исхрана и физичка активност), а на Рамфјорд - овата група на заби биле определувани: длабочина на пародонтален џеб и загуба на припој. Авторите дошле до заклучок дека нездравниот начин на живот и лошите навики во исхраната негативно влијаат врз здравјето на пародонталните ткива. Трудот има стручно-апликативно значење.

56. Stefanovska E., Ivanovski K., Pandiolova M., **Ristoska S.**, Mitik K., Zabokova-Bilbilova E. Relationships between clinical parameters and IL1-alpha and IL1-beta at plaque induced gingival inflammation. III Albanian congress of stomatology with international participation, Skopje, 2013:249. Студијата го покажува односот помеѓу инфламаторните цитокини, ИЛ1-алфа и ИЛ1-бета, во гингивалниот флуид и степенот на гингивална инфламација. Зголемената локална продукција на овие цитокини со зголемување на степенот на инфламација, укажуваат на тоа дека клиничките параметри (ИДП, ИГИ) може да обезбедат сигурен начин на оценување на сериозноста на пародонталната болест, и дека инфламаторните цитокини играат клучна улога во патогенетскиот механизам на пародонталната деструкција. Трудот има стручно-апликативен карактер.

57. Mitic K., Popovska M., Stefanovska E., **Ristoska S.**, Belazelkoska A. Immunosuppressive therapy as a risk faktor for periodontitis. Book of abstracts: 187, 17th Congress of BaSS, 2012, Tirana, Albania. Во трудот е испитуван ефектот на имуносупресивната терапија и нејзиното влијание на пародонталните деструктивни процеси, преку одредување на индексот на дентален плак (ИДП), индексот на гингивална инфламација (ИГИ) и губитокот на атачмент, кај пациенти со имуносупресивна терапија и без терапија. Резултатите не манифестираат значајна разлика за ИГИ и губитокот на атачмент меѓу испитуваните групи, освен за ИДП помеѓу групата третирана со високи дози на Neoral® и контролната група. Според резултатите, имуносупресивната терапија не претставува ризик фактор за појава на пародонтални заболувања. Трудот има научен придонес.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО, НАСТАВНО СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Ристоска Методија Стевица

Институција: Стоматолошки факултет - Скопје

Научна област: орална патологија и пародонтологија

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	НАЗИВ НА АКТИВНОСТ	Поени
1.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание	
	1. Атанасовска-Стојановска А., Ристоска С., Поповска М. Компаративна анализа на клиничките ефекти од примената на Hascosept и Alpradent во третманот на гингивалната инфламација Макед. Стоматол. преглед 2004; 28 (1-4): 35-42.	3,2
	2. Ристоска С., Атанасова-Стојановска А., Поповска М., Стефановска Е., Радојкова-Николовска В. Примена на Fluconazol во третманот на оралната кандидијаза предизвикана од различни Candida spp. Макед. стоматол. преглед 2006; 30 (3-4): 347-352.	2,4
	3. Стефановска Е., Накова М., Радојкова-Николовска В., Ристоска С., Дирјанска К. Профил на пародонтално здравје кај деца со ментален хендикеп. Макед. стоматол. преглед 2006; 30 (3-4): 353-357.	2,4
	4. Поповска М., Атанасовска- Стојановска А., Ристоска С., Јовановски Н., Стрезовска С. СИДА- Преглед на оралната симптоматологија Македонски Стоматолошки Преглед 2006; 30 (2): 260-269.	2,4
	5. Радојкова-Николовска В., Накова М., Стефановска Е., Ристоска С., Николовски Б., Ципунова Б. Проценка на оралното здравје кај бремени пациентки Македонски стоматол. преглед 2006; 30 (3-4): 358-364	2,4
	6. Ристоска С. Матриксметалопротеинази – молекуларни биомаркери на пародонталната болест (ревијален труд) Македонски стоматол. преглед 2008; 32 (3-4): 166-172.	4
	7. Ристоска С., Миновска А., Панов С., Андоновска Б., Пандилова М. Саливарната матриксметалопротеиназа-8 (ММП-8), биомаркер на активноста на пародонталната болест Македонски стоматол. преглед 2008; 32 (3-4): 173-180.	2,4
	8. Стефановска Е., Накова М., Радојкова-Николовска В., Ристоска С., Левеска Л. Интервентна програма за контролирано четкање на забите кај деца со ментален хендикепираност Македонски стоматол. преглед 2008; 32 (3-4): 186-192.	2,4
	9. Стефановска Е., Накова М., Радојкова-Николовска В., Дирјанска К., Ристоска С. Хемиска и механичка контрола на денталниот плак кај ментално хендикепирани деца- клинички резултати Македонски стоматол. преглед 2009; 33 (3-4): 159-163.	2,4
	10. Радојкова-Николовска В., Накова М., Николовски Б., Стефановска Е., Ристоска С. Асоцираност помеѓу пубертетската матурација и гингивалното здравје - поврзаност и последици Македонски стоматол. преглед 2010; 34 (1-2): 122-127.	2,4

11.Ристоска С., Миновска А., Поп-Јорданова Н., Радојкова-Николовска В., Стефановска Е. Влијанието на емоционалниот стрес врз орално хигиенските навики Македон стоматол преглед 2010; 34 (1-2): 136-141.	2,4
12. Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., Ристоска С., Митиќ. Инфламаторни медијатори кај плак- индуцирана гингивална инфламација Македон стоматол преглед 2010; 34 (3-4): 176-183.	2,4
13.Митиќ К., Поповска М., Јовановиќ Р., Костадиновска-Куновска С., Стефановска Е., Ристоска С. Фиброзна реакција на гингивата како резултат на циклоспоринска терапија Македон стоматол прегл 2010; 34 (3-4): 193-204.	2,4
14. Ристоска С., Стефановска Е., Ивановски К., Ренцова В., Митиќ К. Состојба на пародонталните ткива кај пациентите со Diabetes mellitus Македон стоматол прегл 2010; 34 (5-6): 285-294.	2,4
15. Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., Ѓорѓоски И., Радојкова-Николовска В., Ристоска С., Митиќ К. Тумор некрозен фактор (ТНФ) во гингивален флуид може да биде индикатор на иницијална пародонтална болест Македон стоматол прегл 2010; 34 (5-6): 295-300.	2,4
16. Ренцова В., Апостолска С., Ристоска С. Влијанието на флуорот ослободен од реставративниот материјал на процесот на реминерализација на дентинот Македон стоматол прегл 2010; 34 (5-6): 307-312.	3,2
17. Ристоска С., Ивановски К., Пешевска С., Дирјанска К., Миндова С., Стефановска Е. Плунка, методи за нејзино колекционирање и процесирање Македон стоматол прегл 2011; 35 (3-4): 105-112.	2,4
18. Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., Ристоска С., Радојкова-Николовска В., Миндова С. Орални биомаркери во дијагнозата и прогнозата на пародонталната болест Македон стоматол прегл 2011; 35 (3-4): 113-120.	2,4
19. Ламески М., Ивановски К., Ристоска С., Миндова С., Стефановска Е. Влијание на стареењето врз степенот на пародонталната деструкција Македон стоматол прегл 2011; 35(1-2): 6-11.	2,4
Трудови со оригинални научни резултати, објавени во стручно/научно популарно списание:	
20.Ристоска С. Стресот и пародонталната болест Стоматолошка ревија 2007; 3 (2): 25-27.	2
21. Пешевска С., Ристоска С. Хронолошки дел-Болести на устата и пародонто Стоматолошка ревија 2011; 7(6): 13-15	1,8

2.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/списание со меѓународен уредувачки одбор 1. Stefanovska E., Nakova M., Ristoska S., Radojkova-Nikolovska V. Toothbrushing intervention programme among children with mental handicap Bratisl Lek Listy 2010; 111 (5) : 299-302.IF 0.2 2. Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., Ѓоргоски И., Радојкова-Николовска В., Ристоска С. Цитокинска експресија кај гингивалната и раната пародонтална болест (Cytokine expression at gingivitis and early periodontitis) Макед Стоматол Прегл 2011; 35 (5-6): 180-192. 3. Ivanovski K., Stefanovska E., Ristoska S. Interdental cleaning at patients with periodontal disease Stomatoloski vjesnik 2013; 2:(1) 31-35.	3,8 3,6 4,8
	Учество на научен /стручен собир со реферат - усна презентација	
	1.Ристоска С., Миновска А., Радојкова-Николовска В., Стефановска Е., Пандилова М., Георгиева С. Effects of the psychological stress on oral hygiene behaviour 12th Congress of the BaSS (proceedings); Balkan Stomatological Society: Istanbul 2007 : 42. 2. Ристоска С., Ивановски К., Панов С., Стефановска Е., Ренцова В., Митиќ К. Концентрација на ММП-1 (колагеназа-1) во гингивалните исечоци кај пациенти со пародонтопатија и здрави испитаници (усна презентација), 6 конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Охрид, 24-27 мај 2012: 50. Пленарно предавање на научен/стручен собир 1. „Примена на антибиотиците во третманот на пародонталната болест“, Годишен стручен состанок со меѓународно учество на Здружението на специјалисти по болести на устата и пародонтот и Здружението на специјалисти по болести на забите и ендодонтот, Скопје, 27 ноември 2010 година. 2. „Системска антибиотска терапија при пародонтопатија...ДА/НЕ и КОГА? Третманот на пародонталната болест, цел на оралното здравје во новиот милениум, Струмица, 7 април 2012 година	1 1 2 2
3.	Апстракти објавени во зборник на конференција 1.Пандилова М., Симоновски М., Накова М., Ставревска А., Ристоска С. Effects of laser light on periodontal abscessus 2nd Congress of the Balkan Stomatological Society (Book of abstracts). Belgrade; Balkan Stomatological Society. 1997:140. Трудот е рецензиран во Билтен бр.846 од 2004 год.на УКИМ. 2.Дирјанска К., Ставревска А., Радојкова-Николовска В., Перковска М., Ристоска С. Компаративна анализа на терапевтските ефекти на Alvogyl и Dontisolon кај пациенти со пародонтална болест II конгрес на стоматолозите од Македонија (зборник на апстракти). Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија. 1998: 93. Трудот е рецензиран во Билтен бр.846 од 2004 год.на УКИМ. 3.Георгиева С., Белазелкоска З., Ристоска С., Перковска М. Панчевска С. Клиничко-рентгенолошки и лабораториски аспекти на пародонталната болест кај млади пациенти со Down syndrom. II Конгрес на стоматолозите од Македонија (зборник на апстракти). Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија. 1998: 89. Трудот е рецензиран во Билтен бр.846 од 2004 год.на УКИМ.	1 0,5 0,5

4. Перковска М., Белазелкоска З., Георгиева С., Дирјанска К., Ристоска С. Промени на пародонтот кај пациенти со Amelogenesis imperfecta(AI): приказ на случај. II Конгрес на стоматолозите од Македонија (зборник на апстракти). Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија. 1998: 84. Трудот е рецензиран во Билтен бр.846 од 2004 год.на УКИМ.	0,5
5. Георгиева С., Белазелкоска З., Дирјанска К., Перковска М., Ристоска С. Oral changes in patients under cytotoxic immunosuppressive therapy 4rd Congress of the Balkan Stomatological Society. Istanbul: Balkan Stomatological Society. 1999: 315. Трудот е рецензиран во Билтен бр.846 од 2004 год.на УКИМ.	1
6.Перковска М., Белазелкоска З., Георгиева С., Ристоска С., Дирјанска К. Clinical and radiographic finding in adolescents with periodontal disease 4rd Congress of the Balkan Stomatological Society (proceedings). Istanbul: Balkan Stomatological Society. 1999; 206. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 846 од 2004 година на УКИМ.	1
7. Пандилова М., Ивановски Ќ., Радојкова-Николовска В., Ристоска С. Comparison between single versus multiple episodes of instrumentation in patients with periodontal disease 4rd Congress of the Balkan Stomatological Society (proceedings). Istanbul: Balkan Stomatological Society. 1999: 201. Трудот е рецензиран во Билтен бр.846 од 2004 год.на УКИМ.	1
8. Георгиева С., Белазелкоска З., Перковска М., Ристоска С., Попоски Љ. Прилог кон терапијата на хроничниот десквемативен гингивитис: наш материјал. III конгрес на стоматолозите од Македонија (апстракти). Охрид: Здружение на стоматол. од Македонија. 2002: 119. Трудот е рецензиран во Билтен бр.891 од март 2006 година на УКИМ.	0,5
9. Радојкова-Николовска В., Накова М., Ивановски Ќ., Пандилова М., Дирјанска К., Ристоска С. The level of bone-loss in adults with periodontal disease 7 th Congress of the Balkan Stomatological Society (Proceedings). Kusadasi (Turkey): Balkan Stomatological Society 2002: 269. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 891 од март 2006год. на УКИМ.	1
10. Ристоска С., Миновска А. The influence of the emotional stress on the salivary IgA concentration 9 th Congress of the Balkan Stomatological Society (proceedings). Ohrid: Balkan Stomatological Society 2004: 288. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 891 од 2006 год.на УКИМ.	1
11.Пандилова М., Ивановски Ќ., Угринска А., Миновска А., Радојкова-Николовска В., Ристоска С. The effects of nutritional vitamin intake on periodontal health 9 th Congress of the Balkan Stomatological Society (proceedings). Ohrid: Balkan Stomatological Society 2004: 97. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 891 од 2006 год.на УКИМ.	1
12.Ристоска С., Миновска А., Радојкова-Николовска В., Стефановска Б. Пандилова М., Георгиева С. Effects of the psychological stress on oral hygiene behaviour 12 th Congress of the BaSS (proceedings); Balkan Stomatological Society Istanbul 2007 : 42. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 940 од 2008 год. на УКИМ	1
13. Ристоска С., Миновска А., Пандилова М., Радојкова-Николовска В. Emotional stress and gingival inflammation 10 th Congress of the BaSS, (Abstract book); Balkan Stomatological Society: Belgrade, May 2005: 114. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 945 на УКИМ.	1
14. Радојкова-Николовска В., Накова М., Ципунова Б., Ристоска С. Influence of fixed orthodontic appliances on periodontal index values 10 th Congress of the BaSS, (Abstract book); Balkan Stomatological society: Belgrade, May 2005: 114.	

15. Ристоска С., Миновска А., Радојкова-Николовска В., Стефановска Е., Дирјанска К., Ренцова В. Емоционален стрес и психолошки профил на мажите со хронична пародонтопатија IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид; јуни 2006: 51, (Зборник на апстракти).	1
16. Ренцова В., Апостолска С., Ѓорговски И., Стевановиќ М., Ристоска С. Кариостатскиот ефект на три различни реставративни материјали. IV конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество. Охрид; јун 2006: 16 (Зборник на апстракти). Трудот е рецензиран во Билтен бр. 912.	1
17. Радојкова-Николовска В., Накова М., Пандилова М., Стефановска Е., Дирјанска К., Ристоска С. Correlation between bone-loss and periodontal depth 11 th Congress of the BaSS (Abstract book); Balkan Stomatological Society: Sarajevo, May 2006: 288. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 945 на УКИМ.	1
18. Stefanovska E., Nakova M., Radojkova-Nikolovska V., Ristoska S. Toothbrushing intervention programme among subjects with mental retardation 12 th Congress of the BaSS (proceedings); Balkan Stomatological Society: Istanbul 2007: 41. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 940 од март 2008 год. на УКИМ.	1
19. Ристоска С., Миновска А., Радојкова-Николовска В., Стефановска Е. Влијание на психолошкиот профил на личноста врз клиничката експресија на пародонталната болест V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (зборник на апстракти), Охрид; 2009: 68.	1+0,5
20. Стефановска Е., Накова М., Радојкова-Николовска В., Дирјанска К., Ристоска С. Хемиска и механичка контрола на денталниот плак кај ментално хендикепирани деца- клинички резултати V ^{ти} Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (зборник на апстракти) Охрид; 2009: 67.	1
21. Ристоска С., Ивановски Ќ., Панов С., Стефановска Е., Ренцова В., Митиќ К. Концентрација на ММП-1 (колагеназа-1) во гингивалните исечоци кај пациенти со пародонтопатија и здрави испитаници (усна презентација), 6 конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Охрид 24-27 мај 2012: 50.	1
22. Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., Ристоска С., Радојкова-Николовска В., Митиќ К. Цитокини во гингивален флуид кај млади адулти (постер презентација) 6-ти Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. (зборник на апстракти), Охрид 24-27 мај 2012: 57.	1
23. Ламески М., Ивановски К., Миндова С., Ристоска С., Стефановска Е., Ламеска С. Проценка на ризикот од пародонтопатија (постер - презентација) 6 конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓунар. учество (Зборник на апстракти), Охрид 24-27 мај 2012: 60.	1
24. Ивановски К., Белазелкоска З., Апостолска С., Пешевска С., Ристоска С. Интердисциплинарен пристап во третманот на гингивалните зголемувања (постер презентација) 6-ти Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. (зборник на апстракти), Охрид 24-27 мај 2012: 61.	1
25. Ristoska S., Ivanovski K., Panov S., Stefanovska E., Mitik K., Rendzova V. Tissue levels of the neutrophil collagenase (MMP-8) at patients with periodontitis and healthy controls 18 th BaSS Congress - Congress of the Balkan Stomatological	

	Society (Abstract book), Skopje, april 2013: 381. (poster presentation)	1
	26. Stefanovska E., Ivanovski K., Zabokova-Bilbilova E., Ristoska S., Mitik K. Periodontal health at patients with fixed orthodontic appliances 18 th BaSS Congress - Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract book), Skopje, april 2013: 318. (poster presentation)	1
	27. Mitik K., Popovska M., Belazelkoska A., Stefanovska E., Ristoska S. Effect of immunosuppressive medication on proliferative activity in oral gingival epithelium 18 th BaSS Congress - Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract book), Skopje, april 2013: 310. (oral presentation)	1
	28. Киро Ивановски, Дарко Крстевски, Стевица Ристоска, Емилија Стефановска, Соња Миндова, Влатко Коколански Влијание на животните навики врз длабочината на пародонталниот џеб и клиничкиот губиток на атечментот III-ти Сеалбанскиот конгрес на стоматологијата со меѓународно учество (зборник на апстракти), Скопје, октомври 2013: 109.	1
	29. Stefanovska E., Ivanovski K., Pandiolova M., Ristoska S. , Mitik K., Zabokova-Bilbilova E. Relationships between clinical parameters and IL1-alpha and IL1-beta at plaque induced gingival inflammation. III Albanian congress in stomatology with international participation, Skopje, 2013:249.	1
	30. Mitic K., Popovska M., Stefanovska E., Ristoska S. , Belazelkoska A. Immunosuppressive therapy as a risk faktor for periodontitis. Book of abstracts: 187, 17 th Congress of BaSS, 2012, Tirana, Albania.	1

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ И ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред. број	НАЗИВ НА АКТИВНОСТ	Поени
1.	Автор на книга од стручна област 1. Ивановски К., Пешевска С., Пандилова М., Дирјанска К., Ристоска С., Миндова С., Стефановска Е., Коколански В. Јавно-здравствени аспекти на пародонталната болест. Книга од стручна област, Скопје, 2013 година. 2. Дијагностички и терапевски протоколи во стоматологијата. Стоматолошка комора на Р. Македонија Скопје, 2010 година. Рецензирана во Билтенот 998. 3. Ивановски К., Дирјанска К., Миндова С., Ристоска С. Орална биохемија-практикум. Стоматолошки факултет, Скопје, 2012. Учебното помагало е рецензирано во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 1020 од 2011 година. 4. Радојкова-Николовска В., Накова М., Николовски Б., Стефановска Е., Ристоска С. Пубертетската матурација и гингивалното здравје- поврзано со и последици Современи дострели, Стоматолошки факултет - Скопје 2009: 42-54	7 7 7 4
2.	Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството специјалист по болести на устата и пародонтот, јуни 2001 година.	2
5.	Воведување нова лабораториска/клиничка или јавно -здравствена метода во областа на медицинските науки и здравството • Application Notes of Er: YAG and Nd: YAG Lasers in Dentistry, Скопје, 11 јуни 2009 година.	4
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС		
	1. Член на организационен одбор на 5 конгрес на стоматолозите од	

Коавтор во стручно-научната книга:

1. „Дијагностички и терапевски протоколи во стоматологијата“, 2010,
2. „Стратешки план за развој на стоматологијата во Република Македонија во периодот 2011-2021 година“, 2010 година, Стоматолошка комора на Македонија, Скопје, 2010.

Автор е на стручната книга „Јавно-здравствени аспекти на пародонталната болест“ Ивановски К., Пешевска С., Пандилова М., Дирјанска К., Ристоска С., Миндова С., Стефановска Е., Коколански В., 2013.

Учество во реализација на научно - истражувачки проекти:

- Евалуација на кариес- протективниот ефект на шеќерните супституенти од типот на полиоли (ксилитолот, сорбитол) (научни истражувачки проект) Стоматолошки факултет и Министерство за образование и наука, Скопје 2003., како соработник истражувач.

- „Плацебо контролирано, двојно-слепо, рандомизирано клиничко испитување на терапевската ефикасност и безбедност на бензидамин хидрохлорид кај пациенти со хронична пародонтопатија“, ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“/Реплекфарм АД, Скопје, како соработник -истражувач, во 2009 година.

Со постер и усни презентации учествува на конгреси во земјата, а присуствува и учествува како предавач на семинари и симпозиуми на континуирана едукација. Како коавтор учествува во трудови печатени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор со импакт-фактор. Била член на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет (како асистент, 2010-2012) и потпретседател на Здружението на специјалисти по болести на устата и пародонтот. Учествува како член на Комисијата за упис на студенти на трите студиски програми на Стоматолошкиот факултет во Скопје, во 2008/09, 2009/10, 2010/11 година. Активно учествува во организација и презентација на Стоматолошкиот факултет на „Денови на образование и кариера“ во организација на УКИМ од 2008, 2009, сè до 2011 год. Била член на организацискиот одбор на 5 Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество Охрид, 2012 година и била модератор на симпозиуми во организација на Здружението на специјалисти по болести на устата и пародонтот.

Публицистичкиот опус го претставуваат 65 трудови објавени во земјата и во странство. Трудовите под реден број од 1 до 4 за избор во звањето помлад асистент се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ број 846 во 2004 година. Трудовите под реден број од 5 до 8 за реизбор во звањето помлад асистент се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ број 891, во 2006 година. Трудовите под реден број од 9 до 14 за избор во звањето асистент се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ број 940, во 2008 година.

За тековниот конкурс ги приложува следниве трудови:

15. Pesevska S Nakova M., Ivanovski K., Mindova S., Mitic K. Clinical verification of laser therapy effects in the treatment of initial periodontal affection. 10th Congress of the Bass Belgrade 2005. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 908 од 2006 година

16. Sekovska C., Mindova S., Angelova D. Orthodontic treatment of periodontally involved teeth: case report 10th Congress of the Bass Belgrade 2005. За да се укаже на влијанието на ортодонскиот третман на прогнозата на пародонталната болест, била проследена една пациентка на возраст од 50 години со дијагностицирана рана форма на пародонтална болест, и забележана изразита растреситост на долниот забен низ. Кај пациентката била направена ортодонска терапија за да се добие еден континуиран забен лак. По 12 месеци авторите успеале во поставената цел. Трудот има клиничко - апликативно значење.

17. Angelov N., Nakova M., Ivanovski K., Pesevska S., Mindova S. Angelova D. Comparative analysis of the effects of biostimulative laser treatment and conventional treatment of dentinal hypersensitivity. Lasers in dentistry Source 2005 New Orleans. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 908 од 2006 година.

18. Angelov N., Pesevska S., Nakova M., Ivanovski K., Maneva M., Mindova S., Angelova D.

The use of a biostimulative laser for pain reduction during fixed orthodontic treatment.

Lasers in dentistry Source 2005 New Orleans. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 908 од 2006 година

19. Pesevska S., Nakova M., Pejic A., Ivanovski K., Angelov N., Mindova S. Biostimulative laser therapy: Base for favorized and accented results in dentistry Acta Fak Med Naiss 2006:23(1); 75-78. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 944 од 2008 год

20. Ivanovski K., Nakova M., Pesevska S., Mindova S. Angelov N., Filipovska A. Angelov N., Mindova S. Psychological characteristics of perssomalit in patients with stomatitis aphtosa Biennial of the European Association of Oral medicine 2006 Zagreb (apstracts). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр 908 од 2006 година
21. Pesevska S., Nakova M., Ivanovski K., Mindova S. Angelov N. Analgetic effect og low level lasser in therapy of stomatitis aphtosa. 8 Biennial of the European Association of Oral medicine 2006 Zagreb (apstracts) Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр 908 од 2006 година
22. Пешевска С., Накова М., Ивановски К., Миндова С., Тодорова С. Саливарната еластаза-индикатир на успешноста на тераписките постапки во третманот на иницијалната пародонтална болест. IV Меѓународен конгрес на стоматолозите од Македонија 2006 Охрид (Зборник на апстракти). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр 998. од 2010 година
23. Саракинова О., Кокочева-Ивановска О., Саракинов Х., Миндова С., Груев Т. Орални аспекти кај пациенти со цистична фиброза. IV меѓународен конгрес на стоматолозите од Македонија, 2006, Охрид (Зборник на апстракти). Авторите го проследиле ризикот кон кариес кај пациенти со цистична фиброза кај 10 пациенти со дијагностицирана ЦФ на возраст од 8-12 години. Резултатите покажале високи вредности на КЕП=7,6 и СиК=12, на Са во плунка, ОХИ=2 и зголемена вискозност. Авторите заклучиле дека овие пациенти треба да се третираат како високо ризични за дентален кариес. Трудот има научно апликативно значење.
24. Pesevska S., Nakova M., Gjorgoski I., Angelov N., Ivanovski K., Mindova S., Angelova D., Andreana S. Effect of laser on TNF-alpha in inflammed human gingival tissue, AADR 37 th Annual Meeting and Exhibition, 2008, p 0948. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 998 од 2010 година.
25. Пешевска С., Накова М., Ивановски К., Миндова С. Ефектот на ласерот врз нивоата на ПГЕ2 нивоата во инфламирано гингивално ткиво. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество 2009 Охрид (Зборник на апстракти). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр 998. од 2010 година.
26. Миндова С., Накова М., Ивановски К., Пешевска С., Ангеловска Л., Кандикијан П. Пушењето и пародонталната болест, Макед. стом. прегл. 2009, 3-4:147-151. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 998 од 2010 година.
27. Миндова С. Накова М., Ивановски К., Пешевска С., Кандикијан П., Ангеловска Л. Пародонталната болест како можен ризик - фактор за коронарна срцева болест. 5 конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество (Зборник на резимеа) Охрид 2009-65. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр 998 од 2010 година
28. Миндова С. Накова М., Ивановски К., Поповска М., Пешевска С. Ангеловска Л., Кандикјан П. Хиперлипидемијата причина или ефект Макед Стоматол Прегл 2009; 33(3-4):137-146. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 998 од 2010 година.
29. Pesevska S., Nakova M., Ivanovski K., Angelov N., Kesic Lj., R. Obradovic, S. Mindova, S. Nares Dentinal hypersensitivity following scaling and root planing: comparison of low-level laser and topical fluoride treatment, Laser in Medical Science 2010, 25:647-650. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 998. од 2010 год.
30. Миндова С. Пушењето - модифицирачки ризик - фактор во етиопатогенезата на пародонталната болест. Докторски труд, мај 2010.
31. Пешевска С., Накова М., Ивановски К., Миндова С. Проценка на ефикасноста на пародонталната терапија преку следење на серумското ниво на еластазата. Макед. стом. прегл. 2010; 34 (1-2): 100-106. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 1053 од 2013 година.
32. Пешевска С., Накова М., Ивановски К., Миндова С. Примена на високоенергетските ласери во пародонталната терапија. Макед. стоматол. прегл. 2010; 34 (3-4):169-175. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 1053 од 2013 година.
33. Миндова С., Накова М., Ивановски К., Пешевска С., Апостоловска Г., Доковска С. Патохистолошко проследување на васкуларните промени во гингивалното ткиво кај пушачи и не пушачи со пародонтална болест. Макед. стоматол. Прегл 2010; 34 (5-6): 271-276.

Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 година.

34. Миндова С., Накова М., Ивановски К., Пешевска С., Грчев А.

Влијанието на пушењето на лингвалната микроциркулација.

Макед. стоматол. прегл 2010; 34 (1-2): 97-99. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 година.

35. Миндова С., Накова М., Ивановски К., Пешевска С. Поврзаноста на пародонталната и коронарната болест. Макед. стоматол. прегл 2010; 34 (1-2): 107-110.

Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.

36. Миндова С., Накова М., Ивановски К., Грчев А., Пешевска С., Николовска Ј., Апостоловска Г., Костадинова М. Пушењето и пародонталната болест.

Макед. стоматол. Прегл. 2010; 34 (3-4): 184-192. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.

37. Ивановски К., Пешевска С., Дирјанска К., Миндова С., Шуменковска Д., Костадинова М.

ФМТ (терапија на цела уста) нов концепт во конзервативниот третман на пародонталната болест. Макед. стоматол. прегл. 2010; 34(3-4): 163-169. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.

38. Апостолова Г., Костадинова М., Грчев А., Миндова С.

Употреба на антибиотици кај здрави пациенти при хирушка екстракција на трети молари: за или против? Макед. стоматол. Прегл. 2010; 34(3-4): 205-211. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.998 од 2010 год.

39. Пешевска С., Накова М., Ивановски К., Миндова С. Проценка на ефикасност на пародонталната терапија преку следење на серумското ниво на еластаза.

Макед. стоматол. Прегл. 2010; 34(1-2): 100-106. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.

40. Николовска Ј., Шабанов Е., Миндова С., Костадинова М. Улогата на максиларниот централен инцизив во артикулацијата и сибилантот. Макед. Стоматол. Прегл 2010; 34(5-6): 327-334. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 1030. од 2012 год.

41. Стратешки план за развојот на стоматологијата во Република Македонија во периодот 2011-2012, Стоматолошка комора на Македонија 2010 Скопје. Книгата е рецензирана во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ број 998 од 2010 година.

42. Дијагностички и терапевтски протоколи во стоматологијата

Стоматолошка комора на Македонија 2010 Скопје. Книгата е рецензирана во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ број 998 од 2010 година.

43. Миндова С., Накова М., Ѓорѓеска И., Исијановска Р., Ивановски К., Пешевска С., Стефановска Е., Николовска Ј. Цитокинска продукција кај пушачи и не пушачи со пародонтална болест. Макед. стоматол. Прегл. 2011; 35 (1-2): 11-22. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.

44. Миндова С., Накова М., Ивановски К., Пешевска С., Николовска Ј., Апостоловска Г., Алексова П., Доковска С. Бруксизам етиологија клиничка слика и терапија. Макед. стоматол. Прегл. 2011; 35 (1-2): 23-28. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.

45. Миндова С., Ивановски К., Исијановска Р., Пешевска С., Николовска Ј.,

Пародонталната болест - причина за екстракција на забите. Макед. стоматол. прегл. 2011; 35 (3-4): 79-84. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.

46. Алексова П., Накова М., Грчев А., Миндова С., Костадинова М., Апостоловска Г., Николовска Ј. Големината на калцификатите во радикуларната пулпа кај хронични пулпити. Макед. стоматол. прегл 2011; 35(3-4): 145-149. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1040 од 2013 год.

47. Алексова П., Накова М., Грчев А., Николовска Ј., Радојкова-Николовска В., Миндова С., Дирјанска К., Костадинова М. Застапеност на денталните калцификати според локализацијата по заб. Макед. стоматол. прегл 2011; 35(3-4): 150-154. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1040 од 2013 год.

48. Стефановска Е., Накова М., Ивановска К., Ристоска С., Радојкова-Николовска В., Миндова С. Орални биомаркери во дијагнозата и прогнозата на пародонталната болест

Макед. стоматол. прегл, 2011;35(3-4); 113-120 Трудот претставува ревијален приказ на оралните биомаркери, биохемиски медијатори во оралните флуиди, салива и гингивалниот флуид, како високо бенефитни во детерминирање на тековниот пародонтален статус, детерминанти на инфламаторно медијаторните нивоа и добри индикатори во дијагнозата и прогнозата на пародонталната болест. Трудот има апликативно и научно значење.

49. Пешевска С., Накова М., Грчевска Л., Миндова С. Ткивен хуморален реактивитет кај пародонталната болест Макед. Стоматол. прегл, 2011;35(3-4); 98-104. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.

50. Ристоска С., Ивановски К., Пешевска С., Дирјанска К., Миндова С., Стефановска Е. Плунка, методи за нејзино колекционирање и процесирање Макед Стоматол Прегл 2011;35(3-4); 105-112. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год

51. Дирјанска К., Накова М., Ивановски К., Миндова С., Николовска Ј. Улогата на липидната пероксидација во прогресијата на пародонталната болест. Макед Стоматол Прегл 2011;35 (1-2); 1-5. Водени од целта да се утврди придонесот на липидната пероксидација во прогресијата на пародонталната болест, авторите формирале испитувана група од 90 испитаници со хронична пародонтална болест, селектирани на непушачи и пушачи, поделени во три подгрупи по клинички стадиуми. Кај сите пациенти било одредувано нивото на липидната пароксидација во серум. Врз база на добиените резултати и литературните податоци, авторите заклучиле дека липидната пароксидација има влијание врз инфламаторните процеси и деструкцијата на пародонталните ткива. Трудот има научно апликативно значење.

52. Ламески М., Ивановски К., Ристоска С., Миндова С., Стефановска Е. Влијанието на старењето врз степенот на пародонталната деструкција Макед Стоматол Прегл 2011;35 (1-2); 6-11. Со цел да ја проследи поврзаноста на факторот возраст односно/стареењето со степенот на пародонталната деструкција, авторите проследили 100 испитаници со просечна возраст 44,59 години кај кои бил утврден степенот на ресорпција на алвеоларната коска како показател на пародонталната деструкција и тој бил колериран со возраста на секој од испитаниците (ризик хексаголот на Long&Toneti). Резултатите укажале на постоење на висока позитивна корелација помеѓу возраста на пациентите и степенот на ресорпција на алвеоларната коска ($p=0,83$ зар $0,001$). Трудот има стручно - апликативно значење.

53. Пешевска С., Белазелкоска З., Ивановски К., Миндова С. Прилог кон клиничките аспекти на хиперсензитивноста кон храна во детска возраст ПРИКАЗ НА СЛУЧАЈ.

Макед .стоматол. прегл, 2011;35 (1-2); 29-35. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год

54. Николовска Ј., Миндова С., Дирјанска К., Алексова П., Костадинова М., Бојковска С. Протетски статус и потреба за третман кај гериатриски пациенти во јавните институции за стари лица Макед. Стоматол. прегл, 2011;35 (1-2); 36-42. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 1030. од 2012 год

55. Белазелкоска З., Пешевска С., Миндова С. Терапија и превенција на гингивалната инфламација предизвикана од дентален плак со примена на бензидамин хидрохлорид/оралсепт. Стоматолошки информатор декември 2011 година. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год

56. Nikolovska J., Jusufi Gazmend., Pesevska S., Mindova S., Redzepl. Prosthodontics status among the elderly Albanians in the municipality of Kicevo. 17 th Congress of the Balkan Stomatological Society 2012 Tirana. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год

57. Nikolovska J., Petrovski D., Mindova S., Aleksova P. The influence porcelain fused metal bridges on dental sounds articulation. Acta morfologica 2012;vol9(2):76-79. Авторите имале за цел да го утврдат влијанието на вестибуло-оралните дијаметри на ПФМ мостовите врз артикулацијата на денталните звуци. Испитаниците се поделени во две групи при што во испитуваната група се вклучени 37 испитаници кај кои недостига еден горен централен инцизив, кој е надоместен со ПФМ - мост и контролна група со комплетно забало. Со спроведената SS консонанто спектрограмска анализа, авторите потврдуваат дека подобрување на артикулацијата има при поставувањето на ПФМ-мостовите кај кои недостига горен централен инцизив. Трудот има апликативно значење.

58. Ивановски К., Дирјанска К., Миндова С., Ристоска С. Орална биохемија – практикум Стоматолошки факултет Скопје 2012. Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1020 од 2012 год.

59. Миндова С., Накова М., Белазелкоска З., Ивановски К., Пешевска С., Николовска Ј. Разликите во липидниот статус кај пациенти пушачи со пародонтална болест. 6 конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 24-27 мај 2012 (усна презентација). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.
60. Пешевска С., Белазелкоска З., Ѓоргоски И., Ивановски К., Миндова С., Костадинова. Детекција и корелација на ПГЕ2, СОХ-2 ткивното присуство при пародонтопатија VI конгрес на стоматолозите со меѓународно учество Охрид, 24-27 мај 20012 (Апстракти) Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.
61. Доковска С., Јанкуловска М., Миндова С., Цековска С. Компаративна анализа на ефектот од употребата на два вида гуми за цвакање врз оралниот медиум. VI конгрес на стоматолозите со меѓународно учество Охрид, стр. 238-239, мај 20012 (Апстракти постер). Авторите укажуваат дека цвакањето на гумите претставува позитивна метода за брзо и ефикасно отстранување на забните наслаги. Резултатите укажуваат на важноста на плунката во хемостазата на оралниот медиум, а цвакањето на гуми претставува успешен и одличен индикатор за воспоставување на нормални хомеостатски вредности на оралниот медиум во превенција на кариозните лезии. Трудот има апликативно значење.
62. Ивановски К., Стефановска Е., Миндова С., Спировска Н. Конзервативен третман на локализиран инфракоскен пародонтален дефект (приказ на случај) Охрид, стр. 92-93, мај 20012 (Апстракти постер) VI конгрес на стоматолозите со меѓународно учество). Авторите сакале да укажат на конзервативниот третман на локализирани инфракоскени пародонтални дефекти. Прикажаниот случај покажува дека правилно спроведеното затворено сублингвално чистење и полирање на коренот на забот кај инфракоскените пародонтални дефекти може да резултира со регенерација на пародонталните ткива. Трудот има апликативно значење.
63. Дирјанска К., Накова М., Белазелкоска З., Ивановски К., Миндова С., Стефановска С. Нивото на еластаза во гингивалниот флуид кај пациенти со гингивална инфламација. VI конгрес на стоматолозите со меѓународно учество Охрид, стр. 214-215, мај 20012 (Апстракти постер). Авторите имаат за цел да ја утврдат вредноста на еластазата во гингивалниот флуид во зависност од интензитетот на гингивалниот инфламаторен одговор. Детектирани се зголемени вредности на еластаза во гингивалниот флуид која се смета дека е значаен индикатор за активноста на патолошкиот процес во гингивалното ткиво. Трудот има научно-апликативно значење.
64. Ламески М., Ивановски К., Миндова С., Ристова С., Стефановска Е., Ламеска С. Проценка од ризикот од пародонтопатија. VI конгрес на стоматолозите со меѓународно учество Охрид, стр. 218-219, мај 2012 (Апстракти постер). За да направат процена на ризик од пародонталната болест биле проследени 100 испитаници постари од 20 години, кај кои бил пресметан степенот на ризик од пародонтопатија преку прашалникот на ААП и ризик-хексагонот на Long&Toneti. Според прашалникот на ААП високо и средно ризични испитаници има 72,21 и 7 соодветно, додека според хексагонот-21,39 и 40 испитаници. Показателите на валидноста покажале очекувано високи вредности, при што овој начин на проценка авторите го сметаат за валиден и прифатлив за масовна употреба. Трудот има апликативно значење.
65. Ивановски К., Пешевска С., Пандилова М., Дирјанска К., Ристова С., Миндова С., Миндова С., Стефановска Е., Коколански В. Јавно-здравствени аспекти на пародонталната болест. Книга од стручна област 2013
66. Ивановски К., Крстевски Д., Ристова С., Миндова С., Стефановска Е., Коколански В. Влијанието на животните навики врз длабочината на пародонталниот џеп и клиничкиот губиток на атачмент. 3. Сеалбански конгрес на стоматологијата со меѓународно учество „Стоматологијата во XX век“. Во овој труд авторите имале за цел да го утврдат влијанието на начинот на живот врз состојбата на пародонталните ткива преку проследување на длабочината на пародонталниот џеп и губитокот на припојот. За таа цел била спроведена тромесечна студија на пресек во која биле проследени 420 испитаници. Преку анкета биле опфатени главните сегменти од начинот на живот (пушење, консумирање на алкохол, начин на исхрана и физичка активност), а на Рамфјордовата група на заби биле определувани: длабочина на пародонтален џеп и загуба на припој. Авторите дошле до заклучок дека нездравит начин на живот и лошите навики во исхраната негативно влијаат врз здравјето на пародонталните ткива. Трудот има стручно-апликативно значење.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: **Соња Јован Миндова**
(име, татково име и презиме)
Институција: **Стоматолошки факултет - Скопје**
(назив на факултетот/институтот)
Научна област: **орална патологија и пародонтологија**

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Учество во национален научен проект: Белазелкоска З., Пешевска С., С. Плацебоконтролирано, двојно-слепо, рандомизирано клиничко испитување на тераписката ефикасност и безбедност на бензидамин хидрохлорид кај пациенти со хронична пародонтопатија, ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св.Пантелејмон”/Реплекфарм АД, Скопје, како соработник -истражувач, во 2009 година.	3
2	Учество во национален научен проект: МирчеваМ, Саракинова, Жабокова Е.,ДимовА., Миндова С.Евалуација на кариес- протективниот ефект на шеќерните супституенти од типот на полиоли (ксилитолот,сорбитол) (научниистражувачки проект), Стоматолошки факултет и Министерство за образование и наука, Скопје, 2003., како соработник истражувач.	3
3	Труд со оригинални научни /стручни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор: Pesevska S., Nakova M., Ivanovski K., Angelov N., Kesic Lj., R.Obradovic, S. Mindova, S. Nares Dental hypersensitivity following scaling and root planing: comparison of low-level laser and topical fluoride treatment, Laser in Medical Science 2010, 25:647-650. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје, бр.998 од 2010 год.	6,174
4	Труд со оригинални научни /стручни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор: Snezana Pesevska, Marija Nakova, Ana Pejicic, Kiro Ivanovski, Nikola Angelov, Sonja Mindova Biostimulative laser therapy: base for favorized and accented results in dentistry Acta Fac. Med. Naiss 2006; 23 (1):75-78. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје, бр.998 од 2010 год.	3,6
5	Труд со оригинални научни /стручни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор . Nikolovska J., PetrovskiD., Mindova S., Aleksova P. The influence porcelainfused metal bridges on dental sounds articulation Acta morfologica 2012;vol9(2):76-79.	3,6
6	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Пешевска С., Накова М., Грчевска Л., Поповска М., Миндова С., Ангелов Н., Трајкова А. Хуморален локален имун одговор пред и постераписки кај пародонталната болест. Макед. стомат. прегл 1997 ;21(3-4) :108-12.Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје, бр.763 од 2000 год.	2,4
	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во	

7	научно/стручно списание: Накова М., Поповска М., Ангелов Н., Пешевска С., Миндова С.Ефектот на гумите за жвакање врз саливарниот проток и pH на плунката Макед. стоматол. прегл 1998:2(1-4) :20-2.Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.826 од 2003 год	2,4
8	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Поповска М., Накова М., Пешевска С., Миндова С., Бушева М/. Трајковска А.Бета- блокатори и нивното влијание врз саливарниот текМакед Стоматол Прегл 1998;2(1-4) :20-2.Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.826 од 2003 год	2,4
9	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Накова М. , Ивановски К., Поповска М., Пешевска С.Halitosis- етиологија и превентивно тераписки процедури,Макед Стоматол Прегл 2005:29(3-4) :239-244. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр . 891, 2006 година .	2,4
10	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Накова М., Поповска М., Пешевска С., Ангелов Н., Миндова С.Гумите за цвакање и оралното здравје Макед .стоматол. прегл 1999;23(1-4):29-35.Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.826 од 2003 год.	2,4
11	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Миндова С., Накова М., Ивановски К., Пешевска С., Кандикијан П., Ангеловска А. Поврзаноста на пародонталната и коронарната болест со акутно фазниот одговор.макед. стоматол. прегл 2007;31(3-4):154-161. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 940 од 2008 година	2,4
12	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Миндова С. Накова М., Ивановски К.,Поповска М., Пешевска С. Ангеловска Л., Кандикјан П. Хиперлипидемијата причина или ефект. Макед Стоматол Прегл 2009;33(3-4):137-146.Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.998 од 2010 год.	2,4
13	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Миндова С., НаковаМ., Ивановски К.,Пешевска С., Ангеловска Л., Кандикијан П. Пушењето и пародонталната болест, Макед. стом. прегл. 2009, 3-4:147-151. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.998 од 2010 .	2,4
14	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Пешевска С., Накова М., Ивановски К., Миндова С. Проценка на ефикасноста на пародонталната терапија преку следење на серумското ниво на еластазата. Макед.стом.прегл. 2010; 34 (1-2): 100-106. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.	2,4
15	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Пешевска С.,Накова М., Ивановски К., Миндова С. Примена на високоенергетските ласери во пародонталната терапија.Макед. стоматол. прегл. 2010;34 (3-4):169-175. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.	2,4
16	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Миндова С., Накова М., Ивановски К., Пешевска С., Апостоловска Г., Николовска Ј., Костадинова М. Пушењето и пародонталната болест. Макед.стом.прегл. 2010;34 (3-4):184-192. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје,	2,4

	бр.1053 од 2013 год .	
17	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Миндова С., Накова М., Ивановски К., Пешевска С., Апостоловска Г., Доковска С. Патхистолошко проследување на васкуларните промени во гингивалното ткиво кај пушачи и непушачи со пародонтална болест. Макед.стом.прегл. 2010;34(5-6):271-276. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.	2,4
18	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Ивановски К, Пешевска С, Дирјанска К, Миндова С, Шуменковска Д, Костадинова М. ФМТ (терапија на целата уста) нов концепт во конзервативниот третман на пародонталната болест. Макед.стом.прегл. 2010;34 (3-4):163-168. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.	2,4
19	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во научно/стручно списание Миндова С., Накова М., Ивановски К., Пешевска С., Апостоловска Г., Доковска С.Патохистолошко проследување на васкуларните промени во гингивалното ткиво кај пушачи и не пушачи со пародонтална болестМакед Стоматол Прегл 2010; 34 (5-6): 271-276. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.	2,4
20	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во научно/стручно списание. Миндова С., Накова М., Ивановски К., Пешевска С., Грчев А.Влијанието на пушењето на лингвалната микроциркулација.Макед .стоматол .прегл 2010; 34 (1-2): 97-99. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.	2,4
21	Труд со оригинални научни /стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Миндова С., Накова М., Ивановски К., Пешевска С.Поврзаноста на пародонталната и коронарната болест. Макед.стоматол .прегл 2010; 34 (1-2): 107-110. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.	2,4
22	Труд со оригинални научни /стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: . Миндова С., Накова М., Ивановски К., Грчев А., Пешевска С., Николовска Ј.Апостоловска Г., Костадинова М Пушењето и пародонталната болест.Макед.стоматол .прегл 2010; 34 (3-4): 184-192.Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.	2,4
23	Труд со оригинални научни /стручни резултати, објавен во стручно/научно популарно списание: Белазелкоска З., Пешевска С., Миндова С. Терапија и превенција на гингивалната инфламација предизвикана од дентален плак со примена на бензидамин хидрохлорид/ Оралсепт. Стоматол.Информатор 2011; 1:28-30. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.	2,4
24	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Апостолова Г., Костадинова М., Грчев А., Миндова С.Употреба на антибиотици кај здрави пациенти при хирушка екстракција на трети молари: за или против?Макед.стоматол .прегл 2010;34(3-4); 205-211.Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.	2,4
25	Труд со оригинални научни /стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Николовска Ј., Шабанов Е., Миндова С., Костадинова М..Улогата на максиларниот централен инцизив во артикулацијата и сибилантот.Макед.стоматол .прегл 2010;34(5-6); 327-334.	2,4

	Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1039, од 2012 год.	
26	Труд со оригинални научни /стручни резултати, објавен во научно/стручно списание Миндова С., Накова М., Ивановски К., Пешевска С., Николовска Ј., Апостоловска Г., Алексова П., Доковска С. Бруксизам етиологија клиничка слика и терапија.Макед. стоматол.прегл 2011; 35 (1-2): 23-28.Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.	2,4
27	Труд со оригинални научни /стручни резултати, објавен во научно/стручно списание. Миндова С., Накова М., Ѓорѓеска И., Исијановска Р., Ивановски К., Пешевска С., Стефановска Е., Николовска Ј. Цитокинска продукција кај пушачи и непушачи со пародонтална болест. Макед.стоматол.прегл 2011; 35 (1-2): 11-22.Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.	2,4
28	Труд со оригинални научни /стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Николовска Ј., Миндова С., Дирјанска.К., Алексова П., Костадинова М., Бојковска С.Протетски статус и потреба за третман кај гериаатриски пациенти во јавните институции за стари лицаМакед .стоматол.прегл 2011;35 (1-2); 36-42. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, број 1030 од 2012 година.	2,4
29	Труд со оригинални научни /стручни резултати, објавен во научно/стручно списание. Миндова С., Ивановски К., Исијаноска Р., Пешевска С., Николовска Ј.,Пародонталната болест причина за екстракција на забите.Макед.стоматол.прегл 2011; 35 (3-4): 79-84. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.	2,4
30	Труд со оригинални научни /стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Алексова П., Накова М., Грчев А., Миндова С., Костадинова М., Апостоловска Г., Николовска Ј. Големината на калцификатите во радикуларната пулпа кај хронични пулпити. Макед.стоматол.прегл 2011;35(3-4); 145-149. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, број 1045 од 2012 година.	2,4
31	Труд со оригинални научни /стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Алексова П., Накова М., Грчев А., Николовска Ј., Радојкова-Николовска В. Миндова С., Дирјанска К.,Костадинова М. Застапеност на денталните калцификати според локализацијата по заб Макед.стоматол.прегл 2011;35(3-4); 150-154. Макед Стоматол Прегл 2011;35(3-4); 145-149. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, број 1045 од 2012 година.	2,4
32	Труд со оригинални научни /стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Стефановска Е., Накова М., Ивановска К., Ристоска С., Радојкова-Николовска В., Миндова С. Орални биомаркери во дијагнозата и прогнозата на пародонталната болест. Макед.стоматол.прегл 2011;35(3-4); 113-120.	2,4
33	Труд со оригинални научни /стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Пешевска С., Накова М., Грчевска Л., Миндова. С.Ткивен хуморален реактивитет кај пародонталната болест Макед.стоматол.прегл 2011;35(3-4); 98-104.Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.	2,4
34	Труд со оригинални научни /стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Дирјанска К., Накова М., Ивановски К., Миндова С., Николовска Ј.Улогата на липидната пероксидација во прогресијата на пародонталната болест. Макед.стоматол.прегл 2011;35 (1-2); 1-5.	2,4
	Труд со оригинални научни /стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Ристоска С., Ивановски К., Пешевска С.,	

35	Дирјанска К., Миндова С., Стефановска Е.Плунка, методи за нејзино колекционирање и процесирање Макед.стоматол.прегл 2011;35(3-4); 105-112. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.	2,4
36	Труд со оригинални научни /стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Николовска Ј., Миндова С., Дирјанска.К., Алексова П., Костадинова М., Бојковска .Протетски статус и потреба за третман кај гериатриски пациенти во јавните институции за стари лица Макед.стоматол.прегл 2011;35 (1-2); 36-42.Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1030 од 2012 год.	2,4
37	Труд со оригинални научни /стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Белазелкоска З., Пешевска С., Миндова С. Терапија и превенција на гингивалната инфламација предизвикана од дентален плак со примена на бензидамин хидрохлорид/оралсепт Стоматолошки информатор декември 2011 година.Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.	3,2
38	Труд со оригинални научни /стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Пешевска С., Белазелкоска З., Ивановски К., Миндова С. Прилог кон клиничките аспекти на хиперсензитивноста кон храна во детска возраст ПРИКАЗ НА СЛУЧАЈ. Макед.стоматол.прегл 2011;35 (1-2); 29-35.Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.	2,4
39	Труд со оригинални научни /стручни резултати, објавен во научно/стручно списание: Ламески М., Ивановски К., Ристоска С., Миндова С., Стефановска Е.Влијанието на старењето врз степенот на пародонталната деструкција Макед.стоматол.прегл 2011;35 (1-2); 6-11	2,4
40	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество: Двонасочна релација помеѓу оралното и системското здравје Скопје 27-11-2013 година	2
41	Пленарно предавање на научен/стручен собир: Третманот на пародонталната болест, цел на оралното здравје во новиот милениум, Струмица, 07-04-2012 година.	2
42	Пленарно предавање на научен/стручен собир: предавање на 5 стоматолошки симпозиум-Тиквеш 2011:	2
43	Учество на научен/стручен собир со реферат (орална презентација) Соња Миндова, Накова М., Белазелкоска З., Ивановски К., Пешевска С., Дирјанска К. Разликите во липидниот статус кај пациенти пушачи со пародонтална болест. 6. конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 24-27 мај, 2012, 48. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.	1
44	Учество на научен/стручен собир со реферат (постер) S. Mindova, M. Nakova, K. Ivanovski, S. Pesevska Participation of mucogingival deformities in periodontitis progression 9th Congress of the Balkan Stomatological Society(Abstract book). Ohrid: Balkan Stomatological Society, 2004: 97. Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.908 од 2006 год.	0,5
45	Учество на научен/стручен собир со реферат (постер) Миндова С., НаковаМ., Ивановски К.,Пешевска С., Кандикијан П., Ангеловска Л. Пародонталната болест како можеен ризик фактор за коронарна срцева болест, 5. конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти). Охрид: МСД 2009:63. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.998 од 2010 год.	0,5
	Апстракт објавен во зборник на конференција: Ивановски К., , Стефановска Е., Миндова С., Спировска Н.Конзервативен третман на	

46	локализиран инфракоскен пародонтален дефект (приказ на случај) VI Конгрес на стоматолозите со меѓународно учество Охрид, стр 92-93, мај 2012 (Апстракти постер)	1
47	Апстракт објавен во зборник на конференција: Снежана Пешевска, Марија Накова, Белазелкоска Златанка, Ицко Ѓорѓоски, Киро Ивановски, Соња Миндова, Марија Костадинова. Детекција и корелација на ПГЕ2, СОХ-2 ткивното присуство при пародонтопатија. 6, Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 24-27 мај, 2012, 45. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.	1
48	Апстракт објавен во зборник на конференција: Nikolovska J., Jusufi G., Pesevska S., Mindova S., Redzeqi I. Prosthodontic status among elderly Albanians in the municipality of Kicevo, Proceedings of BASS 2012, 17 Congress of the Balkan Stomatological Society 3-6 May, 2012, p.103. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, број 1030 од 2012 година..	1
49	Апстракт објавен во зборник на конференција: Соња Миндова, Накова М., Белазелкоска З., Ивановски К., Пешевска С., Дирјанска К. Разликите во липидниот статус кај пациенти пушачи со пародонтална болест. 6 Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 24-27 мај, 2012, 48. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1053 од 2013 год.	1
50	Апстракт објавен во зборник на конференција: Доковска С., Јанкуловска М., Миндова С., Цековска С. Компаративна анализа на ефектот од употребата на два вида гуми за цваќање врз оралниот медиум. VI Конгрес на стоматолозите со меѓународно учество Охрид, стр 238-239 Мај 20012 (Апстракти постер)	1
51	Апстракт објавен во зборник на конференција: Ламески М., Ивановски К., Миндова С., Ристова С., Стефановска Е., Ламеска С. Проценка од ризикот од пародонтопатија. VI Конгрес на стоматолозите со меѓународно учество, Охрид, стр. 218-219, мај 2012 (Апстракти постер)	1
52	Апстракт објавен во зборник на конференција: Ивановски К., Крстевски Д., Ристоска С., Миндова С., Стефановска Е., Коколански В. Влијанието на животните навики врз длабочината на пародонталниот џеп и клиничкиот губиток на атачмент. 3 Сеалбански конгрес на стоматологијата со меѓународно учество, „Стоматологијата во XX век“	1
53	Апстракт објавен во зборник на конференција: Пешевска С., Накова М., Ивановски К., Миндова С. Ефектот на ласерот врз ПГЕ2 нивоата во инфламиралино гингивално ткиво, 5. конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти). Охрид: МСД 2009:68. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.998 од 2010 год.	1
54	Апстракт објавен во зборник на конференција: Pesevska S, Nakova M., Gjorgoski I, Angelov N., Ivanovski K., Mindova S., Angelova D., Andreana S. Effect of laser on TNF-alpha in inflamed human gingival tissue, AADR 37 th Annual Meeting and Exhibition, 2008, p 0948. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, број 1045 од 2012 година.	1
55	Апстракт објавен во зборник на конференција: S. Pesevska, M. Nakova, K. Ivanovski, S. Mindova, A. Atanasovska Effect of periodontal therapy on systemic elastase level 9th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract book). Ohrid: Balkan Stomatological Society 2004: 97. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.908 од 2006 год.	1
	Апстракт објавен во зборник на конференција: Дирјанска К., Накова М., Белазелкоска З., Ивановски К., Миндова С., Стефановска С. Нивото на еластаза во гингивалниот флуид кај пациенти со гингивална инфламација. VI	1

56	Конгрес на стоматолозите со меѓународно учество Охрид, стр 214-215, мај 2012 (Апстракти постер)	
57	Апстракт објавен во зборник на конференција: S. Pesevska, M. Nakova, K. Ivanovski, S. Mindova, K. Mitic Clinical verification of laser therapy effects in the treatment of initial periodontal affection 10th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract book). Belgrade: Balkan Stomatological Society, 2005; Vol.9 (Suppl. 1): 113. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.908 од 2006 год.	1
58	Апстракт објавен во зборник на конференција: 2006 год N. Angelov (presenting), S. Pesevska., M. Nakova, K. Ivanovski, M. Maneva, S. Mindova, D. Angelova The use of biostimulative laser for pain reduction during fixed orthodontic treatment Academy of Laser Dentistry & 12 th Annual conference and exhibition -Source 2005 Lasers in dentistry (Proceedings). New Orleans 2005:78. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.908 од 2006.	1
59	Апстракт објавен во зборник на конференција: N. Angelov (presenting), K. Ivanovski, M. Nakova, S. Pesevska., S. Mindova, D. Angelova Comparative analysis of the effects of biostimulative laser treatment and conventional treatment of dentinal hypersensitivity Academy of Laser Dentistry & 12 th Annual conference and exhibition -Source 2005 Lasers in dentistry (Proceedings). New Orleans 2005:78. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.908 од 2006 год.	1
60	Апстракт објавен во зборник на конференција: Pesevska S, M Nakova, Ivanovski K, Mindova S, Angelov N Analgetic effect of low level laser in therapy of stomatitis aphthosa recurrens Oral Diseases- Head & Neck Sciences; Abstracts of the 8 th Biennial congress of the European Association of Oral Medicine; Zagreb, Croatia, August 2006 ; poster 8. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.908 од 2006 год.	1
61	Апстракт објавен во зборник на конференција: Ivanovski K, Nakova M, Pesevska S, Mindova S, Angelov N, Filipovska A. Psychological characteristics of personality in patients with stomatitis aphthosa recurrens Oral Diseases- Head & Neck Sciences; Abstracts of the 8 th Biennial congress of the European Association of Oral Medicine; Zagreb, Croatia, August 2006; poster 7. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.908 од 2006 год.	1
62	Апстракт објавен во зборник на конференција: Поповска М., Накова М., Белазелкоска З., Пандилова М., Пешевска С., Миндова С. Употреба на мекиот лазер во терапијата на Cheilitis exfoliativa sicca (англиски) 2 nd BaSS (Abstracts) Belgrade: Balkan Stomatological Society, 1997:140. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.908 од 2006 год.	1
63	Апстракт објавен во зборник на конференција: Пешевска С., Накова М., Ивановски К., Миндова С., Тодороска С. Саливарната еластаза- индикатор на успешноста на тераписките постапки во третманот на иницијалната пародонтална болест, IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти); Охрид, 2006, 150. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.998 од 2010 год.	1
64	Апстракт објавен во зборник на конференција: Поповска М., Накова М., Ангелов Н., Пешевска С., Миндова С., Трајковска А. Гумите за цвакање: партнер во превентивната стоматологија, 2. конгрес на стоматолозите од Македонија (Апстракти). Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија, 1998: 87. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.763 од 2000 год.	1
65	Апстракт објавен во зборник на конференција: Пешевска С., Накова М., Поповска М., Миндова С., Трајковска А. Улогата на Proxyl и Purodent	

	пастите во превенцијата на пародонталното здравје, 1. конгрес на лекарите од превентивната медицина на Македонија (Зборник на резимеа). Охрид: 1998: 182. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 892 од 2005 год.	1
66	Апстракт објавен во зборник на конференција: Ивановски К., Накова М., Димитровски К., Филипова А., Радојкова -Николовска В., Дирјанска К., Пешевска С., Миндова С. Корелација помеѓу психолошките карактеристики на личноста и застапеноста на периферните Т-Лс кај пациенти со Glossitis areata migrans 3. Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Апстракти). Охрид 2002: 118. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 908 од 2006 година.	1
67	Апстракт објавен во зборник на конференција: Пешевска С., Накова М., Грчева Л., Поповска М., Ангелов Н., Миндова С. Евалуација на ефектот од ласер терапијата врз хуморалниот одговор кај пациентите со пародонтална болест, 2 конгрес на стоматолозите од Македонија (Апстракти) Охрид, Здружение на стоматолозите од Македонија, 1998:1084. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 763 од 2000 год.	1
68	Апстракт објавен во зборник на конференција: Sekovska C., Mindova S., Angelova D. Orthodontic treatment of periodontally involved teeth: case report 10 th Congress of the Bass Belgrade 2005	1
69	Апстракт објавен во зборник на конференција: Саракинова О., Кокочева-Ивановска О., Саракинов Х., Миндова С., Груев Т. Орални аспекти кај пациенти со цистична фиброза. IV меѓународен конгрес на стоматолозите од Македонија 2006 Охрид (Зборник на апстракти).	1
Вкупно		133,774

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Ковтор на книга од стручна област. Ивановски К., Пешевска С., Пандилова М., Дирјанска К., Ристоска С., Миндова С., Стефановска Е., Коколански В. Јавно-здравствени аспекти на пародонталната болест. Книга од стручна област, Скопје, 2013 година.	7
2	Коавтор на книга од стручна област: „Дијагностички и тераписки протоколи“, Стоматолошка комора на Македонија, Скопје, 2010 Книгата е рецензирана во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ број 998 од 2010 година.	7
3	Коавтор на книга од стручна област: Ивановски К., Дирјанска К., Миндова С., Ристоска С. Орална биохемија-практикум. Стоматолошки факултет, Скопје, 2012. Учебното помагало е рецензирано во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 1020 од 2011 година.	7
4	Воведување нова лабораториска/клиничка или јавно здравствена метода Application Notes of Er YAG and Nd YAG Lasers in Dentistry	4
5	Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството - специјалист по болести на устата и пародонтот, 1999 год .	2
Вкупно		27,00
Дејности од поширок интерес		
Назив на активност:		поени

1	Член на Организационен или програмски одбор на научен /стручен одбор -член на Организацискиот одбор на симпозиумот „Научни и јавно здравствени аспекти на пародонталната болест“ во Битола, на Здружението на специјалисти по болести на устата и пародонтот во 2012 година; -член на Организацискиот одбор на 6. Конгрес на стоматолозите со меѓународно учество Охрид, 2012 година; -член на Организациониот одбор на Работен курс I категорија, i-TOP Индивидуален пристап во одржувањето на оралната хигиена, Охрид, 16-17 септември, 2011; -член на Организациониот одбор на симпозиумот Реплек 2010 година, во организација на Здружението на специјалисти по болести на устата и пародонтот и болести на забите со меѓународно учество .	1 1 1 1
2	Учество во комисии и тела на државни и други органи: -член на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет, учебна 2010/11 година; -член на Конкурсната комисија за запишување на студентите на Стоматолошкиот факултет во Скопје во учебните 2008, 2009 и 2010; -член на Дисциплинската комисија на Стоматолошкиот факултет.	1 1 1
3	Учество во комисии и тела на државни и други органи: потпретседател на Здружението на специјалисти по болести на устата и пародонтот	2
4	Учество во комисии и тела на државни и други органи: потпретседател на надзорен одбор на Стоматолошката комора на Р. Македонија	1
5	Награда за научни достигнувања од струкова организација, самостоен - Благодарница од Македонското лекарско друштво, 2000; -Благодарница по повод јубилејот 50 години Стоматолошки факултет, Скопје.	3 3
6	Учество во изработка на национална програма од одредена област: „Стратешки план за развој на стоматологијата во периодот од 2011-2021 година“, 2010, Скопје.	3
7	Учество во промотивни активности на Факултетот: организација и презентација на Стоматолошкиот факултет на „Денови на образование во организација“ на УКИМ - 2006, 2007, 2008, 2009	4
Вкупно		23,00

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	133,774
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	50
Вкупно	183.774

4.Д-р Катарина Дирјанска, вработена на Клиниката за болести на устата и пародонтот, при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“ во Скопје, е родена во Скопје на 26. 7. 1961 година.

Универзитетско образование:

Доктор-стоматолог: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет-Скопје, во учебната 1985/86 година.

Магистер на стоматолошки науки од областа болести на устата и пародонтот: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет-Скопје, со магистерскиот труд под наслов „Клиничко- биохемиска детекција на иницијалната пародонтална лезија“, во 2002 година.

Доктор на стоматолошки науки: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет-Скопје, со докторската дисертација под наслов „Улогата на слободните радикали во патогенетските механизми на пародонталната болест“, во 2009 година.

Работно искуство:

Првото вработување го остварила во Воената амбуланта во Куманово во 1987 година. Во периодот 1990-1995 година работела на стоматолошките одделенија при Воената болница во Скопје. На Клиниката за болести на устата и пародонтот при ООЗТ Стоматолошки клиници, се вработила во 1995 година. Во 1994 година се здобила со звањето специјалист по болести на устата и пародонтот. Дел од специјалистичкиот стаж во времетраење од една година, во периодот од 1991-1992 г., го поминала на ВМА во Белград. Во звањето помлад асистент на Катедрата за болести на устата и пародонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје била избрана во 1997 година, а реизбрана била во 2000 година, а додека, пак, во 2003 година била избрана за асистент на истата Катедра. Во 2006 година била реизбрана во звањето асистент на Катедрата за болести на устата и пародонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје, а во 2011 година била реизбрана за асистент по група предмети од областа болести на устата и пародонтот.

Наставно-образовна дејност

На Катедрата за болести на устата и пародонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје била вклучена во теоретската и практичната настава. Од изборот за помлад асистент, во 1997 г., па до денес, активно била вклучена во изведувањето на практичната настава на Стоматолошкиот факултет во Скопје. Од учебната 1997/98 до 2007/08 година, изведувала вежби по предметот болести на устата и пародонтот (2 групи по 4 часа неделно). На студиската програма за доктори по стоматологија била вклучена во изведување на практична настава по следниве предмети: во учебната 2005/06 и 2006/07- превентивна стоматологија II (2 групи по 3 часа), од учебната 2006/07 до 2013/14 – орална биохемија (3 групи по 2 часа неделно), од учебната 2007/08 до 2011/12 – орално здравје (2 групи по 3 часа), во учебната 2011/12 и 2012/13 - орална хигиена (2 групи по 2 часа), од учебната 2007/08 до 2012/13 – орална патологија (2 групи по 2 часа), во учебната 2013/14- орална медицина и патологија (1 група по 2 часа), од учебната 2007/08 до 2013/14 – пародонтологија I (2 групи по 5 часа), од учебната 2007/08 до 2012/13 – пародонтологија II (2 групи по 3 часа), во учебната 2009/10 до 2013/14 – фокалоза (2 групи по 1 час). На студиската програма за стручни забни техничари, била вклучена во изведувањето на практичната настава по следниве предмети: од учебната 2010/11 до 2013/14 година, по предметот орална физиологија (1 група по 1 час) и од учебната 2006/07 до 2013/14, по предметот пародонтологија (1 група по 2 часа). На студиската програма за стручни стоматолошки сестри, изведувала практична настава по предметот орална биохемија (1 група по 2 часа неделно) од учебната 2006/07 до 2013/14. Во учебната 2012/13 и 2013/14 одржала теоретска настава по предметот Орална биохемија (2x2) часа за доктори по дентална медицина. Учествува во подготовка на вежби по нов предмет на студиската програма за доктори по стоматологија/дентална медицина; превентивна стоматологија II, орална биохемија, орално здравје, орална хигиена, орална патологија, пародонтологија I и пародонтологија II, фокалоза. Активно учествувала во практичната клиничка едукација на стажантите на Клиниката за болести на устата и пародонтот. Била ментор на повеќе студентски теми презентирани на студентски конгреси во Републиката.

Стручно-научна дејност

На Катедрата за болести на устата и пародонтот, на која била избрана за асистент, своите стручни и научни усовршувања ги насочила кон проблематиката од областа на пародонтологијата, оралната патологија и оралната биохемија.

Коавтор е во стручно научната книга: „Дијагностички и тераписки протоколи во стоматологијата“- Скопје, 2009. Стратешки план за развој на стоматологијата во Република Македонија во периодот

2011-2021 година”, 2010 година, Стоматолошка комора на Македонија, Скопје, 2010. Орална биохемија-практикум, 2012 година. Јавно здравствени аспекти на пародонталната болест- книга од стручна област, Скопје, 2013 година. Поседува сертификат за работа со ласер-апаратите во стоматолошката практика организирана од Фотона (Словенија) во 2009 година. Во 2011 година се здобила со сертификат за познавање на базичното ниво во Итор-едукацијата. Во организација на Македонското стоматолошко друштво во Скопје во 2013 година, учествувала на курс/работилница- „Мали хируршки зафати во пародонтологијата за практичари“. Со постер презентации учествувала на конгреси во земјата и во странство, а присуствувала и учествувала како предавач на семинари и симпозиуми на континуирана едукација.

Публицистичкиот опус на ас. Дирјанска го претставуваат 47 трудови објавени во земјата и во странство. Трудовите под реден број од 1 до 3 за избор во звањето помлад асистент се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ број 678 од 1997 година. Трудовите под реден број од 4 до 10 за реизбор во звањето помлад асистент се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ број 763 од 2000 година. Трудовите под реден број од 11 до 17 за избор во звањето асистент се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ број 826 од 2003 година. Трудовите под реден број од 18 до 24 за избор во звањето асистент се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 892 од 2006 година. Трудовите под реден број од 25 до 28 за избор во звањето асистент се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 998 од 2011 година. За тековниот конкурс ги приложува следниве трудови за рецензирање:

29. Стефановска Е., Накова М., Радојкова-Николовска В., Ристоска С., Дирјанска К.

Профил на пародонталното здравје кај деца со ментален хендикеп. Макед.стоматол.прегл 2006;30: (3-4) 353-357. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 940 од 2008 година.

30. Миндова С., Накова М., Ивановски К., Пешевска С., Ангеловска Л., Дирјанска К., Доковска С., Тачковска А. Пушењето и пародонталната болест. Макед.стоматол.прегл 2009;33: (3-4) 147-150. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 1053 од 2013 година.

31. Ивановски К., Дирјанска К., Шуменковска Д., Костадинова М., Филипче В.

Академски испитен стрес и саливарни протеини. Макед.стоматол.прегл. 2009;33: (3-4) 113-118. Поттикнати од можноста да се утврди влијанието на академскиот стрес врз квантитетот на саливарните протеини и да се потенцира нивната улога во одржувањето на оралното здравје, авторите формирале група од 15 студенти од втора година на Стоматолошкиот факултет во Скопје, кај кои била колекционирана вкупна нестимулирана плунка, непосредно пред завршниот испит по Физиологија и две недели подоцна. Вкупните протеини во плунката покажале повисоки вредности во периодот на академскиот стрес, во споредба со вредностите на протеините во плунката колекционирана две недели подоцна. Овие наоди ги упатуваат авторите на заклучокот дека постои можна поврзаност не само помеѓу психичкиот стрес и имуните одбранбени механизми, туку и помеѓу психичкиот стрес и неимуните одбранбени механизми кои се активираат со цел да се зачува оралното здравје. Трудот има стручно значење.

32. Дирјанска К., Накова М., Ивановски К., Грчев А., Дејанова Б. Улогата на слободните радикали во патогенетските механизми на пародонталната болест кај пушачи. Макед.стоматол.прегл. 2010: 34 (1-2): 128-135. Авторите имаат за цел да ја утврдат партиципацијата на слободните радикали во патогенетските збиднувања на пародонталната болест, како и промените на антиоксидативниот статус на пародонталните ткива преку клиничко-биохемиски параметри. Тие заклучуваат дека во случај на дисбаланс помеѓу продукцијата на слободните радикали и способноста за неутрализација на антиоксидансите може да настане оксидативен стрес, со којшто се објаснува биохемиската алка на сложените патогенетски механизми за настанување на пародонталната болест. Трудот има научно значење.

33. Ивановска К., Пешевска С., Дирјанска К., Миндова С., Шуменковска Д., Костадинова М. FMT (терапија на целата уста) нов концепт во конзервативниот третман на пародонталната болест.

Макед. Стоматол. Прегл. 2010: 34 (3-4): 163-168. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 1053 од 2013 година.

34. Миндова С., Ивановски., Исијановска Р., Пешевска С., Николовска Ј., Дирјанска К., Алексова П., Пејчинова С. Пародонталната болест- причина за екстракција на забите.

Макед.стоматол.прегл. 2011: 35 (3-4): 79-84. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 1053 од 2013 година.

35. Ристоска С., Ивановски К., Пешевска С., Дирјанска К., Миндова С., Стефановска Е.

Плунка, методи за нејзино колекционирање и процесирање. Макед.стоматол.прегл. 2011: 35 (3-4): 105-112. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 1053 од 2013 година.

36.Дирјанска К.,Накова М., Ивановски К.,Миндова С.,Николовска Ј.Улогата на липидната пероксидација во прогресијата на пародонталната болест. Макед.стоматол.прегл. 2011: 35 (1-2): 1-5.Водени од целта да се утврди придонесот на липидната пероксидација во прогресијата на пародонталната болест, авторите формирале испитувана група од 90 пациенти со хронична пародонтална болест, селектирани на непушачи и пушачи, поделени во три подгрупи по клинички стадиуми. Кај сите пациенти било одредувано нивото на липидната пероксидација во серум. Врз база на добиените резултати и литературните податоци, авторите заклучиле дека липидната пероксидација има влијание врз инфламаторните процеси и деструкцијата на пародонталните ткива. Трудот има научно истражувачки карактер.

37.Николовска Ј., Миндова С., Дирјанска К., Алексова П., Костадинова М., Бојковска С. Протетски статус и потреба за третман кај геријатриски пациенти во јавните институции за стари лица. Макед.стоматол.прегл. 2011: 35 (1-2): 36-42. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 1030 од 2012 година.

38.Алексова П., Накова М., Грчев А., Николовска Ј., Радојкова-Николовска В., Миндова С., Дирјанска К., Костадинова М. Застапеност на денталните калцификати според локализацијата по заб. Макед.стоматол.прегл. 2011: 35 (1-2): 150-154. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 1040 од 2012 година.

39.Ивановски К.,Коколански В., Дирјанска К., Јанкуловска М., Апостолска С., Еленчевски С. Мрежата на стоматолошки здравствени установи во република Македонија- реална состојба и потреби. Архиви на јавното здравје Vol.2 No.2 2012. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 1054 од 2013 година.

40.Ивановски К., Наумовски В., Костадинова М., Пешевска С., Дирјанска К., Филипче В. Xerostomia and salivary levels of glucose and urea in patients with diabetes. МАНУ прилози. Одделение за биолошки и медицински науки Скопје 2012. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 1053 од 2013 година.

41.Миндова С., Накова М., Белазелкоска З., Ивановски К., Пешевска С., Дирјанска К. Разликите во липидниот статус кај пациенти пушачи со пародонтална болест. 6. конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2012. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 1053 од 2013 година.

42.Алексова П., Накова М., Грчев А., Николовска Ј.,Поповска Л., Дирјанска К., Костадинова М. Застапеност на дентиклите кај реставрирани и нереставрирани заби. 6. Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество Охрид 2012. Поттикнати од можноста да се одреди застапеноста на калцификатите во забната пулпа кај реставрирани и нереставрирани заби, авторите заклучуваат дека дентиклите почесто се среќаваат кај реставрираните заби (67,2%), а поретко кај нереставрираните заби (32,7%). Трудот има стручно- апликативен придонес.

43. Шуменковска Д., Ивановски К., Пешевска С., Дирјанска К.,Лазовски Б., Костов М. Full mouth treatment- нов пристап во конзервативниот третман на пародонталната болест.6. Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество Охрид 2012. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 1053 од 2013 година.

44.Дирјанска К., Накова М., Белазелкоска З., Ивановски К., Миндова С., Стефановска Е., Алексова П.Нивото на еластазата во гингивалниот флуид кај пациенти со гингивална инфламација. 6. Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2012. Авторите имаат за цел да ја утврдат вредноста на еластазата во гингивалниот флуид во зависност од интензитетот на гингивалниот инфламаторен одговор. Во испитувањето биле вклучени 60 пациенти со клинички знаци на гингивална инфламација на возраст од 15 до 20 години и контролна група. Тие детектирале зголемени вредности на еластазата во гингивалниот флуид, којашто се смета дека е значаен индикатор за активност на патолошкиот процес во гингивалното ткиво. Трудот има научно- апликативен придонес.

45.Бјекиќ М., Ивановски К., Накова М., Дирјанска К.,Костадинова М. Орална лезија како единствена манифестација на секундарниот сифилис- приказ на пациент. 6. Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2012. Авторите имаат за цел да укажат на значењето на секундарниот сифилис во диференцијалната дијагностика на оралните заболувања, врз основа на клиничката практика. Презентиран е случај на 38- годишен маж со бисексуална ориентација и со појава на асимптоматски мукозен плак во усната шуплина.

Серолошките тестови покажуваат знаци на секундарен стадиум на инфекција. По спроведената пеницилинска терапија забележано е повлекување на промената. Трудот има стручно- апликативен карактер.

46.Ивановски К., Коолански В., Пешевска С., Пандилова М.,Дирјанска К.,Крстевски Д.

Социјалното раслојување во Р. Македонија и пародонталното здравје. 3. Сеалбански конгрес на стоматологија со меѓународно учество (Апстракт) Скопје 2013. За да се утврди асоцијацијата помеѓу вкупните годишни приходи и состојбата на пародонтот кај селектиран дел од популацијата во Р. Македонија, авторите спровеле тромесечна студија на пресек на 420 испитаници. Кај сите испитаници биле евидентирани вкупните годишни приходи и бил одредуван пародонталниот индекс по Ramfjord. Авторите заклучиле дека вкупните приходи имаат силно влијание врз пародонталното здравје. Трудот има стручен придонес.

47.Дирјанска К., Дејанова Б., Петровска С.,Срејовиќ И.,Селаковиќ Д., Јоксимовиќ Ј.,Ивановски К., Накова М., Дејанов П. Повезаност пародонтопатије и оксидативног стреса. Serbian Journal of Experimental and Clinical Research Vol. 14:No2 2013. Со цел да го проценат оксидативниот стрес кај пациентите со пародонтална болест и влијанието од пушењето на цигари, авторите формирале испитувана група поделена на пушачи и непушачи според клиничките стадиуми на пародонталната болест и контролна група. Од анализата на добиените резултати, констатирана е поврзаност на пародонталната болест со оксидативниот стрес, а пушењето ја зголемува појавата на слободните радикали и претставува значаен фактор за понатамошното оштетување на пародонталните ткива. Трудот има научно значење.

СТРУЧНО- АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Во 2009 година била избрана за претседател на Здружението на специјалисти по болести на устата и пародонтот, а во 2013 година повторно е избрана за претседател на истото здружение. Во тој период организираше годишен стручен состанок со меѓународно учество заедно со Здружението на специјалисти по болести на забите и ендодонтот во Скопје, 2010 година. Исто така учествувала во организацијата на работен курс во Охрид, 2011 година и на еден симпозиум во Битола, 2012 година и во Скопје, 2013 година. Била член на Организациониот одбор на 6. конгрес на стоматолозите од Македонија. Активно учествува во изработката на „Стратешки план за развој на стоматологијата во периодот 2011-2012 година“. Добитник е на Благодарница од Македонското лекарско друштво во 1995 година. По повод одбележувањето на 50 – годишниот јубилеј на Стоматолошкиот факултет, добитник е на Благодарница за учество во работата и развојот на Стоматолошкиот факултет во Скопје во 2009 година.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО, НАСТАВНО – СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Катарина Лазар Дирјанска

Институција: Стоматолошки факултет- Скопје

Научна област: Орална патологија и пародонтологија

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. Број	НАЗИВ НА АКТИВНОСТ	Поени
1.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание	
	1.Ристески Д., Арсов Т., Дирјанска К. Корелација на ширината на интерденталното растојание со фреквенција на инфракоскениите џебови и нивната длабочина. Макед.стоматол.прегл. 1994; 18(3-4): 108-110.Трудот е рецензиран во Билтен бр.678 на Универзитетот.	2,4
	2.Ивановски К., Накова М., Дирјанска К., Ангелов Н., Атанасовска А., Бурчевска Д., Филова А. Психофизичкиот стрес и промените на меките орални ткива кај регрутите во АРМ. Макед.стоматол.прегл. 1997; 21 (3-4) : 113-117. Трудот е рецензиран во Билтен бр.763 на Универзитетот.	2,4
	3.Накова М., Поповска М., Пешевска С., Дирјанска К. Компаративна евалуација на Proxyl и Purodent пастата во отстранување на меките наслаги. Макед.стоматол.прегл. 1997; 21 (1-2): 15-20. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 763 на Универзитетот.	2,4
	4.Дирјанска К., НаковаМ., Ивановски К. Еластазата како параметар на иницијалната пародонтална лезија. Макед.стоматол.прегл. 2004; 28(1-4): 17-21. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 826 на Универзитетот.	3,2
	5.Стефановска Е., Накова М., Радојкова-Николовска В., Ристоска С., Дирјанска К. Профил на пародонталното здравје кај деца со ментален хендикеп. Макед.стоматол.прегл. 2006;30: (3-4) 353-357. Трудот е рецензиран во Билтен бр.940 на Универзитетот.	2,4
	6.Миндова С.,Накова М., Ивановски К., Пешевска С., Ангеловска Л.,Дирјанска К., Доковска С.,Тачковска А. Пушењето и пародонталната болест. Макед.стоматол.прегл. 2009;33: (3-4) 147-150. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1053 на Универзитетот.	2,4
	7.Ивановски К., Дирјанска К., Шуменковска Д., Костадинова М.,Филипче В. Академски испитен стрес и саливарни протеини. Макед.стоматол.прегл. 2009;33: (3-4) 113-118.	2,4
	8.Дирјанска К.,Накова М.,Ивановски К.,Грчев А., Дејанова Б. Улогата на слободните радикали во патогенетските механизми на пародонталната болест кај пушачи. Макед.стоматол.прегл. 2010: 34 (1-2): 128-135.	2,4
	9. Ивановски К.,Пешевска С., Дирјанска К.,Миндова С., Шуменковска Д.,Костадинова М. FMT (терапија на целата уста) нов концепт во конзервативниот третман на пародонталната болест Макед.стоматол.прегл. 2010: 34 (3-4): 163-168. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1053 на Универзитетот.	2,4
	10.Миндова С., Ивановски., Исијановска Р., Пешевска С., Николовска Ј., Дирјанска К., Алексова П., Пејчинова С. Пародонталната болест причина за екстракција на забите. Макед.стоматол.прегл. 2011: 35 (3-4): 79-84. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1053 на Универзитетот.	2,4
	11.Ристоска С., Ивановски К., Пешевска С., Дирјанска К., Миндова С., Стефановска Е. Плунка, методи за нејзино колекционирање и процесирање.	2,4

	Макед.стоматол.прегл. 2011: 35 (3-4): 105-112. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1053 на Универзитетот.	
	12.Дирјанска К.,Накова М., Ивановски К.,Миндова С.,Николовска Ј. Улогата на липидната пероксидација во прогресијата на пародонталната болест. Макед.стоматол.прегл.2011: 35 (1-2): 1-5.	2,4
	13.Николовска Ј., Миндова С., Дирјанска К., Алексова П., Костадинова М., Бојковска С. Протетски статус и потреба за третман кај геријатриски пациенти во јавните институции за стари лица. Макед.стоматол.прегл. 2011: 35 (1-2): 36-42. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1030 на Универзитетот.	2,4
	14.Алексова П., Накова М., Грчев А., Николовска Ј., Радојкова-Николовска В., Миндова С., Дирјанска К., Костадинова М. Застапеност на денталните калцификати според локализацијата по заб. Макед.стоматол.прегл. 2011: 35 (1-2): 150-154. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1040 на Универзитетот.	2,4
2.	Трудови со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/списание со меѓународен уредувачки одбор	
	1.Ивановски К.,Коколански В., Дирјанска К., Јанкуловска М., Апостолска С., Еленчевски С. Мрежата на стоматолошки здравствени установи во република Македонија – реална состојба и потреби Архиви на јавното здравје 2012; 2: 62-68. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1054 на Универзитетот.	3,6
	2.Ивановски К., Наумовски В., Костадинова М., Пешевска С., Дирјанска К., Филипче В. Xerostomia and salivary levels of glucose and urea in patients with diabetes. МАНУ прилози. Одделение за биолошки и медицински науки Скопје 2012: 219-229. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1053 на Универзитетот.	3,6
	3.Дирјанска К., Дејанова Б., Петровска С.,Срејовиќ И.,Селаковиќ Д., Јоксимовиќ Ј., Ивановски К., Накова М., Дејанов П. Повезаност пародонтопатије и оксидативног стреса Serbian Journal of Experimental and Clinical Research 2013; 14 (2): 49-53	3,6
3.	Пленарни предавања на научен/стручен собир	
	1. Антибактериски ефекти на саливарните ензими и улогата на флуоридите во превенција на кариесот. Итор индивидуален пристап во одржување на оралната хигиена- нов пристап. Охрид, 16-17 септември 2011 година.	2
	2. Јавно здравствени аспекти на пародонталната болест. Научни и јавно здравствени аспекти на пародонталната болест. Битола, 29 септември 2012 година.	2
	3. Компликации на пародонталната болест. Современ третман на компликациите во стоматолошката пракса. Струмица и Битола 2013. (2 предавања, одржани на 30.3 и 13.4. 2013 г.). 2 x 2 = 4	4
4.	Учество на научен/стручен собир со постер	
	1. Дирјанска К., Ставревска А., Радојкова- Николовска В., Перковска М., Ристоска С. Компаративна анализа на терапевтските ефекти на Alvogyl и Dontisolon кај пациенти со пародонтална болест. 2.Конгрес на стоматолозите од Македонија (Апстракти). Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија 1998: 93.	0,5
	2. Дирјанска К., Накова М., Ивановски К. Нивото на еластазата во гингивалниот флуид кај пациенти со гингивитис. 3.Конгрес на стоматолозите од Македонија (Апстракти). Охрид, Здружение на стоматолозите од Македонија, 2002: 124.	0,5
	3. Дирјанска К., Накова М., Ивановски К., Стефановска Е., Дејанова Б. Улогата на липидната пероксидација во патогенетските механизми на пародонталната болест. 4. конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2006; 51-52.	0,5

	4. Дирјанска К., Накова М., Белазелкоска З., Ивановски К., Миндова С., Стефановска Е., Алексова П. Нивото на еластазата во гингивалниот флуид кај пациенти со гингивална инфламација 6. конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество ,Охрид, 2012.	0,5
5.	Апстракти објавени во зборник на меѓународна конференција	
	1. Ристески Д., Арсов Т., Дирјанска К., Росиќ Љ., Маџарова С. Рецесија на маргиналниот пародонтот во фуркациите кај моларните заби. 1. Конгрес на стоматолозите од Македонија (Апстракти). Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија. 1994: 149. Трудот е рецензиран во Билтен бр.678 на Универзитетот.	1
	2. Маџарова С., Росиќ Љ., Ниоловска З., Ристески Д., Дирјанска К. Нашите искуства од примената на флуорот во превенцијата на забниот кариес. 1. Конгрес на стоматолозите од Македонија (Апстракти). Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија, 1994: 13. Трудот е рецензиран во Билтен бр.678 на Универзитетот.	1
	3. Дирјанска К., Ставреvsка А., Радојкова- Николовска В., Перковска М., Ристоска С. Компаративна анализа на терапевтските ефекти на Alvogyl и Dontisolon кај пациенти со пародонтална болест. 2.Конгрес на стоматолозите од Македонија (Апстракти). Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија 1998: 93. Трудот е рецензиран во Билтен бр.763 на Универзитетот.	1
	4. Поповски Љ., Накова М., Ивановски К., Белковска К., Дирјанска К. Улогата на здравственото просветување во превенцијата на пародонталната болест. 2.Конгрес на стоматолозите од Македонија (Апстракти). Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија. 1998: 92. Трудот е рецензиран во Билтен бр.763 на Универзитетот.	1
	5. Белазелкоска З., Филипче В., Георгиева С., Дирјанска К., Перковска М., Арсова К. Гингивална ензимска активност кај пациенти со пародонтопатија во услови на јатрогени фактори. 2.Конгрес на стоматолозите од Македонија (Апстракти). Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија. 1998: 90. Трудот е рецензиран во Билтен бр.763 на Универзитетот.	1
	6. Радојкова- Николовска В., Накова М., Ивановски К., Пандилова М., Дирјанска К. Алтерација на пародонтално-ткивниот супстрат кај пациенти со фиксни ортодонтски помагала. 2.Конгрес на стоматолозите од Македонија (Апстракти). Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија. 1998: 88. Трудот е рецензиран во Билтен бр.763 на Универзитетот.	1
	7. Перковска М., Белазелкоска З.,Георгиева С.,Дирјанска К., Ристоска С. Промени на пародонтот кај пациент со Amelogenesis imperfect (AI): приказ на случај. 2.Конгрес на стоматолозите на Македонија (Апстракти). Охрид: Здружение на стоматолозите на Македонија. 1998: 84. Трудот е рецензиран во Билтен бр.763 на Универзитетот.	1
	8. Поповски Љ., Дирјанска К., Ивановски К., Пандилова М. Штетното влијание на културата на живеење врз пародонталното здравје 4.Congress of the Balkan Stomatological Society, (Abstract). Istanbul: Balkan Stomatological Society, 1999:201. Трудот е рецензиран во Билтен бр.826 на Универзитетот.	1
	9. Георгиева С., Белазелкоска З., Дирјанска К.,Перковска М.,Ристоска С. Орални промени кај пациенти под цитотоксична имуносупресивна терапија. 4.Congress of the Balkan Stomatological Society, (Abstract). Istanbul: Balkan Stomatological Society,1999:315. Трудот е рецензиран во Билтен бр.826 на Универзитетот.	1
	10. Перковска М., Белазелкоска З.,Георгиева С.,Дирјанска К., Ристоска С. Клинички и рентгенолошки наод кај адолесценти со пародонтална	1

	болест 4.Congress of the Balkan Stomatological Society, (Abstract). Istanbul: Balkan Stomatological Society,1999:206. Трудот е рецензиран во Билтен бр.826 на Универзитетот.	
11.	Белазелкоска З., Саздов П., Георгиева С.,Дирјанска К. Некои етиолошки аспекти на оралната кандијаза 5 th Congress of the Balkan Stomatological Society, (Abstract). Thessaloniki 2000:248. Трудот е рецензиран во Билтен бр.826 на Универзитетот.	1
12.	Ставревска-Миновска А.,Попоски Љ., Дирјанска К., Пандилова М. Прелиминарни испитувања на ефектите од Н.С.А.И.Д. по локална примена на електрофореза кај гингивити. 5 th Congress of the Balkan Stomatological Society, (Abstract). Thessaloniki 2000:237. Трудот е рецензиран во Билтен бр.826 на Универзитетот.	1
13.	Радојкова-Николовска В., Накова М., Пандилова М.,Дирјанска К. Компаративни метрички анализи со пародонтални сонди. 6 th Congress of the Balkan Stomatological Society, (Abstract).Bucharest:2001:193. Трудот е рецензиран во Билтен бр.826 на Универзитетот.	1
14.	Дирјанска К.,Накова М., Ивановски К. Нивото на еластазата во гингивалниот флуид кај пациенти со гингивитис. 3.Конгрес на стоматолозите од Македонија (Апстракти). Охрид Здружение на стоматолозите од Македонија, 2002: 124. Трудот е рецензиран во Билтен бр.826 на Универзитетот.	1
15.	Ивановски К., Накова М., Димитровски К.,Филипоска А.,Радојкова-Николовска В., Дирјанска К. Корелација помеѓу психолошките карактеристики на личноста и застапеноста на перифрните T-ly кај пациенти со Glossitis areata migrans. 3.Конгрес на стоматолозите од Македонија (Апстракти). Охрид: Здружение на стоматолозите од Македонија, 2002: 118. Трудот е рецензиран во Билтен бр.892 на Универзитетот.	1
16.	Попоски Љ., Пандилова М., Дирјанска К., Стефановска Е.,Георгиева С. Оралното и пародонталното здравје кај пациенти од третата старосна доба 3.Конгрес на стоматолозите од Македонија (Апстракти). Охрид Здружение на стоматолозите од Македонија, 2002: 117. Трудот е рецензиран во Билтен бр.892 на Универзитетот.	1
17.	Радојкова-Николовска В., Накова М., Ивановски К., Пандилова М., Дирјанска К., Ристоска С. Ниво на губење на коската при пародонтитис кај возрасни 7 th Congress of the Balkan Stomatological Society, (Abstract).Kusadasi; 2002:269. Трудот е рецензиран во Билтен бр.892 на Универзитетот.	1
18.	Дирјанска К., Накова М., Ивановски К., Радојкова-Николовска В., Пандилова М.,Стефановска Е. Нивото на С-реактивен протеин во гингивален флуид кај пациенти со гингивална инфламација. 9 th Congress of the Balkan Stomatological Society, (Abstract).Ohrid.2004: 276. Трудот е рецензиран во Билтен бр.892 на Универзитетот.	1
19.	Ивановски К., Накова М., Пешевска С., Дирјанска К. Психосоматизација, можеен механизам за развој на орален-лихен планус 9 th Congress of the Balkan Stomatological Society, (Abstract). Ohrid.2004:92. Трудот е рецензиран во Билтен бр.892 на Универзитетот.	1
20.	Ристоска С., Миновска А., Радојкова-Николовска В., Стефановска Е., Дирјанска К., Ренцова В. Емоционален стрес и психолошки профил на мажите со хронична пародонтопатија. 4. Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2006; 51-52. Трудот е рецензиран во Билтен бр.998 на Универзитетот.	1
21.	Дирјанска К., Накова М., Ивановски К., Стефановска Е., Дејанова Б. Улогата на липидната пероксидација во патогенетските механизми на пародонталната болест. 4. Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2006; 51-52. Трудот е рецензиран во Билтен	1

	бр.998 на Универзитетот.	
	22. Стефановска Е., Накова М., Радојкова-Николовска В., Дирјанска К., Ристоска С. Хемиска и механичка контрола на денталниот плак кај ментално-хендикапирани деца-клинички резултати. 5. Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2009; 67. Трудот е рецензиран во Билтен бр.998 на Универзитетот.	1
	23. Миндова С., Накова М., Белазелкоска З., Ивановски К., Пешевска С., Дирјанска К. Разликите во липидниот статус кај пациенти пушачи со пародонтална болест. 6. Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество Охрид 2012. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1053 на Универзитетот.	1
	24. Алексова П., Накова М., Грчев А., Николовска Ј., Поповска Л., Дирјанска К., Костадинова М. Застапеност на дентиклите кај реставрирани и нереставрирани заби. 6. Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество Охрид 2012.	1
	25. Шуменковска Д., Ивановски К., Пешевска С., Дирјанска К., Лазовски Б., Костов М. Full mouth treatment- нов пристап во конзервативниот третман на пародонталната болест. 6. конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2012. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1053 на Универзитетот.	1
	26. Дирјанска К., Накова М., Белазелкоска З., Ивановски К., Миндова С., Стефановска Е., Алексова П. Нивото на еластазата во гингивалниот флуид кај пациенти со гингивална инфламација 6. конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2012.	1
	27. Бјекиќ М., Ивановски К., Накова М., Дирјанска К., Костадинова М. Орална лезија како единствена манифестација на секундарниот сифилис- приказ на пациент. 6. Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2012.	1
	28. Ивановски К., Коколански В., Пешевска С., Пандилова М., Дирјанска К., Крстевски Д. Социјалното раслојување во Р. Македонија и пародонталното здравје. 3. Сеалбански конгрес на стоматологија со меѓународно учество, (Апстракт) Скопје, 2013.	1
ВКУПНО		83,2

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ И ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред. број	НАЗИВ НА АКТИВНОСТ	Поени
1.	Коавтор на книга од стручна област.	
	1. Ивановски К., Пешевска С., Пандилова М., Дирјанска К., Ристоска С., Миндова С., Стефановска Е., Коколански В. Јавно здравствени аспекти на пародонталната болест. Книга од стручна област, Скопје, 2013 година.	7
	2. Дијагностички и терапевски протоколи во стоматологијата. Стоматолошка комора на Р. Македонија, Скопје, 2010 година.	7
	3. Ивановски К., Дирјанска К., Миндова С., Ристоска С. Орална биохемија-практикум. Стоматолошки факултет, Скопје, 2012. Учебното помагало е рецензирано во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 1020 од 2011 година.	7
2.	Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството	
	- специјалист по болести на устата и пародонтот, 1994 година.	2
3.	Воведување на нова лабораториска/клиничка или јавно здравствена метода Application Notes of Er YAG abd Nd YAG Lasers in Dentistry	4

	ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	
3.	Член на организационен одбор на 6-от Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид 2012.	1
4.	Претседател на организационен или програмски одбор на научен стручен собир	
	1. Годишен стручен состанок со меѓународно учество на Здружението на специјалисти по болести на устата и пародонтот и Здружението на специјалисти по болести на забите и ендодонтот, Скопје, 27 ноември 2010 година.	1
	2. Научни и јавно здравствени аспекти на пародонталната болест. Битола, 29 септември 2012 година.	1
	3. Двонасочна релација помеѓу системското и оралното здравје, Скопје, 30 ноември 2013 година.	1
	Претседател на организационен или програмски одбор на научен стручен собир	
	1. Работен курс I-ва категорија, iTOP Индивидуален пристап во одржувањето на оралната хигиена, Охрид, 16-17 септември 2011 година.	2
5.	Награда за научни достигнувања од струкова организација.	
	1. Благодарница од Македонското лекарско друштво во 1995 година	3
	2. Благодарница по повод јубилејот „50 години Стоматолошки факултет“, 2009 г.	3
6.	Учество во изработка на национална програма од одредена област	
	1. Стратешки план за развој на стоматологијата во Р. Македонија од 2011-2021 година. Стоматолошка комора на Р. Македонија Скопје, 2010 година.	3
ВКУПНО		37,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	ПОЕНИ
НАУЧНО ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	83,2
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ И ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	42
ВКУПНО	125,2

5-Д-р Вера Радојкова-Николовска е родена на 22 март 1963 год. во Скопје. Вработена е со двоен работен однос на Стоматолошкиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и Клиниката за болести на уста и пародонтот, при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“ во Скопје.

Универзитетско образование: Доктор-стоматолог: *Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, во 1988 год.* Магистер на стоматолошки науки од областа на болести на устата и пародонтот: *Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, со магистерски труд под наслов “Компаративна метричка анализа на длабочината на гингивалниот сулкус и пародонтален џеб”, во 2000 год.* Доктор на стоматолошки науки од областа на болести на устата и пародонтот: *Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, со докторска дисертација под наслов „Влијание на половите хормони врз пародонтално ткивната афекција” во 2008 год.*

Работно искуство: Првото вработување го остварила на Клиниката за болести на устата и пародонтот при ООЗТ Стоматолошки клиници во Скопје, во 1992 год. Во 1998 год. се здоби со звањето специјалист по болести на устата и пародонтот.

Во звањето **помлад асистент** на Катедрата за болести на устата и пародонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје била избрана во 1997 година, реизбрана во 2000 година, а во 2003 год. е избрана за **асистент** на истата Катедра и повторно реизбрана во 2006 и 2010 година. Од 2010 година двојно е вработена на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот “Св. Кирил и Методиј“ Скопје и УСКИЦ-“Св. Пантелејмон“- Скопје.

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Од своето вработување активно е вклучена во практичната настава за студентите по стоматологија, како и во практичната и клиничка едукација на кадрите кои се доусовршуваат (стажанти и специјализанти). Од учебната 1997/98 изведувала вежби по предметот болести на устата и пародонтот (2 групи по 2 часа неделно). На студиската програма за доктори по стоматологија била вклучена во изведувањето на практичната настава по следниве предмети: превентивна стоматологија 2, орална патологија, орално здравје - орална

хигиена, пародонтологија 1, пародонтологија 2, фокалоза

- На студиската програма за стручни забни техничари е вклучена во изведувањето на практичната настава по предметот пародонтологија од учебната.

Учествувала во формирањето на програми за теоретска и практична настава за потребите на едукација на кадрите од прв циклус студии на Стоматолошкиот факултет во Скопје, и на наставната програма за Високата школа на стручни стоматолошки сестри и Високата школа за стручни забни техничари (2002). Активно учествувала во тимот за изработка на проектот за воведување компјутерски модел на испитни прашања за студентите на Стоматолошкиот факултет каде што била автор на дел од прашањата на Катедрата за болести на устата и пародонтот (2004-2005). Учествувала во изготвување на Програма за специјализација од областа орална патологија и медицина и од областа пародонтологија (2010 год.). Ментор е на пет студентски теми, од кои едната освоила прво место за постер на Студентскиот конгрес во 2012 год. Со пленарно предавање учествувала на 8 Интернационален студентски стоматолошки конгрес во Дојран 2001 г. и на 13. Меѓународен научен конгрес на студентите по стоматологија во Струмица, 2006 г. Во 2008 и 2009 г. била ментор на два кандидати за специјализација од областа примарна стоматолошка здравствена заштита, на турнусот од пародонтологија и орална патологија. Активно е вклучена во консултациите со студентите за сите теоретски и практични дилеми од областа на предметите во склоп на Катедрата за болести на уста и пародонтот. Автор е: на учебникот „Орална хигиена“ - М. Поповска, В. Радојкова-Николовска, 2013; Орална хигиена-практикум М. Поповска, М. Накова, В. Радојкова-Николовска, З. Белазелкоска 2013; Орална патологија и медицина 1 и 2 -практикум М. Поповска, З. Белазелкоска, А. Атанасовска Стојановска, В. Радојкова-Николовска, К. Митиќ 2013; и коавтор на учебникот „Орална патологија и медицина 1 и 2“, М. Поповска, З. Белазелкоска.

НАУЧНО ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

На Катедрата за болести на устата и пародонтот, на која е избрана за асистент, своите стручни и научни усовршувања ги насочува кон проблематиките од областа на пародонтологијата, оралната патологија и фокалните инфекции, како и примената на различни видови ласери (биостимулирачки и високо енергетски) во третманот на заболувањата во оралната празнина. По завршувањето на соодветната обука, организирана од Фотона (Словенија) во 2007 год., се здобила со право на работа со високоенергетските ласери во стоматолошката практика, со што започнала со клиничка изведба на тераписки постапки во пародонтологијата и оралната патологија, како нова

терапевска можност. Учество во реализација на научно истражувачки проекти: Во 2004-2006 земала активно учество како соработник- истражувач во националниот научен проект "Проценка на состојбата на оралното здравје и потребниот третман кај населението од Република Македонија со примена на базичните критериуми на Светската здравствена организација (СЗО)".

Во 2006/2007 активно учествувала во "Проект за управување со здравствениот сектор - акредитирана програма за обука на клучни тренери: едукатори, испитувачи и ментори за модернизирање за процесот на лиценцирање на лекари, стоматолози и фармацевти на Р.Македонија", каде што се стекнала со сертификат за лиценциран испитувач. Од своето вработување до денес активно учествувала со пленарни предавања (Собир на стоматолозите од Р. Македонија, Скопје, 2000; 8. Интернационален студентски стоматолошки конгрес, Дојран, 2001; 13. Меѓународен научен конгрес на студентите по стоматологија Струмица 2006; 18. Басс конгрес Скопје 2013) со усни и постер презентации на повеќе конгреси домашни, балкански и светски, научни и стручни собири со едукативен карактер и симпозиуми со домашно и меѓународно учество. За прв пат во нејзините истражувања, воведени се неколку нови лабораториско/клинички методи: одредување на концентрацијата на PGE_2 во гингивален флуид; одредување на саливарна концентрација на половиот хормон тестостерон; одредување на саливарна концентрација на половиот хормон прогестерон; одредување на саливарна концентрација на половиот хормон естрадиол.

Трудовите објавени до изборот за помлад асистент (1-6), рецензирани се во Билтенот бр.677 на Универзитетот "Св Кирил и Методиј" во Скопје. Трудовите приложени при првиот реизбор за помлад асистент (7-12) се рецензирани во Билтен бр. 763. Трудовите објавени до изборот за асистент (13-18) рецензирани се во Билтенот бр.826 на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје. Трудовите објавени до изборот за асистент (19-25), рецензирани се во Билтенот бр.891 на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј". Трудовите објавени до изборот за асистент (26-38), рецензирани се во Билтенот бр.998 на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј".

За тековниот конкурс ги приложува следниве трудови:

39. Multidisciplinary approach in adult patient a case report B Dzipunova, V Radojkova-Nikolovska, J Gjorgova, Lj Simjanovska Balk J Stom, 2006; 10:66-69. Трудот е рецензиран во Билтен бр.892 на Универзитетот "Св.Кирил и Методиј" од Скопје,

40. Correlation between bone loss and periodontal depth Radojkova-Nikolovska V, Nakova M, Pandilova M, Stefanovska E, Dirjanska K, Ristoska S. 11 Congress of the BaSS-Sarajevo, 2006: Abstract book, 81. Трудот е рецензиран во Билтен бр.945 на Универзитетот "Св.Кирил и Методиј" од Скопје, од 2008 година.

41. Toothbrushing intervention programme among children with mental retardation

Stefanovska E, Nakova M, Radojkova-Nikolovska V. Ristoska S.

12 Congress of the BASS, Istanbul. Balkan Stomatological Society, 2007:41 Трудот е рецензиран во Билтен бр.940 на Универзитетот "Св.Кирил и Методиј" од Скопје, од 2008 година.

42. Effects of psychological stress in oral hygiene behavior Ristoska S, Minovska A, Radojkova-Nikolovska V, Stefanovska, Pandilova M, Georgieva S.

12 Congress of the BASS. Istanbul. Balkan Stomatological Society, 2007:42 Трудот е рецензиран во Билтен бр.940 на Универзитетот "Св.Кирил и Методиј" од Скопје, од 2008 година.

43. Профил на пародонталното здравје кај деца со ментален хендикеп Стефановска Е, Накова М, Радојкова-Николовска В. Рistosка С. Дирјанска К.

Македонски Стоматолошки Преглед, 2006,30(3-4):353-6. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 940 на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" од 2008година.

44. Проценка на оралното здравје кај бремени пациентки Радојкова- Николовска В, Накова М, Стефановска Е, Рistosка С, Николовски Б, Џипунова Б.

Макед.стоматол.прегл., 2006,30(3-4):358-364. Трудот е рецензиран во Билтен Бр. 940 на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" од 2008година.

45. Примена на Флуконазол во третманот на оралната кандидијаза предизвикана од различни спп. Рistosка С, Атанасовска Стојановска А, Поповска М, Радојкова- Николовска В, Стефановска Е. Макед Стом Прегл, 2006,30(3-4):347-352. Трудот е рецензиран во Билтен Бр. 940 на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" од 2008година.

46. Емоционален стрес и психолошки профил на мажите со хронична пародонтопатија. Рistosка С., Миновска А. Радојкова-Николовска В., Стефановска Е., Дирјанска

К., Ренцова В. 4. Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2006; 51-52.

Авторите го проследуваат влијанието на психосоцијалниот стрес и психолошкиот профил на мажите врз прогресијата на хроничната пародонтопатија. Од добиените резултати се заклучува дека долготрајните емотивни стрес-состојби, како и психолошкиот профил на мажите во кои доминира чувство на егоцентричност, склоност кон осаменост и зголемена потреба од социјална прифатеност, условуваат покачување на нивото на кортизол. Ваквата состојба условува развој на подеструктивна форма на пародонталната болест и тогаш кога денталниот плак е подеднакво застапен. Трудот има стручно-научно значење.

47. Хемиска и механичка контрола на денталниот плак кај ментално-хендикепирани деца - клинички резултати Стефановска Е., Накова М., Радојкова В., Дирјанска К., Ристоска С. 5. Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Апстракти), Охрид, 2009;67.

Авторите си поставиле за цел да утврдат дали постојат разлики во оралното здравје кај 60 ментално-хендикепирани деца кои спроведувале хемиска контрола на плакот користејќи средство за плакнење (стоматидин) и друга група на деца кои вршеле механички отстранување на денталниот плак. Анализата на податоците укажала на значително подобрување на оралното здравје кај двете испитувани групи, без особени разлики во начинот на контрола на денталниот плак. Трудот има стручно-апликативен придонес.

48. Комбиниран пристап во третманот на импактираните заби: приказ на случај

Ципунова Б, Ѓоргова Ј, Димова Ц, Ренцова В, Радојкова-Николовска В. 4. Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2006; 31.

Трудот е рецензиран во Билтен бр. 940 на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” од Скопје, од 2008 година.

49. Потенцијалот на хијалуронската киселина при пародонтолошкиот третман

Радојкова-Николовска В, Белазелкоска З, Стефановска Е, Зендели-Беџети Л.

4. Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2006; 50-51.

Авторите го истакнуваат учеството на хијалуронската киселина во контролните механизми на ткивната регенерација како егзоген агенс со повеќе функционална улога во лекувањето на хроничните инфламаторни промени. Во однос на пародонталната болест, апликацијата на високо молекуларниот хијалуронски гел се покажала како ефикасна во индуцирање на ткивната репарација и заздравување кај пациентите со инфламаторен гингивит, како и кај повреди кои се резултат на стоматолошки интервенции.

Трудот има научно-стручен карактер.

50. Пубертетската матурација и гингивалното здравје- поврзаност и последици.

Радојкова- Николовска В, Накова М, Николовски Б, Стефановска Е, Ристоска С. 5.Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Апстракти), Охрид, 2009; 38.

Целта на авторите е да го одредат влијанието на половите хормони кај женски и машки испитаници со дијагностициран пубертетски гингивит. Добиените резултати укажуваат на изразено влијание кое хормоните го манифестираат врз здравјето на гингивалното ткиво во правец на развој на гингивална инфламација и нејзините последици.

Трудот има научно-стручен карактер.

51. Влијанието на психолошкиот профил на личноста врз клиничката експресија на пародонталната болест Ристоска С, Миновска А, Радојкова- Николовска В, Стефановска Е, 5.Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Апстракти), Охрид, 2009; 68.

Авторите си поставиле за цел да утврдат дали психолошките карактеристики (профил) на личноста влијаат врз обликот на клиничката експресија и динамика на хроничната пародонтопатија и заклучуваат дека одредени психолошки карактеристики на личноста, особено присуството на негативни емоции, анксиозност, депресивност, како и постојаното тежнење за социјална прифатеност, се значајни фактори кои влијаат врз клиничката експресија на хроничната пародонтопатија. Трудот има стручно – научно значење.

52. Пубертетската матурација и гингивалното здравје-поврзаност и последици.

Радојкова- Николовска В, Накова М, Николовски Б, Стефановска Е, Ристоска С.

Современи дострели, Стоматолошки факултет - Скопје, 2009;42-54.

Авторите преку испитување на серумските и саливарни вредности на тестостеронот, естрадиолот и прогестеронот кај група испитаници од обата пола на пубертетска возраст, го утврдуваат потентното влијанието кое тие го имаат во поттикнување и одржување на гингивалната инфламација,

гингивалното крвавење и зголемување, што од своја страна треба да ги мотивира стоматолозите во превентивни и третмански модалитети во овој физиолошки период. Трудот има научно-стручен карактер.

53. Ортодонтско-хируршки пристап во третманот на импактирани максиларни и мандибуларни канини-приказ на случај Ципунова Б., Ѓоргова Ј., Димова Ц., Ренцова В., Радојкова-Николовска В. Макед.стоматол.прегл., 2007,31(3-4):112-118. Трудот е рецензиран во Билтен бр.940 на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” од Скопје, од 2008 година.

54. Appliance of gengigel in treatment of periodontal disease Popovska M., Atanasovska-Stojanovska A., Radojkova-Nikolovska V. 13 Congress of the BaSS, Limasol, Cyprus, 2008

Трудот е рецензиран во Билтен бр.1053 на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” од Скопје, од 2013 година.

55. Саливата како медиум на избор за хормонски испитувања: определување концентрација на прогестерон во серум и салива Дадиќ-Николоска Е, Ефремовска Љ, Малеска-Ивановска В, Тодороска Л, Радојкова-Николовска В. Physioacta, 2007,Vol.1-No.1(41-47)

Авторите си поставиле за цел да утврдат дали саливата е валидна замена за серумот, со есеј за прогестерон, утврдувајќи ги тоталните вредности во серум и салива, кај 24 бремени жени во третиот триместар. Корелативните вредности укажуваат дека саливарниот прогестерон евидентно е многу погодна алтернатива за серумот, како примерок за анализа во текот на бременоста. Трудот има научно-апликативен карактер.

56. Асоцираност помеѓу пубертетската матурација и гингивалното здравје Радојкова-Николовска В, Накова М, Николовски Б, Стефановска Е, Ристоска С. Макед.стоматол.прегл. 2010, (1-2):122-127

Авторите одредувајќи ги вредностите на доминантно машкиот полов хормон-тестостерон, ја утврдуваат неговата поврзаност со нарушувањето на гингивалното здравје во текот на пубертетската матурација. Утврдена е јака позитивна корелација помеѓу концентрациите на тестостеронот во двата медиума-во серумот и саливата, како и со индексот на гингивална инфламација, дентален плак и забен камен, што е доказ за неговата асоцираност со гингивалното здравје. Трудот има научно-стручен карактер.

57. Влијанието на емоционалниот стрес врз орално-хигиенските навики

Ристоска С, Миновска А, Поп-Јорданова Н, Радојкова-Николовска В, Стефановска Е.

Макед.стоматол.прегл. 2010, (1-2): 136-141

Целта на оваа студија е да се проследи заедната поврзаност меѓу стресот и орално-хигиенските навики на луѓето. Добиените резултати во оваа студија ја потврдуваат претпоставката дека долготрајните емотивни стрес-состојби индуцираат намалена орална хигиена и зголемување на нивото на дентален плак, кој доведува до продлабочување на пародонталната деструкција и развој на потешка форма на пародонталната болест. Трудот има стручно-научно значење.

58. Влијанието на оралната флора и гумите за цвакање орбит без шеќер во редукцијата на денталната плак акумулација и развојот на гингивалната инфламација Стефановска Е, Накова М, Поповска М, Радојкова-Николовска В.

Макед.стоматол.прегл. 2010,34 (1-2): 142-147

Целта на истражувањето е да се добијат сопствени сознанија за влијанието на орбит-гумите за цвакање без шеќер, во намалување на денталната плак-акумулација и гингивалната инфламација. Спроведената студија го потврдила превентивно-протективниот ефект на орбит-мастиките за цвакање без шеќер, препорачувајќи ги истите како дополнително средство за одржување на оралната хигиена. Трудот има стручно-апликативен карактер.

59. Body mass index and oral health Pandilova M, Georgieva S, Atanasovska-Stojanovska A, Popovska M, Radojkova-Nikolovska V. Proceedings of the 16th Congress of the BaSS 2011, Bucharest, Romania; 172. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1053 на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” од Скопје, од 2013 година.

60. Comparison between single versus multiple episodes of instrumentation in patients with periodontal disease Pandilova M, Ivanovski K., Radojkova-Nikolovska V, Ristoska S.

4 Congress of the BaSS- Istanbul, 1999: Abstract book, 520. Трудот е рецензиран во Билтен бр.789 на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” од Скопје.

61. Oral and periodontal changes in patients with kidney diseases Popovska M, Simonceska M. Atanasovska-Stojanovska A, Radojkova-Nikolovska V, Mitic K, Stefanovska E. Proceedings of the 16th Congress of the BaSS 2011, Bucharest, Romania; 173.

Трудот е рецензиран во Билтен бр.1053 на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” од Скопје, од 2013 година.

62. The effects of female sex hormones levels on periodontal health in pregnancy

Radojkova-Nikolovska Vera, Nakova M, Popovska M, Nikolovski B, Pandilova M, Stefanovska E, Dzipunova B. Proceedings of the 16th Congress of the BaSS 2011, Bucharest, Romania; 83.

Трудот е рецензиран во Билтен бр.1053 на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” од Скопје, од 2013 година.

63. PgE2-a potent mediator in periodontitis and coronary artery disease

Radojkova-Nikolovska Vera, Nakova M, Popovska M, Nikolovski B, Pandilova M, Stefanovska E, Dzipunova B. Proceedings of the 16th Congress of the BaSS 2011, Bucharest, Romania;173.

Трудот е рецензиран во Билтен бр.1053 на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” од Скопје, од 2013 година.

64. Participation of apoptotic cell death in etiology of gingival recession

Pandilova Maja, Georgieva Silvana, Popovska Mirjana, Atanasovska –Stojanovska Aneta, Radojkova-Nikolovska Vera. Proceedings of the 17th Congress of the BaSS 2012, Tirana, Albania; 147.

Трудот е рецензиран во Билтен бр.1053 на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” од Скопје, од 2013 година.

65. Oral and salivary changes in end-stage renal disease patients undergoing haemodialysis therapy

Popovska Mirjana, Cekovska Svetlana, Atanasovska-Stojanovska Aneta, Pandilova Maja, Mitic Kristina, Radojkova-Nikolovska Vera. Proceedings of the 16th Congress of the BaSS 2012, Tirana, Albania; 144.

Трудот е рецензиран во Билтен бр.1053 на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” од Скопје, од 2013 година.

66. Most frequent localization of periapical processes that require oral-surgical treatment

Nikolovski Bruno, Simjanovska Ljuba, **Radojkova-Nikolovska Vera**, Simjanovski Sinisa, Mihailova Elena. Proceedings of the 16th Congress of the BaSS 2012, Tirana, Albania; 133.

Целта на авторите е да ги откријат најчестите регии на локализација на периапикалните процеси и нивното потекло. Резултатите откриваат најчеста локализација во фронталната регија на горната вилица, предоминантно кај жените на возраст помеѓу третата и четвртата декада, а како најчеста причина за настанување се истакнува несоодветниот конзервативен третман, траума и само во мал процент непозната етиологија.

Трудот има научно-стручен придонес.

67. The effect of progesterone on gingival health in puberty girls

Radojkova- Nikolovska Vera, Nakova Marija. Popovska Mirjana, Nikolovski Bruno, Dzipunova Biljana. Proceedings of the 16th Congress of the BaSS 2012, Tirana, Albania; 51.

Целта на авторите е преку одредување на серумските и саливарните вредности на прогестеронот кај девојчиња во пубертет, да укажат на можните ефекти кој прогестеронот ги манифестира врз гингивалното здравје. Добиените резултати индицираат присуство на гингивална инфламација и позитивни корелативни вредности со сите гингивални индекси, особено истакнувајќи го влијанието на прогестеронот врз гингивалното крвање.

Трудот има научно-стручен придонес.

68. Comparative analysis between laser and classical methods of frenulectomy

Sinisa Simjanovski, Ljuba Simjanovska, Bruno Nikolovski, Vera Nikolovska, Mirjana Markovska Arsovska. Proceedings of the 16th Congress of the BaSS 2012, Tirana, Albania; 136.

Експозицијата на лабијалните френули е фактор за перзистирање на дијастема меѓу забите, а подоцна и тескоба во забниот низ. Отстранувањето кое се изведува на посоефициран начин има предност над конвенционалната метода, особено кога се работи за детска возраст.

Трудот има стручно-апликативен придонес.

69. Новини во периапикалната хирургија кај денталните импланти

Николовски Б, **Радјкова - Николовска В**, Симјановска Љ, Петков М. 6-ти Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2012, 142-143.

Целта на авторите е да ги проследат најновите научни сознанија од стручната литература во однос на откривање на факторите кои доведуваат до настанување на хроничните периапикални и периимплантни лезии, нивната дијагностика, како и терапискиот пристап и менаџмент на овие хронични процеси. Трудот има научно-стручен придонес.

70. Влијание на естрогените хормони врз здравјето на пародонтот во период на бременост Радјкова - Николовска В, Накова М, Поповска М, Николовски Б, Џипунова Б,

Стојановска В. 6-ти Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2012,104-105.

Целта на авторите е да го утврдат влијанието на 17 β естрадиолот врз пародонталниот комплекс преку воспоставување на соодветни корелации со индексите на пародонталниот статус кај пациентки во третиот триместар на бременост. Добиените резултати укажуваат на присуство на високи серумски и саливарни вредности на естрадиолот, придружено со потенцирана гингивална инфламација, што претставува уште една дополнителна потврда за влијанието на естрадиолот врз гингивалното здравје во текот на бременоста. Трудот има научно-стручен придонес.

71. Фацијална анализа на пациенти со хипопластична максила Џипунова Б, Тошеска - Спасова Н, Радојкова - Николовска В, Ѓоргова Ј. 6. Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2012, 186-187.

Авторите ги проучуваат морфолошките карактеристики на краниофацијалниот комплекс на 17 пациенти со малоклузија III класа. Анализата е спроведена на профилни телерендгенограми со проучување на аглиите SNA, SNB, ANB, ANPg, аглиите на фацијална инклинација, максиларна длабина, максиларна висина, постериорна максиларна висина, фацијален конвекситет, должина на максила и позиција на максиларни инцизиви. Резултатите укажуваат дека постојат повеќе специфични белези на краниофацијалната морфологија кои се есенцијално средство и за планот на терапијата и за изборот на терапевтско средство. Трудот има научно-стручно и апликативно значење.

72. Цитокини во гингивален флуид кај млади адулти Стефановска Е, Накова М, Ивановски К, Ристоска С, Радојкова - Николовска В, Митиќ К. 6. конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2012, 212-213.

Целта на трудот е компарирање на цитокинските нивоа на ИЛ1-алфа, ИЛ1-бета и ТНФ-алфа кај млади возрасни со гингивална и рана пародонтална болест. Младите возрасни со рана пародонтална болест покажале статистички повисоки вредности на цитокинските концентрации во однос на оние со гингивална болест, со што се потврдуваат научните сознанија дека тие би можеле да претставуваат предиктори на раната пародонтална болест. Трудот има стручно-апликативен карактер.

73. СЕМ евалуација на смолно-дентинска и базно-дентинска површина под композитна реставрација. Стојановска В, Поповска Л, Муратовска И, Стојановска Е, Радојкова - Николовска В. 6-ти Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2012, 342-343. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1054 на Универзитетот "Св.Кирил и Методиј" од Скопје, од 2013 година

74. Леукози и промени во усната празнина. Поповска М, Ѓурчески Ј, Петровски М, Антовска З, Атанасовска - Стојановска А, Пандилова М, Митиќ К, Радојкова - Николовска В, Стрезовска С, Матовска К. Макед.стоматол.прегл. 2011 (XXV) бр. 5-6, стр. 169-179

Трудот е рецензиран во Билтен Бр. 1053 на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" од 2013 година.

75. Цитокинска експресија кај гингивална и рана пародонтална болест.

Стефановска Е, Накова М, Ивановски К, Ѓорговски И, Радојкова - Николовска В, Ристоска С. Maced Dent Rev 2011; 35 (5-6): 180-192. Целта на трудот е потврдување на можната асоцираност и инволвираност на инфламаторните цитокини (ИЛ1-алфа, ИЛ1-бета и ТНФ-алфа) кај гингивалната и раната пародонтална болест. Зголемените гингивално-флуидни концентрации на овие медијатори ја потврдуваат нивната улога како рани показатели на претклиничките иницијални инфламаторни процеси и индикатори на пародонталната деструкција. Трудот има научен и стручно-апликативен придонес.

76. Влијание на прогестеронот врз гингивалниот статус кај девојчињата во пубертет. Радојкова - Николовска В, Малеска-Ивановска В, Поповска М, Николовски Б, Џипунова Б. Physioacta, 2012, Vol.6-No.2(113-124).

Целта на авторите е да го одредат гингивалниот статус кај девојчиња на пубертетска возраст преку одредување на гингивалните индексни вредности, одредување на серумските и саливарни концентрации на прогестеронот, како и утврдување на неговото влијание врз гингивалното здравје. Добиените резултати укажуваат на изразено присуство на гингивална инфламација придружено со потенцирано гингивално крвање, што го потврдува влијанието кое прогестеронот го манифестира врз гингивалниот статус кај девојчињата со пубертетски гингивит. Трудот има научно-стручен придонес.

77. Интервентна програма за контролирано четкање на забите кај децата со ментална хендикепираност Стефановска Е., Накова М., Радојкова-Николовска В., Ристоска С., Левеска А. Макед Стом Прегл. 2008, 32:(187-192)

Целта на овој труд е утврдување на можноста за подобрување на оралната хигиена кај децата со ментална хендикепираност и согледување на можноста за развивање на рутината на секојдневно четкање на забите. Преку спроведената интервентна програма, се потврдило дека овие деца можат да бидат обучени во едноставните постапки за одржување на оралната хигиена, преку засновање на ефективна програма за орално здравје во училиштата. Трудот има апликативен и научно истражувачки карактер.

78. Toothbrushing intervention programme among children with mental handicap

Stefanovska E., Nakova M., Ristoska S., Radojkova-Nikolovska V. Bratisl Lek Listy 2010; 111(5):299-302

Преку испитувањето е спроведена шест-месечна интервентна програма за контролирано четкање на забите кај 100 деца со лесна и умерена ментална хендикепираност. Програмата дала ветувачки резултати и се покажала ефективна во редукција на денталниот плак и гингивалните инфламаторни индекси, акцентирајќи го како клучен мотивирачкиот фактор за редовно и правилно одржување на оралната хигиена. Трудот има стручно-апликативен придонес.

79. Antibiotic prophylaxis at dental implants Nikolovski B, Radojkova-Nikolovska V, Simjanovska Lj. 18th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 119

Целта на авторите е преку истражување на достапните литературни податоци да ја откријат потребата од антибиотска профилакса кај денталните импланти. Добиените резултати укажуваат на 92% успех кај случаите без употреба на антибиотици, 96% успех кај случаите со предоперативна антибиотска профилакса и 97% успех кај случаите третирани со антибиотици постоперативно. Најголем број од истражувачите се согласни антибиотската профилакса да не се користи кај пациентите со мал или умерен ризик.

Трудот има научно-апликативен придонес.

80. Resective technique at retrograde peri-implantitis in adjacent maxillary implants.

Nikolovski B, Radojkova-Nikolovska V, Simjanovska Lj, Iliev I, Mihailova E, Simjanovski S.

18th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 274.

Авторите прикажуваат случај со ретрограден периимплантит и негово решавање со помош на ресективна техника, апликација на вештачка коска и колагена мембрана. По една година од интервенцијата и успешно функционирање на денталниот имплант, ресекцијата на апикалниот дел на имплантот се смета за препорачлив третмански модалитет во решавањето на ретроградниот периимплантит.

Трудот има научно-стручен придонес.

81. Surgical management of peri-implantitis; a case report Nikolovski B, Radojkova-Nikolovska V, Petkov M, Lekoska V, Markovska-Arsovska M. 18th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 279

Целта на авторите е да прикажат третиран случај на дентален имплант со комбинирана маргинална и периапикална лезија, локализиран вертикален коскен дефект и едногодишен период на следење. Примена на техниката на насочена ткивна регенерација, деконтаминација на имплантната површина со тетрациклин и деминерализиран коскен алографт се препорачуваат за успешен третман кај ваквиот тип на лезии.

Трудот има научно-апликативен придонес.

82. Microflora around teeth and dental implants Milosenska M, Radojkova-Nikolovska V, Nikolovski B, Micevski B. 18th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 418.

Авторите имаат за цел да го одредат присуството на микроорганизми кај пациенти со поставени дентални импланти и кај природните заби. Резултатите откриваат постоење на пет анаеробни видови микроорганизми и слична бактериска флора и околу природните заби и околу денталните импланти, што укажува на подеднаква можноста за инфламација.

Трудот има научно-апликативен придонес.

83. Endodontic or dental implant therapy Lekoska V, Nikolovski B, Petkov M, Radojkova-Nikolovska V. 18th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 276.

Авторите имаат за цел да дадат одговор дали забите со пулпални или периапикални лезии треба да бидат зачувани со помош на ендодонтски третман или да бидат екстрахирани и да се постават дентални импланти. Преку истражување на податоците од стручната литература, може да се

заклучи дека според степенот на преживување, повеќе од 95% од денталните импланти и ендодонтски третирани заби остануваат во функција во подолг период.

Трудот има научно-апликативен придонес.

84. Natural teeth used as provisionals in immediate implant loading: a case report

Nikolovski B, Radojkova-Nikolovska V, Petkov M, Lekoska V. 18th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 275.

Авторите на овој труд имаат за цел да ја истакнат можноста од искористување на екстрахираните како времени заби по поставување на денталните импланти. На овој начин, за време на периодот на осеоинтеграцијата, се постигнува зачувување на естетиката и заздравување на гингивалното ткиво како и одржување на интерденталните папили.

Трудот има научно-апликативен придонес.

85. Periodontal health and menopause Radojkova-Nikolovska V.

18th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 73-74.

Целта на овој труд е преку сопствени резултати како и преку пренесување на искуства и на други истражувачи, да се презентираат ефектите од хормоналните варијации врз пародонталното здравје во периодот на менопаузата. Добиените резултати во голем дел се совпаѓаат со оние од научната литература во однос на параметрите на пародонталниот статус, загубата на забите и атачментот, како и екстензивната коскена деструкција.

Трудот има научно-стручен карактер.

86. Laser frenectomy for prosthetic patients-a case report Radojkova-Nikolovska V,

Popovska M, Nikolovski B, Simjanovska Lj, Stojanovska V, Petkov M.

18th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 395.

Целта на трудот е да се прикаже случај со максиларен аберантен френулум, со примена на Er YAG ласер, кај пациент со претходно препарирани фронтални заби. Ласерската френектомија нуди повеќе предности како минимално време за изведба, бескрвно поле за време на хируршката постапка и немање потреба од сутурирање. Сето ова прави авторите да ја препорачаат како преферабилен метод во однос на другите хируршки методи за френектомија.

Трудот има научно-апликативен придонес.

87. Testosterone and gingival health in young puberty boys

Radojkova-Nikolovska V, Nikolovski B, Dzipunova B, Pandilova M, Atanasovska-Stojanovska A, Kokoceva O. 18th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 398.

Целта на авторите е, покрај бактериската генеза, да ја истакнат улогата на машкиот полов хормон тестостерон во нарушувањето на гингивалното здравје кај машки деца во периодот на пубертет. Резултатите укажуваат на изразена инфламација на гингивалното ткиво, со потенцирана плак-аккумуляција. Трудот има научно-стручен карактер.

88. Therapeutic possibilities and preventive measures of dental erosion

Nineska P, Stavrova B, Elencevska-Apostolska S, Radojkova-Nikolovska V, Nikolovski B.

18th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 471.

Целта на авторите е да ја прикажат превалентноста на денталните ерозии кај пациентите и да развијат превентивни и реставративни методи за нивно решавање. Особен акцент се става врз раното препознавање на загубата на забното ткиво и другите симптоми кои може да се причина за тоа, меѓу кои факторите на животниот стил. Трудот има научно-стручен карактер.

89. The impact of cannabis use on the oral health Pandilova M, Georgieva S, Radojkova-Nikolovska V, Mitic K, Rusevska B.

18th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 128.

Целта на овој труд е да се прикажат патолошките измени на оралната лигавица и влијанието врз оралното здравје кај лица кои се редовни консументи на марихуана. Како главен симптом кај испитаниците се јавува сува уста, губење на вкусовата перцепција, чувство на парестезии на јазикот, а кај некои и еритем, црвенило на гингивата и забен кариес. Во некои случаи, злоупотребата на марихуана може да даде загрозувачки ефекти врз оралното здравје.

Трудот има научно-апликативен карактер.

90. Ortodontic-surgical management of impacted canines Dzipunova B, Tosenska-Spasova N, Radojkova-Nikolovska V, Kacarska M, Gjorevska M.

18th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 160.

Раната детекција на ектопичната ерупција и третманот на импактираните канини во двете вилице е цел на превземеното истражување. По исцрпното елаборирање на етиологијата, клиничката слика, дијагнозата, прогнозата и терапијата, прикажани се четири ретки случаи на импактирани

максиларни и мандибуларни канини, обработени клинички и рендгенолошки од дијагноза до посттретманска ретенција.

Трудот има научно-стручно и апликативно значење.

91. Aesthetic reconstruction of short-abraded crowns – case study Petkov M, Kapusevska B, Kovacevska G, **Radojkova-Nikolovska V**, Petkov M. 18th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 243.

Целта на авторите е да презентираат случај со протетска рехабилитација кај пациент со абрадирани коронки. Целокупниот третман кој траел 6 месеци вклучил конзервативен третман на забите, поставување на надоградби на корените, подигнување на загризот, со што е овозможено решавање на случајот со фиксен протетски надоместок и постигнување на посакуваниот естетски впечаток. Трудот има стручно-апликативен придонес.

92. T-cell subpopulations in lesions of oral lichen planus

Popovska M, Atanasovska-Stojanovska A, **Radojkova-Nikolovska V**, Mitic K, Belazelkoska A, Minovska A. 18th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 291.

Целта на овој труд е да се одредат дистрибуцијата и фреквенцијата на Т(ЦД3) клетките и нивните субпопулации во ткивни исечоци кај оралниот лихен планус. Добиените резултати укажуваат на зголемена дистрибуција и фреквенција на ЦД4 и ЦД8 клетките во крзното, во суббазалната регија на папиларниот слој и ретко интраепително. Трудот има научно-стручен карактер.

93. Mandibular morphology in patients with distocclusion Dzipunova B, Toseska-Spasova N, **Radojkova-Nikolovska V**, Kanurkova L, Simjanovska Lj. 18th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 344.

Во трудот е комплетно обработена мандибуларната морфологија кај пациенти со дистооклузија, со бимаксиларна антепозиција и бимаксиларна ретропозиција. Резултатите од истражувањето покажуваат намалена мандибуларна должина, кај девојчињата во двете подгрупи, а кај момчињата само во втората подгрупа, кај кои е и зголемен гонијалниот агол. Утврдена е протрузија на мандибуларните инцизиви и зголемување на мандибуларната инклинација кај испитаниците со ретрогнатија. Трудот има научно-стручно значење.

94. Complications in period of pregnancy and newborn's diseases – risk factors for circular caries Kokoceva O, Carcev M, Ambarkova V, Zabokova-Bilbilova E, **Radojkova-Nikolovska V**. 18th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 388.

Целта на овој труд е да се открие дали компликациите во периодот на бременост и здравствената состојба веднаш по породувањето, влијаат на појава на циркуларен кариес. Резултатите укажуваат на фактот дека проблематичната бременост и здравствената состојба на новороденото се предиспонирачки фактори за појава на циркуларен кариес.

Трудот има научно-стручен карактер.

95. Shear bond strenght of resin modified glass ionomer cement bonded to composite restorative materials Stojanovska V, Popovska L, Muratovska I, **Radojkova-Nikolovska V**, Stojanovska E. 18th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 468.

Целта на трудот е да се оцени јачината на врската меѓу тврдите дентални ткива и композитите кај длабоките кавитети и да се одреди типот на фрактурата со реставративните материјали ин витро. Резултатите укажуваат дека исполнетите длабоки кавитети без база имат поголема јачина и перманентна маргинална адаптација. Трудот има научно-стручен карактер.

96. Comparative Evaluation for Microleakage Between Glass-Ionomer

and Composite Materials Vera Stojanovska, Lidija Popovska, Ilijana Muratovska, **Vera Radojkova Nikolovska**, Elena Stojanovska, Vanko Spirov International Dental Journal 2013; 63 (Suppl.1) 328.

Целта на авторите е да ја утврдат ултраструктурната атхезивна површина меѓу композитните полнења во длабоките кавитети. Примероците на длабоки полнења без база имаат трајна маргинална адаптација во споредба со оние каде не е аплицирана база. Трудот има научно-стручен карактер.

97. Conventional Versus Laser-Assisted Therapy with Aggressive Periodontitis

Mirjana Popovska, Milco Ristovski, Aneta Atanasovska Stojanovska, Linda Zendeli Bedzeti, Kristina Mitic, **Vera Radojkova Nikolovska**, Ana Belazelkovska, Svetlana Strezovska International Dental Journal 2013; 63 (Suppl.1) 292.

Целта на трудот е да се процени ткивниот одговор кај агресивната пародонтопатија после конвенционален и по ласерски потпомогнат конвенционален третман. Добиените резултати откриваат дека ласерската апликација не индуцира квантитативни ниту квалитативни измени во

гингивалниот инфламаторен инфилтрат, што сугерира дека ниско енергетскиот ласерски третман не е ефикасен во лекувањето на агресивната пародонтопатија.

Трудот има научно-стручен придонес.

98. The Effect of Testosterone on Gingival Health in Young Puberty

Boys Vera Radojkova Nikolovska, Mirjana Popovska, Bruno Nikolovski, Biljana Dzipunova, Vera Stojanovska, Olga Kokoceva International Dental Journal 2013; 63 (Suppl.1) 193.

Авторите имаат за цел да го проценат гингивалното здравје кај момчиња во пубертет преку одредување на индексите на орална хигиена и гингивалниот статус, да го одредат нивото на тестостеронот во серум и плунка, како и да го проценат влијанието на тестостеронот врз гингивалното здравје. Добиените резултати за постоење изразени знаци на гингивално воспаление, се уште една директна потврда за инволвираноста на половите хормони во развојот на гингивалните алтерации. Трудот има научно-стручен карактер.

99. Oral and salivary changes in patients with chronic kidney disease

Ana Belazelkoska, Mirjana Popovska, Svetlana Cekovska, Aneta Atanasovska Stojanovska, Kristina Mitic, **Vera Radojkova Nikolovska**. Wulfenia Journal, vol 20, no.9, Sep 2013;248-258.

Целта на трудот е одредување на евентуалната корелација помеѓу оралните промени, саливарниот проток, и сливарната Ph кај пациенти со хронична бубрежна болест. Резултатите посочуваат намален проток на плунка кај пациенти на хемодијализа, а зголемен кај трансплантирани пациенти, кои се во корелација со оралниот клинички наод.

Трудот има научна и практична вредност.

100. Фокална инфекција- нови перспективи на старата теорија. Вера Радојкова-Николовска Стоматолошка ревија 2007, 2 (2) 27-30.

Авторката ги презентира развојните етапи од настанување на теоријата за фокалната инфекција до денес, критиките во научната јавност, но и се понагласеното навраќање кон неа, како и новите тенденции на поврзување на оралното здравје со повеќе системски заболувања.

Трудот има стручно-апликативен придонес.

101. Улогата на полиморфизмот на ИЛ-10 генот врз фенотипската експресија на пародонталната болест кај македонската популација

Атанасовска - Стојановска А, Поповска М, **Радојкова - Николовска В**, Муратовска И, Даци А, Спироски М. 6-ти Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2012, 206-207. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1045 на Универзитетот "Св.Кирил и Методиј" од Скопје, од 2012 година.

102. Дијагностички и терапевтски протоколи во стоматологијата-Стоматолошка комора на Република Македонија, Скопје, 2010. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 998 на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" од 2010 година.

103. Стратешки план за развој на стоматологијата во периодот 2011-2021 година, Стоматолошка комора на Република Македонија, Скопје, 2010. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 998 на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" од 2010 година.

104. М. Поповска, В. Радојкова-Николовска, Орална хигиена - учебник, (Магнаскен, 2013)Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1048 на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" од 2013 година.

105. М. Поповска, М. Накова, В. Радојкова-Николовска, З. Белазелкоска

Орална хигиена-практикум (Магнаскен, 2013). Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1042 на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" од 2012 година.

106. Вера Радојкова-Николовска

Влијание на половите хормони врз гингивалното здравје во периодот на пубертетската матурација - монографија(Магнаскен, 2013)

Целокупниот материјал авторката го систематизирала во 8 поглавја: „Вовед“, „Физиолошки аспекти на половите стероидни хормони“, „Улогата на половите хормони во периодот на пубертетската матурација“, „Хемизам на половите хормони“, „Метаболизам на половите хормони“, „Саливата како дијагностички медиум“, „Аспекти на пубертетскиот гингивит“, „Асоцираност на микроорганизмите со гингивалната инфламација во текот на пубертетот“, „Клинички аспекти-наши резултати и литература“. Во монографијата се вклучуваат наслови преку кои се објаснува влијанието на половите хормони врз гингивалното здравје во периодот на пубертетската матурација. Ракописот содржи 65 страници, богато илустрирани со слики, табели и графикони.

Монографијата има научно-стручен придонес.

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ И ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Кандидатката активно учествувала во организација и презентација на Стоматолошкиот факултет на „Денови на образование и кариера“ во организација на УКИМ (2006,2007,2008). Била член на Научниот одбор на 8. Интернационален студентски стоматолошки конгрес, Дојран, 2001; 13. Меѓународен научен конгрес на студентите по стоматологија Струмица, 2006, како и на 18. БаСС Kongres во Скопје 2013 година. Активно учествувала на симпозиумот Научни и јавно здравствени аспекти на пародонталната болест во Битола, во организација на Здружението на специјалистите по болести на устата и пародонтот во 2012 година и на научниот симпозиум со меѓународно учество "Актуелности во стоматологијата" на Стоматолошкото друштво на Албанците, Тетово, 2012 год. Член е на Комисијата на доктори од јавното здравство при Стоматолошката комора на Македонија. Член е на Научниот одбор на Здружението на специјалистите по болести на устата и пародонтот. По покана на Педагошката служба при Министерството за образование била претседател на Рецензентска комисија за стручно вреднување на ракописи за 3 учебници за четиригодишно стручно образование.

Земала активно учество на работилницата "Ласери во стоматологијата" во 2007 година, во организација на Фотона-Словенија и на работниот курс: iTOP-индивидуален пристап во одржување на оралната хигиена, во Охрид, 2011 година.

Коавтор е во стручно-научната книга :

1. "Современи дострели", 2009 година, Стоматолошки факултет Скопје
2. "Дијагностички и тераписки протоколи во стоматологијата", 2010
3. "Стратешки план за развој на стоматологијата во периодот 2011-2021 година".

Од 2008 до 2010 г. била шеф на Одделот за пародонтална хирургија на Клиниката за болести на устата и пародонтот при УСКЦ "Св. Пантелејмон".

Добитник е на поголем број награди за научни достигнувања од струкова организација: 1999 - Благодарница по повод одбележувањето на 40-годишниот јубилеј на Факултетот, од Стоматолошкиот факултет во Скопје; 1997 - Благодарница од Македонското лекарско друштво; 2001 - Благодарница од Македонското лекарско друштво; За постигнати високи резултати во работењето во 2007 година, добитник е на Признаница од УСКЦ "Св Пантелејмон". По повод одбележувањето на 50 - годишниот јубилеј на Стоматолошкиот факултет (2009), добитник е на Пофалница за учество во работата и развојот на Стоматолошкиот факултет во Скопје. Во 2013 добитник е на Благодарница за значајна поддршка во организацијата-Институт за медицинска и експериментална биохемија, Медицински факултет, Скопје.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Вера Стаменко Радојкова-Николовска

Институција: Стоматолошки факултет – Скопје

Научна област : орална патологија и пародонтологија

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред бр.		
1.	Учесник во национален научен проект	
	”Проценка на состојбата на оралното здравје и потребниот третман кај населението од Република Македонија со примена на базичните критериуми на Светската здравствена организација (СЗО)” (2004-2006)	3
	„Проект за управување со здравствениот сектор“ - Акредитирана програма за обука на клучни тренери: едукатори, испитувачи и ментори за модернизирање на процесот на лиценцирање на лекари, стоматолози и фармацевти на Република Македонија (2006 год.)	3
2.	Монографија	
	Влијание на половите хормони врз гингивалното здравје во периодот на пубертетската матурација (Магнаскен, 2013)	8
		14
3.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание	Поени
1.	Накова М, Ивановски К, Пешевска С, Радојкова-Николовска В. Микробиолошки и клинички ефекти на Hibidex-DAP препаратот во развојот на плакот и гингивитите Мак. стом. преглед. 1997; 21(1-2):	2,4
2.	Стефановска Е., Накова М., Радојкова-Николовска В. Ристоска С., Дирјанска К. Профил на пародонтално здравје кај деца со ментален хендикеп. Македонски стоматолошки преглед, 2006; 30 (3-4):353-6.	2,4
3.	Радојкова-Николовска В. , Накова М., Стефановска Е., Ристоска С., Николовски Б., Џипунова Б. Проценка на оралното здравје кај бремени пациентки. Македонски стоматолошки преглед, 2006, 30 (3-4): 358-364. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 940 на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” од 2008 година.	2,4
4.	Ристоска С., Атанасовска-Стојановска А., Поповска М., Стефановска Е., Радојкова-Николовска В. Примена на Fluconazol во третманот на оралната кандидијаза предизвикана од различни Candida spp. Македонски стоматол. преглед 2006; 30 (3-4): 347-352. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 940 на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” од 2008 година.	2,4
5.	Џипунова Б, Горгова Ј, Димова Ц, Ренцова В, Радојкова-Николовска В: Ортодонтско-хируршки пристап во третманот на импактирани максиларни и мандибуларни канини: приказ на случај. Макед. стом прегл, 2007; 31(3-4): 112-118. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 940 на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” од 2008 година.	2,4
6.	Накова М., Симоновски М., Поповска М., Ивановски К., Пешевска С., Радојкова-Николовска В. Клинички и микробиолошки ефекти на Hibidex-DAP препаратот кај гингивитите Макед Мед Прегл 1997; (суплемент 24) 63-64 Трудот е рецензиран во Билтен бр.704 на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј” во Скопје, од 1998 год.	2,4
7.	Стефановска Е., Накова М., Радојкова-Николовска В. , Ристоска С., Левеска А. Интервентна програма за контролирано четкање на забите кај децата со ментална хендикепираност. Македонски стоматолошки преглед 2008, 32:(187-192).	2,4
8.	Стефановска Е., Накова М., Радојкова-Николовска В. , Дирјанска К., Ристоска С. Хемиска и механичка контрола на денталниот плак кај ментално- хендикепирани деца-клинички резултати.Македонски стоматолошки преглед 2009,33 (3-4):159-163.	2,4

9.	Стефановска Е., Накова М., Поповска М., Радојкова-Николовска В. Влијанието на оралната хигиена и гумите за цвакање орбит без шеќер во редукција на денталната плак акумулација и развојот на гингивалната инфламација. Македонски стоматолошки преглед 2010; 34(1-2):142-147.	2,4
10.	Ристоска С., Миновска А., Поп-Јорданова Н., Радојкова-Николовска В. , Стефановска Е. Влијанието на емоционалниот стрес врз орално-хигиенските навики. Македонски стоматолошки преглед 2010; 34(1-2):136-141.	2,4
11.	Радојкова-Николовска В. , Накова М., Николовски Б., Стефановска Е. , Ристоска С. Асоцираност помеѓу пубертетската матурација и гингивалното здравје. Македонски стоматолошки преглед 2010; 34(1-2):122-127.	2,4
12.	Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., Радојкова-Николовска В. , Ристоска С., Митиќ К. Тумор некрозен фактор (ТНФ) во гингивален флуид-можен индикатор на иницијална пародонтална болест. Македонски стоматолошки преглед 2010; 34 (5-6): 295-300.	2,4
13.	Радојкова- Николовска В , Накова М, Примена на различни методи на сондирање во пародонтолошката практика Макед. стом. преглед. 2002: 26(1-4):70-6 Трудот е рецензиран во Билтен бр.891 на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје	3,6
14.	Радојкова- Николовска В. , Миновска А., Георгиевска- Исмаил Љ., Малеска - Ивановска В. Можна асоцираност помеѓу пародонталното заболување и коронарната артериска болест Макед. стоматол. преглед. 2005: 29(1-2)69-76. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 998 на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје од 2010 година.	2,4
15.	Радојкова- Николовска В , Накова М.Клиничка евалуација на длабочината на гингивалниот сулкус Макед. Стоматол. Преглед. 2005: 29(3-4)227-234. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 998 на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје од 2010 година.	3,6
16.	Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., Ристоска С., Радојкова-Николовска В. , Миндова С. Орални биомаркери во дијагнозата и прогнозата на пародонталната болест. Македонски стоматолошки преглед 2011; 35 (3-4): 113-120.	2,4
17.	Радојкова- Николовска В , Накова М. Половите хормони и нивната улога врз здравјето на пародонтот Макед. стоматол. преглед. 2005: 29(3-4)251-264. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 998 на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје од 2010 година.	3,6
18.	Вера Радојкова-Николовска Фокална инфекција- нови перспективи на старата теорија Стоматолошка ревија, 2007 2 (2) 27-30.	2
		46,4
4.	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	
1.	Стефановска Е., Накова М., Ристоска С., Радојкова-Николовска В. Toothbrushing intervention programme among children with mental handicap Bratisl Lek Listy 2010; 111 (5) : 299-302.	3,8 (if)
2.	Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., Ѓорѓоски И., Радојкова- Николовска В., Ристоска С. Цитокинска експресија кај гингивалната и раната пародонтална болест (Cytokine expression at gingivitis and early periodontitis). Макед. стоматол. прегл 2011; 35 (5-6): 180-192.	3,6
3.	Dzipunova B, Radojkova V , Gjorgova J, Simjanovska Lj: Multidisciplinarz approach in adult patient: a case report. Balk J Stom 2006; 10(1): 66-70 (рецензиран во Билтен бр. 892)	3,6
4.	Дадик-Николоска Е, Ефремовска Љ, Малеска- Ивановска В, Тодоровска Л, Радојкова-Николовска В. Саливата како медиум на избор за хормонски испитувања: определување концентрација на прогестерон во серум и салива	3,6

	Physioacta, 2007, Vol.1-No.1(41-47)	
5.	Поповска М, Ѓурчески Ј, Петровски М, Антоvsка З, Атанасовска - Стојановска А, Пандилова М, Митиќ К, Радојкова - Николоvsка В , Стрезовска С, Матовска К. Леукози и промени во усната празнина Макед Стом Прегл 2011 (XXV) бр. 5-6, стр. 169-179	3,6
6.	Радојкова - Николоvsка В , Малеска-Ивановска В, Поповска М, Николоvски Б, Џипунова Б. Влијание на прогестеронот врз гингивалниот статус кај девојчињата во пубертер Physioacta, 2012, Vol.6-No.2(113-124)	3,6
7	Ana Belazelkoska, Mirjana Popovska, Svetlana Cekovska, Aneta Atanasovska Stojanovska, Kristina Mitic, Vera Radojkova Nikolovska . Oral and salivary changes in patients with chronic kidney disease Wulfenia Journal, vol 20, no.9, Sep 2013;248-258	3,86 (if)
		25,66
Ред Бр.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународ.уредув.одбор	Поени
1.	Dirjanska K., Nakova M., Ivanovski K., Nikolovska V. , Pandilova M., Stefanovska E. The level of C-reactive proteins (CRP) in gingival fluid in patients with gingival inflammation. IV th Congress of the Balkan stomatological Society. Ohrid: Balkan Stomatological Society.2004:276. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 998 на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје од 2010 година.	1
2.	Poposki Lj, Nakova M, Ivanovski K, Radojkova-Nikolovska V. The effects of Albothil on aphtose lesions of the oral mucosae 2-nd Congress of Balkan Stomatological Society, Belgrade 1997 Book of abstracts p. 140.Трудот е рецензиран во Билтен бр.763 на Универзитетот "Св.Кирил и Методиј" во Скопје.	1
3.	Belazelkoska Z, Zuzelova M, Nikolovska V , Georgieva S The relation between anterior open bite and gingival disease in children 2-nd Congress of Balkan Stomatological Society Belgrade 1997 Book of apstracts p. 89. Трудот е рецензиран во Билтен бр.763 на Универзитетот "Св.Кирил и Методиј" во Скопје.	1
4.	Stefanovska E., Nakova M., Radojkova-Nikolovska V. , Ristoska S.,Toothbrushing intervention programme among children with mental retardation. XII Congress of the Bass. Istanbul. Balkan Stomatological Society. 2007:41. Трудот е рецензиран во Билтен бр.940 на Универзитетот "Св.Кирил и Методиј" од Скопје, од 2008 година.	1
5.	Ristoska S., Minovska A., Radojkova-Nikolovska V. , Stefanovska E., Pandilova M., Georgieva S. Effects of psychological stress in oral hygiene behaviour. XII Congress of the Bass. Istanbul. Balkan Stomatological Society. 2007:41. Трудот е рецензиран во Билтен бр.940 на Универзитетот "Св.Кирил и Методиј" од Скопје, од 2008 година.	1
6.	Pandilova M., Ivanovski K., Radojkova-Nikolovska V. , Ristoska S., Sporeduvanje pomegu edinicnite i povekekratnite seansi na lekuvanje pacienti so parodontalna bolest (angliski).4th Congres of Balkan Stomatological Society (Proceedings).Istanbul; Balkan Stomatological Society,1999:201 Трудот е рецензиран во Билтен бр.759 на Универзитетот "Св.Кирил и Методиј" во Скопје, од 2000 год.	1
7.	Radojkova-Nikolovska V. , Nakova M., Pandilova M., Dirjanska K., Stefanovska E., Ristoska S. Application of electronic pressure sensitive probing method in periodontal practice. IX Congress of Balkan Stomatological Society (Abstract book). Ohrid, Macedonia; Balkan Stomatological Society 2004:115. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 998 на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" од 2010година.	1
8.	Radojkova-Nikolovska V. , Nakova M., Pandilova M., Dirjanska K., Stefanovska E. Clinical assesment of gingival sulcus depth. X Congress of Balkan Stomatological Society (Abstract book). Belgrade, Serbia and Montenegro; Balkan Stomatological Society, 2005:114. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 940 на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" од 2008 година.	1

9.	Radojkova- Nikolovska V , Nakova M, Pandilova M, Dirjanska K. Comparative metric analyses in periodontal probing depth. 6 th Congres of Balkan Stomatological Society (Abstracts).Bucharest/ Romania; Balkan Stomatological Society,2001:193 Трудот е рецензиран во Билтен бр.945 на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” во Скопје, од 2008 год.	1
10.	Ивановски К, Накова М, Симоновски М, Радојкова-Николовска В , Пандилова М. Корелација помеѓу психолошкиот профил на личноста и периферните Т-лимфоцити кај пациенти со ерозивен орален лихен планус (англиски) 7 th Congress of Balkan Stomatological Society (Proceedings).Kusadasi/ Turkey; Balkan Stomatological Society, 2002:341	1
11.	Радојкова-Николовска В , Белазелкоска З, Стефановска Е, Зендели-Беџети Л. Потенцијалот на хијалуронската киселина при пародонтолошкиот третман. IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2006; 50-51.	1
12.	Ристоска С., Миновска А., Радојкова-Николовска В. , Стефановска Е., Дирјанска К., Ренцова В. Емоционален стрес и психолошки профил на мажите со хронична пародонтопатија. IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2006; 50-51.	1
13.	Radojkova- Nikolovska V , Nakova M, Ivanovski K, Pandilova M, Dirjanska K, Ristoska S. Level of bone loss in adult patients with periodontal disease. 7 th Congres of Balkan Stomatological Society (Proceedings).Kusadasi/ Turkey; Balkan Stomatological Society, 2002:269 Трудот е рецензиран во Билтен бр. 945 на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје од 2008 година.	1
14.	Radojkova-Nikolovska V. , Nakova M., Pandilova M., Stefanovska E., Dirjanska K., Ristoska S. Correlation between bone loss and and periodontal depth. XI Congress of the Bass. Saraevo. Balkan Stomatological Society, 2006:288. Трудот е рецензиран во Билтен Бр. 10 на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” од 2008година.	1
15.	Ристоска С., Миновска А., Радојкова- Николовска В. , Стефановска Е. Влијание на психолошкиот профил на личноста врз клиничката експресија на пародонталната болест. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, (Зборник на апстракти), Охрид; 2009: 68.	1
16.	Радојкова- Николовска В , Накова М, Николовски Б, Стефановска Е, Ристоска С. Пубертетската матурација и гингивалното здравје- поврзаност и последици. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Апстракти), Охрид, 2009; 38.	1
17.	Smileva Nacevska M, Belazelkoska Z, Radojkova-Nikolovska V . Correlation between oral hygiene, dental plaque and gingival inflammation in individuals with crowding, 78 th Congres of the European Orthodontic Society (Book of Abstracts) Sorrento, Italy, 2002:308 Трудот е рецензиран во Билтен бр.826 на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” во Скопје, од 2002 год.	1
18.	Стефановска Е., Накова М., Радојкова –Николовска В. , Дирјанска К., Ристоска С. Хемиска и механичка контрола на деналниот плак кај ментално-хендикепирани деца - клинички резултати. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Апстракти), Охрид,2009; 67.	1
19.	Radojkova-Nikolovska Vera , Nakova M, Popovska M, Nikolovski B, Pandilova M, Stefanovska E, Dzipunova B. The effects of female sex hormone levels on periodontal health in pregnancy. Proceedings of the 16th Congress of the BaSS 2011, Bucharest, Romania; 83. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1053 на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” од 2013г одина.	1
20.	Radojkova-Nikolovska Vera , Nakova M, Popovska M, Nikolovski B, Pandilova M, Stefanovska E, Dzipunova B. PgE2-a potent mediator in periodontitis and coronary artery disease. Proceedings of the 16th Congress of the BaSS 2011, Bucharest, Romania;173. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1053 на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” од 2013 година.	1
21.	Popovska M., Simoncevska M., Atanasovska-Stojanovska A., Pandilova M., Radojkova-Nikolovska V. , Mitik K., Stefanovska E. Oral and periodontal chandes in patients with kidney diseases. XVI Congress of the BaSS 2011, Bucharest, Romania; 173. Трудот е	1

	рецензиран во Билтен бр. 1053 на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” од 2013 година.	
22.	Dzipunova B, Radojkova-Nikolovska V , Gjorgova J. Orthodontic treatment of an adult patient with classII /2 malocclusion: a case report First international orthodontic congress of Serbia and Montenegro (Abstract book) Belgrade,2003:51. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 892 на Универзитетот Св. Кирил и Методиј во Скопје од 2005 година.	1
23.	Radojkova-Nikolovska V , Nakova M, Dzipunova B. Periodontal health evaluation in patients with fixed orthodontic appliances First international orthodontic congress of Serbia and Montenegro (Abstract book)Belgrade,2003:57. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 892 на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј Макед.стоматол.прегл. во Скопје од 2005 година.	1
24.	Pandilova M, Ivanovski K, Ugrinska A, Minovska A, Radojkova- Nikolovska V , Ristoska S. The effects of nutritional vitamin intake on periodontal health 9 th Congres of Balkan Stomatological Society (Abstract book). Ohrid/Macedonia; Balkan Stomatological Society, 2004:97. Трудот е рецензиран во Билтен бр.945 на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј Макед.стоматол.прегл. во Скопје од 2008 година.	1
25.	Radojkova-Nikolovska V , Nakova M, Dzipunova B, Ristoska S Influence of fixed orthodontic appliances on periodontal index values 10 th Congres of Balkan Stomatological Society (Abstract book).Belgrade/Serbia and Montenegro; Balkan Stomatological Society, 2005:114 . Трудот е рецензиран во Билтен бр.990 на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” Макед.стоматол.прегл. во Скопје од 2010 година.	1
26.	Dzipunova B, Radojkova-Nikolovska V , J Gjorgova, Simjanovska Lj Multidisciplinary approach in adult patient: a case report 10 th Congres of Balkan Stomatological Society (Abstract book).Belgrade/Serbia and Montenegro; Balkan Stomatological Society, 2005:96 Трудот е рецензиран во Билтен бр.892 на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје од 2010 година.	1
27.	Ristoska S.Minoska A, Pandilova M, Radojkova-Nikolovska V . Emotional stress and gingival inflammation 10 th Congres of Balkan Stomatological Society (Abstract book).Belgrade/Serbia and Montenegro; Balkan Stomatological Society, 2005:114. Трудот е рецензиран во Билтен бр.945 на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје од 2008 година.	1
28.	Dirjanska K, Nakova M, Ivanovski K, Radojkova- Nikolovska V , Pandilova M, Stefanovska E. The level of C-reactive protein (CRP) in gingival fluid in patients wjith gingival inflammation 9 th Congres of Balkan Stomatological Society (Abstract book). Ohrid/Macedonia; Balkan Stomatological Society, 2004:276. Трудот е рецензиран во Билтен бр.945 на Универзитетот Св. „Кирил и Методиј” во Скопје од 2008 година.	1
29.	Pandilova M, Ivanovski K., Minovska A., Radojkova-Nikolovska V . Dental and periodontal preventive priorities 10 Congress of the BaSS-Belgrade,2005:Abstract book,47. Трудот е рецензиран во Билтен бр.945 на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје од 2008 година.	1
30.	Radojkova-Nikolovska V , Minovska A, Georgievska-Ismail Lj, Maleska-Ivanovska V, Nikolovska E, Mitik K.Possible association between periodontal disease and coronary artery disease 9 th Congres of Balkan Stomatological Society (Abstract book).Ohrid/Macedonia; Balkan Stomatological Society, 2004:274.	1
31.	Dzipunova B, Gjorgova J, Dimova C, Rendzova V, Radojkova-Nikolovska V . Kombiniran pristap vo tretmanot na impaktiranite zabi: prikaz na slucaj 4. Kongres na stomatoloziite od Makedonija so megjunarodno ucestvo, Ohrid, 2006; 31.	1
32.	Pandilova M, Ivanovski K., Radojkova-Nikolovska V , Ristoska S. Comparison between single versus multiple episodes of instrumentation in patients njith periodontal disease 4 Congress of the BaSS- Istanbul,1999:Abstract book,520. Трудот е рецензиран во Билтен бр.789 на Универзитетот Св. „Кирил и Методиј” во Скопје.	1

33.	Popovska M., Atanasovska-Stojanovska A., Radojkova-Nikolovska V. Appliance of gengigel in treatment of periodontal disease 13 Congress of the BaSS, Limasol, Cyprus, 2008 Трудот е рецензиран во Билтен бр.1053 на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје од 2013 година.	1
34.	Pandilova M, Georgieva S, Atanasovska-Stojanovska A, Popovska M, Radojkova-Nikolovska V. Body mass index and oral health Proceedings of the 16th Congress of the BaSS 2011, Bucharest, Romania; 172. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1053 на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје од 2013 година.	1
35.	Pandilova Maja, Georgieva Silvana, Popovska Mirjana, Atanasovska –Stojanovska Aneta, Radojkova-Nikolovska Vera. Participation of apoptotic cell death in etiology of gingival recession Proceedings of the 17th Congress of the BaSS 2011, Tirana, Albania; 147. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1053 на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје од 2013 година.	1
36.	Popovska Mirjana, Cekovska Svetlana, Atanasovska-Stojanovska Aneta, Pandilova Maja, Mitic Kristina, Radojkova-Nikolovska Vera. Oral and salivary changes in end-stage renal disease patients undergoing haemodialysis therapy Proceedings of the 17th Congress of the BaSS 2012, Tirana, Albania; 144. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1053 на Универзитетот Св. Кирил и Методиј во Скопје од 2013 година	1
37.	Nikolovski Bruno, Simjanovska Ljuba, Radojkova-Nikolovska Vera , Simjanovski Sinisa, Mihailova Elena. Most frequent localization of periapical processes that require oral-surgical treatment Proceedings of the 17th Congress of the BaSS 2012, Tirana, Albania; 133.	1
38.	Radojkova- Nikolovska Vera , Nakova Marija. Popovska Mirjana, Nikolovski Bruno, Dzipunova Biljana. The effect of progesterone on gingival health in puberty girls Proceedings of the 17th Congress of the BaSS 2012, Tirana, Albania; 51.	1
39.	Sinisa Simjanovski, Ljuba Simjanovska, Bruno Nikolovski, Vera Nikolovska , Mirjana Markovska Arsovska. Comparative analysis between laser and classical methods of frenulectomy Proceedings of the 17th Congress of the BaSS 2012, Tirana, Albania; 136.	1
40.	Николовски Б, Радјкова - Николовска В , Симјановска Љ, Петков М. Новини во периапикалната хирургија кај денталните импланти 6-ти Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2012, 142-143.	1
41.	Радјкова - Николовска В , Накова М, Поповска М, Николовски Б, Џипунова Б, Стојановска В. Влијание на естрогените хормони врз здравјето на пародонтот во период на бременост 6 конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2012, 104-105.	1
42.	Vera Stojanovska, Lidija Popovska, Ilijana Muratovska, Vera Radojkova Nikolovska , Elena Stojanovska, Vanko Spirov Comparative Evaluation for Microleakage Between Glass-Ionomer and Composite Materials International Dental Journal 2013;63 (Suppl.1) 328.	1+1.04 (if)
43.	Vera Radojkova Nikolovska , Mirjana Popovska, Bruno Nikolovski, Biljana Dzipunova, Vera Stojanovska, Olga Kokoceva The Effect of Testosterone on Gingival Health in Young Puberty Boys International Dental Journal 2013;63 (Suppl.1) 193.	1+1.04 (if)
44.	Mirjana Popovska, Milco Ristovski, Aneta Atanasovska Stojanovska, Linda Zendeli Bedzeti, Kristina Mitic, Vera Radojkova Nikolovska , Ana Belazelkovska, Svetlana Strezovska. Conventional Versus Laser-Assisted Therapy with Aggressive Periodontitis International Dental Journal 2013;63 (Suppl.1) 292.	1+1.04 (if)
45.	Џипунова Б, Тошеска - Спасова Н, Радјкова - Николовска В , Ѓоргова Ј. Фацијална анализа на пациенти со хипопластична максила. 6 конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2012, 186-187.	1
46.	Атанасовска - Стојановска А, Поповска М, Радјкова - Николовска В , Муратовска И, Даци А, Спироски М. Улогата на полиморфизмот на ИЛ-10 генот врз фенотипската	1

	експресија на пародонталната болест кај македонската популација 6 конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2012, 206-207. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1053 на Универзитетот Св. „Кирил и Методиј“ во Скопје од 2013 година.	
47.	Стефановска Е, Накова М, Ивановски К, Ристоска С, Радојкова - Николовска В , Митиќ К. Цитокини во гингивален флуид кај млади адулти 6 конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2012, 212-213.	1
48.	Стојановска В, Поповска Л, Муратовска И, Стојановска Е, Радојкова - Николовска В . СЕМ евалуација на смолно-дентинска и базно-дентинска површина под композитна реставрација 6 конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2012, 342-343.	1
49.	Nikolovski B, Radojkova-Nikolovska V , Petkov M, Lekoska V, Markovska-Arsovska M. Surgical management of peri-implantitis; a case report 18 th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 279	1
50.	Miloseska M, Radojkova-Nikolovska V , Nikolovski B, Micevski B. Microflora around teeth and dental implants 18 th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 418	1
51.	Lekoska V, Nikolovski B, Petkov M, Radojkova-Nikolovska V . Endodontic or dental implant therapy 18 th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 276	1
52.	Nikolovski B, Radojkova-Nikolovska V , Petkov M, Lekoska V. Natural teeth used as provisionals in immediate implant loading: a case report 18 th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 275	1
53.	Radojkova-Nikolovska V . Periodontal health and menopause 18 th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 73-74	1
54.	Radojkova-Nikolovska V , Popovska M, Nikolovski B, Simjanovska Lj, Stojanovska V, Petkov M. Laser frenectomy for prosthetic patients-a case report 18 th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 395	1
55.	Radojkova-Nikolovska V , Nikolovski B, Dzipunova B, Pandilova M, Atanasovska-Stojanovska A, Kokoceva O. Testosterone and gingival health in young puberty boys 18 th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 398	1
56.	Nineska P, Stavrova B, Elencevska-Apostolska S, Radojkova-Nikolovska V , Nikolovski B. Therapeutic possibilities and preventive measures of dental erosion 18 th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 471	1
57.	Pandilova M, Georgieva S, Radojkova-Nikolovska V , Mitic K, Rusevska B. The impact of cannabis use on the oral health 18 th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 128	1
58.	Dzipunova B, Toseska-Spasova N, Radojkova-Nikolovska V , Kacarska M, Gjorevska M. Ortodontic-surgical management of impacted canines 18 th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 160	1
59.	Petkov M, Kapusevska B, Kovacevska G, Radojkova-Nikolovska V , Petkov M. Aesthetic reconstruction of short-abraded crowns – case study 18 th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 243	1
60.	Popovska M, Atanasovska-Stojanovska A, Radojkova-Nikolovska V , Mitic K, Belazelkoska A, Minovska A. T-cell subpopulations in lesions of oral lichen planus 18 th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 291	1
61.	Dzipunova B, Toseska-Spasova N, Radojkova-Nikolovska V , Kanurkova L, Simjanovska Lj. Mandibular morphology in patients with distocclusion 18 th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 344	1
62.	Kokoceva O, Carcev M, Ambarkova V, Zabokova-Bilbilova E, Radojkova-Nikolovska V . Complications in period of pregnancy and newborn's diseases – risk factors for circular caries 18 th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 388	1
63.	Stojanovska V, Popovska L, Muratovska I, Radojkova-Nikolovska V , Stojanovska E. Shear bond strenght of resin modified glass ionomer cement bonded to composite restorative materials 18 th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013: 468	1
		66,12

ред број	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир	
1.	Белазелкоска З., Накова М., Георгиева С. Радојкова-Николовска В. Клиничка верификација на локалните фактори кои го детерминираат вертикалниот правец на коскената ресорпција кај пациенти со прогресивна пародонтопија. 1 Конгрес на стоматолозите на Македонија, Охрид 1994 (Апстракти, стр.146). Трудот е рецензиран во Билтен бр.677 на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј.”	0,5
2.	Накова М., Георгиева С., Поповски Љ., Белазелкоска З., Радојкова-Николовска В. Клиничка и микробиолошка проценка на ефектот на макролидите во третманот на пародонталната болест. I конгрес на стоматолозите на Македонија, Охрид 1994, (Апстракти, стр. 165).Трудот е рецензиран во Билтен бр.677 на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј”.	0,5
3.	Белазелкоска З., Радојкова-Николовска В. Зужелова М., Смилева М. Ефектите од афункцијата врз пародонуимот следени кај пациенти со ортодонтски аномалии. 1. конгрес на стоматолозите на Македонија, Охрид 1994 (Апстракти, стр.145). Трудот е рецензиран во Билтен бр.677 на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј”.	0,5
4.	Поповска М., Симоновски М., Ивановски К., Ставревска А., Накова М., Радојкова-Николовска В. Компаративна и клиничка проценка на ефектите од терапијата на макролидите и тетрациклините во терапевскиот третман на пародонталната болест. 1. Конгрес на стоматолозите на Македонија, Охрид 1994 (Апстрактистр. 168).Трудот е рецензиран во Билтен бр.677 на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” во Скопје.	0,5
5.	Ивановски К., Накова М., Дирјанска К., Радојкова-Николовска В., Атанасовска А. Орални промени предизвикани од токсичното делување на Metotrexate - приказ на случај, 1 Конгрес на дерматовенеролозите на Македонија, Охрид 1996 (Зборник на резимеа стр. 145). Трудот е рецензиран во Билтен бр.759 на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје, од 2000 год.	0,5
6.	Пандилова М., Накова М., Симоновски М., Поповски М., Радојкова-Николовска В. Некои терапевски можности во лекувањето на оралните везикуло-булозни заболувања. I конгрес на дерматовенеролозите на Македонија, Охрид 1996 (Зборник на резимеа стр. 177). Трудот е рецензиран во Билтен бр.759 на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје, од 2000 год.	0,5
7.	Радојкова-Николовска В, Накова М, Ивановски К, Пандилова М. Алтерација на пародонтално-ткивниот супстрат кај пациенти со фиксни ортодонтски помагала. 2. конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид, 1998, Апстракти 88 Трудот е рецензиран во Билтен бр.789 на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје, од 2000 год.	0,5
8.	Пешевска С, Накова М, Ивановски К, Пановски Н, Поповска М, Радојкова-Николовска В, Трајковска А. Примена на антимикробни средства во превентивата и терапијата на пародонталната болест 2 Конгрес на Стоматолозите од Македонија ,Охрид, 1998, Трудот е рецензиран во Билтен бр.763 на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” во Скопје.	0,5
9.	Дирјанска К, Ставревска А, Радојкова-Николовска В, Перковска М, Ристоска С. Компаративна анализа на терапевтските ефекти на Алвожил и Донтисолон кај пациенти со пародонтална болест. 2. конгрес на Стоматолозите од Македонија ,Охрид, 1998, 93. Трудот е рецензиран во Билтен бр.763 на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” во Скопје.	0,5
10.	Ивановски К.,Накова М., Симоновски М., Поповска М., Радојкова- Николовска В. Стрес индуцирана орална афтозна лезија 2 Конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид,1998, Апстракти 86 Трудот е рецензиран во Билтен бр.816 на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј” во Скопје,од 2002 год.	0,5
11.	Пандилова М., Накова М., Симоновски М., Радојкова-Николовска В. Некои терапевски можности во лекувањето на оралните везико-булозни дерматози 1. Конгрес на дерматолозите на Македонија, Охрид, 1996, Зборник на резимеа 170. Трудот е рецензиран во Билтен бр.816 на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” во	0,5

	Скопје, од 2002 год.	
		5,5
Ред бр.	Пленарни предавање на научен/стручен собир	Поени
1.	„Компаративни метрички анализи на длабочината на гингивалниот сулкус и пародонталниот деб“, Собир на стоматолозите на РМ - Македонската стоматологија на прагот на новиот милениум, Скопје, 2000 г.	2
2.	„Хијалуронската киселина - фактор во пародонталната репарација“ симпозиум „Научни и јавноздравствени аспекти на пародонталната болест“, Битола, 2012.	2
	Пленарни предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	
1.	„Periodontal health and menopause“ 18 th BaSS Congress, 2013, Skopje, Macedonia	3
2.	„Примена на различни методи на сондирање во пародонтолошката пракса“ 8 Меѓународен научен конгрес на студентите по стоматологија, Дојран, 2001 год.	3
3.	„Улогата на хијалуронската киселина при пародонталното лекување“ 13 Меѓународен научен конгрес на студентите по стоматологија, Струмица, 2006 год.	3
4.	„Улога на компонентите на екстрацелуларниот матрикс во пародонтално-ткивната регенерација“ „Актуелности во стоматологијата,“ научен симпозиум со меѓународно учество, Тетово, 2012 год.	3
	Секциски предавања на научен/стручен собир	
1.	Дентални фокални инфекции, профилакса и менаџмент, Тетово 2007	1
2.	Дентални фокални инфекции, профилакса и менаџмент, Прилеп 2007	1
	Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	
1.	Вера Радојкова-Николовска Пубертетска матурација и гингивално здравје - поврзаност и последици 5 конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2009	2
2.	Вера Радојкова-Николовска Влијание на естрогените хормони врз здравјето на пародонтот во период на бременост 6 конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2012	2
3.	Vera Radojkova -Nikolovska The effect of female sex hormone levels on periodontal health in pregnancy 16 th Congress of the BaSS 2011, Bucharest, Romania;	2
4.	Vera Radojkova -Nikolovska The effect of progesterone on gingival health in puberty girls 17 th Congress of the BaSS 2012, Tirana, Albania;	2
		26
ред бр.	Учество на научен/стручен собир со постер	
1.	6 th Congress of BaSS, Bucharest, Romania, 2001 (poster)	0,5
2.	7 th Congress of BaSS, Kushadasi, Turkey, 2002, (poster)	0,5
3.	1 st International Orthodontic Congress of Serbia & Montenegro, Oct 2003, Belgrade (poster)	0,5
4.	9 th Congress of BaSS, Ohrid, RM, 2004 (poster)	0,5
5.	10 th Congress of BaSS, Belgrade, Serbia, 2005 (poster) (2)	1
6.	11 th Congress of BaSS, Sarajevo, Bosnia & Hercegovina, 2006 (poster)	0,5
7.	16 th Congress of BaSS, Bucharest, Romania, 2011 (poster)	0,5
8.	17 th Congress of BaSS, Tirana, Albania, 2012 (poster)	0,5
9.	18 th Congress of BaSS, Skopje, R Makedonija, 2013 (poster) (2)	1
10.	2. Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 1998 (постер)	0,5
11.	3 Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 2002 (постер)	0,5
12.	4 Конгрес на стоматолози на РМ со меѓународно учество, Охрид, 2006 (постер)	0,5
13.	101-st FDI Annual World Dental Congress- Istanbul 2013	0,5
		7,5

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ И ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред бр.	Назив на активност	поени
1	Книга од стручна област Коавтор на книга од стручна област: „Дијагностички и тераписки протоколи во стоматологијата“ Стоматолошка комора на Македонија, Скопје, 2010	7
2	Коавтор во книга со стручно-научни референци Во книга од стручна област : „Современи дострели во стоматологијата“, 2009, автор на поглавје: Пубертетската матурација и гингивалното здравје- поврзаност и последици (42-54).	4
3	Воведување на нова лабораториска/клиничка метода во областа на медицинските науки и здравството:	
	воведување на терапија со високоенергетски ласер во пародонтологијата и оралната патологија - Application Notes of Er: YAG and Nd: YAG Lasers in Dentistry;	4
4	Завршена специјализација од областа на медицинските науки и здравството -болести на устата и пародонтот	2
5	Рецензент на учебник за средно или основно образование	
	Рецензент на учебник за предметот дерматологија за четиригодишно стручно образование(2010 год.)	0,5
	Рецензент на учебник за предметот применета козметика за четиригодишно стручно образование (2011 год).	0,5
	Рецензент на учебник за предметот фармакологија за четиригодишно стручно образование (2011 год).	0,5
6	Превод на книга/учебник	
	Превод на книгата „Базични критериуми за проценка на оралното здравје“, основни методи (СЗО) 2006 год.	3
7	Експертски активности евалуација, стручна ревизија, супервизија	
	Член на работно претседателство на 8 Меѓународен научен конгрес на студентите по стоматологија, Дојран 2001 год.	1
	Член на работно претседателство на 10 Меѓународен научен конгрес на студентите по стоматологија, Охрид 2003 год.	1
	Член на работно претседателство на 13Меѓународен научен конгрес на студентите по стоматологија, Струмица 2006 година.	1
8.	Позитивно рецензиран универзитетски учебник /автор (*8) Орална хигиена - М. Поповска, В. Радојкова-Николовска, 2013. Рецензиран во Билтен бр.1048 на УКИМ, 2013.	7
	Орална хигиена-практикум М. Поповска, М. Накова, В. Радојкова-Николовска, З. Белазелкоска 2013; Рецензиран во Билтен бр.1042 на УКИМ, 2012.	7
9.	Награда за научни достигнувања од струкова организација, самостоен:	
	- Благодарница по повод јубилејот „50 години Стоматолошки факултет“, 2009 г. - Пофалница по повод 40 години од основањето на Стоматолошкиот факултет во 1999 година; - Благодарница од Македонското лекарско друштво, 1997; - Благодарница од Македонското лекарско друштво, 2000; - Пофалница од УСКЦ „Св Пантелејмон“ за постигнати високи резултати во работењето во 2007 год.	18

	- Благодарница за значајна поддршка во организација на Институт за медицинска и експериментална биохемија, Медицински факултет, Скопје, 2013.	
10.	Учество во промотивни активности на Факултетот: - организација, презентација на Стоматолошкиот факултет на „Денови на образование“ во организација на УКИМ - 2006, 2007, 2008, 2009 - Учество на „Денови на науката“ - УКИМ, Скопје, 2012 и 2013 год.	2
11.	Учество во изработка на национална програма од одредена област:	
	Наставни предметни програми за додипломски студии на стручни забни техничари и стручни стоматолошки сестри, Стоматолошки факултет, Скопје, 2002	3
	Наставна програма за специјализација од областа орална патологија и медицина	3
12.	Учество во изработка на национална програма од одредена област - Стратешки план за развој на стоматологијата во Р. Македонија во периодот 2011-2021 година. Стоматолошка комора на Р. Македонија Скопје, 2010 година.	3
19.	Изготвување на научен/ национален проект(соработник)(2)	1
20.	Членство во организација која поддржува/организира научно-истражувачка дејност - Здружение на специјалистите по болести на устата и пародонтот на Македонија - Македонско стоматолошко друштво - BaSS (Balkan Stomatological Society) - Стоматолошка комора на Република Македонија	4
	Вкупно	

Професионални референци на кандидата за избор во звање	поени
Научно - истражувачка дејност	191,18
Стручно - апликативна дејност и дејности од поширок интерес	72,50
Вкупно	263,68

6.Д-р Кристина Митиќ е родена на 26 јуни 1971 год. во Скопје. Вработена е со двоен работен однос на Стоматолошкиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и Клиниката за болести на уста и пародонтот, при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“ во Скопје.

Универзитетско образование:

Доктор- стоматолог: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, во 1996 година, со среден успех 9,34.

-магистер на стоматолошки науки од областа на болести на устата и пародонтот: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет– Скопје, со магистерски труд под наслов

„Циклоспорин А–индуциран реактивен гингивален одговор ” одбранета, во 2007 година.

-доктор на стоматолошки науки од областа на болести на устата и пародонтот: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет–Скопје, со докторската дисертација под наслов „Пролиферативни и апоптотични промени кај гингивалните разраснувања стимулирани од циклоспорин ” одбранета во 2011 год.

Работно искуство: Стручниот испит го положила во 1998 година, а својот работен ангажман го започнала на Клиниката за болести на устата и пародонтот при ООЗТ Стоматолошки клиника во Скопје, во 1997 год. Специјалистичкиот испит го положила во 2002 година и се стекнала со звањето специјалист по болести на устата и пародонтот. Во истата година е избрана во звањето помлад

асистент на Катедрата за болести на устата и пародонтот при Стоматолошкиот факултет во Скопје, во 2006 год. била реизбрана во звањето, а во 2008 год. е избрана во звањето асистент по група предмети од областа на болести на устата и пародонтот.

Стручна и научна дејност. Ас. д-р Кристина Митиќ во досегашната работа, како помлад асистент и асистент, активно учествува во едукацијата на студентите и кадрите кои се доусовршуваат и специјализираат на Клиниката за болести на устата и пародонтот. Освен тоа, има одржано поголем број на предавања на семинари и симпозиуми, како и е автор и коавтор на голем број стручно-научни публикации. Активно учествувала со усни и постер - презентации на повеќе конгреси. Нејзината научно -истражувачка дејност е насочена кон проблематиката од областа на пародонтологијата и оралната медицина, со посебен осврт на медикаментозно - условените гингивални зголемувања. Публицистичкиот опус на ас. д-р Кристина Митиќ го претставуваат трудови објавени во земјата и во странство, а особено значајни се оние објавени *in extenso* во референтни меѓународни списанија со импакт - фактор. Присуствувала на бројни постедукативни семинари за континуирана едукација, курсеви и работилници.

Дејности од поширок интерес. Учествувала во промотивни активности преку презентација на Стоматолошкиот факултет во 2012 година на „Денови на образование“, под покровителство на Ректоратот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Член е на Управниот одбор на Здружението на специјалистите по болести на устата и пародонтот, а воедно била и член на Организационен одбор на 5 Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2009 год. и на 18 BaSS Congress, Скопје, 2013 година. Во 1996 год. остварила **едукативен престој** на Католичкиот универзитет „Sacro Cuore“, Факултет за медицина и хирургија „Agostino Gemelli“ во Рим, Италија. По повод одбележувањето на 50-годишниот јубилеј на Стоматолошкиот факултет во Скопје во 2009 година, добитник е на Пофалница за придонес во работата и развојот на Факултетот.

Стручно-апликативна дејност. Автор е на поглавје во книгата „Современи дострели во стоматологијата“, 2009, Скопје, а коавтор во изработката на публикациите: „**Стратешки план за развојот на стоматологијата во Република Македонија во периодот од 2011-2021,**“ и „**Дијагностички и терапевтски протоколи во стоматологијата,**“ и двете во издание на Стоматолошката комора на Македонија. Учествувала во изработка на практикум и учебник „**Орална медицина и патологија I и II**“, Стоматолошки факултет, Скопје, 2013. Била ментор на повеќе студентски теми презентирани на националните и меѓународните конгреси на студентите по стоматологија, и активно е вклучена во консултациите со студентите за сите теоретски и практични дилеми од областа на предметите во склоп на Катедрата.

Наставно-образовна дејност. Активно е вклучена во студиската програма за доктори по стоматологија и одржување на практична настава по следниве предмети: болести на уста и пародонт, превентивна стоматологија, орално здравје, орална хигиена, орална патологија, орална медицина и патологија, пародонтологија I, пародонтологија II, и фокалоза. Истовремено, д-р Кристина Митиќ е вклучена и во изведувањето на практичната настава по предметот пародонтологија на студиската програма за стручни забни техничари.

Резултатите поврзани со наставната и научноистражувачката дејност, како и другите нејзини активности до изборот за асистент, објавени се во билтените на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, и тоа во: Билтен бр. 846, Билтен бр. 891 и Билтен бр. 940.

За овој избор, кандидатката ги приложува следниве трудови:

12. Митиќ К., Беџети-Зендели Л. Ефикасноста на Lacalut sensitive® во третманот на цервикалниот хиперсензитивен дентин. IV конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество. Зборник на апстракти, Охрид, 2006;147, p.50. Во трудот се испитува десензитивното и антисептичното дејство на Lacalut sensitive® пастата, која содржи активна супстанција алуминиум лактат. Според добиените резултати, редовната употреба на оваа паста ја намалува осетливоста на хиперсензитивниот дентин и овозможува добра орална хигиена. Трудот има научна и практична вредност.

13. Mitik K. Periodontal therapy and cyclosporine A-induced gingival overgrowth. Book of abstracts, 11th Congress of the Balkan Stomatological Society, Sarajevo 2006;285. Целта на трудот е да се испита влијанието на пародонтолошкиот третман на дополнително со упатства за одржување на орална хигиена кај бубрежно-трансплантирани пациенти, проследен преку соодветни клинички параметри и индекси. Добиените резултати укажуваат на намалување на соодветните индекси по спроведениот

третман и на неопходноста од него кај оваа група на имуно-компромитирани пациенти. Трудот има научна и практична вредност.

14. Mitik K., Minovska A., Ivanovski N., Tolovska M., Jovanovic R., Kostadinovska-Kunovska S. Cyclosporine-induced gingival reactive respond. *Acta Morfol* 2008;5(1):23-27. Целта на овој труд е одредување на корелацијата меѓу фармакокинетичките варијабли на циклоспоринот и локалните иритативни фактори во продукција на колаген во гингивалното ткиво. Резултатите ја потврдуваат позитивната корелација помеѓу испитуваните параметри, особено високите дози над 175мг циклоспорин, кој заедно со локалните фактори резултираат во нагласена продукција на колаген. Трудот има научен карактер.

15. Mitik K., Minovska A. Oral health in renal transplant patients. *Book of abstracts, 13th Congress of the Balkan Stomatological Society, Cyprus* 2008; 097. Целта на трудот е да се одреди улогата на дневната доза на циклоспоринот и локалните иритативни фактори во процесот на гингивалното зголемување кај бубрежно-трансплантираните пациенти. Според резултатите добиени во трудот, авторите сметаат дела локалните фактори имаат сигнификантна улога во процесот на гингивалното зголемување, надоврзувајќи се на мултикаузалниот концепт во неговата етиологија. Трудот има научна и практична вредност.

16. Митиќ К. Циклоспорин А-индуциран реактивен гингивален одговор. *Макед. стоматол прегл, Стоматолошки факултет* 2008;32(1-2):103-110. Трудот има за цел да ги претстави несаканите ефекти од примената на циклоспоринската терапија врз пародонталното здравје и воедно да ја нагласи потребата од конзилијарен третман во третирањето на имунокомпромираните пациенти. Трудот има научна и практична вредност.

17. Митиќ К. Ризик - фактори во процесот на гингивалното зголемување. *Современи дострели, Стоматолошки факултет,* 2009; 55-66. Трудот претставува ревијален преглед на најзначајните ризик - фактори во процесот на гингивалното зголемување, како и можности за негово минимизирање, а воедно ја истакнува и неговата значајност во одржувањето на оралното и општото здравје. Трудот има практична вредност.

18. Митиќ К. Гингивална инфламација-кофактор во процесот на медикаментозно-индуцирано гингивално зголемување. *V конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество. Зборник на апстракти, Охрид,* 2009; 021,р.36. Во трудот е испитувана поврзаноста на индексот на гингивална инфламација (ИГИ) со индексот на гингивалното зголемување (ИГЗ). Резултатите укажуваат на постоење на силна корелација меѓу испитуваните параметри, а воедно и препорачуваат редовна плак - контрола и минимизирање на гингивалната инфламација. Трудот има научна и практична вредност.

19. Зендели-Беџети Л., Белазелкоска З., **Митиќ К.,** Зорчец Т., Јуруковска В. Орални самоповредувачки лезии-стоматолошки и психолошки аспект. *V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Зборник на апстракти, Охрид,* 2009; 094,р.73.

Во трудот е испитуван психолошкиот фактор во етиологијата и клиничката манифестација на хроничните орални самоповредувачки лезии. Според резултатите и согледувајќи ја психолошката природа на овој ентитет, авторите заклучуваат дека раната детекција и соодветниот третман комбиниран со учество на психолог, би дала најдобри резултати. Трудот има научна вредност.

20. Митиќ К., Јанев Е., Зендели-Беџети Л., Менчева Ж. Гингивална хиперплазија-несакан ефект од терапија со циклоспорин и дилтиазем. *V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Зборник на апстракти, Охрид,* 2009;106. Трудот претставува приказ на случај од пациент третиран со циклоспорин и дилтиазем и соодветни промени во гингивалното ткиво, кои се понатаму патохистолошки проследени.

Во трудот е прикажан и соодветен хируршки третман како еден од модалитетите за негово решавање. Воедно се потенцирани и позитивните резултати од хируршкиот метод во негово решавање и намалување на можноста од појава на рецидив. Трудот има практично значење.

21. Митиќ К., Поповска М., Јовановиќ Р., Костадиновска-Куновска С., Стефановска Е., Ристовска С. Фиброзна реакција на гингивата како резултат на циклоспоринска терапија. *Макед. стоматол. прегл, Стоматолошки факултет,* 2010;34 (3-4):193-204. Целта на трудот е испитување на ефектот на различни дневни дози на циклоспоринот врз фибробластната активност во синтеза на колаген. Резултатите укажуваат дека формирањето на ретикуларната мрежа и продукцијата на колаген од страна на фибробластите не е зависна од аплицираната доза на циклоспоринот. Авторите посочуваат дека отстранувањето на локалните иритирачки фактори и намалувањето на гингивалната инфламација водат кон намалување на гингивалното зголемување. Трудот има научен карактер.

22. Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., Ристовска С., **Митиќ К.** Инфламаторни медијатори кај плак-индуцирана гингивална инфламација. Макед. стоматол. прегл, Стоматолошки факултет, 2010;34 (3-4):176-183. Авторите во овој труд поставуваат за цел одредување на улогата на инфламаторните цитокини (IL-1 α и IL-1 β) и нивната модулација во клиничката експресија на плак-индуцираната гингивална инфламација. Добиените резултати го потврдуваат потентното имуномодулаторно влијание на соодветните цитокини врз експресијата на плак-индуцираната гингивална инфламација, и со тоа ја потврдуваат нивната улога како репрезенти на претклиничка иницијација на инфламаторните процеси и потентни индикатори на гингиво-пародонталните оштетувања. Трудот има научна вредност.

23. Ристовска С., Стефановска Е., Ивановски К., Ренцова В., **Митиќ К.** Состојба кај пациенти со diabetes mellitus. Макед. стоматол. прегл, Стоматолошки факултет, 2010;34 (5-6): 285-294. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1045, 2012 година.

24. Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., Ѓорговски И., Радојкова-Николовска В., Ристоска С., **Митиќ К.** Тумор некрозен фактор (ТНФ) во гингивален флуид-можен индикатор на иницијална пародонтална болест. Макед. стоматол. прегл, Стоматолошки факултет, 2010;34 (5-6):295-300. Во трудот се испитува можноста од користење на цитокинскиот медијатор ТНФ-алфа, како потенцијален индикатор на иницијалната пародонтална болест. Според резултатите, кои укажуваат на статистичка сигнификантност помеѓу гингивално-флуидните и серумските концентрации на ТНФ-алфа кај пациенти со иницијална пародонтопатија во однос на здрави пациенти, истиот цитокин би можел да претставува гингивално-флуиден индикатор на иницијалната пародонтална болест. Трудот има апликативен и научно - истражувачки карактер.

25. „Стратешки план за развој на стоматологијата во периодот 2011-2012”. Стоматолошка Комора на Македонија, Скопје, 2010. Книгата е рецензиран во Билтен бр.998, 2010 година.

26. „Дијагностички и тераписки протоколи „ Стоматолошка Комора на Македонија, Скопје, 2010. Книгата е рецензиран во Билтен бр.998, 2010 година.

27. **Mitic K.**, Popovska M. Apoptosis and gingival overgrowth. Book of abstracts, 16th Congress of BaSS, 2011; 23,p.174, Bucharest, Romania. Апоптозата како еден од механизмите на одржување на ткивниот баланс, и неговото евентуално влијание на процесот на гингивалното зголемување кај пациенти со имunosупресивна терапија, е предмет на истражување во овој труд. Авторите, според добиените резултати, утврдуваат присуство на апоптоза која е зависна од гингивалната инфламација, и сметаат дека спроведување на редовни пародонтални третмани и одржување на добра орална хигиена претставуваат бенефит за оваа група на пациенти. Трудот има научна вредност.

28. Popovska M., Simonceska M., Atanasovska-Stojanovska A., Pandilova M., Radojkova-Nikolovska V., **Mitic K.**, Stefanovska E. Oral and parodontal changes in patients with kidney diseases. Book of abstracts , 16th Congress of BaSS, 2011, Bucharest, Romania;19,p.173.

Во трудот се детектираат и се анализираат оралните симптоми и лезии, како и пародонталните промени кај пациентите со хронично бубрежно заболување и трансплантираните пациенти. Истовремено, авторите си поставиле за цел да ја одредат нивната евентуална поврзаност, како и причините поради кои се јавуваат тие. Од добиените резултати, може да се забележи дека промените на меките ткива се поврзани со високата концентрација на уринарната киселина и микрокристалите кои доведуваат до иритација на површинскиот епител и намалена функција на плунковните жлезди. Фиброматозните промени се должат на циклоспоринската примена, додека длабоките псевдопародонтални цепови задржувајќи дентален плак, доведуваат до прогресивна деструкција. Трудот има апликативен и научен карактер.

29. Popovska M., Gjurchovski J., Petrovski M., Antovska Z., Atanasovska-Stojanovska A., Pandilova M., **Mitic K.**, Radojkova-Nikolovska V., Strezovska S., Matovska K. Leucosis and changes in the oral cavity. Maced Dent Rev 2011; 35(5-6):169-179. Трудот е рецензиран во Билтен бр.1053, 2013 год.

30. Pandilova M., Popovska M., Dimovska C., **Mitic K.** Morphological aberrations of the width of attached gingiva and their influence on gingival health and attachment lost. Acta morphol. 2011 : Vol.8(2): 43-46. Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1053, 2013 година.

31. **Mitic K.**, Popovska M., Jovanovic R., Kostadinova-Kunovska S. The effect of cyclosporine in apoptosis. Book of abstracts , 1st Macedonian Congress of Pathology with International Participation, 2011, Ohrid, Macedonia; 039,p.71. Со цел да се утврди стимулаторниот ефект на имunosупресивната терапија (Neoral®) на процесот апоптоза во гингивалниот епител, авторите него го проследиле кај пациенти третирани со различни дози на медикаментот и истиот го компарирале кај пациенти без

имуносупресивна терапија. Резултатите посочуваат дека апоптозата е сигнификантно назначена во групата со имуносупресивна терапија, но не се одвива на дозно-зависен начин, и таа претставува последица од присутната инфламација во гингивалната строма. Трудот има научен карактер.

32. Mitic K., Popovska M., Micevska M., Stefanovska E., Belazelokvska A. The association between Human papilloma virus (HPV) and cyclosporine- induced gingival overgrowth. Book of abstracts: 53, VI Macedonian dental Congress, 2012, Ohrid, Macedonia. Тргувајќи од фактот дека базалните клетки од оралната мукоза се таргет клетки за ХПВ инфекција, авторите во овој труд ја одредуваат асоцијацијата на оваа инфекција со гингивалното зголемување. Зголемената инциденца на ХПВ6 и ХПВ11, ја сугерира можноста гингивалните цепови да претставуваат депо за овој вирус, а со тоа и зголемена пролиферативна активност на гингивалниот епител. Со тоа, авторите ја потврдуваат можноста оваа инфекција да биде инволвирана во развојот на гингивалните разраснувања. Трудот има научен карактер.

33. Ристоска С., Ивановски К., Панов С., Стефановска Е., Ренцова В., Митиќ К. Концентрација на ММП-1 (колагеназа-1) во гингивалните исечоци кај пациенти со пародонтопатија и здрави испитаници. 6 Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Охрид, 24-27 мај 2012: 50. Во овој труд, авторите имале за цел да извршат квантитативно определување на ткивните нивоа на ММП-1 во инфламираните гингивални ткива кај пациентите со хронична и агресивна пародонтопатија и да ги компарираат со оние кај здравите испитаници. Резултатите укажале на сигнификантно повисоки вредности на ММП-1 во инфламираните исечоци кај пациентите со обете форми на пародонтопатија во однос на здравите испитаници ($p=0.0001$). Утврдена е значајна позитивна корелација со различен интензитет помеѓу проследените клинички параметри (ИДП, ИГИ, губиток на припој и ресорпција на алвеоларна коска) и ММП-1. Авторите заклучуваат дека микроорганизмите од биофилмот ја иницираат продукцијата на колагеназите, а со напредокот на инфламаторните процеси се зголемуваат нивните концентрации во ткивата доведувајќи до екстензивна загуба на припој и деструкција на алвеоларната коска. Трудот има научно значење.

34. Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., Ристоска С., Радојкова-Николовска В., Митиќ К. Цитокини во гингивален флуид кај млади адулти. 6 конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, (Зборник на апстракти), Охрид, 24-27 мај 2012: 57. Целта на трудот е компарирање на цитокинските нивоа на ИЛ1-алфа, ИЛ1-бета и ТНФ-алфа кај млади возрасни со гингивална и рана пародонтална болест. Младите возрасни со рана пародонтална болест покажале статистички повисоки вредности на цитокинските концентрации во однос на оние со гингивална болест, со што се потврдуваат научните сознанија дека тие би можеле да претставуваат предиктори на раната пародонтална болест. Трудот има стручно-апликативен карактер.

35. Belazelkoska A., Popovska M., Mitik K., Cekovska S. Oral symptoms and salivary changes in patients on renal replacement therapy. Book of abstracts: 44, VI Macedonian dental Congress, 2012, Ohrid, Macedonia. Во овој труд авторите ја детерминираат преваленцата на оралните симптоми и нивната евентуална поврзаност со плунковниот проток кај пациентите подложени на ренална заменска терапија. Според резултатите, плунковниот проток бил сигнификантно помал кај пациентите на дијализа, додека кај трансплантираните пациенти не се забележани некои значајни отстапувања. Жедта и ксеростомијата биле најчесто застапени орални симптоми и во двете групи и тие се должат на намалениот проток на плунка, поради имуносупресивната терапија. Трудот има научен карактер.

36. Belazelkoska A., Popovska M., Cekovska S., Mitik K. Changes of salivary flow and composition in hemodialysis patients. Book of abstracts: p044, 20th Meeting of Balkan Clinical Laboratory Federation, 2012, Belgrade, Serbia. Целта на овој труд е испитување на одредени саливарни компоненти како саливарен проток, ПХ, уремична киселина, тотални протеини, и нивна анализа кај пациенти со бубрежни заболувања. Авторите го потврдуваат неоспорното влијание на бубрежните заболувања и дијализата како фактори кои ја нарушуваат саливарната функција кај оваа група на пациенти. Трудот има апликативна и практична вредност.

37. Belazelkoska A., Popovska M., Cekovska S., Mitik K. Relation between salivary and blood levels of renal biomarkers in patients undergoing renal replacement therapy. Book of abstracts: p045, 20th Meeting of Balkan Clinical Laboratory Federation, 2012, Belgrade, Serbia. Тргувајќи од можноста, реналните заболувања да се детектираат преку одредување на концентрацијата на уреа и креатинин во плазма, авторите си поставиле за цел да ја утврдат концентрацијата на соодветните параметри во плунка и нивна корелација со плазмините вредности. Поради истоветните резултати на параметрите во плунка и плазма, авторите ја фаворизираат плунката како релативно неинвазивна

метода која може да претставува важен дијагностички метод во детекција на одредени бубрежни нарушувања.Трудот има научноапликативно значење.

38.Mitic K., Popovska M., Stefanovska E., Ristoska S., Belazelkoska A. Immunosuppressive therapy as a risk faktor for periodontitis. Book of abstracts: 187, 17th Congress of BaSS, 2012, Tirana , Albania. Во трудот е испитуван ефектот на имуносупресивната терапија и нејзиното влијание на пародонталните деструктивни процеси, преку одредување на индексот на дентален плак (ИДП), индексот на гингивална инфламација (ИГИ) и загубата на атачмент, кај пациенти со имуносупресивна терапија и без терапија. Резултатите не манифестираат значајна разлика за ИГИ и загубата на атачмент меѓу испитуваните групи, освен за ИДП помеѓу групата третирана со високи дози на Neoral® и контролната група. Според резултатите, имуносупресивната терапија не претставува ризик -фактор за појава на пародонтални заболувања.Трудот има научен карактер.

39.Popovska M., Ristoski M., Atanasovska-Stojanovska A., Minovska A., Radojkova-Nikolovska V., Kapusevska B., **Mitic K.**, Zendeli-Bedzeti L., Spasovski S. Conventional versus laser therapy with aggressive periodontitis. Romanian Journal of Oral Rehabilitation 2013:Vol.5 (3): 49-56.

Во трудот се компарира ефектот на конвенционалната терапија наспроти истата терапија надополнета со примена на ласер, преку следење на ткивниот одговор кај пациенти со агресивна пародонтопатија. Авторите не му даваат предност на ласерот како дополнителна терапија и сметаат дека тој не придонесува во зголемена ефикасност на спроведената терапија. Трудот има научна и практична вредност.

40.Popovska M., Grchevska L., Popvski V., Atanasovska-Stojanovska A., Minovska A., Belazelkoska A., Radojkovska-Nikolovska V., **Mitic K.**, Strezovska S. T-cell subpopulations in lesions of oral lichen planus. Macedonian Academy of Sciences and Arts. Section of biological and medical sciences. Cited in Medline & Pub Med, 2013; 34: 2. Со примена на патохистолошките методи во трудот е детектирана и анализирана дистрибуцијата на различни субсетови на Т(ЦД3) клетки во ткивни примероци земени од здрави пациенти и пациенти кои имаат ерозивен лихен планус. Забележано е зголемено присуство на ЦД4 и ЦД8- клетките во lamina propria кај пациенти со ерозивен лихен планус кои доминантно се локализирани во суббазалниот дел на stratum papillare. Патохистолошките резултати укажуваат на имуните механизми инволвирани во патогенезата на оралниот лихен планус. Трудот има научен карактер.

41.Митиќ К., Поповска М., Белазелкоска А., Стефановска Е. Оралниот статус кај пациенти со целиачна болест. III сеалбански конгрес на стоматологија со меѓународно учество. Зборник на апстракти: 226; 2013,Скопје, Македонија.

Целта на овој труд е одредување на потенцијалната врска помеѓу целијакијата и оралните промени како улцерозен стоматит, атрофичен глосит, хипоплазија на емајлот и кариес. Кај испитуваната група било детектирано зголемено присуство на улцерозен стоматит и атрофичен глосит, за разлика од хипоплазијата на емајлот и кариесот, за кои не постои зголемен ризик. Оттука произлегува и заклучокот за неопходна соработка помеѓу стоматолозите и гастро - ентоеролозите за следење на овие пациенти со цел отстранување на оралните инфекции кои би можеле да го компромитираат оралното и општото здравје на пациентите со целијакија.Трудот има научен и апликативен карактер.

42.Стефановска Е., Ивановски К., Пандилова М., Рistosка С., **Митиќ К.**, Жабокова-Билбилова Е. Односите меѓу клиничките параметри IL-1 алфа и IL-1 бета при гингивалното воспаление предизвикано на плакетата. III сеалбански конгрес на стоматологија со меѓународно учество. Зборник на апстракти:249; 2013, Скопје, Македонија.

Студијата го покажува односот помеѓу инфламаторните цитокини, ИЛ1-алфа и ИЛ1-бета, во гингивалниот флуид и степенот на гингивална инфламација. Зголемената локална продукција на овие цитокини со зголемување на степенот на инфламација, укажува на тоа дека клиничките параметри (ИДП, ИГИ) можат да обезбедат сигурен начин на оценување на сериозноста на пародонталната болест, и дека дека инфламаторните цитокини играат клучна улога во патогенетскиот механизам на пародонталната деструкција. Трудот има стручно-апликативен карактер.

43.Belazelkoska A., Popovska M., Spasovski G., Belazelkoska Z., Minoska A., **Mitic K.** Oral changes in patients with chronic renal failure. Romanian Journal of Oral Rehabilitation 2013:Vol.5 (2): 104-112. Во трудот е направена компаративна анализа помеѓу објективниот клинички наод и субјективните орални симптоми кај пациенти со хронична бубрежна болест и различни терапевтски протоколи. Според резултатите, петехиите и екхимозите се почести кај пациентите кои се на дијализа, додека

обложен јазик и сува уста, се нотираат кај сите испитувани пациенти. Стадиумот и степенот на заболувањето се фактори кои влијаат на оралните промени.Трудот има научен и апликативен карактер.

44. Popovska M., Krstevska V., Krstevska O., Atanasovska-Stojanovska A., Radojkova-Nikolovska V., Minovska A., Goga Cmeka V., Muratovska I., **Mitic K.**, Belazelkoska A., Pandilova M., Strezovska S. Oral and dental status in patients with planocellular carcinoma originating from the oral cavity, oropharynx or hypopharynx, during radiotherapy. Physioacta 2013: Vol.7 (2): 73-84.

Целта на овој труд претставува регистрирање на оралните и денталните промени во усната празнина за време на радиотерапија, а зависно од примената доза на зрачење кај пациенти со планоцелуларен карцином по потекло од усна празнина, орофаринкс или хипофаринкс. Од објективните симптоми биле следени еритем, ерозии, улцерации, и депапилација на јазик, а од субјективните симптоми биле регистрирани болка, ксеростомија, пречки во голтање. Според резултатите, застапеноста на оралните и денталните лезии расте пропорционално со порастот на дозата, особено доза над 40 Gy. Трудот има научна и практична вредност.

45.Mitic K., Popovska M., Pandilova M., Jovanovic R., Spasovski G., Nikolov V. The role of inflammation and apoptosis in cyclosporine A-induced gingival overgrowth. Bosn J Basic Med Sci 2013;13 (1): 14-20 (IF=0,415). Целта на овој труд е одредување на нивото на апоптоза,експресија на bcl-2 и p53,и нивно корелирање со индексот на инфламација, кај различни дози на циклоспорин.Инфламацијата претставува најзначаен фактор во процесот на индукција на апоптоза и пролиферација во гингивалните ткива.Трудот има научен карактер.

46.Belazelkoska A., Popovska M., Spasovski G., Radojkova –Nikolovska V., Minoska A., Belazelkoska Z., **Mitic K.** Oral clinical findings in patients with chronic renal failure. Balk J of Stom 2013; 17 : 37-43. Во трудот авторите ги компарираат и ги испитуваат објективниот клинички наод и субјективните орални симптоми кај пациенти со хронична бубрежна болест кои се подложни на различна терапија.Од добиените резултати, може да се заклучи дека стадиумот и интензитетот на заболувањето имаат влијание на интензитетот на оралните промени. Трудот има научна и практична вредност.

47.Mitik K., Popovska M., Belazekoska A., Stefanovska E., Ristovska S. Effect of immunosuppressive medication on proliferative activity in oral gingival epithelium (oral presentation). Book of abstracts:310; 18th BaSS Congres,2013, Skopje, Macedonia. Целта на трудот е одредување на експресијата на пролиферативниот маркер Ki-67 во гингивалниот епител и строма кај бубрежно-трансплантирани пациенти, кои примаат различни дози на имуносупресивен медикамент. Според резултатите, пролиферативната активност на гингивалниот епител е стимулирана од високи дози на медикаментот и негова соодветна вредност во плазмата.Трудот има научна вредност.

48. Stefanovska E., Ivanovski K., Zabokova- Bilbilova E., Ristoska S., **Mitic K.** Periodontal health at patients with orthodontic appliances. Book of abstracts: 318; 18th BaSS Congres,2013, Skopje, Macedonia. Трудот претставува евалуација на пародонталниот статус кај 30 пациенти третирани со фиксни ортодонтски помагала. Добиените резултати укажуваат на прогесија на пародонталното заболување кај овие пациенти, потврдувајќи го фактот за слабата информираност за правилното одржување на регуларната орална хигиена кај овие пациенти, како и неопходноста од користењето на помошните средства за орална хигиена. Трудот има стручно-апликативен карактер.

49.Ristoska S., Ivanovski K., Panov S., Stefanovska E., **Mitik K.**, Rendzova V. Tissue level of the neutrophil collagenase MMP(8) at the patients with periodontitis and healthy controls. Book of abstracts: 381; 18th BaSS Congres,2013, Skopje, Macedonia. Во овој труд, авторите имале за цел да извршат квантитативно определување на ткивните нивоа на ММП-8 во инфламираното гингивално ткиво кај пациентите со хронична и агресивна пародонтопатија и да ги компарираат со оние кај здравите испитаници. Резултатите укажуваат дека просечните вредности на ММП-8 во инфламираните исечоци кај пациентите со хронична и агресивна пародонтопатија се сигнификантно повисоки во однос на здравите испитаници ($p=0,00001$). Авторите заклучуваат дека деструктивните процеси кај агресивната пародонтопатија доминантно настануваат како последица на нарушена функција на неутрофилните гранулоцити (фагоцитоза, хемотаксија,) и ослободување на слободни радикали и други нискомолекуларни соединенија, а не како последица на ослободувањето на ММП-8. Трудот има научен карактер.

50.Belazelkoska A., Popovska M., **Mitic K.**, Cekovska S. Oral manifestations and analysis of salivary and blood creatinine levels in patients with renal failure. Book of abstracts, 18th BaSS Congres,2013, Skopje, Macedonia. Целта во овој труд претставува евалуација на оралните манифестации и нивно корелирање со саливарните и крвните вредности на креатинин, кај пациенти со бубрежна болест

подложени на дијализа и трансплантација. Добиените резултати укажуваат на сигнификантно зголемени вредности на креатининот во плунка и крв кај пациенти кои одат на дијализа, во споредба со трансплантираните пациенти. Поради тоа, авторите сметаат дека оралните промени и зголемените саливарни вредности на креатинин, претставуваат потенцијален скрининг за пациентите со бубрежни заболувања. Трудот има научна и практична вредност.

51. Popovska M., Atanasovska-Stojanovska A., Radojkova –Nikolovska V., **Mitic K.**, Belazelkoska A., Minovska A. T-cell subpopulations in lesions of oral lichen planus. Book of abstracts , 18th BaSS Congres, 2013, Skopje, Macedonia. Целта на трудот е одредување на фреквенцијата на Т(ЦД3) клетки и клетожни суппопулации во ткивни примероци од пациенти со ерозивен лихен планус. Резултатите укажуваат на зголемена фреквенција на ЦД4 и ЦД8 клетки во lamina propria. Трудот има научен карактер.

52. Belazelkoska A., Popovska M., Cekovska S., Atanasovska-Stojanovska A., **Mitic K.**, Radojkova – Nikolovska V. Oral and salivary changes in patients with chronic kidney disease. Wulfenia journal 2013; Vol 20 (9):248-256 (IF=0,267). Целта на трудот е одредување на евентуалната корелација помеѓу оралните промени, саливарниот проток, и саливарната pH кај пациенти со хронична бубрежна болест. Резултатите посочуваат намален проток на плунка кај пациенти на хемодијализа, а зголемен кај трансплантирани пациенти, кои се во корелација со оралниот клинички наод. Трудот има научна и практична вредност.

53. Popovska M., Ristovski M., Atanasovska-Stojanovska A., Zendeli-Bedzeti L., **Mitic K.**, Radojkova – Nikolovska V., Belazelkoska A., Strezovska S. Conventional versus laser-assisted therapy with aggressive periodontitis. International Dental Journal 2013; 63 (Suppl.1): 198-296 (IF=1.04). Во трудот е следен ткивниот инфламаторен одговор кај пациенти со агресивна парадонтопатија по спроведена класична терапија, и споредена со терапија дополнета со ласер. Во резултатите, авторите сметаат дека ласерот не предизвикува квантитативни или квалитативни промени во инфламаторниот одговор, па според тоа истиот не придонесува во зголемувањето на ефикасноста на спроведениот третман. Трудот има научна и практична вредност.

54. Поповска М., Белазелкоска З., Атанасовска-Стојановска А., Радојкова-Николовска В., **Митиќ К.** Орална медицина и патологија-практикум, Стоматолошки факултет, 2013, Скопје. Практикумот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 1062 од 2013 година.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Kandidat: Митиќ Наумче Кристина

Institucija: Стоматолошки факултет - Скопје

Nau~na oblast: Орална патологија и пародонтологија

	НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	
Ред бр.	НАЗИВ НА АКТИВНОСТ	поени
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание	
1	Митиќ К. , Ставресска-Миновска А., Ивановски К., Пешевска С. Компарација меѓу трикласан и флуор забни пасти во редукција на дентален плак. Макед. стоматоло. прегл. 2005;29(3-7). (Билтен бр.891)	2,4
2	Митиќ К. Циклоспорин А-индуциран реактивен гингивален одговор. Макед. стоматол. прегл, Стоматолошки факултет 2008;32(1-2):103-110.	4
3	Митиќ К. , Поповска М., Јовановиќ Р., Костадиновска-Куновска С., Стефановска Е., Ристовска С. Фиброзна реакција на гингивата како резултат на циклоспоринска терапија. Макед. стоматол. прегл, Стоматолошки факултет 2010;34 (3-4):193-204.	2,4
4	Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., Ристоска С., Митиќ К. Инфламаторни медијатори кај плак- индуцирана гингивална инфламација. Македонски стоматол. преглед 2010; 34 (3-4): 176-183.	2,4
5	Ристоска С., Стефановска Е., Ивановски К., Ренцова В., Митиќ К. Состојба на пародонталните ткива кај пациентите со Diabetes mellitus.Македонски стоматол. прегл, 2010; 34 (5-6): 285-294. (Билтен бр.1045, 2012 год).	2,4
6	Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., Ѓорѓоски И., Радојкова-Николовска В., Ристоска С., Митиќ К. Тумор некрозен фактор (ТНФ) во гингивален флуид – можеен индикатор на иницијална пародонтална болест. Македонски стоматол. прегл 2010; 34 (5-6): 295-300.	2,4
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/списание со меѓународен уредувачки одбор	
1	Mitic K. , Stavrevska-Minovska A., Ivanovski N., Masin-Spasovska E., Nikolov V., Lekovski Lj., Popv Z., Spasovski G. Cyclosporine A-induced gingival overgrowth. BANTAO Journal 2006;4;(2):46-50.	3,6
2	Mitik K. , Minovska A., Ivanovski N., Tolovska M., Jovanovic R., Kostadinovska-Kunovska S. Cyclosporine-induced gingival reactive respond. Acta Morfol 2008;5(1):23-27.	3,6
3	Popovska M., Gjurchovski J., Petrovski M., Antovska Z., Atanasovska-Stojanovska A., Pandilova M., Mitic K. , Radojkova-Nikolovska V., Strezovska S., Matovska K. Leucosis and changes in the oral cavity. Maced Dent Rev 2011; 35(5-6):169-179.(Bilten br.1053,2013 godina)	3,6
4	Pandilova M., Popovska M., Dimovska C., Mitik K. Morphological aberrations of the width of attached gingiva and their influence on gingival health and attachment lost. Acta morphol. 2011 : Vol.8(2): 43-46.(Bilten br.1053,2013)	3,6

5	Popovska M., Ristoski M., Atanasovska-Stojanovska A., Minovska A., Radojkova-Nikolovska V., Kapusevska B., Mitic K. , Zendeli-Bedzeti L., Spasovski S. Conventional versus laser therapy with aggressive periodontitis. Romanian Journal of Oral Rehabilitation 2013:Vol.5 (3): 49-56.	3,6
6	Popovska M., Grchevska L., Popovski V., Atanasovska-Stojanovska A., Minovska A., Belazelkoska A., Radojkovska-Nikolovska V., Mitic K. , Strezovska S. T-cell subpopulations in lesions of oral lichen planus. Macedonian Academy of Sciences and Arts. Section of biological and medical sciences. Cited in Medline & Pub Med, 2013; 34:2.	3,6
7	Belazelkoska A., Popovska M., Spasovski G., Belazelkoska Z., Minoska A., Mitic K. Oral changes in patients with chronic renal failure. Romanian Journal of Oral Rehabilitation 2013:Vol.5 (2): 104-112.	3,6
8	Popovska M., Krstevska V., Krstevska O., Atanasovska-Stojanovska A., Radojkova-Nikolovska V., Minovska A., Goga Cmeka V., Muratovska I., Mitic K. , Belazelkoska A., Pandilova M., Strezovska S. Oral and dental status in patients with planocellular carcinoma originating from the oral cavity, oropharynx or hypopharynx, during radiotherapy. Physioacta 2013: Vol.7 (2): 73-84.	3,6
9	Mitic K. , Popovska M., Pandilova M., Jovanovic R., Spasovski G., Nikolov V. The role of inflammation and apoptosis in cyclosporine A-induced gingival overgrowth. Bosn J Basic Med Sci 2013;13 (1): 14-20 (IF=0,415).	4,015
10	Belazelkoska A., Popovska M., Spasovski G., Radojkova –Nikolovska V., Minoska A., Belazelkoska Z., Mitic K. Oral clinical findings in patients with chronic renal failure. Balk J of Stom 2013; 17 : 37-43.	3,6
11	Belazelkoska A., Popovska M., Cekovska S., Atanasovska-Stojanovska A., Mitic K. , Radojkova –Nikolovska V. Oral and salivary changes in patients with chronic kidney disease. Wulfenia journal 2013; Vol 20 (9):248-256 (IF=0,267).	3,867
	Апстрактни објавени во зборник на конференции/меѓународна	
1	Поповски Љ., Накова М., Ивановски К., Белковска К. , Дирјанска К. Улогата на здравственото просветување во превенцијата на пародонталната болест. II Конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество. Зборник на апстракти, Охрид,1998:36.(Билтен бр.846)	1
2	Митиќ К. , Димитровски В., Ивановски Н., Спасовски Г., Поповска М. Влијанието на циклоспоринската терапија врз пародонталното здравје. III Конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество. Зборник на апстракти, Охрид,2002:68.(Билтен бр.846)	1
3	Kapusevska B., Mitic K. Immobilization of teeth with lower periodontal support. Book of abstracts, 9 th Congress of the Balkan Stomatological Society, Ohrid 2004:73.(Билтен бр.891)	1
4	Radojkova-Nikolovska V., Minovska A., Georgievska-Ismail Lj.,Maleska-Ivanovska V., Nikolovska E., Mitic K. Possible association between periodontal disease and coronary artery disease. Book of abstracts, 9 th Congress of the Balkan Stomatological Society, Ohrid 2004:53.(Билтен бр.891)	1
5	Mitic K. Minovska A., Orovcanec N., Tolovska M. Correlation between the degree of plaque accumulation and the daily dose of cyclosporine A in patients with gingival overgrowth. Book of abstracts, 10 th Congress of the Balkan Stomatological Society, Belgrade 2005:528.(Билтен бр.891)	1
6	Pesevska S., Nakova M., Ivanovski K., Mindova S., Mitic K. Clinical verification of laser therapy effects in the treatment of initial periodontal affection. 10 th Congress of the Balkan Stomatological Society, Belgrade 2005:529.(Билтен бр.940)	1
7	Ivanovski K., Pandilova M., Mitic K. , Donev A., Dubrovska S. Smoking as a possible risk factor for periodontitis. Book of abstracts, 10 th Congress of the Balkan Stomatological Society, Belgrade, 2005:504.(Билтен бр.940)	1

8	Поповски Љ., Белазелкоска З., Стефановска Е., Митиќ К. Одредување на терапевтските ефекти на Парадентал□ во третманот на пародонталната болест. IV конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество. Зборник на апстракти, Охрид, 2006;146,p.49.(Билтен бр.940)	1
9	Ивановски К., Пандилова М., Митиќ К. , Стефановска Е. Пародонтално и дентално здравје кај студентската популација. IV Конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество. Зборник на апстракти, Охрид, 2006;148,p.50.(Билтен бр.940)	1
10	Митиќ К. ,Беџети-Зендели Л. Ефикасноста на Lacalut sensitive□ во третманот на цервикалниот хиперсензитивен дентин. IV конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество. Зборник на апстракти, Охрид, 2006;147, p.50.	1
11	Mitic K. Periodontal therapy and cyclosporineA-induced gingival overgrowth. Book of abstracts, 11 th Congress of the Balkan Stomatological Society, Sarajevo 2006;285.	1
12	Поповски Љ., Белазелкоска З., Стефановска Е., Митиќ К. Одредување на терапевтските ефекти на Парадентал□ во третманот на пародонталната болест. IV конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество. Зборник на апстракти, Охрид, 2006;146,p.49.	1
13	Ивановски К., Пандилова М., Митиќ К. , Стефановска Е. Пародонтално и дентално здравје кај студентската популација. IV конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество. Зборник на апстракти, Охрид 2006;148,p.50.	1
14	Митиќ К. ,Беџети-Зендели Л. Ефикасноста на Lacalut sensitive□ во третманот на цервикалниот хиперсензитивен дентин. IV Конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество. Зборник на апстракти, Охрид 2006;147, p.50.	1
15	Mitic K. Periodontal therapy and cyclosporineA-induced gingival overgrowth. Book of abstracts, 11 th Congress of the Balkan Stomatological Society, Sarajevo 2006;285.	1
16	Mitic K. , Minovska A. Oral health in renal transplant patients. Book of abstracts , 13 th Congress of the Balkan Stomatological Society, Cyprus 2008;097.	1
17	Митиќ К. Гингивална инфламација-кофактор во процесот на медикаментозно-индуцирано гингивално зголемување. V конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество. Зборник на апстракти, Охрид 2009; 021,p.36 (усна презентација).	1
18	Зендели-Беџети Л., Белазелкоска З., Митиќ К. , Зорчец Т., Јурукоска В. Орални самоповредувачки лезии-стоматолошки и психолошки аспект. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Зборник на апстракти, Охрид,2009; 094,p.73.	1
19	Митиќ К. , Јанев Е., Зендели-Беџети Л., Менчева Ж. Гингивална хиперплазија-несакан ефект од терапија со циклоспорин и дилтиазем. V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Зборник на апстракти, Охрид, 2009;106.	1
20	Mitic K. , Popovska M. Apoptosis and gingival overgrowth. Book of abstracts, 16 th Congress of BaSS, 2011; 23,p.174, Bucharest, Romania.	1
21	Popovska M., Simonceska M., Atanasovska-Stojanovska A., Pandilova M., Radojkova-Nikolovska V., Mitic K. , Stefanovska E. Oral and parodontal changes in patients with kidney diseases. Book of abstracts, 16 th Congress of BaSS, 2011, Bucharest, Romania;19,p.173.(Bilten br.1053,2013 godina)	1
22	Mitic K. , Popovska M., Jovanovic R., Kostadinova-Kunovska S. The effect of cyclosporine in apoptosis. Book of abstracts , 1 st Macedonian Congress of Pathology with International Participation, 2011, Ohrid,Macedonia; 039,p.71.	1
23	Mitic K. , Popovska M., Micevska M., Stefanovska E., Belazelokvska A. The association between Human papilloma virus (HPV) and cyclosporine- induced gingival overgrowth. Book of abstracts: 53, VI Macedonian dental Congress, 2012, Ohrid, Macedonia.	1

24	Ристоска С., Ивановски К., Панов С., Стефановска Е., Ренцова В., Митиќ К. Концентрација на ММП-1 (колагеназа-1) во гингивалните исечоци кај пациенти со пародонтопатија и здрави испитаници. 6-ти Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (зборник на апстракти), Охрид 24-27 мај 2012: 50.	1
25	Стефановска Е., Накова М., Ивановски К., Ристоска С., Радојкова-Николовска В., Митиќ К. Цитокини во гингивален флуид кај млади адулти. 6-ти Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. (зборник на апстракти), Охрид 24-27 мај 2012: 57.	1
26	Belazelkoska A., Popovska M., Mitik K. , Cekovska S. Oral symptoms and salivary changes in patients on renal replacement therapy. Book of abstracts: 44, VI Macedonian dental Congress, 2012, Ohrid, Macedonia.	1
27	Belazelkoska A., Popovska M., Cekovska S., Mitik K. Changes of salivary flow and composition in hemodialysis patients. Book of abstracts: p044, 20 th Meeting of Balkan Clinical Laboratory Federation, 2012, Belgrade, Serbia.	1
28	Belazelkoska A., Popovska M., Cekovska S., Mitik K. Relation between salivary and blood levels of renal biomarkers in patients undergoing renal replacement therapy. Book of abstracts: p045, 20 th Meeting of Balkan Clinical Laboratory Federation, 2012, Belgrade, Serbia.	1
29	Mitic K. , Popovska M., Stefanovska E., Ristoska S., Belazelkoska A. Immunosuppressive therapy as a risk faktor for periodontitis. Book of abstracts: 187, 17 th Congress of BaSS, 2012, Tirana , Albania.	1
30	Митиќ К. , Поповска М., Белазелкоска А., Стефановска Е. Оралниот статус кај пациенти со целиачна болест. III Сеалбански конгрес на стоматологија со меѓународно учество.Зборник на апстракти: 226; 2013, Скопје, Македонија.	1
31	Стефановска Е., Ивановски К., Пандилова М., Ристоска С., Митиќ К. , Жабокова-Билбилова Е. Односите меѓу клиничките параметри IL-1 алфа и IL-1 бета при гингивалното воспаление предизвикано на плакетата. III Сеалбански конгрес на стоматологија со меѓународно учество. Зборник на апстракти:249; 2013, Скопје, Македонија.	1
32	Mitik K. , Popovska M., Belazekoska A., Stefanovska E., Ristovska S. Effect of immunosuppressive medication on proliferative activity in oral gingival epithelium (oral presentation). Book of abstracts:310; 18 th BaSS Congres,2013, Skopje, Macedonia.	1
33	Stefanovska E., Ivanovski K., Zabokova- Bilbilova E., Ristoska S., Mitic K. Periodontal health at patients with orthodontic appliances. Book of abstracts: 318; 18 th BaSS Congres,2013, Skopje, Macedonia.	1
34	Ristoska S., Ivanovski K., Panov S., Stefanovska E., Mitik K. , Rendzova V. Tissue level of the neutrophil collagenase MMP(8) at the patients with periodontitis and healthy controls. Book of abstracts: 381; 18 th BaSS Congres,2013, Skopje, Macedonia.	1
35	Belazelkoska A., Popovska M., Mitic K. , Cekovska S. Oral manifestations and analysis of salivary and blood creatinine levels in patients with renal failure. Book of abstracts, 18 th BaSS Congres,2013, Skopje, Macedonia.	1
36	Popovska M., Atanasovska-Stojanovska A., Radojkova –Nikolovska V., Mitic K., Belazelkoska A., Minovska A. T-cell subpopulations in lesions of oral lichen planus. Book of abstracts , 18th BaSS Congres,2013, Skopje, Macedonia.	1
37	Popovska M., Ristovski M., Atanasovska-Stojanovska A., Zendeli-Bedzeti L., Mitic K. , Radojkova –Nikolovska V., Belazelkoska A., Strezovska S. Conventional versus laser–assisted therapy with aggressive periodontitis. Inernational Dental Journal 2013; 63 (Suppl.1): 198-296 (IF=1.04).	2,04
Секциско предавање на научен /стручен собир		
1	„Медикаментозно условено гингивално зголемување и тераписки можности“, Здружение на специјалисти по болести на устата и пародонтот, Битола, 29 септември 2012 година.	1

	Учество на научен/стручен собир со реферат	
1	Mitk K. , Popovska M., Belazekoska A., Stefanovska E., Ristovska S. Effect of immunosuppressive medication on proliferative activity in oral gingival epithelium (oral presentation). Book of abstracts:310; 18 th BaSS Congres,2013, Skopje, Macedonia.	1
2	Митиќ К. Гингивална инфламација-кофактор во процесот на медикаментозно-индуцирано гингивално зголемување. V конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество. Зборник на апстракти, Охрид 2009; 021,p.36 (усна презентација).	1
3	Митиќ К. ,Беџети-Зендели Л. Ефикасноста на Lacalut sensitive□ во третманот на первикалниот хиперсензитивен дентин. IV конгрес на стоматолозите на Македонија со меѓународно учество. Зборник на апстракти, Охрид 2006;147, p.50. (постер презентација)	0.5
4	Mitic K. , Popovska M., Micevska M., Stefanovska E., Belazelokvska A. The association between Human papilloma virus (HPV) and cyclosporine- induced gingival overgrowth. Book of abstracts: 53, VI Macedonian dental Congress, 2012, Ohrid, Macedonia.(постер презентација)	0.5
5	Митиќ К. , Поповска М., Белазелкоска А., Стефановска Е. Оралниот статус кај пациенти со целиачна болест. III сеалбански конгрес на стоматологија со меѓунар. учество. Зборник на апстракти: 226; 2013,Скопје,Македонија.(постер - презентација).	0.5
	СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ И ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	
	Автор на книга од стручна област	
1	Поповска М., Белазелкоска З., Атанасовска-Стојановска А., Радојкова- Николовска В., Митиќ К. Орална медицина и патологија”-практикум ,Стоматолошки факултет, 2013, Скопје. Практикумот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје, бр. 1062 од 2013 година.	7
	Коавтор на книга од стручна област	
1	Коавтор во книга од стручна област „Дијагностички и терапевски протоколи во стоматологијата”, Стоматолошка комора на Р. Македонија, Скопје, 2010 година.Книгата е рецензирана во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје, бр. 998.	7
	Поглавје во книга	
1	Во книга од стручна област-”Современи дострели во стоматологијата” - Стоматолошки факултет, 2009;55-66. Автор на поглавје : „Ризик - фактори во процесот на гингивалното зголемување”. Книгата е рецензирана во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје, бр. 998, 2010 година.	4
	Учество во промотивни активности на Факултетот	
1	Презентација на Стоматолошкиот факултет на „Денови на образование и кариера” - УКИМ, Скопје, април, 2012	1
2	Презентација на Стоматолошкиот факултет на „Денови на науката” УКИМ, Скопје,ноември 2012	1
	Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравство	
1	специјалист по болести на устата и пародонтот, јануари 2002 година.	2
	Воведување на нова лабораториска/клиничка или јавно -здравствена метода во областа на медицинските науки и здравството	
2	Воведување на терапија со високоенергетски ласер во пародонтологијата и оралната патологија, 2008	4
	ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	
	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	

1	Член на Организационен одбор на 5 конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2009 год.	1
2	Член на работното претседателство на постер презентациите на 5 конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2009 год.	1
3	Член на Организационен одбор, на 18-th BaSS Congress, Skopje, 2013.	1
4	Член на Управниот одбор на дружението на специјалисти по болести на устата и пародонтот.	1
5	Член на работното претседателство на постер - презентациите на 18 BaSS конгрес, Скопје, 2013.	1
Награда за научни достигнувања од струкова организација		
1	Благодарница од Македонското лекарско друштво во 2002 година	3
2	Благодарница по повод јубилејот „50 години Стоматолошки факултет“, 2009 г.	3
Учество во изработка на национална програма од одредена област		
1	Стратешки план за развој на стоматологијата во Р. Македонија во периодот 2011-2021 година. Стоматолошка комора на Р. Македонија Скопје, 2010 година. Книгата е рецензирана во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 998, 2010 година.	3
Студиски престој во странство		
1	1996 - Католички универзитет „Сагго Суоге“, Факултет за медицина и хирургија „Agostino Gemelli“, Рим, Италија, во времетраење од 7 месеци	2

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	98,82
СТРУЧНОАПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ И ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	42
Vkupno	140,82

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ:

Рецензентската комисија детално ја разгледа севкупната приложена документација на кандидатите, кои се пријавија на конкурсот за избор на шест (6) научни работници од областа на оралната патологија и пародонтологија: ас. д-р Емилија Стефановска, ас. д-р Стевица Ристоска, ас. д-р Соња Миндова, ас. д-р Катерина Дирјанска, ас. д-р Вера Радојкова-Николовска и ас. д-р Кристина Митиќ од Катедрата за болести на устата и пародонтот.

Врз основа на приложената документација, согласно со Правилникот за критериуми во избор на научни звања (2013 год.) на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје, како и врз основа на измените и дополнувањата на Законот за високото образование (2013 год.), член 132, став 6 според кој е предвидено во постапката за избор на кандидати во научни звања во рефератот да се вреднуваат вкупните научни, стручни и други остварувања на кандидатите од почетокот на кариерата до денот на пријавата, Рецензентската комисија го донесе следниов заклучок со предлог: **Сите пријавени кандидати ги исполнуваат формалните и суштинските критериуми за избор во научно звање. Врз основа на направената бодовна анализа според образецот приложен кон извештајот, како и врз основа на личното познавање на кандидатите, Комисијата има особена чест и задоволство да му предложи на Наставно - научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје да ги избере горенаведените кандидати во звањето научен соработник од областа на оралната патологија и пародонтологија на Катедрата за болести на устата и пародонтот и му предлага на Советот да донесе одлука за понатамошна процедура на постапката.**

Членови на Комисијата:

1. Проф. д-р Маја Пандилова, dr.sci, претседател с.р.

2. Проф. д-р Мирјана Попова, dr.sci, член с.р

3. Проф. д-р Киро Ивановски, dr.sci, член с.р.

4. Проф. д-р Силвана Георгиева, dr.sci, член с.р.

5. Проф. д-р Снежана Пешевска, dr.sci, член с.р.

РЕФЕРАТ ЗА ИЗБОР НА НАУЧНИ РАБОТНИЦИ ВО СИТЕ НАУЧНИ ЗВАЊА ОД ОБЛАСТА НА ОРТОДОНЦИЈАТА НА СТОМАТОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата 13. редовна седница одржана на 27.XII 2013 год., донесе Одлука за формирање Рецензентска комисија за избор на научни работници во сите научни звања по група предмети од научната област ортодонција.

Рецензентската комисија во состав: проф.д-р Лидија Кануркова, проф.д-р Марија Зужелова, доц.д-р Габриела Курчиева-Чучкова, проф.д-р Владимир Поповски и проф.д-р Златко Георгиев, ценејќи ја укажаната доверба и по увидот во доставениот материјал, има особена чест на Наставно-научниот совет да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

На распишаниот конкурс за избор на три (3) научни работници во сите звања од областа на ортодонцијата, објавен во дневниот весник „Вечер“ на 17.XII 2013 година, се пријавиле три кандидати: ас.д-р Билјана Џипунова, ас.д-р Наташа Тошеска-Спасова и ас.д-р Цветанка Мишевска-Бајрактарова од Катедрата за ортодонција.

Основни биографски податоци

Лични податоци

Ас.д-р Билјана Џипунова е родена на 14.I 1968 година во Скопје. Вработена е со двоен работен однос на Стоматолошкиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и на Клиниката за ортодонција при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“ во Скопје како асистент со докторат.

Универзитетско образование

- **Доктор – стоматолог:** Универзитет „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, 1990 година, со среден успех 9,54.

- **Специјалист по ортодонција,** 1996 година

- **Магистер на стоматолошки науки од областа на ортодонцијата:** Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, 2000 година, со одбрана на магистерскиот труд *Морфолошки карактеристики на малоклузија втора класа прво одделение.*

- **Доктор на стоматолошки науки од областа на ортодонцијата:** Универзитет „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, 2008 година, со одбрана на докторската дисертација под наслов *Тераписки ефекти при малоклузија втора класа прво одделение.*

Работно искуство: Стручниот испит го положила во 1992 година, а својот работен стаж го започнала на Клиниката за ортодонција, како клинички лекар од 1.III 1992 година. Специјалистичкиот испит го положила на 24.XII 1996 година и се стекнала со звањето специјалист по ортодонција. За помлад асистент на Катедрата за ортодонција е избрана во 1997 година и е реизбрана во 2000 година.

Во звањето асистент е избрана во 2003 година, а реизбрана во истото звање во 2006 и 2010 година.

Наставно-образовна дејност

Со вработувањето на Клиниката за ортодонција како клинички лекар, а потоа и како помлад асистент и како асистент по предметот ортодонција на Стоматолошкиот факултет во Скопје, од 1997 до 2013 година, учествувала во едукација на студентите по стоматологија и студентите на Високата школа за забни техничари, како и на стажантите од оваа област. Била коментор на специјализанти по ортодонција (17).

Активно учествувала во практичната настава и во консултациите со студентите по предметот ортодонција. Учествувала во подготовката на компјутерските прашања за писмениот дел од испитот по ортодонција, како и во изготвувањето на распоредот за студентските вежби од 2007 до 2013 година. Била ментор на 5 студентски теми.

Во областа на ортодонцијата, кандидатката покажува долгогодишна активност во стручно-научната дејност. Стручната подготвеност ја стекнала преку присуство на голем број курсеви, семинари и симпозиуми организирани во земјата и во странство (29): Постедукативен курс по ортодонција. Стоматолошки факултет-Скопје, Скопје, 1993; Современа ортодонција-интердисциплинарен третман на деца со расцепи, Проф.М.Марковиќ (Србија), Скопје, 2000; Mulin-ова техника и Delaire-ова маска. Проф. Piere Verdon (Франција), Скопје, 2001; Лечење на малоклузии со Herbst-ов апарат. Проф. Hans Rannerz (Германија), Белград, 2002; SWA, техника на прав лак, II дел. Проф. М.Милачиќ (Швајцарија), Белград, 2003; Divide-метода во терапија на бимаксиларна протрузија, со екстракција. Проф. П Bong Kim (Ј.Кореја), Скопје, 2003; Постедукативен курс по ортодонција. Стоматолошки факултет-Скопје, Скопје, 2005; Нови хоризонти во ортодонтскиот третман на малоклузија II класа. Проф. Papadopoulos (Грција), Скопје, 2007; Инфекции во орофацијалната регија. Стоматолошки факултет-Скопје, Скопје, 2007; За хроничната орофацијална болка. Стоматолошки факултет-Скопје, Скопје, 2007; Дентални фокални инфекции, профилакса и менаџмент. Стоматолошки факултет-Скопје, Скопје, 2007; Клиничка ортодонција. Проф. Шашиќ (Србија) и Проф. Древеншек (Словенија), Охрид, 2007; Актуелности во ортодонција во 21-ви век, био-технологија. Стоматолошка комора на РМ, Скопје, 2007; Mini screws as absolute anchorage in orthodontics. Dr. Thomas Lietz (Германија), Скопје, 2008; Миофункционално влијание на развитокот на лицевите структури врз забите. Dr.Niels Hulsnik (Холандија), Скопје, 2008; Алергии во стоматологијата. Стоматолошки факултет-Скопје, Скопје, 2008; Релевантни концепти во третманот на малоклузиите. Проф. Ram Nanda (САД), Охрид, 2009; Course on Damon™ system. Dr. Rafael Espejo (Шпанија), Белград, 2009; System of self-ligating brackets: passive vs. active. Dr.M.Kuftinec (САД), Солун, 2009; Self-ligation with Discovery SL. Др. Димовска, Скопје, 2010; Актуелни технологии и биоматеријали во стоматологијата. Стоматолошки факултет-Скопје, Скопје, 2010; Фацијални асиметрии: ортодонтско-хируршки аспект. ЗОМ со меѓународно учество, Скопје, 2010; Нови технологии, од пракса за пракса. МСД со меѓународно учество, Скопје, 2010; Оптимален модел за организирањето на примарната стоматолошка здравствена заштита кај децата до 14 години во РМ – предизвик за следната декада. Стоматолошки факултет-Скопје, Скопје, 2011; Детекција, превенција и

третман на импактирани заби. ЗОМ со меѓународно учество, Скопје, 2011; Современ пристап во третманот на пародонталната болест. Стоматолошки факултет-Скопје, Скопје, 2011; Getting to grips with the Damon philosophy. Dr. Pieter Van Heerden (В.Британија), Скопје, 2011; Changes in treatment mechanics by the implementation of modern bracket designs. Dr. Vittorio Cacciafesta, Скопје, 2012; Современи технологии во ортодонцијата. ЗОМ со меѓународно учество, Скопје, 2013.

Автор е на учебното помагало „Ортодонтска морфолошка анализа и дијагностика“, рецензирано во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр.1027 (15.III 2012 г.).

Научноистражувачка дејност

Нејзиниот публицистички опус опфаќа вкупно 59 научно-стручни труда презентирани во домашни и страни списанија. Активно учествувала на домашни и странски конгреси и симпозиуми: со постер-презентации учествувала на конгреси на Балканското стоматолошко друштво (Белград, 1997; Истанбул, 1999; Солун, 2000; Букурешт, 2001; Кушадаси, 2002; Охрид, 2004; Белград, 2005; Букурешт, 2011; Тирана, 2012; Скопје, 2013), на Европскиот ортодонтски конгрес (Прага, 2003), конгресите на стоматолозите на РМ (1994, 1998, 2002, 2006 и 2012), конгресот на лекарите на РМ (1999), I симпозиум на ортодонти на Југославија (1996), I интернационален ортодонтски конгрес на СЦГ (2003), I македонски конгрес на максилофацијална и вратна хирургија (2006), како и на I конгрес на ЗОМ со меѓународно учество (2009). Уште во студентските денови активно учествувала на студентските конгреси на Југославија (1989, 1990).

Со усни презентации учествувала на конгресите на Балканското стоматолошко друштво (Солун, 2000; Букурешт, 2001; Кушадаси, 2002; Охрид, 2004; Скопје, 2013), како и со пленарни предавања на Ортодонтската секција на РМ (2000), по повод Денот на здравјето (2005) и на Симпозиумот на ЗОМ со меѓународно учество (2011).

Нејзините досегашни резултати кои се поврзани со наставата и научноистражувачката дејност, како и другите активности до овој избор, се рецензирани во билтените на Универзитетот со бр. 630, 656, 665, 667, 675, 758, 763, 802, 826, 846, 892, 940, 992, 998, 1027, 1043 и 1054.

За овој избор, ги пријави следниве трудови за рецензија:

60. Радојкова В, Накова М, Стефановска Е, Ристовска С, Николовски Б, **Џипунова Б.** Проценка на оралното здравје кај бремени пациентки. Макед. стом. Прегл. 2006; 30 (3-4): 358-65.

Трудот е рецензиран во Билтенот на УКИМ бр. 940.

61. Dzipunova B., Toseska N., Kanurkova L., Gjorgova J.: Facial morphology in Class II Division 1 malocclusion cases. Balk J Stom 2011; 15: 161-5.

Трудот е рецензиран во Билтенот на УКИМ бр. 1043.

62. Kanurkova L, Gjorgova J, **Dzipunova B,** Tosheska Spasova N, Dorakovska A, Popovska M, Pandilova M. Association between condylar position and tilt of frontal occlusal plane in patients with transversal and vertical dentofacial discrepancy. Balk J Stom 2012, Vol 16, No 3: 147-154.

Трудот е рецензиран во Билтенот на УКИМ бр. 1054.

63. Ципунова Б, Ѓоргова Ј: Вертикални промени како одговор на терапијата на малоклузија втора класа прво одделение. Макед. стом. прегл. 2010; 34(1-2): 21-7.

Целта на испитувањето е анализа и компарација на скелеталните вертикални промени кај пациенти со малоклузија втора класа прво одделение и тескобност на забните лакови, по екстракција на премолари и фиксни апарати. Испитувањето е направено на профилни телерендгенограми на 30 пациенти и анализирани се следниве параметри: агли SNA, SNB, ANB, ој, горна, долна и тотална антериорна лицева висина и постериорна лицева висина. Авторите утврдиле сексуален диморфизам само во промената на горната лицева висина, а долната и тоталната лицева висина се сигнификантно променети кај обата пола. Утврдената корелација е со различна сигнификантност. Може да се заклучи дека преземената терапија е метод на избор за постигнување на естетски и функционален баланс.

Трудот има научно-стручно и апликативно значење.

64. Radojkova V, Nakova M, Popovska M, Nikolovski B, Pandilova M, Stefanovska E, Dzipunova B.: The effect of female sex hormone levels on periodontal health in pregnancy. 16th Congress of the BaSS (abstract book), Bucharest, Romania, 2011:83.

Трудот е рецензиран во Билтенот на УКИМ бр. 1053.

65. Radojkova V, Nakova M, Popovska M, Nikolovski B, Pandilova M, Stefanovska E, Dzipunova B.: PGE 2 – a potent inflammatory mediator in periodontitis and coronary artery disease. 16th Congress of the BaSS (abstract book), Bucharest, Romania, 2011:173-4.

Трудот е рецензиран во Билтенот на УКИМ бр. 1053.

66. Radojkova- Nikolovska V, Nakova M, Popovska M, Nikolovski B, Dzipunova B.: The effect of progesterone on gingival health in puberty girls. 17th Congress of the BaSS (abstract book), Tirana, Albania; 2012: 51

Целта на авторите е преку одредување на серумските и саливарните вредности на прогестеронот кај девојчиња во пубертет, да укажат на можните ефекти кој прогестеронот ги манифестира врз гингивалното здравје. Добиените резултати индицираат присуство на гингивална инфламација и позитивни корелативни вредности со сите гингивални индекси, особено истакнувајќи го влијанието на прогестеронот врз гингивалното крвавење.

Трудот има научно-стручен придонес.

67. Радојкова В., Поповска М., Николовски Б., Ципунова Б., Стојановска В.: Влијание на естрогените хормони врз здравјето на пародонтот во текот на бременоста. 6. конгрес на стоматолозите на РМ со меѓународно учество, 24-27 мај 2012, Охрид, РМ, книга на апстракти: 104-5.

Целта на авторите е да го утврдат влијанието на 17 β естрадиолот врз пародонталниот комплекс преку воспоставување на соодветни корелации со индексите на пародонталниот кај пациентки кои се наоѓаа во третиот триместар на бременост. Добиените резултати укажуваат на присуство на високи серумски и саливарни вредности на естрадиолот, придружено со потенцирана гингивална инфламација. Ваквите наоди претставуваат уште една дополнителна потврда за влијанието на естрадиолот врз гингивалното здравје во текот на бременоста.

Трудот има научно-стручен придонес.

68. Ципунова Б, Тошеска-Спасова Н, Радојкова В, Ѓоргова Ј.: Фацијална анализа на пациенти со хипопластична максила. 6. конгрес на стоматолозите на РМ со меѓународно учество, 24-27 мај 2012, Охрид, РМ, книга на апстракти: 186

Со испитување на 17 пациенти со малоклузија III класа, од обата пола, авторите ги проучуваат морфолошките карактеристики на краниофацијалниот комплекс кај испитаници со хипопластична максила. Анализата е спроведена на профилни телерендгенограми со проучување на аглиите SNA, SNB, ANB, ANPg, аглиите на фацијална инклинација, максиларна длабина, максиларна висина, постериорна максиларна висина, фацијален конвекситет, должина на максила и позиција на максиларни инцизиви. Резултатите кои ги добиле покажуваат дека постојат повеќе специфични белези на краниофацијалната морфологија кои се есенцијално средство, и за планот на терапијата и за изборот на терапевтско средство.

Трудот има научно-стручно и апликативно значење.

69. Тошеска-Спасова Н, Ципунова Б, Ѓоргова Ј, Митева Н, Симјановска Љ, Спасов З.: Неинвазивна естетска постортодонтска реставрација кај пациенти со импакција на максиларен централен инцизив. 6. конгрес на стоматолозите на РМ со меѓународно учество, 24-27 мај 2012, Охрид, РМ, книга на апстракти: 188.

Целта на трудот е да се прикаже финалното компромисно решение по завршениот ортодонтски третман кај млада пациентка со висока импакција на максиларен пермалентен инцизив, неповолна за ортодонтски и хируршки третман. По извршената гингивектомија на максиларниот латерален инцизив и канин, извршена е реконструкција со нанокомпозит. Постигнати се задоволувачки резултати како на естетски, така и на психосоцијален план.

Трудот има стручно-апликативно значење.

70. Пеева–Петреска М, Венинов Т, **Ципунова Б,** Јосифов Д, Крстиновски Г.: Тераписка алтернатива при геминација на максиларни молари – приказ на случаи. 6. конгрес на стоматолозите на РМ со меѓународно учество, 24-27 мај 2012, Охрид, РМ, книга на апстракти: 268.

Авторите во трудот ја проучуваат развојната аномалија геминација, како посебен клинички ентитет, комплетно елаборирајќи ја етиологијата, клиничката слика и диференцијалната дијагноза. Преку презентација на еден редок случај на геминација на втор и трет молар, прикажан е изборот на хируршка метода на сепарација на забите близнаци. Авторите заклучуваат дека дијагнозата бара интердисциплинарен пристап, т.е. хируршки, ортодонтски и конзервативно-ендодонтски третман.

Трудот има стручно-апликативно значење.

71. Dzipunova B, Tosheska-Spasova N, Radojkova-Nikolovska V, Kacarska M, Gjorevska M.: Orthodontic – surgical management of impacted canines. 18th Congress of the BaSS (abstract book), Skopje 2013: 160 p.

Раната детекција на ектопичната ерупција и третманот на импактираните канини во двете вилицы е цел на превземеното истражување. По исцрпното елаборирање на етиологијата, клиничката слика, дијагнозата, прогнозата и терапијата, прикажани се четири ретки случаи на импактирани максиларни и мандибуларни канини, обработени клинички и рендгенолошки од дијагноза до посттретманска ретенција.

Трудот има научно-стручно и апликативно значење.

72. Dzipunova B, Tosheska-Spasova N, Radojkova-Nikolovska V, Kanurkova L, Simjanovska Lj.: Mandibular morphology in patients with distoocclusion. 18th Congress of the BaSS (abstract book), Skopje 2013: 344 p

Во трудот е комплетно обработена мандибуларната морфологија кај пациенти со дистооклузија, преку телерендгенска анализа на 40 испитаници, поделени во две подгрупи, со бимаксиларна антепозиција и бимаксиларна ретропозиција. Резултатите од истражувањето покажуваат намалена мандибуларна должина, кај девојчињата во двете подгрупи, а кај момчињата само во втората подгрупа кај кои е и зголемен гонијалниот агол. Утврдена е протрузија на мандибуларните инцизиви и зголемување на мандибуларната инклинација кај испитаниците со ретрогнатија.

Трудот има научно-стручно значење.

73. Tosheska-Spasova N, Dzipunova B, Simjanovska Lj, Gjorgova J, Spasov Z: Dysostosis cleidocranialis (cleidocranial dysplasia) : a case report. 18th Congress of the BaSS (abstract book), Skopje 2013: 164 p.

Во трудот опширно е анализиран реткиот синдром Dysostosis cleidocranialis, целосно опфаќајќи ги сите аспекти. Даден е приказ на 12 годишно девојче од сопствената казуистика, кај кое е генетски потврдена оптовареноста со синдромот и комплетно се документирани сите промени на скелетот, 'рбетниот столб, шаките, черепот и оклузијата. Авторите заклучуваат дека доброто познавање на патогенезата, клиничките карактеристики и дијагностичките алатки се неопходни за адекватен долгогодишен интердисциплинарен третман за подобрување на општата состојба и на оклузијата.

Трудот има научно-стручно и апликативно значење.

74. Tosheska-Spasova N, Dzipunova B, Kanurkova L, Gjorgova J, Spasov Z: Relationship between the skeletal growth pattern and lower incisor crowding – factor analysis. 18th Congress of the BaSS (abstract book), Skopje 2013: 349 p.

Целта на трудот е евалуација на корелацијата помеѓу мандибуларната инцизивна збиеност и целокупната краниофацијална морфологија. Преку анализа на 16 параметри на 100 телерендгенограми кај деца на возраст 9 до 12 години, утврдено е дека нема корелација помеѓу мандибуларната инцизивна збиеност и скелеталната морфологија. Фактор-анализата индицира дека други селектирани варијабли се во интеррелација со секој фактор, но не и меѓу факторите. Авторите заклучуваат дека фактор-анализата дозволува поделба на податоците според четири фактори: вертикална морфологија, мандибуларна инцизивна позиција, морфологија на рамус и мандибуларна позиција.

Трудот има научно-стручно значење.

75. Radojkova-Nikolovska V, Nikolovski B, Dzipunova B, Pandilova M, Atanasovska-Stojanovska A, Kokoceva O.: Testosterone and gingival helth in young puberty boys. 18th Congress of the BaSS (abstract book), Skopje 2013: 398 p.

Целта на авторите е, покрај бактериската генеза, да ја истакнат улогата на машкиот полов хормон тестостерон во нарушувањето на гингивалното здравје кај машки деца во периодот на пубертет. Резултатите укажуваат на изразена инфламација на гингивалното ткиво, со потенцирана плак-акумулација.

Трудот има научно-стручен карактер.

76. Simjanovska Lj, **Dzipunova B**, Nikolovski B, Kokoceva O, Jakimovic-Tasevska K: Hyperdontia and eruption of the permanent teeth. 18th Congress of the BaSS (abstract book), Skopje 2013: 322 p.

Трудот е преземен заради утврдување на проблемите во денталните лакови генерирани од прекубројните заби. Иако етиолошки недоволно потврдени, хиперодонтичните заби се озбилен проблем за воспоставување на нормална оклузија. Целта на трудот е да се покаже неопходноста од навремена дијагноза и превенирање на компликациите. Прикажани се 26 хируршки интервенции во двете вилици, во сите регии. Од сопственото клиничко искуство, авторите заклучуваат дека преваленцата на хиперодонтичните заби е поголема во максилата и кај женскиот пол и неопходна е нивна навремена екстракција.

Трудот има стручно-апликативно значење.

77. Kanurkova L, Tosheska-Spasova N, **Dzipunova B**, Gjorgova J, Dorakovska A: Clinical application of the self-legating bracket and treatment efficiency. 18th Congress of the BaSS (abstract book), Skopje 2013: 345 p.

Исцрпно анализирајќи ја третманската механика и фриксијата меѓу брекетите и жичаните лакови, авторите го опишуваат новиот систем на самолигирачки брекетите. Бенефитите од нивната клиничка апликација се исклучително ниска фриксија, намален ткивен отпор, и прецизна контрола на торкот и ангулацијата, што резултира со побрзи третмански резултати. Надоврзан е приказ на случај со малоклузија III класа, третиран со овој систем на брекетите, кој ги потврдува предходно набројаните предности и се наметнува како метод на избор во терапијата на тешки скелетални аномалии.

Трудот има стручно-апликативно значење.

78. Radojkova-Nikolovska V, Popovska M, Nikolovski B, **Dzipunova B**, Stojanovska V, Kokoceva O.: The effect of testosterone on gingival health in young puberty boys. Abstracts of the 10th FDI Annual World Dental Congress, Istanbul, Turkey, 2013, International Dental Journal Vol 63, Suppl 1: p. 193.

Авторите имаат за цел да го проценат гингивалното здравје кај момчиња во пубертет преку одредување на индексите на орална хигиена и гингивалниот статус, да го одредат нивото на тестостеронот во серум и плунка, како и да го проценат влијанието на тестостеронот врз гингивалното здравје. Добиените резултати за постоење изразени знаци на гингивално воспаление, се уште една директна потврда за инволвираноста на половите хормони во развојот на гингивалните алтерации.

Трудот има научно-стручен карактер.

Стручно-апликативна дејност

За време на целиот свој професионален развој, со перманентните усовршувања и следењето на најновите технологии во ортодонцијата, кандидатката ас.д-р Билјана Џипунова со својот ангажман придонесува за афирмација на својата потесна специјалност.

Член е на Македонската стоматолошка комора, Македонската лекарска комора, Македонското стоматолошко друштво, Здружението на ортодонтите на Македонија (ЗОМ), Балканската стоматолошка организација (BaSS) и Светската асоцијација на стоматолози (FDI).

Повеќе пати била ментор во изработка на студентски теми од областа на ортодонцијата, а дел од нив се наградени како најдобра постер презентација на конгресот (2007, 2012).

Била претседавач со усна сесија на BaSS, Солун, 2000; претседавач со усна сесија на BaSS, Скопје, 2013 и претседавач со постер сесија на 15ти меѓународен научен конгрес на студентите по стоматологија (2008). Учествовала на промотивните активности на Денот на наука на УКИМ (2012, 2013).

Добитник е на Пофалница од Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје за највисок среден успех во утврдениот рок на Стоматолошкиот факултет во Скопје, Благодарница од Македонското лекарско друштво (1995), Диплома од Македонското лекарско друштво (2001), Пофалница по повод јубилејот 40 години Стоматолошки факултет во Скопје (1999) и Благодарница по повод јубилејот 50 години Стоматолошки факултет во Скопје (2009). Добитник е и на Признаница за постигнати високи резултати во работењето, од Стоматолошкиот клинички центар во Скопје (2006, 2007).

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Билјана Љубомир Џипунова (Василева)

Институција: Стоматолошки факултет – Скопје

Научна област : ортодонција

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Реден бр.	Назив на активноста	поени
	Трудови со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание (*4) =21.2 1. Бојациев Т, Даскалова Б, Василева Б: Ортодонтски пристап во третманот на малоклузиите. Макед. стом. прегл. 1993; 17 (3): 131-7 (рецензиран во Билтен бр.656) 2. Ѓоргова Ј, Зужелова М, Џипунова Б, Кануркова Л, Тошеска Н: Наши согледувања околу третманот на дизгнатиите во ортодонцијата. Макед. стом. прегл. 1996; 20(1-4): 38-43. (рецензиран во Билтен бр. 675) 3. Џипунова Б, Ѓоргова Ј: Терапија на малоклузија втора класа прво одделение: приказ на случаи. Макед. стом. прегл. 2005; 29 (3-4): 141-4 (рецензиран во Билтен бр. 892). 4. Радојкова В, Накова М, Стефановска Е, Ристовска С, Николовски Б, Џипунова Б: Проценка на оралното здравје кај бремени пациентки. Макед. стом. прегл. 2006; 30(3-4): 358-65 (рецензиран во Билтен бр. 940). 5. Џипунова Б, Ѓоргова Ј, Димова Ц, Ренцова В, Радојкова-Николовска В: Ортодонтско-хируршки пристап во третманот на импактирани максиларни и мандибуларни канини: приказ на случај. Макед. стом. прегл. 2007; 31(3-4): 112-118 (рецензран во Билтен бр. 940). 6. Џипунова Б, Ѓоргова Ј: Мотивација на пациентите за ортодонтски третман. Макед. стом. прегл. 2007; 31(3-4): 106-111 (рецензран во Билтен бр. 992). 7. Џипунова Б, Ѓоргова Ј: Вертикални промени како одговор на терапијата на малоклузија втора класа прво одделение. Макед. стом. прегл. 2010; 34(1-2): 21-7.	3,2 2,4 3,6 2,4 2,4 3,6 3,6
	Трудови со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор (*6) =67.2 1. Кануркова Л, Ѓоргова Ј, Џипунова Б: Примена мултидимензионалне анализе код збијености зуба. Bilt UOJ 1996, 29(1): 31-7 (рецензиран во Билтен бр. 667). 2. Ѓоргова Ј, Кануркова Л, Џипунова Б; МаневаМ: Узајамни однос измеѓу мезиодисталног промера зуба и димензија	4,8 3,6

денталних лукова. Bilt UOJ 1996; XXIX (1-2): 19-26 (рецензиран во Билтен бр. 667).	
3. Џипунова Б , Ѓоргова Ј, Кануркова, Петрова Е: Кефалометриска анализа појединих линеарних и ангуларних параметара код испитаника са малоклузијом II класе 1 одделение. Bilt UOJ 1997, 30(2):103-110 (рецензиран во Билтен бр. 758).	3,6
4. Gjorgova J, Dzipunova B : Craniofacial and maxillary dimensions in macedonian children. Balk J Stom 1997; Vol. 1(1): 42-45 (рецензиран во Билтен бр. 758).	5,4
5. Gjorgova J, Veleski D, Dzipunova B : Orthodontic and prosthetic rehabilitation of the patient with cleft of lip and palate. Balk J Stom 1999, 3 (1): 53-6 (рецензиран во Билтен бр. 758).	4,8
6. Gjorgova J, Dzipunova B : Maxillary and mandibular incisor and molar vertical dimensions in subjects with excess, normal and lower anterior face height. Balk J Stom 2000, Vol 4(1): 16-18 (рецензиран во Билтен бр. 763).	5,4
7. Џипунова Б , Кацарска М, Ѓоргова Ј, Стефановски Ј: Хируршко-ортодонтска терапија импактираних максиларних канина код пацијента са sclerodermio circumscripta. Bilt UOJ, 2000; XXXIII (1):41-6 (рецензиран во Билтен бр. 763).	3,6
8. Dzipunova B , Gjorgova J: Cephalometric diagnoses of open bite tendency. Balk J Stom 2000, 4 (3) : 175-177 (рецензиран во Билтен бр. 763)	5,4
9. Dzipunova B , Gjorgova J: Perception of pain as a result of orthodontic treatment with fixed appliances. Balk J Stom 2002, 6 (2) : 107-109 (рецензиран во Билтен бр. 802).	5,4
10. Dzipunova B. , Gjorgova J: Occlusal plane in malocclusion Class II Division 1 cases. Balk J Stom 2002, 6 (3) : 171-174 (рецензиран во Билтен бр. 826).	3,6
11. Џипунова Б , Смилева Е, Зужелова М, Ѓоргова Ј, Петрова Е: Ретки случајеви хиподонције и хиперодонције. Bilt UOJ 2003 ; XXXV (2): 99-106 (рецензиран во Билтен бр. 892).	5,4
12. Gjorgova J, Dzipunova B : Soft tissue facial profile in Macedonian subjects. Balk J Stom 2005; 9 (2): 115-120 (рецензиран во Билтен бр. 892).	3,6
13. Dzipunova B , Radojkova V, Gjorgova J, Simjanovska Lj: Multidisciplinary approach in adult patient: a case report. Balk J Stom 2006; 10(1): 66-70 (рецензиран во Билтен бр. 892).	3,6
14. Dzipunova B. , Toseska N., Kanurkova L., Gjorgova J: Facial morphology in Class II Division 1 malocclusion cases. Balk J Stom 2011; 15: 161-5 (рецензиран во Билтен бр. 1043).	3,6
15. Kanurkova L, Gjorgova J, Dzipunova B , Tosheska Spasova N, Dorakovska A, Popovska M, Pandilova M: Association between condylar position and tilt of frontal occlusal plane in patients with transversal and vertical dentofacial discrepancy. Balk J Stom 2012, Vol 16, No 3: 147-154 (рецензиран во Билтен бр. 1054).	
Пленарно предавање на научен/стручен собир	

	Ортодонтска секција на РМ, Леуново, 2000	2
	Ден на здравјето, Скопје, 2005	2
	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество Симпозиум на ЗОМ со меѓународно учество, Скопје, 2011	3
	Апстракти објавени во зборник на конференција меѓународна (*1) 31*1=31	
	1. Gjorgova J, Dzipunova B. : Evaluation of the soft tissue profile of short- and long-faced Syndromes (poster) Book of Abstracts, 2 nd Congress of the BaSS, Belgrade, 1997, p 96. (рецензиран во Билтен бр. 758).	1
	2. Dzipunova B. , Gjorgova J: Sagital jaw relationship in Class II Division 1 malocclusion cases. Book of Abstracts, 7 nd Congress of the BaSS, Kushadasi, Turkey. 2002, p.120 (poster) (рецензиран во Билтен бр. 826).	1
	3. Gjorgova J, Kanurkova L, Dzipunova B. : Evaluation of maxillary protrusion using Mcnamara`s analysis. Abstract book, 79 th EOS, Prague, june 2003: 435.	1
	4. Dzipunova B. , Radojkova-Nikolovska V., Gjorgova J: Orthodontic treatment of an adult patient with class II / 2 malocclusion : a case report. Abstract book, I International Orthodontic Congress of Serbia & Montenegro, Oct 2003, Belgrade; p 51 (рецензиран во Билтен бр. 892).	1
	5. Nikolovska V, Nakova M, Dzipunova B. : Parodontal health evaluation in patients with fixed orthodontic appliances. Abstract book, I International Orthodontic Congress of Serbia & Montenegro, Oct 2003, Belgrade; p 57 (рецензиран во Билтен бр. 990).	1
	6. Dzipunova B. , Miloshevska J., Gjorgova J: Orthodontic-prothetic treatment of Class III malocclusion in adult patient: a case report. 9 th Congress of BaSS, Ohrid, 2004 (poster) (рецензиран во Билтен бр. 892).	1
	7. Dzipunova B. , Peeva M., Gjorgova J: Orthodontic-surgical treatment in patient with multiple anomalies: a case report. 9 th Congress of BaSS, Ohrid, 2004 (poster) (рецензиран во Билтен бр. 892).	1
	8. Џипунова Б. , Ѓоргова Ј, Димова Ц, Ренцова В, Радојкова-Николовска В: Комбиниран пристап во третманот на импактираните заби: приказ на случај. Зборник на апстракти, 4. Конгрес на стоматолозите на РМ со меѓународно учество, Охрид, 2006: 31 (постер) (рецензиран во Билтен бр. 940).	1
	9. Џипунова Б. , Ѓоргова Ј, Кануркова Л, Мишевска Ц: Обликот на симфизата кај пациенти со дистооклузија. Зборник на апстракти, 4. Конгрес на стоматолозите на РМ со меѓународно учество, Охрид, 2006: 31 (постер) (рецензиран во Билтен бр. 940).	1
	10. Кануркова Л, Тошеска Н, Ѓоргова Ј, Џипунова Б. : Ортодонтски третман со техника за постигнување на добри резултати. Зборник на апстракти, 4. Конгрес на стоматолозите на	1

РМ со меѓународно учество, Охрид, 2006: 31 (постер) (рецензиран во Билтен бр. 940).	
11. Тошеска-Спасова Н, Мишевска Ц, Џипунова Б , Спасов З: Ортодонтски третман на дентална тескобност преку екстракција на поединечен долен инцизив. Зборник на апстракти, 4. Конгрес на стоматолозите на РМ со меѓународно учество, Охрид, јуни, 2006: 33 (постер) (рецензиран во Билтен бр. 940).	1
12. Dimova С, Georgiev Z, Dzipunova В , Markovska М, Andonovska В: Impacted maxillar incisors in decidues and permanent dentition - a case report. Book of Abstracts, First Macedonian Congress on maxillofacial and neck surgery, 2006: p 18 Ohrid (poster) (рецензиран во Билтен бр. 940).	1
13. Џипунова Б , Ѓоргова Ј, Тошеска Н, Кануркова Л: Тераписки ефекти кај малоклузија втора класа прво одделение. Книга на апстракти, Прв конгрес на ЗОМ со меѓународно учество, Охрид, 2009 (рецензиран во Билтен бр. 992)	1
14. Кануркова Л, Џипунова Б , Бундевска Ј, Капушевска Б, Кануркова А. Проследување на дентоскелетални кефалометриски вредности при одредување на терапија на втора класа прво одделение. Книга на абстракти, Прв конгрес на ЗОМ со меѓународно учество, Охрид, 2009 (рецензиран во Билтен бр. 992).	1
15. Тошеска Н, Ѓоргова Ј, Мишевска Ц, Џипунова Б , Спасов З: Фактори кои допринесуваат за појавата на антериорна мандибуларна збиеност кај раната мешовита дентиција. Книга на апстракти, Прв конгрес на ЗОМ со меѓународно учество, Охрид, 2009 (рецензиран во Билтен бр. 992).	1
16. Radojkova V, Nakova M, Dzipunova В , Ristovska S: Influence of fixed orthodontic appliances on periodontal index values. 10 th Congress of BaSS (Abstract book), Belgrade, Serbia & Montenegro, 2005: p 114 (рецензиран во Билтен бр. 998).	1
17. Radojkova V, Nakova M, Popovska M, Nikolovski B, Pandilova M, Stefanovska E, Dzipunova B: The effect of female sex hormone levels on periodontal health in pregnancy. 16 th Congress of the BaSS (abstract book), Bucharest, Romania, 2011:83 (oral) (рецензиран во Билтен бр. 1053).	1
18. Radojkova V, Nakova M, Popovska M, Nikolovski B, Pandilova M, Stefanovska E, Dzipunova В : PGE 2 – a potent inflammatory mediator in periodontitis and coronary artery disease. 16 th Congress of the BaSS (abstract book), Bucharest, Romania, 2011:173-4 (poster)(рецензиран во Билтен бр. 1053).	1
19. Radojkova- Nikolovska V, Nakova M, Popovska M, Nikolovski B, Dzipunova В : The effect of progesterone on gingival health in puberty girls. 17th Congress of the BaSS (abstract book), Tirana, Albania; 2012.	1
20. Радојкова В., Поповска М., Николовски Б., Џипунова Б., Стојановска В. Влијание на естрогените хормони врз здравјето на	

пародонтот во текот на бременоста. 6. Конгрес на стоматолозите на РМ со меѓународно учество, 24-27 мај 2012, Охрид, РМ, Книга на апстракти: 104.	1
21. Џипунова Б , Тошеска-Спасова Н, Радојкова В, Ѓоргова Ј: Фацијална анализа на пациенти со хипопластична максила. 6-ти конгрес на стоматолозите на РМ со меѓународно учество, 24-27 мај 2012, Охрид, РМ, Книга на апстракти: 186.	1
22. Тошеска-Спасова Н, Џипунова Б , Ѓоргова Ј, Митева Н, Симјановска Љ, Спасов З: Неинвазивна естетска постортодонтска реставрација кај пациенти со импакција на максиларен централен инцизив. 6. Конгрес на стоматолозите на РМ со меѓународно учество, 24-27 мај 2012, Охрид, РМ, Книга на апстракти: 188.	1
23. Пеева-Петреска М, Венинов Т, Џипунова Б , Јосифов Д, Крстиновски Г. Тераписка алтернатива при геминација на максиларни молари – приказ на случаи. 6. конгрес на стоматолозите на РМ со меѓународно учество, 24-27 мај 2012, Охрид, РМ, Книга на апстракти: 268.	1
24. Dzipunova B , Tosheska-Spasova N, Radojkova-Nikolovska V, Kacarska M, Gjorevska M: Orthodontic – surgical management of impacted canines. 18 th Congress of the BaSS (abstract book), Skopje 2013: 160 p (oral).	1
25. Dzipunova B , Tosheska-Spasova N, Radojkova-Nikolovska V, Kanurkova L, Simjanovska Lj: Mandibular morphology in patients with distoocclusion. 18 th Congress of the BaSS (abstract book), Skopje 2013: 344 p (poster).	1
26. Tosheska-Spasova N, Dzipunova B , Simjanovska Lj, Gjorgova J, Spasov Z: Dysostosis cleidocranialis (cleidocranial dysplasia) : a case report. 18 th Congress of the BaSS (abstract book), Skopje 2013: 164 p (oral).	1
27. Tosheska-Spasova N, Dzipunova B , Kanurkova L, Gjorgova J, Spasov Z: Relationship between the skeletal growth pattern and lower incisor crowding – factor analysis.. 18 th Congress of the BaSS (abstract book), Skopje 2013: 349.	1
28. Radojkova-Nikolovska V, Nikolovski B, Dzipunova B, Pandilova M, Atanasovska-Stojanovska A, Kokoceva O: Testosterone and gingival helth in young puberty boys. 18 th Congress of the BaSS (abstract book), Skopje 2013: 398 p (poster).	1
29. Simjanovska Lj, Dzipunova B , Nikolovski B, Kokoceva O, Jakimovic-Tasevska K: Hyperdontia and eruption of the permanent teeth. 18 th Congress of the BaSS (abstract book), Skopje 2013: 322 p (poster).	1
30. Kanurkova L, Tosheska-Spasova N, Dzipunova B , Gjorgova J, Dorakovska A: Clinical application of the selfligating bracket and treatment efficiency. 18 th Congress of the BaSS (abstract book), Skopje 2013: 345 p (poster).	1
31. Radojkova-Nikolovska V, Popovska M, Nikolovski B, Dzipunova B, Stojanovska V, Kokoceva O: The effect of testosterone on gingival	1

	health in young puberty boys. Abstracts of the 10 th FDI Annual World Dental Congress, Istambul, Turkey, 2013, International Dental Journal Vol 63, Suppl 1: p. 193.	
	Апстракти објавени во зборник на национална конференција (13x0,5=6,5)	
	1. Ѓоргова Ј, Левенска Г, Зужелова М, Џипунова Б : Интерцептивна ортодонција – фактор за развој на нормална оклузија. Апстракти од I конгрес на стоматолози на Македонија, стр. 29, Охрид, 1994 (постер) (реценз. во Билтен бр. 630).	0,5
	2. Ѓоргова Ј, Џипунова Б , Атанасова Ц, Митриќеска Д, Донева В: Промени во профилот на лицето како резултат на положбата на инцизивите. Апстракти од I конгрес на стоматолози на Македонија, стр. 28, Охрид, 1994 (постер) (реценз. во Билтен бр. 675).	0,5
	3. Сараќинова О, Мирчева М, Ѓоргова Ј, Џипунова Б , Петровска М, Оровчанец Н, Беќировиќ М, Јанкуловска М: Компаративно квалитативна анализа на дентален плак кај пациенти со различно цементиран ортодонтски апарати. Апстракти од I конгрес на стоматолози на Македонија, стр. 6, Охрид, 1994 (постер) (реценз. во Билтен бр. 630).	0,5
	4. Џипунова Б , Ѓоргова Ј. Курчиева Г, Кануркова Л: Интерцептивна ортодонција – можности и лимитации. Апстракти на 2. Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 1998: 54, постер (рецензиран во Билтен бр. 758).	0,5
	5. Кануркова Л, Ѓоргова Ј, Џипунова Б , Тошеска Н: Примена на фиксна ортодонтска терапија со екстракција и без екстракција на заби. Апстракти на 2. Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 1998:59, постер (рецензиран во Билтен бр. 758).	0,5
	6. Тошеска Н, Курчиева Г, Џипунова Б , Ѓоргова Ј: Корелација меѓу збиеноста на забите и димензиите на денталните лакови. Апстракти на 2. Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 1998:53, постер (рецензиран во Билтен бр. 758).	0,5
	7. Ѓоргова Ј, Џипунова Б , Кануркова Л, Тошеска Н, Мишевска Ц: Корелација меѓу краниомандибуларниот индекс и SNB аголот кај прогени загризи. Апстракти на 2. Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 1998:55, усна (рецензиран во Билтен бр. 758).	0,5
	8. Џипунова Б , Кацарска М, Ѓоргова Ј, Стефановски Ј: Хируршко-ортодонтска теарапија за импактирани максиларни канини кај пациент со sclerodermoi circumscripta. Апстракти на 15. Конгрес на лекарите на РМ, Охрид, 6-10.10,1999. Макед. мед. прегл, год 53: (supl 53) 330 стр. (рецензиран во Билтен бр. 763).	0,5
	9. Царчева С, Блажевска С, Џипунова Б : Влијание на ран губиток на млечните молари на просторот на потпорната зона на долната вилица. Апстракти на 8. Меѓународен конгрес на студентите по стоматологија, Дојран, 2001:28 (усна) (рецензиран во Билтен бр. 846).	0,5
	10. Џипунова Б , Кануркова Л, Тошеска Н, Мишевска Ц:	

	1ви Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 1994 (постер) 2ри Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 1998 (постер) - 3ри Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 2002 (постер) 4ри Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 2006 (постер) - 6ти Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 2012 (постер) - - Прв конгрес на ЗОМ со меѓународно учество, Охрид, 2009 (постер)	0,5 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5
	Вкупно	147,4

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Реден бр.	Назив на активноста	поени
	Позитивно рецензиран универзитетски учебник /автор Ѓоргова Ј, Кануркова Л, Џипунова Б, Тошеска Н: Ортодониска морфолошка анализа и дијагностика, 2011 (рецензиран во Билтен бр. 1027, март 2012).	8
	Експертски активности; евалуација, стручна ревизија, супервизија - претседавач со усна сесија на BaSS, Солун, 2000 - претседавач со усна сесија на BaSS, Скопје, 2013	1 1
	Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството Специјалист по ортодонција, 1996	2
	Учество на промотивни активности на факултетот/институтот Ден на науката на УКИМ, 2012 Ден на науката на УКИМ, 2013	0,5 0,5
	Воведување на нова лабораториска/клиничка или јавноздравствена метода во областа на медицинските науки и здравството Self-ligating brackets system	1
	Вкупно	14

Дејности од поширок интерес

	Награда за научни постигнувања од струкова организација/самостоен - Диплома за најдобар студент на Стоматолошкиот факултет во Скопје, 1992 - Благодарница од Македонското лекарско друштво, 1995 година - Диплома од Македонското лекарско друштво, 2001 - Пофалница по повод јубилејот 40 години Стоматолошки факултет во Скопје, 1999 - Диплома по повод јубилејот 50 години Стоматолошки факултет во Скопје, 2009	3 3 3 3 3
	Раководител на внатрешна организациона единица Шеф на сала на ортодонција, 2006/08	3

	Вкупно	18

Професионални референци на кандидатот за избор во звање	поени
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	147,4
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	14
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	18
Вкупно	179.4

Основни биографски податоци

Ас. д-р Цветанка Бајрактарова Мишевска е родена во Скопје на 28.7.1971 година. Вработена е со двоен работен однос на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и Клиниката за ортодонција при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“ - Скопје.

Универзитетско образование:

– **Доктор на стоматологија:** Стоматолошки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, 1994 година, среден успех 9,28.

– **Магистер на стоматолошки науки од областа на ортодонцијата:** Магистерски труд „Дентофацијална морфологија кај индивидуи со агенеза на заби“, Стоматолошки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, 6.4.2004 година.

– **Доктор на стоматолошки науки од областа на ортодонцијата:** Докторска дисертација „Морфолошки карактеристики на краниофацијалниот комплекс кај индивидуи со Turner-ов синдром“, Стоматолошки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, 4.11.2013 година.

Работно искуство: Во 1994 година се вработила при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар, во почетокот на Клиниката за дентална патологија, а од 1996 година на Клиниката за ортодонција. Стручниот испит го положила во 1995 година. Специјалистичкиот испит по ортодонција го положила во 2000 година и се стекнала со звањето специјалист по ортодонција. Во 2004 година е избрана за помлад асистент на Катедрата за ортодонција, а во 2007 година за асистент на истата Катедра. Во истото звање е реизбрана во 2010 година.

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Со самото вработување како клинички лекар, д-р Цветанка Бајрактарова Мишевска активно била вклучена во практичната настава за студентите на Стоматолошкиот факултет. Како помлад асистент и асистент, активно учествувала во практичната настава, како и во едукација на студентите, стажантите и специјализантите од оваа област.

Учествувала во изготвување на компјутерскиот модел за испитни прашања за студентите на Стоматолошкиот факултет по предметот ортодонција. Била

коментор на повеќе кандидати за специјализација по ортодонција, а била ментор и на студентска тема.

Активна учесничка е на повеќе конгреси, симпозиуми, семинари и стручно-научни собири во земјата и странство. Освен преку учеството на научни собири, своите сознанија од областа на ортодонцијата ги збогатува преку активното учество на повеќе меѓународни ортодонтски едукативни предавања и курсеви одржани од еминентни стручњаци во овој домен: курс “Mulin-ова техника и Delaire-ова маска”, проф. д-р Piere Verdon од Нант, Франција, 2000 година; курс “Divide метода во терапија на бимаксиларна протрузија со екстракција”, проф. д-р Il Bong Kim од Сеул, Јужна Кореја, Скопје 2003 година; Typodont курс III: ортодонтски третман на импактирани канини, употреба на Headgear и Lip-bumper кај не-екстракциона терапија, д-р Wolfgang Gruner, Скопје, 16-18.11.2006 година; курс “Примена на non-compliance апарати во ортодонтскиот третман на малоклузија Класа II”, проф. д-р Moschos Paradoroulos, Скопје, 14.5.2007 година; курс „Tomas pins мини шрафови за ортодонска анкаража”, д-р Thomas Lietz, Скопје на 15.3.2008 година; Едукативен курс „Миофункционалното влијание на развитокот на лицевите структури врз забите во млечна, мешовита и перманентна дентиција”, д-р Niels Hulsink од Холандија, Скопје, 30.10.2008 година; курс „Самолегирачка техника со discovery sl”, Скопје, 2010 година; курс “Техника на прав лак: Промени во механиката на третманот, преку имплементирање на современо дизајнирани брекетти”, д-р Vittorio Sacciafesta, Скопје, 30-31.3.2012 година; курс “Лингвална техника во ортодонцијата”, д-р Rafi Romano, д-р Silvia Geron и д-р Yoav Mazor од Израел, Софија, Бугарија 28-29.4.2012 година; курс “Лингвална ортодонција- директен метод”, д-р Vittorio Sacciafesta, Скопје, 28.2-1.3.2013 година;

Активно го владее англискиот јазик.

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Со научноистражувачка работа, д-р Бајрактарова Мишевска започнала да се занимава уште од студентските денови. Со свои трудови учествувала на два студентски конгреса. Поле на посебен професионален интерес на д-р Бајрактарова Мишевска се развитокот и нарушувањата на краниофацијалниот комплекс. Активна учесничка е на повеќе конгреси, во земјата и во странство. Со свои трудови учествувала на два балкански стоматолошки конгреса (2004 год. и 2013 год.), на европските ортодонтски конгреси во Соренто, 2002, Прага, 2003, Берлин, 2007, и Лисабон, 2008, на Светскиот стоматолошки конгрес (FDI) во Истанбул, 2013 година, на III конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид, 2002, и на IV и VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (2006 год. и 2012 год.).

Автор и коавтор е на 43 стручно-научни трудови, објавени во земјата и во странство.

Трудови објавени до изборот за асистент, рецензирани се во билтените:
 -трудовите под реден број 1 и 2 се рецензирани во Билтен бр. 731 од април 1999 година;
 -трудовите под реден број 3 и 4 се рецензирани во Билтен бр. 758 од мај 2000 година;
 -трудот под реден број 5 е рецензиран во Билтен бр. 761 од јули 2000 година;
 -трудовите под реден број од 6 до 18 се рецензирани во Билтен бр. 846 од март 2004 година;

- трудот под реден број 19 е рецензиран во Билтен бр. 863 од декември 2004 година;
- трудот под реден број 20 е рецензиран во Билтен бр. 878 од ноември 2005 година;
- трудовете под реден број 21 и 22 се рецензирани во Билтен бр. 908 од декември 2006 година;
- трудовете под реден број од 23 до 25 се рецензирани во Билтен бр. 912 од февруари 2007 година;
- трудовете под реден број од 26 до 31 се рецензирани во Билтен бр. 846 од јули 2010 година.

За овој избор на научни работници во сите научни звања од областа ортодонција, ги пријавила следниве стручно-научни трудови:

32. **Мишевска Ц.** „Дентофацијална морфологија кај индивидуи со агенеза на заби”, магистерски труд, Стоматолошки факултет, Скопје, 6.4.2004 година.
Трудот е рецензиран во Билтен бр. 844 од февруари 2004 година.
33. Бајрактарова Б, Бајрактарова Ваљакова Е, **Бајрактарова Мишевска Ц.** Дентална трауматологија. Скенпоинт, Скопје, 2006.
Трудот е рецензиран во Билтен бр. 886 од март 2006 година.
34. Тосеска Спасова Н, Ѓоргова Ј, **Мишевска Ц**, Џипунова Б, Спасов З. ФАКТОРИ КОИ ДОПРИНЕСУВААТ ЗА ПОЈАВАТА НА АНТЕРИОРНАТА МАНДИБУЛАРНА ЗБИЕНОСТ КАЈ РАНА МЕШОВИТА ДЕНТИЦИЈА. I конгрес на здружението на ортодонтите на Република Македонија со меѓународно учество (зборник на апстракти), Охрид, Македонија, 2009: 30.
Трудот е рецензиран во Билтен бр. 997 од декември 2010 година.
35. Toseska Spasova N, Gjorgova J, **Misevska C**, Spasov Z. ARRESTED ERUPTION OF THE PERMANENT LOWER SECOND MOLAR. 86th Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book), Portoroz, Slovenia, 2010:111.
Целта на трудот беше да се испита краниофацијалната морфологија, фреквенцијата на денталните аномалии и инклинацијата на мандибуларниот прв и втор молар кај пациенти со задоцнета ерупција на мандибуларниот втор молар. Резултатите покажаа намален гонијален агол и помала инклинација на максиларните инцизиви, како и зголемена преваленција на денталните аномалии кај испитуваната наспроти контролната група.
Трудот има научно значење.
36. Gjorgova J, Kanurkova L, Toseska-Spasova N, **Misevska C**, Ahmeti B. EVALUATION OF DENTAL ARCH ASYMMETRY IN THE MIXED DENTITION. 87-th Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book), Istanbul, Turkey, 2011:203.
Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1054 од мај 2013 година.
37. Toseska-Spasova N, **Misevska C**, Spasov Z, Gjorgova J, Kanurkova L. ASSESSMENT OF GONIAL ANGLE ON PANORAMIC RADIOGRAPHS AND LATERAL CEPHALOGRAMS OF CLASS I MALOCCLUSION SUBJECTS. 87-th Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book), Istanbul, Turkey, 2011:287.
Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1054 од мај 2013 година.
38. Бајрактарова Б, Бајрактарова Ваљакова Е, **Бајрактарова Мишевска Ц.** Аномалии на забите. Скенпоинт, Скопје, 2011 год.
Книгата „Аномалии на забите” е прва од овој домен на македонски јазик, и во неа прикажани се аномалиите на забите од двете дентии, кои се однесуваат на: бројот, големината и формата на забите, бојата на забите, структурата на забните

ткива, ерупцијата на млечните и трајните заби и ексфолијацијата на млечните заби. Посебен осврт е направен на аномалиите кои се последица на повреди на забите за време на нивниот развој. Книгата е илустрирана со фотографии (206), рендгенограми и табели.

39. Бајрактарова Мишевска Ц, Кочова М, Ѓоргова Ј, Тошеска Спасова Н, Бајрактарова Ваљакова Е. ПРЕВАЛЕНЦИЈА НА МАЛОКЛУЗИИ КАЈ ДЕЦА СО TURNER-ОВ СИНДРОМ. VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, Р. Македонија, 2012:38.

Целта на испитувањето беше да се процени преваленцијата на малоклузиите кај деца со Turner-ов синдром. Резултатите покажаа присуство на ортодонтски неправилности кај 95% од испитуваните индивидуи со Turner-ов синдром. Најзастапени беа: дистооклузијата, збиеноста на забите и длабокиот загриз. Анализата покажа и поголема застапеност на унилатералниот од билатералниот вкрстен загриз.

Трудот има стручно-апликативно значење.

40. Бајрактарова Ваљакова Е, Коруноска Стевковска В, Гиговски Н, **Бајрактарова Мишевска Ц.** ВЛИЈАНИЕТО НА ТЕРМИЧКИОТ ТРЕТМАН ВРЗ СИЛАТА НА КОМПОЗИТНО-ПОРЦЕЛАНСКАТА ВРСКА КАЈ СИСТЕМ ЗА РЕПАРАЦИЈА НА ФРАКТУРИРАН ПОРЦЕЛАН. VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, Р. Македонија, 2012:146.

Целта на трудот беше да се испита влијанието на термичкиот третман врз јачината на поврзување меѓу порцеланот и композитниот материјал кај металкерамички фиксни протетски конструкции. Резултатите покажаа дека термичкото третирање има различно влијание врз јачината на силата на поврзување и зависи пред се од методите кои се спроведени за репарација на порцеланот.

Трудот има стручно-апликативно значење.

41. Bajraktarova Mishevska C, Bajraktarova Valjakova E. CRANIOFACIAL STRUCTURE AND SOFT TISSUE PROFILE IN PATIENTS WITH INCREASING SEVERITY OF HYPODONTIA. 18th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract book), Skopje, Macedonia, 2013:428.

Целта на трудот беше да се испитаат дентофацијалните карактеристики кај пациенти со хиподонција и да се детерминира односот меѓу скелетниот и мекоткивниот профил и степенот на изразеност на агенезата на заби. Резултатите покажаа сигнификантни разлики меѓу испитуваните групи. Кај испитаниците со агенеза на 7 и повеќе заби беше регистрирана ретрогната максила и III класа скелетен однос, а зголемениот број на отсутни заби резултираше и со намалена должина на горната вилица и редукција во предната долна лицева висина.

Трудот има стручно-апликативно значење.

42. Bajraktarova Mishevska C, Kocova M, Bajraktarova Valjakova E. DENTAL AGE IN PATIENTS WITH TURNER'S SYNDROME. 101st FDI Annual World Dental Congress (International dental Journal), Istanbul, Turkey, 2013:369.

Целта на трудот беше да се процени денталната возраст по методот на Demirjian кај пациенти со Turner-ов синдром. Испитувањето покажа сигнификантна разлика меѓу хронолошката и денталната возраст. Денталната матурација беше понапредната за 1,0 година во однос на хронолошката, и се движеше од 0,2 до 2,59 години.

Трудот има научно значење.

43. **Бајрактарова Мишевска Ц.** „Морфолошки карактеристики на краниофацијалниот комплекс кај индивидуи со Turner-ов синдром“, докторска дисертација, Стоматолошки факултет, Скопје, 4.11.2013 година.

Трудот е рецензиран во Билтен бр. 1062 од октомври 2013 година.

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Коавтор е на книгите „Трајна дентиција – ембриологија и анатомохистоморфологија“ (2000) и „Дентална трауматологија“ (2006), а еден од авторите е во скриптата (2008), а потоа и книгата (2011) - дополнета и илустрирана „Аномалии на забите“.

Учествувала во изработка на „Стратегија за развој на основното образование во Општина Карпош 2011-2016 година“.

Член е на постојаната рецензентска комисија и Советодавниот совет на South European Journal of Orthodontics and Dentofacial Research.

Била член на Организационен одбор на 18. Балкански стоматолошки конгрес, Скопје, 2013 година, и претседавач со усна сесија на истиот конгрес.

Активно учествува во промотивните активности на Стоматолошкиот факултет во Скопје, а има одржано и повеќе предавање во разни културно-информативни центри.

Како раководител на клиниката за ортодонција, овозможила воведување на 2 нови техники на клиниката за ортодонција: самолегирачка и лингвална техника.

Во 2008 година ја завршила стручната обука „Менаџмент и лидерство во здравството“ и се стекнала со стручно знаење од областа на здравствениот менаџмент, а сертификат за менаџер на јавна здравствена установа издаден од Министерството за здравство на РМ, стекнала во 2008 и 2012 година. Во 2012 година од Министерството за финансии, Биро за јавни набавки, се стекнала со сертификат за положен испит за лице за јавни набавки.

Член е на Здружението на ортодонтите на Македонија, Македонското стоматолошко друштво, Македонската стоматолошка комора, Балканската стоматолошка асоцијација – (BASS), Светската стоматолошка федерација (FDI) и на Евроазиското здружение на ортодонти (ЕАО).

Добитник е на Благодарница од Македонското лекарско друштво во 2000 година и Благодарница од Стоматолошкиот факултет во Скопје во 2009 година, по повод 50-годишниниот јубилеј.

Во 2011 се стекнала со диплома за успешно завршена работилница на CISKO Entrepreneur Institute – iExec Public Sector Essentials 1.0, организирана од YES Incubator.

Како член на советот на општина Карпош во два мандата, 2009-2013 и 2013-2017 година, активно учествува во работата на повеќе комисии и одбори.

Од 2009 година е раководител на Клиниката за ортодонција при ЈЗУ УСКЦ „Св. Пантелејмон“-Скопје.

АНЕКС 2

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Цветанка Драган Бајрактарова Мишевска
Институција: Стоматолошки факултет - Скопје
Научна област: ортодонција

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поен и
1.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор 6 бода (2x3,6) = 7,2 1. Miševska C, Gjorgova J, Kočova M, Šukarova Angelovska E. Characteristics of the craniofacial complex in patients with Turner syndrome. Balk J Stom 11:21-24, 2007. 2. Георгиев З, Мишевска Ц, Димова Ц, Ковачевска И, Стошиќ В, Георгиев К. Интерцептивни постапки и дилеми. Аполониа 10(20):101-108, 2008.	3,6 3,6
2.	Апстракти објавени во зборник на конференција /национална (0,5x7)= 3,5 1. Курчиева-Чучкова Г, Тошеска Н, Мишевска Ц, Кануркова Л. ПРОЦЕНА НА ЗБИЕНОСТА ВО ДЕНТАЛНИТЕ ЛАКОВИ КАЈ ПЕРМАНЕНТНАТА ДЕНТИЦИЈА. II конгрес на стоматолозите од Македонија (Збирка апстракти), Охрид, Р. Македонија, 1998:41. 2. Ѓоргова Ј, Ципунова Б, Кануркова Л, Курчиева Г, Тошеска Н, Мишевска Ц. КОРЕЛАЦИЈА МЕЃУ КРАНИОМАНДИБУЛАРНИОТ ИНДЕКС И АГОЛОТ S-N-B КАЈ ПРОГЕНИ ЗАГРИЗИ. II конгрес на стоматолозите од Македонија (Збирка апстракти), Охрид, Р. Македонија, 1998:55. 3. Мишевска Ц, Ѓоргова Ј, Петрушеска М, Марку А, Курчиева-Чучкова Г. КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА НА ГОЛЕМИНАТА НА ЗАБИТЕ КАЈ ДЕЦА ОД РАЗЛИЧНО ЕТНИЧКО ПОТЕКЛО. III конгрес на стоматолозите од Македонија (Збирка апстракти), Охрид, Р. Македонија, 2002:164. 4. Кануркова Л, Ѓоргова Ј, Ципунова Б, Мишевска Ц. КРАНИОМАНДИБУЛАРНА АСИМЕТРИЈА УСЛОВЕНА ОД ДИСФУНКЦИЈА НА ТЕМПОРОМАНДИБУЛАРНИОТ ЗГЛОБ. III конгрес на стоматолозите од Македонија (Збирка апстракти), Охрид, Р. Македонија, 2002:163. 5. Ципунова Б, Кануркова Л, Тошеска-Спасова Н, Мишевска	0,5 0,5 0,5 0,5 0,5

	Ц. КОМБИНИРАН ОРТОДОНТСКО-ХИРУРШКИ ПРИСТАП ВО ТРЕТМАНОТ НА МАЛОКЛУЗИИТЕ. III конгрес на стоматолозите од Македонија (Збирка апстракти), Охрид, Р. Македонија, 2002:157. 6. Гудевска И, Ѓоргова Ј, Кануркова Л, Мишевска Ц. КАРАКТЕРИСТИКИ НА АПИКАЛНАТА БАЗА КАЈ СЛУЧАИ СО НЕПРАВИЛНОСТ ОД II/1 и II/2. III конгрес на стоматолозите од Македонија (Збирка апстракти), Охрид, Р. Македонија, 2002:165. 7. Георгиев З, Петрушевска Г, Сотировска Ивковска А, Ковачевска И, Бајрактарова Мишевска Ц, Амбаркова В. БИОЛОШКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ПУЛПАТА НА МЛЕЧНИ ЗАБИ. III конгрес на стоматолозите од Македонија (Збирка апстракти), Охрид, Р. Македонија, 2002:72.	0,5 0,5
3.	Апстракти објавени во зборник на конференција/меѓународна (1x29)=29 1. Bajraktarova B, Georgiev Z, Sotirovska A, Misevska C, Jovanovska M. AMELOGENESIS IMPERFECTA-ESTHETIC (NONPROSTHETIC) RESTORATION. 2nd Congress of the Balkan Stomatological Society (Book of Abstracts), Belgrade, 1997:75. 2. Bajraktarova B, Docevska V, Misevska C. ALVEOLAR ERUPTION AND ROOT ELONGATION OF PERMANENT TEETH. 2nd Congress of the Balkan Stomatological Society (Book of Abstracts), Belgrade, 1997:749. 3. Toseska-Spasovska N, Misevska C, Kanurkova L, Gudevskaa I, Spasov Z. ORTHODONTIC TREATMENT OF CLAS II DIVISION 1 MALOCCLUSION: A CASE REPORT. 5th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract book), Thessaloniki, Hellas, 2000:257. 4. Gjorgova J, Mishevska C, Gjorgova A, Sekuloski T, Trpeska M. ORTHODONTIC TREATMENT IN PATIENTS WITH BIMAXILLARY CROWD IN THE DENTAL ARCHES. 7th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract book), Kushadasi, Turkey 2002:192. 5. Misevska C, Bajraktarova B, Gjorgova J. INFLUENCE OF EARLY LOSS OF PRIMARY TEETH ON DEVELOPMENT OF THEIR SUCCESSORS. 7th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract book), Kushadasi, Turkey 2002:193. 6. Misevska C, Gjorgova J, Kanurkova L. INFLUENCE OF HYPODONTIA ON DENTAL ARCH DEVELOPMENT. 78th Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book), Sorrento, Italy, 2002:196. 7. Bajraktarova B, Misevska C, Valjakova E. TOOTH ABNORMALITIES DETECTED ON PANORAMIC RADIOGRAPHS. 78th Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book). Sorrento, Italy, 2002: 115. 8. Misevska C, Gjorgova J, Toseska N. INFLUENCE OF TOOTH AGENESIS ON DENTOFACIAL STRUCTURES. 79th Congress of the European Orthodontic Society (Book of abstracts). Prague, Czech Republic, 2003:282.	1 1 1 1 1 1 1 1

9. Bajraktarova-Valjakova E, Bajraktarova B, Misevska C . A MULTIDISCIPLINARY APPROACH TO TREATMENT OF A CROWN-ROOT FRACTURE – CASE REPORT. 79 th Congress of the European Orthodontic Society (Book of abstracts). Prague, Czech Republic, 2003:399.	1
10. Toseska-Spasova, Z. Spasov, C. Misevska . DEVELOPMENTAL CHARACTERISTICS OF THE THIRD PERMANENT MOLARS. 79 th Congress of the European Orthodontic Society (Book of abstracts). Prague, Czech Republic, 2003: 527	1
11. Georgiev Z, Kovacevska I, Sotirovska-Ivkovska A, Bogdanova M, Dimova C, Bajraktarova-Misevska C . Enzymatic activity in healthy deciduous dental pulp. 9 th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract Book). Ohrid, 2004: 264.	1
12. Misevska C , Gjorgova J, Toseska N, Bajraktarova E. Changes in the dentofacial morphology of patients with tooth agenesis. 9 th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract Book). Ohrid, 2004: 29.	1
13. Бајрактарова Ваљакова Е, Мишевска Ц , Бајрактарова Б, Капушевска Б. Конзервативен пристап во денталниот третман на дете со Dentinogenesis imperfecta тип 2. IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Охрид, Македонија, 2006:56.	1
14. Мишевска Ц , Ѓоргова Ј, Кануркова Л, Тошеска Н, Бајрактарова Е. АНАЛИЗА НА САГИТАЛНИТЕ МЕЃУВИЛИЧНИ ОДНОСИ КАЈ ИНДИВИДУИ СО АГЕНЕЗА НА ЗАБИ. IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Охрид, Македонија, 2006:34.	1
15. Џипунова Б, Ѓоргова Ј, Кануркова Л, Мишевска Ц . ОБЛИКОТ НА СИМФИЗАТА КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ДИСТООКЛУЗИЈА. IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Охрид, Македонија, 2006:31.	1
16. Тошеска Спасова Н, Мишевска Ц , Џипунова Б, Спасов З. ОРТОДОНТСКИ ТРЕТМАН НА ДЕНТАЛНА ТЕГОВНОСТ ПРЕКУ ЕКСТРАКЦИЈА НА ПОЕДИНЕЧЕН ДОЛЕН ИНЦИЗИВ. IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстракти), Охрид, Македонија, 2006:33.	1
17. Toseska-Spasova N, Kanurkova L, Redzepi A, Misevska C . CORRELATIONS BETWEEN LOWER INCISOR CROWDING AND INCISOR POSITION. 82nd Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book), Vienna, Austria, 2006:132.	1
18. Misevska C , Gjorgova J, Misevski T, Tosevska N, Bajraktarova E. DENTAL ARCHES AND PALATAL MORPHOLOGY IN PATIENTS WITH TURNER'S SYNDROME. 83rd Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book), Berlin, Germany, 2007:131.	1
19. Gjorgova J, Misevska C , Spasovska N. EFFECTS OF MAXILLARY INCISOR PROTRUSION ON FACIAL AESTHETICS. 84th Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book), Lisbon, Portugal, 2008:185.	1

20. Misevska C , Valjakova E, Tosevska N, Gjorgova J, Misevski T. CARIES PREVALENCE AND PERIODONTAL STATUS IN PATIENTS WITH TURNER'S SYNDROME. 84th Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book), Lisbon, Portugal, 2008:190.	1
21. Toseska Spasova N, Gjorgova J, Misevska C , Spasov Z. TOPOGRAPHIC RELATIONSHIP BETWEEN THE MANDIBULAR CANAL AND IMPACTED THIRD MOLARS. 84th Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book), Lisbon, Portugal, 2008:197.	1
22. Тошеска Спасова Н, Ѓоргова Ј, Мишевска Ц , Ципунова Б, Спасов З. ФАКТОРИ КОИ ДОПРИНЕСУВААТ ЗА ПОЈАВАТА НА АНТЕРИОРНАТА МАНДИБУЛАРНА ЗБИЕНОСТ КАЈ РАНА МЕШОВИТА ДЕНТИЦИЈА. I конгрес на здружението на ортодонтите на Република Македонија со меѓународно учество (Зборник на апстрактти), Охрид, Македонија, 2009: 30.	1
23. Toseska Spasova N, Gjorgova J, Misevska C , Spasov Z. ARRESTED ERUPTION OF THE PERMANENT LOWER SECOND MOLAR. 86th Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book), Portoroz, Slovenia, 2010:111.	1
24. Gjorgova J, Kanurkova L, Toseska-Spasova N, Misevska C , Ahmeti B. EVALUATION OF DENTAL ARCH ASYMMETRY IN THE MIXED DENTITION. 87-th Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book), Istanbul, Turkey, 2011:203.	1
25. Toseska-Spasova N, Misevska C , Spasov Z, Gjorgova J, Kanurkova L. ASSESSMENT OF GONIAL ANGLE ON PANORAMIC RADIOGRAPHS AND LATERAL CEPHALOGRAMS OF CLASS I MALOCCLUSION SUBJECTS. 87-th Congress of the European Orthodontic Society (Abstract book), Istanbul, Turkey, 2011:287.	1
26. Бајрактарова Мишевска Ц , Кочова М, Ѓоргова Ј, Тошеска Спасова Н, Бајрактарова Ваљакова Е. ПРЕВАЛЕНЦИЈА НА МАЛОКЛУЗИИ КАЈ ДЕЦА СО TURNER-ОВ СИНДРОМ. VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, Р. Македонија, 2012:38.	1
27. Бајрактарова Ваљакова Е, Коруноска Стевковска В, Гиговски Н, Бајрактарова Мишевска Ц . ВЛИЈАНИЕТО НА ТЕРМИЧКИОТ ТРЕТМАН ВРЗ СИЛАТА НА КОМПОЗИТНО-ПОРЦЕЛАНСКАТА ВРСКА КАЈ СИСТЕМ ЗА РЕПАРАЦИЈА НА ФРАКТУРИРАН ПОРЦЕЛАН. VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, Р. Македонија, 2012:146.	1
28. Bajraktarova Mishevskа C , Bajraktarova Valjakova E. CRANIOFACIAL STRUCTURE AND SOFT TISSUE PROFILE IN PATIENTS WITH INCREASING SEVERITY OF HYPODONTIA. 18th Congress of the Balkan Stomatological Society (Abstract book), Skopje, Macedonia, 2013:428.	
29. Bajraktarova Mishevskа C , Kocova M, Bajraktarova Valjakova E. DENTAL AGE IN PATIENTS WITH TURNER'S SYNDROME. 101st FDI Annual World Dental Congress (International dental Journal),	

	Istanbul, Turkey, 2013:369.	
4.	Учество на научен /стручен собир со реферат/постер (0,5 бода x 10)= 5 1. 78th Congress of the European Orthodontic Society, Sorrento, Italy, 2002. 2. III конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид, 2002. 3. 79th Congress of the European Orthodontic Society, Prague, Czech Republic, 2003. 4. 9th Congress of the Balkan Stomatological Society, Ohrid, Macedonia, 2004. 5. IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, Македонија, 2006. 6. 83rd Congress of the European Orthodontic Society, Berlin, Germany, 2007. 7. 84th Congress of the European Orthodontic Society, Lisbon, Portugal, 2008. 8. VI конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, Р. Македонија, 2012. 9. 18th Congress of the Balkan Stomatological Society, Skopje, Macedonia, 2013. 10. 101st FDI Annual World Dental Congress, Istanbul, Turkey, 2013.	0,5 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5 0,5
5.	Скрипта 4 Бајрактарова Б, Бајрактарова Ваљакова Е, Мишевска Ц. Аномалии на забите. Скопје, 2008 год.	4
	Вкупно:	48,7

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поеени
1.	Книга од стручна област/автор - 8 Бајрактарова Б, Бајрактарова Ваљакова Е, Бајрактарова Мишевска Ц. Аномалии на забите. Скенпоинт, Скопје, 2011 год.	8
2.	Книга од стручна област/коавтор - 7 Бајрактарова Б. (уредник). „Трајна дентиција: ембриологија и анатомохистоморфологија”. Lourens Coster, Скопје, 2000.	7
3.	Книга од стручна област/коавтор - 7 Бајрактарова Б. (уредник). „Дентална трауматологија”. Скенпоинт, Скопје, 2006.	7
4.	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија,	

	супервизија - 1 - претседавач со усна сесија на 18. Балкански стоматолошки конгрес, Скопје, 2013;	1
5.	Експертски активности : евалуација, стручна ревизија (2 x 1) = 2 -OSCE и Local Community Development Foundation - Советникот како комуникатор, олеснувач, одлучувач, финансиер, градител на институции и лидер, 2009 год. -Мотива (центар за образование по менаџмент)- Сертификат - Комуникациски вештини и лидерство, 2013 год.	1 1
6.	Учество во промотивни активности на факултетот/институтот (2 x 0,5)=1 Ден на наука на УКИМ - 2012 Ден на наука на УКИМ - 2013	0,5 0,5
7.	Воведување нова лабораториска/клиничка или јавноздравствена метода во областа на медицинските науки и здравството – првпат во институцијата воведена метода (2 x 1)=2 -самолегирачка техника -лингвална техника	1 1
8.	Предавање на институции од јавен интерес, културно-информативни центри(3 x 0,5)=1,5 Сител телевизија – јуни 2007 год. МТВ – јуни 2012 год. Алфа телевизија – јуни 2012 год.	0,5 0,5 0,5
9.	Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството - 2 специјалист по ортодонција, 2000 год.	2
	Вкупно:	31,5
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС		
10.	Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание - 1 South European Journal of Orthodontics and Dentofacial Research	1
11.	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен стручен собир - 1 Член на Организационен одбор на 18. Балкански стоматолошки конгрес, Скопје, Македонија, 2013.	1
12.	Награда за научни постигнувања од струкова организација/самостоен (6 x 3) = 18 1. Благодарница од Македонското лекарско друштво, Скопје, 2000 год. 2. Благодарница за придонес во работата и развојот на Факултетот (50- годишнина на Стоматолошкиот факултет во Скопје), Скопје, 2009 год. 3. Сертификат - CISKO Entrepreneur Institute – iExec Public Sector	3 3 3 3

	Essentials 1.0, 2011 год.	
	4. Министерство за здравство на РМ - сертификат за положен испит за директор на јавна здравствена установа, 2008 год.	3
	5. Министерство за здравство на РМ - сертификат за положен испит за директор на јавна здравствена установа, 2012 год.	3
	6. Министерство за финансии, Биро за јавни набавки – сертификат за положен испит за лице за јавни набавки, 2012 год.	
13.	Раководител на внатрешна организациона единица- (3 x 3)=9 Раководител на Клиника за ортодонција од: 1.6.2009 г. – 31.5.2011 г. 1.6.2011 г. – 31.5.2013 г. 1.6.2013 г. -	3 3 3
14.	Подготовка на национални документи (стратегии, закони и сл.)– 2 Стратегија за развој на основното образование во Општина Карпош 2011-2016	2
15.	Учество во комисии и тела на државни и други органи (11 x 1)= 11 1. Член на Советот на општина Карпош 2009-2013 год. 2. Член на Советот на Општина Карпош 2013-2017 год. 3. Комисија за јавни дејности (образование, социјална и детска заштита), општина Карпош, 2009-2013 4. Комисија за заштита на животната средина и природата, општина Карпош, 2009-2013 5. Комисија за еднакви можности на жените и мажите, општина Карпош, 2009-2013 6. Комисија за јавни дејности (образование, социјална и детска заштита), општина Карпош, 2013-2017 7. Претседател на Комисија за финансии и локален економски развој, Општина Карпош, 2013-2017 8. Комисија за еднакви можности на жените и мажите, општина Карпош, 2013-2017 9. Член на совет за јавно здравје, општина Карпош, од 1.7.2013 год. 10. Одбор за соработка и доверба со јавноста на Факултетот за електротехника и информациски технологии при УКИМ, Скопје, општина Карпош, 2013-2017 11. Член на претседателството на Синдикалната организација “Мајка Тереза” на ЈЗУ Стоматолошки клинички центар “Св. Пантелејмон”, Скопје, од 11.9.2012 год.	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
	Вкупно	42
		Поени
	ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	
	НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	48,7
	СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	31,5
	ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	42

Вкупно:

122,2

Основни биографски податоци

Ас.д-р Наташа Тошеска-Спасова е родена на 8 март 1970 год. во Скопје, каде што завршила основно и средно образование со одличен успех. Вработена е со двоен работен однос на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје и на Клиниката за ортодонција при ЈЗУ УСКЦ "Св. Пантелејмон"-Скопје.

Универзитетско образование

- **Доктор-стоматолог:** Универзитет "Св. Кирил и Методиј" во Скопје, Стоматолошки факултет, 1993 год. со среден успех 9,76.

- **Магистер на стоматолошки науки од областа на ортодонцијата:** Универзитет "Св. Кирил и Методиј" во Скопје, Стоматолошки факултет, 28.VI 2001 год., со одбрана на магистерскиот труд Морфолошки особености на неправилноста збиеност во денталните лакови.

- **Доктор на стоматолошки науки од областа на ортодонцијата:** Универзитет "Св. Кирил и Методиј" во Скопје, Стоматолошки факултет, 26.VI 2009 год., со одбрана на докторската дисертација под наслов "Проценка и влијанието на збиеноста на мандибуларните инцизиви и нивната позиција на краниофацијалната морфологија".

Работно искуство: Својот работен стаж го започнала на Клиниката за ортодонција при ООЗТ Стоматолошки клиници во 1993 год. Стручниот испит го положила во 1994 год. Специјалистичкиот испит по предметот ортодонција го положила во 1998 год. и се стекнала со звањето специјалист по ортодонција. За помлад асистент на Катедрата за ортодонција при Стоматолошкиот факултет во Скопје е избрана во 1997 год., а во 2000 год. е реизбрана во истото звање. Во 2003 год. е избрана за асистент на Катедрата за ортодонција, а реизбрана е во истото звање во 2006 и 2010 година.

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ

Со самото вработување како клинички лекар од 1993 год., д-р Наташа Тошеска-Спасова активно била вклучена во практичната настава за студентите на Стоматолошкиот факултет. Како помлад асистент и асистент на Катедрата за ортодонција, активно учествувала/а во практичната настава за студентите по дентална медицина: **вежби I циклус студии: претклиничка ортодонција(2+3)** за 1997/1998, 1998/1999, 1999/2000, 2000/2001, 2001/ 2002, 2002/2003, 2003/2004 2004/2005 (8 години); **вежби I циклус студии: клиничка ортодонција(2+2)** за 1997/1998, 1998/1999, 1999/2000, 2000/2001, 2001/ 2002, 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005 (8 години); **вежби I циклус студии: ортодонција I (4+2)** за 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013(8 години) и **вежби I циклус студии: ортодонција II (2+2)** за 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009,

2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013(8 години). Освен за студентите по дентална медицина, зема активно учество и во практичната настава за студентите на Високата школа за стручни забни техничари: **вежби за ВЗТ ортодонција (2+3)** за 2002/2002, 2003/2004, 2004/2005, 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013 (11 години). Секојдневно учествува во практичната клиничка едукација и консултации со студентите, стажантите и кадрите кои се доусовршуваат и специјализираат на Клиниката за ортодонција. Коментор била на 15 специјализанти. Покрај изведувањето на практичната настава учествувала и во изработката на компјутерскиот модел за испитни прашања за студентите по дентална медицина по предметот ортодонција. Исто така била ментор на 4 студентски теми (III награда за усна презентација, 2011 год.). Автор е на учебното помагало “Ортодонтска морфолошка анализа и дијагностика”, рецензирано во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” во Скопје, бр.1027 од 15.III 2012.

Својата стручна подготвеност ја надоградува со учество на **курсеви** организирани во земјата и во странство (вкупно 16): (1)постедукативен курс по ортодонција под раководство на проф.д-р Тодор Бојациев, во Скопје 1993 год; (2)курс-“Пендулум апарати “под раководство на проф.Милан Марковиќ, Белград 1998 год; (3)курс “Интердисциплинарен третман на деца со расцепи” под раководство на проф.Милан Марковиќ во Скопје,1999 год;(4) курс “ Mulin-ова техника и Delaige-ова маска” под раководство на проф. Pierre Verdon во Скопје,2001 год.:(5) курс “ Лечење на малоклузии со Herbst-ов апарат” под раководство на проф.д-р Hans Rannerz во Белград 2002 год.:(6)курс“Divide метода во терапија на бимаксиларна протрузија со екстракција” под раководство на проф. д-р Il Bong Kim од Јужна Кореја, во Скопје 2003 год.:(7)постедукативен курс по ортодонција “Фацијалната П-А телерентгенометриска метода при дијагностицирањето на орофацијалните и дентофацијалните варијации” во Скопје, 27.X 2005;(8)постедукативен курс “Нови хоризонти во ортодонтскиот третман на малоклузијата II класа, примена на noncompliance апарати во ортодонтскиот третман на малоклузијата II/1“, под раководство на проф. д-р Moschos Papadopoulos во Скопје, 14.V 2007;(9)курс Tomas-pins “Mini screws as absolute anchorage in orthodontics” под раководство на д-р Thomas Lietz, во Скопје,15.III 2008;(10) курс “Многифункционалното влијание на развитокот на лицевите структури врз забите” под раководство на д-р Niels Hulsink во Скопје, 31.X 2008;(11) курс “Релевантни концепти во третманот на малоклузиите” под раководство на проф.д-р Ram Nanda, во Охрид , 21.V 2009;(12)курс “Систем на самолигирачки брикети- пасивен наспроти активен “под раководство на проф.д-р Mladen Kuftines во Солун, 23.IX 2009;(13)курс “Damon-пасивен самолигирачки систем” под раководство на д-р Rafael Garsija Espejo во Белград 5-7.X 2009;(14)курс“Selfligating with Discovery SL”, во организација на Dentaforum,Скопје, 20.IV 2010;(15)курс “Getting to grips with Damon Philosophy” под раководство на д-р Pieter Van Herden,Скопје, 27.XI 2011;(16)курс“Changes in treatment mechanics by the implementation of modern bracket designs” под раководство на д-р Vittorio Cacciafesta, во Скопје 30-31.III 2012.

Присуствувала и на **семинари** и **симпозиуми** организирани од Стоматолошкиот, Медицинскиот факултет и Здружението на ортодонтите на Р.Македонија (вкупно 21): (1)Собир на стоматолозите на Р.Македонија во Скопје,

29.IX 2000;(2)II Собир на ортодонтите на Р.Македонија во Маврово, ноември 2000 год. со пленарно предавање;(3)Семинар “Генетски тестирања во Централна и Источна Европа: прифатеност меѓу здравствените работници и општата популација”, во организација на Истражувачкиот центар за генетско инженерство и биотехнологија, МАНУ Скопје, 26.IV 2005;(4)Меѓународен симпозиум на ортодонтите во Крушево 3-4.XI 2006; (5)Семинар “Дентални фокални инфекции-профилактика и менаџмент”, во организација на Стоматолошкиот факултет во Скопје 30.III 2007; (6)Семинар “Инфекции во орофацијалната регија”, Скопје, март 2007;(7)Меѓународен симпозиум на ортодонтите - “Клиничка ортодонција”,Охрид 19.X 2007;(8)Семинар “Хроничната орофацијална болка”, Скопје, 2.XI.2007;(9)Симпозиум “Актуелности во стоматологија во 21 век”, под покровителство на Био Технологија, во Скопје, 14.XII 2007;(10)Семинар “Биоматеријали во стоматологијата”,Скопје, 7.V 2008;(11)Семинар “Алергии во стоматологијата”, Скопје, 24.X 2008;(12)Симпозиум “Application notes of Er: YAG and Nd: YAG Lasers in Dentistry” Fotona, Скопје,11.VI.2009 ;(13)Симпозиум на ЗОМ “Фацијални асиметрии: ортодонтско-хируршки аспекти”, во Скопје 26.III 2010;(14) Симпозиум “Нови технологии од пракса за пракса”,Скопје,Ноември 2010;(15)Годишен стручен состанок со меѓународно учество на Здружението на специјалисти по болести на уста и пародонтот и Здружението на специјалисти по болести на забите и ендодонтот,Скопје 27.XI 2010; (16)Симпозиум “Оптимален модел за организирањето на примарната стоматолошка здравствена заштита кај децата до 14 години во Р.Македонија”,Скопје, 22.I 2011; (17)“Првиот симпозиум за матични клетки и регенеративна медицина со интернационално учество”, Медицински факултет,Скопје 23.III 2011;(18)Симпозиум за HPV инфекции и асоцирани болести, дијагноза, превенција, третман, Медицински факултет, Скопје 25.III 2011;(19)Симпозиум на ЗОМ “Детекција, превенција и третман на импактирани заби”, Скопје 15.IV 2011;(20)IV Стоматолошки симпозиум Тиквеш 2011, Кавадарци,14.V 2011;(21)Симпозиум на ЗОМ “Современи технологии во ортодонцијата”, Скопје, 8.XI 2013.

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

По вработувањето на Клиниката за ортодонција, кандидатката д-р Наташа Тошеска-Спасова активно е вклучена во секојдневната проблематика и во стручната активност на Клиниката, континуирано продлабочувајќи ја својата практична и теоретска подготвеност. Својата научноистражувачка работа од областа ортодонција потесно ја насочува кон проучување на морфолошките карактеристики на неправилноста збиеност во денталните лакови, нејзиното влијание на краниофацијалната морфологија и третманот на ортодонтските неправилности во орофацијалниот систем.Активно учествувала на бројни **конгреси** во земјата и во странство со сопствени трудови и излагања, меѓу кои на конгресите на Европското ортодонтско друштво (EOS) (Соренто 2002, Прага 2003, Виена 2006, Лисабон 2008, Порторож 2010, Истанбул 2011), конгресите на BaSS (Истанбул 1999, Солун 2000, Кушадаси 2002, Охрид 2004, Истанбул 2007, Скопје 2013); на конгресите на стоматолозите од Македонија (1998, 2002, 2006, 2009, 2012); XV Kongres na lekarite od Makedonija vo Ohrid (1999); Прв и Втор конгрес на Здружението на ортодонтите на Македонија (ЗОМ) со меѓународно учество (Охрид 2009 и Скопје 2012); Трансфери на наука на стоматолозите на Македонија (Дојран

1996). Има одржано пленарни предавања на II собир на ортодонтите на Р.Македонија во Маврово во 2000 год. и на IV стоматолошки симпозиум Тиквеш, во Кавадарци во 2011 год., во рамките на програмата на Стоматолошката комора на Р.Македонија. Активно учествувала со усна презентација на 18. Конгрес на BaSS во Скопје, 2013 год.

Трудовите до изборот за помлад асистент се рецензирани во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.677 од 21.II 1997(1- 4), а за реизбор за истото звање (од бр.5-13) се рецензирани во Билтените бр.758, мај 2000, бр.759 јуни 2000, и бр.762 јули 2000 год. Трудовите со реден број 14-19 се рецензирани во Билтените бр.826 од 11.IV 2003 при изборот во звањето асистент. За реизбор во истото звање во Билтенот бр.846 од 1.III 2004 се рецензирани трудовите со реден број 20-23 и трудот со реден број 24 кој е рецензиран во Билтенот бр.878 од 1.IX 2005. При повторниот реизбор во звањето асистент се рецензирани трудовите со реден бр. 25-39 во Билтенот бр.997 од 1.XII 2010.Трудот со реден бр.40 е рецензиран во Билтен бр.962.

За овој избор ги пријавува следниве научно-стручни трудови:

41. Б. Џипунова, Ј. Горгова, **Н.Толеска**. Вертикални промени како одговор на терапијата кај малоклузија втора класа прво одделение.V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество, Охрид, 10-13.IX 2009. Зборник на апстракти, стр.69 (постер).

Извршена е анализа и компарација на верикалните скелетални параметри кај 30 пациенти со малоклузија втора класа прво одделение и тескоба, по терапијата со екстракција на премолари и фиксни апарати. Испитано е и постоењето на сигнификантност во сексуалниот диморфизам. На стартот и на крајот од третманот била извршена анализа на следниве параметри: аглие SNA, SNB, ANB, ој, горна, долна и тотална антериорна лицева висина и постериорна лицева висина. Авторите заклучиле сигнификантно зголемена долна лицева висина кај обата пола, а зголемена горна лицева висина и кај девојчињата и кај момчињата.

Трудот има научно-стручно значење.

42. **N.Toseska-Spasova**, C.Misevska, Z.Spasov, J.Gjorgova, L.Kanurkova. Assesment of gonial angle on panoramic radiographs and lateral cephalograms of Class I malocclusion subjects. 87th Congress of the European Orthodontic Society, Istanbul, juni 19-23,2011. Abstrakt Book, p.287 (poster).

Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј”, Скопје, бр.1043 од 1.XII 2012 год.

43. **N.Toseska-Spasova**, Z.Nikoloski, N.Batkoski, V.Cemerska-Popova, Z.Spasov. Tooth size and arch dimension in uncrowded versus crowded class I malocclusion. 87th Congress of the European Orthodontic Society, Istanbul, juni 19-23,2011.Abstrakt Book, p.286 (poster).

Целта на трудот е да се испита во колкава мера големината на забите од една страна и димензиите на денталните лакови од друга страна придонесуваат за појавата на збиеност во денталните лакови. Испитувањето е извршено на 60 студиски модели поделени во две групи со и без збиеност и I класа,на следниве параметри: поединечни и збирни мезиодистални ширини на забите, ширина, должина и периметар на денталните лакови и анализа на Болтоновиот индекс.Резултатите покажуваат дека димензиите на забите се сигнификантно поголеми кај групата со збиеност, а ширината на денталните лакови е

сигнификантно поголема кај групата без збиеност. Авторите не нашле сигнификантни разлики во должината и периметарот на денталните лакови и Болтоновиот индекс меѓу двете испитувани групи. Заклучиле дека во исти услови ((I класа по Angle) големината на забите има поголем придонес за појавата на збиеност во денталните лакови.

Трудот има научно-стручно значење.

44. J Gjorgova, L. Kanurkova, **N. Toseska-Spasova**, C. Misevska, B. Ahmeti. Evaluation of dental arch asymetry in the mixed dentition. 87th Congress of the European Orthodontic Society, Istanbul, juni 19-23, 2011. Abstrakt Book, p. 203 (poster)

Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј”, Скопје. бр. 1043 од 1. XII 2012 год.

45. C. Bajraktarova-Misevska, M. Kocova, J. Gjorgova, **N. Toseska-Spasova**, E. Bajraktarova Valjakova. Prevalence of malocclusion in patients with Turner Syndrom. 87th Congress of the European Orthodontic Society, Istanbul, juni 19-23, 2011. Abstrakt Book, p. 237 (poster).

Со испитувањето на 30 пациентки со Тарнеров синдром, авторите ја проценуваат фреквенцијата на ортодонтските аномалии кај овој синдром. Пациентите се поделени во подгрупи според соодветниот кариотип. Авторите заклучиле дека кај 70% пациенти со Тарнеров синдром има ортодонтски малоклузии, и тоа: малоклузија II класа прво одделение (30%), збиеност и билатерален вкрстен загриз (6,7%), унилатерален вкрстен загриз (13,3%) и отворен загриз (3,3%). Најголеми сигнификантни разлики има меѓу пациентите со 45X и пациентите со мозаичен и изохромозомен кариотип. Малоклузијата II/1 е најзастапена кај пациентите со 45X, а малоклузијата II/2 класа е најзастапена кај пациентите со мозаичен кариотип. Авторите укажуваат на важноста на раната дијагноза на аномалиите и навремениот ортодонтски третман.

Трудот има научно-стручно значење.

46. Dzipunova B., **Toseska N.**, Kanurkova L., Gjorgova J. Facial morphology in Class II Division 1 malocclusion case. Balk J Stom 2011; 15: 161-5.

Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј”, Скопје. бр. 1043 од 1. XII 2012 год.

47. **Тoшecka –Cпacовa Н.**, Ципунова Б., Ѓоргова Ј., Митева Н., Љ. Симјановска, Спасов З. Неинвазивна естетска пост ортодонтска реставрација кај пациент со импакција на максиларен централен инцив. бти Конгрес на стоматолозите на Р. Македонија со меѓународно учество, 24-27 мај 2012, Охрид, Abstrakt Book, p. 188 (постер).

Целта на трудот е да се прикаже финалното компромисно решение по завршениот ортодонтски третман кај млада пациентка со висока импакција на максиларен перманентен инцизив, неповолна за ортодонтски и хируршки третман. По завршениот фиксен ортодонтски третман со кој латералниот инцизив е поставен на местото на централниот, извршена е негова гингивектомија и реконструкција со нанокмпозит на инцизивот и на канинот. Постигнати се задоволувачки резултати како на естетски, така и на психосоцијален план.

Трудот има стручно-апликативно значење.

48. Ципунова Б., **Тoшecka –Cпacовa Н.**, Радојкова В, Ѓоргова Ј. Фацијална анализа на пациенти со хипопластична максилa. 6. Конгрес на стоматолозите на

Р.Македонија со меѓународно учество, 24-27 мај 2012, Охрид Abstrakt Book, p.186 (постер).

Со испитување на 17 пациенти со малоклузија III класа, од обата пола, авторите ги проучуваат морфолошките карактеристики на краниофацијалниот комплекс кај испитаници со хипопластична максила. Анализата е спроведена на профилни телерендгенограми со проучување на аглиите SNA, SNB, ANB, ANPg, аглиите на фацијална инклинација, максиларна длабина, максиларна висина, постериорна максиларна висина, фацијален конвекситет, должина на максила и позиција на максиларни инцизиви. Резултатите кои ги добиле покажуваат дека постојат повеќе специфични белези на краниофацијалната морфологија кои се есенцијално средство и за планот на терапијата и за изборот на терапевтско средство.

Трудот има научно-стручно и апликативно значење.

49. Љ.Симјановска.,С.Ристеска., **Н. Спасова.**, С.Симјановски. Екстракција на импактирани заби пред отстранувањето на фиксен ортодонтски апарат. 6. Конгрес на стоматолозите на Р.Македонија со меѓународно учество, 24-27 мај 2012, Охрид , Abstrakt Book, p. 95.

Целта на трудот е да се прикаже значењето на екстракциите на импактираните заби, за да се постигне успешен ортодонтски третман. Прикажан е ортодонтски случај со длабока импакција на третите молари во обете вилици, каде е извршена хируршка екстракција на импактираните заби пред отстранувањето на фиксните апарати. Целта на оваа интервенција е да не се искомпромитира успешниот ортодонтски третман и да се задржи постигнатата стабилна оклузија и артикулација.

Трудот има стручно-апликативно значење.

50. Kanurkova L., Gjorgova J., Dzipunova B., **Toseska N.**,Dorakovska A.,Popovska M.,Pandilova M. Association between condylar position and tilt of frontal occlusal plane in patients with transversal and vertical dentofacial discrepancy. Balk J Stom 2012; Vol: 16(3):147-153.

Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.1054 од 15.V 2013.

51. Ѓоргова Ј., Кануркова Л., Ципунова Б.,**Топеска-Спасова Н.**“Ортодонтска морфолошка анализа и дијагностика”, Скопје, 2012.

Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.962 од 15.III 2012.

52. **Toseska-Spasova N.**, Dzipunova B., Gjorgova J. Kanurkova L. Relationship between lower incisor crowding, incisor position and craniofacial morphology. Balk J Stom 2013; Vol: 17, No 1: 92-101.

Авторите ја проценуваат корелацијата помеѓу инцизалната мандибуларна збиеност, вертикалната краниофацијална конфигурација и сагиталната позиција на мандибуларните инцизиви.Испитувањето е направено на мандибуларни денални модели и телерентгенски снимки од 100 деца на возраст од 9-12 год. Преку анализата на вертикалните краниофацијални параметри и параметрите кои ја покажуваат позицијата на мандибуларните инцизиви, авторите заклучиле дека не постои корелација меѓу збиеноста на мандибуларните инцизиви, нивната позиција и вертикалната краниофацијална конфигурација. Авторите заклучиле дека инцизалната мандибуларна збиеност е независна, локална, генетски детерминирана дискрепанса помеѓу големината на забите и големината на

коските. Таа се манифестира во разни скелетни морфологии, независно од позицијата на мандибуларните инцизиви.

Трудот има научно-стручно и апликативно значење.

53. Dzipunova B., **Tosheska-Spasova N.**, Radojkova-Nikolovska V. Changes in the incisor position during treatment of malocclusion Class II Division one. *Physioacta* 2013 Vol 7, No 1: 73-84.

Со испитувањето на 30 пациенти со малоклузија втора класа прво одделение и збиеност, со перманентна дентиција, авторите извршиле анализа и компарација на денталните параметри и промени кај пациентите пред и по терапија со екстракции и фиксни апарати. Резултатите покажуваат сигнификантно намалување на оверџетот кај обата пола, сигнификантна разлика во позицијата на максиларните инцизиви и сигнификантно зголемување на интеринцизивниот агол. Мандибуларните инцизиви не покажуваат сигнификантни промени. Авторите заклучуваат дека терапијата со екстракција на заби и фиксни апарати кај оваа малоклузија е метод на избор за постигнување на естетска и функционална усогласеност, еквилибриум на невромускулното опкружување и стабилност на резултатите.

Трудот има научно-стручно и апликативно значење.

54. **Toseska-Spasova N.**, Dzipunova B., Simjanovska Lj., Gjorgova J., Spasov Z. Dysostosis cleidocranialis (cleidocranial dysplasia) : a case report. 18th Congress of the the Balkan Stomatological Society, Skopje 25-28 IV. 2013. Abstract book, p 164 (oral)

Во трудот опширно е анализиран реткиот синдром Dysostosis cleidocranialis, целосно опфаќајќи ги сите аспекти. Даден е приказ на 12-годишно девојче од сопствената казуистика, кај кое е генетски потврдена оптовареност со синдромот и комплетно се документирани сите промени на скелетот, 'рбетниот столб, шаките, черепот и оклузијата. Авторите заклучуваат дека доброто познавање на патогенезата, клиничките карактеристики и дијагностичките алатки е неопходно за адекватен долгогодишен интердисциплинарен третман за подобрување на општата состојба и на оклузијата.

Трудот има научно-стручно и апликативно значење.

55. **Toseska –Spasova N.**, Dzipunova B., Kanurkova L., Gjorgova J., Spasov Z. Relationship between the skeletal growth pattern and lower incisor crowding-factor analysis. 18th Congress of the the Balkan Stomatological Society, Skopje 25-28 IV. 2013. Abstract book, p 349 (poster).

Целта на трудот е евалуација на корелацијата помеѓу мандибуларната инцизивна збиеност и целокупната краниофацијална морфологија. Преку анализа на 25 скелетни параметри на 100 телерендгенограми кај деца на возраст од 9 до 12 години, утврдено е дека нема корелација помеѓу мандибуларната инцизивна збиеност и скелеталната морфологија. Фактор-анализата индицира дека други селектирани варијабли се во интеррелација со секој фактор, но не и меѓу факторите. Авторите заклучуваат дека фактор-анализата дозволува поделба на податоците според четири фактори: вертикална морфологија, мандибуларна инцизивна позиција, морфологија на рамус и мандибуларна позиција.

Трудот има научно-стручно значење.

56. Dzipunova B., **Toseska-Spasova N.**, Radojkova-Nikolovska V., Kacarska M., Gjorevska M. Orthodontic-surgical management of impacted canines. 18th Congress of the the Balkan Stomatological Society, Skopje 25-28 IV. 2013. Abstract book, p130 (oral)

Раната детекција на ектопичната ерупција и третманот на импактираните канини во двете вилици е цел на преземеното истражување. После исцрпното елаборирање на етиологијата, клиничката слика, дијагнозата, прогнозата и терапијата, прикажани се четири ретки случаи на импактирани максиларни и мандибуларни канини, обработени клинички и рендгенолошки од дијагноза до посттретманска ретенција.

Трудот има научно-стручно и апликативно значење.

57. Dzipunova B., **Toseska-Spasova N.**, Radojkova-Nikolovska V., Kanurkova L., Simjanovska Lj. Mandibular morphology in patients with distoocclusion. 18th Congress of the the Balkan Stomatological Society, Skopje 25-28 IV. 2013. Abstract book, p 344 (poster).

Во трудот е комплетно обработена мандибуларната морфологија кај пациенти со дистооклузија, преку телерендгенска анализа на 40 испитаници, поделени во две подгрупи, со бимаксиларна антепозиција и бимаксиларна ретропозиција. Резултатите од истражувањето покажуваат намалена мандибуларна должина, кај девојчињата во двете подгрупи, а кај момчињата само во втората подгрупа кај кои е и зголемен гонијалниот агол. Утврдена е протрузија на мандибуларните инцизиви и зголемување на мандибуларната инклинација кај испитаниците со ретрогнатија.

Трудот има научно-стручно значење.

58. Kanurkova L., **Toseska –Spasova N.**, Dzipunova B., Gjorgova J., Dorakovska A. Clinical application of the selfligating bracket and treatment efficiency. 18th Congress of the Balkan Stomatological Society, Skopje 25-28 IV. 2013. Abstract book, p 345 (poster).

Исцрпно анализирајќи ја третманската механика и фрикцијата меѓу брекетите и жичените лакови, авторите го опишуваат новиот систем на самолигирачки брекетите. Бенефитите од нивната клиничка апликација се исклучително ниска фрикција, намален ткивен отпор, и прецизна контрола на торкот и ангулацијата, што резултира со побрзи третмански резултати. Надоврзан е приказ на случај со малоклузија III класа, третиран со овој систем на брекетите, кој ги потврдува претходно набројаните предности и се наметнува како метод на избор во терапијата на тешки скелетални аномалии.

Трудот има стручно-апликативно значење.

59. Simjanovska Lj., Markovska-Arsovska M., **Toshevska N.**, Simjanovska M., Jacimovic-Tasevska K. Usage of the laser in the therapy of the soft tissue in the oral cavity

18th Congress of the the Balkan Stomatological Society, Skopje 25-28 IV. 2013 Abstract book, p 315 (poster).

Целта на трудот е да се презентираат сите предности во употребата на ласерот наспроти конвенционалните стандардни методи во терапијата на мекоткивната патологија во оралната празнина. Резултатите од терапијата со ласер Fotona Yag.02, на 70 третирани пациенти укажуваат на сите негови предности: високиот антиинфламаторен ефект на ласерот, намалување на постхируршкиот оток, побрза коагулација, отсуство на анестетик, отсуство на крварење, отсуство на траума, скратување на времето на интервенција и поголем комфор за пациентот.

Трудот има стручно-апликативно значење.

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Автор е на учебното помагало “Ортодонтска морфолошка анализа и дијагностика”, Скопје, 2012. Била член на организациониот одбор на II конгрес на стоматолозите на РМ во Охрид, 1988 год., и член на организациониот одбор на Првиот конгрес на ЗОМ со меѓународно учество во Охрид, 2009 год. Била претседавач на две усни сесии на 18. Конгрес на BaSS во Скопје, 2013 год. Член е на Македонската стоматолошка комора, Македонската лекарска комора, Македонското стоматолошко друштво (МСД), Здружението на ортодонтите на Р.Македонија (ЗОМ), Балканското стоматолошко здружение (BaSS) и на Светската асоцијација на стоматолози (FDI). Добитник е на Пофалница по повод јубилејот 40 години Стоматолошки факултет во Скопје во 1999, Благодарница од Македонското лекарско друштво во 2000 година, Благодарница од Македонското лекарско друштво во 2009 година, Благодарница од Стоматолошкиот факултет во Скопје по повод јубилејот 50 години постоење во 2009 год, и Благодарница од Институтот за медицинска и експериментална биохемија при Медицинскиот факултет во Скопје во 2013 год.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Наташа (Насе) Тошеска-Спасова

Институција: Стоматолошки факултет – Скопје

Научна област : ортодонција
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Реден бр.	Назив на активноста	Поен и
1.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание (4 бода) 90%,80%,60% 1. Ѓоргова Ј, Зужелова М, Џипунова Б, Кануркова Л, Тошеска Н: Наши согледувања околу третманот на дизгнатиите во ортодонцијата. Макед. Стом. Прегл. 1996; 20(1-4): 38-43 (рецензиран во Билтен бр. 675).	2,4
2.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор (6 бода) 90%,80%,60%	
	1. Dzipunova B., Toseska N. , Kanurkova L., Gjorgova J: Facial morphology in Class II Division 1 malocclusion cases. Balk J Stom 2011; 15: 161-5. Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.1054 од 15.V.2013	3,6
	2. Kanurkova L., Gjorgova J., Dzipunova B., Toseska N. , Dorakovska A., Popovska M., Pandilova M. Association between condylar position and tilt of frontal occlusal plane in patients with transversal and vertical dentofacial discrepancy. Balk J Stom 2012; Vol: 16(3):147-153 Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.1054 од 15.V.2013	3,6
	3. Dzipunova B., Tosheska-Spasova N. , Radojkova –Nikolovska V. Changes in the incisor position during treatment of malocclusion Class II Division one. Physioacta 2013; Vol 7, No 1: 73-84.	4,8
	4. Toseska-Spasova N. Dzipunova B., Gjorgova J., Kanurkova L. Relationship between lower incisor crowding, incisor position and craniofacial morphology. Balk J Stom 2013; Vol: 17, No 1: 92-101	3,6
3.	Пленарни предавања на научен/стручен собир (2 бода) 2x2 1. “Морфолошки карактеристики на деналните лакови со збиеност” II собир на ортодонтите на Р.Македонија, Маврово, ноември 2000 год. 2. “Современи концепти, можности и терапевтски достигнувања кај раниот ортодонтски третман” IV Стоматолошки симпозиум	2 2

9. Toseska-Spasova N. , Spasov Z., Misevska C. Development characteristics of the third permanent molars. 79 th Congress of the European Orthodontic Society, Prague, June 10-14 2003 Abstract book, p.527 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.846 од 1.III 2004.	1
10. Misevska C. Gjorgova J., Toseska N. Influence of tooth agenesis of dentofacial structures. 79 th Congress of the European Orthodontic Society, Prague, June 10-14 2003 Abstract book, p.282 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.846 од 1.III 2004.	1
11. Misevska C., Gjorgova J., Toseska N. , E. Bajraktarova Changes in the dentofacial morphology of patients with tooth agenesis. 9 th Congress of the Balkan Stomatological Society, Ohrid 13-16 May 2004. Abstract Book, p.29 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.878 од 1.IX 2005.	1
12. Gjorgova J., Toseska N. , Mehmeti H., Kanurkova L. Esthetical analysis of facial profile. Megunaroden Kongres na Apolonija, “Stomatologijata denes”, Struga 14-16.IV.2006. Abstract book, p.123 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.99 од 1.XII 2010.	1
13. Gjorgova J., Mehmeti B., Mehmeti H., Toseska N. , Redzepe A. Facial balance at Class II Division 1 malocclusion. 11 th Congress of the Balkan Stomatological Society, Sarajevo, May 2006. Abstrakt Book, p.96.(poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII 2010.	1
14. Томеска –Спасова Н. , Мишевска Ц., Ципунова Б., Спасов З. Ортодонтски третман на дентална тескобност преку екстракцијана поединечен долен инцизив. IV конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид, 22-25.VI. 2006. Зборник на апстракти, стр.33 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII 2010.	1
15. Кануркова Л., Томеска Н. , Ѓоргова Ј., Ципунова Б. Ортодонтски третман со edgwise техника за постигнување на добри резултати IV Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид, 22-25.VI. 2006. Зборник на апстракти, стр.31 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII 2010.	1
16. Мишевска Ц., Ѓоргова Ј., Кануркова Л., Томеска Н. , Бајрактарева Е. Анализа на сагиталните меѓувлични соодноси кај индивидуи со агенеза на заби. IV Конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество. Охрид, 22-25.VI. 2006. Зборник на апстракти, стр.34 (poster) Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII 2010.	1
17. N.Toseska-Spasova , L. Kanurkova, A. Redzepe, C. Misevska. Correlations between lower incisor crowding and incisor	1

position. 82 nd Congress of the European Orthodontic Society, Vienna, July 4-8, 2006. Abstract Book, p.132 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII 2010.	1
18.L. Kanurkova, N. Toseska , N. Simonovski, S. Carceva Salja, A. Redzeqi. Craniofacial morphology in children with transverse discrepancy. 82 nd Congress of the European Orthodontic Society, Vienna, July 4-8, 2006. Abstract Book, p.131 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII 2010.	1
19. N.Toseska-Spasova , L. Kanurkova, J. Gjorgova, Z. Prevalence and treatment of eruption disturbances of permanent second molars. 12 th Congress of the the Balkan Stomatological Society, Istanbul, 12-14 April 2007 Abstract Book, p.150 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII 2010.	1
20.L.Kanurkova, J. Gjorgova, N. Toseska , A. Kanurkova. Skeletal and occlusal changes in patient with Class II division 1 malocclusion – a case report .12 th Congress of the the Balkan Stomatological Society, Istanbul, 12-14 April 2007 Abstract Book, p.143 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII 2010.	1
21.Misevska C, Gjorgova J, Misevski T, Toseska N , Bajraktarova E. Dental arches and palatal morphology in patients with Turner’s syndrome 83 rd Congress of the European Orthodontic Society, Berlin June 20-24, 2007. Abstract Book, p.131 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII 2010.	1
22. N Toseska-Spasova , J Gjorgova, C Misevska, Z Spasov Topographic relationship between the mandibular canal and impacted third molars 84 th Congress of the European Orthodontic Society, Lisbon, 10-14 June 2008 Abstract Book, p.197 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII 2010.	1
23.C Misevska, E Vajlakova, N Toseska , J Gjorgova, T.Misevski Caries prevalence and periodontal status in patients with Turner’s syndrome 84 th Congress of the European Orthodontic Society, Lisbon, 10-14 June 2008 Abstract Book, p.190 (poster). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII 2010.	1
24.J.Gjorgova, C Misevska, N Spasovska . Effects of maxillary incisor protrusion on facial aesthetics 84 th Congress of the European Orthodontic Society, Lisbon, 10-14 June 2008. Abstract Book, p.185 (poster). Трудот е рецензиран во Билтен на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII.2010.	1
25. N.Toseska-Spasova , J.Gjorgova, C.Misevska, B.Dzipunova, Z.Spasov. Factor contributing to mandibular anterior crowding in the	1

early mixed dentition. Прв конгрес на здружението на ортодонтите на Р.Македонија,Охрид 21-24 мај 2009. Книга на апстракти,стр.30 (постер) Трудот е рецензиран во Билтен на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII.2010.	1
26.В.Dzipunova, J.Gjorgova, N.Toseska-Spasova , L.Kanurkova. Therapeutic effects in malocclusion Class II Division 1 Прв конгрес на здружението на ортодонтите на Р.Македонија,Охрид 21-24 мај 2009.Книга на апстракти,стр.27 (постер) Трудот е рецензиран во Билтен на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.997 од 1.XII.2010.	1
27. Б.Џипунова, Ј. Ѓоргова, Н.Томеска . Вертикални промени како одговор на терапијата кај малоклузија втора класа прво одделение.V конгрес на стоматолозите од Македонија со меѓународно учество,Охрид,10-13.IX 2009.Зборник на апстракти,стр.69 (постер).	1
28 . N Toseska-Spasova , J Gjorgova, C Misevska, Z Spasov.Arrested eruption of the permanent lower second molar 86 th Congress of the European Orthodontic Society, Portoroz, juni 15-19 VI. 2010. Abstrakt Book, p.111 (poster).Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.997од 1.XII 2010.	1
29. N.Toseska-Spasova , C.Misevska, Z.Spasov, J.Gjorgova, L.Kanurkova.Assesment of gonial angle on panoramic radiographs and lateral cephalograms of Class I malocclusion subjects 87 th Congress of the European Orthodontic Society, Istanbul, juni 19-23,2011 Abstrakt Book, p.287 (poster).	1
30. N.Toseska-Spasova , Z.Nikoloski, N.Batkoski, V.Cemerska-Popova, Z.Spasov.Tooth size and arch dimension in uncrowded versus crowded class I malocclusion..87 th Congress of the European Orthodontic Society, Istanbul, juni 19-23,2011 ,Abstrakt Book, p.286 (poster).	1
31.J Gjorgova, L.Kanurkova, N.Toseska-Spasova , C.Misevska, B Ahmeti.Evaluation of dental arch asymetry in the mixed dentition .87 th Congress of the European Orthodontic Society, Istanbul, juni 19-23,2011, Abstrakt Book, p.203 (poster).	1
32.C.Bajraktarova-Misevska, M.Kocova, J.Gjorgova, N.Toseska-Spasova , E.Bajraktarova Valjakova.Prevalence of malocclusion in patients with Turner Syndrom.87 th Congress of the European Orthodontic Society, Istanbul, juni 19-23,2011.Abstrakt Book, p.237 (poster)	1
33. Томеска –Спасова Н. , Џипунова Б.,Ѓоргова Ј., Митева Н. Љ.Симјановска,Спасов З. Неинвазивна естетска постортодонтска реставрација кај пациент со импакција на максиларен централен инцизив.6ти Конгрес на стоматолозите на Р.Македонија со меѓународно учество, 24-27 мај 2012, Охрид, Abstrakt Book, p.188 (poster).	1
34.Џипунова Б., Томеска –Спасова Н. , Радојкова В, Ѓоргова Ј.Фацијална анализа на пациенти со хипопластична максила. 6ти	1

	Конгрес на стоматолозите на Р.Македонија со меѓународно учество, 24-27 мај 2012, Охрид , Abstrakt Book, p.186 (poster). 35.Љ.Симјановска.,С.Ристеска., Н. Спасова.,С.Симјановски Екстракција на импактирани заби пред поставувањето на фиксен ортодонтски апарат бти Конгрес на стоматолозите на Р.Македонија со меѓународно учество, 24-27 мај,2012, Охрид , Abstrakt Book, p. 97 36.Toseska –Spasova N., Dzipunova B.,Simjanovska Lj., Gjorgova J.,Spasov Z. Dysostosis cleidocranialis (cleidocranial dysplasia) : a case report.18th Congress of the the Balkan Stomatological Society,Skopje 25-28 IV.2013.Abstract book, p 164 (oral) 37.Toseska –Spasova N., Dzipunova B.,Kanurkova L.,Gjorgova J.,Spasov Z.Relationship between the skeletal growth pattern and lower incisor crowding-factor analysis. 18th Congress of the the Balkan Stomatological Society,Skopje 25-28 IV.2013.Abstract book, p 349(poster) 38.Dzipunova B., Toseska –Spasova N., Radojkova-Nikolovska V.,Kacarska M., Gjorevska M.Orthodontic-surgical management of impacted canines.18th Congress of the the Balkan Stomatological Society,Skopje 25-28 IV.2013.Abstract book, p 130 (oral) 39.Dzipunova B.,Toseska –Spasova N.,Radojkova-Nikolovska V.,Kanurkova L.,Simjanovska Lj.Mandibular morphology in patients with distoocclusion. 18th Congress of the the Balkan Stomatological Society, Skopje 25-28 IV.2013.Abstract book, p 344 (poster) 40.Kanurkova L., Toseska –Spasova N., Dzipunova B.,Gjorgova J.,Dorakovska A. Clinical application of the selflegating bracket and treatment efficiensy. 18th Congress of the the Balkan Stomatological Society, Skopje 25-28 IV.2013.Abstract book, p 345 (poster) 41. Simjanovska Lj., Markovska-Arsovska M.. Toshevska N.,Simjanovska Lj.,Jacimovic-Tasevska K. Usage of the laser in the therapy of the soft tissue in the oral cavity 18th Congress of the the Balkan Stomatological Society, Skopje 25-28 IV.2013.Abstract book, p 315 (poster)	
5.	Апстракти објавени во зборник на конференција национална(0,5 бода) 0,5x10=5 1. Тотеска Наташа. Должност на лекарот спрема самиот себе и однос лекар-лекар и лекар-медицински персонал.XVI конгрес на студентите по медицина на Македонија со меѓународно учество.Охрид, 9-12 мај,1992; 27 (Книга на апстракти).Трудот е рецензиран во Билтен на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.677 од 21.02.1997 2. Тотеска Наташа.Болтоновиот индекс во ортодонтскиот третман на малоклузиите. XVI конгрес на студентите по медицина на Македонија со меѓународно учество.Охрид, 7-9 мај,1993; 59 (Книга на апстракти).Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.677 од 21.02.1997 3.Тотеска Н., Курчиева Г., Ципунова Б., Ѓоргова Ј.Корелација	0,5 0,5 0,5

меѓу збиеноста на забите и димензиите на денталните лакови..Втор Конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид 24-28.06.1998 год.Зборник на апстракти, стр.53 (постер).Трудот е рецензиран во Билтен на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.759, јуни 2000 год.	0,5
4.Курчиева Г., Тошеска Н. , Мишевска Ц., Кануркова Л. Процена на збиеноста во денталните лакови кај перманентна дентиција.Втор Конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид 24-28.6.1998 год.Зборник на апстракти, стр.41 (постер)Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.758, мај2000 год.	0,5
5.Курчиева Г., Тошеска Н. , Поп Стефанова М. Стадиум на развој на хипердонтичните заби..Втор конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид 24-28.06.1998 год. Зборник на апстракти, стр. 42 (постер) Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.759, јуни,2000 год.	0,5
6.Ѓоргова Ј., Џипунова Б., Кануркова Л., Курчиева Г., Тошеска Н. , Мишевска Ц Корелација меѓу краниомандибуларниот индекс и агол SNB кај прогени загризи. Втор Конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид 24-28.06.1998 годЗборник на апстракти, стр.55 (усна презентација) Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.758, мај 2000 год.	0,5
7. Кануркова Л., Ѓоргова Ј., Џипунова Б., Тошеска Н. Примена на фиксна ортодонтска терапија со екстракција и без екстракција на заби. Втор конгрес на стоматолозите од Македонија, Охрид 24-28.06.1998 год. Зборник на апстракти, стр.59 (постер) Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.758, мај 2000 год.	0,5
8. Тошеска –Спасова Н. , Курчиева-Чучкова Г., Поп Стефанова-Трпоска М. Приказ на ретки случаи на хиподонција. XV Конгрес на лекарите на Македонија.Охрид 6-10.10.1999. Зборник на апстракти, стр. 156 (постер).Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.759, јуни, 2000 год.	0,5
9. Тошеска –Спасова Н. , Курчиева-Чучкова Г., Џипунова Б., Гудеска И.Корелација меѓу дефинираните краниофацијални растојанија и ширината на максиларниот дентален лак кај испитаниците со збиеност. III конгрес на стоматолозите на Македонија, Охрид, 11-14.IX 2002.Книга на апстракти,стр.167 (постер).Трудот е рецензиран во Билтен на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.846 од 1.III.2004.	
10. Џипунова Б., Кануркова Л. Тошеска –Спасова Н. ,Мишевска Ц. Комбиниран ортодонтско-хируршки пристап во тртманот на малоклузиите.III конгрес на стоматолозите на Македонија, Охрид 11-14.IX.2002.Книга на апстракти,стр.157(постер). Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” бр.846 од 1.III 2004.	

Реден бр.	Назив на активноста	Поени
1.	Позитивно рецензиран универзитетски учебник /автор (8 бода) Ѓоргова Ј, Кануркова Л, Џипунова Б, Тошеска-Спасова Н: “Ортодонтска морфолошка анализа и дијагностика”, 2011. Рецензиран во Билтен бр. 1027 на УКИМ, март 2012	8
2.	Експертски активности; евалуација, стручна ревизија, супервизија (2 бод) -претседавач со усна сесија на BaSS, Скопје, 2013	1

	- претседавач со усна сесија на BaSS, Скопје, 2013	1
3.	Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството (2 бода) Специјалист по ортодонција, 1998	2
5.	Учество на промотивни активности на факултетот/институтот (0,5 бода) 0,5x3 -Соработник во проект “ПР Стратегија за промоција на Универзитетски стоматолошки Клинички центар” реализиран под покровителство на Министерството за здравство и соработка со маркетинг-агенција Република, 2012 год. - Ден на науката на УКИМ, 2012 - Ден на науката на УКИМ, 2013	0,5 0,5 0,5
6.	Воведување на нова лабораториска/клиничка или јавно-здравствена метода во областа на медицинските науки и здравството (1 бод) Self-ligating brackets system	1
7.	Предавање на институции од јавен интерес, културно информативни (0,5 бода) 0,5 x2 Предавање од доменот на ортодонција од здравствен карактер, Сител, 2009 година, 2013 година	1
	Дејности од поширок интерес	
1.	Член на организационен одбор на 2. Конгрес на стоматолози на РМ, Охрид, 1998 (1 бод)	1
2.	Член на организационен одбор на Првиот конгрес на ЗОМ со меѓународно учество, Охрид, 2009 (1 бод)	1
3.	Награда за научни постигнувања од струкова организација/самостоен (3 бода) 3x5 -Пофалница по повод јубилејот 40 години Стоматолошки факултет во Скопје 1999 год. -Благодарница од Македонското лекарско друштво, 2000 год. -Благодарница од Македонското лекарско друштво, 2009 год. -Благодарница од Стоматолошкиот факултет во Скопје по повод јубилејот 50 години постоење, 2009 год. -Благодарница од Институтот за медицинска и експериментална биохемија, 2013 год.	3 3 3 3 3
4.	ВКУПНО	32,5
	ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
	НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	78,5

	СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	32,5
	ВКУПНО	111

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ НА КОМИСИЈАТА

Рецензентската комисија го разгледа материјалот за избор на три (3) научни работници во сите научни звања од областа на ортодонцијата доставен од страна на кандидатите ас. д-р Билјана Џипунова, ас. д-р Цветанка Бајрактарова Мишевска, ас.

д-р Наташа Тошеска-Спасова од Катедрата за ортодонција.

Врз основа на приложената документација, и извршеното вреднување на сите референци и активности на кандидатите во наставно-истражувачката и стручно-апликативната дејност согласно со законот, критериумите и Правилникот за избор на научни работници во сите научни звања на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје, Рецензентската комисија констатира дека сите три кандидати имаат постигнато успешна, стручна и научна активност, покажуваат континуиран интерес кон научноистражувачката работа и формално и суштински ги исполнуваат критериумите за избор во звањето научен соработник.

Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје да ги избере ас. д-р Билјана Џипунова, ас. д-р Цветанка Бајрактарова Мишевска, ас. д-р Наташа Тошеска-Спасова во звањето научен соработник на Катедрата за ортодонција, и му предлага на Советот да донесе одлука за понатамошна процедура и постапка.

Членови на комисијата

1. Проф. д-р Лидија Кануркова dr. sci, претседател с.р.
2. Проф.д-р Марија Зужелова dr. sci, член с.р.
3. Доц. д-р Габриела Курчиева Чучкова dr.sci, член с.р.
4. Проф. д-р Владимир Поповски dr.sci, член с.р.
5. Проф. д-р Златко Ѓеоргиев dr.sci, член с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ-ДОЦЕНТ ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ АВТОМАТИКА И СИСТЕМСКО ИНЖЕНЕРСТВО НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии, донесена на седницата одржана на 29.1.2014 година, со број 02-213/14, одредени сме за членови на Рецензентската комисија за избор во наставно-научното звање доцент по предметите од наставно-научната област автоматика и системско инженерство, а во врска со распишаниот конкурс во весникот „Дневник“ и „Коха“ од 21-22.12.2013 година.

На објавениот конкурс се пријави само еден кандидат, д-р Весна Ојлеска, дипл. ел. инж., доктор по електротехника, област: автоматика и системско инженерство, вработена како асистент на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, по предмети од наставно-научната област автоматика и системско инженерство.

Врз основа на поднесените документи, сопствените сознанија и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Весна Ојлеска е родена на 16 ноември 1980 година во Струга - Р. Македонија. До завршувањето на средното училиште живеела во с. Драслајца - Струга. Основно училиште завршила во местото на живеење, а во 1995 година се запишала на природно-математичката гимназија при УСО „Нико Нестор“ во Струга. Во текот на основното и средното образование учествувала на повеќе републички и регионални натпревари во областа на физиката и математиката, при што во 1998 година го освоила 3-тото место на Републичкиот натпревар по физика.

Во 1999 година се запишала на Електротехничкиот факултет во Скопје на насоката компјутерска техника, информатика и автоматика. Студиите ги завршила со успешна одбрана на дипломски труд, на 1.11.2004 година, со просечна оценка 9,12, при што е наградена од Факултетот за континуираните одлични резултати. Во ноември 2005 година се запишала на постдипломските студии на насоката автоматика и системско инженерство на Електротехничкиот факултет во Скопје, под менторство на проф. д-р Татјана Колемишевска-Гугуловска, а до јануари 2008 година ги положила сите испити предвидени со наставната програма на постдипломските студии, со просечна оценка 10,00. Магистерскиот труд со наслов „Моделирање анализа и проектирање на превклучувачки фази-логички системи на управување“ го одбрала на 17.6.2009, стекнувајќи се со научен степен-магистер по електротехника од областа на автоматиката и системското инженерство. Во октомври 2009 година прифатена ѝ е темата за изработка на докторска

дисертација под наслов „Управувачко пресметувачка синергија на фази-превклучувачки и фази-невронски нелинеарни системи“, под менторство на проф. д-р Татјана Колемишевска-Гугуловска. Докторската дисертација успешно ја одбранила на 29.11.2013 година.

Во поглед на нејзиното работно искуство значајно е да се наведат следниве податоци. По завршувањето на додипломските студии, од ноември 2004 до мај 2005, работела како практикант во фирмата за развој на информации системи VIGOUR spol. s r.o. – Република Чешка. Во октомври 2005 година е примена на Институтот за автоматика и системско инженерство при Електротехничкиот факултет во Скопје, како демонстратор на група предмети од областа автоматика и системско инженерство. Од јануари 2007 година до ноември 2009 година работела како помлад асистент на Институтот за автоматика и системско инженерство, а од ноември 2009 година до денес како асистент на истиот Институт.

Одлично зборува и пишува англиски и има почетни познавања од германскиот јазик. Во рамките на додипломските и постдипломските студии, како и во текот на својата работа, се здобива со знаења за апликативно програмирање, веб-програмирање, работа со бази на податоци и користење на различни апликативни програми.

Професионална активност

1. Наставно-образовна дејност

Како демонстратор, помлад асистент и асистент на Институтот за АСИ, ас. д-р Весна Ојлеска има активно учествувано во одржувањето на аудиториските и/или лабораториските вежби на Институтот за автоматика и системско инженерство при Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје по следниве предмети: теорија на системи, дискретни системи на управување, линеарни динамички системи, компјутерско водење на процеси, нелинеарни системи на управување, фази-логичко управување, линеарни оптимални управувачи и состојбени естиматори и технички средства на автоматизација.

Во зимскиот семестар 2005/2006 година, ас. д-р Весна Ојлеска ги држела аудиториските вежби по предметите теорија на системи и дискретни системи на управување. По предметот теорија на системи, кој во тој семестар за првпат се воведува и како наставен предмет според ЕКТС, врши проширување на дотогашните аудиториски вежби и подготвува комплетно нови упатства за лабораториски вежби. Во текот на летниот семестар 2005/2006 година, ас. д-р Весна Ојлеска била вклучена во одржување на лабораториски вежби по предметот компјутерско водење на процеси, за кои изготвува комплетно нови упатства. Во истиот семестар е вклучена и во воведување и одржување на аудиториски и лабораториски вежби по линеарни динамички системи, нов предмет во рамките на ЕКТС за втора година, насока: компјутерско системско инженерство и автоматика. Во текот на зимскиот семестар во учебната 2006/2007 година, покрај одржувањето на аудиториски и лабораториски вежби по предметот теорија на системи, кандидатката учествувала во обновување и спроведување на аудиториски и лабораториски вежби по предметот нелинеарни системи на управување, како и во воведување и спроведување на аудиториски вежби по предметот фази-логичко управување. И двата последни предмета се воведуваат во рамките на новата наставна програма на

додипломските студии на ФЕИТ (според ЕКТС), за првпат во овој семестар. Во летниот семестар во учебната 2006/2007 година, освен во одржување на аудиториски и лабораториски вежби по линеарни динамички системи, кандидатката е вклучена и во обновување и одржување на аудиториски вежби по предметот технички средства на автоматизација. Во истиот период, кандидатката активно учествува во воведување и одржување на аудиториски вежби по предметот линеарни оптимални управувачи и состојбени естиматори, како и во воведување и одржување на аудиториски и лабораториски вежби по предметот компјутерско водење на процеси. И двата последни предмета се воведуваат за првпат во рамките на новата наставна програма на додипломските студии на ФЕИТ – според ЕКТС. Во понатамошниот период, во зимските семестри во учебните 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, како и 2012/2013, ас. д-р Весна Ојлеска активно е вклучена во обновување и одржување на аудиториските и/или лабораториските вежби по предметите: теорија на системи, нелинеарни системи на управување и фази-логичко управување; а во летните семестри во учебните 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, како и 2010/2011, кандидатката е вклучена во обновување и одржување на аудиториските и/или лабораториските вежби по предметите: линеарни динамички системи, компјутерско водење на процеси и линеарни оптимални управувачи и состојбени естиматори. Во летниот семестар од учебната 2011/2012, како и 2012/2013 година, ас. д-р Весна Ојлеска е вклучена во обновување и одржување на аудиториските и лабораториските вежби по предметот линеарни динамички системи и линеарни оптимални управувачи и состојбени естиматори. Во зимскиот семестар од учебната 2013/2014, ас. д-р Весна Ојлеска активно е вклучена во обновување и одржување на аудиториските и/или лабораториските вежби по предметите: нелинеарни системи на управување, фази-логичко управување и теорија на автоматско управување 1. Последниот предмет се воведува за првпат во рамките на новата (иновирана во 2012 година) наставна програма на додипломските студии на ФЕИТ – според ЕКТС. Освен официјалниот ангажман, ас. д-р Весна Ојлеска е учесник (во својство на предавач) и на 2 школи (Школа за програмирање на “SIEMENS - SIMATIC S7” - 2005 и 2007) и 1 работилница (Робомак 2010). Член е на 99 комисии за оцена и одбрана на дипломски работи.

Во периодот на работа како демонстратор, помлад асистент и асистент треба да се истакне извонредното залагање на ас. д-р Весна Ојлеска за воведување и подготовка на упатства за аудиториски и лабораториски вежби по сите предмети на кои била соработник. Кандидатката има изготвено пишани материјали во вид на интерни скрипти за аудиториски вежби по шест од предметите на кои била соработник, а кои воедно и за првпат се активирани на додипломските студии на ФЕИТ. Исто така, кандидатката има изготвено и упатства за лабораториски вежби по предметите: теорија на системи, линеарни динамички системи, компјутерско водење на процеси и нелинеарни системи на управување. Во 2011 година се јавува како автор на збирката задачи: “Решени задачи во MATLAB од областа на линеарните динамички системи”, Е. Лазаревска, **В. Ојлеска**, УКИМ – Скопје, ISBN 978-9989-43-289-7, Скопје, 2011.

2. Научноистражувачка дејност

Кандидатката ас. д-р Весна Ојлеска е автор и коавтор на 29 научни труда, од кои 27 се објавени на меѓународни и домашни конференции во областа автоматика и системско инженерство, а 2 труда се објавени во меѓународни списанија. Во оваа листа може да се

додадат и нејзиниот магистерски труд со наслов: „Моделирање, анализа и проектирање на превклучувачки фази-логички системи на управување“, како и докторската дисертација со наслов: „Управувачко пресметувачка синергија на фази-превклучувачки и фази-невронски нелинеарни системи“, одбранети на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје.

Соработник е во неколку научноистражувачки проекти од областа на автоматиката и системското инженерство.

2.1. Публикувани научни трудови

Кандидатката ас. д-р Весна Ојлеска се јавува како автор/коавтор на следниве научни трудови:

2.1.-а Трудови во списанија

- [1] **Vesna M. Ojleska**, Tatjana Kolemishchevska-Gugulovska and Georgi M. Dimirovski, “Influence of the State Space Partitioning into Regions when Designing Switched Fuzzy Controllers,” in *The Scientific Journal Facta Universitatis, Series Automatic Control and Robotics*, Vol. 9, No 1, 2010, pp. 103 – 112, UDC 681.5.01 681.523.4.

Во овој труд се истражени влијанијата на начинот на поделба на просторот на состојби на специфични региони, при дизајнот на превклучувачки фази логички управувачи, врз стабилноста на системот. За истражувачки цели дизајниран е превклучувачки фази-логички модел и соодветен превклучувачки управува за возило хOVERKRAFT, како типичен нехолономен систем. Проектирањето е направено за четири различни начини на поделба на просторот на состојби. Симулационите резултати го потврдуваат влијанието на различните поделби на просторот на состојби врз управувачката перформанса на системот.

- [2] **Vesna M. Ojleska**, Tatjana Kolemishchevska-Gugulovska and Georgi M. Dimirovski, Superior Performance of Switched Fuzzy Control Systems: an Overview and Simulation Experiments,” in *International Journal of Simulation Systems, Science and Technology*, Vol. 12, No 2, April 2011, pp. 19-29, ISSN 1473-804x online, 1473-8031 print.

Во овој труд се презентирани основите на превклучувачките фази-логички системи, конструкцијата на модели и анализа на стабилноста, проследено со предложени концепти за конструкција на симулациони алгоритми кај нив. Со користење на предложените концепти е прикажан целиот процес на моделирање, анализа на стабилноста и дизајн на стабилизирачки превклучувачки фази-логички управувачи за возило “хOVERKRAFT”, како типичен нехолономен систем. Симулаторот во MATLAB (модел во Simulink), како и специјалните функции во MATLAB за превклучувачкиот фази- логички управувач на возилото “хOVERKRAFT”, заедно со низата симулациони резултати, ја потврдуваат точноста на предложениот концепт. Со користењето на овој типичен нехолономен систем едновременно е истражена подобрата перформанса на превклучувачките фази-логички системи во споредба со обичните Т-С фази-логички системи.

2.1.-6 Трудови во зборници од конференции

- [3] Tatjana Kolemishavska-Gugulovska, Mile Stankovski, **Vesna Ojleska**, “The Macedonian Credit Transfer System for Control Engineers,” in *Proc. of the 5th IFAC Intl. WS DECOM-TT 2007*, May 17-20, Cesme, Turkey

Во денешно време, многу повеќе од порано, многу е значајно, особено во земјите во развој, да се земе предвид влијанието на напредните технологии врз економијата во земјата. Стана сосема јасно дека иднината на земјата зависи од изнаоѓањето на некоја технолошки базирана трансформација на модерното општество и неговата економија во рамките на процесот на глобализација. Со тоа, потребно е адекватно обучување на нови генерации на инженери. Во овој труд се презентирани дел од придонесите кон овие промени, преку опис на кредит-трансфер системот на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, Република Македонија.

- [4] Biljana Mileva-Boshkoska, Mile Stankovski, Tatjana Kolemishavska-Gugulovska, Pavle Boshkoski, **Vesna Ojleska**, “Modelling of concentration of NO_2 using support vector machines” in *Proc. of the 5th IFAC Intl. WS DECOM-TT 2007*, May 17-20, Cesme, Turkey.

Во трудот се презентирани споредбени резултати за предикција на нивото на нитроген диоксид (NO_2), 24 часа напред и една седмица напред, со користење на три модели, и податоци добиени од станицата за автоматско надгледување на воздухот во Скопје, Република Македонија. Првиот модел е добиен со користење на невронска мрежа составена од радијално базични функции, вториот модел е добиен со користење на машини со носечки вектори со полиномијално јадро и третиот е добиен со користење на машини со носечки вектори со гаусово јадро. Од резултатите може да се заклучи дека најдобра перформанса се добива кога се користи модел со машини со носечки вектори со полиномијално јадро, и за двата периода на предикција.

- [5] **Vesna Ojleska**, Tatjana Kolemishavska-Gugulovska, Georgi M. Dimirovski, “Systems Engineering Overview of Game Theory in Control Applications 1: Essential Basics,” in *Proc. of the 8th National Conference with International Participation - ETAI 2007*, Ohrid, R.Macedonia, September 19-21, 2007.

- [6] **Vesna Ojleska**, Tatjana Kolemishavska-Gugulovska, Georgi M. Dimirovski, “Systems Engineering Overview of Game Theory in Control Applications 2: Control System Architectures,” in *Proc. of the 8th National Conference with International Participation - ETAI 2007*, Ohrid, R.Macedonia, September 19-21, 2007.

Теоријата на игри е математичка методологија која се состои од множество на алатки наменети за моделирање на интеракцијата помеѓу повеќе агенти или структури на системот кои имаат конфликтни интереси и се подложени на определени ограничувања. Интеракцијата помеѓу овие делови на системот може да постигне стабилен баланс, со цел да се задоволат одредени услови. Заради тоа, полезно е да се разгледуваат управувачки и надгледувачки проблеми на комплексни системи кои се предмет на конфликтни барања. Во овие два труда е презентирана прегледна студија на основните концепти и апликациите на теоријата на игри во управувачките апликации.

- [7] Biljana Mileva-Boshkoska, **Vesna Ojleska**, Tatjana Kolemishavska-Gugulovska, “Prediction of Ozone Concentrations Using Fuzzy Identification,” in *Proc. of the 14th International Conference of Women Engineers and Scientist*, France 2008.

Во овој труд е презентиран фази-логички идентификуван модел за предикција на концентрацијата на озон. Главниот акцент е ставен на приспособување на фази-логичките функции на припадност, бидејќи тоа има значајна улога во конечно добиениот апроксиматор. Во трудот, исто така, е

направена и споредба на резултатите со оние што се добиваат кога се користат модели, базирани на машини со носечки вектори.

- [8] **Vesna Ojleska**, Goran Stojanovski, “Switched Fuzzy Systems: Overview and Perspectives,” in *Proc. of the 9th International PhD Workshop on Systems and Control - A Young Generation Viewpoint*, Izola, Slovenia, October 1-3, 2008.

Во овој труд е дадена прегледна студија на најновите достигнувања за неколку фундаментални проблеми кај превклучувачките фази-логички системи. Претставен е основниот концепт на превклучувачки фази-логички систем, конструкцијата на модели кај него, како и предизвиците за стабилизација на ваквите системи. Последното вклучува анализа на стабилноста и наоѓање на услови за стабилизација на системот. Во трудот, исто така, е изложена и мотивацијата за проучување на ваквите системи, со тоа што е изложено како тие се поврзани во решавањето на најразлични проблеми во теоријата на управувањето и различните управувачки апликации.

- [9] Shi-Lu Dai, **Vesna Ojleska**, Jun Zhao, Georgi M. Dimirovski, “Uncertain Switched Linear Time-Delay Systems: Robust Stability and L_2 -Gain Analysis,” in *Proc. of the TOK'08 Conference*, Istanbul, Turkey, November 13-15, 2008.

Во овој труд се обработува робусната стабилност и L_2 -анализа за дискретни по време превклучувачки линеарни системи, кои содржат променливо временско доцнење на состојбените променливи и конвексно ограничени неизвесности. Изведени се доволните услови за робусна стабилност и добивање на L_2 -засилување, при што тие зависат од доцнењето. Ова е постигнато со примена на нов, параметарски зависен, Љапуновски функционал и во поново време предложената техника на матрици со слободни тежини. Дадени се нумерички примери за да се покажат подобрувањата во однос на досегашните резултати.

- [10] **Vesna M. Ojleska**, Tatjana D. Kolemishchevska-Gugulovska, Georgi M. Dimirovski, “A Survey on Modeling, Analysis and Design of Switched Fuzzy Control Systems”, in *Preprints of DECOM-IFAC'09*, and accepted to appear on *IFAC Papers On-Line* as part of the *Proceedings of DECOM-IFAC'09*, Ohrid, September 26-29, Macedonia.

Во овој труд се изложени постигнувањата во полето на превклучувачки фази-логички системи, проследено со споредбена анализа на неколку типови вакви системи. Претставен е обединет заеднички концепт на ваквите системи, различните пристапи во генерирање на моделите кај нив, како и предизвиците во поглед на иследување на стабилноста и стабилизација на ваквите системи. Последното вклучува проблеми на анализа на стабилноста и наоѓање на услови за егзистенција на превклучувачки фази-логички управувачи кои ќе го стабилизираат нелинеарниот систем.

- [11] **Vesna Ojleska**, Tatjana Kolemishchevska-Gugulovska, and Georgi Dimirovski, “Fuzzy Matrix Game Perspective for Problems of Cooperation, Non-Cooperation, and Conflicts” in *Preprints of SWIIS-IFAC 2009*, Bucharest, Romania, October 28-30.

Во социјалните апликации на теоријата за системите, каде што натпреварот за време на конфликтни интереси има главна улога, донесувањето на одлуки подразбира ситуации во кои едната страна треба да се одлучи дали да соработува или не со својот соперник или опонент. Секој од опонентите (“играчите”) има свои зацртани мисии во рамките на општеството. Најмалку две (ако не и повеќе) страни треба да донесат одредени одлуки во случај на делумно или целосно конфликтни ситуации при одредено несогласување или конфликт. Притоа, најголемиот дел од одлуките подлежат на ризик, неизвесност и се

нецелосни или грубо опишани преку лингвистички или веројатностни информации. Во случај на два играча, синергијата помеѓу фази логичкото управување и теоријата на игри е ефикасно решение за претставување и наоѓање решение при такви повеќекритериумски конфликтни ситуации. Фази-логиката се користи со цел да се земат предвид одредени субјективни однесувања на носителите на одлуките кои е тешко да се измоделираат со класичната теорија на игри.

- [12]Jozef B. Lewoc, Antoni Izworski, Slawomir Skowronski, Georgi Marko Dimirovski, **Vesna Ojleska**, “An Approximate Actual Network Performance Evaluation Method,” in *Proceedings of the International Conference on Intelligent Systems, Modelling and Simulation, ISMS 2010*, Liverpool, England, 27-29 January, pp.380-384, ISBN: 978-1-4244-5984-1, INSPEC Accession Number: 11141368, DOI: 10.1109/ISMS.2010.74.

Стохастичките методи на чекање кај мрежите не се соодветни за истражувањата кај реалните мрежи. Трудот презентира апроксимативен метод кој се темели на многугодишно искуство во однос на евалуацијата на перформансите кај реалните мрежи, како и одредена хеуристика. Пристапот се темели на идејата за затворен пат во рамките на компјутерската мрежа; притоа, комплетната мрежа се опишува како множество од такви затворени патеки. Методот е успешно валидиран со помош на симулации и мерења. Исто така се предложени и некои посложени апроксимации, изводливи заради развојот на компјутерските алатки.

- [13]**Vesna M. Ojleska**, Tatjana Kolemishenska-Gugulovska and Georgi M. Dimirovski, “Switched Fuzzy Control Systems: Concepts for Simulation,” in *Proceedings of the XLV International Scientific Conference on Information, Communication and Energy Systems and Technologies, ICESS 2010*, Ohrid, Macedonia, 23-26 June, vol.1, pp.387-390 ISBN: 978-9989-786-57-0.

Во овој труд е предложен концепт за градба на симулациони алгоритми кај превклучувачките фази-логички системи. Со користење на овие концепти прикажан е целиот процес на моделирање, анализа на стабилноста и дизајн на стабилизирачки управувачи за возило “ховеркрафт”, како типичен нехолономен систем. Симулаторот во MATLAB (модел во Simulink), како и специјалните функции во MATLAB за превклучувачкиот фази-логички управувач на возилото “ховеркрафт”, заедно со низата симулациони резултати, ја потврдуваат точноста на предложениот концепт.

- [14]Jozef B. Lewoc, Antoni Izworski, Slawomir Skowronski, Georgi Marko Dimirovski, **Vesna Ojleska**, “Network modeling technique: A case study,” in *Proceedings of IEEE, IET 7th International Symposium on Communication Systems, Networks and Digital Signal Processing, CSNDSP 2010*, Newcastle, U.K., 21-23 July, vol.1, pp.268-273, ISBN: 978-1-86135-370-2.

Со самиот настанок на компјутерските системи и мрежи постои особен недостаток на аналитички техники кои овозможуваат ефективна евалуација/предикција на перформансите кај реалните системи и мрежи. Ваквите техники особено биле потребни за системите кои биле развиени во економски понеразвиените земји, каде што користениот хардвер бил во недостиг во споредба со условите во развиените земји. Трудот опишува искуство при моделирање на ICT-систем, како и користените техниките за моделирање на мрежата.

- [15]Jozef B. Lewoc, Antoni Izworski, Slawomir Skowronski, Antonina Kieleczawa, Tadeusz Czachórski, Georgi M. Dimirovski, **Vesna Ojleska**, “A Case Study: Performance Evaluation for a Computer Integrated Power Plant Network,” in *Proceedings of the 7th EUROSIM*

Congress on Modelling and Simulation, Vol.2: Full Papers (CD), 2010, Prague, Czech Republic, 6-10 September, ISBN 978-80-01-04589-3.

Трудот презентира решение за проектирање на големи и средни електрични централи или термоелектрични централи во Полска. Основните компоненти на даденото решение, управувачкиот систем, се успешно применети во бројни електрични (или термоелектрични) објекти во земјата, и во моментот е дојдено време за потполна примена на компјутерско интегрирао производство и менаџмент кај нив. За ова е потребен развој на локални мрежи (LAN) или метрополитен мрежи од безжичен тип, во зависност од големината на електричната централа. Во трудот се разработува евалуација/предикција на перформансата на таков тип мрежи.

[16]Goran Stojanovski, **Vesna Ojleska**, Georgi M. Dimirovski, Jun Zhao, “Enhanced control of electrical power system oscillations by GA optimized damping controller,” in *Proceedings of 14th International Power Electronics and Motion Control Conference (EPE/PEMC)*, 2010, Ohrid, Macedonia, 6-8 September, pp.T15-25, ISBN: 978-1-4244-7856-9, INSPEC Accession Number: 11613317, DOI: 10.1109/EPEPEMC.2010.5606620.

Во трудот е извршено проектирање на управувани придружувања кај електроенергетските системи кои содржат повеќе машини, при што за оптимален дизајн е користена техника базирана на генетски алгоритми. Кај оваа техника, генетскиот алгоритам содржи функција на цел која се базира на интеграл од квадратот на грешката. Параметрите за стабилизација на електроенергетскиот систем се нагудуваат со помош на симулациони експерименти, добиени врз основа на нелинеарниот модел на системот. Динамичките перформанси се испитани при мали и големи нарушувања, при што тие се споредени со случаи каде што се користи конвенционална оптимизација со фазна компензација. Симулационите експерименти покажуваат дека предложениот оптимизиран стабилизатор со помош на генетски алгоритми го зголемува квалитетот на динамичката перформанса на системот и при широк опсег на работни услови, при што врши придружување и на локалните и на внатрешните осцилации на системот.

[17]Yan Wang, **Vesna Ojleska**, Yuanwei Jing, Tatjana Kolemishchevska-Gugulovska, Georgi M. Dimirovski, “Short term load forecasting: A dynamic neural network based genetic algorithm optimization,” in *Proceedings of 14th International Power Electronics and Motion Control Conference (EPE/PEMC)*, 2010, Ohrid, Macedonia, 6-8 September, pp.T6-157, ISBN: 978-1-4244-7856-9, INSPEC Accession Number: 11613502, DOI: 10.1109/EPEPEMC.2010.5606508.

Предвидувањето на оптоварувањето на електричната мрежа на краток рок игра значајна улога при менаџирањето на електроенергетските системи, а особено во случаи на недоволни количини на електрична енергија при зголемена побарувачка. Во трудот е предложена оптимизациона техника за предвидување на оптоварувањето на електроенергетскиот систем на краток рок која се базира на вештачки невронска мрежа со учење наназад со помош на генетски алгоритми. Оптимизацијата на тежинските фактори на динамичката невронска мрежа се реализира со генетски алгоритми преку операциите на селекција, вкрстување и мутација. Перформансите на предложената техника се тестирали на временски серии на оптоварувањето кај реален електро-енергетски систем. Предикцијата е споредена со резултатите кои се добиваат при користење на техники кои се базираат само на невронски мрежи со учење наназад. Симулационите резултати покажуваат дека предложената техника е посупериорна со што се овозможува подобро предвидување.

- [18]Zhaona Chen, **Vesna M. Ojleska**, Yuanwei Jing, Tatjana Kolemisevska-Gugulovska, Georgi M. Dimirovski, "Delay-dependent robust control for uncertain T-S fuzzy systems with state and input time delays," in *Proceedings of 2010 IEEE International Conference on Systems, Man and Cybernetics SMC 2010*, Istanbul, Turkey, 10-13 October, pp.4310-4317, ISSN: 1062-922X, Print ISBN: 978-1-4244-6586-6, INSPEC Accession Number: 11664891, DOI: 10.1109/ICSMC.2010.5642387.

Во овој труд се истражуваат проблеми на временски зависна стабилизација на превклучувачки T-S фази-логички системи со неопределености, преку состојбени и влезни задоцнувања кои се временски зависни. Предложен е нов метод преку дефинирање на нов Љапунов-Красовски функционал и применети се нови техники за да се постигне временската зависност. За разлика од постојните трудови на оваа тема, пристапот развиен во овој труд не користи ниту произволни тежински матрици ниту трансформации на моделот. Како резултат на ова се добиени упростени, а сепак подобрени услови за стабилност за T-C фази-логичкиот систем кој содржи неопределености ограничени по норма. Сите услови се изведени со помош на линеарни матрични неравенства. Придобивките и ефикасноста на методот се потврдени преку нумерички пример.

- [19]Haiyan Li, Yuanwei Jing, Siying Zhang, **Vesna Ojleska**, Tatjana Kolemisevska, Georgi M. Dimirovski, "Improved Multidisciplinary Multiobjective Collaborative Optimization Technique Based on NSGA-II Algorithm," in *Preprints of SWIS-IFAC 2010*, Prishtina, Kosovo, October 27-29.

Во трудот е проучено стратегиско решение за повеќекфакторска здружена оптимизација (анг. multiobjective collaborative optimization-MCO) со која се надминуваат проблемите на локални екстреми при оптимизацијата, при што е користен пристапот на генетски NSGA-II алгоритам.

- [20]**Vesna M. Ojleska**, Tatjana Kolemisevska-Gugulovska and Georgi M. Dimirovski, "Influence of the State Space Partitioning into Regions when Designing Switched Fuzzy Controllers," in *Proceedings of X Triennial International SAUM Conference on Systems, Automatic Control and Measurements, SAUM 2010*, Niš, Serbia, 10-12 November, pp.228-231, ISBN: 978-86-6125-020-0.

Во овој труд се истражени влијанијата на начинот на поделба на просторот на состојби на специфични региони, при дизајнот на превклучувачки фази-логички управувачи, врз стабилноста на системот. За истражувачки цели дизајниран е превклучувачки фази-логички модел и соодветен превклучувачки управувач за возило „ховеркрафт“, како типичен нехолономен систем. Проектирањето е направено за четири различни начини на поделба на просторот на состојби. Симулационите резултати го потврдуваат влијанието на различните поделби на просторот на состојби врз управувачката перформанса на системот.

- [21]**Vesna M. Ojleska**, Tatjana Kolemisevska-Gugulovska, Georgi M. Dimirovski, "Switched Fuzzy Control Systems: Exploring the Performance in Applications," in *Proceeding of the 2010 UKSim Fourth European Modelling Symposium on Computer Modelling and Simulation, EMS 2010*, Pisa, Italy, 17-19 November, pp.37-42, ISBN: 978-0-7695-4308-6, DOI: 10.1109/EMS.2010.20.

Во овој труд е презентирани концепт за конструкција на симулациони алгоритми за превклучувачки фази-логички системи. Со користење на предложените концепти е прикажан целиот процес на моделирање, анализа на стабилноста и дизајн на стабилизирачки превклучувачки фази логички управувачи за возило „ховеркрафт“, како типичен

нехолономен систем. Со користење на овој типичен нехолономен систем едновременно е истражена подобрата перформанса на превклучувачките фази-логички системи во споредба со обичните Т-С фази-логички системи. Симулаторот во MATLAB (модел во Simulink), како и специјалните функции во MATLAB за превклучувачкиот фази-логички управувач на возилото “ховеркрафт”, заедно со низата симулациони резултати, ја потврдуваат точноста на предложениот концепт.

[22]Yuanwei Jing, Xiangyong Chen, Chunji Li, Vesna M. Ojleska, Georgi. M. Dimirovski, “Domain of Attraction Estimation for SIRS Epidemic Models via Sum-of-Square Optimization,” in *Proceedings of the 18th World Congress of the International Federation of Automatic Control*, Milano, Italy, August 28-September 2, 2011, Vol.18, Part 1.

Во овој труд е направена проценка (естимација) на доменот на привлекување на класа на осетливо отстранливи-осетливо заразни епидемиолошки модели за различни големини на популација со константни миграции. По претпоставката дека постои рамнотежна состојба на немање болест, како и ендемска рамнотежна состојба, доменот на привлекување на епидемиолошкиот модел се проценува со користење на оптимизационен пристап базиран на сума на квадрати.

[23]Наум Тунтев, Горан Владев, Весна Ојлеска, Татјана Колемишевска-Гугуловска “Планирање на траекторија на нехолономичен робот во околина со статички препреки,” во Зборник на трудовите од X меѓународна конференција, ЕТАИ 2011, Охрид, Македонија, 16-20 септември.

Во овој труд е разработен проблем на планирање на траекторија на нехолономични мобилни роботи во средина со статички препреки. Глобалната траекторија се добива со користење на соодветен алгоритам на пребарување на околината и ја задоволува динамиката на кинематичкиот модел на роботот. Овој труд обработува и предлага нова шема за генерирање на изводлива глобална траекторија за нехолономични роботи и уште повеќе обезбедува прелиминарно оценување на перформансата. За да се потврди ефикасноста на предложениот алгоритам, направени се соодветни симулации во MATLAB.

[24]Vesna M. Ojleska, Tatjana D. Kolemisevska-Gugulovska, Georgi M. Dimirovski, “Uncertain Switched Fuzzy Systems: A Robust Output Feedback Control Design,” in *Proceedings of the Special International Conference on Complex Systems: Synergy of Control, Communications and Computing, COSY 2011, Ohrid, Macedonia, September 16-20*, pp. 381-388, ISBN 978-9989-2175-8-6.

Во овој труд е истражен проблемот на робусно управување со повратна врска по излез, за класа на превклучувачки фази-логички системи со временско доцнење и неопределености, преку методите на заедничка функција на Љапунов, како и повеќекратните функции на Љапунов.

[25]Goran Vladev, **Vesna Ojleska**, Gorjan Nadzinski, Tatjana Kolemisevska-Gugulovska, ”Practical implemetation of ANFIS based control of six DOF industrial manipulator,” in *Proceedings of the 11th International Conference - ETAI 2013, Ohrid, R.Macedonia, September 26-28, 2013*.

Во овој труд е изложена практична имплементација на ANFIS-базиран управувач за роботска рака (индустриски манипулатор) со 6 степени на слобода. Направена е споредба на управувачката перформанса при користење на класичен ПД-управувач, наспроти ANFIS-базиран управувач. На крај се изложени можности за идни подобрувања на компонентите на

манипулаторот, како и управувачките стратегии, со цел да се постигне подобро управување.

[26]**Vesna Ojleska**, Tatjana Kolemishavska-Gugulovska, Gyorgyi Dymirkovsky, “Recent Advances in Analysis and Control Design for Switched Fuzzy Systems: A Review,” in *Proceedings of the IEEE 6th International Conference on Intelligent Systems, IS 2012*, Sofia, Bulgaria, September 6-8, pp. 248-257, Print ISBN 978-1-4673-2276-8, INSPEC Accession Number: 13082521, DOI: 10.1109/IS.2012.6335226.

Во овој труд е изложена иновирани прегледна студија на постигнувањата во полето на превклучувачки фази-логички системи, проследено со споредбена анализа на неколку типови вакви системи. Претставен е обединет заеднички концепт на ваквите системи, различните пристапи во генерирање на моделите кај нив, како и предизвиците во поглед на иследување на стабилноста и стабилизација на ваквите системи. Последното вклучува проблеми на анализа на стабилноста и наоѓање на услови за егзистенција на превклучувачки фази-логички управувачи кои ќе го стабилизираат нелинеарниот систем.

[27]**Vesna Ojleska**, Tatjana Kolemishavska-Gugulovska, Imre J. Rudas, “A Robust Output Feedback Control Design for Uncertain Switched Fuzzy Systems,” in *Proceedings of the IEEE 6th International Conference on Intelligent Systems, IS 2012*, Sofia, Bulgaria, September 6-8, pp. 264-271, Print ISBN 978-1-4673-2276-8; INSPEC Accession Number: 13082523 DOI: 10.1109/IS.2012.6335228.

Во овој труд се изложени можностите за примена на превклучувачките фази-логички системи кај системи со временско доцнење и неизвесности, за кои состојбениот вектор не е целосно мерлив. Притоа, предложен е нов модел за анализа и синтеза на управувачи кои ќе ги стабилизираат ваквите системи и направена е целосна анализа на стабилноста со користење на заедничка и повеќекратна функција на Љапунов.

[28]Goran Vladev, **Vesna Ojleska**, Tatjana Kolemishavska-Gugulovska, and Dilek Tukul, “FMS Intelligent Supervision and Control 2: Communications among Machines under FPSC,” in *Proceedings of the IEEE International Conference on Intelligent Systems, IS 2012*, Sofia, Bulgaria, September 6-8, pp. 291-296, Print ISBN: 978-1-4673-2276-8; INSPEC Accession Number: 13082527; DOI: 10.1109/IS.2012.6335232.

Во трудот се презентирани нови резултати за организирано управување со надгледување, со примена на фази-петри мрежи и интелигентни протоколи за комуникација, приспособени за примена кај флексибилни технолошки системи.

2.2. Научноистражувачки проекти

Кандидатката ас. д-р Весна Ојлеска се јавува како учесник во следниве научноистражувачки проекти:

1. Соработник-истражувач во научноистражувачкиот проект “Skills Development for Young Researchers and Educational Personal in Nano and Microelectronics Curricula: Implementation of Methods for Bilateral Knowledge transfer between Universities and SMEs”, SCOPES (2011 – 2014).

2. Соработник-истражувач во научноистражувачкиот проект “Управувачко пресметувачка синергија на фази-превклучувачки и фази-невронски нелинеарни системи”, финансиран од Универзитет “Св. Кирил и Методиј”, Факултет за електротехника и информациски технологии. Главен истражувач: проф. д-р Татјана Колемишевска-Гугуловска, Универзитет “Св. Кирил и Методиј”, Факултет за електротехника и информациски технологии, Институт за автоматика и системско инженерство, Скопје, Република Македонија (2011 – 2012, склучен на 20.1.2011).
3. Соработник-истражувач на билатералниот научноистражувачки проект “Проблеми на напредното управување во хибридни и мрежни системи”, со број 14-3154/1, склучен на 17.12.2007, како дел од македонско-кинеската меѓувладина програма за научно-технолошка соработка, во 2008-2009 година. Здружени главни истражувачи: проф. д-р Георги М. Димировски, професор во пензија и професор на постдипломските студии при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Факултет за електротехника и информациски технологии, Институт за автоматика и системско инженерство, Скопје, Република Македонија; гостин-професор при Универзитет Догуш, Истанбул, Турција (анг. Dogus University); поканет гостувачки професор на постдипломските студии при Техничкиот универзитет во Истанбул, Турција (анг. Istanbul Technical University) и Универзитетот Докуз Ејлул, Измир, Турција (анг. Dokuz Eylul University); и проф. д-р Јун Цао (Jun Zhao), професор на Школата за информатички науки и инженерство, Североисточниот универзитет во Шенјанг (School of Information Science & Engineering of Northeastern University of Shenyang), Кина. Министерство за образование и наука на Република Македонија, Скопје и Република Кина, Пекинг.
4. Соработник-истражувач на билатералниот научноистражувачки проект “ON-LINE надзор и дијагностицирање на грешки во индустриски системи”, како дел од македонско-словенската меѓувладина програма за научно-технолошка соработка, во 2007-2008 година. Здружени главни истражувачи: проф. д-р Миле Станковски, Универзитет “Св. Кирил и Методиј”, Факултет за електротехника и информациски технологии, Институт за автоматика и системско инженерство, Скопје, Република Македонија; и проф. д-р Џани Јурчич (Dani Jurcic), Лабораторија за управување и динамика на процеси, Институт Јожеф Стефан, Љубљана, Република Словенија (Laboratory of Control & Process Dynamics of Jozef Stefan Institute of Ljubljana). Министерство за образование и наука на Република Македонија, Скопје и Република Словенија, Љубљана.

3. Стручно-апликативна дејност

3.1. Стручно-апликативни проекти

Кандидатката ас. д-р Весна Ојлеска се јавува како учесник на следниве апликативни проекти:

1. Соработник-асистент во рамките на Европскиот информативен и иновативен центар на Република Македонија, дел од Enterprise Europe Network (од март 2011 до денес).
2. Соработник во развојниот проект “Develop Control Kits for School Projects” (мај-декември 2008, помеѓу Academy for Educational Development-USAID и Универзитет

- “Св. Кирил и Методиј”, Факултет за електротехника и информациски технологии, Институт за автоматика и системско инженерство, Скопје, Република Македонија).
3. Соработник во развојниот проект “Develop Computer Control Kits for Vocational School” (2009-2010, помеѓу Academy for Educational Development-USAID и Универзитет “Св. Кирил и Методиј”, Факултет за електротехника и информациски технологии, Институт за автоматика и системско инженерство, Скопје, Република Македонија).

3.2. Останато

Освен тековните работни задачи, од февруари 2008 година до денес, ас. д-р Весна Ојлеска успешно ја извршува функцијата раководител на Лабораторијата за автоматика и системско инженерство.

Ас. д-р Весна Ојлеска е член на Institute of Electrical and Electronics Engineers - IEEE – во последните 7 години - (на 17.12.2008 е избрана за нов раководител на CAS/CIS/CS одделот при Македонската секција на ИЕЕЕ), како и активен член на Инженерската институција на Македонија. Кандидатката е член на организационите одбори на неколку домашни и меѓународни конференции, и тоа на: 8., 9., 10. и 11. Национална конференција со меѓународно учество - ЕТАИ 2007, ЕТАИ 2009, ЕТАИ 2011 и ЕТАИ 2013 (Охрид, Македонија, септември 2007, септември 2009, септември 2011 и септември 2013); конференцијата “14th International Power Electronics and Motion Control Conference – EPE-PEMC 2010”, Охрид, Македонија, септември 2010; конференцијата “Applied Automatic Systems - AAS 2009”, Охрид, Македонија, септември 2009; “6-th IFAC International Workshop on Knowledge and Technology Transfer in/to Developing Countries: Automation and Infrastructure”, Охрид, Македонија, септември 2009; “Special International Conference on Complex Systems: Synergy of Control, Communications and Computing, COSY 2011”, Охрид, Македонија, септември 2011.

Активно учествува во активности за афирмирање на Факултетот, како што се организацијата и подготовката на студентските екипи за натпревар во знаење на електријади, а од мај 2008 година до денес е член на Центарот за нови студенти на ФЕИТ, каде што меѓу многубројните активности за промоција на Факултетот била и уредник на брошура за додипломски студии на Факултетот.

Ас. д-р Весна Ојлеска има и три студиски престои на универзитети надвор од Република Македонија. Тука се вбројуваат:

1. Студиски престој на Универзитетот “University of Belgrade, School of Electrical Engineering”, од **11.3.2013-15.3.2013**. Еднонеделен курс на тема “Control of Nonlinear Delay Systems and PDEs”, организиран во рамките на Graduate School on Control, дел од European Embedded Control Institute.
2. Студиски престој на Универзитетот “Vienna University of Technology”, Виена, Австрија, од **20.6.2012 – 3.7.2012**. Престојот беше спроведен во рамките на TEMPUS-проектот “Development of Regional Interdisciplinary Mechatronic Studies - DRIMS” (Project No. 158644-TEMPUS-1-2009-1-DE-TEMPUS-JPCR 2010-2012).
3. Студиски престој на Универзитетот HEIG-VD Haute Ecole d’Ingénierie et de Gestion du Canton de Vaud, Institut de Micro & Nano Techniques, Yverdon-les-Bains, Switzerland, Ивердон, Швајцарија, од **7.5.2012 – 11.5.2012**. Престојот беше спроведен во рамките на проектот “Skills Development for Young Researchers and Educational Personal in Nano and

Microelectronics Curricula: Implementation of Methods for Bilateral Knowledge transfer between Universities and SMEs”, SCOPES (2011 – 2014).

4. ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Во својата досегашна работа, кандидатката ас. д-р Весна Ојлеска, дипл. ел. инж., покажала извонредни резултати во научното, едукативното, стручното и апликативното поле во областа на електротехниката, и одговорно и квалитетно ги извршувала сите поставени задачи. Објавила голем број трудови на меѓународни и домашни конференции, како и меѓународни списанија, во областа автоматика и системско инженерство. Секогаш се залага максимално да им ги пренесе своите знаења и искуства на студентите, а особено треба да се истакне нејзината човечка димензија во комуникацијата со колегите и студентите и чувството за тимска работа.

Врз основа на поднесените документи, анализата на приложените трудови и постигнатите резултати на кандидатката ас. д-р Весна Ојлеска, Рецензентската комисија констатира дека покажала извонредни резултати и во целост ги исполнува критериумите од Правилникот за критериуми и постапка за избор во наставно научни, научни, научни-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Од изнесеното и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија смета дека кандидатката ас. д-р Весна Ојлеска, дипл. ел. инж., е перспективен наставно-научен кадар и со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје да ја избере во звањето доцент по предметите од наставно-научната област автоматика и системско инженерство.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Татјана Колемишевска-Гугуловска с.р.
2. Проф. д-р Миле Станковски с.р.
3. Проф. д-р Елизабета Лазаревска с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Весна Милован Ојлеска

(име, татково име и презиме)

Институција: Факултет за електротехника и информациски технологии - Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: автоматика и системско инженерство

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување вежби (аудиториски и лабораториски)	
	Дискретни системи на управување (2005/2006, зимски семестар) - 4чАВ+0чЛВ	1,8
	Теорија на системи (2005/2006, зимски семестар) - 4чАВ+4чЛВ	3,6
	Линеарни динамички системи (2005/2006, летен семестар) - 1чАВ+2чЛВ	1,35
	Компјутерско водење на процеси (2005/2006, летен семестар) - 0чАВ+12чЛВ	5,4
	Теорија на системи (2006/2007, зимски семестар) - 2чАВ+5чЛВ	3,15
	Нелинеарни системи на управување (2006/2007, зимски семестар) - 2чАВ+5чЛВ	3,15
	Фази логичко управување (2006/2007, зимски семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Линеарни динамички системи (2006/2007, летен семестар) - 1чАВ+2чЛВ	1,35
	Компјутерско водење на процеси (2006/2007, летен семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Лин.опт.управувачи и сост.естиматори (2006/2007, летен семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Технички средства на автоматизација (2006/2007, летен семестар) - 1чАВ+6чЛВ	3,15
	Теорија на системи (2007/2008, зимски семестар) - 2чАВ+4чЛВ	2,7
	Нелинеарни системи на управување (2007/2008, зимски семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Фази логичко управување (2007/2008, зимски семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Линеарни динамички системи (2007/2008, летен семестар) - 1чАВ+2чЛВ	1,35
	Компјутерско водење на процеси (2007/2008, летен семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Лин.опт.управувачи и сост.естиматори (2007/2008, летен семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Теорија на системи (2008/2009, зимски семестар) - 2чАВ+5чЛВ	3,15
	Нелинеарни системи на управување (2008/2009, зимски семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Фази логичко управување (2008/2009, зимски семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Линеарни динамички системи (2008/2009, летен семестар) - 1чАВ+3чЛВ	1,8
	Компјутерско водење на процеси (2008/2009, летен семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Лин.опт.управувачи и сост.естиматори (2008/2009, летен семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Теорија на системи (2009/2010, зимски семестар) - 2чАВ+5чЛВ	3,15
	Нелинеарни системи на управување (2009/2010, зимски семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9

	Фази логичко управување (2009/2010, зимски семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Линеарни динамички системи (2009/2010, летен семестар) - 1чАВ+3чЛВ	1,8
	Компјутерско водење на процеси (2009/2010, летен семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Лин.опт.управувачи и сост.естиматори (2009/2010, летен семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Теорија на системи (2010/2011, зимски семестар) - 2чАВ+5чЛВ	3,15
	Нелинеарни системи на управување (2010/2011, зимски семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Фази логичко управување (2010/2011, зимски семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Линеарни динамички системи (2010/2011, летен семестар) - 1чАВ+3чЛВ	1,8
	Компјутерско водење на процеси (2010/2011, летен семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Теорија на системи (2011/2012, зимски семестар) - 2чАВ+5чЛВ	3,15
	Нелинеарни системи на управување (2011/2012, зимски семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Фази логичко управување (2011/2012, зимски семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Линеарни динамички системи (2011/2012, летен семестар) - 1чАВ+4чЛВ	2,25
	Теорија на системи (2012/2013, зимски семестар) - 2чАВ+4чЛВ	2,7
	Нелинеарни системи на управување (2012/2013, зимски семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Фази логичко управување (2012/2013, зимски семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Линеарни динамички системи (2012/2013, летен семестар) - 1чАВ+3чЛВ	1,8
	Лин.опт.управувачи и сост.естиматори (2012/2013, летен семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Нелинеарни системи на управување (2013/2014, зимски семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Фази логичко управување (2013/2014, зимски семестар) - 2чАВ+0чЛВ	0,9
	Теорија на автоматско управување 1 (2013/2014, зимски семестар) - 2чАВ+2чЛВ	1,8
2 Консултаци со студенти		
	Од 2005/2006(зимски сем.) до 2013/2014(зимски сем.) - вкупно 3153 студенти	6,306
3 Настава во школи и работилници		
	Учество во 2 школи (Школа за програмирање на “SIEMENS - SIMATIC S7” - 2005 и 2007) и 1 работилница (Робомак 2010)	3
4 Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа		
	Член на комисија за одбрана на 99 дипломски работи	9,9
5 Позитивно рецензирана збирка задачи или практикум		
	Коавтор на: 1. Е. Лазаревска, В. Ојлеска, “Решени задачи во MATLAB од областа на линеарните динамички системи”, УКИМ – Скопје, ISBN 978-9989-43-289-7, Скопје, 2011.	3
6 Подготовка на вежби за нов предмет		
	Подготовка на вежби за 6 нови предмети (теорија на системи, нелинеарни системи на управување, фази-логичко управување, линеарни динамички системи, компјутерско водење на процеси, линеарни оптимални управувачии и состојбени естиматори)	3
7 Интерна скрипта од вежби		
	Интерна скрипта од вежби за 4 предмети (теорија на системи, нелинеарни системи на управување, фази логичко управување, линеарни оптимални управувачии и состојбени естиматори)	12
8 Пакет материјали по одреден предмет		

	Пакет материјали (лабораториски вежби) по 4 предмети (теорија на системи, нелинеарни системи на управување, линеарни динамички системи, компјутерско водење на процеси)	4
	Вкупно	117,256

НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1	Учесник во национален научен проект	
	Соработник-истражувач во научноистражувачкиот проект “Управувачко пресметувачка синергија на фази-превклучувачки и фази-невронски нелинеарни системи”, финансиран од Универзитет “Св. Кирил и Методиј”, Факултет за електротехника и информациски технологии; Главен истражувач: проф. д-р Татјана Колемишевска-Гугуловска, Универзитет “Св. Кирил и Методиј”, Факултет за електротехника и информациски технологии, Институт за автоматика и системско инженерство, Скопје, Република Македонија (2011 – 2012, склучен на 20.1.2011).	3,000
2	Учесник во меѓународен научен проект	
	Соработник-истражувач во научноистражувачкиот проект “Skills Development for Young Researchers and Educational Personal in Nano and Microelectronics Curricula: Implementation of Methods for Bilateral Knowledge transfer between Universities and SMEs”, SCOPES (2011 – 2014).	5,000
	Соработник-истражувач на билатералниот научноистражувачки проект “Проблеми на напредното управување во хибридни и мрежни системи”, со број 14-3154/1, склучен на 17.12.2007, како дел од македонско-кинеската меѓу-владина програма за научно-технолошка соработка, во 2008-2009 година; Здружени главни истражувачи: проф. д-р Георги М. Димировски, професор во пензија и професор на постдипломските студии при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Факултет за електротехника и информациски технологии, Институт за автоматика и системско инженерство, Скопје, Република Македонија; гостин-професор при Универзитет Догуш, Истанбул, Турција (анг. Dogus University); поканет гостувачки професор на постдипломските студии при Техничкиот Универзитет во Истанбул, Турција (анг. Istanbul Technical University) и Универзитетот Докуз Ејлул, Измир, Турција (анг. Dokuz Eylul University); и проф. д-р Јун Цао (Jun Zhao), професор на Школата за информатички науки и инженерство, Североисточниот универзитет во Шенџанг (School of Information Science & Engineering of Northeastern University of Shenyang), Кина. Министерство за образование и наука на Република Македонија, Скопје и Република Кина, Пекинг.	5,000
	Соработник-истражувач на билатералниот научноистражувачки проект “ON-LINE надзор и дијагностицирање на грешки во индустриски системи”, како дел од македонско-словенската меѓу-владина програма за научно-технолошка соработка, во 2007-2008 година; Здружени главни истражувачи: проф. д-р Миле Станковски, Универзитет “Св. Кирил и Методиј”, Факултет за електротехника и информациски технологии, Институт за автоматика и системско инженерство, Скопје, Република Македонија; и проф. д-р Цани Јурчич (Dani Jurcic), Лабораторија за управување и динамика на процеси, Институт Јожеф Стефан, Љубљана, Република Словенија (Laboratory of Control & Process Dynamics of Jozef	5,000

	Stefan Institute of Ljubljana). Министерство за образование и наука на Република Македонија, Скопје и Република Словенија, Љубљана.	
3	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание	
	[1] Vesna M. Ojleska, Tatjana Kolemishvaska-Gugulovska and Georgi M. Dimirovski, "Influence of the State Space Partitioning into Regions when Designing Switched Fuzzy Controllers," in The Scientific Journal Facta Universitatis, Series Automatic Control and Robotics, Vol. 9, No 1, 2010, pp. 103 – 112, UDC 681.5.01 681.523.4.	3,200
	[2] Vesna M. Ojleska, Tatjana Kolemishvaska-Gugulovska and Georgi M. Dimirovski, "Superior Performance of Switched Fuzzy Control Systems: an Overview and Simulation Experiments," in International Journal of Simulation Systems, Science and Technology, Vol. 12, No 2, April 2011, pp. 19-29, ISSN 1473-804x online, 1473-8031 print.	3,200
4	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир	
	[26] Vesna Ojleska, Tatjana Kolemishvaska-Gugulovska, Georgi M. Dimirovski, "Systems Engineering Overview of Game Theory in Control Applications 1: Essential Basics," in Proc. of the 8th National Conference with International Participation - ETAI 2007, Ohrid, R.Macedonia, September 19-21, 2007.	1,600
	[27] Vesna Ojleska, Tatjana Kolemishvaska-Gugulovska, Georgi M. Dimirovski, "Systems Engineering Overview of Game Theory in Control Applications 2: Control System Architectures," in Proc. of the 8th National Conference with International Participation - ETAI 2007, Ohrid, R.Macedonia, September 19-21, 2007.	1,600
5	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор	
	[3] Goran Vladev, Vesna Ojleska, Gorjan Nadzinski, Tatjana Kolemishvaska-Gugulovska, "Practical implemetation of ANFIS based control of six DOF industrial manipulator," in Proceedings of the 11th International Conference - ETAI 2013, Ohrid, R.Macedonia, September 26-28, 2013.	1,800
	[4] Vesna Ojleska, Tatjana Kolemishvaska-Gugulovska, Gyorgyi Dymirkovsky, "Recent Advances in Analysis and Control Design for Switched Fuzzy Systems: A Review," in Proceedings of the IEEE 6th International Conference on Intelligent Systems, IS 2012, Sofia, Bulgaria, September 6-8, pp. 248-257, Print ISBN 978-1-4673-2276-8, INSPEC Accession Number: 13082521, DOI: 10.1109/IS.2012.6335226.	2,400
	[5] Vesna Ojleska, Tatjana Kolemishvaska-Gugulovska, Imre J. Rudas, "A Robust Output Feedback Control Design for Uncertain Switched Fuzzy Systems," in Proceedings of the IEEE 6th International Conference on Intelligent Systems, IS 2012, Sofia, Bulgaria, September 6-8, pp. 264-271, Print ISBN 978-1-4673-2276-8; INSPEC Accession Number: 13082523, DOI: 10.1109/IS.2012.6335228.	2,400
	[6] Goran Vladev, Vesna Ojleska, Tatjana Kolemishvaska-Gugulovska, and Dilek Tukul, "FMS Intelligent Supervision and Control 2: Communications among Machines under FPSC," in Proceedings of the IEEE International Conference on Intelligent Systems, IS 2012, Sofia, Bulgaria, September 6-8, pp. 291-296, Print ISBN: 978-1-4673-2276-8; INSPEC Accession Number: 13082527; DOI: 10.1109/IS.2012.6335232.	1,800
	[7] Vesna M. Ojleska, Tatjana D. Kolemisevaska-Gugulovska, Georgi M. Dimirovski, "Uncertain Switched Fuzzy Systems: A Robust Output Feedback Control Design," in Proceedings of the Special International Conference on Complex Systems: Synergy of Control, Communications and Computing, COSY 2011, Ohrid, Macedonia, September 16-20, pp. 381-388, ISBN 978-9989-2175-8-6.	2,400
	[8] Наум Тунтев, Горан Владев, Весна Ојлеска, Татјана Колемишевска-Гугуловска	1,800

	“Планирање на траекторија на нехолономичен робот во околина со статички препреки,” во Зборник на трудовите од X меѓународна конференција, ЕТАИ 2011, Охрид, Македонија, 16-20 септември.	
	[9] Yuanwei Jing, Xiangyong Chen, Chunji Li, Vesna M. Ojleska, Georgi. M. Dimirovski, “Domain of Attraction Estimation for SIRS Epidemic Models via Sum-of-Square Optimization,” in Proceedings of the the 18th World Congress of the International Federation of Automatic Control, Milano, Italy, August 28-September 2, 2011, Vol.18, Part 1.	1,800
	[10] Vesna M. Ojleska, Tatjana Kolemishvaska-Gugulovska, Georgi M. Dimirovski, "Switched Fuzzy Control Systems: Exploring the Performance in Applications," in Proceeding of the 2010 UKSim Fourth European Modelling Symposium on Computer Modelling and Simulation, EMS 2010, Pisa, Italy, 17-19 November, pp.37-42, ISBN: 978-0-7695-4308-6, DOI: 10.1109/EMS.2010.20.	2,400
	[11] Vesna M. Ojleska, Tatjana Kolemishvaska-Gugulovska and Georgi M. Dimirovski, “Influence of the State Space Partitioning into Regions when Designing Switched Fuzzy Controllers,” in Proceedings of X Triennial International SAUM Conference on Systems, Automatic Control and Measurements, SAUM 2010, Niš, Serbia, 10-12 November, pp.228-231, ISBN: 978-86-6125-020-0.	2,400
	[12] Haiyan Li, Yuanwei Jing, Siying Zhang, Vesna Ojleska, Tatjana Kolemisevska, Georgi M. Dimirovski, “Improved Multidisciplinary Multiobjective Collaborative Optimization Technique Based on NSGA-II Algorithm,” in Preprints of SWIIS-IFAC 2010, Prishtina, Kosovo, October 27-29.	1,800
	[13] Zhaona Chen, Vesna M. Ojleska, Yuanwei Jing, Tatjana Kolemisevska-Gugulovska, Georgi M. Dimirovski, “Delay-dependent robust control for uncertain T-S fuzzy systems with state and input time delays,” in Proceedings of 2010 IEEE International Conference on Systems, Man and Cybernetics SMC 2010, Istanbul, Turkey, 10-13 October, pp.4310-4317, ISSN: 1062-922X, Print ISBN: 978-1-4244-6586-6, INSPEC Accession Number: 11664891, DOI: 10.1109/ICSMC.2010.5642387.	1,800
	[14] Yan Wang, Vesna Ojleska, Yuanwei Jing, Tatjana Kolemishvaska-Gugulovska, Georgi M. Dimirovski, “Short term load forecasting: A dynamic neural network based genetic algorithm optimization,” in Proceedings of 14th International Power Electronics and Motion Control Conference (EPE/PEMC), 2010, Ohrid, Macedonia, 6-8 September, pp.T6-157, ISBN: 978-1-4244-7856-9, INSPEC Accession Number: 11613502, DOI: 10.1109/EPEPEMC.2010.5606508.	1,800
	[15] Goran Stojanovski, Vesna Ojleska, Georgi M. Dimirovski, Jun Zhao, “Enhanced control of electrical power system oscillations by GA optimized damping controller,” in Proceedings of 14th International Power Electronics and Motion Control Conference (EPE/PEMC), 2010, Ohrid, Macedonia, 6-8 September, pp.T15-25, ISBN: 978-1-4244-7856-9, INSPEC Accession Number: 11613317, DOI: 10.1109/EPEPEMC.2010.5606620.	1,800
	[16] Jozef B. Lewoc, Antoni Izworski, Sławomir Skowronski, Antonina Kieleczawa, Tadeusz Czachórski, Georgi M. Dimirovski, Vesna Ojleska, “A Case Study: Performance Evaluation for a Computer Integrated Power Plant Network,” in Proceedings of the 7th EUROSIM Congress on Modelling and Simulation, Vol.2: Full Papers (CD), 2010, Prague, Czech Republic, 6-10 September, ISBN 978-80-01-04589-3.	1,800
	[17] Jozef B. Lewoc, Antoni Izworski, Sławomir Skowronski, Georgi Marko Dimirovski, Vesna Ojleska, “Network modeling technique: A case study,” in Proceedings of IEEE, IET 7th International Symposium on Communication Systems, Networks and Digital Signal Processing, CSNDSP 2010, Newcastle, U.K., 21-23 July,	1,800

	vol.1, pp.268-273, ISBN: 978-1-86135-370-2.	
	[18] Vesna M. Ojleska, Tatjana Kolemishavska-Gugulovska and Georgi M. Dimirovski, "Switched Fuzzy Control Systems: Concepts for Simulation," in Proceedings of the XLV International Scientific Conference on Information, Communication and Energy Systems and Technologies, ICESS 2010, Ohrid, Macedonia, 23-26 June, vol.1, pp.387-390 ISBN: 978-9989-786-57-0.	2,400
	[19] Jozef B. Lewoc, Antoni Izworski, Slawomir Skowronski, Georgi Marko Dimirovski, Vesna Ojleska, "An Approximate Actual Network Performance Evaluation Method," in Proceedings of the International Conference on Intelligent Systems, Modelling and Simulation, ISMS 2010, Liverpool, England, 27-29 January, pp.380-384, ISBN: 978-1-4244-5984-1, INSPEC Accession Number: 11141368, DOI: 10.1109/ISMS.2010.74.	1,800
	[20] Vesna Ojleska, Tatjana Kolemishavska-Gugulovska, and Georgi Dimirovski, "Fuzzy Matrix Game Perspective for Problems of Cooperation, Non-Cooperation, and Conflicts" in Preprints of SWISS-IFAC 2009, Bucharest, Romania, October 28-30.	2,400
	[21] Vesna M. Ojleska, Tatjana D. Kolemishavska-Gugulovska, Georgi Dimirovski, "A Survey on Modeling, Analysis and Design of Switched Fuzzy Control Systems", in Preprints of IFAC WS DECOM 2009, September 26-29, Ohrid, Macedonia, ETAI Society, also to appear in IFAC Papers On-Line 2011 in the Proceedings of DECOM-IFAC-09.	2,400
	[22] Shi-Lu Dai, Vesna Ojleska, Jun Zhao, Georgi M. Dimirovski, "Uncertain Switched Linear Time-Delay Systems: Robust Stability and -Gain Analysis," To the memory of Dr Pane Vidincev - First Macedonian Professor of Automatic Control & Computing Machines, in Proceedings of Applied Automatic Systems: Selected AAS 2009 Papers, Ohrid, Macedonia, 26-29 September, pp.37-43, ISBN: 978-9989-2175-7-9.	1,800
	[23] Shi-Lu Dai, Vesna Ojleska, Jun Zhao, Georgi M. Dimirovski, "Uncertain Switched Linear Time-Delay Systems: Robust Stability and -Gain Analysis," in Proceedings. of the TOK'08 Conference, Istanbul, Turkey, November 13-15, 2008.	1,800
	[24] Vesna Ojleska, Goran Stojanovski, "Switched Fuzzy Systems: Overview and Perspectives," in Proceedings of the 9th International PhD Workshop on Systems and Control - A Young Generation Viewpoint, Izola, Slovenia, 1-3 October, 2008, ISBN: 978-961-264-003-3 1.	2,700
	[28] Tatjana Kolemishavska-Gugulovska, Mile Stankovski, Vesna Ojleska, "The Macedonian Credit Transfer System for Control Engineers," in Proc. of the 5th IFAC Intl. WS DECOM-TT 2007, May 17-20, Cesme, Turkey.	2,400
	[29] Biljana Mileva-Boshkoska, Mile Stankovski, Tatjana Kolemishavska-Gugulovska, Pavle Boshkoski, Vesna Ojleska, "Modelling of concentration of using support vector machines" in Proc. of the 5th IFAC Intl. WS DECOM-TT 2007, May 17-20, Cesme, Turkey.	1,800
6	Апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција	
	[25] Biljana Mileva-Boshkoska, Vesna Ojleska, Tatjana Kolemishavska-Gugulovska, "Prediction of Ozone Concentrations Using Fuzzy Identification," in Proc. of the 14th International Conference of Women Engineers and Scientist, France 2008.	0,800
	Вкупно	77,900

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени

1	Главен (основен) проект	
	Соработник-асистент во рамките на Европскиот информативен и иновативен центар на Република Македонија, дел од Enterprise Europe Network (март 2011 до денес).	2
	Соработник во развојниот проект “Develop Control Kits for School Projects” (мај-декември 2008, помеѓу Academy for Educational Development-USAID и Универзитет “Св. Кирил и Методиј”, Факултет за електротехника и информациски технологии, Институт за автоматика и системско инженерство, Скопје, Република Македонија).	2
	Соработник во развојниот проект “Develop Computer Control Kits for Vocational School” (2009-2010, помеѓу Academy for Educational Development-USAID и Универзитет “Св. Кирил и Методиј”, Факултет за електротехника и информациски технологии, Институт за автоматика и системско инженерство, Скопје, Република Македонија).	2
2	Учество во промотивни активности на Факултетот/Институтот	
	Член на Центарот за нови студенти на Факултет за електротехника и информациски технологии (6/5/2008 - денес); активно учество во низа организациски активности, поврзани со промоција на Факултетот.	0,5
3	Раководител на лабораторија	
	Раководител на Лабораторија за автоматика и системско инженерство, при Институтот за автоматика и системско инженерство. Мандат: 1.3.2009-1.10.2012 и 15.9.2012-14.9.2016	1
Дејности од поширок интерес		
4	Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир	
	Член на Националниот организациски одбор на 8. Национална конференција со меѓународно учество ЕТАИ 2007, Охрид, Република Македонија, 19-21/9/2007;	0,5
	Член на Националниот организациски одбор на 9. Национална конференција со меѓународно учество ЕТАИ 2009, Охрид, Република Македонија, 26-29/9/2009;	0,5
5	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	
	Член на Националниот организациски одбор на 10. Меѓународна конференција ЕТАИ 2011, Охрид, Република Македонија, 16-20/9/2011;	1
	Член на Националниот организациски одбор на 11. Меѓународна конференција ЕТАИ 2013, Охрид, Република Македонија, 26-28/9/2013;	1
	Член на Националниот организациски одбор на конференцијата “14th International Power Electronics and Motion Control Conference – EPE-PEMC 2010”, Охрид, Република Македонија, 6-8/9/2010;	1
	Член на Националниот организациски одбор на 6. IFAC International Workshop on Knowledge and Technology Transfer in/to Developing Countries: Automation and Infrastructure, Охрид, Република Македонија, 26-29/9/2009;	1
6	Студиски престој во странство	
	Студиски престој на Универзитетот “University of Belgrade, School of Electrical Engineering”, од 11.3.2013-15.3.2013. Еднонеделен курс на тема “Control of Nonlinear Delay Systems and PDEs”, организиран во рамките на Graduate School on Control, дел од European Embedded Control Institute.	0,5
	Студиски престој на Универзитетот “Vienna University of Technology”, Виена, Австрија, од 20.6.2012 – 3.7.2012. Престојот беше спроведен во рамките на	0,5

	TEMPUS-проектот “Development of Regional Interdisciplinary Mechatronic Studies - DRIMS” (Project No. 158644-TEMPUS-1-2009-1-DE-TEMPUS-JPCR 2010-2012).	
	Студиски престој на Универзитетот HEIG-VD Haute Ecole d’Ingénierie et de Gestion du Canton de Vaud, Institut de Micro & Nano Techniques, Yverdon-les-Bains, Switzerland, Ивердон, Швајцарија, од 7.5.2012 – 11.5.2012. Престојот беше спроведен во рамките на проектот “Skills Development for Young Researchers and Educational Personal in Nano and Microelectronics Curricula: Implementation of Methods for Bilateral Knowledge transfer between Universities and SMEs”, SCOPES (2011 – 2014).	0,5
7	Член на факултетска комисија	
	Член на Центарот за нови студенти на Факултет за електротехника и информациски технологии (6/5/2008 - денес).	0,5
	Член на Комисијата за спроведување на уписот на студентите во прва година на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, во учебната 2007/2008.	0,5
	Вкупно	15

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	117,256
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	77,900
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	15
Вкупно	210,156

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Татјана Колемишевска-Гугуловска с.р.
2. Проф. д-р Миле Станковски с.р.
3. Проф. д-р Елизабета Лазаревска с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „РАЗВОЈ НА ИНТЕЛИГЕНТЕН РОБУСТЕН
УПРАВУВАЧ СО ПРЕДВИДУВАЊЕ ЗА ПРОЦЕСИ НА ХЕМИСКА ОБРАБОТКА НА
ВОДА ВО ТЕРМОЕЛЕКТРАНИ” ОД М-Р ЛЈУТФИ БИНА, ПРИЈАВЕН НА
ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО
СКОПЈЕ

Со Одлука на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје број 09-2936/1 од 13.12.2013, определени сме за членови на Комисијата за одбрана на докторската дисертација „Развој на интелигентен робустен управувач со предвидување за процес на хемиска обработка на вода во термоелектрани” од кандидатот м-р Љутфи Бина.

Врз основа на извршениот преглед на докторската дисертација, до Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Општи податоци за докторската дисертација

Докторската дисертација „Развој на интелигентен робустен управувач со предвидување за процес на хемиска обработка на вода во термоелектрани” од кандидатот м-р Љутфи Бина е со вкупен обем од 167 страници, во формат А4. На почетокот е дадена содржина, а потоа следува излагање во 6 поглавја. На крајот се наоѓаат заклучок и споредбена анализа на предложените резултати, користена литература и прилози кон дисертацијата. Излагањето е илустрирано со 76 слики и 12 табели.

2. Предмет на докторската дисертација

Основната цел на дисертацијата произлегува од потребата за воведување на повисоко квалитетно управување во процесите за хемиска обработка на вода. За да може да се воведат нови алгоритми, кои се базираат на управувањето со предвидување, потребно е детално да се изучи процесот на хемиска обработка на вода. Во овој случај, како пример постројка е избрана постројката за хемиска обработка на вода во термоелектраната Косово Б, и податоците од овој процес се искористени за идентификација на моделите на системот.

За да се добие емпириски модел на системот направена е експериментална идентификација на моделот. Овој емпириски модел се користи при проектирање на управувачи со предвидување базирано на модел. Направена е идентификација на системот со еден линеаризиран модел, но и со група од линеаризирани модели. На основа на овие модели развиена е методологија за управување со постројки за хемиска обработка на вода, и предложено е алгоритамско решение за реализација на овој процес во ТЕ Косово Б.

Во дисертацијата е проектиран и реализиран управувач со предвидување базиран на модел за управување на процеси од фамилијата на процеси за хемиска обработка на вода, како и практична реализација на конкретниот управувач на

моделите кои се претходно добиени со помош на идентификација. На крајот е презентирана анализа и споредба на добиените резултати во однос на квалитетот на спроведеното управување со што се потврдува квалитетот на предложените алгоритми.

3. Анализа на докторската дисертација

Во првотоглавје е даден краток воведво кој е дадена мотивацијата за истражувањето, како и основните придобивки кои произлегуваат од истражувањето.

Во второто поглавје е изработен краток преглед на најновите достигнувања од областите кои се предмет на истражување во дисертацијата. Оваа глава е поделена на три дела и обработени се актуелните трудови од областите на моделирање и линеарно управување со предвидување базирано на модел, идентификација на повеќевеличинските индустриски процеси и хибридно управување со предвидување базирано на модел со процесите за хемиска обработка на индустриските води.

Во третото поглавје претставен е поедноставен техничкиот опис на постројката и описот на хемиските доминантни феномени (флокулација, итн.) во процесот на хемиската обработка на водата во термоелектрани.

Во четвртото поглавје се разработени напредни нелинеарни методи на идентификација на процеси: методата на невронски мрежи, методата на бинарни дрвја и вејвлет-методата. Понатаму е направена идентификација на реакторот. После изведувањето на структурната идентификација на реакторот, изведена е идентификација на процесот со имплементација на споменатите методи. На крај, направена компаративна анализа на излезите на добиените модели за реакторот на ХОВ со мерените излези.

Петто поглавје дава основен осврт во теоријата на управување со филтрирање со честичен филтер (Particle Filtering) и хибридно управување со предвидување базирано на модел. Дефиниран е математичкиот апарат на теоријата за системитеза управување со филтрирање со честичен филтер. Од вака дефинираните системи изведени се условите и правилата за поставување на управувач со употреба на филтрирање со честичен филтер и на хибриден управувач со предвидување базирано на модел за процесот во реакторот. Управувачите се проектирани и нагодени со помош на алатката за проектирање на УПБМ со софтверскиот пакет MATLAB – MPCtool, со што соовие управувачи се постигнати најдобри перформанси при управување. На крајот, за да се провери квалитетот на управувачите направена е симулациона околина (тестирање на УПБМ) што овозможи графичко презентирање на резултатите од симулацијата.

Во поглавјето 6 е даден заклучокот на оваа докторска дисертација.

4. Публикации произлезени од истражувањата

Трудови во меѓународни списанија:

1. L. Bina, D. Davidovikj, G. Stojanovski, and M. Stankovski, “*Advanced Identification Methods for Industrial Processes with big time delay*”, Journal of Mechanics Engineering and Automation 2 (April, 2012) 203-207.

2. L. Bina, M. Stankovski, G. Stojanovski, D. Davidovikj, "Experimental Process Identification for Industrial Water De-carbonization in Power Plants", *Iliria International Review*, ISSN 2192-7081, 2013/2, Publisher/Verlag: Felix-Verlag, Germany.

Трудови од конференции

L. Bina, M. Stankovski and G. Stojanovski, "Model Predictive Control of a Water Treatment Plant," in *Proceedings of the XI International SAUM Conference on Systems, Automatic Control and Measurements*, Nis, Serbia, November 2012.

5. Главни придонеси од дисертацијата

Основниот придонес на докторската дисертација е воведување на честичниот филтер како иновација при примена на управување со предвидување базирано на модел. Овој алгоритам за естимирање на моментално активниот мод на системот придонесува за значително подобрување на квалитетот на управувањето при управување со постројка за хемиска обработка на вода. Заради правилниот пристап во проектирање, добиените резултати лесно може да се приспособат за употреба во други типови на индустриски објекти кои имаат слични карактеристики како тука користената постројка.

Предложената постапка за компаративна идентификација на постројката која е проследена со линеаризација на нелинеарниот модел во повеќе работни точки се покажа како многу успешна во доследно претставување на системот. Со различен избор на работни точки може да се прави компромис помеѓу комплексноста на алгоритамското решение и прецизноста на линеаризираниот модел на постројката за хемиска обработка на вода.

Во продолжение на докторската дисертација е презентирана постапка за проектирање на управувачи со предвидување базирани на модел, за процес од фамилијата на управување со предвидување базирано на модел, врз основа на секој од експериментално добиените модели на постројката. Направени е низа од симулации и управувачите со најдобри перформанси се избрани како репрезентативни примероци и се искористени за компаративна анализа на управувачите добиени со различен модел на системот. Добиените резултати укажуваат на предноста на математички комплексните модели во однос на поедноставните, но во исто време јасно се забележуваат недоследностите при изборот на моделот за презентација на системот во даден момент. Затоа, треба да се потенцира дека алгоритмот за управување со предвидување базирано на модел кој користи честичен филтер за избор на активен модел на системот, кој е предложен и потврден во дисертацијата, има завидно ниво на иновативност и значително го зголемува квалитетот на управување со постројката.

6. Заклучок и предлог

Врз основа на погоре изнесеното, Комисијата заклучи дека во докторската дисертација „Развој на интелигентен робустен управувач со предвидување за процес на хемиска обработка на вода во термоелектрани“, од кандидатот м-р Љутфи Бина е даден значаен научен придонес во областа на оптимизација на управување со предвидување базирано на модел за хемиски процеси. Развиени се неколку различни алгоритми за УПБМ кои воведуваат значителни подобрувања во управувањето со постројки за хемиска обработка на вода. Врз база на детална анализа избрани се и неколку алгоритми за оптимизација на УПБМ модифицирани за употреба на повеќе модели, како и дополнети со примена на честични филтри. Предложениот пристап значително може да ја зголеми примената на резултатите од оваа дисертација во областа на управување со постројки за хемиска обработка на вода, но и во голем број на други сродни полиња.

Со постигнатите резултати, кандидатот м-р Љутфи Бина покажал сериозно познавање на проблематиката на докторската дисертација и истражувачки дух, што резултира со научен придонес во областа автоматика и системско инженерство. Резултатите од докторската дисертација се презентирани во 3 труда, од кои 2 во меѓународни списанија и 1 труд на научни конференции.

Според законите на Р. Македонија, трудот е внесен во базата на податоци на Министерството за образование и наука – plagijati.mon.gov.mk и врз основа на добиениот извештај, а и врз основа на нашите сознанија трудот не претставува плагијат.

Врз основа на погоре изнесеното, Комисијата има задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје да го прифати овој извештај и на кандидатот м-р Љутфи Бина да му одобри јавна одбрана на докторската дисертација „Развој на интелигентен робустен управувач со предвидување за процес на хемиска обработка на вода во термоелектрани”.

КОМИСИЈА

1. ПРОФ. Д-Р ТАТЈАНА КОЛЕМИШЕВСКА-ГУГУЛОВСКА, ПРЕТСЕДАТЕЛ, С.Р.
 2. ПРОФ. Д-Р МИЛЕ СТАНКОВСКИ, МЕНТОР, С.Р.
 3. ПРОФ. Д-Р СТОЈЧЕ ДЕСКОВСКИ, ЧЛЕН, С.Р.
 4. ВОНР. ПРОФ. Д-Р ДИМИТАР ТАШКОВСКИ, ЧЛЕН С.Р.
 5. ДОЦ. Д-Р ГОРАН СТОЈАНОВСКИ, ЧЛЕН, С.Р.
-

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „СТРАТЕШКО КУПУВАЊЕ НА ЗДРАВСТВЕНИ УСЛУГИ ВО ФУНКЦИЈА НА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ЕФИКАСНОСТА ВО ЈАВНИТЕ ЗДРАВСТВЕНИ УСТАНОВИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА” ОД М-Р ТАТЈАНА ЛУКАНОВСКА,
ПРИЈАВЕНА НА ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 241 од Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје, а во врска со поднесената докторска дисертација од кандидатката м-р Татјана Лукановска со наслов „Стратешко купување на здравствени услуги во функција на зголемување на ефикасноста во јавните здравствени установи во Република Македонија”, Советот на Економскиот институт во Скопје, на седницата одржана на 19 ноември 2013 година, донесе Одлука (бр. 02-2232/1 од 20.11.2013) за формирање на Комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација, во состав:

1. д-р Биљана Ангелова;
2. д-р Верица Јанеска;
3. д-р Татјана Петковска-Мирчевска;
4. д-р Васил Поповски и
5. д-р Ирина Мајовски.

Членовите на Комисијата со потребното внимание ја прочитаа и ја проучија поднесената докторска дисертација и по усогласувањето на мислењата, на Советот на Економскиот институт му го доставуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Општи согледувања

Докторската дисертација на кандидатката м-р Татјана Лукановска со наслов „Стратешко купување на здравствени услуги во функција на зголемување на ефикасноста во јавните здравствени установи во Република Македонија” третира актуелна, комплексна проблематика од областа на менаџментот во здравството, каде што фокусот на вниманието е насочен кон зголемување на ефикасноста во јавните здравствени установи во Република Македонија преку стратешко купување на здравствените услуги.

Докторската дисертација претставува анализа на внатрешната организациска поставеност на здравствените установи во Македонија, како и оцена на нивната ефикасност и начинот за подобрување на нивното работење. Во овој труд, основна задача, како и целта што треба да се постигне, е се утврди врска помеѓу купувањето на здравствените услуги и ефикасноста на здравствената установа во продавањето на овие услуги, како и влијанието врз подобро финансиско и оперативно управување со болниците. Непосредна цел во истражувањето е да се оцени како изборот на добар начин на финансирање на здравството и адекватно вреднување на неговото работење влијаат врз подобро планирање на неопходните материјални ресурси во болниците, а кои се неопходни за квалитетна здравствена услуга. Ефикасна менаџерска политика, јасно разграничени права и одговорности во организациската структура, адекватна интерна контрола, обезбедување на повисок квалитет на услугите и зголемено задоволство кај пациентите со намалени негативни последици од лекувањето се основни предуслови за унапредување и развој на здравствениот систем во Македонија.

Покрај тоа, добро планирање на здравствените услуги и нивното вреднување, навремено следење на развојот на новите здравствени услуги и унапредување на постојните имаат директно влијание врз финансиското работење на јавните здравствени установи. Оттука, адекватното управување со здравствените установи и примена на современи методи во организацијата се предуслов за градење на стабилен јавен здравствен сектор.

Во докторската дисертација е спроведено истражување на македонскиот јавен здравствен систем од аспект на оцена на неговото финансиско работење и моделите и начинот на неговото финансирање, како и важноста на стратешкото планирање врз остварување на позитивни финансиски резултати. Всушност, јавниот здравствен сектор како давател на здравствени услуги се наоѓа пред предизвиците за имплементација на новиот начин на финансирање преку продавање на нивните здравствени услуги и изградување на нов модел на деловно и стручно планирање кој бара квалитетни менаџерски способности.

Истражувањето на предметот во докторската дисертација е спроведено во Македонија, Хрватска и Словенија, анализирајќи ги нивните досегашни искуства во областа на здравствениот сектор и нивните пристапи во финансирањето на здравствените установи. Имено, преку компаративните анализи за состојбите во здравствените системи во Хрватска и Словенија како и поразвиените земји како што се Германија, Англија и Австралија, се утврдуваат ефектите од спроведените реформи и степенот на развој на здравствениот систем. Во текот на истражувањето предвид се земени и други теоретски сознанија, како и релевантни искуства и практика од развиените европски земји.

Актуелноста на самата проблематика произлегува од потребата за поголема ефикасност во јавните здравствени установи. Финансиските проблеми, како и проблемите на опфатот и квалитетот на здравствените услуги во Република Македонија претставуваат актуелно прашање во речиси целиот период од осамостојувањето на земјата. Реформите во здравствениот систем кои се имплементираат во последната декада се уште не вродија со очекувани ефекти, а финансиските проблеми се сеуште еден од основните двигатели на кризата во овој сектор. Во докторската дисертација е опфатено истражувањето на македонскиот јавен здравствен систем од аспект на оцена на неговото финансиско работење и моделите и начинот на неговото финансирање, како и важноста на стратешкото планирање врз остварување на позитивен финансиски резултат. Актуелноста на темата е дотолку поголема, што токму од 2012 година, јавниот здравствен сектор како давател на здравствени услуги се наоѓа пред предизвиците за имплементација на новиот начин на финансирање преку продавање на нивните здравствени услуги и изградување на нов модел на деловно и стручно планирање кој бара квалитетни менаџерски способности.

Вкупните јавни расходи за здравствените услуги предвидени за 2011 година во Република Македонија се планирани на 4,85% во однос на БДП. Светските трендови укажуваат дека овие расходи дополнително ќе се зголемуваат во наредните години. Според проекциите на Светска Банка се очекува овој процент да продолжи да расте се до 14% во 2030 година поради зголемени расходи пред се предизвикани од демографските промени, односно стареењето на популацијата, зголемувањето на хронични болести, подобро познавање на достапни методи за лекување од страна на осигурениците и воведување на новите здравствени технологии. Соодветно, имајќи ги предвид зголемувањата во нивото на здравственото финансирање од големо значење е да се разбере како средствата можат да се користат порационално и поефикасно, односно како подобро да се планираат и трошат средствата на национално ниво и на ниво на јавните здравствени установи.

2. Содржина на дисертацијата

Докторската дисертација на кандидатката м-р Татјана Лукановска со наслов „Стратешко купување на здравствени услуги во функција на зголемување на ефикасноста во јавните здравствени установи во Република Македонија“ е конципирана во: воведен дел, седум тематски поглавја, заклучок, користена литература и прилози. Генерално, трудот има опфатено теоретски дел посветен на системите за финансирање на јавните здравствени установи и принципот на купување на здравствени услуги; анализа на здравствениот систем на Република Македонија; купување на здравствени услуги во Република Македонија; приказ на финансиското управување во болниците; степенот на ефикасност во болниците; анализа на финансиското управување и определување на ефикасноста на здравствени установи во Република Македонија како и

компаративна анализа на системите за пресметка на трошоците и финансиска успешност во здравствените системи на земјите во регионот на Балканот и во некои развиени европски држави.

Воведниот дел ги содржи основните хипотези и целите на истражувањето, методолошкиот пристап во истражувањето, како и причините за поставувањето на оваа проблематика и значењето на оваа проблематика во науката.

Во првата глава „Системи на финансирање на здравствени установи и купување на здравствени услуги“ презентирани се различните системи и видови на финансирање на здравствените установи во светот. Соодветно, во првата глава се претставени системи на финансирање во различни држави тргнувајќи од поразвиените модели во прекуокеанската Австралија, чиј систем на вреднување на болничките услуги по дијагностичко сродни групи (ДСГ), т.н. „ди-ер-џи“, е усвоен во многу европски земји, се до Германија и Англија во кои постојат посебни институции кои се грижат не само за обезбедување на доволен обем, туку и обезбедување на квалитетни здравствени услуги согласно со потребите и развојот на медицинската наука. Како земји-следбенички на поразвиените пазари претставени се и системите во Македонија и земјите од регионот, Хрватска и Словенија, кои потекнуваат од истиот поранешен систем од старата Југославија и се најспоредливи во однос на применетите решенија за финансирање на услугите. Кандидатката го завршува приказот со претставување на понеразвиените земји, како што е Тајланд, во кои финансирањето е се уште во една рудиментарна форма и допрва треба да се развие.

Имајќи ги предвид различните системи на финансирање, кандидатката ги прикажува и различните пристапи во вреднувањето на работењето на болниците и примена на современите методологии како што се Top-Down и Bottom-Up пристапи во вреднувањето на услуги во поразвиените и средно развиените држави. Примената на методологија во најголем дел зависи од достапните бази на податоци за трошоци на болниците и можноста за нивната евиденција и мерење на здравствените услуги.

Во функција на определување на поставеноста на системот на финансирање се прикажуваат и доминантните карактеристики на купувачите и давателите на здравствени услуги кои имаат големо влијание врз формирањето на пазарот на здравствените услуги.

Во втората глава под наслов „Анализа на здравствениот систем во Република Македонија,“, кандидатката го дефинира здравствениот систем во Македонија и неговата поставеност од правно институционален аспект и улогите на различните учесници во системот. Во изминатиот период, Македонија помина низ серија реформски процеси со цел подобрување на достапноста и ефикасноста на здравствените услуги. Реформските процеси ги вклучуваат приватизацијата на аптеките, приватизацијата на матичните лекари преку концесионирање, децентрализацијата на функцијата за набавките на лекови и медицински материјали од Фондот за здравствено осигурување кон самите здравствени установи, воведувањето на принципот на купување на здравствените услуги од здравствените установи, започнувањето на процесот на интегриран информатички систем во здравство и здравствена картичка и дузина други проекти кои треба да обезбедат поквалитетно и поефикасно здравство.

Во делот на купување на здравствените услуги, се образложува измената во Законот за здравствено осигурување во 2008, проследена со воведувањето на функција на купувач за Фондот за здравствено осигурување и наведување на начини на кои таа се изведува за трите различни нивоа на здравствена заштита: примарна, специјалистичко консултативна и болничка здравствена заштита. Во таа насока кандидатката дава толкување на новиот систем за финансирање на примарното здравство со воведувањето на финансирање по капитација, односно по бројот на приклучени осигуреници кон матичниот лекар, додека за специјалистичкото консултативните и болничките здравствени услуги системот на финансирање се одвива преку формирање на референтни цени за здравствени услуги во амбулантите и болниците и договорање на определениот обем на здравствени услуги кој треба да се обезбеди на годишно ниво од определената здравствена установа. Во таа насока, се елаборира правилното вреднување на здравствените услуги на сите спомнати нивоа со примена на методологија која ќе обезбеди покривање на сите трошоци врзани за обезбедување на услугата од медицинскиот труд до лековите и останатите неопходни трошоци.

Посебен акцент во ова поглавје кандидатката дава на воведувањето на интернационално призната методологија за вреднување на здравствените услуги за акутно болни пациенти во 2008, односно за пациентите кои лежат во болниците, тнр. „ди-ер-џи“, односно методологија на

дијагностичко сродни групи. Ова методологија започна официјално да се применува за евиденција и фактурирање кон Фондот за здравствено осигурување во јануари 2009 година и преку неа се обезбедуваат низа квалитетни и споредбени податоци по болниците за бројот на пациентите, видот и обемот на болничките услуги, нивната комплексност, процедурите кои се применети и нивното движење низ различните периоди.

Во рамките на третата глава под наслов „Купување на здравствени услуги во Република Македонија“ опишан е системот на купување на здравствени услуги во Македонија почнувајќи од законските и подзаконските акти и усвоената пракса. Посебен акцент е ставен на буџетирањето и начинот на планирање на расходите за здравствените услуги од страна на Фондот, критериумите за распределба на средствата по нивоа на здравствена заштита и начинот на нивното определување по различни дејности. Веднаш по овој сегмент, кандидатката го презентира и процесот на преговорите со претставниците од стручните здруженија и здравствените установи за подготовка на содржина на договорите кои поблиску ги определуваат правата и обврските на инволвираните странки. Во оваа глава се образложува и процесот на аплицирање од страна на здравствените установи, документите кои ги доставуваат вклучително двогодишниот бизнис -план, финансиски план и план на здравствените услуги за наредниот договорен период. Посебен акцент е ставен на главните фактори кои влијаат врз договорањето на услуги како што се расположливост на средствата во буџетот на Фондот, развиеност на мрежата на здравствените установи и конкуренција на домашниот пазар. Во зависност од обезбедените средства во вкупниот буџет и доставените понуди и нивниот квалитет се определуваат поединечните износи на здравствените установи на годишно ниво.

Во четвртата глава **„Финансиско управување во болниците“** е претставен начинот на финансиско управување во болниците. За обезбедување на приходи, болниците преговараат и договараат средства со ФЗОМ меѓутоа истовремено обезбедуваат и сопствени средства преку наплата на приватни услуги, партиципација на осигурениците, донации и приходи од други извори на приходи. За реализацијата на средствата болниците подготвуваат финансиски планови на годишно ниво кои што треба да содржат реално прикажани приходи и расходи за нивното редовно тековно-оперативно работење и одржување на опремата и објектите. Најголем дел во реализацијата отпаѓа на средствата за платите и надоместоците, околу 60%, што е слично со состојбата во болниците во другите држави. Остатокот од средствата во најголем дел се одлеваат на лековите и материјалните расходи кои ги планираат на годишно ниво во годишните планови за јавни набавки. Почнувајќи од јануари 2010 година болниците кои што се во јавната сопственост преминаа да функционираат и вршат плаќања преку трезорот формиран во рамките на ФЗОМ. Трезорот е воспоставен со цел да се обезбеди транспарентност, навремено планирање, наменско трошење, а со тоа и поголема контрола врз расходите на болниците. По воведувањето трезорот придонесе кон еднократно стабилизирање на долговите во болниците кои перманентно се зголемуваа од септември 2008 година кога по последен пат беа исчистени со префрлување на средствата од страна на државната каса. По последните достапни податоци во средината на 2011 година, долговите на јавните здравствени установи изнесуваа преку една и пол милијарда денари што е резултат делумно на неправилното распределување на ресурсите по завршената трансформација, а делумно на неефикасното менаџирање во установите. Менаџментот во болниците допрва треба да се развива и усовршува со цел да се обезбеди повисока ефикасност и подобра организациска поставеност.

Во петтата глава на докторската дисертација „Ефикасност на болниците“, кандидатката ја согледува ефикасноста на болниците во нивното работење. При тоа се осврнува кон квантитативните и квалитативните показатели кои се достапни за здравствените установи во Македонија кои поблиску ја опишуваат сликата за квалитетот на нивното менаџирање. Соодветно, прикажана е нивната финансиска состојба со посебен акцент на ликвидност, солвентност, поврат на вложените средства, врзаните залихи и нето оперативниот профит. Истовремено се дава и приказ на нивните највисоки трошоци и ефикасноста во спроведувањето на постапките на јавни набавки. Во практика се има покажано дека со примена на електронското наддавање односно со електронските аукции се постигнуваат значително пониски цени на набавените лекови и материјали, во некои случаи и за повеќе од 50% од претходните тендери. Во ова поглавје, кандидатката се осврнува и кон квалитативни показатели како што се задоволство на пациентите, количник на првите и повторените амбулантски прегледи, просечно време на престој во болницата, број на хоспитализирани пациенти, број на лекуваните пациенти во дневна болница, број на

инфекции предизвикани во болниците и број на пациенти повторно примени во болниците истиот месец за иста дијагноза.

Шестата глава со налов **„Анализа на финансиското управување и определување на ефикасноста на здравствени установи во Република Македонија“**, воедно претставува емпириско истражување на финансиско управување во пет репрезентативни здравствени установи. Кандидатката го врши истражувањето со разработен прашалник, интервјуа со менаџерските тимови и преку увид во финансиските, оперативните и медицинските податоци на овие пет здравствени установи на кои се очекува да се покаже какво е влијание на новиот систем на вреднување и купување на здравствени услуги, со посебен акцент на предности и недостатоци на двата системи на финансирање пред и после 2008 година. Како резултат на студијата, кандидатката ги определува достигнувањата на болниците како институции кои имаат повисоко ниво на медицинската стручност и со поголемо знаење можат да ги организираат сопствените активности и обезбедат лекови и опрема кои ќе дадат најдобри резултати во ефикасното лекување на определените заболувања. Истовремено, кандидатката ги појаснува и резултатите од макро-аспект, односно дали е воспоставена подобра распределба на средствата по нивоа и видови на здравствена заштита. Имено, со примената на новиот принцип, главниот фокус на Фондот за здравствено осигурување е преместен од грижата за распределба на средствата за плати и лекови кон планирањето на оние здравствени услуги кои се најнеопходни за осигурениците и воопшто за граѓаните во Македонија. На овој начин се овозможува постратешко планирање на јавните здравствени финансии во функција на задоволување на потребите на граѓаните и подобрување на условите за живеење и животниот стандард.

Како значаен фактор за целосната употреба на индикаторите за мерење на ефикасност во текот на преговарањето со здравствените установи, посебно е значајно што побргу да се спроведе и имплементира „централизираниот информатички здравствен систем“ преку кој ќе можат да се следат пациентите низ целиот систем од матичниот лекар до нивното лекување во болниците. Според кандидатката, ваквиот систем би обезбедил голем број на податоци преку кои ќе можат да се пресметуваат реално мерливи и објективни индикатори за секоја болница, што, пак, од друга страна ќе овозможи да се наградуваат вредните и ефикасните болници.

Во седмото поглавје со наслов **„Компаративна анализа на системите за пресметка на трошоците и финансиска успешност во здравствените системи на земјите во регионот на Балканот и во некои развиени европски држави“** се презентирани глобалните рамки на здравствениот систем во Македонија кој спаѓа во редот на системи во средно развиени земји. Во овој дел на истражувањето, кандидатката дава осврт на земјите во регионот и нивните системи за финансирање и купување на здравствени услуги. Посебно компаративни со Македонија се системите во Хрватска и Словенија кои го имаат применето сличниот систем за вреднување бидејќи имаат воведено систем на капитација за плаќање на матични лекари и ДСГ систем за евиденција и фактурирање на здравствени услуги за лежечките пациенти во болниците. Во овој контекст, се дава појаснување на сите предности и недостатоци на применетите модалитети и структурни решенија во трите различни земји и ефектот врз финансиското управување во нивните здравствени фондови и болници.

По углед на другите земји кои се понапред во имплементација на реформите во наредниот период се очекува Фондот за здравствено осигурување повеќе да се насочи кон развојот на својата стратешката улога како купувач на здравствените услуги со се поголемо диференцирање на здравствените услуги и зголемување на нивниот обем согласно потребите на осигурениците, додека истиот процес придонесува и целиот здравствен систем да помине низ дополнително реструктурирање и консолидација на оние здравствени установи кои останала со неискористени капацитети или со пониска ефикасност за обезбедување на побараниот обем и квалитет на здравствени услуги.

Во заклучните согледувања, кандидатката м-р Татјана Лукарowska ги сублимира и ги презентира клучните наоди, заклучоци и препораки од теоретските и апликативните истражувања на докторската дисертација.

3. Оцена и предлог

Врз основа на внимателното проучување на изнесената содржина на докторската дисертација на м-р Татјана Лукановска со наслов „Стратешко купување на здравствени услуги во функција на зголемување на ефикасноста во јавните здравствени установи во Република Македонија, Комисијата оцени дека докторската дисертација е поставена на современ и оригинален приод и е исклучително содржаен и комплексен труд. Докторската дисертација обработува современа и актуелна проблематика од областа на менаџментот во здравството.

Дисертацијата се одликува со оригинален пристап кон дефинираниот проблем на истражување и мошне успешно ги инкорпорира научниот и стручниот третман на менаџментот во здравството, со посебен осврт кон стратешкото купување на здравствени услуги во насока на зголемување на ефикасноста на јавните здравствени установи во Република Македонија. Трудот заслужува посебно внимание пред сè и поради неговата актуелност и методолошкиот пристап во истражувањето кој може да се оцени како интегрален, целисходен и исцрпен според обемот на обработениот материјал користен во истражувањето. Концепциски, дисертацијата претставува заокружен систематски приказ на теоретските и практичните искуства од сферата на менаџментот во здравството, поточно начините за зголемување на ефикасноста во јавните здравствени установи.

Имајќи ги предвид изнесените ставови, Комисијата беше едногласна во заклучокот дека кандидатката м-р Татјана Лукановска со наслов „Стратешко купување на здравствени услуги во функција на зголемување на ефикасноста во јавните здравствени установи во Република Македонија” целосно успеала да одговори на предизвикот што го поставил при дефинирањето на предметот на истражување. Појдовните тези успева мошне успешно да ги развие со аргументирани заклучоци, со свои оригинални ставови и со јасни препораки за подобрување и унапредување на ефикасноста во јавните здравствени установи во Република Македонија.

Врз основа на претходното, Комисијата му предлага на Советот на Економскиот институт во Скопје:

1. да го прифати извештајот со позитивна оцена за поднесената докторска дисертација „Стратешко купување на здравствени услуги во функција на зголемување на ефикасноста во јавните здравствени установи во Република Македонија”, и
2. на кандидатката м-р Татјана Лукановска да и се дозволи јавна одбрана на докторскиот труд.

Комисија за оцена и одбрана на докторската дисертација

1. _____ с.р.
/Д-р Биљана Ангелова/
2. _____ с.р.
/Д-р Верица Јанеска /
3. _____ с.р.
/Д-р Татјана Петковска-Мирчевска /
4. _____ с.р.
/ Д-р Васил Поповски /
5. _____ с.р.
/Д-р Ирина Мајовски /

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „МАКЕДОНСКО-АВСТРАЛИСКИ НАРОДЕН
СОЈУЗ" ОД М-Р ИЦО НАЈДОВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА ИНСТИТУТОТ ЗА
НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА ВО СКОПЈЕ

Комисијата за оценување на докторскиот труд “Македонската емиграција во Австралија”, именуванасо Одлукана Научниот совет на Институтот за национална историја број 10-433/6 од 12.9.2013 година, во состав: проф. д-р Тодор Чепреганов, проф. д-р Танас Вражиновски, проф. д-р Васил Јотевски, проф. д-р Надежда Цветковска и Стефан Влахов Мицов, поразгледувањето на предадениот труд од кандидатот м-р Ицо Најдовски, има честна Научниот совет при Институтот за национална историја да му достави следниов

ИЗВЕШТАЈ

Темата за македонската емиграција отсекогаш го привлекувала вниманието како на македонската историска наука, исто така предизвикувала интерес и на новинарите и публицистите. Како резултат на научниот интерес одржани се неколку научни собири на кои е презентиран историјатот на македонската емиграција во прекуокеанските земји и западна Европа. Меѓутоа, насловената тема во македонската историографија како посебен монографски труд не е научно обработувана. Досега постојат само парцијални научни трудови кои се осврнуваат на активноста на македонската емиграција во Австралија. Поголемиот дел од трудовите се однесуваат на организирањето на црковниот живот, додека за политичката активност на македонската емиграција во Австралија од нејзините први почетоци, досега, не постои опстоен труд. Сигурно дека тоа, пред сè, се должи на немањето можности од систематски истражувања на активноста на македонската емиграција во Австралија од страна на македонските историографи. Таа празнина во македонската историографија ја пополнува Ицо Најдовски со својот докторски труд. Најдовски, како австралиски Македонец, имал можност да истражува во архивите во Австралија, а исто така да биде во контакт и со непосредните учесници кои биле активни чинители во зачетоците на политичката активност во Австралија. Како што истакнува и самиот, „истражувањето е направено со директни контакти, искази и интервјуа со современици на настаните низ неколку држави од западните до источните делови на Австралија. Со поминати доста далечни патишта низ седум и пол милиони квадратни километри од Австралија од Перт и Менцимап, Аделаид и Сиднеј, па сè до Канбера и Квинсланд. Потоа низ трагањето по архивска и информативна документација до која успеав да дојдам и можеше да ми се стави на увид и, секако, посетата на разни организации, институции, асоцијации и информативни гласила“. И самиот дел од македонската емиграција во Австралија и активен учесник во голем број организации, м-р Ицо Најдовски со својата докторска дисертација пополнува голема празнина во македонската историографија и отвора можност за продолжување на истражувањата.

Докторската дисертација композициски е поделена на: предговор, вовед, пет глави со поголем број подглави, епилог и користени извори и литература. Во предговорот, кандидатот ги дава мотивите кои биле пресудни да се определи за насловената тема. Во воведот се осврнува на историјатот на македонското иселување почнувајќи од печалбарството, па до современите емигрирања. Посебно се осврнува на емигрирањето во прекуокеанските земји.

Во првата глава насловена „Почетоците на македонското иселеништво“, кандидатот се

осврнува на причините за иселување, правците и иселувањето во прекуокеанските земји.

„Карактеристики на македонската емиграција во Австралија“ е насловот на втората глава, во која м-р Ицо Најдовски се осврнува на првите иселеници во Австралија кои според неговите истражувања пристигнуваат кон крајот на XIX век. По пристигнувањето, несомнено дека почнува и процесот на нивниот организиран живот. Почнуваат да се формираат и првите роднокрајни здруженија, а потоа и клубови кои станале места каде што македонските емигранти можеле да разменат мислења за политичките состојби во старата татковина и за нивното секојдневие. Како што истакнува докторандот, тоа биле „првите искри и почетоците на етничко самоорганизирање“. Исто така, м-р Најдовски се осврнува и на политичката интеракција меѓу македонските иселеници од САД-Канада и Австралија, т. е. ја прикажува верижната реакција за одредени настани од активноста на македонската емиграција која од САД се пренесува во Канада, а потоа во Австралија. Таа рефлексija го има својот прв резултат во 1936 година, кога во Австралија се формира првата организација на МПО под името „Тодор Александров“. Во трудот, докторандот се осврнува на прифатеноста на МПО меѓу македонските иселеници. Исто така, се осврнува и на формирањето на првите македонски прогресивни друштва во Австралија во 1941 година, како антипод на МПО, со цел „да ги групира и обедини сите Македонци во Австралија, без разлика од кои делови потекнуваат, за да ја помогнат антифашистичката борба во старата и во новата татковина“.

Како што истакнува докторандот во третата глава, „Македонската емиграција во Австралија започнува да се организира помасовно по Втората светска војна. Контактите со македонски емигрантски кругови од различни здруженија во Америка и Канада (како што е Македонско-американскиот народен сојуз и други во Мичиген, Илиноис итн.), внесувале нови елементи во работата на македонската емиграција. На своите конгреси ги изнесувала своите идеи за зачувување на стекнатата македонска национална држава во рамките на Југославија, но и со заложбите за обединување на Македонија“. Несомнено, еден ваков интерконтинентален прекуокеански македонски мост, имал свои видувања, идеи, анализи и рефлексии на различни нивоа“. Во тој контекст докторандот се осврнува на формирањето на Македонскиот народен сојуз, неговите разграноци низ Австралија, улогата на органот на МНС, весникот „Македонска искра“ и радиото во ширењето на идеите на МНС, политичката платформа на МНС, иницијативата за формирање на болница во Битола, како и културно-забавни и спортски активности на МНС.

Во четвртата глава под наслов „Формирање на МАНС“, м-р Најдовски се осврнува на формирањето на Македонско-австралискиот народен сојуз и неговата улога во зацврстувањето на македонскиот национален идентитет во Австралија. Исто така прави анализа и на конференциите и одлуките донесени на конференциите на МАНС. Според м-р Најдовски, „МАНС од самото свое формирање прераснува во своевидно народно движење на Македонците во Австралија. Некои дури го нарекуваа и семакедонски парламент, кој во Австралија го застапува и го афирмира македонскиот етникум и националното достоинство, се бори за интернационализација на македонското прашање и ги помага неговите цели и идеали“.

„Информбирото и МАНС“ е насловот на петтата глава во која се презентира активноста на МАНС во периодот кога на историската сцена се појавува Информбирото, т.е. судирот меѓу Југославија и Советскиот Сојуз во летото 1948 година, што изврши длабока поларизација во редовите на прогресивното движење во целиот свет како и меѓу македонската емиграција во САД, Канада и Австралија. Информбирото беше иницијативната каписла за почетокот на поделбите во Австралија и почеток на соработката на одредени кругови на МАНС со Бугарија. Како што истакнува кандидатот „таквите застранувања, во овај период, ги разнишува

темелите и основните конститутивни принципи на МАНС како македонска национална организација. И оние заведени и изманипулирани личности и разграноци, кои се ставија на другата страна. Беше повеќе од јасно дека веќе тоа е почетокот на крајот. МАНС го губи оној свој кредибилитет, оној ореол на македонски водач. Иселениците почнуваат со недоверба да се однесуваат кон организацијата со што и автоматски опаѓа моќта и угледот кај членството и народот... Во македонскиот случај, тој судир значајно се одрази...врз членовите на МАНС кои со толку љубов го дочекаа формирањето на првата слободна македонска држава. Ваквите поделби на МАНС имаат тешки последици во неговите редови, што и доведе до слабеење на организацијата и на крајот, до нејзино распаѓање“. По распаѓањето на МАНС, македонската емиграција, пред се членовите на МАНС, почнуваат да преземаат нови начини на организирање преку формирање на црковни општини и изградба на цркви, организирање кое до денес се покажа како најуспешно.

На крајот, трудот е снабден со епилог, библиографија и користени извори и литература.

Имајќи го предвид гореизнесеното, Комисијата има особена чест и задоволство да му предложи на Научниот совет на Институтот за национална историја да ја започне постапката за организирање на јавна одбрана на докторската дисертација на кандидатот Ицо Најдовски под наслов „Македонската емиграција во Австралија“.

Комисија

Проф. д-рТодор Чепрегановс.р.

Проф. д-р Танас Вражиновски с.р.

Проф. д-р Васил Јотевски с.р.

Проф. д-рНадежда Цветковска с.р.

Проф. д-р Стеван Влахов Михов с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЕКОНОМСКАТА ПОЛИТИКА НА
КРАЛСТВОТО ЈУГОСЛАВИЈА ВО МАКЕДОНИЈА (1929-1941)“, ИЗРАБОТЕНА ОД
М-Р ВАСКО ДУКМЕЦИЕВ, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО
СКОПЈЕ

Врз основа на член 82 од Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус студии - докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и член 38 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Филозофскиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата IV редовна седница одржана на 22.1. 2014 година, донесе одлука за формирање Комисија за оцена на докторската дисертација под наслов **Економската политика на Кралството Југославија во Македонија (1929-1941)** од докторандот **м-р Васко Дукмециев**. Врз основа на тоа, Комисијата за оцена на докторската дисертација, во состав: проф. д-р Никола Жежов, проф. д-р Виолета Ачкоска, проф. д-р Надежда Цветковска, проф. д-р Маргарита Пешевска и доц. д-р Мирјана Нинчовска, по извршената проверка во системот за плагијати, има чест на Наставно-научниот совет да му го достави следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација под наслов **Економската политика на Кралството Југославија во Македонија (1929-1941)**, изработена од докторандот **м-р Васко Дукмециев**, опфаќа 254 страници компјутерски обработен текст и содржи: Предговор, Вовед, четири глави со повеќе подглави, Заклучок и Библиографија. Темата се однесува на економската политика што Кралството на Југославија ја спроведуvalo во Вардарска Македонија во временскиот период од 1929 до 1941 година. Богатата библиографија, многубројните објавени и необјавени извори од ДАРМ и архивските фондови во Србија ѝ даваат посебен белег на докторската дисертација и даваат оригинални научни резултати и сознанија за кои досега македонската историографија, или немаше дадено одговори или тие беа делумни.

Во Предговорот, докторандот м-р Васко Дукмециев го посочува предметот на неговиот научен интерес во докторската дисертација, при што поопширно се задржал на трудовите кои делумно ја обработуваат оваа проблематика како и на истражувањата кои тој ги извршил во научни институции во Република Македонија и во Република Србија.

Во воведот, Дукмециев дал краток историјат на состојбата во Македонија во рамките на Кралството Југославија, со акцент на економската положба, осврнувајќи се и на некои позначајни моменти за кои нагласува дека ќе бидат дел од неговиот предмет на научен интерес во текот на дисертацијата.

Во првата глава од докторската дисертација под наслов **Внатрешната политика во Кралството Југославија и Македонија**, докторандот Васко Дукмециев со употреба на обемна архивска граѓа како и голем број на монографии и статии од различна провениенција, претставил и опишал дел од историјата на

Кралството на СХС, односно Југославија, а материјалот го поделил во две подглави. Во првиот дел од главата, Дукмеџиев се задржал на внатрешното уредување на Кралството на СХС, односно Југославија, при што дал детален опис на општествено-политичкиот живот, уставниот поредок, односите помеѓу политичките субјекти на Кралството, како и надворешно-политичката ориентација, со право заклучувајќи дека таа во различните временски периоди – лавирала - од одлични односи со Франција и Англија до прогерманска ориентација. Притоа треба да се истакне дека докторандот се осврнал и на состојбите во периодот од основањето на Кралството на СХС во 1918 година. Во однос на територијалната поделба, Дукмеџиев неколкупати потенцирал дека властите во Белград ја протежирале централистичката политика така што поделбата на државата ја правеле не врз основа на историските претпоставки или распоредот на различните националности, туку врз основа на географски поими при што на вештачки начин го делеле националното ткиво на непризнаените народи како: Македонците, Црногорците и други. Докторандот Дукмеџиев направил пресек и на различните влади во Кралството Југославија и нивната внатрешна и надворешна политика. Во првата подглава, докторандот го опишал и функционирањето на Вардарската бановина во чиешто рамки влегувала и целата територија на Вардарска Македонија. Карактеристично за овој дел од дисертацијата е и тоа што Дукмеџиев употребил и голем број на фусноти од периодика како и монографии од македонски и српски историчари. Во втората подглава, м-р Васко Дукмеџиев своето внимание го насочил кон опишување на финансиската политика на банската управа на Вардарската бановина при што особено дал опис на паричните средства кои таа ги имала на расположение од државниот буџет на Кралството Југославија. Докторандот направил и споредба на буџетските средства на Вардарска бановина во различните години при што констатирал дека висината на средствата постојано се менувала. Дукмеџиев заклучил и дека најголемата сума на парични средства доаѓала врз основа на заем од Државната хипотекарна банка што подоцна се враќал најчесто од сопствени приходи, како разни даноци, со мала помош од централната власт. Во композицијата на текстот, Дукмеџиев поместил и голем број на табели низ кои ни ја претставил реалната финансиска слика во Вардарска Македонија која влегувала во административните граници на Вардарската бановина. Од овие податоци може да се види дека локалната банска власт, најмногу од средствата употребувала за враќање на кредитите, за административни трошоци, а многу помала ставка за образование, земјоделство како и други стопански гранки. Особено значајно за овој дел од дисертацијата е да се напомене дека м-р Дукмеџиев употребил голем број на документи од архивот во Србија што успешно ги вклопил во главната композиција на текстот.

Во втората глава под наслов **Надворешната политика на Кралството Југославија**, докторандот Васко Дукмеџиев направил пресек на правците на надворешната политика на Кралството Југославија, задржувајќи се на трговската размена и економската соработка со големите европски сили, но и со балканските држави. Врз основа на своите истражувања, м-р Дукмеџиев заклучил дека до 1934 година, Кралството Југославија имало најголема економска соработка со Франција, со нагласување дека владата во Белград земала кредити од француските банки и со

тоа ја правела државата финансиски зависна од францускиот банкарски капитал. Во овој дел од втората глава, докторандот се осврнал и на англиското економско влијание во Кралството Југославија, како и на насочувањето на државата и продлабочувањето на економската соработка по 1934 година, со Италија и Германија. Врз основа на податоците од табелите што Дукмеџиев ги презентирал во текстот на втората глава, јасно се гледа дека извозно-увозната активност на Кралството на Југославија во текот на 12 години- 1929-41, варираше кон различните земји, но најмногу процентуално била насочена со економски засилената Германија. Во врска со овој сегмент од економската политика, докторандот Дукмеџиев истакнал дека во средината на 30- тите години на 20 век, Германија апсорбирала 50 % од вкупната југословенска надворешна трговија. Голем дел од втората глава, м-р Дукмеџиев го посветил на анализата на улогата на Грција во економската политика на Кралството Југославија, нагласувајќи го значајното место на слободната зона што Југославија ја добила во солунското пристаниште. Тоа, според докторандот, било од особено значење за економскиот развој на Вардарска Македонија бидејќи целиот увоз и извоз на производи на слабо развиеното македонско стопанство одел преку железничката линија Скопје-Гевгелија-Солун и пристаништето во Солун. Докторандот Дукмеџиев нагласува дека целата трговска размена помеѓу Грција и Југославија била регулирана со меѓусебни договори според кои, од Југославија најмногу се извезувале житни култури додека од Грција се увезувал тутун, маслини и грозје. М-р Дукмеџиев истакнува дека трговијата со Грција преку Вардарска бановина многу се одвивала преку неколку царински постави во Гевгелија и Битола, но исто така истакнал дека финансискиот бенефит за Вардарска Македонија не бил толку голем затоа што Југославија, исто така имала и голем финансиски долг кон Грција заради што дел од плаќањето во трговската размена се вршело по пат на компензација. Во втората глава, м-р Дукмеџиев ги посочил и обидите на југословенската влада за економска соработка со Албанија и Бугарија кои исто така ја тангираат и Вардарска Македонија поради нивната географска близина.

Третата глава под наслов **Економската политика на Кралството Југославија во Македонија** е најобемна и во неа докторандот се задржал на сите аспекти на економската политика, поместувајќи во текстот 24 подглави кои се однесуваат на обработката и производство на тутун, афион, свиларството, производството на памук, прашањето на аграрната реформа и колонизација, шумарство, сточарство, овоштарство, развојот на индустриските гранки во Вардарска Македонија, како и на занаетчиството и рударството. Дукмеџиев, во првиот дел од третата глава ја обработил и објаснил земјоделската политика на Кралството Југославија во Македонија во периодот од 1929 до 1941 година, при што посочил низа слабости на централната власт и констатирал дека земјоделството како гранка било во постојано опаѓање и иако околу 87 % од населението во Македонија било земјоделско, земјоделските семејства биле задолжени по разни основи со околу 7 милијарди динари. Во продолжение на текстот во третата глава, докторандот ги опишува видовите земјоделско земјиште во Македонија, како и најважните сегменти и земјоделски култури кои учествувале со најголем финансиски профит во вкупната земјоделска економска политика. Во првата подглава од третата глава, м-р Дукмеџиев ја опишува состојбата со

најексплоатираната земјоделска гранка во Македонија - тутунот. Докторандот, во врска со ова прашање, истакнал дека монополската позиција на државата, како и ниската откупна цена, предизвикала значително опаѓање на производството на тутунот во Македонија во посочениот временски период. Докторандот наведува и податок дека во просек во 30-тите години на 20 век, во Македонија околу 20 до 30 000 субјекти произведувале околу 6 милиони килограми тутун во просек. Значаен дел од докторската дисертација во третата глава, м-р Дукмеџиев посветил на производството и продажбата на афионот во Вардарска Македонија од кој се произведувал опиум. Врз основа на истражувањата, м-р Дукмеџиев дошол до сознанија дека 90% од вкупното производство на опиум во Југославија, произлегувало од Вардарска Македонија и дека македонскиот опиум бил еден од најквалитетните во Европа. Докторандот, во овој дел од дисертацијата ги анализираше и причините за падот на производството на оваа доходна земјоделска гранка која носела големи финансиски средства во југословенскиот буџет, а тоа била Женевската конвенција која го ограничила производството на опиум само за медицински потреби, пред сè поради притисокот на европскиот картел за дроги кој бил главен иницијатор за потпишувањето на овој документ. Интересен дел од докторската дисертација е и описот на т.н. опиумска афера во Македонија која предизвикала голема должничка криза на банките кои издавале кредити на производителите на опиум, а поради фактот што дел од нив им позајмувале наменски кредити на непостојни производители, што претставувало голема криминална афера во тоа време. Дукмеџиев, во контекст на ова ја споменува и македонската организација ВМРО која во пиринскиот дел на Македонија имала отворено лаборатории за производство на опојни дроги, што докторандот го поткрепил со голем број на документи од повеќе архивски фондови. Во понатамошниот дел од текстот на третата глава, докторандот Васко Дукмеџиев направил помал осврт и на производството на свила и памук во Македонија, како и на начинот на спроведување на аграрната реформа и колонизација што претставувало мерка на владата која нанела несогледливи последици врз статусот на земјоделците од македонска националност, затоа што согласно со законските акти, најплодната земја во Македонија им била доделувана пред сè на српски колонисти од различни делови на Југославија. Откако се осврнува на уште неколку стопански гранки, пред сè сточарството и шумарството во Вардарска Македонија, м-р Дукмеџиев во еден поголем дел од третата глава се задржува и на развојот на индустриското производство при што ни предочува еден поголем список на сите позначајни индустриски капацитети: хидроцентрали, мелници, рудници, текстилни фабрики, пиварници, електрични централи и друго кои постоеле во овој временски период, додека овој дел од Македонија се наоѓал под југословенска власт. Еден дел од оваа глава, докторандот ја посветил и на детална анализа на прехранбената, мелничката и индустријата за производство на зејтин, при што композицијата на текстот ја дополнително ја збогатил со голем број на податоци за имињата на капацитетите, како и обемот на нивното производство и правците на пласман на финалните производи. Особено интересен е делот од третата глава во која м-р Дукмеџиев ни дал податоци за развојот на индустријата за производство на пиво како една од најмладите, но и најуспешни стопански гранки во Вардарска Македонија, претставена преку пиварите во Скопје, Битола и Прилеп. Во последниот дел од третата глава, докторандот ни ги опишал и останатите

индустриски гранки кои учествувале со значителен дел во индустриското производство во Вардарска Македонија, а тоа се текстилната индустрија-со списоци на фабрики за производство на текстил и текстилни производи, кожната индустрија, занаетчиството, рударството, електричните централи, индустријата за графички материјали, дрвната индустрија како и скромните почетоци на развојот на туризмот како посебна стопанска дејност во Македонија во рамките на Кралството Југославија. Целата композиција на текстот во третата глава изобилува со голем број на фусноти кои даваат сериозна научна тежина на изнесените податоци и заклучоците кои врз основа на нив ги изведува самиот докторанд.

Четвртата глава е под наслов **Финансиски институции и трговија во Македонија**. Докторандот Дукмеџиев во две подглави ни дава детален приказ на банкарскиот систем во Вардарска Македонија, со сите специфичности кои биле одлика на монетарниот систем во тој временски период. М-р Дукмеџиев во овој дел на дисертацијата се осврнува и на причините за појавата на големиот број банки во Вардарска Македонија, а тоа пред сè бил економскиот профит кој бил овозможен од прилично високите камати кои во просек се движеле околу 12 %. Како еден од првите обиди за создавање на приватни банки во Вардарска Македонија, Дукмеџиев го наведува случајот со богатото српско семејство Борисављевиќ. Во контекст на ова прашање, докторандот наведува дека пресудно значење за успешниот развој на банкарството во Македонија имала еврејската заедница и, пред сè, Јосиф Арија, кој бил директор на банката „Вардар“. Ретки податоци кои се наоѓаат во овој дел од текстот се однесуваат и на кризата на банкарскиот систем во 1931 година кога поради кредитната криза на банките во Германија и Австрија со која биле поврзани југословенските банки, започнала стагнација на банкарско-монетарниот систем. Главна причина за таквиот развој на настаните било тоа што странските банки поради кризата повлекле околу 300 милиони динари, само во првата половина на 1931 година и тоа во девизни средства, што претставувало уште поголем удар врз банките во Југославија. Но и покрај кризата, м-р Дукмеџиев заклучува дека во 1932 година, на територијата на Вардарска бановина биле регистрирани вкупно 50 банки со вкупен капитал од околу 109 милиони динари, од кои голем дел биле и на територијата на Македонија и претежно се занимавале со кредитирање на земјоделството. Обработувајќи го ова прашање, докторандот Дукмеџиев ни дава и список на најзначајните банки во Вардарска Македонија со бројките на поединечниот капитал со кој тие располагале. Како најзначајни и најмоќни банки се посочуваат Народната банка на Србија со своите филијали во Скопје и Битола, Државната хипотекарна банка, како и филијалите на Југословенската удружена банка. За банкарскиот систем во Вардарска Македонија било значајно и тоа што биле создадени и голем број на штедилници. Втората подглава се однесува на развојот на трговијата на територијата на Вардарска Македонија со сите нејзини специфичности кои зависеле од општествено-политичката положба во Југославија.

Во заклучокот, докторандот направил сублимат на сите тези од докторската дисертација и ги посочил сите клучни точки кои се предмет на неговиот научен интерес.

Сосема на крајот, докторандот ја поместил огромната библиографија која содржи голем број на архивски фондови од ДАРМ и Архивот на Југославија, необјавени и објавени документи, монографии, научни статии и периодика.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација под наслов **Економската политика на Кралството Југославија во Македонија (1929-1941)**, изработена од докторандот **м-р Васко Дукмециев**, обработува повеќе аспекти и прашања кои композициски, хронолошки и содржински добро се поставени и претставуваат една заокружена целина. Тезите, анализите и заклучоците се поткрепени и фундирани со соодветна научна подлога и изворна архивска граѓа. Докторандот Васко Дукмециев покажува целосно владеење со научната методологија и докторската дисертација ја изработил со употреба на компаративна метода, метод на анализа и дескриптивен метод. Во целата композиција на текстот се искористени голем број на необјавени, објавени извори, литература и периодика од различна провениенција.

Докторската дисертација обработува еден досега историографски необработен дел од економската историја на Вардарска Македонија помеѓу двете светски војни и претставува значаен придонес кон развојот на македонската историографија. Текстот на докторската дисертација е напишан со јасно разбирлив стил и јазик.

Врз основа на гореизнесените факти и оценки, имаме чест на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да му предложиме да го усвои овој позитивен извештај и докторандот м-р Васко Дукмециев да го допушти на усна одбрана на докторската дисертација.

Комисија

Проф. д-р Никола Жежов, с.р.
Проф. д-р Виолета Ачкоска, с.р.
Проф. д-р Надежда Цветковска, с.р.
Проф. д-р Маргарита Пешевска, с.р.
Доц. д-р Мирјана Нинчовска, с.р.

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК (ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА) ЗА
НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ (ДИСЦИПЛИНИ): ЗАШТИТА НА ХЕНДИКЕПИРАНИТЕ,
МЕТОДИКА, ДЕФЕКТОЛОГИЈА, КРИМИНОЛОГИЈА-МАЛОЛЕТНИЧКА
ДЕЛИКВЕНЦИЈА, СОЦИОПЕДИЈА И ПРЕВЕНЦИЈА НА ПРЕСТАПНИЧКО
ОДНЕСУВАЊЕ
НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата III редовна седница одржана на 22.I 2014 година, донесе Одлука за формирање на Рецензентска комисија за избор на наставник (во сите наставно-научни звања) по научните области (дисциплини): заштита на хендикепираните, методика, дефектологија, криминологија-малолетничка деликвенција, социопедија и превенција на престапничко однесување.

Рецензентската комисија во состав: проф. д-р Нелко Стојаноски, проф. д-р Горан Ајдински и проф. д-р Сунчица Димитријоска, ценејќи ја укажаната доверба и по увидот во доставениот материјал, има особена чест на Наставно-научниот совет да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

На распишаниот конкурс за избор на наставник (во сите звања) по научните области (дисциплини): заштита на хендикепираните, методика, дефектологија, криминологија-малолетничка деликвенција, социопедија и превенција на престапничко однесување, објавен во весникот *Дневник* на 3.XII 2013, се пријави еден кандидат, д-р Зоран Киткањ, доцент на Институтот за дефектологија при Филозофскиот факултет во Скопје.

Биографски податоци и професионален развој

Зоран Киткањ е роден на 25.7.1968 година во Штип. Основното и средното образование го завршил во Штип. Високо образование Дефектолошки факултет, одсек за превенција и ресоцијализација завршил во Белград во 1994 година.

Во текот на своите студии ја извршувал функцијата студент-продекан на Дефектолошкиот факултет во Белград и член на Собранието на Универзитетот во Белград.

ОД АПРИЛ 1995 ДО ДЕКЕМВРИ 1996 ГОДИНА, ПО ДОГОВОР ЗА ДЕЛО, РАБОТЕЛ ВО ЈУ ЗА ЗГРИЖУВАЊЕ И ВОСПИТУВАЊЕ НА ДЕЦА И МЛАДИНЦИ ВО СКОПЈЕ „25 МАЈ“.

КАНДИДАТОТ ВО ТЕКОТ НА 1997/98 ГОДИНА ИМА РАБОТЕНО (9 МЕСЕЦИ) ВО ЗАВОДОТ ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЈА НА ДЕЦА И МЛАДИНЦИ ВО ТОПАНСКО ПОЛЕ, СКОПЈЕ.

ВО ФЕВРУАРИ 1998 ГОДИНА, КАНДИДАТОТ ЗОРАН КИТКАЊ Е ПРИМЕН КАКО ПОМЛАД АСИСТЕНТ НА ИНСТИТУТОТ ЗА ДЕФЕКТОЛОГИЈА ПРИ ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ. ВО ПОЧЕТОКОТ ГИ РЕАЛИЗИРАШЕ ВЕЖБИТЕ ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОПШТА ДЕФЕКТОЛОГИЈА И ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЕНТАЦИЈА И ОСПОСОБУВАЊЕ А ПО

ИЗБОРОТ ЗА АСИСТЕНТ БЕШЕ АНГАЖИРАН НА ПРЕДМЕТИТЕ ОПШТА ДЕФЕКТОЛОГИЈА И СТРУКТУРАЛНА ДЕФЕКТОЛОГИЈА.

СО ИЗМЕНА НА НАСТАВНИОТ ПЛАН, ЗОРАН КИТКАЊ БЕШЕ АНГАЖИРАН И УСПЕШНО ГИ РЕАЛИЗИРАШЕ ВЕЖБИТЕ ПО ПРЕДМЕТОТ ПРЕВЕНЦИЈА И РЕСОЦИЈАЛИЗАЦИЈА НА ЛИЦА СО ПРЕЧКИ ВО ОДНЕСУВАЊЕТО.

Во 2004 година ги завршил постдипломските студии на Институтот за дефектологија (општа насока) и го одбрал магистерскиот труд со наслов: *Права на заштита, едукација и рехабилитација на лицата со хендикеп во Република Македонија и нивна усогласеност со меѓународните документи*, со што се стекнал со академски степен-магистер на дефектолошки науки.

ВО МАРТ 2009 ГОДИНА, НА ИНСТИТУТОТ ЗА ДЕФЕКТОЛОГИЈА ПРИ ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ, ЗОРАН КИТКАЊ ЈА ОДБРАНИЛ ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА СО НАСЛОВ: „ПРЕСТАПНИЧКО ОДНЕСУВАЊЕ КАЈ МАЛОЛЕТНИТЕ СТОРИТЕЛИ СО ПОСЕБЕН ОСВРТ НА ЛИЦАТА СО ИНТЕЛЕКТУАЛЕН ДЕФИЦИТ“.

Во јуни 2009 година, д-р Зоран Киткањ е избран за доцент на Институтот за дефектологија на Филозофскиот факултет во Скопје, за следниве научни дисциплини односно предмети: дефектологија, превенција и ресоцијализација на лица со пречки во однесувањето.

Во учебната 2011/2012 година, како изготвувач на предметната програма ја реализирал наставата по малолетничка деликвенција како избран предмет на Институтот за дефектологија.

Доц. д-р Зоран Киткањ својата професионална афирмација во изминатиот период ја започнал со практична работа со децата со посебни потреби, наставната работа со студентите и преку објавување на стручни трудови, учество на повеќе научно-стручни собири, семинари и симпозиуми, тркалезни маси со свои излагања и реализација на неколку студиски престои во странство (Холандија, Германија, Италија).

Наставно-образовна дејност

Кандидатот Зоран Киткањ работи на Институтот за дефектологија од 1998 година, најнапред како помлад асистент, асистент-магистер и потоа како наставник. По изборот во звањето доцент во 2009 година, ангажиран е во изведување на наставата по задолжителните предмети: основи на дефектологијата, превенција и ресоцијализација на лица со пречки во однесувањето (стара студиска програма).

Од академската 2011/2012, како изготвувач на предметната програма успешно ја реализира наставата по изборниот предмет *малолетничка деликвенција* при Институтот за дефектологија. Д-р Зоран Киткањ, исто така, е изготвувач и реализатор на предметната програма *Права на лицата со инвалидност* на Институтот за родови студии при Филозофскиот факултет.

Д-р Зоран Киткањ успешно и ефикасно ја реализира наставата од втор циклус студии на повеќе студиски програми.

На студиската програма по специјална едукација и рехабилитација - втор циклус (60 и 120 кредити), изготвувач и реализатор е на предметните програми по:

- социопедија;
- правата на лицата со инвалидност (120 кредити);
- специјална едукација и рехабилитација (120 кредити).

На студиската програма по инклузивно образование - втор циклус, изготвувач и реализатор е на предметните програми по:

- инклузивна култура политика и практика;
- инклузивно образование на ученици со пореметување во однесувањето.

Д-р Зоран Киткањ е **основач** на студиската програма по малолетничка деликвенција која започна со работа академската 2013/2014 година.

На студиската програма по малолетничка деликвенција, изготвувач и реализатор е на предметните програми:

- криминологија со малолетничка деликвенција;
- современи тенденции во третманот на малолетните престапници;
- превенција на престапничкото однесување.

Од изборот во звањето доцент до денот на пријавувањето на конкурсот, кандидатот е ментор на 9 дипломски работи и бил член во комисији за оцена и одбрана на научни трудови (2 докторски дисертации, 2 магистерски тези и 75 дипломски работи).

Во согласност со член 12 од Правилникот за критериумите и постапките за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник, година XI, бр. 173 од 1 август 2011 година), доц. д-р Зоран Киткањ има остварено **102,05 поени од наставно-образовната дејност**, што значи го надминал потребниот минимум од 20 поени кои се неопходни за избор во звањето вонреден професор.

Научноистражувачка дејност

Во периодот од изборот за доцент до денот на пријавувањето на конкурсот, кандидатот Зоран Киткањ е ментор на 2 магистерски тези.

Кандидатот д-р Зоран Киткањ во 2009 година учествувал во националниот проект за модернизација во образованието (обука на наставниците од редовните училишта за инклузија на децата со посебни потреби), проект на Министерството за образование, Светска банка и Уницеф.

Во 2009/2010 година, д-р Зоран Киткањ бил национален координатор на меѓународниот научен проект „Инклузивно образование и студиска размена за Македонија“. Проектот беше релизиран во заемна соработка на Факултетот за

психологија при Универзитетот La Sapienza во Рим и Филозофскиот факултет во Скопје (1/2 мандат).

Во текот на изборниот период како доцент, Зоран Киткањ ги има објавено следниве трудови:

- **Zoran Kitkanj**, Emilija Georgieva, 2013, Behavioral disorders in adolescents with mild intellectual disability, Journal of Special Education and Rehabilitation, (3-4), p. 7-21 (во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор).

- **Зоран Киткањ**, 2009, Криминалитет кај малолетните лица во Република Македонија во периодот 1998-2007, Годишен зборник на Филозофскиот факултет, на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, стр. 583-597 (труд со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание).

Во текот на изборниот период, д-р Зоран Киткањ одржал 3 секциски предавања на **научно-стручен собир со меѓународен карактер**:

- **Зоран Киткањ**, Структура на проблемите кои го оневозможуваат инклузивното образование во Македонија, Панел 2. Инклузивно образование - Влијанието на врсници - Образовни интервенции (Програми за интернализација на универзитетските студии и нивните позитивни ефекти врз квалитетот на образование (4-5 декември 2009), Филозофски факултет, Скопје).

- **Zoran Kitkanj**, Recurrence and socio-demographic characteristics of repeat offenders in Macedonia, Modern aspects of special education and rehabilitation of persons with disabilities, October 17th-19th 2013, Ohrid.

- **Zoran Kitkanj**, Melita Milevska-Bogatinova, Violent crime im minors in the Republic of Macedonia, Research in Education and Rehabilitation Science, September 27th-29th, 2012, Zagreb.

Секциски предавање на научен/стручен собир:

- **Зоран Киткањ**, Сексуална злоупотреба на лицата со интелектуална попреченост, Конференција: Искуства и предизвици во работата со интелектуална попреченост и сексуалност, Филозофски факултет-Скопје и Х.Е.Р.А асоцијација за здравствена едукација и истражување и IPPF.

Доц. Зоран Киткањ ги има објавено следниве апстракти во зборник на конференции од меѓународен карактер:

- Aleksandra Karovska - Ristovska, **Zoran Kitkanj**, Biljana Andonovska, Analysis of the statutory legislation and practices for inclusive education in the Republic of Macedonia and in selected European countries, Book of abstracts, Modern aspects of special education and rehabilitation of persons with disabilities, October 17th-19th 2013, Ohrid.

- Irena Novacheska, **Zoran Kitkanj**, Risk factors for the emergence of behavioral disorders and the need for prevention and early intervention, Book of abstracts, Modern aspects of special education and rehabilitation of persons with disabilities, October 17th-19th 2013, Ohrid.

Во изминатиот период, доц. Зоран Киткањ исто така има одржано и пленарни предавања на конференции со меѓународно учество:

- **Инклузијата во Македонија-денес и утре**, Симпозиум со меѓународно учество на тема: Инклузивно образование - состојба и предизвици (17-19 мај 2012, Струмица).

- **Малолетничка деликвенција - проблем во современото општество - состојба, реакција и предизвици**, меѓународен научно-стручен собир „Современи аспекти на специјалната едукација и рехабилитација на лицата со инвалидност (17-19 октомври 2013), Охрид.

По покана на референтниот странски универзитет „*La Sapienza*“, *Roma*, доц. Зоран Киткањ одржал предавање на тема:

Empower teachers to work with students with socio-educational and behavioral problems, Department for Dynamic and Clinical Psychology, Faculty of Psychology at the University “*La Sapienza*” *Roma*, 24-29 November 2009.

Од анализата на активностите и трудовите на д-р Зоран Киткањ од изборот во звањето доцент, 2009-2013 година, заклучуваме дека кандидатот има истражувачки предизвик за суштинските прашања од областа на малолетничката деликвенција, проблемите во однесувањето кај децата во социјален ризик, ризик факторите за нарушување во однесувањето, проблемите и искуствата за инклузивно образование во Македонија и во европските земји итн.

Согласно со член 12 од Правилникот за критериумите и постапките за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник, година XI, бр. 173 од 1 август 2011 година), доц. д-р Зоран Киткањ остварил вкупно **33,4 поени од научноистражувачката дејност**, со што го надминал минималниот број на поени (20) кои се неопходни за избор во звањето вонреден професор.

Стручно-апликативна дејност

Во периодот од изборот за доцент до пријавувањето на конкурсот, д-р Зоран Киткањ, во рамките на дејностите од поширок интерес, е член на интернационалниот уредувачки одбор на списанието „Дефектолошка теорија и практика“. Исто така, Зоран Киткањ е член на редакцискиот одбор на Годишниот зборник на Филозофскиот факултет во Скопје.

Кандидатот Зоран Киткањ досега повеќепати бил член на **организационен одбор или програмски комитет/одбор на меѓународен научен/стручен собир**

- Научен одбор, Меѓународна конференција „60 години воспитание, образование, рехабилитација и вработување на лицата со инвалидност во Р.Македонија“, Битола, 2010;
- член на Научен одбор на Меѓународен симпозиум на тема: **Рана интервенција и развојни пореметувања** (19-21 мај, 2011, Охрид);

- член на Организационен одбор, конференција: Улогата на дефектологот во институционалниот и вонинституционалниот третман на децата со посебни образовни потреби, 15 години Институт за дефектологија, Скопје, 2008;
- член на Научен одбор на Симпозиум со меѓународно учество на тема: Инклузивно образование - состојба и предизвици (17-19 мај, 2012, Струмица).

Доц. Зоран Киткањ во изминатиот период бил член на повеќе комисији за спроведување на испити по повеќе предмети од прв циклус на студиската програма по специјална едукација и рехабилитација, и тоа:

- медицински основи на лица со пречки во развојот 1; медицински основи на лица со пречки во развојот 2; медицински основи на лица со пречки во развојот; хумана генетика 1; хумана генетика 2; хумана генетика; невропсихологија 1; невропсихологија 2; невропсихологија; логопедија; фонопедија.

Д-р Зоран Киткањ во изминатиот период бил **претседател** на Организациониот одбор на меѓународниот научно-стручен собир на тема: *Програми за интернализација на универзитетските студии и нивните позитивни ефекти врз квалитетот на образование* (4-5 декември, 2009), Филозофски факултет, Скопје.

Исто така, кандидатот бил претседател на Организациониот одбор на меѓународната конференција *Современи аспекти на специјалната едукација и рехабилитација на лицата со инвалидност* (17-19 октомври 2013), Охрид.

Кандидатот доц. д-р Зоран Киткањ, во два мандата (2007-2013), бил член на Националното координативно тело за еднакви можности на лицата со инвалидност (стручно тело на Владата на Република Македонија).

Зоран Киткањ во периодот 2009-2013 ја вршеше функцијата раководител на Институтот за дефектологија.

Кандидатот доц. Зоран Киткањ бил **координатор (изготвувач) на елаборат за нова студиска програма** по малолетничка деликвенција (втор циклус).

Како член на НКТ за еднакви можности и како претседател на Комисијата за образование при истото тело, Зоран Киткањ учествувал во изготвување на Национална стратегија за изедначување на правата на лицата со инвалидност во Република Македонија, ревидирана 2010-2018.

Во согласност со член 12 од Правилникот за критериумите и постапките за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник, година XI, бр. 173 од 1 август 2011 година), доц. д-р Зоран Киткањ има освоено вкупно 30,18 поени од **стручно-апликативната дејност**, со што го надминува потребниот минимум (5) поени кои се неопходни за избор во звањето вонреден професор.

Заклучок и предлог

Од наведените активности во извештајот може да се констатира дека станува збор за кандидат кој покажува потврдени професионални квалитети и компетенции од наведените научноистражувачки области.

Според наведеното, Рецензентската комисија со задоволство констатира дека доцент д-р Зоран Киткањ во целост ги исполнува условите на конкурсот и ги задоволува сите предуслови предвидени во Правилникот за критериумите и постапките за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник, година XI, бр. 173 од 1 август 2011 година).

Имајќи ги предвид сите наведени квалитети на кандидатот, Комисијата има посебно задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет, доц. Зоран Киткањ да биде избран во звањето вонреден професор за научните области (дисциплини): заштита на хендикепираните, методика, дефектологија (инклузивна култура, политика и практика; инклузивно образование на ученици со пореметување во однесувањето), криминологија, малолетничка деликвенција, социопедија, превенција на престапничко однесување; и современи тенденции во третманот на малолетните престапници.

Рецензенти

Проф. д-р Нелко Стојаноски, с.р.

Проф д-р Горан Ајдински, с.р.

Проф. д-р Сунчица Димитријоска, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Зоран Арангел Киткањ

(име, татково име и презиме)

Институција: Филозофски факултет/Институт за
дефектологија

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: дефектологија, методика,
криминологија, заштита и помош на хендикепирани

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Одржување на настава за прв циклус студии	
	Специјална едукација и рехабилитација (3+11), зимски семестар 2009/2010	1,8
	Малолетничка деликвенција (3+2), зимски семестар 2009/2010	1,8
	Превенција и ресоцијализација (3+3), летен семестар 2009/2010	1,8
	Специјална едукација и рехабилитација (3+11), зимски семестар 2010/2011	1,8
	Малолетничка деликвенција (3+2), зимски семестар 2010/2011	1,8
	Превенција и ресоцијализација (3+7), летен семестар 2010/2011	1,8
	Специјална едукација и рехабилитација (3+13), зимски семестар 2011/2012	1,8
	Правата на лицата со инвалидност (3+2) зимски семестар 2011/2012 (Родови студии)	1,8
	Малолетничка деликвенција (3+2), зимски семестар 2011/2012	1,8
	Превенција и ресоцијализација (3+9), летен семестар 2011/2012	1,8
	Специјална едукација и рехабилитација (3+15), зимски семестар 2012/2013	1,8
	Малолетничка деликвенција (3+2), зимски семестар 2012/2013	1,8
	Правата на лицата со инвалидност (3+2) зимски семестар 2012/2013 (Родови студии)	1,8

	Превенција и ресоцијализација (3+7), летен семестар 2012/2013	1,8
	Специјална едукација и рехабилитација (3+10), зимски семестар 2013/2014	1,8
	Малолетничка деликвенција (3+2), зимски семестар 2013/2014	1,8
	Правата на лицата со инвалидност (3+2) зимски семестар 2013/2014 (Родови студии)	1,8
2.	Одржување на настава за втор циклус студии	
	Социопедија, 2009/2010 (13 кандидати)	1,5
	Социопедија, 2010/2011 (5 кандидати)	1,25
	Социопедија, 2011/2012 (6 кандидати)	1,5
	Социопедија, 2012/2013 (1 кандидат)	0,25
	Криминологија со малолетничка деликвенција, 2013/2014 (4 кандидати)	1
	Специјална едукација и рехабилитација, 2013/2014 (1 кандидат)	0,25
	Инклузивна култура, политика и практика, 2013/2014 (2 кандидати)	0,5
3.	Одржување на вежби	
	Специјална едукација и рехабилитација (3+11), зимски семестар 2009/2010	4,95
	Малолетничка деликвенција (3+2), зимски семестар 2009/2010	0,9
	Превенција и ресоцијализација (3+3), летен семестар 2009/2010	1,35
	Специјална едукација и рехабилитација (3+11), зимски семестар 2010/2011	4,95
	Малолетничка деликвенција (3+2), зимски семестар 2010/2011	0,9
	Превенција и ресоцијализација (3+7), летен семестар 2010/2011	3,15
	Специјална едукација и рехабилитација (3+13), зимски семестар 2011/2012	5,85
	Малолетничка деликвенција (3+2), зимски семестар 2011/2012	0,9
	Превенција и ресоцијализација (3+9), летен семестар 2011/2012	4,05
	Специјална едукација и рехабилитација (3+15), зимски семестар 2012/2013	6,75

	Малолетничка деликвенција (3+2), зимски семестар 2012/2013	0,9
	Превенција и ресоцијализација (3+7), летен семестар 2012/2013	3,15
	Специјална едукација и рехабилитација (3+10), зимски семестар 2013/2014	4,5
	Малолетничка деликвенција (3+2), зимски семестар 2013/2014	0,9
4.	Подготовка на нов предмет	
	Методика на ресоцијализација (предавања+вежби) Институт за дефектологија, прв циклус	1,5
	Семејството и малолетничката деликвенција (предавања+вежби), семејни студии, прв циклус	1,5
	Права на лицата со инвалидитет (предавања+вежби), Институт за родови студии, прв циклус	1,5
	Криминологија со малолетничка деликвенција (предавања), студиска програма - малолетничка деликвенција, втор циклус	1
	Превенција на престапничко однесување (предавање), студиска програма - малолетничка деликвенција, втор циклус	1
	Современи тенденции во третманот на малолетните престапници (предавање), студиска програма по малолетничка деликвенција, втор циклус	1
	Инклузивна култура, политика и практика (предавање), студиска програма - инклузивно образование, втор циклус (2 изготвувачи)	0,5
	Инклузивно образование на ученици со проблеми во однесувањето, студиска програма - инклузивно образование, втор циклус	1
5.	Консултации со студенти во периодот 2009- 2013 (1053x0,002)	2,1
6.	Ментор на дипломска работа (9x0,2)	1,8
7.	Член на комисија за оцена или одбрана на докторат (2x0,5)	1
8.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура (2x0,3)	0,6
9.	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа (75x0,1)	7,5
	Вкупно:	102,05

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Ментор на магистерска работа (2x1)	2
2.	Учесник во национален научен проект (1x3) Проект за модернизација во образованието, (Ученици со посебни образовни потреби), Министерство за образование и наука (2009/2010).	3
3.	Национален координатор на меѓународен научен проект	
	Inkluzivno obrazovanie i studiska razmena za Makedonija pomeѓu Univerzitetot La Sapienza vo Rim i Filozofskiot fakultet vo Скопје (½ мандат).	3
4.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	
	Zoran Kitkanj , Emilija Georgieva, 2013, Behavioral disorders in adolescents with mild intellectual disability, Journal of Special Education and Rehabilitation, (3-4), p. 7-21.	5,4
5.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание	
	Зоран Киткањ , 2009, Криминалитет кај малолетните лица во Република Македонија во периодот 1998-2007, Годишен зборник на Филозофскиот факултет, на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, стр. 583-597	2
6.	Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	
	Зоран Киткањ , Структура на проблемите кои го оневозможуваат инклузивното образование во Македонија, Панел 2. Инклузивно образование - Влијанието на врсници - Образовни интервенции (Програми за интернализација на универзитетските студии и нивните позитивни ефекти врз квалитетот на образование (4-5 декември 2009), Филозофски факултет, Скопје).	2
	Zoran Kitkanj , Recurrence and socio-demographic characteristics of repeat offenders in Macedonia, Modern aspects of special education and rehabilitation of persons with disabilities, October	2

	17 th -19 th 2013, Ohrid.	
	Zoran Kitkanj , Melita Milevska-Bogatinova, Violent crime in minors in the Republic of Macedonia, Research in Education and Rehabilitation Science, September 27 th -29 th , 2012, Zagreb.	2
7.	Секциско предавање на научен/стручен собир	
	Зоран Киткањ , Сексуална злоупотреба на лицата со интелектуална попреченост, Конференција: Искуства и предизвици во работата со интелектуална попреченост и сексуалност, Филозофски факултет-Скопје и Х.Е.Р.А асоцијација за здравствена едукација и истражување и IPPF	1
8.	Апстракти објавени во зборник на конференција (меѓународна)	
	Aleksandra Karovska - Ristovska, Zoran Kitkanj , Biljana Andonovska, Analysis of the statutory legislation and practices for inclusive education in the Republic of Macedonia and in selected European countries, Book of abstracts, Modern aspects of special education and rehabilitation of persons with disabilities, October 17 th -19 th 2013, Ohrid.	1
	Irena Novacheska, Zoran Kitkanj , Risk factors for the emergence of behavioral disorders and the need for prevention and early intervention, Book of abstracts, Modern aspects of special education and rehabilitation of persons with disabilities, October 17 th -19 th 2013, Ohrid.	1
9.	Пленарни предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	
	Инклузијата во Македонија-денес и утре , Симпозиум со меѓународно учество на тема: Инклузивно образование - состојба и предизвици (17-19 мај 2012, Струмица).	3
	Малолетничка деликвенција проблем во современото општество–состојба, реакција и предизвици , меѓународен научно-стручен собир „Современи аспекти на специјалната едукација и рехабилитација на лицата со инвалидност (17-19 октомври 2013), Охрид.	3
10.	Одржано предавање по покана на референтен странски универзитет	
	Empower teachers to work with students with socio-educational and behavioral problems,	

	Department for Dynamic and Clinical Psychology, Faculty of Psychology at the University “La Sapienza” Roma , 24-29 November 2009.	3
	Вкупно:	33,4

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
Дејности од поширок интерес		
1.	Стручна монографија (1x8) Престапничко однесување кај малолетните лица, Филозофски факултет, 2013.	8
2.	Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание	
	Член на Редакцискиот одбор на Годишниот зборник на Филозофскиот факултет (2011-2014)	0,5
	Член на Редакцискиот одбор на списанието „Дефектолошка теорија и практика“	0,5
3.	Член на организационен одбор или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	
	Член на Научен одбор, Меѓународна конференција „60 години воспитание, образование, рехабилитација и вработување на лицата со инвалидност во Р.Македонија“, Битола, 2010.	1
	Член на Научен одбор на Меѓународен симпозиум на тема: Рана интервенција и развојни пореметувања (19-21 мај 2011, Охрид).	1
	Член на Организационен одбор, конференција: Улогата на дефектологот во институционалниот и вонинституционалниот третман на децата со посебни образовни потреби, 15 години Институт за дефектологија, Скопје, 2008.	1
	Член на Научен одбор на Симпозиум со меѓународно учество на тема: Инклузивно образование - состојба и предизвици (17-19 мај 2012, Струмица).	1
4.	Член на факултетска комисија	
	Комисија за полагање на комисиски испит по предметот хумана генетика 1	0,5
	Комисија за полагање на комисиски испит по предметот хумана генетика 2	0,5
	Комисија за полагање на комисиски испит по предметот хумана генетика	0,5

	Комисија за полагање на предметот медицински основи на лицата со пречки во развојот 1	0,5
	Комисијата за полагање на предметот медицински основи на лицата со пречки во развојот 2	0,5
	Комисијата за полагање на предметот медицински основи на лицата со пречки во развојот	0,5
	Комисија за полагање на комисиски испит по предметот невропсихологија 1	0,5
	Комисија за полагање на комисиски испит по предметот невропсихологија 2	0,5
	Комисија за полагање на комисиски испит по предметот невропсихологија	0,5
	Комисија за испитот по предметот логопедија	0,5
	Комисија за полагање по предметот фонопедија	0,5
5.	Претседател на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	
	Претседател на Организационен одбор на меѓународен научно-стручен собир на тема: Програми за интернализација на универзитетските студии и нивните позитивни ефекти врз квалитетот на образование (4-5 декември 2009), Филозофски факултет, Скопје	2
	Претседател на Организационен одбор на меѓународна конференција „Современи аспекти на специјалната едукација и рехабилитација на лицата со инвалидност (17-19 октомври 2013), Охрид.	2
6.	Учество во комисии и тела на државни и други органи	
	Член на Националното координативно тело за еднакви можности на лицата со инвалидност (Влада на Република Македонија)	1
7.	Координатор во подготовка на елаборат за нова студиска програма	
	Изготвување на елаборат за студиска програма по малолетничка деликвенција од втор циклус	1
8.	Раководител на внатрешна организациона единица	
	Раководител на Институтот за дефектологија (2009-2013)	3
9.	Учество во изработка на национална програма од одредена област	

	Национална стратегија за изедначување на правата на лицата со инвалидност во Република Македонија, ревидирана 2010-2018	2
	Вкупно:	29,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	102,05
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	33,4
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	29,5
Вкупно:	164,95

Комисија
Проф. д-р Нелко Стојаноски, с.р.
Проф д-р Горан Ајдински, с.р.
Проф. д-р Сунчица Димитријоска, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ОД ОБЛАСТА НА ПРАВНИТЕ НАУКИ ПО ПРЕДМЕТОТ
ТРГОВСКО ПРАВО НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на одредбите од Законот за високото образование (Сл. весник на РМ бр.35/08...24/13), Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Правилникот за условите, критериумите, постапката и начинот за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и Правилникот за внатрешните односи и работењето на Економскиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 31.1.2014 година, донесе Одлука за формирање на Рецензентска комисија за избор на наставник од областа на правните науки по предметот трговско право. По разгледувањето на пристигнатите пријави, Комисијата го изготви рефератот во согласност со член 132, став 6 од Законот за високото образование и член 48 од Правилникот за условите, критериумите, постапката и начинот за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и во врска со тоа го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На распишаниот конкурс за наставник од областа на правните науки по предметот трговско право, објавен на 21.12.2013 година во дневните весници „Нова Македонија“ и „Коха“, се јави еден кандидат: д-р Ангела Кузманова, вработена на Економскиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје како асистент по предметот трговско право и правни и етички аспекти на интернет.

БИОГРАФИЈА

Кандидатката Кузманова Јордан Ангела е родена на 10 ноември 1979 година во Скопје, каде што во 1998 година го завршила средното гимназиско образование, како еден од најдобрите ученици во својата генерација. Во истата година се запишала на Правниот факултет во Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ (меѓународноправна група). Во јуни 2003 година дипломирала со просечна оценка на положени испити 9,11 (од максимум 10,00).

Во периодот 2001-2002 работела во Собранието на Република Македонија како практикант на Националниот демократски институт за надворешни работи од Вашингтон. Имено, оваа програма е наменета за студентите што посебно се истакнуваат за време на студирањето.

Од 2002 до 2003 кандидатката работела на проектот „Школа за демократија“, организиран од страна на Фондацијата „Институт отворено општество-Македонија“, како цивилен едукатор задолжен за спроведување наставни теми и организирање трибини и работилници, кои опфаќаат различни теми од областа на демократијата и правото. Од мај до декември 2005 година работела на проектот „Медиумско огледало“, организиран од страна на Фондацијата „Институт отворено општество-Македонија“.

Во јули 2005 година била избрана за помлад асистент по предметот трговско право на Економскиот факултет во Скопје. Во учебната 2005/2006 година, кандидатката Кузманова Ангела се запишала на постдипломските студии од областа на деловното право на Правниот факултет, Универзитет “Св. Кирил и Методиј” - Скопје и предвидените испитите ги положува со просечна оценка 10,00 (од максимум 10,00). Во мај 2010 година успешно го одбранила магистерскиот труд под наслов „Електронските трговски зделки со посебен осврт на електронските системи за плаќање и електронските пари во регулативата на Европската унија и Република Македонија”. Во декември 2013 година успешно ја одбранила докторската дисертација под наслов „Актуелни трендови во либерализацијата на трговијата со услуги во меѓународната и домашната трговска практика (правни аспекти)”.

Во однос на образовната дејност, кандидатката активно учествува во наставните тимови по предметите: трговско право, меѓународна трговска регулатива, правни и етички аспекти на интернет, меѓународни трговски трансакции, работно право и меѓународен транспорт, шпедиција и осигурување. Кандидатката совесно и квалитетно ги извршува своите работни задачи, кои се однесуваат на подготовка и одржување на настава, консултации со студентите за семинарски и стручни трудови на кои работат и помош при подготовка и изведување на колоквиуми и испити по наведените предмети на Економскиот факултет во Скопје.

Своето стручно усовршување го надградила и со учество на следниве меѓународни проекти:

- TEMPUS JOINT EUROPEAN PROJECT CD_JEP 17030-2002 "E-Business Management for the Faculty of Economics, Skopje – EBUSMAN (2003-2006);
- TEMPUS CD JEP 40093-2005 Master of E - business Management at the Faculty of Economics in Skopje –MEMFES (2006-2009);
- SCORE (Strengthening the Strategic Cooperation between the EU and Western Balkan Region in the field of ICT Research).

Кандидатката д-р Ангела Кузманова, во насока на своето научно образование ги остварила следниве студиски престои:

- Франција, Париз, University Paris 1 Pantheon Sorbonne (Септември 2009);
- Франција, Париз, University Paris 1 Pantheon Sorbonne (Октомври 2008);
- Холандија, Ајндховен, Fontys University for professional education (Април 2006).

Во рамките на својата академска работа, кандидатката ги имала следниве активности:

- 2007 - член на работната група за подготовка на Законот за електронска трговија, спроведена од страна на Влада на Република Македонија;
- јуни 2007 - предавач на подготвителен семинар за полагање на правосуден испити (стопанско право), организиран од ТАЗ Организација-Белград;
- 18-25 октомври - предавач на последипломски студии по Е-бизнис (ТЕМПУС проект) на Универзитетот Париз 1 Пантеон Сорбона;
- 25-26 ноември 2008 – предавач на дводневен семинар насловен „Е-бизнис стратегии за креирање на ефикасни и ефективни компании во глобалното

опкружување”, организиран од страна на Стопанска комора на Република Македонија.

Покрај претходното, кандидатката во својата досегашна кариера активно се служи со англискиот јазик и има одлични вештини во користењето на компјутери, каде што има познавање за работа со Windows 7, Microsoft Office (Word, Excel, Outlook, Power Point), како и за работа со апликативни програми.

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Кандидатката д-р Ангела Кузманова, во своето деветгодишно работно искуство како помлад асистент и асистент по група предмети од областа на деловното право на Економскиот факултет во Скопје, покажа забележителна активност на полето на наставно-образовната дејност. Од септември 2005, па сè до денес, во различни временски периоди таа била ангажирана во изведување на вежби и одредени секвенци од наставата по повеќе предметни дисциплини, меѓу кои: трговско право, меѓународна трговска регулатива, правни и етички аспекти на интернет, меѓународни трговски трансакции, работно право и меѓународен транспорт, шпедиција и осигурување. Во текот на овие предавања користи најсовремени методи во наставно – образовната дејност поттикнувајќи активност кај студентите и нивна интеракција.

Покрај предавањата, таа е целосно ангажирана околу организирање на испитите и колоквиумите, вклучена е во оценување и изготвување на испитни прашања, доделување и оценување на проектни задачи на студентите, менторство на семинарски трудови како и секојдневни консултации со студентите од сите академски години на студирање кои ги имаат запишано предметните дисциплини од областа на деловното право.

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Покрај во наставно-образовната дејност, кандидатката д-р Ангела Кузманова, за релативно краток период, има навлезено во научноистражувачката дејност, што се изразува преку објавување на научни трудови и со учество на конференции и научно-стручни собири. Кандидатката ги има објавено следниве трудови:

- Kuzmanova, A. and Aralica, A. (2013), “Liberalization as key factor of economic growth in Southeast European countries with emphases on Bosnia and Hercegovina, Macedonia and Croatia”, *II International Conference “Modern economic trends in the countries of Southeastern Europe with special reference to Bosnia and Hercegovina”*, Travnik, BiH, 20-21 December, 2013;
- Кузманова, А. (2013), „Актуелни трендови во либерализацијата на трговијата со услуги во меѓународната и домашната трговска практика (правни аспекти)”, докторски труд, Правен факултет „Јустинија Први”, Универзитет „Св. Кирил и Методиј”- Скопје;
- Кузманова, А. (2012), „Компатибилност на Директивата за услугите со судската практика на Европскиот суд на правдата како појдовна точка за унапредување на заедничкиот пазар”, *Годишник на Економски факултет – Скопје*, том 47, стр.331-338;

- Кузманова, А. (2011), „Влијанието на слободата на движење на стоки и услуги врз појавата на повртана дискриминација во духот на европското право”, *Годишник на Економски факултет – Скопје*, том 46, стр. 457-468;
- Кузманова, А. (2010), „Променетите околности и неможноста за исполнување на договорите во земјите од континенталниот правен систем и во земјите кои припаѓаат на Common Law системот”, *Годишник на Економски факултет – Скопје*, том 45, стр.589-597;
- Кузманова, А. (2010), „Електронските трговски зделки со посебен осврт на електронските системи за плаќање и електронските пари во регулативата на Европската унија и во Република Македонија”, магистерски труд, Правен факултет „Јустинијан Први”, Универзитет „Св. Кирил и Методиј”- Скопје;
- Кузманова, А. (2009), „Заштита на потрошувачите во електронските трговски зделки предвидена во регулативата на Европската Унија и во регулативата во РМ”, *Годишник на Економски факултет – Скопје*, том 44 , стр.485-493;
- Кузманова, А. (2007), „Ефикасноста на стечајната постапка во РМ”, *Годишник на Економски факултет – Скопје*, том 42 , стр. 391-398;
- Кузманова, А. (2006), „Акцијата како дел од акционерското друштво”, *Годишник на Економски факултет – Скопје*, том 41 , стр.451-456.

Во продолжение подетално ќе биде направен осврт на објавените трудови по нејзиниот избор за асистент во 2010 година.

Во трудот **“Liberalization as key factor of economic growth in Southeast European countries with emphases on Bosnia and Hercegovina, Macedonia and Croatia”** се анализира значењето на услужниот сектор во насока на зголемување на економскиот раст и развој во Босна и Херцеговина, Македонија и Хрватска. Анализите се поткрепени со емпириски податоци и продлабочени теоретски истражувања. Од овој труд произлегуваат соодветни препораки за поттикнување на развојот на услужниот сектор, имајќи ги предвид искуствата на развиените земји.

Докторската дисертација **„Актуелни трендови во либерализацијата на трговијата со услуги во меѓународната и домашната трговска практика (правни аспекти)”** е структурирана во четири глави, придружени со вовед, заклучок, користена и консултирана литература, листа на случаи и листа на кратенки. Во **воведот**, кандидатката дава аргументирано и заокружено објаснување за општествената оправданост на избраната тема на докторската дисертација. Во воведот, кандидатката, исто така, го нагласува значењето на либерализацијата на трговијата со услугите, напоменувајќи го истовремено нејзиниот интердисциплинарен, комплексен и повеќеслоен карактер. Во овој дел од трудот се поставуваат основните хипотези и цели на истражување.

Во **првата глава** под наслов „Концептуални и теоретски излагања за трговијата со услуги”, кандидатката врши теоретско определување на основните поими од релевантната област, како и утврдување на нивната правна содржина. Во овој дел од трудот се започнува со утврдување на поимите „услуга” и „трговија со услуги”. Како значајно прашање од поглед на научното истражување, кандидатката ги прикажува разликите помеѓу трговијата со стоки и трговијата со услуги, што ин ултима линеа ќе ги детерминира аспектите кои се анализираат подолу во трудот.

Значењето на трговијата со услуги за домашната и меѓународната економија е поткрепено со презентирање на емпириски податоци за големината на услужниот сектор, како и со анализирање на стратетиското значење на либерализацијата на трговијата со услугите. Како логична последователност на значењето на услугите во надворешнотрговската размена, се укажува на потребата од преземање на мерки за либерализација на трговијата со услуги и отстранување на бариерите и потенцијалните пречки.

Понатаму, се проучуваат начините на креирање државна трговска политика и влијанието на политичката економија врз нив. Исто така, акцентот е ставен и на определувањето на бариерите на трговијата со услугите, па затоа кандидатката детално ги разработува различните теоретски класификации и групирања на ограничувањата на трговскиот режим на услугите.

Правата глава се заокружува со анализа на принципите на либерализација на трговијата со услуги, како и со презентирање на резултатите од Уругвајската рунда на преговори.

Втората глава под наслов „Либерализација на трговијата со услуги во рамките на СТО“, претставува детална правна анализа на одредбите на Генералната спогодба за трговијата со услугите.

Втората глава започнува со укажувања за структурата на ГАТС и определување на значењето на поимите кои се употребуваат во текстот на оваа Спогодба. Анализирајќи ја преамбулата на Спогодбата, кандидатката ја потенцира тенденцијата во рамките на теоретските излагања на голем број автори, според кои текстот на преамбулите има ограничен нормативен карактер, но тие имаат огромно значење за толкувањето на конкретните одредби на правните документи. Ставот на кандидатката е дека текстот на преамбулата ги антиципира основните принципи на либерализацијата на трговијата со услугите кои детално ги обработува во првата глава од својата дисертација.

Во докторскиот труд, одбран е пристапот на пазарот како е еден од значајните аспекти на либерализацијата на трговијата со услугите. Овој аспект на олеснувањето на трговскиот режим на услугите, кандидатката го развила низ еден добро осмислен концепт на истражување.

Главата со наслов „Актуелната легислатива на Европската унија (правна рамка) за либерализација на трговијата со услуги“, претставува **трета глава** во структурата на докторската дисертација.

Слободниот проток на услуги е разработен по пат на разгледување на две прашања: слобода на основање и слобода на давање на услуги. Централните принципи со кои се регулирани овие прашања се изложени во Договорот за основање на ЕЗ и се доработени преку анализа на судската практика. Со членот 43 се наложува отстранување на ограничувањата на правата на поединците и трговските друштва да одржуваат постојано или утврдено место за водење бизнис во дадена земја-членка. Со членот 49 пак се наложува отстранување на ограничувањата за давање на услуги меѓу земјите членки секогаш кога постои меѓуграничен елемент. Овој елемент може да биде резултат на фактот што давателот на услугите не е основан во земја каде што се даваат тие услуги или дека примателот патувал за да добие услуги во земја-членка различна од неговото основање. Исто така, анализирана е слободата на основање на компании според член 48 од Договорот за основање на ЕЗ, со укажувања на примарното и секундарното

основање, Европското трговско друштво како посебна форма на примарно основање и правилата за утврдување на применливото право за трговијата со услугите.

Во рамките на оваа глава направена е анализа на секундарното право на ЕУ од оваа област, кое е претставено со Директивата за услуги во внатрешниот пазар и Директивата за признавање на професионалните квалификации. Одредбите на овие правни документи, значајни од аспект на либерализацијата на трговијата со услугите, анализирани се низ призмата на актуелните тенденции во развојот, принципот на секторска хармонизација, меѓусебното признавање и земја на потекло, сето тоа поткрепено со релевантни судски пресуди.

Четвртата глава од докторската дисертација, со наслов „Либерализација на трговијата со услуги во Република Македонија“, е посветена на актуелните состојби во Република Македонија во однос на либерализацијата на трговијата со услугите. Во овој дел од истражувањето, кандидатката потенцира дека со стекнување на полноправно членство во Светската трговска организација, РМ се обврзала да изврши либерализација не само на надворешнотрговскиот режим на стоки, туку и на надворешнотрговскиот режим на услуги. Понатаму, специфика за РМ е дека услугите главно се обезбедувале во функција на трговијата со стоки. Но, поради развојот на современите технологии во поново време се појавува можност за автономно движење на услугите. Во овој дел од трудот, кандидатката ја анализира постепената либерализација на пазарот на услуги во Република Македонија, споредбено со земјите од регионот.

Во **заклучокот**, кандидатката сублимирано ги презентира своите општи и посебни согледувања до кои дошла при истражувањето на предметот на докторската дисертација.

Во рамките на трудот **„Компатибилност на Директивата за услугите со судската практика на Европскиот суд на правдата како појдовна точка за унапредување на заедничкиот пазар“**, направена е анализа на најзначајните одредби од Директивата 2006/123/EЗ за услугите на Заедничкиот пазар на ЕУ која сама по себе претставува еден од најконтроверзните правни документи. Во контекст на правната и политичката заднина, се анализира делокругот на примена кој значајно бил стеснет, ограничувањата на услугите и замената на принципот „земја на потекло“ со „слобода на давање на услуги“, поткрепено со судската практика на Европскиот суд на правдата за слободата на движење на услугите. На крајот произлегуваат неколку заклучни согледувања во таа насока.

Во трудот **„Влијанието на слободата на движење на стоки и услуги врз појавата на повртана дискриминација во духот на европското право“**, направена е анализа дали слободата на движење на стоки и услуги резултира со појава на позитивна дискриминација која ги доведува во неповолна или повластена положба земјите - членки на Европската унија. Одговорот на истражувачкото прашање се добива со објаснување на концептот на „позитивна дискриминација“ од аспект на правните прописи на европскиот законодавец и националните правни норми, како и преку анализа на посебни случаи во кои овој концепт е интерпретиран од страна Европскиот суд на правда.

Трудот **„Променетите околности и неможноста за исполнување на договорите во земјите од континенталниот правен систем и во земјите**

кои припаѓаат на Common Law системот” претставува кратка анализа на значењето на променетите околности и доктрината за неможност за исполнување на договорните обврски во земјите од континенталниот правен систем, од нејзините зачетоци до сегашниот степен на развој – од компаративен аспект. Постојат три главни пристапи во континенталниот систем, од аспект на усвојување на *rebus sic stantibus* доктрината. Некои земји ја отфрлаат, други ја прифаќаат во рамките на судскиот систем и практика, додека, пак, трети експлицитно ја имплементираат во својата кодификувана легислатива. Исто така, во трудот кандидатката ја споредува *rebus sic stantibus*-доктрината со слични концепти застапени во англосаксонските земји. Од овој труд произлегува заклучокот дека не постојат многу големи разлики во имплементирањето на оваа доктрина во двата правни система.

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Покрај наставно-образовната и научноистражувачката дејност, кандидатката д-р Ангела Кузманова била многу активна и во стручно-апликативната дејност, односно била особено активна на повеќе полиња од поширок академски и општествен интерес.

Во продолжение, даваме преглед на некои активности кои кандидатката ги има извршувало досега:

- предавач на дводневен семинар насловен „Е-бизнис стратегии за креирање на ефикасни и ефективни компании во глобалното опкружување”, организиран од страна на Стопанска комора на Република Македонија;
- член на работната група за подготовка на Законот за електронска трговија, подготвен во рамките на Министерството за економија на РМ;
- подготвувач на материјал за полагање на испит од Законска регулатива во рамките на процесот за стекнување звање ревизор организиран од страна на Институт за овластени ревизори на РМ;
- подготвувач на прашања за спроведување на испит за стекнување звање ревизор организиран од страна на Институт за овластени ревизори на РМ;
- предавач на подготвителен семинар за полагање на правосуден испит (стопанско право), организиран од ТАЗ Организација-Белград.

Покрај погоренаведените активности, кандидатката д-р Ангела Кузманова има учествувало во бројни комисии и тела во рамките на Економскиот факултет во Скопје. Во продолжение ќе наведеме некои од нив:

- член на Комисија за шифрирање на поднесените пријави за упис на нови студенти во I година во учебните 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014 година;
- секретар на Катедрата за е-бизнис (4 години);
- член на Комисијата за располагање со движни и недвижни ствари на Економски факултет - Скопје 2012 год. (4 години);
- член на Комисијата за годишен попис на основните средства и друг имот на Економски факултет - Скопје 2012 година;
- член на комисијата за спроведување анкета за односот на наставниците и соработниците кон наставно-образовниот процес на Економски факултет-Скопје (3 години).

Понатаму, даваме преглед на студиските престои и стручни доусовршувања кои ги остварила кандидатката:

- Франција, Париз, Универзитет Париз 1 Пантеон Сорбона (септември 2009);
- Франција, Париз, Универзитет Париз 1 Пантеон Сорбона (октомври 2008);
- Холандија, Ајндховен, Фонтис -универзитет за професионално образование (април 2006).

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на конкурсните материјали, Рецензентската комисија констатира дека единствен пријавен кандидат на конкурсот за избор на наставник од областа на правните науки по предметот трговско право објавен на 21.12.2013 година во дневните весници „Нова Македонија“ и „Коха“ е д-р Ангела Кузманова. Кандидатката ги исполнува сите законски и нормативни критериуми за избор во звањето доцент од областа на правните науки по предметот трговско право. По проучувањето на приложената документација од кандидатката и увидот во нејзините објавени трудови, Комисијата е едногласна во мислењето дека:

- Кандидатката д-р Ангела Кузманова поседува деветгодишно работно искуство како асистент по група предмети од областа на деловното право на Економскиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“.
- За време на својот ангажман, кандидатката д-р Ангела Кузманова со успех, професионално и одговорно, исполнително и со максимална ангажираност и совесност ги извршувала сите активности во рамките на високообразовната дејност на Факултетот. Во едукативниот процес има користено современи методи на предавање остварувајќи интерактивна комуникација со студентите. Во овој контекст, треба да се истакне дека станува збор за млад, квалитетен и одговорен наставно-научен кадар пред кого стои можност за уште поголемо напредување во кариерата и унапредување на наставните предмети и матичниот Факултет во целина како врвна високообразовна институција во земјата.
- Со избраните теми за изработка на магистерската теза и на докторската дисертација кандидатката покажува дека својот научноистражувачки интерес јасно и недвосмислено го насочува кон научната област трговско право. Темите кои кандидатката ги избрала за изработка на магистерскиот труд и за докторската дисертација претставуваат многу актуелни теми кои третираат прашања од големо значење за трговското право.
- Забележителна е научноистражувачката активност на кандидатката д-р Ангела Кузманова која се гледа од бројните објавени трудови и учеството во научноистражувачки проекти.
- Кандидатката континуирано од својот избор во звањето помлад асистент до денес се доусовршувала. Има остварено престои на реномирани универзитети во странство.
- Кандидатката д-р Ангела Кузманова со голема посветеност има одговорено и на активностите во однос на сите факултетски комисии и останати активности кои и биле доверени.

- Кандидатката д-р Ангела Кузманова е ангажирана и во широк спектар на стручно-апликативни активности и дејности од поширок интерес и надвор од Факултетот.
- Во поткрепа на горенаведеното одат и податоците за остварените вкупни 140,34 бода на кандидатката за нејзиниот досегашен ангажман во наставната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност (прилог: табела Анекс 2 на рецензентскиот извештај).

Врз основа на понапред искажаните стојалишта, Рецензентската комисија е напълно уверена дека кандидатката д-р Ангела Кузманова, со својата досегашна работа во наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната активност, стручните и научните квалитети и изразените морални квалитети се претставува како сериозен, солиден и високопрофесионален наставно-научен работник и истражувач на полето на деловното право. Поради тоа, во согласност со Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Рецензентската комисија има задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје да ја избере д-р Ангела Кузманова во звањето **доцент од областа на правните науки по предметот трговско право.**

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Горан Коевски с.р.
2. Проф. д-р Весна Пендовска с.р.
3. Проф. д-р Ирена Кикеркова с.р.

**АНЕКС 2
ОБРАЗЕЦ**

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Ангела Јордан Кузманова
Институција: Економски факултет - Скопје
Научна област: деловно право

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Одржување на вежби (изработка на семинарски труд) • Трговско право – 2*15*0,03*9 (8,1) • Трговско право – дисперзирана паралелка Струга 2*15*0,03*3 (2,70) • Трговско право – дисперзирана паралелка Велес- 2*15*0,03 *2 (1,80) • Трговско право – Правен факултет „Јустинијан Први“- Скопје – 8*15*0,03 (3,60) • Правни и етички аспекти на Интернет 2*15*0.03*5 (4,50) • Трговски договори – 2*15*0,03*7 (6,30) • Меѓународен транспорт, шпедиција и осигурување - 2*15*0,03*7 (6,30) • Работно право- 2*15*0,03*7 (6,30) • Меѓународна трговска регулатива 2*15*0,03 (0,90)	40,50
2.	Консултации со студенти • Трговско право – 1000*0,002*9 (18) • Трговско право – дисперзирана паралелка Струга 20*0,002*3 (0,12) • Трговско право – дисперзирана паралелка Велес 25*0,002*2 (0,1) • Трговско право – Правен факултет „Јустинија Први“- Скопје – 600*0,002 (1,2) • Правни и етички аспекти на Интернет 800*0,002*5 (8) • Трговски договори– 150*0,002*7 (2,1) • Меѓународен транспорт, шпедиција и осигурување -300*0,002*7 (4,2) • Работно право 30*0,002*7 (0,42)	34,34

	• Меѓународна трговска регулатива 100*0,002 (0,2)	
3.	Подготовка на нов предмет (предавања) • Правни и етички аспекти на интернет (програма на додипломски студии по е-бизнис од 2006 година)	1,00
	Вкупно	75,84

НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Монографија • „Актуелни трендови во либерализацијата на трговијата со услуги во меѓународната и домашната трговска практика (правни аспекти)“ – докторски труд – (8,00) поени • „Електронските трговски зделки со посебен осврт на електронските системи за плаќање и електронските пари во регулативата на Европската унија и во Република Македонија“ – магистерски труд – (8,00) поени	16,00
2.	Учесник во меѓународен научен проект • TEMPUS JOINT EUROPEAN PROJECT CD_JEP 17030-2002 "E-Business Management for the Faculty of Economics, Skopje -EBUSMAN (2003-2006) (5,0) • TEMPUS CD JEP 40093-2005 Master of E - business Management at the Faculty of Economics in Skopje – MEMFES (2006-2009) (5,0)	10,00
3.	Учесник во национален научен проект • „Анализа на економската одржливост на концептот Овластен економски оператор (ОЕО) во Република Македонија според правилата на Светската трговска организација“ (27.10.2010)(3,00)	3,00
4.	Учество на научен/стручен собир со реферат-орална презентација • Kuzmanova, A. and Aralica, A. (2013), “Liberalization as key factor of economic growth in Southeast European countries with emphases on Bosnia and Hercegovina, Macedonia and Croatia”, <i>II International Conference “Modern economic trends in the countries of Southeastern Europe with special reference to Bosnia and Hercegovina”</i>, Travnik, BIH, 20-21 December, 2013 (1,00)	1,00
6.	Трудови објавени во зборник на трудови во в.о. институција • Кузманова, А. (2006), „Акцијата како дел од	12,00

	акционерското друштво”, <i>Годишник на Економски Факултет – Скопје</i>, том 41 , стр.451-456 (2,0) • Кузманова, А. (2007), „Ефикасноста на стечајната постапка во РМ”, <i>Годишник на Економски Факултет – Скопје</i>, том 42 , стр. 391-398 (2,0) • Кузманова, А. (2009), „Заштита на потрошувачите во електронските трговски зделки предвидена во регулативата на Европската Унија и во регулативата во РМ”, <i>Годишник на Економски Факултет – Скопје</i>, том 44 , стр.485-493 (2,0) • Кузманова, А. (2010), „Променетите околности и неможнoста за исполнување на договорите во земјите од континенталниот правен систем и во земјите кои припаѓаат на Common Law системот”, <i>Годишник на Економски Факултет – Скопје</i>, том 45, стр.589-597 (2,0) • Кузманова, А. (2011), „Влијанието на слободата на движење на стоки и услуги врз појавата на повртана дискриминација во духот на европското право”, <i>Годишник на Економски Факултет – Скопје</i>, том 46, стр. 457-468 (2,0) • Кузманова, А. (2012), „Компатибилност на Директивата за услугите со судската практика на Европскиот суд на правдата како појдовна точка за унапредување на заедничкиот пазар”, <i>Годишник на Економски Факултет – Скопје</i>, том 47, стр.331-338 (2,0)	
	Вкупно	42,00

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активнoста:	Поени
1.	Предавање на иснтитуции од јавен интерес • Предавач на дводневен семинар насловен „ Е-бизнис стратегии за креирање на ефикасни и ефективни компании во глобалното опкружување”, организиран од страна на Стопанска комора на Република Македонија (0,5)	0,5
2.	Член во комисија за изработка на закон • Член на работната група за подготовка на Законот за електронска трговија, подготвен во рамки на Министерство за еконмија на РМ (4,0)	4, 00
3.	Експертски активности	3,00

	• Подготвувач на материјал за полагање на испит од Законска регулатива во рамки на процесот за стекнување звање ревизор организиран од страна на Институт за овластени ревизори на РМ (1,00) • Подготвувач на прашања за спроведување на испит за стекнување звање ревизор организиран од страна на Институт за овластени ревизори на РМ (1,00) • Предавач на подготвителен семинар за полагање на правосуден испити (Стопанско право) организиран од ТАЗ Организација-Белград (1,00)	
4.	Учество на промотивни активности на Факултетот – 8 години $*0,5 = 4,00$	4,00
5.	Член на факултетска комисија • Член на Комисија за шифрирање на поднесените пријави за упис на нови студенти во I година во учебните 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014 година ($7*0,5=3,50$) • Секретар на Катедрата за е-бизнис (4 години) ($4*0,5 = 2,00$) • Член на Комисијата за располагање со движни и недвижни ствари на Економски факултет-Скопје 2012 год. (4 години) ($4*0,5= 2,00$) • Член на Комисијата за годишен попис на основните средства и друг имот на Економски факултет-Скопје 2012 год. (0,50) • Член на комисијата за спроведување анкета за односот на наставниците и соработниците кон наставно-образовниот процес на Економски факултет-Скопје (3 години) ($3*0,5= 1,50$)	9, 50
	Дејности од поширок интерес	
6.	Студиски престој во странство До 3 месеци • Франција, Париз, Универзитет Париз 1 Пантеон Сорбона (Септември 2009) (0,5) • Франција, Париз, Универзитет Париз 1 Пантеон Сорбона (Октомври 2008) (0,5) • Холандија, Ајндховен, Фонтис Универзитет за професионално образование (Април 2006) (0,5)	1,50
	Вкупно	22,50

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	75,84
НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	42,00
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	/
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	22,50
Вкупно	140,34

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Горан Коевски с.р.
2. Проф. д-р Весна Пендовска с.р.
3. Проф. д-р Ирена Кикеркова с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕТО АСИСТЕНТ-ДОКТОРАНДОД ОБЛАСТА ИНФОРМАТИКА И КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ НАУКИ И КОМПЈУТЕРСКО ИНЖЕНЕРСТВО ВО СКОПЈЕ

На седницата на Наставно - научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје, одржана на 26.12.2013 година, со Одлука бр.02-1938/1, во врска со конкурсот објавен во весниците „Нова Македонија“, „Журнал“ и „Вечер“ од 17.12.2013 година, бевме избрани за членови на Рецензентската комисија за избор на асистент-докторандод наставно-научната област информатика и компјутерско инженерство.

На конкурсот се пријави кандидатот Емил Станков, соработник на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство, магистер на информатички науки. По разгледувањето на приложените документи, на Наставно - научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство во Скопје му го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Кандидатот Емил Станков е роден на 7 септември 1982 година во Скопје, Република Македонија. Основно образование завршил во ОУ „Ѓорѓија Пулевски“, а средно образование во ДСУ „Раде Јовчевски – Корчагин“ во Скопје, со континуиран одличен успех. Во учебната 2001/2002 година запишал студии по информатика, применета насока, на Природно-математичкиот факултет (ПМФ) при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Студиите ги завршил во 2007 година, со одбрана на дипломската работа со наслов „Онтологиите и методологија за нивен развој“, под менторство на проф. д-р Ана Мадевска Богданова. Во 2008 година запишал постдипломски студии по информатика на ПМФ, насока: вештачки интелигентни системи, кои ги продолжил на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство (ФИНКИ) во 2011 година. Студиите ги завршил во 2013 година, со одбрана на магистерскиот труд со наслов „Оценување на перформанси на програмски кодови преку методи на податочно рударење“, под менторство на проф. д-р Ана Мадевска Богданова. Од октомври 2013 година е студент на докторските студии на ФИНКИ, студиска програма: информатика.

Почнувајќи од учебната 2004/2005 година, четири години по ред бил избран за демонстратор на Институтот за информатика при ПМФ. Во декември 2008 година бил избран за стручен соработник на Институтот за информатика. Во 2011 година, заедно со сите други вработени на Институтот за информатика при ПМФ, преминува на новоформиранiot Факултет за информатички науки и компјутерско инженерство при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, каде што е распределен на работна позиција соработник.

Одлично говори и пишува на англиски, а солидно го владее бугарскиот јазик. Своето познавање на англискиот јазик го потврдува со освоениите 98 поени (од можни 100) на Кембриџ-тестот за прелиминарен англиски јазик (Preliminary English Test – PET), организиран од страна на Британскиот совет во Скопје, во ноември 2013 година. Со овој резултат се стекнува со сертификат за познавање на англискиот јазик на ниво Б2 според Common European Framework of Reference for Languages (CEFR).

Наставно - образовна дејност

Во изминатите години, кандидатот Емил Станков како демонстратор, стручен соработник и соработник, со успех и ангажираност изведуваше (и изведува) аудиториски и лабораториски вежби по предметите: објектно и визуелно програмирање (2005-2011),

основи на програмирање (2006-2012), математика 2 (2006-2008 и 2011-2013), мрежни оперативни системи (2007-2008), нумерички методи (2008-2011), софтверско инженерство (2008-2009), основи на интелегентните системи (2008-2013), микропроцесори и микроконтролери (2009-2010), современи компјутерски системи (2009-2013), математика 1 (2010-2013), математички методи за информатичари (2011-2013), концепти за развој на софтвер (2011-2013), напреден развој на софтвер (2011-2012), структурно програмирање (2013-2014), до 2011 година на Институтот за информатика при ПМФ, а од 2011 година на ФИНКИ. Тој, исто така, има изведувано и настава по предметите: информатика, за студентите на Институтот за социологија и Институтот за социјална работа и социјална политика при Филозофскиот факултет (2004-2006), како и компјутерски практикум – програмски јазик, за студентите на Институтот за математика при ПМФ во учебната 2005/2006 година.

Кандидатот Емил Станков, како соработник, постојано е ангажиран со изведување на часови вежби од повеќе различни предмети, што подразбира организирање на бројни испити, колоквиуми и консултации, со голем број на студенти. Во содржинска и организациска смисла, тој има воведувано новини во изведување на вежбите и комуникацијата со студентите преку интернет (веб-ориентирани учебни материјали, тестирање на знаење, задавање и доставување домашни задачи, известувања, резултати, и сл.). За таа намена, за повеќе од одржаните курсеви има изработено соодветни веб-сајтови. Кон подготовката и реализацијата на вежбите, како и кон сите други активности, тој пристапува мошне одговорно и самостојно. Во целост, самостојно или во соработка со колегите, има подготвено пакети материјали за вежби за повеќе предмети кои се држеле на Институтот за информатика при ПМФ, односно на ФИНКИ: основи на програмирање, објектно и визуелно програмирање, основи на интелегентните системи, нумерички методи, математика 1, математика 2, математички методи за информатичари, современи компјутерски системи, концепти на развојна софтвер, напреден развој на софтвер.

Член е на 4 комисии за оцена и одбрана на дипломска работа.

Дополнително, кандидатот има учествувано во обуки на наставниците од средните училишта во Македонија, а во периодот 2009 – 2013 редовно организира и одржува школи со подготвителна настава за најдобрите ученици - учесници во тимовите кои ја претставуваат Македонија на интернационалните натпревари по информатика.

Научноистражувачка дејност

Каковработен на Институтот за информатика при ПМФ, а потоа и на ФИНКИ, резултатите од својата научна работа кандидатот ги има објавено во 9 научни труда:

1. B. Kostadinov, M. Jovanov, E. Stankov: „A NEW DESIGN OF A SYSTEM FOR CONTEST MANAGEMENT AND GRADING IN INFORMATICS COMPETITIONS“, *ICT Innovations Conference 2010, Web Proceedings*, ISSN 1857-7288, pp. 87-96.

Трудот презентира систем за електронско менаџирање со натпревари по информатика. Презентираниот систем МЕНДО претставува нов модел на систем кој е сеопфатен и на едно место ги вклучува сите елементи кои се среќаваат и/или се потребни во системите за натпреварување.

2. E. Stankov, A. Madevska – Bogdanova, M. Jovanov: „APPLICATION OF DATA MINING METHODS FOR CLASSIFICATION OF STUDENT RESULTS FROM CONVEYING AN ECTS FACULTY COURSE“, *Proceedings of the 8th Conference on Informatics and Information Technology: CiiT2011*, FNSM, Institute of informatics, UKIM, Skopje, 2011, Bitola, Macedonia, ISBN 978-9989-668-90-6, 2011, pp. 58-62.

Трудот го разгледува проблемот на зависност на различните елементи од кои се формира финалната оценка во еден курс. Со помош на методи на податочно рударство се разгледани податоци за неколку курсеви кои се одржани на Институтот за информатика и се извлечени заклучоци за значајноста на секој елемент во формирањето на оценката.

3. M. Jovanov, E. Stankov, B. Kostadinov, N. Ackovska: „PROGRES OF COMPETITIONS IN INFORMATICS: A SUCCESS STORY“, *Proceedings of the 9th Conference on Informatics and Information Technology: CiiT2012*, Faculty for Computer Science and Engineering, UKIM, Skopje, 2012, Bitola, Macedonia, pp. 347-351.

Трудот ја опишува еволуцијата на форматот на националните натпревари по информатика и постигнатите резултати од избраните најдобри ученици на интернационалните натпревари.

4. M. Jovanov, M. Mihova, E. Stankov, N. Ackovska: „INFORMATICS IN PRIMARY AND SECONDARY SCHOOLS: REVISIONS IN MACEDONIAN EDUCATION“, *Proceedings of the 9th Conference on Informatics and Information Technology: CiiT2012*, Faculty for Computer Science and Engineering, UKIM, Skopje, 2012, Bitola, Macedonia, pp. 352-355.

Во овој труд е направен осврт на застапеноста на информатиката во наставните планови и програми во основните и средните училишта во Македонија и презентирани се идни предлог-промени.

5. Jovanov, M. Mihova, E. Stankov, E. Janevska: „NEW WEB SITE AND SERVICES OF COMPUTER SOCIETY OF MACEDONIA“, *Proceedings of the 9th Conference on Informatics and Information Technology: CiiT2012*, Faculty for Computer Science and Engineering, UKIM, Skopje, 2012, Bitola, Macedonia, pp. 356-358.

Овој труд го опишува сајтот на Здружението на информатичарите на Македонија како пример на сајт кој, покрај информации за членовите и пошироката јавност, овозможува и колаборација на членовите преку интеграција на технологии како што се Joomla и Moodle.

6. Stankov, E., Jovanov, M., Madevska-Bogdanova, A.: „SOURCE CODE SIMILARITY DETECTION BY USING DATA MINING METHODS“, *ITI'13: Proceedings of the 35th International Conference on Information Technology Interfaces, Cavtat/Dubrovnik, Croatia, June 24-27, 2013*, IEEE Conference Proceedings, 2013, pp. 257-262.

Во овој труд се презентираат резултати од истражувањето базирано на оригинален пристап за утврдување на сличност на програмски кодови со употреба на техники на податочно рударство. Презентираните добри резултати ветуваат успех и во понатамошните истражувања во насока на нивно искористување.

7. Jovanov, M., Kostadinov, B., Stankov, E., Mihova, M., Gusev, M.: „STATE COMPETITIONS IN INFORMATICS AND THE SUPPORTING ONLINE LEARNING AND CONTEST MANAGEMENT SYSTEM WITH COLLABORATION AND PERSONALIZATION FEATURES MENDO“, *Journal Olympiads in Informatics*, ISSN 1822-7732, Vol. 7, 2013, 42-54.

Овде се презентира процесот на организација на македонските натпревари по информатика и новиот систем за поддршка на спроведувањето наречен МЕНДО. Во трудот се презентираат уникатните карактеристики на МЕНДО во однос на останатите постојни системи за поддршка на натпревари во светот, и се презентираат резултати од неговата примена во тек на тригодишен период.

8. Stankov, E., Jovanov, M., Bojchevski, A., Madevska-Bogdanova, A.: „EMAX: SOFTWARE FOR C++ SOURCE CODE ANALYSIS“, *Journal Olympiads in Informatics*, ISSN 1822-7732, Vol. 7, 2013, pp. 123-131.

Во овој труд се презентираат алатка за трансформација на програмски кодови во векторска форма, погодна за примена на методи на податочно рударство. Исто така, се дискутира изборот на компонентите на опишувачкиот вектор.

9. Stankov, E., Jovanov, M., Madevska-Bogdanova, A., Gusev, M.: „A NEW MODEL FOR SEMIAUTOMATIC STUDENT SOURCE CODE ASSESSMENT“, *CIT. Journal of*

Computing and Information Technology, ISSN 1330-1136, Vol. 21, No. 3, 2013, pp. 185-194.

Со резултатите презентирани во овој труд се заокружува работата за изградба на модел за полуавтоматска оценка на студентски програмски кодови. Во него се претставува оригинален алгоритам кој со примена на методи на податочно рударство нуди подобар начин за оценка на програмски кодови на студентите предадени како решенија на зададена задача.

Дополнителни учества на стручно/научни собири со реферат

1. M. Jovanov, M. Mihova, E. Stankov, M. Micev: „*PROMOTION OF MACEDONIAN TRADITIONAL FOLK SONGS THROUGH MODERN MUSIC VIDEOS*“, XI Nacionalna konferencija: Nove tehnologije i standardi: digitalizacija nacionalne bastine, Belgrade, September, 2012.

Учество во проекти

Кандидатот Емил Станков учествува(л) во работата на 5 национални проекти:

1. Едубунту – обука за професорите во средно образование, во проектот за модернизација на образованието, предавач; раководител на проектот: проф. д-р Благоја Велјаноски, 2009.
2. „Методи за податочно фузирање кај проблеми од биоинформатиката (БИО_фузија)“; раководител на проектот: проф. д-р Ана Мадевска Богданова, 2011 – 2012.
3. „Анализа и моделирање на повеќе-состојбени и комплексни системи“; раководител на проектот: доц. д-р Марија Михова, 2011 – 2012
4. „Кон подобар е-свет“; раководител на проектот: д-р Миле Јованов, 2012- 2014.
5. „Оценување перформанси на програмски кодови и наставен процес преку методи на машинско учење“; раководител на проектот: проф. д-р Ана Мадевска Богданова, 2013 – 2014.

Стручно-апликативна дејност

Публикации (зборници, книги, прирачници)

Кандидатот има учествувано во изработката на следниве публикации:

1. И. Самервил, *Софтверско инженерство*, (I. Sommerville, *Software Engineering*, 8th Edition), превод и стручна лектура на преведени материјали (поглавје), Просветно дело, 978-9989-0-0670-8, Скопје, 2009.

Преводот на книгата е работен во рамките на проектот на Владата на Република Македонија „Превод на 1.000 стручни, научни книги и учебници од кои се учи на врвните, најдобрите и најреномираните универзитети во САД и Англија, а од областа на правото во Франција и Германија“. Книгата дава длабока перспектива на инженерингот на софтверските системи, фокусирајќи се пред сè на најчесто користените техники за развивање на големи системи. Таа е една од најчесто применуваните како студентски учебник за широк спектар на наставни предмети од областа на софтверското инженерство на голем број универзитети во светот.

2. М. Јанчески, М. Јованов, Д. Ѓорѓевиќ, Е. Станков, *Едубунту – прирачник за обука*, Скопје, 2009.

Овој прирачник е изработен како поддршка при спроведувањето на обуката за професорите во средното образование, во рамките на проектот за модернизација на образованието на Владата на Република Македонија. Во него се претставени основните елементи на оперативниот систем Едубунту, а се опишани и неколку апликации за работа

под овој оперативен систем кои би можеле да им бидат од голема корист на професорите во средното образование при изведувањето на настава од соодветни предмети и кои би можеле да придонесат за значително подигнување на квалитативното ниво на таа настава.

Апликации

1. Е. Станков, М. Јованов, Апликација за изработка и презентација на распоред на часови при Институтот за информатика, <http://www.ii.edu.mk/iiAsplications/Raspored/Raspored.aspx>
2. М. Јованов, Е. Станков, Веб-сајт за XVII Балканска олимпијада по информатика, <http://www.cs.org.mk/boi2009/>
3. М. Јованов, Е. Станков, Веб-сајт за III јуниорска балканска олимпијада по информатика, <http://www.cs.org.mk/jboi2009/>
4. Б. Костадинов, М. Јованов, Е. Станков, Нов систем за електронски натпревари „МЕНДО“, <http://mendo.mk>
5. М. Јованов, М. Гогушев, Р. Мирчески, Е. Станков, Н. Ацковска, Портал на Здружение на информатичарите на Македонија, <http://cs.org.mk>
6. М. Јованов, Е. Станков, Веб-сајт за IV јуниорска балканска олимпијада по информатика, <http://www.cs.org.mk/jboi2010/>
7. М. Јованов, Е. Станков, Веб-сајт за VII јуниорска балканска олимпијада по информатика, <http://www.cs.org.mk/jboi2013/>

Учество во комисии за државни и меѓународни натпревари

Кандидатот Емил Станков веќе неколку години работи на спроведување на државните натпревари по информатика и подготовка на учениците за успешно учество на интернационалните натпревари. Доказ за успешноста е бројот на освоени медали во изминатите неколку години. Активноста може да се резимира преку следниве неколку точки:

1. Член на жири-комисијата на:
 - XVI балканска олимпијада по информатика, Македонија, 2008
 - XVII балканска олимпијада по информатика, Бугарија, 2009
 - XVIII балканска олимпијада по информатика, Црна Гора, 2010
 - XIX балканска олимпијада по информатика, Романија, 2011
 - XX балканска олимпијада по информатика, Србија, 2012
 - XXI балканска олимпијада по информатика, Босна и Херцеговина, 2013.
2. Член на жири-комисијата на:
 - III јуниорска балканска олимпијада по информатика, Бугарија, 2009
 - V јуниорска балканска олимпијада по информатика, Романија, 2011
 - VI јуниорска балканска олимпијада по информатика, Македонија, 2012
 - VII јуниорска балканска олимпијада по информатика, Бугарија, 2013.
3. Член на жири-комисијата на:
 - XXI интернационална олимпијада по информатика, Бугарија, 2009
 - XXII интернационална олимпијада по информатика, Канада, 2010
 - XXIV интернационална олимпијада по информатика, Италија, 2012
 - XXV интернационална олимпијада по информатика, Австралија, 2013.

4. Член/претседател на Комисијата за државен натпревар по информатика за учениците во средните училишта во периодот 2009-2013.
5. Член/претседател на Комисијата за Македонска олимпијада по информатика за учениците во средните училишта во периодот 2009-2013.
6. Член/претседател на Комисијата за државен натпревар по информатика за учениците во основните училишта во периодот 2009-2013.

Учествово промотивни активности на Факултетот/Институтот

Од ангажирањето на Институтот за информатика при ПМФ, па сè до денес, на ФИНКИ, Емил Станков редовно учествува на промотивните активности на институцијата кои се одвиваат секоја година преку отворените денови на Факултетот и презентациите низ средните училишта во државата, а исто така и со учество на настани како:

1. „Денови на образование и кариера 2009“, 8-10 април 2009, Скопје, Македонија.
2. „Денови на образование и кариера 2011“, 13-15 април 2011, Скопје, Македонија.
3. „Денови на образование и кариера 2012“, 25-28 април 2012, Скопје, Македонија.
4. „Ден на високото образование на УКИМ 2013“, 24 април 2013, Скопје, Македонија.

Други дејности од поширок интерес

Бил член (3), односно претседател (1) на организациониот одбор на четири меѓународни научно-стручни собири: **“XVI Balkan Olympiad in Informatics”**, октомври 2008, Битола, Македонија; **“III Junior Balkan Olympiad in Informatics”**, ноември 2009, Шумен, Бугарија; **“XVII Balkan Olympiad in Informatics”**, ноември 2009, Шумен, Бугарија; **“VI Junior Balkan Olympiad in Informatics”**, август 2012, Охрид, Македонија.

Члене на Извршниот одбор на Здружението на информатичари на Македонија.

Учество на конференции, семинари и работилници

Од неговиот избор за стручен соработник на Институтот за информатика при ПМФ до денес, кандидатот Емил Станков учествувал на повеќе конференции, курсеви, обуки, натпревари и работилници, како на пример: Интензивен курс **“Applied dynamic programming”**, Center of Excellence for Applications of Mathematics, август 2013, Охрид, Македонија; **“Olympiads in informatics: International Conference joint with the XXV International Olympiad in informatics”**, јули 2013, Бризбејн, Австралија; **35th International Conference on Information Technology Interfaces (ITI 2013)**, јуни 2013, Цавтат, Хрватска; **“First Mathematical Grammar School Cup”**, јуни 2013, Белград, Србија; **10th International Conference on Informatics and Information Technology (CIIT2013)**, април 2013, Македонија; Единаесетта стручно научна конференција за **“Nove tehnologije i standardi: digitalizacija nacionalne bastine”**, септември 2012, Белград, Србија; **“Conference: Young talents & the digital future”**, септември 2012, Милано, Италија; **“Olympiads in informatics: 6th International Conference joint with the XXIV International Olympiad in informatics”**, септември 2012, Монтикиари, Италија; Интензивен курс **“Graph Spectra and Applications”**, Center of Excellence for Applications of Mathematics, август-септември 2012, Врњачка Бања, Србија; **9th International Conference on Informatics and Information Tehnology (CIIT2012)**, април 2012, Македонија; **„Microsoft ВИЗИЈА 2011“**, октомври 2011, Скопје, Македонија; **„ICT innovations 2011“**, септември 2011, Скопје, Македонија; **Seavus summer school**, август 2011, Крушево, Македонија; **LAN Fest Conference 2011**, Скопје, Македонија, мај 2011; **8th International Conference on Informatics and Information Tehnology (CIIT2011)**, март 2011, Македонија; **„Microsoft ВИЗИЈА 2010“**, октомври 2010, Скопје, Македонија; Интензивен курс **“Mathematical Approaches to Learning Processes”**, Center of Excellence for Applications of Mathematics, октомври 2010, Охрид, Македонија; **„ICT innovations 2010“**, септември

2010, Охрид, Македонија; *“Olympiads in informatics: 4th International Conference joint with the XXII International Olympiad in informatics”*, август 2010, Ватерлу, Канада; *7th International Conference on Informatics and Information Tehnology (CIIT2010)*, февруари 2010, Македонија; *„ICT innovations 2009“*, септември 2009, Охрид, Македонија; *6th International Conference on Informatics and Information Tehnology (CIIT2008)*, февруари 2008, Македонија; *5th International Conference on Informatics and Information Tehnology (CIIT2007)*, јануари 2007, Македонија; *“EMC – Computer Modeling and Simulation course”*, 6th International Pristina Summer University, јули 2006, Приштина, Србија и Црна Гора; *“4th Course on Parallel Numerical Simulation”*, Center of Excellence for Applications of Mathematics, октомври 2005, Битола, Македонија; *“The First South-Eastern European Digitization Initiative (SEEDI) Conference DIGITAL (re-)DISCOVERY of CULTURE (PHYSICALITY OF SOUL) - Playing. Digital –“* септември, 2005, Охрид, Македонија.

Заклучок и предлог

Врз основа на доставената документација, познавањето и соработката со кандидатот, можеме да заклучиме дека м-р Емил Станковмногу успешно ги изведувал активностите во рамките на наставните задолженијана Институтот за информатика при ПМФ и Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство (ФИНКИ).

Во дадената област објавил 9 научни труда и учествувал со реферати на 1 стручно/научен собир, успешно учествувал во реализација на 5научно-апликативни проекти, и во периодот од последниот избор за соработник на ФИНКИ, тој успешно го одбрал својотмагистерски труд, што докажува дека м-р Емил Станкове оформен научен истражувач.

Со задоволство ја истакнуваме неговата педагошка дејност, како и извонредната ангажираност и самостојност во изведувањето на вежбите на Институтот за информатика / ФИНКИ. За ова сведочат одличните оценки од студентите во изведените анкети за евалуација на наставниот процес. Го потенцираме значењето на дејноста на м-р Емил Станковво областа на организирањето на националните натпревари по информатика за учениците од основните и средните училишта, подготовката за нивно успешно учество на интернационалните натпревари и неговата позиција во организацијата на балканските и интернационалните натпревари по информатика.

Затоа, имаме особена чест, на Наставно - научниот совет на Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, да му предложиме м-р Емил Станковда бидеизбран во звањето асистент-докторанд во наставно-научната област информатика и компјутерско инженерствопри Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство.

Рецензентска комисија

Д-р Ана Мадевска Богданова,
вонреден професор на ФИНКИ, с.р.

Д-р Жанета Попеска,
редовен професор на ФИНКИ, с.р.

Д-р Невена Ацковска,
доцент на ФИНКИ, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСЛОВЕН ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ АВТОМАТИКА И СИСТЕМСКО ИНЖЕНЕРСТВО НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје донесе Одлука бр.02-2131/4 од 25.9.2013 година и формира Рецензентска комисија за избор на насловен вонреден професор по предметите од наставно-научната област автоматика и системско инженерство. На конкурсот, објавен во дневниот весник „Дневник“ од 29.8.2013 година, се пријави д-р Јован Стефановски. По разгледувањето на доставената документација, Рецензентската комисија во состав: проф. д-р Георги Димировски, проф. д-р Миле Станковски и проф. д-р Татјана Колемишевска-Гутуловска, го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Кандидатот д-р Јован Стефановски е роден на 4.4.1958 г. во Битола. Електротехнички факултет завршил во Скопје, насока електроника. Од Универзитетот „Кирил и Методиј“ и од Електротехничкиот факултет бил прогласен за најдобар дипломиран студент на својата генерација на Електротехничкиот факултет (за сите насоки) во учебната 1980 / 81 г. со највисока средна оценка. Дипломска работа под наслов „Компаративна аналогичност на дискретните и континуираните линеарни системи“ работел кај менторот проф. д-р Георги Димировски.

По сугестија и со препорака од проф. д-р Георги Димировски, се запишал на постдипломски студии на Електротехничкиот факултет во Белград на Катедрата за управување со системи на 6.11.1981 г. Во наредната година, сите испити ги положил со највисока оценка. Магистерската работа под наслов "Примена на диференцијално-геометриските методи во синтезата на нелинеарни динамички системи" ја изработил кај менторот д-р Миодраг Ракиќ и ја одбранил на 19.4.1984 г.

Во текот на 1985 г., во два наврати (првиот пат на покана од директорот на Математичкиот институт во Белград, проф. д-р Радован Кртолица и вториот пат на покана од проф. д-р Милена Првановиќ од Математичкиот факултет во Нови Сад), во Математичкиот институт во Белград одржувал предавања за поврзаноста на диференцијалната геометрија и теоријата на системи на управување.

До 1986 г. бил вработен во Р. О. Гоце Радосављевиќ - Битола, а од 1986 г. до денес во ЈП "Стрежево" - Битола на работното место раководител на секторот за електроника и динамичка регулација.

Во 1990 г. престојувал во Франција заради учество на Интензивен скратен курс за управување во водостопански отворено-каналски хидросистеми кај фирмата "ГЕРСАР".

На 16.5.1997 г. на Електротехничкиот факултет во Скопје, под менторство на проф. д-р Димировски Георги, ја одбрал докторската дисертација со наслов "Прилози кон динамичко управување на проточно-мрежни процеси во отворено-каналски водоснабдителни системи".

Во рамките на редовните и постдипломските студии ги положил предметите англиски и руски јазик. Владее активно со англискиот и пасивно со рускиот јазик.

Член е на IEEE (Institute of Electrical and Electronic Engineering, membership # 41415172).

Член е на WIF (Fellow of the World Innovation Foundation on the 12-th November 2001).

2. НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Во учебните 1999/2000, 2000/2001 и 2002/2003 година е избран за наставник со звање-доцент од Техничкиот факултет при Универзитетот "Св. Климент Охридски" во Битола за предавања по предметите: авионска опрема и инсталации, сигнално сигурносни средства и врски во железничкиот сообраќај и теорија на електрични кола. Држел настава по наведените предмети 5 школски години.

Според Елаборатот за студиска програма на трет циклус студии - докторски студии по електротехника и информациски системи [http://www.feit.ukim.edu.mk/fajlovi/pocetna/cops of ElaboratdoktorskistudiiFEIT.pdf](http://www.feit.ukim.edu.mk/fajlovi/pocetna/cops%20of%20ElaboratdoktorskistudiiFEIT.pdf)

(стра. 199), донесен во април 2010 година од Факултетот за електротехника и информациски технологии при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, е наведен како можен наставник по изборните предмети: теорија и примена на линеарно оптимално управување и теорија на игрови системи во одлучување и управување.

3. НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Кандидатот објавил вкупно 34 трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтни научно/стручни списанија со меѓународен уредувачки одбор. Во сите нив се обработува научната област автоматика и системско инженерство. Насловите на трудовите се наоѓаат во прилогот на овој извештај, а заради ограниченост на просторот, ќе се задржеме само на најновите трудови, од 2014, 2013 и 2012 година.

1. Stefanovski J., Optimal boundary interpolation and one-block H_{∞} optimal control problem with invariant zeros on the imaginary axis and infinity, *International Journal of Control*, DOI: 10.1080/00207179.2014.889323

Во овој труд се презентира решение на важниот проблем на оптимално H_{∞} управување со постојни инваријантни нули на имагинарната оска и во бесконечност, случај што е многу чест во праксата. Решението се дава за

таканаречениот едно-блоков проблем, но во трудот се назира и решението на општиот четири-блоков проблем. Во трудот се користи методологијата на интерполација, при што се презентира и решение на важниот математички проблем на оптимална интерполација со постоечки точки на проширената имагинарна оска. Доказот на овој резултат е преку параметризација на стабилизирачки управувачи, којшто концепт е одомаќинет кај инженерите.

2. Stefanovski J., LQ tracking and disturbance rejecting with invariant zeros on the unit circle, *International Journal of Systems Science*, to appear

Во овој труд се обработува проблемот на оптимално следење со отфрлање преку компензација на нарушувањата, со постоечки инваријантни нули на единичниот круг кај дискретните системи. Притоа се користи пристапот на магнификација на системот, со вклучување на динамиката на сигналот којшто треба да се прати и динамиката на нарушувањето. Така се доаѓа до проблемот на Рикатиев алгебарски матричен систем равенки со настабилен управуван систем. Тој се елаборира преку воведување на негово слабо-стабилно решение со минимален ранг, при што се презентираат сите решенија, под услов на најдените потребни и доволни услови.

3. Stefanovski J., All solutions of a bitangential interpolation problem that includes boundary points, *SIAM Journal of Control and Optimization*, Vol. 51, No. 6, pp. 4387-4413, 2013

Овој труд, скоро објавен во списанието *SIAM Journal of Control and Optimization*, коешто меѓу истражувачите од областа на математичката теорија на управувањето е познато како high quality journal, може да се каже дека е важен за математичката дисциплина интерполација, бидејќи за првпат ги одредува сите решенија на интерполациониот проблем со постоечки точки на имагинарната оска, без никакви препоставки. Но, исто така, може да се каже дека трудот е важен и за областа на инженерството, бидејќи интерполацијата има многу примени во инженерските дисциплини како автоматика и системско инженерство, идентификација, моделирање, електрични кола и сигнали и др.

4. Stefanovski J., [Canonical form of para-Hermitian pencils, generalized spectral factorization, and optimal control over frequency region](#), *International Journal of Robust and Nonlinear Control*, 2013; **23**:1301–1323.

Во трудот се елаборира проблемот на оптимално управување на зададен фреквенциски интервал. Во практиката на управувањето, најчест е случајот кога нарушувањата се фреквентно ограничени (во низок опсег, во висок опсег, или во некој банд). Затоа, доколку се примени управување оптимизирани на целата фреквентна оска, оптималниот систем непотребно може да има недостатоци, кои ја спречуваат неговата практична имплементација. На пример, коефициентите на управувачот може да бидат многу големи, потрошувачката на енергија да е непотребно голема, или маргината на системот со повратна спрега може да е премала. Токму во таквите случаи се применува предложениот алгоритам во

трудот, заснован на една нова спектрална факторизација, која, пак, се заснова на наоѓање на канонична форма на пара-Хермитов матричен прамен (matrix pencil).

5. Stefanovski, J. D., Algorithms for optimal control with invariant zeros on the extended imaginary axis, *Systems & Control Letters*, 62 (2013), pp. 587-596.

Трудот презентира практични алгоритми за оптимално управување со постојни инваријантни нули на имагинарната оска на системот, случај кој е многу чест во практиката. Алгоритмите се илустрирани со примери, при што е покажано дека досега постојните алгоритми даваат нестабилизирачки управувачи (со Рикатиеви равенки, или со максимум на ентропијата), или управувачи со многу мала маргина на стабилност на системот со повратна спрега (алгоритми со решавање на линеарни матрични неравенства).

6. Stefanovski, J. D., Transformation of optimal control problems of descriptor systems into problems with state-space systems, *Kybernetika*, Vol. 48, No. 6, pp. 1156-1179, 2012.

Во овој труд се генерализираат резултатите на претходниот труд на дескрипторски системи. Имајќи предвид дека дескрипторските системи се многу важни во практиката на управувањето на системите, бидејќи се повеќе се увидува дека реалните системи можат поуспешно да се моделираат со дескрипторски системи, овој труд дава придонес во оптималното управување, за досега нерешениот случај кога постојат инваријантни нули на имагинарната оска и посебно во бесконечност.

7. Stefanovski J., General optimal attenuation of harmonic disturbance with unknown frequencies, *International Journal of Control*, [Vol. 85](#), [Issue 3](#), 2012, pages 260-279

Предмет на истражувањето на овој труд е оптимално слабеење на хармонични нарушувања со непознати фреквенции, за сосем општ тип на линеарни системи. Бидејќи фреквенциите на нарушувањата се непознати, се работи за еден вид на адаптивно управување, каде што непознатите и променливи во времето фреквенции се одредуваат со идентификација. За идентификација се цитира и користи алгоритмот од трудот на проф. д-р Пане Видинчев

Identification of linear systems with lumped parameters, *Kybernetika*, 1(1):37-46, 1965,

кој е основач на Катедрата за автоматика на нашиот Факултет, со што е даден придонес кон продолжувањето на континуитетот во научното работење на Факултетот.

Покрај овие трудови, кандидатот д-р Јован Стефановски учествувал на голем број конференции од областа на изборот, објавени во домашни и меѓународни зборници. Насловите се наведени во прилогот на овој извештај.

4. СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Кандидатот работел на реализација на практични проекти на системи, кои и ден-денес успешно функционираат. Тие се прецизирани во прилогот.

5. ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

1. Претседател на Комисијата за жалби од областа на енергетиката (*Сл. весник на РМ*, 12/2007)
2. Член на Управен одбор на Јавното претпријатие "Индустриска Зона Жабени"

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на изнесените податоци за наставно-образовната, научно-истражувачката и стручно-апликативната дејност може да се заклучи дека кандидатот д-р Јован Стефановски остварил богата и интензивна активност во сите три дејности постигнувајќи значајни резултати во својата работа.

Д-р Јован Стефановски успешно и квалитетно ги извршувал наставно-педагошките задачи по повеќе предмети од трите наставни циклуси на Техничкиот факултетот во Битола. Во својата наставно-педагошка активност континуирано е ангажиран во првиот циклус на студии, остварувајќи успешна и квалитетна работа со студентите, непосредна комуникација и мотивација на студентите. Во насока за подобрување на наставата и спроведување на ЕКТ-системот, учествува во формирањето на новите наставни програми за повеќе наставни предмети. Секогаш има коректен и одговорен однос кон студентите, настојувајќи максимално да ги пренесе сопствените знаења и искуства во наставниот процес, како и нивно вклучување во проектни активности и работилници.

Од покажаната активност на кандидатот (и тоа: научни трудови објавени во меѓународни и домашни списанија, како и во зборници од домашни и меѓународни конференции; учество во повеќе домашни и меѓународни проекти и студии; учество на голем број научни и стручни семинари и работилници; држење на пленарни предавања, на повеќе меѓународни научни и стручни собири може да се констатира дека д-р Јован Стефановски е потполно оформен универзитетски професор и истражувач, кој секогаш е во тек со достигнувањата во својата научно-истражувачка област, но и спремен да ги пренесе и сподели научно-стручните сознанија со колеги од земјата и од странство.

Врз основа на претходно изнесеното, како и врз основа на податоците дадени во прилогот кон овој извештај за избор во наставно-научно, научно, наставно-стручно и соработничко звање, Рецензентската комисија констатира дека д-р Јован Стефановски во целост ги исполнува условите за избор во звањето насловен вонреден професор, пропишани со Законот за високото образование и Правилникот за критериумите за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на УКИМ во Скопје. Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје да донесе предлог-одлука за избор на д-р Јован Стефановски во наставно-научното звање насловен вонреден професор по предметите од наставно-научната област автоматика и системско инженерство.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Георги Димировски, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Миле Станковски, член, с.р.
3. Проф. д-р Татјана Колемишевска-Гугуловска, член,
с.р.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Јован Драгољуб Стефановски
(име, татково име и презиме)

Институција: Факултет за електротехника и информациски технологии -
Битола
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: автоматика и системско инженерство

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување предавања	
	1999-2003 Теорија на електрични кола, Технички факултет – Битола	1.8
	1999-2003 Сигнално сигурносни средства и врски во железничкиот сообраќај, Технички факултет - Битола	1.8
	1999-2003 Авионска опрема и инсталации Технички факултет – Битола	1.8
2	Одржување вежби (аудиториски и лабораториски)	
	1999-2003 Теорија на електрични кола, Технички факултет – Битола	1.35
	1999-2003 Сигнално сигурносни средства и врски во железничкиот сообраќај, Технички факултет - Битола	1.35
3	Консултации со студенти	3.2
4	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	4.9
5	Интерна скрипта од предавања	
	Теорија на електрични кола, Технички факултет - Битола	4
	Сигнално сигурносни средства и врски во железничкиот сообраќај, Технички факултет – Битола	4
	Авионска опрема и инсталации, Технички факултет - Битола	4
6	Интерна скрипта од вежби	
	Теорија на електрични кола, Технички факултет - Битола	3
	Сигнално сигурносни средства и врски во железничкиот сообраќај, Технички факултет – Битола	3
	Авионска опрема и инсталации, Технички факултет – Битола	3
7	Пакет материјали по одреден предмет	

8	Настава во школи и работилници	
9	Подготовка на вежби за нов предмет	
	Вкупно	37.2

НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ

1	Одбранета докторска теза: 16-5-1997 г. на Електротехнички факултет Скопје, под менторство на проф.д-р Димировски Георги, “Прилози кон динамичко управување на проточно-мрежни процеси во отворено-каналски водоснабдителни системи”.	8
2	Одбранета магистерска работа: 19-4-1984 г. на Електротехничкиот факултет во Белград, под менторство на проф.д-р Ракиќ Миодраг “Примена на диференцијално-геометриските методи во синтезата на нелинеарни динамички системи”	4
3	Учесник во меѓународен научен проект	
	Макропроект на Европската научна фондација “Комплексни системи на управување”, 1994-1999	5
4	Дел од монографија	
	-	
5	Дел од монографија објавен во странство	
	Stefanovski J., "Condensed forms of linear control system under output feedback", <i>Elsevier: Linear Algebra and It. Applications</i> , Vol.328, pp.1-55, 2001.	6
6	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание	
	Стефановски Ј. “Примена на компјутерска симулација во проектирањето на отворено-каналски водостопански системи”, <i>Водостопанство</i> , година VI, број 18, март 1999.	4
	Стефановски Ј. “Белешки за регулативата за утврдување цени на електрична енергија”, <i>Енергетика (ЗЕМАК)</i> , 2006.	4
7	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	

J.Stefanovski, Optimal boundary interpolation and one-block H^∞ optimal control problem with invariant zeros on the imaginary axis and infinity, <i>International Journal of Control</i> , DOI: 10.1080/00207179.2014.889323	7.008
J.Stefanovski, LQ tracking and disturbance rejecting with invariant zeros on the unit circle, <i>International Journal of Systems Science</i> , to appear	7.305
Stefanovski J., All solutions of a bitangential interpolation problem that includes boundary points, <i>SIAM Journal of Control and Optimization</i> , Vol. 51, No. 6, pp. 4387-4413, 2013	7.379
Stefanovski J., Canonical form of para-Hermitian pencils, generalized spectral factorization, and optimal control over frequency region , <i>International Journal of Robust and Nonlinear Control</i> , 2013; 23 :1301–1323.	7.9
Stefanovski, J. D., Algorithms for optimal control with invariant zeros on the extended imaginary axis, <i>Systems & Control Letters</i> , 62 (2013), pp. 587-596.	7.667
Stefanovski, J. D., Transformation of optimal control problems of descriptor systems into problems with state-space systems, <i>Kybernetika</i> , Vol. 48, No. 6, pp. 1156-1179, 2012.	6.619
Stefanovski J., General optimal attenuation of harmonic disturbance with unknown frequencies, <i>International Journal of Control</i> , Vol. 85 , Issue 3 , 2012, pages 260-279.	7.008
Stefanovski J., Structure-preserving numerical algorithm for solving discrete-time LMI and DARS, <i>Systems & Control Letters</i> , Vol. 60, Issue 3, March 2011, 205-210.	7.667
Stefanovski J., New results and application of singular control, <i>IEEE Transactions on Automatic Control</i> , Vol. 56, Issue 3, March 2011, 632-637.	8.718
Stefanovski J., On general H_2 control: From frequency to time domain. <i>International Journal of Control</i> , Vol. 83, No. 12, December 2010, pp. 2519–2535.	7.008
Stefanovski J. LQ control of rectangular descriptor systems: Numerical algorithm and existence results, <i>Optimal Control, Applications and Methods</i> , Volume 32, Issue 5, September/October 2011, Pages: 505–526.	7.062
Stefanovski J. LQ control of descriptor systems: a spectral factorisation approach, <i>International Journal of Control</i> , 83(3), 585–600, 2010.	7.008
Stefanovski J. A coprime factorisation and its application in H_2 control. <i>International Journal of Control</i> , 83(4), 741–751, 2010.	7.008

Stefanovski J. Singular H ₂ control of discrete - time systems: From frequency to time domain. <i>International Journal of Robust and Nonlinear Control</i> , 20(17), 1930–1944, 2010.	7.9
Stefanovski J. Transformation of J-spectral factorization of improper matrices to proper matrices, <i>Systems & Control Letters</i> , Volume 59, Issue 1, Pages 48-49, 2009.	7.667
Wei_Song Zhong, Jovan D. Stefanovski, _Georgi M. Dimirovski and Jun Zhao, Decentralized control and synchronization of time varying complex dynamical network, <i>Kybernetika</i> , Vol. 45, No. 1, pp.151-167, 2009.	6.619
Stefanovski J., Numerical algorithms and existence results on LQ control of descriptor systems with conditions on $x(o_-)$ and stability, <i>International Journal of Control</i> , Vol.82, No.1, 2009, pp.155-170.	7.008
Stefanovski J., Numerical J -spectral factorization of general para-hermitian matrices, <i>Systems and Control Letters</i> , Vol.58, No.12, Dec.2008, pp.1058-1066.	7.667
Stefanovski J., Column-and Diagonal-reduction of Polynomial Matrices by Orthogonal Transformation, <i>Asian Journal of Control</i> , Vol.10, No.5, 2008, pp. 581-588.	6.562
Stefanovski J., Simplified formula for the controller in optimal control problems, <i>SIAM Journal of Control and Optimization</i> , Vol. 45, Issue 5, pp.2011-2034, 2007.	7.379
Stefanovski J. and G. M. Dimirovski, <u>A new approach to static output feedback stabilization of linear dynamic systems</u> , <i>International Journal of Systems Science</i> , Vol.37, Issue 9, 2006, pp.643-662.	7.305
Stefanovski J., LQ control of descriptor systems by canceling structure at infinity, <i>Internat. J. Control</i> , Vol.79, No.3, March 2006, pp.224-238.	7.008
Stefanovski J., Spectral factorization of non-symmetric polynomial matrices, <i>Lin. Alg. Appl.</i> , Vol.412, pp.412-440, 2006.	6.968
Stefanovski J. Trenchevski K, Obtaining the distribution associated to nonlinear control system, <i>Math. Mac.</i> , Vol.2 (2004), 19-25.	6
Stefanovski J., “Discrete J-spectral factorization of possibly singular polynomial matrices”, <i>Syst. & Control Let.</i> , 412 (2006) 412-440.	7.667

	Stefanovski J., "Polynomial J-spectral factorization in minimal state space", <i>Automatica IFAC</i> , Vol. 39, (2003), 1893-1901.	8.919
	Stefanovski J., Trenceviski K., "Analytic solutions of systems", <i>J. Dyn. & Control Syst.</i> , Vol. 8 (Oct., 2002), No. 4, 463-486.	6.76
	Stefanovski J., "Feedback affinization of nonlinear control systems", <i>Syst. & Control Lett.</i> , Vol. 46 (2002), 207-217.	7.667
	Stefanovski J., "Sufficient conditions for linear control system decoupling by static state feedback", <i>IEEE Trans. Autom. Control</i> , Vol.46, Issue 6, June 2001, pp. 984-990.	8.718
	Stefanovski J., "Infinite dimensional conservative systems and a conservativity condition for the Saint-Venant equations", <i>Internat. J. Control</i> , Vol.73, No.13, pp.1224-1234, 2000.	7.008
	Stefanovski J., Trenceviski K., Covachev V., "Charpit system of partial differential equations with algebraic constraints", <i>J. Partial Diff. Eq.</i> , Vol.13, No.2, pp.151-162, 2000.	7.480
	Trenceviski K., Stefanovski J., "On parallel vector fields of subbundles of vector fields with linear and non-linear connections", <i>Blk J. Geom. Appl.</i> , Vol.4, No.2, pp.109-115, 1999.	6.806
	Stefanovski J., Trenceviski K., Covachev V., "Cauchy problem and reduction of a system of partial differential equations", <i>Tamkang J. Math.</i> , Vol.30, No.4, 1999.	6
	Stefanovski J. "Generating equations approach for quadratic matrix equations", <i>Num. Lin. Alg. Appl.</i> , Vol.6, No.3, pp.295-326, 1999.	7.202
8	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир	
	Стефановски Ј. "Нелинеарни системи управљања и диференцијална геометрија", Збор. Југ. симп. диф. геом., Аранѓеловац, 1985.	2
	Стефановски Ј. "Оптимално управување во реално време на дистрибуцијата на вода во ХМС "Стрежево", Збор. на ИИИ тематски симп. ЕТАИ89, Охрид, 1989.	2

Stefanovski J. "A Kalman controller for open- channel water supply systems with physical interpretation and feasibility" , ETAI 1993 -1 st Balkan IFAC type Conf. on Applied Automatic Systems,Ohrid,1993.	2
Stefanovski J.D.; Dimirovski G.M. "On agregation of linearly analitical nonlinear controlled systems", Nacionalna konferencija "Avtomatika", Sofia, 1993.	2
Стефановски Ј."Бесконечно димензионални системи без загуби на енергија", 5-ти симпозиум за теоретска и применета механика, Охрид, Јуни 1994.	2
Стефановски Ј.Д.; Димировски Г.М.; Поповска Ц."Прилог кон решавањето на динамички модел за тридимензионално простирање на нестислив флуид" , Петти македонски симпозиум по диференцијални равенки, Охрид, 1995.	2
Стефановски Ј.Д.; Димировски Г.М. "Прилози кон диференцијално-геометрискиот приод за решавање на распределено - параметарски динамички системи", Петти македонски симпозиум по диференцијални равенки, Охрид, 1995	2
Стефановски Ј.; Тренчевски К."Антисиметрична матрична Рикатиева равенка", Збор. И Мак.конгрес на математичарите и информатичарите, Охрид, 1996	2
Стефановски Ј.; Дојчиновски Ј. "Централизирано компјутерско далечинско управување на главниот канал во хидросистемите", Трето советување за Водно-стопанство во Република Македонија", Струга, март, 1996	2
Стефановски Ј.; Дојчиновски Ј. "Хидрауличко-дистрибутивен и информационален модел за прогноза на протоци во отворени канали", Четврто советување за Водостопанство во Република Македонија", 1997	2
Stefanovski J. "Stable numerical calculation of critical flow", Int.Conf. on Numerical Methods and Applications:NMA'98, Aug.19-23, 1998, Sofia, Bulgaria	2
Стефановски Ј.,Адамовски Ј.,Богоевски Р."Далечинско управување на малите хидроелектрични центри во системот "Стрежево"-Битола", Второ советување МАКО-ЦИГРЕ, 23-25 Септ.1998, Охрид, Р39-11	2
Стефановски Ј."Физички остварлива трансформација на сингуларниот матричен бином $\Pi \Gamma \Lambda$ И-А, БК во неговата канонична форма", ВИ симпозиум по теор.и прим.мех.,Сеп.1998, Струга	2

	Стефановски Ј.,Тренчевски К.” Шарпиев систем парцијални равенки со алгебарски ограничувања”,ВИ симп.диф.рав., 1-3 Окт., 1998, Охрид	2
	Stefanovski J. Dimirovski G. "On a class of symplectic transformation matrices reducing skew-Hamiltonian matrices to block-triangular form", International Symposium: "Computational and Optimization Algorithms, Techniques and Applications" , inside at the SCI'99/ISAS'99 Conference, Orlando, USA from July 30 to August 3, 1999	2
	Stefanovski J. Trencovski K. "On a semi-implicit scheme for calculation of open canal flow", International Symposium: "Computational and Optimization Algorithms, Techniques and Applications", inside at the SCI'99/ISAS'99 Conference, Orlando, USA from July 30 to August 3, 1999	2
	Стефановски Ј., Димировски Ѓ. “Прилог кон управувањето на транспортен авион”, Интерактивен повеќемоделски алгоритамски приод”, Меѓународен симпозиум “Сообраќај и комуникации на прагот на 21.век”, 23-25 Септември 1999, Охрид	2
	Stefanovski J., "A note on feedback stabilization of conservative systems", Second Nonlinear Control Network (NCN) Workshop, June 5-9, 2000, Paris	2
	Димировски Г.М., Десковски С.М., Стефановски Ј.Д., Колемишевска-Гугуловска Т.Д., Станковски М.Ј., Мохенски Д.Д. Гацовски З.М. ,”Рутно следење во управувањето на авиосообраќајот: Интерактивен повеќемоделски алгоритамски приод”, Меѓународен симпозиум “Сообраќај и комуникации на прагот на 21.век”, 23-25 Септември 1999, Охрид	2
	Stefanovski J, Trencovski K., "Obtaining the distribution associated to nonlinear control system", II kongres na matematikari i informaticari na Makedonija, Ohrid, 29.09-1.10.2000	2
	Stefanovski J., "Semi-definite programming and control systems", Zbornik na V nacionalna konferencija so megjunarodno ucestvo ETAI'2000, A66-A73, Ohrid, 21-23.09, 2000	2
	Stefanovski J., "Stabilization of equilibrium of conservative systems", Zbornik na VII simozium za teoretska i primeneta mehanika, 189-196, Struga, 28-30.09, 2000	2
	Adamovski J., Stefanovski J., Bogoevski R., "Small hydro-electric plants in Republic of Macedonia", I sovetuvanje - ESM'99, Kniga 2, str.210-213, 1999	2
9	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор	

Wei-Song Zhong, Jovan D. Stefanovski, Georgi M. Dimirovski, and Jun Zhao, "Decentralized control and synchronization of time-varying complex dynamical network." <i>Kybernetika</i> , Vol. 45, No. 1, pp. 151-167, January 2009, the special issue on Decentralized Control of Large Scale and Complex Systems (ISSN 0023-5954; Institute of Information & Automation of the Czech Academy of Sciences and Czech Society for Cybernetics & Information Sciences, Prague, Czech Republic; Milan Mares, Editor-in-Chief; CompuMath, CC, EI, INSPEC, MR, SCI, ZBI-MATH)	3
Jovan D. Stefanovski and Georgi M. Dimirovski, "A new approach to static output feedback stabilization of linear dynamic systems." <i>International Journal of Systems Science</i> , Vol. 37, No. 9, pp. 643-662, July 2006. (ISSN 0020-7721; Taylor & Francis, Milton Park, Oxon, United Kingdom; Peter J. Fleming, Editor-in-Chief; CompuMath, CC, MR, SCI, Scopus, ZBI-MATH)	3
Yujuan Yin, Jovan Stefanovski Georgi M. Dimirovski, and Jun Zhao, "Quadratic Stability Results for Switched Singular Descriptor Systems." In: <i>Proceedings of the 9th European Control Conference ECCo7</i> (Spyros Tzafestas, General Chair, and Panos J. Antsaklis, Program Chair), Island of Kos, GR, July 2-5, pp. 696-701 (paper 083/pp.1-6). The EUCA and Institute of Communication & Computer Systems of the National Technical University of Athens, Athens, GR (ISBN 978-960-89028-5-5)	3
Wei-song Zhong, Jovan Stefanovski, Jun Zhao, and Georgi M. Dimirovski (2007), "Decentralized Control of Time-varying Complex Dynamical Networks with Similarity." In: <i>Proceedings of the 5-th IFAC WS on Technology Transfer in Developing Countries: Automation in Infrastructure Creation DECOM-TT 2007</i> (G. M. Dimirovski (Ed)), Cesme, TR, May 17-20, pp. 453-458. The IFAC, the TOK and Dokuz Eylul University, Izmir, TR, 2007. (ISBN 978-975-01864-1-7)	3
Georgi M. Dimirovski, Jun Zhao, Xiaoli Zhang, and Jovan D. Stefanovski, "Decentralized control of composite uncertainty systems: Adaptive state feedback synthesis". In: <i>Proceedings of the 17th SIAM International Symposium on Mathematical Theory of Networks and Systems</i> (Y. Yamamoto, General Chair, and Y. Ohta, Program Chair), Kyoto, Japan, July 24-28, 2006, paper ID 252/ pp. 2110-2115. The SIAM and Kyoto University, Kyoto, JP, 2006.	3
Dan Ma, Jovan D. Stefanovski, Georgi M. Dimirovski, and Jun Zhao, "Exponential stability synthesis of networked nonlinear system in FMS". In: <i>Proceedings of the 3rd IEEE International Conference on Mechatronics</i> (I. J. Rudas, General Chair, and K. Jezernik, Program Chair), Budapest, Hungary, July 3-5, paper BPA-070/ pp. 414-419. The IEEE and Budapest Polytechnic, Budapest, HU, 2006. (ISBN 1-4244-9712-6)	3
J. D. Stefanovski and G. M. Dimirovski, "Optimal control using structure at infinity." In: <i>Proceedings of 2004 IEEE CSS International Conference on Control Applications</i> (Sh. Hara, General Chair, and Li-Chen Fu, Program Chair, Editors), September 2-4, Taipei, TW, pp. 620-625. National Taiwan University, Taipei, and the IEEE, Piscataway, NJ, 2004. (ISBN 0-7803-8634-5)	3
J. D. Stefanovski and G. M. Dimirovski, "On uncontrollable non-linear dynamics systems: Analytic solutions for integral manifolds." In: <i>Proceedings of the 1st IEEE-IUTAM International Conference on Physics and Control</i> , (V. Peshekhonov, General Chair, and A. L. Fradkov, Program Chair and Editor), August 20-22, St. Petersburg, RU, Vol. 4, pp. 1284-1289. Institute of Problems of Mechanical Engineering of Russian Academy of Sciences, St. Petersburg, RU, and the IEEE, Piscataway, NJ, 2003. (ISBN 0-7803-7939-X)	3
F.-Z. Wang, G. M. Dimirovski, Y.-W. Jing, S.-Y. Zhang, and J. D. Stefanovski, "LMI based design of reliable tracking controller." In: <i>Applied Automatic Systems: Proceedings of Selected AAS 2003 Papers</i> (G. M. Dimirovski (Ed)), 18-20 September, Ohrid (MK), pp. 211-216. The ETAI Society of R. of Macedonia, Skopje, MK, 2003. (ISBN 9981-2175-1-3)	3
J. D. Stefanovski and G. M. Dimirovski, "On nonlinear control systems and an associated system of PDEs." In: <i>Proceedings of the 10th IEEE Mediterranean Conference on Control and Automation</i> (J. J. J. Sentieiro, General Chair, and M. Athans, and A. Pascoal, Technical Program Co-Chairs), July 9-12, Lisbon (PT), pp. MED02-295.(1-10). Instituto Superior Tecnico, Lisbon, and the IEEE, Piscataway, NJ, 2002. (ISBN 972-9027-03-x)	3
J. D. Stefanovski and G. M. Dimirovski, "On affine and general nonlinear control Systems: Feedback equivalence problem." In: <i>Preprints of the 5th IFAC Symposium on Nonlinear Control Systems</i> . (A. B. Kurzhanski and A. L. Fradkov (Eds)), July 4-6, St. Petersburg (RU), Vol. 2, pp. 493-498. The IFAC, Russian National Committee on Automatic Control and Institute for PME of Russian Academy of Sciences, St. Petersburg, RU, 2001.	3

	J. D. Stefanovski and G. M. Dimirovski, "On affine and general nonlinear control Systems: Feedback equivalence problem." In: Preprints of the 5th IFAC Symposium on Nonlinear Control Systems. (A. B. Kurzhanski and A. L. Fradkov (Eds)), July 4-6, St. Petersburg (RU), Vol. 2, pp. 493-498. The IFAC, Russian National Committee on Automatic Control and Institute for PME of Russian Academy of Sciences, St. Petersburg, RU, 2001.	3
	X.-L. Zhang, J. Zhao, G. M. Dimirovski, and J. Stefanovski, "Decentralized adaptive state feedback controller for a class of composite systems with unknown bound on uncertainty." In: Automatic Systems for Building the Infrastructure in Developing Countries 2001 (G. M. Dimirovski, Ed) pp. 49-54. Pergamon Elsevier Science Ltd, Oxford, UK, 2002. (ISBN 0-08-043906-3; ISSN 1474-6670)	3
	J. D. Stefanovski and G. M. Dimirovski, "Automated open-canal water supply systems." In: Automatic Systems for Building the Infrastructure in Developing Countries 2001 (G. M. Dimirovski (Ed)), pp. 189-194. Pergamon Elsevier Science Ltd, Oxford, UK, 2002. (ISBN 0-08-043906-3; ISSN 1474-6670)	3
	J. Stefanovski and G. Dimirovski, "On a semi-implicite scheme for calculation of open canal flow". In: Proceedings of World Multiconference on Systemics, Cybernetics and Informatics (T. Yang (Ed)), Orlando FL (USA), Vol. ISAS-99, pp. CompSynth. I.7.(1-12). Intl. Institute for Informatics & Systemics, Skokie IL, 1999.	3
	Wenlei Li, J. D. Stefanovski, Yuanwei Jing, and G. M. Dimirovski, "Backstepping Synthesis of Nonlinear Adaptive Control for Thyristor-controlled Series Compensation." In: Proceedings of the 7th National Conf. with International Participation ETAI 2005 (M. J. Stankovski (Ed)), Ohrid, Macedonia, September 21-23. ETAI Society of the R. of Macedonia, Skopje, MK, pp. E-(74-78), 2005. (ISBN 9989-2175-2-5)	3
	Wenlei Li, J. D. Stefanovski, Yuanwei Jing, and G. M. Dimirovski, "Backstepping Synthesis of Nonlinear Adaptive Control for Thyristor-controlled Series Compensation." In: Proceedings of the 7th National Conference with International Participation ETAI 2005 (M. J. Stankovski (Ed)), Ohrid (MKD), September 21-23, pp. E-(74-78). Society for ETAI, Macedonian IFAC NMO, Skopje, MK, 2005. (ISBN 9989-2175-2-5)	3
	Jovan D. Stefanovski and Georgi M. Dimirovski, "Spectral Factorization Identity and Computation of H ₂ -norm of Unstable Transfer Matrices". In: Proceedings of the TOK'05 Automatic Control National Conference (A. Bir and I. Eksin (Eds)), Istanbul Technical University, June 2-3, paper to5-0009/pp.1-5, pp. 573-577. The TOK and Istanbul Technical University, Istanbul, TR, 2005.	3
	Georgi M. Dimirovski, Jovan D. Stefanovski, Jun Zhao, "Polynomial J-Spectral Factorization Method for Optimal Control of Discrete-Time Systems." In: <i>Preprints of the IFAC International WS DECOM-TT 2009</i> , Ohrid – Metropol Resort, September 26-29, Paper MSM-2/D30/6pp. The Society for ETAI on behalf of the IFAC, Skopje, MK, 2009.	3
	Jovan D. Stefanovski, "Universal H ₂ Control", In: <i>Preprints of the IFAC International WS DECOM-TT 2009</i> , Ohrid – Metropol Resort, September 26-29. The Society for ETAI on behalf of the IFAC, Skopje, MK, 2009.	3

	Jovan D. Stefanovski, "Optimal Control Over Frequency Region", In: <i>Proceedings of COSY 2011 Papers: In Honour of Professor Georgi M. Dimirovski</i> . Tatjana Kolemishhevska-Gugulovska and Mile J. Stankovski Eds.	3
	Stefanovski J.D.; Dimirovski G.M. "A contribution to algebraic methods for affine nonlinear control systems", In: D.Q. Mayne & A. Krener (Eds.) Prepr. IFAC Symp. NOLCOS95 on Nonlinear Control Systems Design, Tahoe City CA, Paper MA 4.1. Elsevier Science, Oxford, 1995	3
	Stefanovski J.D.; Dimirovski G.M.; Popovska C.; Gough N.E. "Contribution to modelling, simulation and control of open - channel irrigation systems", 7th IFAC/IFORM/IMACS Symposium on Large Scale Systems: Theory and Applications, London, 11-13 July, 1995	3
	Dimirovski G.M.; Stefanovski J. D.; Hanus R.; Stankovski M.J. "Optimum supervisory control of low-power multi-machine hydroelectric plants", Prepr. of IFAC LSS'95 Symposium, City University, London, 1995	3
	Stefanovski J.D.; Dimirovski G.M. "Pfaffian models in nonlinear control systems theory: New results", in: A. Isidori, S. Bitanti, E. Mosca, A. De Luca, M. D. De Benedetto and G. Oriolo (Eds.), Proc. IIIrd European Control Conference d.p.t. d Informatica et Systemistica, Universita "La Sapienza" and the EUCA, Roma (Italy), Vol.2 pp.1075-1080, 1995	3
	Kolemishhevska-Gugulovska T.D.; Dimirovski G.M.; Stefanovski J.D. "Modelling and simulation of the natural complex system of Prespa-Ohridian lakes" 7th IFAC/IFORS/IMACS Symposium on Large Scale Systems: Theory and Applications; London, 11-13 July, 1995	3
	Dimirovski D.M.; Stankovski M.J.; Hanus R.; Stefanovski J.D. "Contributions to intelligent supervision and control for saving energy", Prepr. of IFAC LSS '95 Symposium, Sess. Intelligent Control, City University, London, 1995	3
	Вкупно	393.66 7

РУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

1	Идејни проекти	
	ХЕЦ “Филтерница” во ХМС “Стрежево”: делот за управување	1
	ХЕЦ “Довлецик” во ХМС “Стрежево”: делот за управување	1
	ХЕЦ “Лера” во ХМС “Стрежево”: финансиско-техничка елаборација на остварливост на проектот	1
	Тендерската документација ХЕЦ “Лера” во ХМС “Стрежево” (коавторство: делот за локална и далечинска автоматика)	1

	Систем на радио врски на Авто-мото сојузот на Македонија (коавторство)	1
	Идеен проект за управување на дистрибуцијата на вода во хидросистемот “Злетовица” - Пробиштип (делот за моделирање на отворено-каналско течение)	1
	Идеен проект за технички мониторинг, превентивно и тековно одржување на новиот цевковод за водоснабдување на РЕК “Битола“, ЈП “Стрежево“	1
2	Основни проекти	
	Проектирање, хардверска и софтверска изведба на далечинско управување преку радио канал на Хидроелектричната централа “Стрежево”.	2
	Проектирање, хардверска и софтверска изведба на системот SCADA (Supervisory Control and Data Acquisition) и имплементација на 11 објекти во ХМС “Стрежево”.	2
	Проект за систем за управување на дистрибуцијата на вода во хидросистемот “Злетовица” Пробиштип	2
	Проектирање, хардверска и софтверска изведба на уред за континуално мерење на ниво на вода според принципот на промена на капацитет и имплементација на 10 објекти во ХМС “Стрежево”.	2
	Проектирање и имплементација на електронски претварач за електромагнетен мерач на проток во Фабриката за шеќер - Битола.	2
	Проектирање, хардверска и софтверска изведба на далечинско следење на системот за катодна заштита во ХМС “Стрежево”.	2
	Проектирање и изведба на ПЛЦ-базиран регулатор за редуцир-станица во Фабриката за квасец и шпиритус - Битола.	2
	Проектирање и изведба на електронски турбински регулатор за прототип на хидро- турбина од типот Банки и верификација на работата на Машински факултет - Белград.	2
	Проектирање и изведба на електронски уред за активирање на експлозив при испитување на материјали и верификација на работата на Машински факултет - Скопје.	2
	Проектирање и изведба на регулатор / програматор за брениер кај парни котли и имплементација за централни станици на парни греења.	2
	Проектирање и изведба на тиристорски регулатор за трофазни електромотори со принцип на засекување на фазите и верификација на Технички факултет - Битола.	2

	Проектирање и изведба на програм за хотелско работење и имплементација во хотелската населба ЗЛТЦ “Пелистер”.	2
	Проектирање и надзор при инсталација на радиопредавателна опрема за радио-дифузна станица	2
	Проектирање и надзор при инсталација на радиопредавателна опрема за радио-дифузна станица	2
	Проектирање и изведба на електрично- електронски склоп за автоматско работење на печка за експандирање на перлит и имплементација во фабриката “Геобиро” - Битола.	2
	Проектирање и изведба на систем за отклонување на пречките од мешање на друг систем за радио врски во системот за радио врски на Електродистрибуција - Битола и имплементација на радио - уредите од производителите Сторно (Шведска) и Електронска Индустрија (Белград).	2
3	Изведбени проекти	
4	Ревизии	
5	Студиски престој во странство	
6	Учество во работата на комисии за државни натпревари	
7	Учество во промотивни активности на Факултетот/Институтот	
јности		
широк		
терес		
8	Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир	
	ЕТАИ, научен одбор (2005, 2007, 2009, 2011)	0.5
9	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	
	AAS'09, DECOM'09, COSY'11 научен одбор	1

10	Претседател на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	
	The Eighth IEEE International Conference on Control & Automation June 9 – 11, 2010 Xiamen, China	2
11	Студиски престој во странство	
	1990 г. Интензивен курс за управување во водостопански отворено-каналски хидросистеми кај фирмата “ГЕРСАР”, Франција	1
12	Учество во државна на комисија	
	Претседател на Комисијата за жалби од областа на енергетиката (Сл.Весник на РМ, 12/2007)	1
	Вкупно	44.5
ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ОБРАЗОВАЊЕ		Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ		37.2
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ		393.66
РУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ		44.5
Вкупно		475.367

Рецензентска комисија

1. проф. д-р Георги Димировски, претседател, с.р
2. проф. д-р Миле Станковски, член, с.р.
3. проф. д-р Татјана Колемишевска-Гутуловска, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА

„ДИНАМИЧКИ СИСТЕМИ: ЛОРЕНЦОВ СИСТЕМ, РЕШАВАЊЕ И АНАЛИЗА НА НЕГОВОТО ОДНЕСУВАЊЕ ВО ЗАВИСНОСТ ОД ПАРАМЕТРИТЕ И ПРИМЕНА”, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р БИЛЈАНА ЗЛАТАНОВСКА, ДОСТАВЕНА СО ИЗМЕНИ И ДОПОЛНУВАЊА НА ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет, на состанокот одржан на 26.9.2013 година, донесе Одлука бр. 07-2305/21 за извршување нужни измени и дополнувања на докторската дисертација ДИНАМИЧКИ СИСТЕМИ: ЛОРЕНЦОВ СИСТЕМ, РЕШАВАЊЕ И АНАЛИЗА НА НЕГОВОТО ОДНЕСУВАЊЕ ВО ЗАВИСНОСТ ОД ПАРАМЕТРИТЕ И ПРИМЕНА, изработена од м-р Билјана Златановска, по објавените рецензии за неа во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 1060 од 2.9.2013 година.

По разгледувањето на доставената докторска дисертација со измени и дополнувања, како членови на Рецензентската комисија, до ННС на ПМФ го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. Како членови на Рецензентската комисија оценуваме дека м-р Билјана Златановска во целост ги исполнила поставените барања од горенаведената Одлука и ги направила нужните измени и дополнувања.

II. Заклучок и предлог

Врз основа на претходното образложение и заклучокот и предлогот во објавената рецензија потпишана од истите потписници во Билтенот бр. 1060 од 2.9.2013 година, препорачуваме Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет да го прифати извештајот и на м-р Билјана Златановска да и одобри јавна одбрана на докторската дисертација „Динамички системи: Лоренцов систем, решавање и анализа на неговото однесување во зависност од параметрите и примена”.

Членови на Рецензентската комисија

1. Акад. Дончо Димовски, ред. проф. на ПМФ, с.р.
2. Акад. Љупчо Коцарев, ред. проф. на ФИНКИ, с.р.
3. Д-р Борко Илиевски, ред. проф. на ПМФ, с.р.
5. Д-р Боро Пиперевски, ред. проф. на ФЕИТ (во пензија), с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ ОД М-Р БИЛЈАНА ЗЛАТАНОВСКА СО НАСЛОВ „ДИНАМИЧКИ СИСТЕМИ: ЛОРЕНЦОВ СИСТЕМ, РЕШАВАЊЕ И АНАЛИЗА НА НЕГОВОТО ОДНЕСУВАЊЕ ВО ЗАВИСНОСТ ОД ПАРАМЕТРИТЕ И ПРИМЕНА”, ПРИЈАВЕН ЗА ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА ЗА ЗДОБИВАЊЕ НА СТЕПЕН - ДОКТОР НА МАТЕМАТИЧКИ НАУКИ

На седницата на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет, одржана на 26.9.2013, со 56 гласа од 73 присутни беше прифатена рецензијата на проф. д-р Никита Шекутковски (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ број 1060, стр.192-195 од 2.09.2013 http://www.ukim.edu.mk/dokumenti_m/bilten/2013/1060-02.09.2013.pdf) со која се бараше во рок од шест месеци кандидатот да ја доработи докторската дисертација според неговите забелешки.

Кандидатот многу брзо и без претходна консултација со проф. д-р Никита Шекутковски достави нова верзија од докторската дисертација до Деканатот на ПМФ, на 30.10.2013.

ИЗВЕШТАЈ

Предмет на дисертацијата е приближно решавање на Лоренцовиот систем диференцијални равенки и испитување на Лоренцовиот систем со таа метода.

Разни компјутерски програми како MathCad, Mathematica и други, користат разни методи за приближно решавање на системи на диференцијални равенки како Ојлерова метода, метода на Рунге-Кута и други методи. Математички е докажано дека добиените приближни решенија со овие методи конвергираат кон вистинското решение.

Во ракописот се користи методата на развивање на непознатите функции во степенски редови и определување на коефициентите.

Но, освен првите неколку, коефициентите не се определени точно.

Златановска верува дека и со овие вредности на коефициентите повторно ќе се добие добра апроксимација на вистинското решение, но ова тврдење не е математички докажано.

Приближно решавање *мора математички да се докаже во општ случај*, а не како во ракописот исправноста да се изведе од тоа што во неколку конкретни случаи дава слични резултати со постојните методи за приближно решавање од програмот Mathematica.

На крајот, што е наведено и во претходната рецензија, основна специјалност на менторот не се динамичките системи и нумеричките методи за приближно решавање.

Советот за докторски студии по математички науки и примени при акредитацијата на ментори, утврди дека според неговите трудови објавени во последниве 5 години (2009 -2013) и индексирани во најпознатиот реферативен журнал (и неговата интернет-верзија MathSciNet), од вкупно 10 труда:

- 7 труда (70%) се од подобласта означена со $20N15$ (n – арни системи, $n \geq 3$), каде што областа $20N$ е Други обопштувања на групи

- 2 труда (20%) се од подобласта означена со 20M10, каде што областа 20M е Полугрупи;

- 1 труд (10%) е од областите означени со 57N (Тополошки многуобразија) и 57Q (По делови линеарна топологија)

<http://www.ams.org/mathscinet/msc/msc2010.html>

Според MathSciNet, овие области убедливо преовладуваат во работата на менторот во последниве 15 години – во периодот 1999 – 2008, од 13 печатени трудови, 11 се класифицирани во областите 20M (полугрупи) и 20N15 (n – арни системи, $n \geq 3$), а и во преостанатите 2 се работи со n – арни структури.

ЗАКЛУЧОК

Кандидатот не успеа математички да ја оправда методата која ја користи и да докаже дека навистина добива приближни решенија на Лоренцовиот систем. Во овој случај, мој предлог беше да употреби модификација на методата, но и тоа не е реализирано во новата верзија на ракописот.

Математичката неоправданост на методата која се користи за добивање приближни решенија на Лоренцовиот систем, оневозможува ракописот да добие позитивна рецензија како докторска дисертација за стекнување степен - *доктор на математички науки*.

Рецензент:

Проф. д-р Никита Шекутковски,
редовен професор на
Институтот за математика
на Природно-математичкиот факултет во Скопје, ср.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА НА НАУЧНАТА ОБЛАСТ МЕЃУНАРОДНИ ОДНОСИ НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, со Одлука од 31.1.2014 година, формираше Рецензентска комисија за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област меѓународни односи, во состав: д-р Борче Давитковски, редовен професор, д-р Љубомир Фрчкоски, редовен професор и д-р Татјана Петрушевска, редовен професор.

Рецензентската комисија едногласно на Наставно-научниот совет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот за избор на наставник во сите наставно-научни звања на научната област меѓународни односи на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, објавен во дневните весници „Дневник“ и „Коха“ на 11.12.2013 година се јави д-р Васко Наумовски, доцент на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Кон пријавата кандидатот достави: Кратка биографија; Одлука за научен степен - доктор на науки и Диплома за научен степен - доктор на науки, издадени од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје; Диплома за научен степен - магистер на европски студии, транскрипт на испитите и наставна програма за студиите, издадени од Рајнскиот универзитет „Фридрих Вилхелмс“ во Бон, СР Германија; Диплома за научен степен - магистер, издадена од Правниот факултет „Јустинијан Први“ на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје; Список на научни и стручни трудови и примероци од нив; Преглед на наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност; друга придружна документација.

I. Биографски податоци

Доц. д-р Васко Наумовски е роден на 17.3.1980 година во Скопје. По завршувањето на основното образование со одличен успех, се запишал во гимназијата "Јосип Броз – Тито", општа насока, која ја завршил со одличен успех. На Правниот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје се запишал во учебната 1998/99 година. Дипломирал на правните студии – меѓународноправна група на 28.2.2003 година.

Во периодот октомври 2000 година-јули 2002 година бил практикант во Собранието на Република Македонија, во рамките на програмата на Националниот демократски институт на САД.

Од октомври 2004 до октомври 2005 година работел во Министерството за правда на Република Македонија, на Проектот за координација на странската помош, реализиран од Секторот за европски интеграции на Владата на Република Македонија и од Програмата за развој на Обединетите нации.

Во октомври 2003 година ги започнал постдипломските студии на државниот Рајнски универзитет „Фридрих Вилхелмс“, во Бон, СР Германија, институција која е високо рангирана на листата универзитети на Шангајскиот Цио Тонг универзитет (меѓу првите 150). Студиите ги завршил во септември 2004 година и се стекнал со титулата магистер по европски студии (Master of European Studies), со магистерската теза „Македонија – од југословенската федерација до апликација за членство во Европската унија“. Оваа магистерска теза е оценета со оценка "with distinction", додека просечниот успех на постдипломските студии е „одличен“.

Како дел од постдипломските студии на државниот Рајнски универзитет „Фридрих Вилхелмс“, во Бон, СР Германија, во периодот јуни-јули 2004 година стажирал во неколку европски институции во Брисел. За помлад асистент на Њујорк-универзитетот во Скопје е избран во 2005 година.

Во 2006 година успешно го одбрал и вториот магистерски труд „Проширување на Европската унија – проблеми и предизвици“ на Правниот факултет "Јустинијан Први" во Скопје, пред Комисијата во состав: проф. д-р Гордана Силјановска-Давкова, проф. д-р Сашо Георгиевски и проф. д-р Татјана Петрушевска и се стекнал со звањето магистер на правни науки.

Во февруари 2008 година, на Правниот факултет "Јустинијан Први" во Скопје, се стекнал со научниот степен доктор на правни науки, успешно одбранувајќи ја докторската дисертација под наслов „Институционалниот динамизам на Европската унија и проширувањето со државите од Западниот Балкан“, пред Комисијата во состав: проф. д-р Денко Малески, проф. д-р Поликсена Гавроска, проф. д-р Сашо Георгиевски, проф. д-р Татјана Петрушевска и доц. д-р Тони Дескоски.

Во наставно-научното звање доцент бил избран на 1.4.2008 година, на Факултетот за меѓународни односи, политика и европски студии на Њујорк-универзитетот во Скопје, а две години потоа е избран за доцент на Правниот факултет „Јустинијан Први“ на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Остварил студиски престои во САД, како корисник на стипендија од американскиот Стејт департмент и Универзитетот на Флорида (рангиран меѓу првите 100 на листата универзитети на Шангајскиот Џио Тонг универзитет) во периодот јуни-јули 2008 година, како и на повеќе институции во Берлин, СР Германија и европски институции во Брисел, Белгија, во мај 2009 година. За време на додипломските студии, добитник е на стипендијата за талентирани студенти на германската Фондација „Конрад Аденауер“, а од оваа Фондација добива стипендија и за постдипломските студии.

Зборува англиски јазик, има солидни познавања од германскиот јазик, а се служи и со грчкиот јазик.

II. Наставно-образовна дејност и други остварувања

Д-р Васко Наумовски одржувал настава на прв и на втор циклус студии на следниве предметни програми: меѓународни политички односи, теории за меѓународните односи, идејата за Европа и теории за европските интеграции, заедничка надворешна и безбедносна политика, институции на ЕУ, вреднување на политики, политички систем на ЕУ и европска интеграција и проширување; европски интеграции (политики и институции). Оценката од спроведената анкета на студентите за наставно-образовната дејност е позитивна (4,25).

Д-р Васко Наумовски бил ментор и член на комисији за одбрана на магистерски трудови, а бил и член на повеќе комисији за одбрана на докторски дисертации.

На Правниот факултет „Јустинијан Први“ е вклучен и во работата на повеќе комисији и работни групи, меѓу кои: работна група за подготовка на студиската програма за политички студии; Комисија за изменување на правилата за студирање; работна група за промоција на првиот циклус студии во средните училишта во Република Македонија.

Одржувал настава и на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ во Битола, на студиската програма европски интеграции и менаџирање на европски проекти на Факултетот за администрација и менаџмент на информациски системи, на МБА-програмата на Универзитетскиот институт „Курт Бош“, Швајцарија, како и на други високообразовни и научни установи.

Учествувал во подготовката и реализацијата на повеќе меѓународни проекти, меѓу кои: Regional Joint Degree Master of IP Law «JP 144582»; Europe for Citizens in Small Municipalities, Europe for Citizens Programme (2011-3877/001-001); Political Academy: Project for Civic and Political Education & Training for Leadership Skills, Konrad Adenauer Foundation, Eduardo Frei Foundation, Centre for European Studies Brussels, и други.

Автор е на преку 50 колумни во весниците „Нова Македонија“ и „Дневник“, во периодот 2008-2009 година. Од 2006 година е член на Уредувачкиот одбор на "Crossroads-The Macedonian Foreign Policy Journal", на меѓународното научно списание: „European Social Sciences Quarterly“, како и главен и одговорен уредник на списанието „South-Eastern European Journal of Law and Politics“, а од 2013 година е еден од основачите и потпретседател на Македонскиот институт за европски студии.

III. Податоци за објавените стручни и научни трудови

Доц. д-р Васко Наумовски е автор или коавтор на следниве објавени научни и стручни трудови:

1. V. Naumovski: *Bilateral Disputes in the European Union Enlargement*, Skopje, 2013 (ISBN:978-608-65638-0-6).
2. V. Naumovski: *KAS Democracy Report 2009, Parties and Democracy Vol.II*, Karsten Grabow, Gerhard Wahlers, Anton Bösl, Peter Hefe, Henri Bohnet, Gisela Elsner, Michael Däumer, Sankt Augustin, Nov. 30, 2009, Editor: Konrad-Adenauer-Stiftung e.V., (ISBN 978-3-941904-07-1).
3. В. Наумовски: Десет препораки за македонската надворешна политика во третата деценија од независноста, Политичка мисла, Год. 11, Бр. 43, Скопје, септември 2013 (ISSN 1409-9853).
4. В.Наумовски: Македонските политички партии и европската интеграција, Политичка мисла, Год. 11, Бр. 43, Скопје, март 2013. (ISSN 1409-9853).
5. V.Naumovski, H.Runceva, M.Apostolovska: *The Lisbon Treaty and its Impact on the Democratic Deficit in the EU*, Iustinianus Primus Law Review, No. 6, Vol. 4, Spring, 2013.
6. В. Наумовски: Европеизација на Западниот Балкан – Кон реинтеграција на дезинтегрираниот регион, Годишник на Правниот факултет “Јустинијан Први“ во Скопје, Скопје, февруари 2013.
7. В. Наумовски: Воспоставување на доктрините на директен ефект и супрематија во правниот систем на Европската унија, Годишник на Правниот факултет “Јустинијан Први“ во Скопје, Скопје, декември 2012.
8. В.Наумовски, Ј. Андоновски: Краток осврт на политичките партии во Република Македонија, во: Вилхелм Хофмајстер, Карстен Грабов, Политички партии – Функционирање и организација во демократските општества, Фондација „Конрад Аденауер“, Скопје, мај 2012.
9. В. Наумовски: Шефот на државата и надворешната политика" од Александар Спасеновски: Европа 92, Скопје, 2008 . Политичка мисла, Година 6, бр. 24 (декември 2008), стр. 105-107. Скопје. (ISSN 1409-9853).
10. В. Наумовски: Европската интеграција на Република Македонија, Политичка мисла бр. 30, јуни 2010 (ISSN 1409-9853).
11. В. Наумовски: Господин Европа - Пол Хенри Спак (1899-1972), Политичка мисла, Година 6, бр. 22 (јуни 2008), стр. 89-91. Скопје. (ISSN 1409-9853).
12. *Economics of intellectual property: a collection of essays in honour of professor Michalis Hatziprokopiou* (978-608-4655-32-9), Skopje, 2013.
13. Polenak Akimovska M., Naumovski G. & Naumovski V.: *Material Rights of the Trademark Holder and Analysis of Sports Trademark Cases. RIK International Journal*, 2011, Vol. 39 Issue 1, p53-59. 7p., UDC: 658.626:796. EBSCO Indexed: 85698376.
14. Stojkov A., Naumovski G., Naumovski V.: *Copyright and Related Rights Through Another Perspective: Interdisciplinarity of Economics, Law and Sports, RIK International Journal*, 2011, Vol. 39 Issue 2, p139-144. 6p., UDC: 347.78:796. EBSCO Indexed: 85698390.

15. Naumovski, G., Naumovski V, Polenak-AKimovska, V.: Cybersquatting in the Social Networks: Additional Challenge for Sports Law, *RIK International Journal*, Vol. 39 Issue 2, p159-163. 5p. UDC: 796.004.316.774:796. EBSCO Indexed 85698393.
16. Naumovski G., Polenak Akimovska M., Naumovski, V.: Roman Law and the Foundations of Contemporary Sports Law: The Approach of Justinian's Legislation, *RIK International Journal*, 2011, Vol. 39 Issue 2, p197-200. EBSCO Indexed 85698400.
17. Naumovski G., Stojkov A., Naumovski A., Naumovski V. Fostering application of more exact methodological and statistical procedures in sport management research , *J PES International Journal*, 13(2), Art 41, pp 250 -254. EBSCO Indexed, DOI:10.7752/jpes.2013.02041.

Рецензирани во Билтен бр. 980:

18. "Европски интеграции (теории и институционализација)", монографија, Пакунг, Скопје, 2009 година.
19. "Engineering the Foreign Policy of a New Independent State (Book Review), Crossroads, The Macedonian Foreign Policy Journal, 2006, Skopje. (UDC 327 (497.7:100) "1991-2006").
20. "Некои аспекти на меѓународното именување на државите", Глобал, Институт за економски стратегии и меѓународни односи "Охрид", 2008 година, Скопје. (ISSN 1857-5633).
21. "Перспективите на европскиот устав и проширувањето кон Западниот Балкан", Глобал, Институт за економски стратегии и меѓународни односи "Охрид", 2007 година, Скопје. (ISSN 1857-5633).
22. "Проширувањето на Европската унија-проблеми и предизвици". *Зборник посветен на почесни доктори, доктори и магистри на науки (2001-2006), Универзитет "Св. Кирил и Методиј", Правен факултет "Јустинијан Први"-Скопје, 2006 година, Скопје.*
23. "Парламентарните избори во Република Македонија во 2006 година како услов за почеток на преговорите за членство во ЕУ", *Политичка мисла, 2006 година, Скопје (ISSN 1409-9853).*
24. "Апсорпциониот капацитет на Европската унија – потребно дополнување на Копенхагенските критериуми или алиби за подигање на нов сид?", *Политичка мисла, Скопје, 2006 година (ISSN 1409-9853).*
25. "Сонот на малкумина стана реалност за сите", *Политичка мисла, 2003 година, Скопје. (ISSN 1409-9853).*
26. "Американците се од Марс, а Европјаните од Венера (приказ на книга)", *Политичка мисла, Фондација 2003 година, Скопје. (ISSN 1409-9853).*
27. "Образованието за Европската унија како приоритет (приказ на книга)", *Политичка мисла, 2004 година, Скопје. (ISSN 1409-9853).*
28. *Pravni režim internet domejna Evrope (коавторство), Pravni život, broj 12, Beograd, 2009. (ISSN 0350-0500; UDC 34 (497.11 (05)).*

29. „Македонија во 2020“, Резултати од истражувањето на јавното мислење кај младите во врска со националните интереси и општествените појави, Институт за европски и меѓународни студии, Скопје, 2008 година.
30. Leadership Monitoring, Report from the Performance Evaluation of the Government of the Republic of Macedonia for the period September 2006-May 2007 (Report No.1) (автор на делот „foreign affairs“), The Institute for Economic Strategies and International Relations, OHIRD, Skopje, 2007.
31. Македонски правосуден прирачник (коавторство), Институт за европски и меѓународни студии, Скопје, 2007 година.
32. Leadership Monitoring, Report from the Performance Evaluation of the Government of the Republic of Macedonia for the period June-July , 2007 (Report No.2.) (автор на делот „foreign affairs“), The Institute for Economic Strategies and International Relations, OHIRD, Skopje 2007.
33. Leadership Monitoring, Report from the Performance Evaluation of the Government of the Republic of Macedonia for the period August-September 2007 (Report No.3), автор на делот „foreign affairs“), The Institute for Economic Strategies and International Relations, OHIRD, Skopje, 2007.
34. Leadership Monitoring, Report from the Performance Evaluation of the Government of the Republic of Macedonia for the period October-November 2007 (Report No.4) (автор на делот „foreign affairs“), The Institute for Economic Strategies and International Relations, OHIRD, Skopje, 2007:
35. Leadership Monitoring, Report from the Performance Evaluation of the Government of the Republic of Macedonia for the period December 2007-January 2008 (Report no.5. автор на делот „foreign affairs“), The Institute for Economic Strategies and International Relations, OHIRD, Skopje 2008.

IV. Оцена на објавените стручни и научни трудови

Најголем дел од трудовите на д-р Васко Наумовски се објавени во меѓународни научни списанија и публикации, а значителен дел се објавени во меѓународни индексирани научни списанија.

Објавените стручни и научни трудови на кандидатот доц. д-р Васко Наумовски се карактеризираат со квалитетна и обемна разработка и имаат значителен научен, стручен и општествен придонес.

Во сите трудови на доц. д-р Васко Наумовски е присутна успешна методолошка поставеност која се одликува со забележителна научна вредност за натамошните развојни процеси во областа на меѓународните односи и на сродните научни области. Во тој контекст, трудовите се особено значајни за инплементацијата на нивните научни сознанија во практиката.

V. Учество на научни и стручни собири

Доц. д-р Васко Наумовски учествувал како предавач со пленарни или секциски предавања на повеќе меѓународни научни и стручни собири, летни школи и работилници, меѓу кои и на следниве:

1. "Europeanization by Rule of Law Implementation in the Western Balkans", Swiss Agency for Development and Cooperation, Institute for Democracy Societas Civilis, Ohrid, 11.09.2013,
2. "Recent Developments in the European Integration of the Balkan Countries", European Union in the 21st Century – Challenges and Perspectives, Macedonian Institute for European Studies, Skopje, 11-12.05. 2013.
3. "Russian Influence in the Balkans after the end of Cold War", Academic Fellowship Program, International Relations and Political Science Group Meeting, Open Society Institute Budapest Istanbul, 4-7.04. 2013.
4. "Vetoing EU Enlargement", Academic Fellowship Program, International Relations and Political Science Group Meeting, Open Society Institute Budapest Istanbul, 15-18.11. 2012.
5. "Roundtable Conference on EU Enlargement and South-Eastern Europe", Jarl Hjalmarson Foundation, Stockholm, 2-4.02.2012.
6. "Beating the Balkan Blues", EU Enlargement Conference, Friends of Europe, Brussels, 9.12.2010.
7. "20 years after the German reunification: Lessons for a united Europe" Konrad Adenauer Foundation, Ohrid, 10.-13.06.2010.
8. "Заедничко оформување на иднината", регионална конференција, Фондација „Конрад Аденауер“, Охрид, Македонија, 9-13 април 2003.
9. "Малцинствата во демократија", Југоисточно-европски универзитет, Европски центар за малцински прашања – Минхен, Тетово, 10.12.2002.
10. "Shaping the Future of Europe", Konrad Adenauer Foundation, Ohrid, 7-9.12. 2001
11. "Role and Influence of the EU in the Macedonian Post-conflict Society", Joint Seminar with Ludwig Maximilians Universität, Munich, University of Augsburg, Faculty of Law "Iustinianus Primus", 07.10.2013.
12. "Процесот на преговори со Европската унија", Правен факултет "Јустинијан Први", Фондација "Конрад Аденауер", Скопје, 22.4.2013.
13. "The South-Eastern Enlargement of the European Union", Faculty of Law "Iustinianus Primus", Konrad Adenauer Foundation, Skopje, 20.05.2013.

14. “Улогата на институциите на ЕУ во процесот на проширување“, Правен факултет “Јустинијан Први“, Фондација “Конрад Аденауер“, 1.11.2013.
15. “ЕУ перспективата на Југоисточна Европа во пресрет на изборите за Европскиот парламент“, Фондација “Конрад Аденауер“, Скопје, 3.12.2013.
16. “Западниот Балкан и Европската унија“, Правен факултет “Јустинијан Први“, Фондација “Конрад Аденауер“, Скопје 12.9.2013.
17. “ЕУ фондови – комуникациска стратегија и инструменти“, Амбасада на Република Франција, Скопје, 4.4.2011.
18. “Status of the Macedonian Accession“, European Parliament, Committee on Foreign Affairs, Brussels, 16.03.2011.
19. “Macedonia’s Path to the Full Membership“, Joint Parliamentary Committee, EU-Macedonia, European Parliament, Brussels, 30.11.2010.
20. “Christian Values and the European Integration“, European Christian Political Foundation, Brussels, Macedonian Institute for European Studies, Skopje, 12.11.2013.
21. “Dialogue on the Progress and Prospects of the EU Enlargement“, European Commission, Brussels, 22.10.2009.
22. “Benefits for the Macedonian Economy from the EU and NATO Membership“, American Chamber of Commerce, Skopje, 14.12.2009.
23. “Commemorating 60 years of the German Basic Law (Grundgesetz) - Constitution-Making and Constitutional Reform in Germany and South East Europe“, Becici, Montenegro, 20 – 23.05.2009.
24. “60 Years of the German Constitution“, SEEU Tetovo, Konrad Adenauer Foundation, Tetovo, 16.03.2009.
25. “Shaping the Future of Europe“, Center For European Studies – Brussels, Civic – Institut fur International Bildung – Berlin, Konrad Adenauer Foundation, Ohrid, 31.05.02.06.2013.
26. “Political Management and Diplomacy - EU in the 21st century“, Konrad Adenauer Foundation, Skopje, 26.10.-02.11.2008.
27. “The Euro-Atlantic Integration Processes as an Impetus for the Macedonian Economy“, Institute for European and International Studies, 26.10.2007.
28. “Second Regional Conference for European Integration of the of the Stabilisation and Association Process“, Government of the Republic of Macedonia, 27.11.2009.
29. “Preparation of projects funded by the EU supporting Cross-Cultural Cooperation in Europe“, Cultural Contact Point of the Kingdom of Norway, Arts Council Norway, Skopje, 2010.
30. “Round Table on State and Public Administration Development“, British Embassy, Skopje, 22.04.2010.
31. “European Day of Entrepreneur” Conference, European Business Association, Ministry of Economy, Agency for Support of Entrepreneurship, Skopje, 11.05.2010.
32. “2010 – European Year for Combating Poverty and Social Exclusion“, EU Delegation in Skopje, Municipality of Debar, Debar, 13.05.2010.
33. “Regional Conference on Public Procurement“, Skopje, EU Delegation in Skopje, Public Procurement Bureau of the Republic of Macedonia, Skopje, 08.06.2010.
34. “Annual conference of the project for strengthening the research capacity of the Western Balkan countries for characterization of food quality“, Conference within the 7th Framework Programme, Faculty of Natural Sciences, Institute for Chemistry, SS.Cyril and Methodius University, Ohrid, 21.09.2010.
35. “Where is Europe?” French cultural centre for cooperation “Jean Monet“, Skopje, 24.09.2010.
36. “Macedonia’s road to the European Union” Polish-Macedonian Conference, Polish Presidency of the EU, Skopje, 8.11.2011.

37. "Conference on the Instrument for Pre-Accession Assistance- IPA 2010", European Commission, Brussels, 7.12.2010.
38. "2nd international symposium - The past, present and future of the Turks on the Balkans", 20.12.2010, MATUSITEB, Union of Turkish Civil Society Organizations in Macedonia, Skopje, 20.10.2010.
39. Заеднички консултативен комитет за граѓанско општество на Европската унија и Република Македонија, Скопје, 19.4.2011.
40. "Десет години од Спогодбата за стабилизација и асоцијација", Универзитет "Св. Климент Охридски" – Битола, Битола, 8.4.2011.
41. "Конференција за управување со човечки ресурси", Агенција за државни службеници, Британската амбасада, Скопје, 13.10.2010.
42. "Чекор по чекор до ЕУ" – Центар за обука за европска интеграција, Економски факултет, Скопје, 18.12.2009.
43. "Повеќејазичноста како придобивка на европското семејство", Филолошки факултет "Блаже Конески, Скопје, 26.9.2009.
44. Европски институции и политики, Македонски институт за европски студии, Скопје, 12.4.2013.
45. „Евроинтеграциите и македонскиот литературен јазик“, Норвешка амбасада, Скопје, 8.10.2009.
46. "Прва јавна дебата за Нацрт - Стратегијата за реформа на јавната администрација во Република Македонија", Скопје, 7.10.2010.
47. 5th Summer University of the Council of Europe - "The crisis of leadership", Strasbourg, 28.06.2010.
48. "Young Leaders Program – Module 1", Aspen Institute Romania, Susai, Predeal, Romania, 20-26.04. 2009.
49. *Настава во летни школи и работилници*
50. "Young Leaders Program – Module 2", Aspen Institute Romania, Mina, Danube Delta, Romania, 15-21.06. 2009.
51. Safeguarding Human Rights through Procedural Law, Roundtable Discussion, Konrad Adenauer Foundation, Skopje, 11.09. 2008.
52. Soft Skills Training – Communication and Negotiation, Konrad Adenauer Foundation ,Skopje, 26.01.2008.
53. 50 Years of the Rome Treaties and the German Presidency with the EU, Konrad Adenauer Foundation, Krusevo, 8-9.3.2007.
54. Republic of Macedonia as a Candidate Country for EU Membership – One Year After, Konrad Adenauer Foundation, Skopje, 15.12.2006.
55. Regional Meeting for Young Leaders from the Balkans, Konrad Adenauer Foundation, Struga, 23-29.07.2006.

V. Заклучок и предлог

Врз основа на изнесените податоци за наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, Комисијата констатира

дека д-р Васко Наумовски **во целост ги исполнува условите и критериумите за избор во наставно-научното звање вонреден професор**, предвидени во Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Комисијата, исто така, констатира дека кандидатот д-р Васко Наумовски:

1. повеќекратно ги има исполнето потребните поени за избор во звањето вонреден професор;
2. автор е на голем број научни и стручни трудови, објавени во меѓународни научни списанија и меѓународни научни публикации. Трудовите се одликуваат со висок степен на познавање на предметот на истражувањето и содржат конкретен придонес на научната теорија и практиката од областа на меѓународните односи и од сродни научни области;
3. како доцент, обврските ги вршел одговорно, покажувајќи способност за сите видови високообразовна дејност и давајќи придонес во оспособувањето на соработници и помлади наставници;
4. добил позитивна оценка од спроведената анкета на студентите при самоевалуацијата (4,25);
5. успешно ја реализирал подготовката и активностите во повеќе меѓународни научни проекти;
6. активно учествувал на повеќе меѓународни научни и стручни конференции и симпозиуми;
7. дел од своето образование, постдокторските студиски престои и од научноистражувачките активности ги остварува на повеќе странски високообразовни установи, меѓу кои една (Универзитетот на Флорида) е рангирана меѓу првите 100, а една (Универзитетот во Бон) е рангирана меѓу првите 150 универзитети на листата на Институтот за високо образование при Шангајскиот Џио Тонг универзитет.

Имајќи го предвид наведеното, Рецензентската комисија му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, да го избере д-р Васко Наумовски во наставно-научното звање вонреден професор на научната област меѓународни односи.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Борче Давитковски, с.р.

Проф. д-р Љубомир Фрчкоски, с.р.

Проф. д-р Татјана Петрушевска, с.р.

АНЕКС 2

ОБРАЗЕЦ

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Васко Александар Наумовски

(име, татково име и презиме)

Институција: Правен факултет „Јустинијан Први“ - Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: меѓународни односи

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поен и
1.	Одржување настава: <i>Учебна 2013/2014 (зимски семестар)</i> Заедничка безбедносна и надворешна политика $3*15*0,05=2,25$ Вреднување на политики $3*15*0,05=2,25$ Политички систем на ЕУ $1*15*0,05=0,75$ Идејата за Европа и теории за европските интеграции $1.66*15*0,05=1,24$ Институции на ЕУ $2.50*15*0,05=1,87$ Идејата за Европа $1.83*15*0,05=1,37$ Теории за европските интеграции $1.83*15*0,05=1,37$ Европска интеграција и проширување $1.26*15*0,05=0,94$ <i>Учебна 2012/2013</i> Меѓународни политички односи $1,76*15*0,04=1,05$ Идејата за Европа и теории за европските интеграции $1.66*15*0,05=1,24$ Институции на ЕУ $2.50*15*0,05=1,87$ Заедничка надворешна и безбедносна политика $3*15*0,05=2,25$ Идејата за Европа $1.83*15*0,05=1,37$ Теории за европските интеграции $1.83*15*0,05=1,37$ Вреднување на политики $3*15*0,05=2,25$ Европска интеграција и проширување $1.26*15*0,05=0,94$ <i>Учебна 2011/2012 година</i> Идејата за Европа и теории за европските интеграции $1.66*15*0,05=1,24$ Идејата за Европа $1.83*15*0,05=1,37$ Теории за европските интеграции $1.83*15*0,05=1,37$ Политички и општествени промени во модерна Европа $3*15*0,04=1,8$	30,16
2.	Подготовка на нов предмет: 14 *1 Меѓународни политички односи International Political Relations Theories of International Relations Теории на меѓународни односи Европски интеграции European Integration Европската интеграција на Република Македонија European Integration of the Republic of Macedonia Теории за европски интеграции Theories of European Integration Политика на проширување на ЕУ EU Enlargement Policy Процес на донесување на одлуки во ЕУ EU Decision-making Procedures	14
3.	5th Summer University of the Council of Europe - "The crisis of leadership", Strasbourg, 28.06.2010 <i>Настава во летни школи и работилници.</i>	1

4.	“Young Leaders Program – Module 1”, Aspen Institute Romania, Susai, Predeal, Romania, 20-26.04. 2009. <i>Настава во летни школи и работилници.</i>	1
5.	“Young Leaders Program – Module 2”, Aspen Institute Romania, Mina, Danube Delta, Romania, 15-21.06. 2009. <i>Настава во летни школи и работилници.</i>	1
6.	Safeguarding Human Rights through Procedural Law, Roundtable Discussion, Konrad Adenauer Foundation, Skopje, 11.09. 2008 <i>Настава во летни школи и работилници.</i>	1
7.	Soft Skills Training – Communication and Negotiation, Konrad Adenauer Foundation, Skopje, 26.01.2008 <i>Настава во летни школи и работилници.</i>	1
8.	50 Years of the Rome Treaties and the German Presidency with the EU, Konrad Adenauer Foundation, Krusevo, 8-9.3.2007. <i>Настава во летни школи и работилници.</i>	1
9.	Republic of Macedonia as a Candidate Country for EU Membership – One Year After, Konrad Adenauer Foundation, Skopje, 15.12.2006. <i>Настава во летни школи и работилници.</i>	1
10.	Regional Meeting for Young Leaders from the Balkans, Konrad Adenauer Foundation, Struga, 23-29.07.2006. <i>Настава во летни школи и работилници.</i>	1
11.	Консултации со студенти: 2011/2012: 30*0,002=0,06 2012/2013: 130*0,002=0,26 2013/2014 (зимски семестар) 30*0,002=0,06	0,38
12.	Член на комисија за оцена или одбрана на докторат 14*0,5	7
13.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура 18*0,3	5,4
14.	Рецензент на универзитетски учебник: Т.Петрушевска, Вовед во правото на ЕУ - втор дел, Правен факултет “Јустинијан Први” – Скопје, 2012 година.	1
Вкупно		65,94

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активността:	Поени
1.	Ментор на магистерска работа 3*1	3
2.	Regional Joint Degree Master of IP Law «JP 144582» <i>Учество во меѓународен научен проект.</i>	5
3.	Europe for Citizens in Small Municipalities, Europe for Citizens Program (2011-3877/001-001) <i>Учество во меѓународен научен проект.</i>	5
4.	Political Academy: Project for Civic and Political Education & Training for Leadership Skills, Konrad Adenauer Foundation, Eduardo Frei Foundation, Centre for European Studies Brussels <i>Учество во меѓународен научен проект.</i>	5
5.	V. Naumovski: Bilateral Disputes in the European Union Enlargement, December 2013 (ISBN:978-608-65638-0-6). (Монографија)	8
6.	V. Naumovski: KAS Democracy Report 2009, Parties and Democracy Vol.II, Karsten Grabow, Gerhard Wahlers, Anton Bösl, Peter Hefe, Henri Bohnet, Gisela Elsner, Michael Däumer, Sankt Augustin, Nov. 30, 2009 Editor: Konrad-Adenauer-Stiftung e.V., ISBN 978-3-941904-07-1 (дел од монографија објавена во странство).	6
7.	V.Naumovski: Macedonia and the EU Integration, Harriman Institute, Columbia University, New York, 5.2.2010 <i>Одржано предавање по покана на референтен странски универзитет.</i>	3
8.	В. Наумовски: Десет препораки за македонската надворешна политика во третата деценија од независноста, Политичка мисла, Год. 11, Бр. 43, Скопје, септември 2013 (ISSN 1409-9853).	4

	<i>Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание.</i>	
9.	В.Наумовски: Македонските политички партии и европската интеграција, Политичка мисла, Год. 11, Бр. 43, Скопје, Март, 2013. (ISSN 1409-9853). <i>Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание.</i>	4
10.	V.Naumovski, H.Runceva, M.Apostolovska: The Lisbon Treaty and its Impact on the Democratic Deficit in the EU, Iustinianus Primus Law Review, No. 6, Vol. 4, Spring, 2013. <i>Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание.</i>	3,2
11.	В. Наумовски: Европеизација на Западниот Балкан – Кон реинтеграција на дезинтегрираниот регион, Годишник на Правниот факултет “Јустинијан Први” во Скопје, Скопје, февруари 2013. <i>Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание.</i>	4
12.	В. Наумовски: Воспоставување на доктрините на директен ефект и супрематија во правниот систем на Европската унија, Годишник на Правниот факултет “Јустинијан Први” во Скопје, Скопје, декември 2012. <i>Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание.</i>	4
13.	В.Наумовски, Ј. Андоновски: Краток осврт на политичките партии во Република Македонија, во: Вилхелм Хофмајстер, Картен Грабов, Политички партии – Функционирање и организација во демократските општества, Фондација „Конрад Аденауер“, Скопје, мај 2012. <i>(дел од монографија)</i>	3,6
14.	В. Наумовски: Европската интеграција на Република Македонија, Политичка мисла бр. 30, јуни 2010 (ISSN 1409-9853). <i>Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание.</i>	4
15.	В. Наумовски: Господин Европа - Пол Хенри Спак (1899-1972), Политичка мисла, Година 6, бр. 22 (јуни 2008), стр. 89-91. Скопје. (ISSN 1409-9853). <i>Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание.</i>	4
16.	Economics of intellectual property: a collection of essays in honour of professor Michalis Hatziprokopiou (978-608-4655-32-9), Skopje <i>(дел од монографија).</i>	4
17.	Polenak Akimovska M., Naumovski G. & Naumovski V.: Material Rights of the Trademark Holder and Analysis of Sports Trademark Cases. <i>RIK International Journal</i> , 2011, Vol. 39 Issue 1, p53-59. 7p., UDC: 658.626:796. EBSCO Indexed: 85698376. <i>Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор</i>	4,8
18.	Stojkov A., Naumovski G., Naumovski V.: Copyright and Related Rights Through Another Perspective: Interdisciplinarity of Economics, Law and Sports, <i>RIK International Journal</i> , 2011, Vol. 39 Issue 2, p139-144. 6p., UDC: 347.78:796. EBSCO Indexed: 85698390. <i>Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор.</i>	4.8
19.	Naumovski, G., Naumovski V, Polenak-AKimovska, V.: Cybersquatting in the Social Networks: Additional Challenge for Sports Law, <i>RIK International Journal</i> , Vol. 39 Issue 2, p159-163. 5p. UDC: 796.004.316.774:796. EBSCO Indexed 85698393. <i>Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор.</i>	4.8
20.	Naumovski G., Polenak Akimovska M., Naumovski, V.: Roman Law and the Foundations of Contemporary Sports Law: The Approach of Justinian's Legislation, <i>RIK International Journal</i> , 2011, Vol. 39 Issue 2, p197-200. EBSCO Indexed 85698400. <i>Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор.</i>	4.8
21.	Naumovski G., Stojkov A., Naumovski A., Naumovski V. Fostering application of more exact methodological and statistical procedures in sport management research , <i>JPES International Journal</i> , 13(2), Art 41, pp 250 -254. EBSCO Indexed, DOI:10.7752/jpes.2013.02041. <i>Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор.</i>	3.6
22.	“Europeanization by Rule of Law Implementation in the Western Balkans“, Swiss	3

	Agency for Development and Cooperation, Institute for Democracy Societas Civilis, Ohrid, 11.09.2013, <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	
23.	"Recent Developments in the European Integration of the Balkan Countries", European Union in the 21 st Century – Challenges and Perspectives, Macedonian Institute for European Studies, Skopje, 11-12.05. 2013. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	3
24.	"Russian Influence in the Balkans after the end of Cold War", Academic Fellowship Program, International Relations and Political Science Group Meeting, Open Society Institute Budapest, Istanbul, 4-7.04. 2013. <i>Секциско предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	2
25.	"Vetoing EU Enlargement", Academic Fellowship Program, International Relations and Political Science Group Meeting, Open Society Institute Budapest, Istanbul, 15-18.11. 2012. <i>Секциско предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	2
26.	"Roundtable Conference on EU Enlargement and South-Eastern Europe", Jarl Hjalmarson Foundation, Stockholm, 2-4.02.2012. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	3
27.	"Beating the Balkan Blues", EU Enlargement Conference, Friends of Europe, Brussels, 9.12.2010. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	3
28.	"20 years after the German reunification: Lessons for a united Europe" Konrad Adenauer Foundation, Ohrid, 10.-13.06.2010. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	3
29.	"Заедничко оформување на иднината", регионална конференција, Фондација „Конрад Аденауер“, Охрид, Македонија, 9-13.4.2003. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	3
30.	"Малцинствата во демократија", Југоисточно-европски универзитет, Европски центар за малцински прашања – Минхен, Тетово, 10.12.2002. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	3
31.	"Shaping the Future of Europe", Konrad Adenauer Foundation, Ohrid, 7-9.12. 2001 <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	3
32.	"Role and Influence of the EU in the Macedonian Post-conflict Society", Joint Seminar with Ludwig Maximilians Universität, Munich, University of Augsburg, Faculty of Law "Iustinianus Primus", 07.10.2013. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	3
33.	"Regional Conference on Public Procurement", Skopje, EU Delegation in Skopje, Public Procurement Bureau of the Republic of Macedonia, Skopje, 08.06.2010. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	3
34.	"Annual conference of the project for strengthening the research capacity of the Western Balkan countries for characterization of food quality", Conference within the 7th Framework Programme, Faculty of Natural Sciences, Institute for Chemistry, SS.Cyril and Methodius University, Ohrid, 21.09.2010. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	3
35.	"ЕУ перспективата на Југоисточна Европа во пресрет на изборите за Европскиот парламент", Фондација "Конрад Аденауер", Скопје, 3.12.2013. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	3
36.	"ЕУ фондови – комуникациска стратегија и инструменти", Амбасада на Република Франција, Скопје, 4.4.2011. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	3
37.	"Status of the Macedonian Accession", European Parliament, Committee on Foreign Affairs, Brussels, 16.03.2011 <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	3
38.	"Macedonia's Path to the Full Membership", Joint Parliamentary Committee, EU-Macedonia, European Parliament, Brussels, 30.11.2010. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	3
39.	"Christian Values and the European Integration", European Christian Political Foundation, Brussels, Macedonian Institute for European Studies, Skopje, 12.11.2013. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	3

40.	“Dialogue on the Progress and Prospects of the EU Enlargement”, European Commission, Brussels, 22.10.2009. <i>Пленарно предавање на научен /стручен собир со меѓународно учество.</i>	3
41.	“60 Years of the German Constitution”, SEEU Tetovo, Konrad Adenauer Foundation, Tetovo, 16.03.2009. <i>Пленарно предавање на научен стручен собир со меѓународно учество.</i>	3
42.	“Shaping the Future of Europe”, Center For European Studies – Brussels, Civic – Institut fur International Bildung – Berlin, Konrad Adenauer Foundation, Ohrid, 31.05.02.06.2013. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	3
43.	“The Euro-Atlantic Integration Processes as an Impetus for the Macedonian Economy”, Institute for European and International Studies, 26.10.2007. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество</i>	3
44.	“Second Regional Conference for European Integration of the of the Stabilisation and Association Process”, Government of the Republic of Macedonia, 27.11.2009. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	3
45.	“Macedonia’s road to the European Union” Polish-Macedonian Conference, Polish Presidency of the EU, Скопје, 8.11.2011. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	3
46.	“Conference on the Instrument for Pre-Accession Assistance- IPA 2010”, European Commission, Brussels, 7.12.2010. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	3
47.	“2nd international symposium - The past, present and future of the Turks on the Balkans“, 20.12.2010, MATUSITEB, Union of Turkish Civil Society Organizations in Macedonia, Скопје, 20.10.2010. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир со меѓународно учество.</i>	3
48.	“Процесот на преговори со Европската унија“, Правен факултет “Јустинијан Први“, Фондација “Конрад Аденауер“, Скопје, 22.4.2013. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир.</i>	2
49.	“The South-Eastern Enlargement of the European Union”, Faculty of Law “Iustinianus Primus“, Konrad Adenauer Foundation, Скопје, 20.05.2013. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир.</i>	2
50.	“Улогата на институциите на ЕУ во процесот на проширување“, Правен факултет “Јустинијан Први“, Фондација “Конрад Аденауер“, 1.11.2013. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир.</i>	2
51.	Заеднички консултативен комитет за граѓанско општество на Европската унија и Република Македонија, Скопје, 19.4.2011. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир</i>	2
52.	“Западниот Балкан и Европската унија“, Правен факултет “Јустинијан Први“, Фондација “Конрад Аденауер“, Скопје, 12.9.2013. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир.</i>	2
53.	“Political Management and Diplomacy - EU in the 21st century“, Konrad Adenauer Foundation, Скопје, 26.10.-02.11.2008. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир.</i>	2
54.	“Where is Europe?” French cultural centre for cooperation “Jean Monet“, Скопје, 24.09.2010. <i>Пленарно предавање на научен стручен собир.</i>	2
55.	“European Day of Entrepreneur” Conference, European Business Association, Ministry of Economy, Agency for Support of Entrepreneurship, Скопје, 11.05.2010. <i>Пленарно предавање на научен/ стручен собир.</i>	2
56.	“Round Table on State and Public Administration Development“, British Embassy, Скопје, 22.04.2010. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир.</i>	2
57.	“Десет години од Спогодбата за стабилизација и асоцијација“, Универзитет “Св. Климент Охридски“ – Битола, Битола, 8.4.2011. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир.</i>	2
58.	“Конференција за управување со човечки ресурси“, Агенција за државни службеници, Британска амбасада, Скопје, 13.10.2010. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир.</i>	2
59.	“Preparation of projects funded by the EU supporting Cross-Cultural Cooperation	2

	in Europe”, Cultural Contact Point of the Kingdom of Norway, Arts Council Norway, Скопје, 2010. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир.</i>	
60.	“Чекор по чекор до ЕУ” – Центар за обука за европска интеграција, Економски факултет, Скопје, 18.12.2009. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир.</i>	2
61.	“Повеќејазичноста како придобивка на европското семејство”, Филолошки факултет “Блаже Конески, Скопје, 26.9.2009. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир.</i>	2
62.	Европски институции и политики, Македонски институт за европски студии, Скопје, 12.4.2013. <i>Пленарно предавање на научен / стручен собир, Македонски институт за европски студии.</i>	2
63.	„Евроинтеграциите и македонскиот литературен јазик“, Норвешка амбасада, Скопје, 8.10.2009. <i>Пленарно предавање на научен стручен собир.</i>	2
64.	“Стручна расправа за Нацрт - Стратегијата за реформа на јавната администрација во Република Македонија“, Скопје, 7.10.2010. <i>Пленарно предавање на научен /стручен собир.</i>	2
	Вкупно	202,60

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
	Дејности од поширок интерес	
1.	Political Academy: Project for Civic and Political Education & Training for Leadership Skills, Konrad Adenauer Foundation, Eduardo Frei Foundation – The Hague, Centre for European Studies – Brussels. <i>Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект (соработник).</i>	1
2.	Член на Уредувачки одбор на “Crossroads - The Macedonian Foreign Policy Journal“, Macedonian Information Centre – Скопје	0,5
3.	Уредник на меѓународно научно списание: „South-Eastern European Journal of Law and Politics“	3
4.	Член на Уредувачки одбор на меѓународно научно списание: „European Social Sciences Quarterly“	1
5.	Подготовка на елаборат за нова студиска програма: политички студии - прв и втор циклус на македонски и на англиски јазик	1
6.	Член на работна група за подготовка на студиска програма по политички студии на Правниот факултет „Јустинијан Први“	0,5
7.	Член на Комисија за изменување на правилата за студирање во делот на оценувањето	0,5

8.	Член на работна група за промоција на првиот циклус студии во средните училишта во Република Македонија	1
9.	Член на работна група за студиската програма за европски студии	1
10.	Национален координатор за управување со странска помош, 2009-2011	3
11.	Член на Советот за стабилизација и асоцијација меѓу РМ и ЕУ	1
12.	Член на Високата работна група за програмски пристап за испорака и координација на странска помош	1
13.	Претседавач на Комитетот за стабилизација и асоцијација меѓу РМ и ЕУ	3
14.	Study Visit of the German and European Institutions, Konrad Adenauer Foundation, Berlin, Brussels, May 2009. <i>Студиски престој во странство до три месеци.</i>	0,5
15.	Стручна редакција на изданието „Разбирање на Европската Унија“ од Џон Мекормик (превод на македонски јазик), Фондација „Конрад Аденауер“, Скопје, 2004 година, Алфа-Бета - Скопје.	1
Вкупно		19

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ ПО ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	65,94
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	202,60
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	/
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	19
Вкупно	287,54

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ДО ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР (Билтен број 980)	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	34,27
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	88,20
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	/
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	29,90
Вкупно	152,37

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ОД ПОЧЕТОКОТ НА КАРИРАТА	Поени

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	100,21
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	290,80
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	/
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	48,90
Вкупно	439,90

Членови на Комисијата

Д-р Борче Давитковски, редовен професор, с.р.

Д-р Љубомир Фрчкоски, редовен професор, с.р.

Д-р Татјана Петрушевска, редовен професор, с.р.